

FOREWORD

I deem it a great privilege to have the opportunity of writing a preface to this epic poem written by the voluminous yet, I should say, luminous writer, Brahmasri Janamanchi Seshadri Sarma Garu of Cuddapah. There is no field in Telugu Literature which he has not touched—beginning from small books to school boys and ending with dramas and great puranas including a portion of the Bhagavata. He has immortalised himself by writing his treatises on Sri Ramachandra and Lord Sri Krishna in his inimitable prose and expounding the theories of life, preached and practised by our ancients. He has translated Srimad Valmiki Ramayanam including in it the essence of the thought as developed by the great earlier commentators. It is but right that he must write an original poem giving us an insight into his creative genius and spiritual and metaphysical lore and also an idea of his pure* and flowing style, which could not, for obvious reasons, easily be exhibited in his translations.

The poem is based on a small episode in the Brahma Purana and the development is entirely his own. The theme of the poem is aimed at the establishment of the identity of the Hindu Trinity by demonstrating that Siva and Vishnu are one in essence, though different in form. An advanced Brahmarshi of the eminence of Narada, errs in being partial to Vishnu and deems him superior to Siva and tries to canvass the hand of Parvathi as a fitting spouse to Vishnu and attempts to make her choose Vishnu as her husband in preference to God Siva, to whom her heart was devoted. Lord Vishnu plays the game in his own tactful way to be differentiated from Siva and that, whatever his feignings in the course of the episode might have been, he is fully satisfied when Siva's equal predominance was finally declared by his taking Parvathi as his wife.

The poem is full of moral and is quite a fitting contribution to allay the 'isms' and 'schisms' of these days. His description of Siva as the God of all religions apart from the several names by which he is devoted, is the key note of peace and happiness. No

doubt the author mentions only Shanmathams of the Ancient Hindus, and it would strike a modern reader as to why he did not include later religions also in the category; it is perhaps due to the fact, that it might be deemed an anachronism to do so, that he omitted reference to Buddhism or Islam or Christianity, when we remember the time to which the story relates. It is not for me to speak of the literary excellence of the poem and so I would leave it to better people. Suffice it to say that the style is very facile—so facile that a reader of his earlier productions may feel a doubt about the authorship of this poem.

What needs particular mention is this. The descriptions evolved in the course of the book are peculiarly free from the usual descriptions, especially, when a woman comes to be described. Parvathi called Sarvamangala—is the heroine and whenever she comes to be described, the thoughts raised are of a Divine and Spiritual nature and the descriptions are not of the contours of the flesh but of manifestations of the spirit behind. This reminds the reader of the description of Saraswathi by Sri Harsha in Naishadha Kavya, where, every part of the body of Bharathi is described as one or other of the Sciences or Arts.

Verses 80 to 103 in the first Canto of this poem may be read with immense pleasure to appreciate this aspect. The author being essentially of a religious temperament with strong devotion, the attributes are essentially spiritual and are drawn from sources of devotion and yoga.

The poem abounds with common proverbs and is full of descriptions which are very natural. For instance, the anxiety of parents to get a suitable husband for a grown-up daughter, their solicitude for finding the best possible match and their persistent efforts to secure this are very very graphically seen in the character of Himavan and Mena. The vanity and egoism of human beings even in their selfless activities is depicted in a very natural way in the character of Narada, thus illuminating the old saying "Even Homer nods." Not only Narada but the whole congregation of Devas is also subjected to this human failing, so that the readers with similar failing may take heart and proceed to mend themselves when they

III

discover their failings, instead of dying of a broken heart. This is a moral meant for all mankind and serves for all time. The immutability of the Divine will and Divine Law is thus very well explained, though the fatalistic tendency is emphasized rather too much. This is only by the way.

The main idea is to give a phillip to the Spiritual side of Life in these days of rampant materialism and so the theme is developed in accordance with this aim. This central thought of the Poet is shown in verse 165 of the first canto and is seen right through in a masked form. His description of Vaikuntam is also in keeping with this idea and when man wants to describe what is beyond the view of man, he naturally creates an anthropomorphous God and his habitation also is very much likened to our own world with some imaginary or imaginable embellishments with celestial flora and fauna.

There is a condemnation of polygamy, praise of female education and above all, the constancy and one pointedness of a wedded wife even from the moment of making up her mind to marry her chosen Lord. The book is certainly instructive in many ways and may the reading public read between the lines and live up to the ancient ideals, which have been depicted for us in this wonderful poem of ancient setting with modern ideas. May the author live long to help the Telugu Country with his expositions of men and manners so as to take us nearer the day of millennium and nearer to the Promised Land.

AUM SANTIS SANTIS SANTIH.

ANANTAPUR, }
15-10-35. }

G. RAMESWARA RAO, B.A., B.L., M.L.C.

సర్వమంగళాపరిణయము

భూ మి క.

సర్వమంగళాపరిణయ మనునీమహాకావ్యమును విరచించిన కావ్యతీర్థ స్మృతితీర్థాభినవాంధ్ర వాల్మీకీత్యాదివిరుదవిభ్రాజమానులగు శ్రీయుత జనమంచి శేషాద్రిశర్మ గారాంధ్రజనులకుఁ జిరపరిచితులగు సుప్రసిద్ధకవీశ్వరు లగుటచే వారి ప్రతిభాదులంగూర్చి విశేషముగాఁ జెప్పవలసినది లేదు. వీరు బాల్యమునుండి పర దేశతోపాసనాస క్తచిత్తులై గీర్వాణాంధ్రభాషలయందుఁ గృతపరిశ్రమములై యాంధ్ర భాషయందుఁ గవిత్వమునేయుచు హాలాస్యమాహాత్మ్యము, బ్రహ్మాండపురాణము, లలితోపాఖ్యానము, శ్రీమద్రామాయణము, బ్రహ్మపురాణ మనుపురాణములను నాంధ్రంబునఁ బద్యగ్రంథములుగా రచించిరి. పాతశాలావిద్యార్థుల యుప యోగముకొఱకు సంగ్రహముగా భారతభాగవతరామాయణములను, నుదయ గిరిముట్టడి, యుత్తమమార్గము మున్నగు చిన్నగద్యగ్రంథములను విచిత్రపాదృకా పట్టాభిషేకము, పాండవాజ్ఞాతవాసము లోనగు నాటకములను రచించి ప్రకటించిరి. వెండియు రామకృష్ణులను నామధేయములతో మనుజురూపంబులం బుడ మిపై నవతరించిన భగవంతుని దివ్యచరిత్రముల మహిమము లెఱివనియు మత వైషమ్యములం బాటించుట కరం బనుచితంబనియు, జనులకుఁ జక్కగాఁ దెలుపు టకై శ్రీకృష్ణావతారతత్త్వము, రామావతారతత్త్వమును రెండు విపులగ్రంథము లను గద్యములుగాఁ బ్రమాణశ్లోకముల నుదాహరించుచు వ్రాసి ప్రకటించిరి. వానిలో రామావతారతత్త్వమునం దింకను గొంతభాగము ప్రకటింపఁబడవలసి యున్నది. ఇవిగాక శ్రీకృష్ణనందలి భక్తిపారవశ్యంబునం జేసియో యన భాగవత దశమస్కంధమును గీర్వాణమాతృకానుసారిగా నాఱువేలపద్యములతోఁ బద్య కావ్యముగా రచించిరి. ఆయ్యది యచిరకాలంబుననే కృతినమర్పణోత్సవమునకుఁ బ్రతిక్షించుచున్నదని యెఱుంగ నయ్యెడు.

ఇటు లిన్ని గొప్పగ్రంథములను వ్రాసియు నీకవివరుండు గ్రంథరచనా కార్యంబునఁ దనివియొదవమింజేసి స్వకపోలకల్పితముగా మహాప్రబంధలక్షణము లతో నొకమహాకావ్యమును నిర్మింపఁగడంగి సర్వమంగళాపరిణయమును నీప్రబంధ రాజమును వ్రాసి పూర్తికావించి ముద్రింపించెను. ఇక్కావ్యంబునకు నన్ను భూమికవ్రాసియున్నది కవిగారు కోరఁగా శరీరాస్వాస్థ్యమునం జేసి యించుక వెను దీసియు మిత్రవచనసమాదరణబద్ధదీక్షుండనై యొక కొంత వ్రాయ నియ్యకొంటి. కాని యేతత్కవిసాధుని కవితాస్రాగల్భ్యదులంగూర్చి యాంధ్రలోక మెఱింగియే యునికింజేసి యే సంతగా వివరింపవలసియుండదని తలంతు.

ఈ కావ్యమునందలి కథకు మూలము బ్రహ్మపురాణము 32-33-34 అధ్యాయములలోఁ జెప్పబడిన గాథ. దానిని సంగ్రహముగా వివరించెద.

రుద్రమాహాత్మ్యవర్ణనావసరంబున దక్షప్రజాపతీయుపాఖ్యానమును దత్తుండొక మహాక్రతువొనర్చి దుర్వచాంధుడై శివుని నాహ్వానింపక యవమానించిన దాని కోర్వక యతనిదుహిత సతీదేవి మృత్యుబొందుటయు దానికిఁ గోపించి శివుడు నిజాంశసంజాతుండగు పీఠభద్రుం బంపి యాక్రతువును భగ్నంబుగావించి దత్తుని తలఁద్రైవ్వజేసి సురల వేడికొలున నతనిని మేషశీర్షుఁగావించి మన్నుటయు హిమవంతుడు విపులతపంబొనర్చి పరమేశ్వరిని సుప్రీతునిగావించి యతనివలన వరంబు వడసిన నతని సతియగు మేనకయందు మున్ను మృత్యుబొందిన సతీదేవి యుమ యనుపేరం బ్రభవించుటయు నాకన్నీయమిన్న శివుని భర్తగాఁగోరి తపంబు గావించి విరించి వరంబొసంగుటయు గౌరిమనంబుఁ బరీక్షింపఁగోరి శివుండు వికృతరూపంబుదాల్చి యాదేవి మ్రోల నరుదేర వారిరువురికిని హిమవంతునికిని సంవాదంబు జరుగుటయు వికృతరూపధారియగు నతనిని శివుం గా నెఱింగి పార్వతి యతనిం బఠిఁగావరించుటయు నపుడు శివుం డంతర్ధానంబుఁ జెంద నట సరస్వతీ యన గ్రహగ్రస్తుండై యొకబాలకుఁ డాశ్రోశ మొనర్చుచుండ హైమవతి నిజతపో మహిమంబున వానిని గ్రహవిముక్తుం గావించి వెండియుఁ దపంబు నేయఁబూనుటయు నపుడు శంభుండు ప్రత్యక్షుండై యాదేవికోరిన వరం బొసంగుటయు నంత హిమవంతుండు స్వయంవరంబు చాటించుటయు నందు గిరిశుఁ డిచ్చినవరంబు చందంబునఁ దదంశసంభవుండగు రెండేండ్లబాలుఁడు పార్వతి తొడవై గూర్చుండి యుండ వానిని దేవత లెవ్వరును లేవనెత్తలేకున్న శివుం డవలీల నెత్తుటయు నింద్రాది దేవతలు క్రోధావిష్టులై శివునిపై నస్త్రములేయఁబోవ వారికి బాహు స్తంభనమగుటయు నంభోజసంభవుని ప్రార్థనంబున జేసి శివుండు దేవతలను బాహుస్తంభన విముక్తులఁ గావించుటయు నంత నిజరూపుదాల్చిన మహేశ్వరునిఁ బార్వతీదేవి భర్తగా వరించి తదీయచరణయుగళంబునఁ గుసుమమాలిక నర్పించుటయు ననంతరము వారిరువురికి మహాోత్సవంబున వివాహము జరుగుటయు ననుకథలు బ్రహ్మపురాణమునఁ గలవు.

వానిలోఁ గవులకుఁ గలస్వాతంత్ర్యమున నిక్కవిగారు పెక్కు-మార్పులు గావించి వర్ణనలు మొదలగువానిని యథేచ్ఛముగాఁ బెంచి యిగొప్పకావ్యమును విరచించిరి.

కవిగారు కావించిన మార్పులఁ దెలుపుటకై యీ కావ్యమునందలి కథాక్రమంబును సంక్షేపముగా నిట నెఱింగించెద.

కైలాసంబునఁ దన్ను సేవింపవచ్చిన సనకాదిమహామునులను బరమశివుండు లోకవార్తల నడుగ వారిక్కాలంబునఁ గొందఱు కపటయోగివేషంబులు దాల్చి

వంచకులై హరిహరులు భిన్నులనియు వారిలో హరియే యుత్కృష్టదేవుండనియు బోధించుచుండ లోకు లాకులంబుజెందుచున్నారని విన్నవించు శివుం డదియంతయుఁ గ్రతుంబునఁ జక్కంబడఁగలదని యానతిచ్చి యంతర్హితుం డయ్యె. దక్షాధ్వర ధ్వంసము, సతీమృతి, యుమాసంభవము మున్నగుకథలు మూలమందుఁ గన్పట్టునవి యందు వర్ణితములు. మహిమవంతుండగు హిమవంతుండు తన కొమరితం దగిన వరునకిచ్చి పెండ్లికావింప నాలోచించుచుండఁ గలహసంఘటనావిశారదుం డగు నారదుం డతనిపాలి కరుదేరఁ దనమనోగతం బెఱింగింప నమ్ముని విష్ణువే పార్వతికిఁ దగినవరుండు కానోపునని యతనిప్రాభవంబును వర్ణించి చెప్పిన నట్లేని నీవేమాకుఁ బెండ్లి పెద్దవై పురుషోత్తమునిపాలికరిగి యతనిని సమృతింపఁజేసి యీవివాహ కార్యంబు నిర్వర్తింపుమని యభ్యర్థించెను. ఆమునినాథుఁడు దాని కీయ్యకొని వైకుంఠమునకుఁ బోయి నళినాక్షునితోఁ దనవచ్చిన కర్జుంబుచందం బెఱింగింప నతని మనంబును బరీక్షింపఁగోరి శౌరి బహుభార్యలుగలవానికష్టములను వివరించి యింకొక తె వలదని పలుక నమ్మునిచంద్రుండు నీవొడంబడుట యొక్కటియే చిక్కి యున్నది. నీవు సమృతించిన నన్నియు సరిపడునని బలాత్కరింప నియ్యకొనినకెఱుంగు దోఁడఁ బలికె. నారదుండు తుహినాద్రిచెంతకుఁ జని తాఁబూనిన కార్యంబు ఫలించెనని నుడివి తడయక పెండ్లిప్రయత్నములు కావింపుము. నేను దానవారి యొద్దకుఁ బోయి వత్తునని నుడివె. మేనకయుఁ బర్యవ్రాజును బ్రమోదంబు జెంది పార్వతి కాచందంబుఁ దెలుప నాలలన మహేశ్వరునే పతిగాఁ గోరెదనని స్వాశయంబుఁ దేటపఱిచె.

అంత నాకాంత యేకాంతంబునఁ గాననంబునఁ దపంబునేయుచుండ శివుండు కృత్రిమమునివేషధారియై యామెను బరీక్షింపఁదలంచి శివునిఁ దూలనాడి వెన్నుని సన్నుతించి యతనినే పెండ్లియగుమని చెప్పిన నప్పొలంతి సుంతయేనియుఁ జలింపక యాకపటమునిపలుకుల నధిక్షేపించి యతని నవ్వలంబొప్పునిన శివుండు నిజరూపం బునఁ బ్రత్యక్షుంబై యామెకొరిన వరంబులిచ్చిన జనకునిచే స్వయంవరంబుఁ బ్రకటింపఁబంచి మదంశసంభవుండగు రెండేండ్లబాలు నొక్కని నీజననియొడిపైఁ గూర్చుండఁజేసి యాబాలుని లేవనెత్తినవారికి నిన్ను భార్యగా నిచ్చునట్లతనిచేఁ జూపింపఁజేయుము. వెన్నుండు మున్నగువేలుపు లేవ్వరును నాబాలుని లేవనెత్త నోపక భగ్నాశులగుదు రపుడు నేనా బాలకునెత్తుదు. హిమవంతుండు నిన్ను నా కొసంగి పాణిగ్రహణము గావించునని నుడివి యదృశ్యుండయ్యె. పదంపడి హిమ వంతుండును దత్పతియు నారదమోనియు గిరిజతో సహజాక్షుని వరించి నిరుపమ సుఖంబు లందునూ యని బోధించి తపంబు సాలించి యింటికిరమ్మూ యని చెప్పిన నప్పడతి యేమియుం బలుకక యూరకుండె. దానింగని యందఱును నవ్వగున నవ్వు తించినట్లు తలంచిరి.

నారదుడు నారాయణుని కిది తెలుప నగువాడు ముందట నొకతపో
 వనంబునఁ గుహనామునివేషధారియగు శివునిఁగాంచి యతఁడడుగఁ దనకార్యంబుఁ
 దెలిపిన నతం డుచితభంగిని నిది నెఱవేటును. నీవు బ్రహ్మపాలికో బ్రహ్మస్థిపాలికో
 చని సుముహూర్తంబు నిర్ణయించి యమరనివహంబును పెండ్లి కాహ్వనించి
 మాధవుం దోడ్కొనిరమ్మని బోధించిన నారదుండు వల్లెయని బ్రహ్మపాలికఁ జని
 యెల్లయు విన్నవించి మూరుతంబు నిర్ణయింపుమని కోరినఁ జతురాస్యుం డీవెట్టి
 వాడు విష్ణుమాయావిమోహితుడై యిటు లశక్యంపులనికఁ బూనెను వీనికి
 గర్వశాంతి యగుంగాక యని మనంబునఁ దలపోసి యిట్లనియె. విష్ణునిపెండ్లికి
 ముహూర్త మొకఁడు నిర్ణయింపఁగలఁడా? తదేవ లగ్న మనునారోఽక్తి చొప్పున
 నతఁడు తలఁచినపుడే సుముహూర్తము గావున నీవు పద్మనాభునితో నంతయు
 వివరింపుమని పంచిన నమ్మని గోలోకంబునకుఁ బోయి విష్ణుంగని పార్వతి శివుని
 వరుంగాఁగోరి యుండు తెఱింగి యే నత్తరుణిచి త్తంబును మఱియు నెన్నియేన్నిధం
 బుల నిన్నుఁ గీర్తింప నప్పాలతె యొప్పినట్లు నామదికఁ దోచె. అంత బ్రహ్మయొద్దకుఁ
 బోయి వివాహముహూర్తము నిర్ణయింపుమని కోరిన నీవెప్పు డెందలంచిన
 నప్పుడే లగ్నమని చెప్పి పంపిన నిటవచ్చి నీకెల్లయుం దెలిపితి. ఇక నీవు పెండ్లికి
 వలయు జతనంబులు నేయమూ. అని వేడినఁ జక్రి యిట్లనియె. అత్తనిచ్చి చిత్తం
 బును లెస్స యెటుంగకయే పెండ్లి పెద్దవై నేనన్నియు ఘటించితి నని ప్రజ్ఞలు పలికి
 యూరకయున్న నన్ను నలుగురు నవ్వునట్లు వెలికిడ్చితివి. కలహమునకుఁ గాలు
 ద్రవ్యవాడ వని నేనెఱింగియు నీనిర్బంధమునకుఁ జిక్కి మోసపోయితి. ఇప్పటికి
 బొడమిన యగడుచాలును. ఇంక నైన నీయత్నమును మానవయ్యా. అని దూఱ
 నాడిన నారదుండు నాపూనినకార్యము హరికరుణచే సఫలంబు గాకపోవునే. నా
 తపంబెల్లను దీనికై వ్యయించియైన నిక్కార్థంబును సాధింతునని యోజించి
 దేవా యావనిత నిన్నుఁ దప్పక వరించు నిది నిక్కవము. నీయానతింగైకొని హిమ
 వంతుని చెంతకుఁ జని వివాహప్రయత్నము గావించెద నని వచియించినఁ దామర
 సాక్షుం డట్లేని పోయిరమ్మ నీకుఁ గార్యసిద్ధి యగుంగాక. ముహూర్తము నిశ్చ
 యించి యొకదూతచే నాకుఁ జెప్పింపుము. నీవు రమ్మని నప్పుడు తప్పక మావారిం
 గూడి యేనువత్తు. అని పంచిన సురముని హిమశైలనికటంబున కరిగి యావృత్తాం
 తంబుఁ దెలిపి యింక జాగునేయక పెండ్లి కార్యములు సలుపుమా యనిన నతం
 డోయీ! యేల యిట్లు పదరెదవు. ఇప్పటికిని బార్వతి విష్ణునివరించుచుండము
 సుంతేనియుఁ గానరాదు. ఆమెచి త్తము శంకరునిమీఁదనే యున్నవగిది తోచెదను.
 నీబలమును నమ్మి నేను విష్ణునికి నాదుహిత నిత్తునని పలికితి. నీవే యీ కార్యమును
 సాగింపవలయును. అని చెప్పిన నారదుండు హిమవంతునితో నాయత్న మెన్నం
 డును నింతకు వృథయైనది లేదు. నేను భవత్తయమనంబును ద్రిప్పెద నని

పటికి యయ్యంగనం గని శ్రీహతియే నీవతియగుంగాక దీని కీయ్యకొని సమ్మతిం దెలుపునూ యని పలుచందంబుల బోధించిన బార్వతి మోము సగమువాంచి మిన్నకుండె. ఆమానంబును నారీజనసహజంబగు లజ్జచే గలిగినదనియు నది యంగీకార సూచకంబనియు నిశ్చయించి హిమవంతునితో నీతనయ యంగీకరించె. నీక వేవేగ వివాహ కార్యంబులు నిర్వర్తింపుము. బ్రహ్మాదిదేవతలను నాహ్వానింపుమని చెప్పిన హిమవంతుండు సూతసంబునం బొడలి నీవు విరించిపాలికరిగి ముహూర్తమును నిశ్చయించి శిష్యునిబంపి నాకది యెఱింగించితేని యన్నియు సమకూర్చి సిద్ధముగా నుండువాడ నని నుడివి యతనిం బంపెను. నారదుండు వల్లెముని యంతరంగమున నుప్పొంగుచు వేలుపులబెడ్డయొడ్డకు బోయి యన్నియు విన్నవించి లగ్న నిశ్చయంబుసేయుమని కోరిన నీరజాసనుం డోయీ! యూసారసాక్షి నీరజాతుని బెండ్లియాడ సమ్మతించెనా చెప్పు మనవుడు నమ్ముని యమ్ముదిత సమ్మతించె నని జాడలం దెలిసికొంటినని యుగ్గడించె బ్రహ్మ తదేవలగ్న మని చెప్పి యప్పద్మాతుండు తలంచి నదే లగ్నమని నిశ్చయింపుము పోయిరమ్మని చెప్పిన నారదుండు మనంబున వితర్కించుచు దన్ను దాను నిందించుకొనుచు నేదియు సరిపడిరాదయ్యె నేమి సేయుదు నని చింతించుచుండ జతురాస్యుండు నీకార్యంబు సఫలంబగు నుమ్మలింపక పొమ్మని పంచె.

నారదుం డించుక యూఱడిల్లి శ్రీనల్లభుని పాలికే బోయి తనపడిన పాటు లంతయుం దెలిపి నాకు నగుదబాటులు రానీయక నీవివాహ కార్యంబును నిర్వహింపుమా యని వేడిన నతండు వెండియు నీవరిగి ద్రుహిణునినే ముహూర్తమును నిర్ణయింపఁగోరు మిది మదీయాజ్ఞ యనుము. పెండ్లికి నెల్ల వారిని బిలుపుము. నేనును గట్టాయితంబై యుండెద నని చెప్పి మగుడఁ బంపిన నలింపమాని మరల సురజ్యేష్ఠుని చెంతకు జని హరిమాటలు నుడివిన నతం డిట్లనియె. సురమునీ! యిది యేమి నీవెంతో ప్రజ్ఞావంతుడవయ్యు నీవీవిషయంబునఁ బ్రమాదంబుఁ జెందితివి, చక్రి తలఁచినప్పుడే సుముహూర్తము కదా. అతనివివాహమునకు లగ్నమును నిర్ణయింప నితరుల కలవియగు నే! అమ్మహాత్ముడం పరిణయమునకుఁ దఱులునప్పుడే దేవతలందఱును బయనమై రాసున్న వారు. నీవనుమానింపక పోయి శ్రీవిభుం బయనము కావింపుమా యనిన నమ్ముని పితామహునితో నీవే దేవతానివహంబును నాహ్వానింపుమా నేను మీనడుమఁ దిరిగితిరిగి యలజడిపడియున్నాను. నే నొంటివాడను, అన్ని పనులును నాపైఁబడియున్నవి. అని దీనుండై నుడివిన విధి యవ్విధముననే పిలుతును. నీవు పనివినుమని చెప్పిన నమ్ముని ప్రమోదాయత్త చిత్తుండై విష్ణునిపాలికే బోయి విరించిపలుకులం దెలిపి. దేవా! నన్నింకను వెతలం బెట్టక నాపూనినకార్యంబును సఫలంబుగాఁ జేసి నాకుఁ దలవంపులు రానీయక కావునూ యని కరుణంబుగా వేడినఁ గమలనాభుం డెలనగవు మోమున మొల

తేర నతనితో నే నిందాఁక బ్రహ్మాదులం బరీక్షించితి. నీవే పంచాంగమును జూచి యొకసులగ్నమును నిర్ణయింపుమని యానతిచ్చె. అప్పుని విష్ణుమాయచే బుద్ధి భ్రంశముఁజెంది తనయత్నుంబు ఫలింఁచెనని యుబ్బుచు నక్కరణి నొక్కలగ్నము నిశ్చయింప నందఱును నుద్వాహసన్నాహంబు గావించిరి. నారదుండును సుభ్రమంబునం ద్రిదశలకుఁ బనులు నియమించుచు నదలించుచు వారిపై నధికారంబు చెల్లించుచు వేగిరపఱచుచుండఁగాని హిమవంతునికి ముహూర్తమును జెప్పింప మఱచె.

అట హిమవంతుండు నారదుండు బ్రహ్మకడకుఁబోయి ముహూర్తము నిశ్చయించి చెప్పి పంపెదనని నుడివి చని కడం దడవయ్యె నేలొకో పంపఁడాయెనని తనపత్నితో నాలోచించుచు నితకర్తవ్యతామూఢుడై చింతించుచుండె. అపుడు పార్వతి తల్లిదండ్రుల మనంబుల కలంకదెర్చి మీప్రయత్నముల నుడుగక సలుపుఁడు. కాఁగలదానికి దైవము ప్రమాణమని బోధించిన వార లూఱడిల్లి కర్తవ్యములకుఁ గడంగిరి. శ్రీరమణుండు పత్నులంగూడి మునులు దోడరాఁ బరివార సహితుండై తఱలి వలిగట్టుకుఱంగట నొకకాఱుకానకువచ్చిచేరి యచ్చట నిలిచెను. చతురానను నాహ్వానంబున నింద్రాదిబృందారకులందఱును గుమిగూడివచ్చి యాకాంతారంబుననే విడిసిరి. కాని వారి నెదుర్కొనుటకును వరపూజ కావంపను హిమవంతుండు మున్నగు నెవ్వరును రామింగని యందఱును నిది యేమి వింత పెండ్లిగానున్నదే. ఇట్టిపెండ్లిని మున్నెన్నఁదం గని విని యెఱుంగమని యొండొరులతో గుజగుజలు వోపుచుండిరి. విష్ణువు బ్రహ్మతో నిదేమి పరిభవమయ్యో. నారదుండు చేసినవని యెంత బాగుగానున్నది. మిన్నక యొకచోనున్న నన్ను బయటికిఁబ్బి యిటు నవమానపఱిచె. నీవాసురమునిని గిరివరునికడకు సరగునఁ బంపి విషయ మెట్లున్నదో కనుంగొని రమ్మని పంపుమా. అతఁ డిప్పుడు నాకంటికిఁ గానరాఁడు. అని చెప్పిన నప్పుద్వజుండు నారదుం బిలిచి యేమయ్యో మంచి తంటలు తెచ్చిపెట్టితివే యింక రయంబునఁ దుహినాద్రిచెంతకుఁ జని మారాక యెఱింగించి వరపూజకై యతనిం దోడితెమ్మని పంపెను. నారదుం డిదె చని యాతనిందోడ్కొని వత్తునంచు వచించి యొక్కపరువునఁ బ్రాలేయకైలాధినాథుకడకేగి హరిప్రముఖామరుల యాగమనంబుఁ దెలిపి యేమయ్యో! పెండ్లిచివ్నాము లేమియు నీయింటఁ గానము. వచ్చినవారి నెదుర్కొనుటకు రాక యూరకున్నావని నిష్ఠురోక్తులాడెను. హిమవంతుఁ డతనితో మునివరా! లెస్సగా నాడితివి. బ్రహ్మపాలికఁ బోయి ముహూర్తము నిర్ణయించి యొకశిష్యునిచేఁ జెప్పింపుదునని చెప్పి నీవు చని నాకొండునుం జెప్పి పుచ్చుకయే పెండ్లికొమరునిం జొట్టములను బిలుచుకొనివచ్చితి నని చెప్పి నాపై ధ్వజంబెత్తెదవే. మంచిపెండ్లి పెద్దవు లే, లెస్సవెత్తనమే. కలహమున కీవు ప్రథమపాదంబని యెఱింగియు నేను నీమాటలను నమ్మి నాజడత్వమున జేలు

పోయితి. ఇందు నానేరమేమి తెలుపవయ్యా. అని చెప్పిన నప్పుడు తాజెప్పింప
మఱచినది తలంపునకు రాగ దురంతసంతాపంబు బొంది తనలో నిట్లు తలపోయఁ
దొడంగె. అకటా! యితనికి జెప్పి పంప నేనే మఱచి తప్పుజేసితిని. బుద్ధిలేక గర్వం
బున నపరాధంబు గావించితి. తగినశాస్త్రీ యయ్యెను. ఇక హరి మున్నగువారిని
నేనేమొగంబున జూతును. హరి నాపై నలుగకున్నే. ఏమిచేయుదు. అని తలం
చుచు మ్రాన్పడియుండె.

అంతట శ్రీకాంతుండును బ్రహ్మాండ్రాదిసువర్వపర్యులును తమంతట హిమ
వంతుని నివాసంబుపొంత కరుదెంచిరి. హిమాద్రిమ్రాల మోడుమాడ్కి నొక్కెడ
నిలుచున్న నారదుంగంచి విరించి సోపాలంభంబుగా నిట్లనియె. దేవమునిన త్రమా!
హరియానతిని నేనిటకు వచ్చితి. నావేరు బ్రహ్మ యందురు వచ్చినఁని యేమనియు
నడుగక యేమియు నెఱుంగనివాని తెఱుగనఁ గదలక మెదలకున్నావేమయా.
హరికిని హిమగిరిసుతకును బరిణయము సమకూర్తునని ప్రజ్ఞాపచనంబులు వలికి
మమ్ము నందఱ నిటఁ జేర్చి మాకు నగుబాట్లుతెచ్చిపెట్టి నీవు హాయిగా వేడుక
చూచుచున్నాఁడవు. అని తూలనాడిన నప్పటి కించుక తెలివినచ్చి యచ్చతురా
స్యుని చరణంబులపై బాహిపాహి యనుచు వ్రాలి యశ్రుమోచనంబు గావించు
చుండె. అంతఁ బద్మజుండు హిమవంతునితో శ్రీనాథుండు వచ్చియున్నవాడు.
కర్తవ్యంబునకుఁ గడంగకమున్ను గాఁ బార్వతి నడిగి తదీయాశయంబెఱింగి కర్ణంబు
నిశ్చయింతుమని హిమవంతుండు దోడరా నయ్యింతిచెంతకుఁ జని యంతయు నెఱిం
గించి యవ్వా హరిం బెండ్లియగుదువే యని యడిగిన నుమ యిట్లనియె. దేవా!
స్వయంవరమునఁ బరిని జేకొందునని తలంతు. రెండేండ్లబాలు నొక్కని నాజన
కుండు నాజననియకముపై నుంప నాబాలునిఁ బయి కెత్తునతనిని వరింతు నిది
మదీయాశయమని పలికిన విరించి మంచిదని యొప్పికొనియె. హిమవంతుండును
వల్లెయని స్వయంవరము చాటం బనిచె. ఎల్లసురలును నరుదెంచిరి. శంకరుండును
నేవంకనుండెయో చను దెంచె. హిమవంతుఁ డొక రెండేండ్లబాలుని మేన యంక
ముపై నిడిన వానిని వేలుపు లెవ్వారును నెత్తవోవరైరి. వెన్నుండును వాని
నెత్తఁజాలక విముఖుండై తొలఁగె. నారదునిమోము చిన్నఁబోయె. అంత శివుం
డవలీల నాబాలు నెత్తుడు హిమవంతునానతిని హైమవతి శ్రీకంతునికంతంబునఁ
గునుమదామకంబునునిచి యప్పశుపతిం బతిఁగావరించె.

ఇంద్రులు కోపించి శివునిపై నస్త్రంబు లేయఁ బూనుడు శంకరుండు
హంకృతిధ్యానంబు గావించిన వారికి బాహుస్తంభనమయ్యె. హరియు పిరణ్య
గర్భుండును వారికి దగినశిక్షగలుగుట మంచిదే యని తలంచి మిన్నకుండిరి అంత
నారదుం డావంతంగనుంగొని యోహో మహాదేవునిమహిమచందం బిట్టిదని
యెఱుంగక యే నిన్నిదినంబు లతనిని సరకునేయక వెన్నునినే మిన్నగా నెన్నుచుం

టినే. ఇప్పుడప్పుడు మహాని శక్తిని గనుగొంటి. నాగర్వమంతయు బోయెను. తెలివినచ్చెను హరిహరుల కథేదమని యపు డెఱింగితి. అని మనంబునఁ దలంచుచు శంభునిచరణరాజీవయుగళిపై వ్రాలి కాపుము కరుణానిధి నాచేసిన యపరాధంబులను తుమింపుమా యని ప్రార్థించెను. ఉమాజాని వానికిం గరుణించెను. రమాజాని శంకరునితో మనయభేదం బితనికిఁ దెలుపుటకును నితని మూలంబున లోకులెఱుంగుటకును నేనే యితనిని మదీయమాయకు లోనుగాఁ జేసి యాతంత్రం బితనిచే నడపించితిని. ఇతనివలన దోసంబు లేదు గావున నిమ్మునిని మన్నింపుమా. యని నుడివిన నుడువటమాళి యట్టులె యగుంఁగాక యని యనుగ్రహించె. దివి జాలు భుజాస్తంభన వినిర్దుక్తులై సంతసించి శంకరుని వినుతించిరి. హిమవంతుని వేడికోలున నీరజాతుండును నారదుండును ముందునిలిచి పెండ్లిచనులనెల్లఁ గావింప గౌరీశంకరులకుఁ బరిణయమహోత్సవంబు మహావైభవంబునం బ్రవర్తిల్లెను. అందఱును నమందానందంబుఁ జెందిరి.

ఈకథాప్రణాళికంబట్టి యీకవివర్యుండు కావించిన మార్పులును గ్రొత్త కూర్పులును నివి యని చదువరులకు గోచరించు.

ఈకావ్యమువలన నీకవిగారు జనులకు బోధింపఁబూనిన ముఖ్యాంశము లీగ్రంథమును జదువుటచే నాకు గోచరించినవాని నిట వివరింతు.

ఇక్కాలంబునఁ గొందఱ జ్ఞులును పంచకులును గపటవేషంబులు దాల్చి హరిహరులు భిన్నులనియుఁ బ్రకృతి వేఱనియు హరియే సర్వోత్కృష్టదైవంబనియు నిహపరసౌఖ్యప్రాప్తికై యతనినే సేవింపఁదగుననియు శివుని నుపాసించుటవలనఁ బ్రయోజనము లేదనియు నిట్లు పలుచందంబుల జనులకు బోధించుచు విత్తముల నార్జించుచున్న వారని వివరించి నిజంబగు తత్త్వమును బోధించుట కవిగారి ముఖ్యోద్దేశమై యున్నట్లు కానంబడియెడు. దీనికి నిదర్శనంబులు చూపెద.

కావ్యారంభముననే యిది చూపఁజేడు. పరమశివుని భజింప సనకాదిమహామునులు కైలాసంబునకేగి యమృతాదేవుని దర్శనమునేయునపు డతండు వారిని భూలోకవార్తలనడుగ వారు “త్రిమూర్తులం దరయ సారసనేత్రుఁడె యెక్కుడంచు విజ్ఞానధనాధ్యుడంచు” గొందఱు సభలలోఁ బెల్లుగా ధ్వనులెసంగ వాడులాడుచు నున్నారని విన్నవించు మహాదేవుండు వారితో:—

చ. మనసున నెట్టిరూపము సమస్తవిధంబులఁ దృప్తిదంబుగాఁ
దనబొనో యట్టిరూపమును దాల్చినవానిగ నామమెద్ది యిం
పురు గలిగించు దానినె విభుండగు నాపరమాత్మకుం బ్రియం
బనియఁ దలంచి భక్తిమెయి ధ్యానమానేయఁగనచ్చు నిచ్చులున్.

(1-36)

క. జగమునఁ గలిగినమతములఁ, బొగడంబడు చైవమొకఁడె పో తలపోయకొ
ధగు నతని కన్నిపేరులు, తగు సకలాకృతులు; నోకఁడు తగనిది కలదే.

(1-38)

సీ. ఎల్లెడలందానె యెగురుచు నద్వితీయం బహుత్వ మేదనుచు నుపని
 పత్తులు వెదకంగఁ జాలక చేడ్పడఁ గనుఁగొని యానందకలితుఁ డగుచు
 నేనోట నేపేర నేరూపమునఁ దన్నుఁ బిలిచి ధ్యానించినఁ బ్రీతుఁ డగుచు
 . నమబుద్ధిచేఁ బ్రాణి సంతతిం జూచుచుఁ దా సాక్షిమాత్రుడై తలఁపరాని
 తే. మహిమమున నొప్పుచున్ సర్వమయకలహిల్పి, యిట్టివాఁడని యెవ్వరే నెఱుంగరాక
 యుండఁ ప్యాపించి లేజోమయుండుగాఁగ, వెలయుఁబరతత్త్వమిఁకఁ బెక్కుపలుకులేల. (1-40)

అని యిట్లు పరమార్థతత్త్వంబును నిరూపించి ప్రకృతియనంబడు భగవతి పరమే
 శ్వరునికంటె భిన్నురాలు కాదని

చ. తెలియనివారలే భగవతికై భగవంతుని వేఱుచేయఁగాఁ
 దలఁతురు వారికెన్నఁటికిఁ దత్త్వ మిదంచు నెఱుంగఁజాలుజ్ఞా
 నలవము గల్గదంచు మది నమ్ముండు జ్ఞానధనాధ్యులార ! యీ
 పలుకులఁ గల్గు సత్వమది పరైదుఁగాక జగద్వ్రజమునకే. (1-41)

అని తెలియఁబలికే భేదవాదముగావించు కుమతీలంగూర్చి యిట్లునియె:—

క. కుక్షింభరులగు కొందఱు, పక్షింద్రుండు వాహనముగ భాసిల్లు సరో
 జాక్షునకుం ద్రృశ్యునకుఁ, పక్షింతురు భేదమున్నవిధమున నకటా ! (1-42)

క. అజ్ఞాలె యయ్యుల దమరు సర్వజ్ఞులనలె నుండఁ గోర్కి పఱలఁగ ధరలొ
 విజ్ఞాలు నవ్వఁగ వేదాంతజ్ఞానము బోధచేయఁ దలఁతురు మూర్ఖుల్. (1-44)

తే. తమకుఁ దోచినయర్థంబె తగినదనుచు, నొరులు చెప్పెడునర్థమం దొప్పుదనుచుఁ
 దెంపఱితనంబు మీఱ వాదించుచుండు, వారలే మూర్ఖు లనఁబడువారు జగతి. (1-45)

క. యతివేష మూనికొందఱు, మిలిమించిన యాశఁబూని పేదని స్వేచ్ఛకొ
 జతనమునఁ దిరిగి విత్తప్రకతిం గూర్చుంగఁగోరి భక్తుల మనుచున్. (1-46)

చ. తెలియని ధర్మధూర్ణముల తీరిది యంచు వచించుచున్ జనం
 బులఁ బలుభంగి కాంబరముద్రమునం బడఁద్రోయఁజాలు రీ
 తులఁ గనిపెట్టుచుం దిరుగు ధూర్తులు యోగులు భక్తులంచు మె
 వ్వులఁ గనువరు వార లెటు భూనికఁబల్కిన నేఘలంబగున్. (1-47)

అని వారలఁ దూలనాడి యీ వాదమునకుఁ బర్యవసానంబును మీరెఱింగెదరు
 గాక యని యిందువలెంసుఁ డానతిచ్చి తిరోహితుం డయ్యె.

ఈసిద్ధాంతమునే స్వయంవరసమయంబున నారదుం డెఱింగి యారీతిని సభలో
 నెల్ల సురవల్లభులును విన నిట్లని యుపన్యసించెను.

మ. హరి యుత్కృష్టుండు సర్వదేవతలయం దాహ్నుయతత్త్వం బిడే
 హరుఁ దుత్కృష్టుండు సృష్టియం దిదియ పో యాహ్నుయసారం బటం
 చురువాగ్ధాటి సభాస్థలిం గుజను లోహోయంచు మెచ్చకొ నుట్టి
 పరవారంబునఁ గొందఱిట్లుభయభావాదంబులకై జేయుచున్. (5-472)

మ. కలహంబుల్ కలిగించుచున్ మశమనంగా నెట్టిదో యెంచకే
పలుగాకుల్ తమశిష్యులై మెలంగెగా భర్తంబు నాన్దించుకో
ర్కులు మీఱం జరియించుచుండగను నాకుంవోచె నిందేది దు
ర్బలమో యెయ్యది సారమో యనుచుఁ దెల్పంజాలు నూహల్ ప్రభూ. (5-473)

చ. తెలిసెను నేటి కీర్తిరుండఁ దేవవిభుండగుఁ జక్రపాణి నా
నలరు మహాత్ముడట్టిండగు నారయ వీరలు కార్యవంగలిక్
జెలంగుట నిర్వృతైరి యిదె చిత్రము వీరిచరిత్ర మెంతో ని
ర్మలమగు నిర్వృతొక్కటియె మానుక బుద్ధి యెఱింగె దీనినిన్. (5-477)

క. హరిహరులకు భేదంబును, బరికించెడువారు నేను బలె నజ్ఞాన
స్ఫురణమున మోసపోయిన, పురుషులె తత్త్వంబు నెఱుంగఁ బోలరు వారల్. (5-479)

ఈయంశమునే కవిగారు విష్ణువునోటం బలికించిరి. విష్ణువు శివునితో
నయ్యవసరంబునఁ జెప్పిన చందంబుఁ గనుఁడు.

ఉ. వంచకు లొక్క కొందఁ టిల వారక యెల్లెడలం జరించి ప్రే
మించిన యట్లు పామడల మెల్లన లోఁబడి యుండునట్లు గా
వించి మహేశ! యామనకు భేదము గల్గునటంచు మించి బో
ధించుచుఁ లెక్కుచందములఁ జేఁకువ విత్తములెల్ల లాగుచున్. (5-494)

మ. యతులం బోలి చరించుచున్ విమలయోగాభ్యాసముం జేయు ప
ద్ధతులం గన్నడఁ జేయుచున్ వివిధ భేదస్ఫూర్తధర్మాలి జే
యు తలపుల్ వెలయించుచున్ మఱియు నెన్నోరీతులం బల్కి శి
వ్యతతింగూర్చుచు నుండు వారివలనన్ సత్యం బదెల్లంజెడన్. (5-495)

అని వచియించి దేవప్రాతంబులతో హరిహర భేదవాదులకు సత్కర్త సిద్ధి గలిగింప
కుండు వారిని నరకంబులఁ గూల్చి దుర్భర బాధ లనుభవింపఁజేయుండీ యని యిట్లు
నియె.

సీ. మనయందు భేద మేమాడ్కిని గలదని వాదించుమూర్ఖులు భక్తి దూల
నిరయంబునం బడి నిత్యదుఃఖులుయి యుందురు వారికి నొక్కకాల
మున నైనఁ దస్తుక్తి పాసంగదు సత్యంబుగా నని పల్కి యచ్చానివలల
సురల నింద్రాదులఁ జూచి మీరెల్ల రీవృత్తాంతమును జక్క నెఱిగినట్టి
లే. వార లిఁకమీఁద నిట్టై దుర్వాదములను, జేయువారికి సత్కర్త సిద్ధి గలంగ
దనెడు మామకసూక్తిఁ జక్కనివిధమునఁ, దెలుపుండీ యిది నాయాజ్ఞ పలుకులే. (5-505)

ఉ. హరిహరు లొక్కటే యనెడునాశయ మెవ్వరి మాననంబులం
దరయంగ నుండదో యల నరాధములన్ జనునింట నిల్చి దు
ర్భరనరకంబులం బడుచు బాఁధలంబుల నొండఁజేయుండీ
స్ఫురవదులార! యాజ్ఞ యిది శూలికి సప్తత మంచు నెన్నుండీ. (5-506)

ఇంతటితోఁ దనివి చెందక కవిగారు శంకరునిముఖంబుననే యాయంశము
లను బలికించిరి. శివుఁడు సర్వమంగళంబరిణ్యమైన పదంపడి నారదునితో

ఉ. మానిగజేంద్ర! లోకముల మాధవశంకరతత్త్వమొక్కండే
గాని విభేద మించుకయుఁ గానఁగరా దెట్లుడైన దాని కం
చూనిన శ్రద్ధఁ దేటపడు నుద్యమముం బొనరించివాండ పీ
జ్ఞానమె కల్గు నెవ్వరికి శాశ్వతమోదము వారి కచ్చెడున్. (5-602)

చ. ఇరువురియందు నొక్కని గణించి మఱొక్కని దూలవాడు కా
పురుషులు దుర్గతిం బడి విముక్తియ లేక తపింతు మానికుం
జర కృతకృత్యకం గనఁగఁజాలితి వింక యథేచ్ఛమొప్పుఁగాఁ
దిరుగుము లోకజాలముల దీనులఁ గావఁగ మానిమిత్తమై. (5-603)

ఉ. దాసులమంచుఁ గొందఱు నితాంతము స్వర్ణము ప్రోగుచేయ న
న్నాస్యసులమంచుఁ గొందఱు విహారము నల్పుఁగఁ గోరి యొక్కటన్
వేసములూని పామరుల వింతగ శిష్యులఁ జేసికొం చనా
యాసముగా నుఖింతురు మహాపద లబ్బును వారినుండియే. (5-627)

ఉ. వారల నీచవాక్యలకుఁ బామరు లింతయు లొంగకుండ పే
సారక సంచరించి పలుచందములన్ నుమతం బిదంచు నిం
దారయ నత్సలంబు గలదంచు వచించుచు వారియజ్ఞతన్
దూరముగాఁ దొలంగునటు తోరపుఁబట్టుదలం బొనర్చుమా. (5-628)

అని యానతిచ్చె.

ఈ కవినాథుండు శ్రీవిద్యోపాసకుడని యితనిగ్రంథములందలి యాశ్వా
సాంతగద్యములవలనఁ దెల్లంబగు. శక్తిపాసకుల మతంబున బ్రహ్మవిష్ణురుద్రులును
నావరశక్తి నారాధించువార లే. ఈయంశమును శ్రీశంకరభగవత్పాదాచార్యులు
సౌందర్యలహరియందు మొదటి స్లోకమందే నిరూపించియున్నారు.

“శివశక్త్యాయుక్తో యది భవతి శక్త్యః ప్రభవతుం
నచే దేవం దేవో న ఖలు భవతి స్మందితుమపి,
అత స్త్వా మారాధ్యాం హరిహరవిరించాదిభి రసి
ప్రణంతుం స్తోతుం వా కథ మకృతపుణ్యైః ప్రభవతి.”

అని. మఱియు “హరిబ్రహ్మాంద్ర నేవితా” అనియు, “కరాంగుళినఖోత్పన్న నారా
యణ దశాకృతిః” అనియు, “ఉన్నేషనిమిషోత్పన్న విషన్న భువనావళిః” అనియు
లలితాసహస్రనామస్తోత్రంబున నయ్యాదిశక్తికి నామములు పేర్కొనఁబడియున్నవి.
ఈమతమును విష్ణువు వక్కాణించినట్లు కవిగా రిప్పగిదిని వివరించియున్నారు.

ఉ. పంకజనూతి నేనును గపాలయు నావరశక్తిదివ్యప
త్నంకజరేణులేశులమై భద్రములున్ సుజానాళి కీయ ని

శృంగముగా నశుంబులను నల్పేడువారి నడంప లోకముం

దంకిలిన్ నొందకుండునటు లారసి ధర్మము నిల్పు బూనికన్.

(5-509)

క. పరదేవి యాజ్ఞంగనియే, పరమాద్భుత శక్తి దాల్చి పరమపదములన్

జరియించువార మని మీ, రరయుండు పలుమాట లింక నాడంగ నేలా.

(5-510)

క. పరశక్తి యాదితత్త్వాం, తరమే యగు నిర్గుణమనఁ దత్త్వమృదియే

పరినుతమా వేదములన్, సురలారా! యావచనమె నూన్పతవభమా.

(5-511)

సనందనాదిమునులు పరిణయానంతరము పరమేశ్వరిని వినుతించిన చందంబును జూడఁ గవిగారి పరదేవతోపాసనారతి తేటపడు :—

ఆ. సర్వమంగళయును సర్వజ్ఞానిచ్ఛయే, దనదు నిచ్ఛగాఁగ ననుపమాన

కరుణ నాశ్రితాశిఁ గాపాడుచు నుపాసకులకు సిద్ధిదయయు యలరుచుండె.

(5-517)

సీ. సాధాఖ్య కళయని స్వాంతంబులఁ దలంచి యెగులు భానించుచుండవెలసి

తుళినాయక యనుచుఁ గోర్కిని గౌళమార్గ నిరతు లర్చింపఁగాఁ జెలంగి

కామకళాంబ నాఁగ శుభాగమాచారతత్పురుత్ పూజలఁ దన్న నలరి

పరదేవి యని వేదపద్ధతి వైదికుత్ తన్న నారాధింప దయనుమించి

తే. యెట్టిమార్గమునగాని యెవరు భక్తిఁ, దన్నుగొల్పినఁ దద్యాంభితముల నిడుచు

సర్వకారణతం బొల్చి సర్వమంగ,ళాఖ్యచే మించి శ్రీదేవి యలరుచుండె.

(5-518)

ప్రకృతియుఁ బురుషుండు నొక్కటే యని వార లిట్లు వచించిరి :—

చ. ప్రకృతియుఁ బురుషుండు నన భాసిలు నయ్యది యొక్కతత్త్వమే

నకలము తద్భవంబె యగుఁ జాలరు వానికి భేదమున్న య

ట్టాకవిధిఁ జెప్ప నేరయిన నొప్పును దద్వయ సామ్యభావనా

ప్రకటవిధానమంచుఁ దలఁపం జనువారల నుద్ధరించుచున్.

(5-519)

ఈకావ్యంబునఁ గవిగారు విపులముగా నుపన్యసింపఁబూనిన ముఖ్యాంశము నారదగర్వభంగమని తెలియవచ్చెడు. పరమభాగవతాగ్రేసరుండగు నా దేవర్షి వరేణ్యుండు జనులు సుకృతదుష్కృతఫలంబుల ననుభవించు దగుకార్యంబు లాచరించునట్లు వారిమనంబుల నాశయంబు లుప్పతిల్లు పగిదిని వారిం బురికొల్పు చుండుటం గని యతనిని గలహంశనుండనియు నొరులకుఁ దంటలుపన్ని వారు చిక్కులఁ బడుచుండఁ గాంచి యతఁడు వేడ్కతో నుబ్బుచుండుననియుఁ గవులు వర్ణింతురు. కాని యతఁడు పడినపాటులను జెందినపరాధవంబును గవిగా రీకార్యంబున వర్ణించినచందములఁ గాంచినఁ జదువరుల కష్టమనివతంసునిపై జాలి యొడవక మానదు. హరిహరు లొక్కటేయని లోకులకు బోధించుటకై విష్ణువు స్వయముగా నారదుని నిజమాయకుఁ జిక్కించి యతనిం బలువిధంబుల నాడించితినని చెప్పినట్లు

క. నే నెక్కడంచుఁ గొందఱు, కానరు త్రొత్తుని మహేశుఁ గాలాంతకునిన్

మానిపరవినుతు శ్రేష్ఠం, డానని మఱింద టిట్లు లజ్జలకెల్లన్.

(5-496)

క. తెలియం జెప్పఁచు మనఁకుం, గల చెంతో భేదమునుచు గడంగి నభలలోఁ
బలుకుచుఁ బామరుల మనంబులఁ గల దృఢభక్తి నాశముగఁ జేయువనిన్. (5-497)

క. ఒనరించుచుండ వారల, కనువమ దృఢభక్తి నిల్పు నాత్మఁ దలఁచి యీ
ముని నాడించితి నివ్విధమున మాయం గప్పి యజ్ఞాపాలక దేవా. (5-498)

అని యున్నది.

విష్ణువు నారదుని నాడించినది నిక్కమగునో యేమో కాని శేషాద్రిశర్త కవి
గా రాతనిని నానావిధంబుల నాడించినది నిక్కము. ఆడించి రన నేల? ఏడిపించిరి.
పాపము. అమ్మని పార్వతీకిని విష్ణునికిని బెండ్లిఘటంపఁబూని హిమవంతుఁడు, విష్ణు
వు, బ్రహ్మ వీరల నడుమ నెన్నిమాటులు మతిభ్రమణంబునఁ బరిభ్రమించెను. ఎన్ని
మాటులు విసిగి వేసటఁ జెందియు మాయావివశంబుడై మరలఁ దిరుగఁజొచ్చెను.
అందఱివలనను నతనికిఁ జీమాటులే యగుచుండెను. (3-99-197-199-203) విష్ణుఁడు
తొలుతనుండి యతనికి గర్వభంగముఁ గావింపఁ దలఁచెనట.

“అమ్మని గరువంబడంప మదిబూని.....” (1-222)

అయినను నారదుఁడు తొలుదొల్ల హిమవంతునిఁ జూడఁ బోయినప్పు డతఁడు తన
తనయకుఁ దగినవరుఁ డెవ్వఁడగునని యడుగ నారదుఁడు విష్ణువే యని చెప్పిన
నట్లేని నీవే హరిని సమృతంపఁజేసి యీ వివాహమును నిర్వహింపుమని కోరిన
సందర్భమున నారదుఁడు తనమనంబునః—

చ. తనమది సెంచె నీగిరిసుతామణి శంకరుఁ గోరుచున్నదీ
వనరుహనేత్ర శ్రీవతికి వల్లభయాట పాసంగనేర దీ
పని పయిఁబెట్టుకొంటిఁగద భావి మహాకలహంబునందుఁ బా
ల్లొనియెడ కూలినికొ హరినిఁ గూర్చెద నొక్కట నట్టె గాంచెదన్. (1-164)

చ. హరిహరయోగదర్శన మహంకృతిఁ బాపి విముక్తినిచ్చు శం
కరునకుఁ బద్మనేత్రునకుఁ గల్గును భేద మటంచు విష్ణువే
నిరుపముఁ డంచుఁ బల్కు తమనీహులగర్వముఁ బొపువాడ నీ
చరితము నీసెవంబున సెనంగునుగాక జగత్త్రయంబునన్. (1-165)

క. కలహమె నాకు భోజనముగాఁ దలపోయుదు రజ్జులెల్ల ని
మ్ములఁ గలహంబె పెట్టి విధిముఖ్యుల సజ్జలంగా నొనర్చి ని
ష్టలమగు తత్త్వవిద్దియని తోడనె లోక మెఱుంగఁజేసెదన్
గలుగును దాన సత్ఫలము నాకును దక్కిన భక్తకోటికిన్. (1-166)

అని నారదుఁడే యిట్లు తలంప నతనికి గర్వమెక్కడిది? ఇంక నతనిని విష్ణువు
నిజమాయలోఁ బడఁద్రోయుటయు నతనికి గర్వశాంతి గావింపఁ దలంచుటయు
నెక్కతంబుననో తెలియరాకున్నది. అమ్మనినాథుఁడు పూనిన యీ కార్యంబువలన
హరిహరాభేద తత్త్వం బెక్కరచిని విశదమయ్యెనో యదియు నెఱుంగరాదు.

అయినను “నీరంకుళాః కవయః” అనునారోహిణీచోప్పున గవులు వర్ణించుట కడ్డు
గలదే. నారదుడు తెలిసియే యీకార్యంబునకు గడంగినట్లుండఁగా నడుమనడుమ

“తెలియఁ జాలకపోయితి విష్ణుమాయలక్.” (3-5)

“గర్వమె నన్నునీక్లితికే గావలెనంచును జేచ్చె హానిపా.” (3-56)

“.....ఇంకమీఁద ని

ట్లే యవివేకీకార్యముల నెన్నఁడు సాహసముని సుంకయే
చేయక సత్తపోనిరతిఁ జేంది వసించెద నొక్కచోట.” (3-63)

“బుద్ధియె లేక యుప్పనికిఁ బూనితి.” (4-24)

“నాదు గర్వముల్ తొలఁగె.” (4-336)

అని యారీతులఁ బలుమటు దుఃఖించుచేలాకో? నారదుని కీవిషయంబున
సంభవించినకష్టంబు లిక నతనికి జన్మాంతమును నెన్ని జన్మములకును జాలు నని
తలంపవలసియుండెడు, నారదుడు లేకుండిన నీకథయుఁ బెరుగదు; ఈకావ్యమును
నింత దొడ్డది కానేరదు.

నారదుడు ప్రథమంబున మురమథనునిజూడ వైకుంఠమునకేగి. (1-187)

ఉ. అందొక సుందరాలయము హరితమంబుగఁ జూడనొప్పు నం
దిందిర పాదపద్మములు సెంతయు వేడుక నొత్తుచుండ నా
నందరసాబ్ధిమునిన మనంబున సెంతయుఁ జూడనొప్పు గో
విందుని దేవదేవునిఁ ద్రివిక్రముఁ గాంచె సురర్షి యంతలోన్. (1-191)

చ. దివిజమసీంద్రరాకయు మదిక్ మునుమున్నె యెఱుంగుఁగాన దే
వవిభుఁడు లేచి సంతసము వర్ధిలఁగా నెదురేగి భార్గవీ
ప్రవిమలహస్తసారసవిభాసురకాంచనపాత్ర మందికొం
చు విధిని బాదముల్ గడిగి శృంగజలంబుల వాని వేడుకన్. (1-192)

చ. తనదు శిరంబునకే మఱియు దారశిరంబున యందుఁజేర్చి..... (1-193)

అని కవిగారు కావ్యాదిని నుడివినను దదనంతర మెన్నిసారులు నారదుడు
నీరజనాభుని జూడఁబోయినను గోలోకమునకే చనియె నందొక సుందరమందిరం
బున నరవిందనయనుండు రాధాదేవితో నివసించియుండె ననియుఁ బెండ్లివిచ్చినపు
డును వారిరువురే వచ్చిరనియుఁ జెప్పుట యేలాకో? శ్రీలక్ష్మీదేవి పేరెత్తకయే
పోవుట యేలాకో? చూడుఁడు, (3-123-157-359); (4-327); (5-517-5-636-637.)

హరిహరలంగూర్చి యుత్కృష్టప్రాశస్త్యవాదములు గావించుదుష్టాత్ములు
నికృష్టులని నిరసించుచు వారిరువురు నభిన్నులని బోధించుటయు నారదగర్వభంగ
మును గవిగారి ప్రధానోద్దేశ్యములుగాఁ గానంబడుచున్నను వీరు మహాకావ్య
లక్షణములగు నగరర్హతైలాదివివిధవస్తువర్ణనల విలసిల్లు నొకస్వతంత్ర కావ్యమును
రచింపఁదలంచి యిచ్చహాకావ్యమును నిర్మించినారనుట తెల్లము. ఇందలి కవితా

ధార సురసరిల్లహరికై పడి ననర్గళమై యలరారెడు నని నుడువుట యతిశయోక్తి కానేరదు. కావ్యమంతయు ద్రాక్షపాకమై వైదర్భిరీతిని వైశికవృత్తిని బ్రసాదమూర్ధుర్యాదిగుణంబులను నివ్వటిల్లేడు. అందందుఁ జూపట్టు సురుచిరంబులగు జాతీయంబులు చదువరుల యుల్లంబులఁ బల్లవింపజేయు. వానిం బ్రదర్శింపఁబూనిన నీ భూమిక మితిమీఱి పెరుగుననుతలంపునఁ జూపనైతి.

చదువరులు సంతసింప నీ కావ్యమునందలి హాస్యరసప్రధానములగు పద్యములను గొన్నిటిని శృంగారరసవిలసితంబులగు కొన్ని పద్యములను బ్రదర్శించి యీ భూమికను ముగించెద. బ్రహ్మ పార్వతిపెండ్లికిఁ బోయినపుడు వివాహసన్నాహ సూచన లేమియుఁ గానమిం గని నారదునితో నిట్లు చెప్పెను.

చ. అరిగి హిమాచలేంద్రుఁ గని యాశనిమందొక శుష్కదారువ
ట్టరయఁగనౌ సురర్షి వరు నప్పుడు కాంచి పితామహుండు నే
సరసిజనేత్రు నానతిని జయ్యన వచ్చితి బ్రహ్మనాముండకో
సురమునివర్య యేటి కిటఁ బోద్యముగా నిలుచున్నవాడవో. (౩-302)

ఉ. వచ్చిన కార్య మేమనుచు స్వాంశమునం దలపోయకుండఁగా
వచ్చునె న్యాయ్యమే యిదియు వాసవముఖులు నీవు రామిచే.
జెచ్చెర వచ్చినా రిటుకు శ్రీహరియుక్తో దయచేసె నింక మే
మిచ్చట నెందు నుండు మిపుడేని వచింపుము సత్కృపానిధీ. (౩-303)

ఉ. చాలును నీవొనర్చిన ప్రశస్తమహోత్సవకార్యదీక్షయుం
జాలు నిటం బొసంగిన వికాలసవర్యలు మాటలేల మే
మోలిఁ జనంగ నుత్తరునె యోముని ! పెండ్లికిఁ బెద్దవోటయే
చాలును వేలవచ్చినటు సంతసమందుచుఁ బోవు టొప్పఁగా. (౩-304)

చ. తడిసిన నుల్కమంచమువిధంబున బిట్టబిగించుకొన్న ని
ప్పుడు పనిసాగునయ్య మముఁబోటులఁ జూపితి వింతదాఁక న
య్యడవుల నుండజేసి మరియాదలు నేర్చుకొనంగవచ్చు నీ
కడ నికఁ జాలుఁ జాలు మృతకల్పలఁగా మము నెంచినాఁడవే. (౩-305)

చ. దనుజులు వైత్యరాక్షసులు త్వత్పరికల్పితదేవకార్యవి
ట్లనుపమరీతి సాగఁగని యార్చుచు గేలియొనర్పకుండురే
ననజదళాక్షుఁ డిట్లు చనవచ్చునె వచ్చిన త్రోవఁబట్టి య
య్యెనె యటఁ బెండ్లియంచడుగ నేమని చల్కుదు మేము వారితోన్. (౩-306)

శృంగారరసమునకు:—

సీ. నవ్యవల్లవము వింతకఁ గర్ణభాగంబునందలరించి విఖ్యాతచూత
కినలయమ్మును వేడిఁ గీలించి యద్దానిచుట్టును గుండప్రసూనములను
బొదిగి వన్యములగు పూవులపేరులు హృదయభాగంబున నెంతోవేడ్క
భాసిలుచుండంగ వనమయూరకలాప మొకచెప్పె నందున నొప్పుచుండఁ

తే. సంతసంబున దనవెంట సమవయస్కులైన నకియలు రాంగ నిత్యము వసుల
సర్వమంగళ విహరింప సకలమునులు, చూడ్కు లానందమున ముగ్ధుఁ జూతు లొకట, (1-96)

చ. సరసుల బంకజాతముఖ చారుసుమంబులఁ బెల్లరేగు నా
పరిమళముల్ గ్రహించి వనపాళి సెసంగెడు పూలతావులం
బొరలంచుఁ జందనద్రువసమూహమునన్ విహరించి వాయువా
దరమునఁ బార్వతీతనులతం గొలుచుకొ భయభక్తు లొప్పగన్. (1-97)

చ. ప్రతి దివసాంతమందు గిరిరాజకుమారిక యత్యుత్సృశా
ప్రతతులు తన్నుఁగొల్ప వనపంక్షిచిహరము నల్లుఁబోవ న
ప్రతిమపదాబ్జచిహ్నములఁ బరెడ్డు వంకజవజ్రరేఖలన్
శతమఖముఖ్యులెల్లఁ గని త్రధను మ్రొక్కుచుఁ గొల్తు రెంతయున్. (1-98)

ఉ. పున్నమలందు హైమవతి పూజ్యపదంబులఁ గొల్పవచ్చి యా
కిన్నరకాంత లొక్క-మొగిఁ గేవలభక్తిరసంబు పొంగఁగా
నన్నుతి యోగ్యగీతముల జానుగఁ బాడఁగ నానినాదమ
భ్యున్నతమోదదంబగుచు నొప్పెడు బ్రహ్మముఁ దెల్పుచుండగున్. (1-102)

ఉ. పృథమసుండి శోభకము వెల్పడినంతనె నూడవాసనల్
వింతగఁ బుట్టునన్న సుకవిప్రతిపాదిత సీతివాక్యమా
వంతయు రిత్తగా దనెడువట్టులు భూధ్రుమారితోఁ గళా
సంతతి యెల్లవిద్యలను జన్తముగాంచి వరించె నంబికన్. (1-103)

చ. హిమకిరణోపలంబుచయ నింతి ముదంబునఁ గూరుచుండి యం
కమున విపంచితజేర్చి యది గండతలంబు న్మృశించి నవ్యక
ర్ణము నయిదోడుగా నమరనాదముఁ బర్వగఁ జేయుచుండ భృం
గములును ఝంకృతుల్ చెలఁగఁగా జతనంబునఁ బాడుఁ దోడుగన్. (1-106)

చ. ప్రమథగణాధినాథుని విరాజితవేణులతాభివంగ హ
స్త మలయూహురుతుండు కడుదూరమునుండియె కాంచి సాధ్యసం
బు మయిఁొనంగఁ బ్రత్యముల పుంజమునందె యడంగియుండె శ
బ్దము వినరా దదేదియును భావమె కార్యము లెల్లఁ దీర్చుగన్. (1-125)

చ. సిరులకుఁ బట్టుగొప్ప గుణసిద్ధులకెన్నఁగఁ బాలసంద్రమా
తురులకు మంచి మందు గతదోషులకున్ సురభూరుహంబు నుం
దరతకుఁ బుట్టినిల్లు కరుణాగుణస్తటి కాకరంబు భూ
ధరవర సీతమాళిక నితాంతము తావక భాగ్యరాశియే. (1-148)

ఇటు లెన్నియో యుదాహరింపఁదగియున్నవి. రసజ్ఞ లీకావ్యరాజమును
జదివి యిందుఁ జెలువారు లలితమనోహరమైన లికిని సురుచిరవచనంబులకును డెందం
బుల నానందంబుఁజెందుచు సొగియుదురు గాత్ర.

నాగపూడి కుప్పస్వామయ్య.

శ్రీః.

కల్యాణోదంతము.

ఉ. “నుచ్చటలూర నేవకసఃమూహముపైఁ గరుణారసైకసం
పచ్చణదృష్టులం బఱిసి * భద్ర ములొందఁగఁ జేయుచున్ మనో
జ్ఞోచ్చతఁ గాంచి భక్తులు మహోత్తమపద్ధతిఁ దన్నుఁ గొల్పఁగా
వచ్చిన మెచ్చుచున్ వెలయు * వస్తువు సజ్జరరాజిఁ బ్రోవుతన్.”

మహాశయులారా !

“కర్తృణోఽపి బోధవ్యం బోధవ్యం చ వికర్తృణః,
అకర్తృణశ్చ బోధవ్యం గహనా కర్తృణో గతిః. ౧౭
యస్య సర్వే సమారంభాః కామసరికల్పవర్జితాః,
జ్ఞానాగ్నిదగ్ధకర్తాణాం తమాహుః పండితం బుధాః. ౧౯
త్యక్త్వా కర్తృ ఫలాసంగం నిత్యతృప్తి నిరాశ్రయః,
కర్తృజ్యభిప్రవృత్తోఽపి నైవ కించిత్కరోతి సః.” గీ. ౪-౨. ౨౦
“చేతసా సర్వకర్తాణి మయి సన్న్యస్య మత్పురః,
బుద్ధియోగముపాశ్రిత్య మచ్చిత్తస్పృతతం భవ.
మచ్చిత్తస్పృహదుర్గాణి మత్ప్రసాదాత్తరిష్యసి,
అథ చేత్తస్య మహంకారాన్న శ్రోష్యసి వినంష్యసి. ౨౧
యద్యహంకారమాశ్రిత్య న యోశ్యసి ఇతి మన్యసే,
మిథ్యైష వ్యవసాయస్తే ప్రకృతిస్త్వాం నియోజ్యతి. ౨౨
స్వభావజేన కాంతేయ నిబద్ధస్సేవన కర్తృణా,
కర్తుం నేచ్ఛసి యన్తోహతక్రరిష్యస్యవశోఽపి తత్.
ఈశ్వరస్సర్వభూతానాం హృదైకేఽర్జున తిష్ఠతి,
భ్రామయం త్వర్వభూతాని యంత్రారూఢాని మాయయా. ౨౩
తమేవ శరణం గచ్ఛ సర్వభావేన భారత,
తత్ప్రసాదాత్పురాం శాంతిం స్థానం ప్రాప్సుసి శాశ్వతం.” ఆ-౧౮. ౨౪

అను నీ శ్రీకృష్ణపరమాత్మ వాక్యములు కర్తృస్థిధాంతసారమును, కర్తృయోగము
నుండి తరించుమార్గమును బోధించుచు గర్భగతి తెలియఁదగినది కాదనియుఁ దేట
పఱచుచున్నవి. కర్తాచరణము లేకయున్న సృష్టియే లేదనవచ్చును. సుకృతదుష్కృత
ఫలముల యనుభవముం బట్టియే సత్ప్రవర్తనాసత్ప్రవర్తనము లిట్టివని. తేలును,

ప్రపంచసృష్టియే కర్తము. “థాతా యథాభూర్వమసృజత్” అన్న వేదవాక్యమున కర్థమేమి? కర్త మనాది యనుసిద్ధాంతమునకు వేదమే కదా ప్రమాణము. దాని త్రిష్పులకు లోఁబడనివా రుండరు. మహామునులు కాదు. వారియుపాస్య దేవత లగు త్రిమూర్తులును గర్తబద్ధులే యనక తప్పదు. కర్తబద్ధులనఁగాఁ బామరులని యర్థమా యనువారే పామరులు. భగవంతుఁడు నొకప్పుడు ప్రకృతిబద్ధుఁడుగా నగుట లోకహితార్థము కర్తము ప్రబలమని తేటపఱచుటకే కదా. నిస్సంగులు గూడఁ గర్త తత్త్వ మెఱింగినను దానికి లోఁబడక తీరుదు. భృగుపత్నీవధము విష్ణు వొనరించుట, భస్మాసురునకు శంకరుఁడు వరములొసంగుట, హిరణ్యకశిపుప్రభృతు లకు విరించి వాంఛలం దీర్చ వరములిచ్చుట, దాన రాఁగలఫలముల నెఱుంగక కాదు. ఎఱుంగకయే యందురేని ఆఘావురు నస్తాదృశులే యనవచ్చును. పర ప్రబోధార్థమే వారట్లు లొనరించిరి. ఎట్టివారుగాని దుష్కర్తము నాచరించిన దుష్ఫలము, సత్కర్తము నాచరించిన సత్ఫలము నొందకపోరాదను విషయమును బోధించుటకే త్రిమూర్తులు రాఁగల దుష్ఫలముల నెఱింగియు నట్లు లొనరించి రనియు, దానిచే దక్కినవారు త్రిమూర్తులకే దుష్ఫలానుభవము తప్ప నపుడు మన కిఁక జెప్ప నేలయని యట్టి దుష్కర్తముల నాచరింపక మానుదురనియు మన మెఱుంగవలయును. ఇది మార్పునొందని సిద్ధాంతము. పూర్వ మొకరాజు తనకడ కర్థార్థియైవచ్చిన పండితునిఁ గాంచి సకలశాస్త్రసార మొకశ్లోకమునం జెప్పుకూ యని యడుగ

“శ్లోకాక్షేప ప్రవక్ష్యామి శాస్త్రాణాం సారము త్వమహ్,
చరోపకారః పుణ్యాయ పాపాయ ఁరషీడనమ్.”

అని బదులు చెప్పినఁట. దుష్టకర్తముల నాచరింపకయుండఁ బరమేశ్వరుఁ డేల చేయరాదను ప్రశ్న మసంగత ప్రసంగమువంటి దగును. తన్మూలముననే యితరు లకు బుద్ధి రావలయునని భగవంతు నిష్టము. సకలవేదపారంగతుండగు రావణు నకుఁ బరదారాపహరణరూపదుష్కర్తాచరణేచ్ఛ భగవంతుఁ డేల మాన్పఁ డయ్యెను? తానేల రామరూపమున నవతరించెను? అన్ని కష్టముల నేల యనుభ వించెను? అంతమాత్రమున భగవంతునకు బుద్ధిలేదనవచ్చునా? ఒక్క దుర్యోధ నుని బుట్టిగపకయున్న నెందఱు సుఖాతమరణమునకుఁ బాల్పడకయుందురు? వానిం బుట్టించుటంబట్టి సృష్టికర్త యవివేకుఁ డన్న దెంత యుక్తమో యోజింపుఁడు. వారు వీరననేల దేహధారులందఱుఁ గర్తమునకు లోఁబడినవారలే యనక యూహకుండ వలనుపడదు. కర్త మనాదియను సిద్ధాంత మెవ్వారిచే మార్పబడఁ జాలని దగు నని మన మెఱుంగుటయే మేలగు లేఱంగు.

ఈసిద్ధాంతమున కుదాహరణమే యీ సర్వమంగళాపరిణయము. సకల గ్రంథములు నొక్కొక్కనీతి కుదాహరణములుగనే యున్నవి. తారాశశాంక

విజయము లోనగు గ్రంథములుకూడ మానవులకు బుద్ధిచెప్పు నిర్మించినవే యని నా యాశయము. కాదందురేని రామాయణము సట్టిదే యగునేమో యనుభయము నాకుంగలదు. పఠించువారి కర్తముననుసరించి గ్రంథము లభ్యమగుచుండును. గ్రంథ కర్త భావ మిదియే యని గొచరించుచుండును. చెడుటయు బాగుపడుటయుం గలదు. అది వారి కర్తములపై నాధారపడి యుండును. పాఠకులు సన్దర్శభక్తులు కావలయునని ప్రాయబడిన గ్రంథ మేదియు లేదనియు నుండదనియు నాసిద్ధాంతము. తారాశశాంకాదులు కేవల మవినీతికే మార్గదర్శకము లందురేని కాంతా కనకముల నిర్మించుటయు సృష్టికర్త కట్టిదే యని సమాధానము చెప్పువచ్చును. ప్రతిప్రశ్నములు చేయవచ్చును. చక్కగా విమర్శించినచో సకలగ్రంథములు నీతిని స్థాపించు బాటుపడునవియే. వానితత్త్వ మెద్దియని యరయువారి కర్తము ననుసరించి యవి ఫలముల నొసంగుచుండును.

❧ సర్వమంగళానామ నిర్వచనము. ❧

“సర్వమంగళా. సర్వాణి మంగళాని యస్యాః, దేవీపురాణేషు, సర్వాణి హృదయస్థాని మంగళాని శుభాని చ, ఈప్రితాని దదాతీతి తేన సా సర్వమంగళా. శోభనాని చ శ్రేష్ఠాని యాదేవీ దదతే హరే, భక్తానా మార్తిహరీణీ తేనేయం సర్వమంగళా.” అని భాస్కరరాయకృత లలితాసహస్రనామభాష్యము. “మంగళం మోక్షవచనం చా శబ్దోదాత్మవాచకః, సర్వాణ్ మోక్షాన్ యా దదాతి సా ఏవ సర్వమంగళా. హరే సంపది కల్యాణే మంగళం పరికీర్తితం, తాన్ దదాతి చ యాదేవీ సా ఏవ సర్వమంగళా.” బ్రహ్మవైవర్తము, ప్రకృతిఖండము, ౧౭-అధ్యాయము. “సర్వమంగళశబ్దశ్చ సంపూర్ణాశ్చర్యవాచకః, ఆకారో దాత్మపచనస్తస్మాత్సా సర్వమంగళా.” బ్రహ్మవైవర్తము, శ్రీకృష్ణజన్మఖండము, ౨౭-అధ్యాయము. “సర్వాణి హృదయస్థాని మంగళాని శుభాని చ, దదాతి చేప్రితాన్ లోకే తేన సా సర్వమంగళా.” దేవీపురాణము, ౪౫ - అధ్యాయము. అను నీ ప్రమాణముల ననుసరించి యాదిశక్తియే యిటు బేర్కొనఁబడినదని యెఱుంగవలయును. కారణాంతరముల ననుసరించి హిమాలయపుత్రిక యయ్యెననుటయు సుసంగతమే. సాదాఖ్యకళ.

“తవాధారే మూలే సహ సమయయా లాస్యపరయా

నవాత్మానం మన్యే నవరసమహితాండవనటమ్,

ఉభాభ్యామేతాభ్యా ముదయవిధిముద్దిశ్య దయయా

సనాథాభ్యాం జిజ్ఞే జనకజననీమజ్జగదిదం.”

“అత స్సమయినో నామ సమయపూజకాః తేషాం షట్సుక్రపూజాసు నియతౌ ఆనన్ద సహస్రకమల ఏవ పూజా. సహస్రకమలపూజా నామ సహస్రకమలస్య

వైందవస్థానత్వేన తస్య ధ్యగతచంద్రమండలం చతురశ్రాత్తనా తస్య ధ్యబిందుం పంప వింశతితత్త్వాతీతం పద్వింశాత్తకశివశక్తిమేళనరూపసాదాఖ్యాత్తనా అనుసంధానమ్. అత ఏవ సమయిమతే బాహ్యరాధనం దూరత ఏవ నిరస్తమ్. షోడశోపచారాంగకలాపశ్చ తతోఽపి దూరత ఏవ.” సౌందర్యలహరియందు శంకరాచార్యభగవత్పదులు వ్యాఖ్యయు

“సహస్ర కమలే శక్తి శ్చివేన సహ మోదతే,

సాదాపహపరాధేయా వైవ నిర్వృతికారణమ్.”

వామకేశ్వరతంత్రము.

“తట్టల్లేఖా తస్మిన్ తపనశశి వై శ్వానరమయీమ్” అను సౌందర్యలహరి శ్లోక వ్యాఖ్యయందు “మహాంతః యోగీశ్వరాః పశ్యంతస్సాదాఖ్యకళానుధాధారా నిష్కృందమనుభవంతః దధతి.” అని యున్నది. “సమయినాం మతే సమయస్య సాదాఖ్య తత్త్వస్య సవర్యా సహస్రదళకమలవవ, న తు గుహ్యహీతాదా, యేయే సమయినో యోగీశ్వరా డీపస్తుక్తా స్సంసారయాత్రా మనువర్తమానాస్సాదాఖ్యతత్త్వ మనుచింతయంతః ఆత్మైక ప్రవణా వర్తంతే తేషాం జపాజల్పశ్శిల్పమిత్యాదినా సవర్యాప్రకారో నిరూపితః.” అని. “జపాజల్పశ్శిలం సకలమపి ముద్రావిరచనా.” అను శ్లోక వ్యాఖ్యయందు బ్రతిపాదితము.

ఈ ప్రమాణములంబట్టి యోగీశ్వరాధ్యయగుపరదేవి సాదాఖ్యకళయనఃబరఃగునని యెఱుంగందగు. అట్టి పరదేవీవివాహమే యిందు బ్రథానవస్తువు. ఏపురాణమునుండి గ్రహింపబడిన దను ప్రశ్నమునకుఁ జెన్నియు త్రేరము చెప్పఁదగియున్నది. బ్రహ్మపురాణమునందలి 3౨, 33, 3౪ అధ్యాయములఁ గలకథను సంగ్రహించితిని. మహారాష్ట్రదేశమునఁగల శివవ్రత పంక్తిలోనికథను గ్రహించితిని. వానింగలిపి యాసమ్మేళనమే యాధారముగఁ జేసికొని కర్త సిద్ధాంతమున కనురూపముగాఁ గథను మార్చితిని. పార్వతీతపహికరణము సుప్రసిద్ధమే. దానియందు నా చేసినమార్పు గొప్పది గాదు. పార్వత్యంకమునఁ గలశిశువును మేనాదేవ్యంకమున నున్నయల్లు మార్చితిని. విష్ణుమూర్తి ధర్మోపన్యాసము చేసెననియు శంకరుఁడును ధర్మములఁ దెలిపెననియుఁ గల్పించితిని. అవి నీతిదూరములు గానేరవు. శాస్త్రవిహితములే. ఇక నారదముని నాడించితివి గదా యని యడుగవచ్చు. కలహాశనుఁ డనుచే రామహాత్మనకు లోకవిదితముగ నున్నదే కదా. ఆపేరునకు ఫలమెప్పుడైన నతఁ డనుభవింపక తప్పుదుకదా. ఆకలహములమూలమున నుపకారమే లోకములకుఁ గలదనువా రనేకులుందురు. కాని కలహమును గల్పించుట మంచి కార్యమన్న సూచకులను నిందింపనేల! వారును స్తుత్యులే యగుదురు గదా. ఆకలహములమూలమున మేలుగలుగుననుమాట యటులుంచిన నాకార్యమేమో

యేకాలమునందైన దూష్యమే. అట్టికార్యమునకుఁ బ్రతిఫల మేకాలమునందైన నించుకగనో గొప్పగనో యనుభవింపవలసినదే. అనున్యాయమును మదినిడుకొని పెక్కుసారులు నారదుని విష్ణుమూర్తికడకు బ్రహ్మసన్నిధికి హిమవంతుని చెంతకుఁ ద్రిప్పితిని. శంకరుఁడు మునిరూపమునఁ గనఁబడినట్లు కల్పించితివికదా యందుచేని అది నారదునకుఁ బ్రోత్సాహము నొసంగుటకుఁ బశ్చాత్తాపతప్తఁ డగునపు డతనికే కర్మమొంత బలవత్తరమని తోచుటకు ననునదియే యుత్తరము. సర్వవిదూలయ్యును గర్తములత్రిప్పలకు లోబడియే లోకులకు భర్తములు తెల్పుడగుదురు - అనున్యాయమునే ప్రధానముచేసికొని యీకథను గల్పించితిని. తోలుత నారదుఁడు హిమవంతునికడ కరుగుతరుణమున -

“ఈమనిచేయ లోకములఁజెల్లను నిండిన దుష్టవాదమున్
వేపడిపోవు సత్యవశఃపృథ్వియే చేకురు కాంతి యబ్బెడున్
శ్రీచరతత్త్వ మిట్టిదని • చెప్పుకయే తెలియంగ నొనటం
చీమగిదిం దలంచి పరఃమేశ్వరు నాత్మ ను నిల్పి కొల్పుచున్.” ఆ-౧. ౧౪౦

వలయుననియే తా నీకార్యమునఁ బ్రవర్తించెను.

“అని తగుభక్తి వేడుటయు • నామునినాయకుఁ డాత్మ నెంచి యీ
మనతయే కారణంబుగను • వర్తిలు నొక్కవిశేష మెల్లచో
నని తలపోసి యుట్టనియె.....” ఆ-౧. ౧౪౧

అని నిశ్చయించియే విష్ణువున కిచ్చుని హిమవంతునకుం దెల్పెను. దీనిచే నారద మునియు భగవత్తత్త్వమును లోకులకుం దెల్పి భేదభావమడంప నీకార్యమున కుం దిగననియే తేలిడిని. బ్రహ్మయు విష్ణుమూర్తియు నీనారదమునిని మాయకు లోబడఁజేసి యాడించిరి.

“దైవీ హ్యేషా గుణమయీ మమ మాయా దురత్యయా,
మామేవ యే ప్రపద్యంతే మాయామేతాం తరంతి తే.”

అన్న భగవద్వాక్యము ననుసరించి యూహింపఁగా నీనారదముని యామహామా యకు లోబడుట యొక గొప్పగాదు.

“ప్రదీపజ్వాలాభి ర్దివనకరసీరాజనవిధి
స్ఫుధానూతే శృంగోపలజలలవై ర్ధ్యైరపనా,
స్వకీయై రంభోభి స్సలిలవిధిసౌహిత్యకరణం
త్వదీయాభి రావ్యభి స్తప జనని వాచాం స్తుతి రియం.”

అని శ్రీశంకరభగవత్పాదులు బోధించినట్లు మహామాయకు లోబడనివాఁ డొక భగవంతుఁడు తప్పు దక్కినవాఁడు లేఁడును నిర్వివాదాంశము. సకలము తత్త్వ సాదలభ్యమే యని విశ్వసింపవలయు. నారదముని గర్వభంగము చేయఁబూని యీకృతి రచించితిని భావింపరాదు. దేవర్షులు త్రిమూర్తులును మాయావశం వదులే యనుభావము వెల్లడించుటకే యీకృతి రచింపఁబడినది యని యూహించు టయే సమంచితము. నారదమహర్షి దేవతలు విన నుపన్యసించుఘట్టమున నీవిషయము లేటవడును. ఆయాసమయములయం దామునిచంద్రుఁడు పరితాపపడుటయు నజ్ఞానమునఁ గాదనియు, గర్వ ప్రేరితుఁ డయ్యెననియు, నెట్టివాఁడైనను గర్వము లకు లోబడక తప్పదనియుఁ దెలుపుటయే యాతనివిచారమును వెల్లడించుట యని తలంచుటొప్పు. హరిహరవిరించులకృత్యములయందు నిట్టిలోపములు గలవు. ఆ యాయవసరముల వారజ్ఞానులన వలనుపడునా? తపస్సునకు ఫలము వరలాభ మనియు, దుష్కర్తములకు ఫలము కష్టానుభవమనియుఁ దేటవడుటకే వారి ప్రవృత్తి సాగెననికదా మన మూహింపవలయును. అట్టి ఘట్టములు వ్రాసిన వ్యాసమహర్షి త్రిమూర్తులను దెలివితక్కునవారిం జేయఁబూనెనని తలంపం జనునా? తోలుత నారదమహర్షి వైకుంఠమున కరిగి మహాలక్ష్మీ నేవితపార్శ్వఁడగు శ్రీమహావిష్ణువుం గాంచెననియు, రెండవసారి తద్దర్శనమున కరిగి గోలోకముననున్న రాధాకృష్ణుల దర్శించెననియు, మరల నందే వారిని దర్శించెననియుఁ జెర్పొనఁబడినది. మహా లక్ష్మీయన్నను, రాధయన్నను నామభేదమే గాని వస్తుభేదములేదని నా యాశ యము. అట్లే శ్రీమహావిష్ణువన్నను శ్రీకృష్ణుఁడన్నను భేదము లేదు. వైకుంఠ మన్నను గోలోకమన్న నంతియే. గోలోకముననున్న రాధామాధవులను దర్శింప వైకుంఠమునుండి విష్ణువు, శ్వేతద్వీపమునుండి నారాయణుఁడు వచ్చిరని పురాణ మునఁ గలదు. ఈముప్పురు వేఱనియా దానిభావము. “ఉపాసకానాం కార్యార్థం బ్రహ్మణో రూపకల్పనా.” అన్న న్యాయము ననుసరించి భగవన్ని వాసస్థానములు కల్పింపఁబడుననియు నన్నియు సమానములే యనియు నెవ్వరికెయ్యది సప్తతముగ నుండునో వారందున్న రూపమునే ధ్యానింప ఫలము గలుగుననియు సకల శ్రుతి స్మృతిపురాణోపాసాగమసప్తత మగువిషయము. ఆమతము ననుసరించియే నేను వ్రాసితిని. మహావిష్ణునామకదంబమునం దెట్టియభేదమును బాటించునో శివకేశవుల యందు నట్టియభేదమునే పాటించువాఁడను. కావున నట్లు వ్రాసినని తలంచు టొప్పు. తాము సర్వజ్ఞులే యైనను కర్త బద్ధులగు నితరులకు సన్మార్గమును బోధింప ద్రిమూర్తులు కార్యములఁ బ్రవర్తింతురని మనమూహించిన నేశంకలు, నేభేద భావములు నుండవనియే నావిశ్వాసము.

ఈశ్వర స్మర్యభూతానాం హృద్యే శేఽర్జున తిష్ఠతి,
భ్రామయం త్వర్యభూతాని యంత్రాహూని మాయయా.”

అన్న భగవద్వాక్యము ననుసరించి పరమేశ్వరభిన్న మేదియు లేదని స్పష్టమగును. అట్టిచోఁ గార్యార్థము రూపవంతులగు త్రిమూర్తులకు భేదకల్పన కవకాశమెక్కడిది? అది యవిద్యాకల్పితమగుట నద్దానికి మనము లోనుగారాదు. ఏవ్యక్తి యేరూపమున నాభగవంతుని దలంచిన నారూపమున నాతని ధన్యునిజేయునను సిద్ధాంతము ననుకరింపకపోయినఁ దత్ప్రసాదమునకు దూరమగుదుము. మతదురభిమానమున నట్టిభేదమును బాటించి తత్కరుణను బాత్రులము కాకపోరాదు. ఇట్టిభావములనే యీ ప్రబంధము బోధించుచునని విన్నవించువాఁడను.

“త్వయా యదభయం దత్తం తద్దత్త మఖిలం మయా,
మతో విభిన్నమాత్మానం ద్రష్టు మ్మర్హసి శంకర ! ౪౭

యోఽహం సత్త్వం జగచ్ఛేదం స దేవాసురమానుషం,
మతో నాన్యదశేషం య త్తత్త్వం జ్ఞాతుమిహార్హసి. ౪౮

అవిద్యా మోహితాత్మానః పురుషా భిన్నదర్శినః,
పదంతి భేదం పశ్యంతి చాపయోరంతరం హర. ౪౯

ప్రసన్నోఽహం గమిష్యామి త్వం గచ్ఛ వృషభధ్వజ !”

విష్ణుపురాణము, ౫-అంశము, 33-అధ్యాయము.

“త్వమేక స్మర్యజగతా మిశ్వరో బంధమోక్షయోః,
తం త్వామర్చంతి కుశలాః ప్రపన్నార్చిహరం గురం. ౫౦

గురుమయ్యాం స్యశక్త్యాస్య సర్గస్థిత్యుభయోఽన్ విభో,
భలే యయా సదృశ్యుమన్ బ్రహ్మవిష్ణుశివాభిధాం. ౫1

త్వం బ్రహ్మ పరమం గుహ్యం నదనద్భావ భావనం,
నానాశక్తి భిరాభాతస్తస్త్వమాత్మా జగదీశ్వర.” ౫౨

స్కం-౮. అ-౭.

“ఆదాపభూ చ్ఛతభృతీ రజసాస్య సగ్ధే విష్ణు స్థితౌ క్రతుపతిర్విజధర్మ సేతుః,
రుద్రోఽప్రయాయ తమసా పురుషస్య ఆద్య ఇత్యుద్యవస్థితీలయా స్సతతం ప్రజాను.”

౧౧-స్కం. ౪-అధ్యాయము.

“త్రయాణామేకభావానాం యో న పశ్యతి వై భిదాం,
స్మర్యభూతాత్తనా బ్రహ్మన్ స శాంతి మధిగచ్ఛతి.” ౫౩

స్కం-౪. అధ్యాయ- ౭. శ్రీ భాగవతము.

'న హి మే కేన చిద్దేయో వరః పాండవనందన,
 ఇతి సంచింత్య మనసా పురాణం దుద్రమిశ్వరం.
 పుత్రార్థమారాధితవా ననూమాత్వాన మాత్మనా,
 న హి విష్ణుః ప్రణమతి కన్తే చి ద్విబుధాయ చ.
 యత ఆత్మాన మేవేతి కత్తో రుద్రం భజామ్యహం,''

శ్రీమహాభారతము, కాంతిపర్వము, 38-౨ అధ్యాయము.

అను నీ ప్రమాణములు నాయీ ప్రబంధమున వ్రాసిన విషయమునకుఁ బ్రమాణములు. వీని ననుసరించియుండు నాకు శివకేశవభేద మెట్లు పొడకట్టు? కావునఁ బామరులకుంగల భేదభావమును దొలఁగింపఁజేసి యాయాయిఘట్టములయందుఁ బైవ్రాసిన ప్రమాణవాక్యముల యర్థమునే వివరించితిని. ప్రధానవిషయము లన్ని మతములయందును సమానములే యనియు యోగ్యతననుసరించి యనుష్ఠేయము లగువిషయము లొక్కొక్కమతమునం దెక్కుడుగను వేటొక్కమతమునం దల్పముగను బ్రతిపాదింపఁ బడినవనియు నాయాశయము. కాన నొకమతము వేటొక మతసిద్ధాంతములఁ దూలనాడఁ బనియే లేదను నాయభిప్రాయమునే యందందు సంక్షేపముగఁ దెలిపితిని.

ప్రబంధములయం దట్టిభావము లుండరాదనియు, శృంగారరసప్రధానముగా నుండఁదగుననియుఁ గొందఁ జెప్పుదురు. అది పాటించఁదగని మాటయని మూఁటికి ముమ్మాటికి నిరాఘాటముగాఁ జెప్పఁగలను. నీతిబోధకమే కాకపోవునే నది ప్రబంధమే కాదనువారలలో నే నొకఁడను. కావున నీసర్వమంగళాపరిణయము శృంగారరసప్రధానముగా నుండక శాంతశృంగారరసద్వయప్రధానముగా నలరుచు నీతిని బోధించుచు మతవైషమ్యముల రూపుమాపుచు నిలవెలయఁగలదని విశ్వసించుచున్నాను. ప్రబంధములయం దుండఁదగినవిషయములు బహువిధములుగాఁ జెప్పఁబడినవి. ఏకరీతిగా నవియుండక భిన్నరీతులుగా నవి చెప్పఁబడినవి.

"సంధ్యా సూర్యోదయరజసి ప్రదోషధాన్వంతవానరాః,
 ప్రాతర్తథ్యాహ్నా మృగయా తైలర్త వనసాగరాః.
 సంభోగవిప్రలంఘౌ చ మునిస్వర్గపురాధ్వరాః,
 రణప్రయాశోపయమమంత్రప్రత్యోదయాదయః.
 పరస్మిన్యా యథాయోగం సాంగోపాంగా అమీ ఇహ."'

సాహిత్యదర్పణము, ౬-పరిచ్ఛేదము.

ఈమహాకవిమతమున నివియన్నియు నుండిన మంచిదే యనియు నందుఁ గొన్ని లేకున్నను బాధలేదనియుఁ దోఁచెడిని.

“నగరార్ణవక్షైలర్తుచంద్రారోదయవర్ణనం,
ఉద్యానసలిలక్రీడామధుపానరతోత్సవాః. ౬౯
విప్రలంభో వివాహశ్చ కుమారోదయవర్ణనం,
మంత్రిద్యుతప్రయాణాణిసాయకాభ్యుదయా ఆపి. ౭౦
వితాని యత్ర వర్ణ్యంతే తన్న హాకావ్యముచ్యతే,
ఏషి మద్దాదకానాం యైః కైశ్చిదూన మపీష్యతే.” ౭౧

ప్రతాపరుద్రీయము.

ఈ మహాకవిమతమునఁ బదు నెనిమిదివిషయములు వర్ణింపఁబడిన మహా కావ్య మనఁబడుననియు నిందుఁ గొన్ని లేకయున్నను బాధలేదనియు స్పష్టము. ఇందును గథననుసరించి యుక్తములని తోఁచినవి గ్రహింపఁబడియే యున్నవని విన్నవించెదను.

కృ త జ్ఞ త.

ఈ గ్రంథము ముద్రించుటకు ధనమెట్టు లనునూహ పొడమఁగానే నెల్లూరు మండలనహయపరిపాలకసంఘమువారు (జిల్లాబోర్డువారు) నాపుస్తకము నొక్క దానిని దమపాతశాలలయందలి పుస్తకభాండాగారమునకుఁ గొన నొర్పియించిరి. తన్మూలమున రెండువందల యేబది రూప్యములు లభించినవి. ఆనహయముననే ముద్రించితిని. భాషోద్ధారక బిరుదాంబితులు నావంటి బీదలపాలిటి మందారవృక్ష ములు నగు మ-రా-రా-శ్రీ, వావిళ్ల వేంకటేశ్వరశాస్త్రులుగారు విశేషించి సాయ పడి అచ్చుకూలివిషయమున నెంతదనుకఁ దగ్గింపవచ్చునో యంత తగ్గించి యామూల్యము నాయుష్టముననుసరించి యిచ్చినపుడు గ్రహింప ననుమతించిరి. వారిసాయమే లేకున్న నావే రెవ్వరికిని దెలిసియే యుండదు. కావున నెల్లూరుజిల్లాబోర్డున కధ్యక్షులు, శ్రీశ్రీశ్రీ, రాజా వెలుగోటి సర్వజ్ఞకుమారకృష్ణయ్యాచేంద్రబహద్దర్ వారి కిని, ఉపాధ్యక్షులగు మ-రా-రా-శ్రీ, పొణకా గోవింద రెడ్డిగారికిని మఱియు నందలి సభ్యమహాశయులకును, నావ్రాసినగ్రంథముల ముద్రింప బద్ధకంకణులగు మ-రా-రా-శ్రీ, వావిళ్ల వేంకటేశ్వరశాస్త్రులుగారికి నేతన్మూలమున నాకృతజ్ఞతను దెలుపుకొనుచున్నాఁడను. ఈ చిన్న గ్రంథమునకు నొకయుపొద్ధాతము వ్రాయించి యిచ్చని స్థానింపఁగనే వేఱొకమాట పలుకక వ్రాసియిచ్చిన మ-రా-రా-శ్రీ,

జి. రామేశ్వరరావు, బి. ఏ., బి. యల్., యమ్. యల్. సి. గారికిని, విమర్శకాగ్రేసర
 బిరుదాంఛితులు బహుగ్రంథకర్తలు సంస్కృతాంధ్రద్రావిడాంగ్లభాషాకోవిదులు
 నగు బ్రహ్మశ్రీ, మ-రా-రా-శ్రీ, నాగపూడి కుప్పస్వామయ్య, బి. ఏ., గారికి నేత
 న్మూలమున “శతశస్సహస్రశః” కృతజ్ఞతను దెలుపుకొనుచున్నాడను.

చ. “కలుగుఁబ్రమాదముల్ ధివణి కల్పులుగాఁ దగియున్న సత్కృపీ
 శుభకె రవంతయోషికను • జూచిన నజ్ఞుడ నైననా కికం
 గలుగవె వానినిం దొలఁచి • కావడగుం గరుణావిశేషముం
 బొలయఁగఁజేసి సాధుకవిభూషవతంసులార! యీకృతిన్.”

అని నేసికృతియందుఁ బ్రార్థించినట్లు లీ చిట్టిగ్రంథమును బరిశీలించి యెందేని గుణ
 ముండిన గ్రహించి దోషరాశిఁ దొలఁగించి న న్ననుగ్రహింతురని సాధుకవిపండిత
 మహాశయులఁ దలయొగ్గి వేడువాడను.

“నిందతు నందతు వాస న్నసూయు రససూయు రత్ర కిం తేన,
 యశ్చనాననగమనాయై వేదం మమతు పాశేయమ్.”

అనుమాన్యోక్తిం బాటించి గుణగ్రహణపారీణులు మన్నింతురని ప్రార్థించుచున్నాఁ
 డను, “కిం వా ప్రార్థనయా పరోపకృతిషు స్వాభావిక స్తద్గుణః” అనుసూక్తినే నమ్మి
 యున్నాడను. ఇంతకంటె విశేషించి మహాకార్య మొనరించితినిని చెప్పుకొనఁదగిన
 విషయము లింకలేవు.

ఇట్లు విన్నవించు విద్యత్కవిపాదభక్తుఁడు,

జనమంచి శేషాద్రి శర్మ,

శ్రీ, శ్రీ, శ్రీ.

విషయ సూచిక.

విషయము.

పుట.

పీఠిక.

బ్రహ్మదేవతాదిస్తుతి	1
కర్తృవంశచరిత్రము	7
కృతినవర్షణము	8

ప్రథమా శ్వాసము

హిమాలయవర్ణనము	1
పార్వతీదేవివర్ణనము	10
ఈశ్వరతపోవర్ణనము	17
హిమవంతుని జూడ నారదుండు వచ్చుట	20
వైకుంఠలోకవర్ణనము	25
ఆశ్వాసాంత్యము	34

ద్వితీయా శ్వాసము.

మేనాదేవి పార్వతికి హితముఁ దెలుపుట	35
పార్వతి తండ్రికిఁ దనపూనిఁ దెల్పుట	42
తపోవనవర్ణనము	47
శివుండు పార్వతినియతిఁ బరీక్షించుట	51
కుహూనాశివుండు పార్వతికడకు వచ్చుట	53
శివపార్వతీ సంవాదము	54
పార్వతి కపటమునికి శివమహత్త్వ మెఱింగించుట	58
శివుండు ప్రత్యక్షమై పార్వతికి వరము లిచ్చుట	60
హిమవదాదులు పార్వతికడకు వచ్చుట	65
ఆశ్వాసాంత్యము	72

తృ తీ యా శ్వా స ము.

విషయము.	పుట.
నారదునకు ముని వేషమున శంకరుండు దర్శనమిచ్చుట ...	75
నారదుండు నుహనాశంకరునకు స్వప్రవృత్తి నెఱిగించుట ...	79
బ్రహ్మనారదసంవాదము ...	83
గోలోకమహిమము ...	88
వసంతర్తువర్ణనము ...	89
శ్రీకృష్ణమందిరవర్ణనము ...	93
ఆశ్వాసాంత్యము ...	112

చ తు ర్థా శ్వా స ము.

హిమవన్నారదులు రహస్యముగ మాటలాడుట ...	114
ఆశ్వాసాంత్యము ...	152

ప ం చ మా శ్వా స ము.

మేనాహిమాచలసంభాషణము ...	155
పార్వతి స్వాభిప్రాయముం చెలుపుట ...	158
స్వయంవర విశేష మహోత్సవము ...	192
వినాహమహోత్సవము ...	207
ఆశ్వాసాంత్యము ...	223

ధన్యవాదము.

- సీ. బాలిశనికృతాలవాలంబునజనించి యఘముఖ్యదృక్పహాయమున నెదిగి
యిద్వ్యాళు పుణ్యజనేభ్యదోశ్చాలనరూపశాఖావళి శ నేపుగాంచి
కలహాశనవ్యాళగణపల్లవంబుల దుర్దర్శనార్హమై శ తోడఁబ్రాణి
జాల్చకుంతాళి పుష్పవ్రాతవిస్రసంవృతచతుర్భాగమై శ వెలయఁగలిగి
- తే. కార్యవిఘటకవిషఫలకలనఁ జెలఁగి
యట్టె వ్యాపించి సుజనాళి శ నణఁజూచు
యెవ్విధంబున మరలింప శ నెదురులేమి
వెలయు డ్దేవులమహిజముఁ శ దలఁతు మదిని. ౧
- ఉ. దానికఠోరశాఖల నితాంతముదంబునఁ దాండవించుచున్
బూనిక సాధుకార్యముల శ బ్రుంగఁగఁజేయుచు మమ్ముఁబోలు వా
రీనిగమంబునం గలరె శ యెవ్వెయిఁ జూచిన మమ్ము వేడఁగా
మానిన నెద్ది సాగు నను శ మాడ్కిని గూయు పత్రత్రివర్యముల్. ౨
- చ. చెలఁగెడు లెక్కపెట్టుటకు శ శేషునికైనఁ దరంబుగాక ని
చ్చలు సుజనాళికార్యముల శ శ్రద్ధను సాగకయుండఁ జేయుచున్
ఖలమతులొప్ప బీరములు శ గావలె నంచు వచించుచున్ మహా
ఫలములఁ గాంచి యబ్బుగతిఁ శ బర్వచు నిక్కుచు నట్టె త్రుళ్లుచున్. ౩
- చ. కనఁబడువారికెల్లరకుఁ శ గావలెనంచు వచించుచున్ మహా
జను లవమానమొంది రనఁజాలుచు నన్నదుదారశక్తిని
గనితిరె యంచు దుర్వచనకాండము పామరరాజిముందటన్
దనివిచనంగఁ దెల్పుచును శ దారుణపత్రరథేశు లొప్పుటన్. ౪
- ఉ. వారికి దూరమై సుజనవర్మలచెంతను మెల్ల మెల్లఁగాఁ
జేరి ప్రశస్తకార్య మిది శ చేసిన మేలు ఘటిల్లు నెంతయున్
గౌరవమబ్బు సజ్జననీకాయము మెచ్చు నటంచు వేడ నా
ధీరవరుల్ సరే యనుచుఁ శ దృష్టిగ నొప్పుకొనంగ నానుడుల్. ౫
- చ. శ్రుతులఁ జొరంబడంగఁ దమశూరత కెంతయుఁ గీడుమూఁడునో
వితతయశంబు మాయునొ పవిత్రతమంబగు వృత్తి కేదియే
జ్యోతి యింకఁ గల్గునో యనుచు శ నుద్ధతిఁ బత్రరథేశ్వరుల్ కడున్
ద్రుతగతిఁ బాటి యుండొరులతో గతియే మిఁక నంచు బల్కుచున్. ౬

ధన్యవాదము.

- చ. పని యిది సాగకుండఁ గడుఁ శ బట్టుదలకా జెలరేఁగి సాధుకా
ర్యనిరతిఁ బూనియున్న సుగుణాధ్యులయిండ్లకుఁ బోయి యేల యీ
పనికిని బూనినారలొకొ శ పాడియె దీనికిఁ దోడ్పడంగ నిం
కను గలవెన్నొ కార్యములు శ కావలెనన్న నొనర్పుఁ డోయ్యనన్. 2
- సీ. భూషించినట్లుండి శ దూషించునాతని పనికిఁ దోడ్పడుటేమి శ పాడి యనుచు
మెచ్చినయట్లుండి శ యిచ్చుకములు పట్కునతనికిఁ దోడ్పడ శ నగునె యనుచు
దృష్టనియట్లుండి శ తెగదిట్టునాతనిపని కూతయిచ్చు లేమి నయ మనుచు
దాంతునియట్లుండి శ ధనమాసఁ గొనువాని గారవింతుట యేమి కార్యమనుచు
- ఆ. గొంప మునిగినట్లు శ కొండంత ధనరాశి, పోయినట్లు కీర్తి శ పాలిసినట్లు
తిరిగితిరిగి చక్కఁ శ చెప్పి వారిఁగలంచి, తుదకు సంతరాయ శ మొదవఁజేసి. ౩
- చ. అది ఫలియింపకుండ దనునట్టి తలంపు దృఢంబుగాఁగ స
మృదజలరాశి ముగ్ధుచు శ్రమంబులు పండెను శర్మ మొప్పఁగా
నిదుర గనంగవచ్చు నని శ నెప్పుదియందుఁ దలంచుచుకా గడం
బొదలెడు నండజేళ్లరసమూహముఁ గొల్వఁగఁ బూను టర్హమా. F
- చ. ప్రతిదిన మంతరాయముల శ పాలగు నట్లుగ నన్యకార్యసం
తతి నొనరించుచుండుటయె శ తద్దయు ముక్తి యటంచు నమ్మి యు
ద్ధతి సయిదోడుగాఁ దగుపత్ర త్రిశతక్రతురాజి కెంతో యా
దృతిఁ గయిజంటఁ జేర్చి వచియించెద నెన్నియొ ధన్యవాదముల్. ౧౦
- ఉ. కోవిదరాజికిం గలుగఁగూడదు గౌరవమన్న యూహచే
నావిలచి త్తతం జెలఁగి శ యప్పని కెంతయు హాని గల్గ నే
యేవిధులకా ఘటింపఁదగు శ నెట్టి సహాయము గల్గ నొ నటం
చావరుసం బొనర్పు కలితాత్మల నాశుచినేత్రుఁ డేలుతన్. ౧౧
- చ. తమకొఱ కన్యకార్యసముదాయ మడంచుట దుష్టకార్యమం
చమలమనీషు లందు రది శ యర్హ మె యందము స్వీయమైన కా
ర్యము కనరాకయున్న నితరార్థములకా జెటువంగఁ బూని ద
య్యములకు మ్రొక్కుచుండు విమలతాత్మల కియ్యవె ధన్యవాదముల్. ౧౨

“ కలివిలాసము - ద్వితీయభాగము.”

ఇయ్యది త్వరలో వెలువడును. ప్రథమభాగ మచ్చులోనున్నది.

శ్రీ ర స్తు.
శ్రీ పరమేశ్వరాయ నమః.

సర్వమంగళాపరిణయము

పీ ఠి క.

—❖—
❖ ఇష్టదేవతాదిస్తుతి. ❖

- శా. శ్రీమద్వేదసమూహసన్నతము, సంసిద్ధప్రభావంబు, స
ర్వామర్త్యాధిపమాళిభాసురము, పద్మాధీశవాగీశ ని
త్యామోదప్రద, మోంకృతీస్థితము, భవ్యస్ఫారతేజంబునై
శ్రీమింపఁ విలసిల్లు, శైవమహాముఖ సేవింతు నిష్ఠాప్తికై. ౧
- చ. శ్రుతులు తదర్థముం దెలుపఁ జూచు స్మృతుల్ శ్రుతిబోధితార్థమే
హితముగ గాఢలక్ష్ణు వచియించు పురాణము, లంతకంటెఁ ద
ద్గతపరమార్థముం దెలుపఁ గాఢల భూరితరేతిహాసముల్
సతమునుతించు దైవమును శంకరుఁ గొల్పెద నిష్ఠసిద్ధికై. ౨
- చ. పరుఁడు పరాత్పరుండు గురుపాతకతూలదవాగ్ని, భక్తసుం
దరహృదయాబ్జవాసుఁడు, నితాంతకృపాకరుఁ, డవ్యయిండు, దే
వరమణవిష్ణుధాతృముఖవర్ణితరూపుఁడు, దివ్యశక్తి భా
స్వరుఁడు, శశాంకశేఖరుఁడు, శ భద్రములిచ్చుచు నన్నుఁ బ్రోచుతన్. 3
- ఉ. మానివతంసు లాత్మమహిమంబును సుంతయు నెన్నఁజాల కీ
శాన! “నమోఽస్తుతే” యనుచు శ సంతతముఁ వెఱంగందుచుండఁగాఁ
బూని “నమశ్శివాయ” యనుపూజ్యమహత్తర మంత్రయుక్తి నెం
తేని శ్రుతుల్ పవిత్రత, నహీనగతింగన నొప్పు శంకరుం
డీనిఖిలప్రపంచవిభుఁ శ డేలుత నన్ననుకంప నెప్పుడున్. ౪
- మ. కలశాభింబనిభూని త్రచ్చునెడ నాకల్పద్రుమైరావతం
బులు పద్మాముఖ దివ్యవస్తువు లొగింబుట్టంగ నింద్రాచ్యుతా
దులు ప్రీతింగన, లోకమృత్యుకరమైతోఁ తెంచు హాలాహలం
బులంద్రావి యరక్షకంబగు జగంబుంబూని కాపాడి, ని
స్తులశక్తిం దగులొకరక్షకునిఁ, గొల్తుఁ భక్తి మృత్యుంజయున్. ౫
- చ. పరశివుఁ డన్న పేరుఁ గని శ భవ్యతమాంగిని సర్వమంగళేశ
నిరుపమ, మత్సహోదరిని శ నెఱ్ఱిని చెండిలియాడి తింక నీ
యురగకపాలముఖ్యముల శ నొయ్యనఁ దాల్చితై, బావ! యిద్ది సుం
దరమె యటన్నమాధవు, ముదంబునఁగాంచెడుదేవుఁ గొల్పెదన్. ౬

మ. సనకాదులో వినయంబునం, బరళివా! శ సర్వేశ్వరా! యంచు వం
దనములో చేయ నమర్చు లీశ్వర! భవ త్తత్త్వంబెఱుంగం దరం
బె నమో యంచు నుతింప, దైత్యవరులో శ యీశాన! దిక్కివె యం
చునతులో నల్పంగ నొప్పనీశం దలఁతుక శ శుభ్రాంగు సర్వజ్ఞనిన్.

2

శా. ఆపద్ధావంతదివాకరుండు, రిపుగోత్రాభీలదంభోలి, స
ర్వోపాయజ్ఞుఁ డచింత్యవిక్రముండు, హహాహహముఖ్యగంధర్వహృ
త్తాపాచ్ఛేదన గీతసంశ్రవణమోదదస్వాంతుఁ డదీంద్రపు
త్రీసార్కుండు సురేంద్రపూజ్యుండు మహాదేవుండు నన్నేలుతన్.

౪

మ. పరదేవిం గరుణాంబురాశి విబుధవ్రాతార్పితశ్రీదవ
త్సరసీజద్వయ, మానిహృత్కమలవాససప్రీత, విష్ణ్వాదిని
ర్జరవర్యస్తుతి గానమోదితమతిక శ రాజాస్య, విధ్వస్తదు
ర్భరభక్తాక్షినికాయఁ గొల్తు లలితాంబక సర్వలోకేశ్వరిన్.

౯

శా. మాయాబీజ మహార్థరత్నవిలసత్సంత్రైకరూపంబునక
మాయాఖ్యుక్ విలసిల్లి దేవవరులక శ మన్నించి విశ్వైశుముక
న్యాయప్రాచితపద్ధతిక వెలయ విఖ్యాతాత్మశక్తున్నతి
జేయంజాలు పరాంబగొల్తు సతముక శ శ్రీరాజరాజేశ్వరిన్.

౧౦

చ. సురలు మహాసురులో మునులు శ శూరతలోకములేలు దిక్పతులో
సరసిజనాభపద్మజులు శ సంతతముక వెఱంగంది లోకవి
స్ఫురణముఁగాంచి యేమిదనుశుచుక దలపోయుచు నేపరాంబఁ గొ
ల్తురొ యలదేవి భక్తిఁ గొలుతుక, జననిక శివకామసుందరిన్.

౧౧

చ. ఉరుకురుణామహాంబుధి, నతోత్తమకల్పకశాఖ, దుర్జనో
త్కరవనదావహిన్, మునికాండమనస్సుటపంకజాతభా
స్కరరుచి, దీనవారసురకప్రమణీవరమన్నఖ్యాతి యె
త్తరుణమనం జెలంగఁదగు శ తామరసాక్షుని నాశ్రయించెదన్.

౧౨

మ. వనజాక్షయ మిట్టు లుండుననుచుక శ భావించి భక్తవ్రజం
బున కిష్టార్థము లిచ్చుచుక సురముని శ పూహంబు స్వీయాంఘ్రిప్ర
ద్యనిబద్ధాత్మత నొప్పఁగాఁ, బ్రకృతినా శ దైవాటుచుక లోకపా
లన దీక్షం గని యొప్పుచుండెడు మహాలక్ష్మిక భజింతుక మదిన్.

౧౩

చ. సురదనుజాళి నొక్కగతిఁ శ జూచుచు భక్తినిబట్టి వారికిక
వరము లొసంగుచుక నకలభద్రదుఁ డన్న మహాయశంబు సు
స్థితగనంగ లోకతతి శ సృష్టిపరత్వమునక వెలుంగువం
కరుహభవుండు నా కొనగుఁగగాక చిరాయువు సాధుసేవకై.

౧౪

చ. అనువమవిద్య దైవభజనాదృతి ముక్తిని గల్గజేయు బీ
జనికర మాత్మరూపత నొసంగుచు వాగ్భవకామరాట్పరా

- ఖ్యను దగియుండ సాధుజనహర్షదయై మునిసన్నుతాత్మశ
క్షిచి బెనుపొందు వాగ్దనని శ్రీధిభవాప్తికినై భజించెదన్. ౧౫
- మ. తొలిపూజం గొనఁజాలు వెంపుఁగని ప్రత్యూహావలంభోల్లస
త్కులితప్రాయనిజాభిధానము తగ్గఁ శ్రూరాసురవ్యూహాదో
ర్బలసంభేదనశక్తియొప్పు ద్విపహక్త్రం బెంతయున్ సుత్యమై
యలరక భక్తుల నేలుప్రోడను మదికఁ శ్రాన్యనింతు నశ్రాంతమున్. ౧౬
- మ. తనుజాతుకబలె నన్నుఁ బెంచి రవిసోధాంతక్రమం బెల్ల నే
ర్పిన విద్యద్వరు శాంభవీవిధి నిరూపించె గ్రియారీతి నె
ట్లని తద్రీతిని దీక్షితుం గరుణఁ జేయంగల్గు సుజ్ఞాని రా
జ్ఞి సునీహహ్వాయు మద్గురూత్తముని ధ్యానింతున్ మహాభక్తిచేన్. ౧౭
- చ. శ్రుతినయనత్రిభాగములఁ శ్రీ జోక్యపుఁబ్రీతి నెసంగనేర్పి త
ద్ధితముగ భర్తృశాస్త్రముల శ్రీ నేర్పడఁదెల్పిన సత్కృపాభి స
త్కృతికరణప్రవీణుని బుర్రేంద్రునిఁ దోఁలివంశ్యు సజ్జనా
దృతిగను దైవవిద్వరు నులింతును వేంకటరామసద్గురున్. ౧౮
- సీ. అనవద్యహృద్యహృద్యముల నాదిమకావ్య మైనరామాయణ శ్రీ మనువదించి
యాదికవీంద్రుడై శ్రీ యలరు వాల్మీకిని వ్యాసమహామునీవర్యుఁ గొలిచి
కాలిదాసకవీంద్రు శ్రీ సునతను వినుతించి భవభూతికవిచంద్ర శ్రీ పాదపద్మ
యుగళంబు ధ్యానించి శ్రీ తగినభక్తిని దండి పాండిత్యగరిమమ్ము శ్రీ బ్రస్తుతించి
తే. మాఘ భారవి బిల్వణ శ్రీ మల్లుణాది, కవివరుల నంజలింబట్టి శ్రీ కరము గొలిచి
మఱియుఁ గల్గిన సత్కవిమండలంబుఁ గొలుచువాడను మత్కృతివెలయఁగోరి.
- క. తెనుఁగున వాల్మీకి యితం, డనఁగా నాదిమకవీంద్రు శ్రీ డై భారతముం
దెనిఁగించిన నన్నయభట్టును గొల్తును సంతతము కడుక భక్తిమెయిన్. ౨౦
- ఉ. నన్నయసృష్టిచేయఁ గవిసాకుండు తానయి దానివృద్ధిచే
య న్నరసాకుప్రార్థనము శ్రీ నాదృతియుం బురికొల్పుఁ దిక్కనా
ఖ్యన్నవపద్మజన్మఁడయి శ్రీ కమ్రతరోక్తుల లక్షణైకసం
వన్నముగాఁగ భారతము శ్రీ వ్రాసినపూజ్యుని సన్నుతించెదన్. ౨౧
- చ. పరమశివుండె యెట్టనగ శ్రీ భారతభూమి జనించె బండితో
త్కరములు శంభుదాసుడని శ్రీ తత్కవివర్యుని సన్నుతించు ను
ర్వరఁ బరమేశ్వరుం డనఁ బ్రబంధములక రచియించి ఖ్యాతిసు
స్థిరముగఁ గాంచె నట్టి కవిశేఖరుపాదము లాశ్రయించెదన్. ౨౨
- సీ. సోమనాథుని గవిభూమిశు శ్రీనాథ కవిసార్వభౌము; భరత్కవివర్యు
బమైరపోతనాహ్వాయుఁ బెద్దనార్యుని నందితివ్వనఁ గవిసాకుఁ గృష్ణ
దేవరాయని గవిధీరు మూర్తిని రామలింగని మఱియుఁ దెలుంగుబాస
గ్రంథముల్ రచియించి శ్రీ ఖ్యాతిమించిన పూర్వకపులను భారతగ్రంథమెల్లఁ

- తే. దెనుఁగునకో వ్రాసి మఱిశతమునకు మించి, నట్టి గ్రంథములను ధీరులౌననంగ
నెలమి, వ్రాసిన శ్రీపాదశతృష్ణమూర్తి, శాస్త్రీ గవిసార్వభౌముని శ సన్నుతింతు.
- చ. సరసకవీంద్రు లిత్తఱిని శ త్కృష్ణలి బెక్కురు పొల్చియున్నవా
రచుదుగ వారిసాధుకృతు శ లత్యమల స్థిరకీర్తియామిసి
కరకరణప్రవర్తన నిశకామవిభూషిత దిగ్విదిక్కులై
పరఁగెడు నట్టిసత్కవినుశపర్వుల కంజలిఁ గూర్చుఁ బ్రీతిచేన్. ౨౪
- చ. కలుగుఁ బ్రమాదముల్ ధిషణశకల్పులుగాఁ దగియున్నసత్కవీ
శులకె రవంతయోషికను శ జూచిన, నజ్ఞుడనైన నా కింకం
గలుగవె వానినిం దొలఁచి శ కావఁదగుం గరుణావిశేషముం
జొలయఁగఁజేసి సాధుకవి శ భూపవతంసములార! యీకృతిన్. ౨౫
- ఉ. వ్యాకృతిపద్ధతుల్ తొలఁగి శ స్వాంతమునం దెటుతోచు నట్టుల
స్తోత్రపదప్రయోగములతో వెలయింతురు గ్రంథరాజిని
బ్రాకటకీర్తిగన్న కవిశరాజులు; వారిపదప్రయోగముల్
కైకొని యవ్వలం గృతుల శ త్కృష్ణలి నిల్పుచునుండు సత్కవుల్. ౨౬
- చ. వరుసగ నిట్టులే కృతులు శ షర్దిలు; వ్యాకృతి, తత్ప్రయోగముల్
సరిపడ వంచుఁ దెచ్చినను శ సాధుకవిప్రతిపాదితమ్ములై
పరఁగుట సంప్రయోగ్యములై శ భవ్యములే యని యొప్పుకొందు వ్యా
కరణము ప్రాకృయోగములఁ శ గాదనఁజాలక మాన మూననౌ. ౨౭
- చ. ఎవి గ్రహియింపఁగాఁదగునో శ యెవ్వి త్యజింపఁగ నొనొ పండిత
ప్రవరులు నిశ్చయించు టది శ బాగగు నందఱుఁ దోచినట్లు ప
ల్కవలనుగాదు భాష దగుఁగౌరవము న్నిలుపం దగుంకదా
యెవరికి వారలే యయిన శ నెవ్విధి నయ్యది గౌరవార్హమా. ౨౮
- ఉ. ధారుణియో ప్రయోగ మది శ తప్పనరాదని కొందఱుండు రా
తీరున నైనచో ధరుణి శ ధీరహితం బెటుగాకయుండు? న
ట్లారసినం ద్రియంబక మఁదా నెటు లయ్యపశబ్దరాజిలోఁ
జేరఁగ నర్హ; మయ్యది ప్రసీద్ధమహాకవిదై చెలంగుఁగా. ౨౯
- సీ. శ్రీరంగమనుశబ్ద శ మేరితిని సీరంగ మయ్యెనో యిట్టి శోభాళి సుకవి
సంబంధమునఁజేసి శ సాధుతఁ గాంచునయే శుభస్కరమని శ యెను బల్కి
నట్టిది వైవానియందుఁ జేర్చుండని సత్కవులను వేడ శ సాహసింతు
నాప్రార్థనముఁ గైకొనఁ బూనుదు రటన్న విశ్వాస మాత్మనుఁవెలసియున్న
- ఆ. దనఘులార! మిఁకలును “బ్రమాదోధిమ, తామపి” యనెడునుడితత్త్వమెఱుంగు
వారలౌటఁజేసివానిని ద్యాజ్యము, లనుదురో గ్రహింపఁజను ననుదురొ. ౩౦
- క. ఎవియేని ప్రమాదంబులు, దవులుఁ బరిక్షింప వాని శ ద్యాజ్యమ్ములుగాఁ
గ విపశ్చిద్ధణము తలంపనలయు నద్దానఁ గీర్తి శ పాయదు కవికిన్. ౩౧

- క. పట్టుదలంగొని వాని న, దెట్టులొ సాధింపఁ బూనఁ నెల్లరు నట్లే
గట్టిగఁ బంతమువూనినఁ, జెట్టుగఁగా భాష కట్టుఁచేయుట తగునే. 3.9
- ఉ. శారద నారకూటకృతసర్వకలాపవిభూషితాంగిగాఁ
గోరికఁ జేసినట్టులె యగంగద గ్రామ్యపదప్రయోగసం
భారముగాఁ గృత్ జగతిఁ బర్యగఁజేయుట; నవ్వకుందురే
సారమనీషు లాకృతి రసాస్థలమందుఁ బ్రసిద్ధి గాంచునే. 33
- మ. ఎవరేఁ జెప్పిన దుష్టమా పదము నొకతే భావ మీఁజాలినన్
గమిసంఘుబునఁ గొంద టొప్పినఁ దొలంగఁ జేయుటే యుత్తమం
బపు నద్దాని గ్రహింప వ్యాకరణమేలా యింక ఛందోవిధుల్
వివిధాలంకృతులేల తోచి నటు లుద్విం జెప్పవచ్చుం గృతుల్. 34
- చ. నియమము లేకయుండునది ప నిల్వదు భూస్థలి గొంతకాలమే
నయవిదు లొప్పుకొందు రిది ప న్యాయవిరుద్ధముగామి దెల్లమా
విందుదరవిందమట్లు కవిబృందసుసమ్మతిమూలబంధ మిం
తయు నొనఁగూడ నట్టికృతి ప తానె నశించెడు నిత్యరీగతిన్. 35
- చ. కనుక మహాకవిప్రతి ప కానక యెచ్చటనో ప్రమాదముం
గని కృతియందు నొక్కయెడఁ ప గన్పడఁజేసిన యప్పదంబునే
గొనక త్యజించి లెక్కయిడఁగూడని యట్లుగఁ దెల్పియున్న వా
నినె గ్రహియింపఁబోలు ధర ప నిల్చును దత్ఫల మెల్లకాలమున్. 36
- చ. తమతరు వాతివారల కుదాహరణంబులు దారెయూట ని
క్కముగఁ దలంచి న్వచ్చ సరీకట్టి సమంచితశాస్త్రసమ్మతో
త్తమ బహుళార్థసంభృత పదప్రకరంబులఁ గూర్చి సత్కృతుల్
క్షమ చెలయించు టొప్పు రసీకప్రకరంబులు మేలుమేలనన్. 37
- ఉ. భారత మాంధ్రసత్కవులపాలిటి కల్పమహీజ మందునే
పారు ప్రయోగరత్నముల ప వ్యాకృతసమ్మతి గన్న వానినే
యారసి నేకరింపఁదగు ప నందురు కొందఱు తత్ప్రమాదముల్
చేరకయుండఁ జేయుండని ప చెప్పినఁ గొందఱుం బలంద్రుగా. 38
- చ. ఎవరికివారె పెద్దలుగ ప నేర్పడినం గృతులెల్లఁ బొల్లులై
వివిధవిభేదముల్ గలుగ ప విచ్యుతి నొందకయుండఁ గల్గునే
ప్రవిమలచిత్తులార! యిది ప బాగుగ నారసి భాష నెట్లు చ
క్క వఱలఁజేయ నొనో యటు ప గారవమొప్పు నొనర్పఁ డిత్తజిన్. 39
- తే. అనుచుఁ బండితవర్గుల ప నంజలి దమిఁబట్టి ప్రార్థించి సాధుప్రబంధమొండు
వ్రాయఁగానెంచిబ్రహ్మపురాణముఁ దెనుఁగుననువ్రాయుచునందుఁగఁగల్గుకథనొండు.
- క. పరికించి పరమపావన, పరమేశ్వరచరిత మద్రి ప భవభయహరమై
పరఁగుటఁ బ్రబంధముగ నా, చరితము వ్రాయంగ సంతోసముఁ గొంటి మదిన్.

- సీ. ధార్వాడయను పునఃతల్లజముననుండి హరికథల్ చెప్పునుఃద్యమముఁ బూని
చను దెంచినట్టి సహృదితుఁడు శ్రీ రామకృష్ణి యీచరితమె శ సరసభణితి
వచియించె దత్తభాగి వేటుగనుండె; నదిమహారాష్ట్రమునందు వ్రతవి
తతీయందు నొకటిగఁ శ దనరు నందలికథ యిద్దియకా ననిపల్కె శ నెంతోవేడ్క
తే. దానిగ్రహించి యద్దానితత్త్వ మరసి, బ్రాహ్మగాథను గొని వాని శ వలసినట్లు
నీతి కనుకూలమైనట్టిరీతి మార్చి, వ్రాసినాడను దీని బ్రబంధముగను. ౪౨
క. కేవలశృంగారంబే, భావింఁ బ్రబంధమునకుఁ శ బ్రాణంబను నా
భావము గ్రహింపనొల్లక, యీవిధమున వ్రాసినాడ శ హితముని దీనిన్. ౪౩
క. పురముఖ్యవర్ణనంబులు, సరిపడు నెందాఁక గథకుఁ శ జాలుననియె యం
దురుమతులు పల్కుదురు తత్పురుచిరవాక్యంబు మదిని శ శ్రుతివాక్యముగన్.
ఆ. విశ్వసింపి కథకు శ విహితంబు లనితోచి, నట్టివానిని గొని శ యర్హరీతి
గథను నడిపినాడఁ శ గవిశిరోమణులార! తప్పులున్న నైవళదగును గరుణ. ౪౪
మ. చరితం బియ్యది పావనంబగుటచే శ శ్రద్ధం బరింపంగ స
త్పురుషార్థంబు లొసంగుఁ గావునఁ గృపాభోరాశి యోగిశ్వరే
శ్వరు లోకావనదతు బ్రహ్మముఖదేవవ్రాతపూజ్యుక్ మహా
శ్వరు నీసత్కృతిసాధుఁ జేసితిని విద్యతప్రవృత్తి భక్తిమై. ౪౬
ఉ. నిద్రను దోచి నే శివుఁడ శ నీవొనరించు ప్రబంధవర్ణమున్
భద్రములెల్లఁ గోరుకవివర్యులు మెచ్చ మదంకితంబుగా
ముద్రణముం బొనర్చు బనిపూనుము మేలగు దీన నీకు శే
పాద్రికపీ! యటం చడిగిసట్టులు నే నెఱుంగన్ నిజంబుగన్. ౪౭
ఉ. పెద్దలవేడినంత నను శ బ్రీతినిగాంచి త్వదీయమాకృతిన్
నిద్రపుభక్తి నీదివిజనేతకు నంకితమి మ్మటన్న వే
ఱెద్దియుఁ బల్క కట్టిదివిశేషం నంకిత మిచ్చుచుంట యిం
కెద్దియు నెంచకుండుటయు శ నీయవి నాదు ప్రవృత్తులై తగున్. ౪౮
క. కావున నీకృతిరత్నము, నావిధమున నీశ్వరునకు శ నంకిత మిడితిన్
బావనమతు లనుమతినిడ, దైవము కరుణించు ననెడుతలఁపు గలుగుటన్. ౪౯
తే. నిండుచందురు నందొకనీలిమ గను, పట్టుచుండిన సుంత లోపంబు గల్గ
దట్టెహరుగాథయందుఁగావ్యగతదోష, మగపడినఁ గౌతుకం బిడఁగదునుజుండి.
చ. సుమహితసాధువర్ణ గుణశోభితఁ జూరుసువృత్తభూషణో
త్తమసుతిపాత్ర, భవ్యగుణభద్ర, మనోహరరూప, బండిత
ప్రమదకరస్వభావ, గురుభావవిభూషిత, గోమలాంగి నీ
త్యమల గ్రహింపు మీశ్వర! కృపాకర! యీకృతికన్య నాదృతిన్. ౫౦
క. అని వేడి సంతసంబున, బినాకచాపుండు కరుణ శ పెంపెనలారన్
నను గాచునని తలంచుచు, వినిపించెద నాదువంశవిధ మెల్ల నొకన్. ౫౧

శ్రీ కర్తవ్యవశచరిత్రము. ౧౭

- సీ. ఆంధ్రదేశమునకు శ్రీ యామ్యభాగమ్మన శ్రీశైలము త్తరసీమగాంగఁ
గ్రాంబీపవిత్రనగరము దక్షిణభాగమున నుండఁగాఁ దెలుంగనెడుపేరఁ
బరఁగు దేశంబొండు శ్రీ భాసిల్లు నదియె త్రైలింగాఖ్యదేశం బనంగ వెలయు
నందుఁ బినాకీని శ్రీ యనుమహానదియొప్పు దానికీ జెంతనె శ్రీ దక్షిణమునఁ
తే. దనరుఁ గలువాయ యనుపురతల్లజంబు, నాదుజన్మస్థలంబయి శ్రీ నలువుమీలు
దానికిం బశ్చిమాశ్రమదగును గడపయనెను నగరంబు పంచయోజనములందు.
- క. ఆమండలమున వేంకట, రామపురం బనెడునొక్కగ్రామము తగు ను
త్రామోత్తరదిక్పంధిని, ధీమన్నివహాఢ్య మగుచు శ్రీ దివిజపురము నాన్. ౫౪
- వ. అందు నాంధ్రమహీసురవంశంబులు వెక్కు వెలయుచుండు. ౫౫
- క. ఆతెలుఁగునాడులో విఖ్యాతిని జనమంచినంత శ్రీ మార్కవినుతమై
భూతలమునఁ దగు నందు దయాతపములు తనర సూరకార్యుండు వెలసెన్
తే. అతనికొక్కతమాభవుండలరె వేద, శాస్త్రనిపుణుండు సద్వృత్తాచరణతతుండు
శంకరాధీనచిత్తుండు శ్రీ జ్ఞాని వినమి, తావనీజాని వేంకటేశావధాని. ౫౬
- క. పతిభక్తియె తనకున్నత, గతియను నిశ్చయము తనరఁగఁ దత్సతి యీ
క్షితిఁ గీర్తనీయనుగుణాకృతి యగుచుం జేరమాంబ శ్రీ యెసఁగె నసమతన్. ౫౭
- సీ. ఆదంపతుల కిద్దఱతాత్మభవుల్ గల్గి రందు సుబ్రహ్మణ్యుఁ శ్రీ డగ్రజన్మఁ
డతని సోదరుండు శ్రీ హేహ్యాయుఁ డీయిర్వ రమలచిత్తులు భవ్యయశులు దేవ
దేవాంఘ్రిపంకజాధీన మానసులునై వెలసిరి శ్రీ హేహ్యుఁ శ్రీ డెలమిఁగాంచె
బుత్తు లక్షీశర్బభూర్వకనారాయణాహ్వయః; నగ్రజం శ్రీ డైసయట్టి
తే. భూరికీర్తి సుబ్రహ్మణ్య శ్రీ బుధవరేణ్యుఁ, డఖిల జనసుతశీల భవ్యగుణజాల
సుభయకులకీర్తిదాయినగురుదయార్ద్రహృదయఁగామాక్షియనుసరినెలమిమిగుల.
- క. వెండిలియై సద్గుణగణ, మండితుఁ డాభూసురుండు శ్రీ మహిమం జేసెన్
ఖండేందుధరప్రియము ల, ఖండఫలప్రదములు నగుఁకార్యములఁ దగన్. ౬౦
- ఆ. అట్టిదంపతులకు శ్రీ నాత్మజ లిర్వరు, తనయుఁ డొక్కఁ డగ్రతనయ సుబ్బ
మాంబ యన్నపూర్ణ శ్రీ యనుజుడ శ్రీ హేద్రి, యనెడు నేను వారి శ్రీ కవరజుండ.
- వ. ఇట్టి నేను. ౬౧
- క. జనులను యాచించి ధనార్జన మొనరుపజాల కెట్లో శ్రీ సంస్మృతి సాగిం
పను నాంగ్లపాతశాలను, దెనుంగుబండితుండనై విధిం జక్కంగన్. ౬౩
- క. ఒనరించుచు హాలాస్యం, బనునామమునం జెలంగునట్టి మధురదౌ
ఘనమహిమముఁ దెల్పుకృతిక, బొనరించితి స్కాందముననుబొల్పెడనదియన్.
- క. లలితోపాఖ్యానంబను, లలితాంబాదివ్యక్తన చెలంగు ననెడికో
ర్కులఁ దెన్గుచేసినాడను, బలుకులనదె యొనరఁజేయుఁ శ్రీ బావనములుగన్.

వ. బ్రహ్మాండమహాపురాణం బాంధ్రీకరించి శ్రీమద్రామాయణంబు తెనిగించి శ్రీకృష్ణావతారతత్త్వమును పేర ద్వాదశప్రకరణంబులుగ శ్రీకృష్ణచరిత్ర మంతయు గద్యమయంబుగ వ్రాసి బ్రహ్మపురాణముఁ దెనిగించి హనుమద్విజయమును పేర నొక్కగ్రంథంబు నల్లి శ్రీరామావతారతత్త్వంబను పేర రామాయణార్థతత్త్వమును బయలుపలుకు గద్యగ్రంథంబు వ్రాయుచు నెనిమిదిప్రకరణములు పూర్తి నొందించితి. తచ్చేషం బింకనుంగలదు. సర్వమంగళాపరిణయం బనునీప్రబంధము వ్రాయఁబూని పూర్తి నొందింపకమును పే తాండవకృష్ణభాగతమును పేర శ్రీమద్భాగవతదశమస్కంధముం దెనిగించి పూర్తి నొందించి పిదపఁ బ్రబంధంబుఁ బూర్తి నొందించితి. పీనినడును ను త్తమమార్గమనుభక్తిరసమయ గద్యగ్రంథము వ్రాసితిని. మఱియుఁ బెక్కుగద్యగ్రంథములను సత్ప్రసర్త నాదికముల వ్రాసితి. విచిత్రరామాయణంబు, కలివిలాసంబు ననుపద్యకావ్యములను వ్రాసితి. అవి యముద్రితములు. ౬౬

క. ననుఁ దాండవకృష్ణుండని, యును మఱి శేషాద్రియనియు ॥ నొగిఁ బిల్పిరిప్రీతిని జనకాదులు తోలిదానిని నాగ్రంథములె తెల్పు ॥ నియతిమెఱయంగన్.

వ. ద్వితియనామమువ్యవహారార్థం బయ్యెఱుట్టి నేనుసమాహితాంతగకరణుండనై.

— కృతిననుషణము. —

క. శ్రీకరునకు దుష్టాసుర, భీకరునకు భక్తలోకవిఠలిహితకర
ప్రాకటకరుణాకరునకు, నాకేశాద్యర్చితపదనలినయుగునకున్. ౬౯

క. పావనునకు సనకముఖ, ప్రాప్తపార్శ్వనినకు దేవపతిముకుటమణి
శ్రీవిలిత వరపదరా, జీవద్ధృంద్వునకు మానిసిద్ధేంద్రునకున్. ౭౦

క. సర్వజ్ఞానకుఁ దుర్జన, దుర్వారాఖర్షగర్వ ॥ దోర్బలతేజో
నిర్వాపణదతునకుఁ, శర్వునకుఁ వేదరాశిసంసేవ్యునకున్. ౭౧

క. హర్షప్రదునకు భూర్యఘ, మర్షణునకు దేవదైత్యమండల సతతా
ధర్షణ విక్రమునకు దుర్ధరామితతేజునకు సురప్రభుపతికిన్. ౭౨

క. ప్రణవాకారునకుఁ గృపా, గుణభూషితచిత్తునకు నగ్రంథభుజబల
ప్రణాతునకుఁ దేవాసుర, గణపూజితదివ్యపాదకమలయుగునకున్. ౭౩

క. హైమవతి సంశోభిత, వామార్ధాంగునకు వేదవారసుతస్త్రి
యామేయ మహత్త్వనకుఁ, గామాంతకునకును భక్తగణపాలునకున్. ౭౪

క. జ్ఞానైకనికేతనునకు, మానిహృదంభోజ దివ్యమణిమయ పీఠ
స్థానవసతికిఁ విలస, జ్ఞానప్రదునకును సర్వసద్గుణనిధికిన్. ౭౫

క. హరునకు సంసృతిసాధ్య, పరిహరణోత్సాహునకు నగ్రంగురమోదా
కరునకుఁ దాండవకృష్ణహృదరవిందదివాకరునకు ॥ సాంబశివునకున్. ౭౬

తే. అంకితముగ నావ్రాయుసఱ్ఱిదైన, సర్వమంగళాపరిణయ ॥ సాధుకృతికి
భక్తజనబృందకల్పక ॥ పాదపంబునకుఁ గథారంభ మెవ్విధి ॥ నమరుననిన. ౭౭

శ్రీ ర మ్మ.

సర్వమంగళాపరిణయము

ప్రథమాశ్వాసము.

కథారంభము.

హిమాలయవర్ణనము. ౧౧

చ. అలరుమహీతలంబున మహాత్తరరూపము స్తుత్యమై తగం
 గ లలితరత్నకూటముల శ గాటపువేడుక దేవదంపతుల్
 విలసితదివ్యయానముల శ వింతగతుల్ మెఱయం జరింప ని
 స్థలమహిమోన్నతిం దనకుఁ శ దోడన నేదియు లేనిరీతిగన్.

౧

చ. కనబడుచుకొ మహోన్నతి నిశామము పుష్కరముకొ స్ఫులింపుచుకొ
 గనదురు హైమకోపలనిశాయపరిచ్యుతభూరిన్ద్రురౌ
 ఘనబిడసానురాజియి శ ధైరికముఖ్యసుధాతుచిత్రిత
 ప్రణత గుహార్ధ్వభాగమయి శ భాసుర భూరిదరివిశేషమై.

౨

ఉ. ఉన్నతహరిరత్ననివాహిత్రమశృంగ గణార్ధ్వభూములం
 దెన్నఁగరాని సంపదల శ నెంతయువెల్లెడు వ్యోమయానరా
 జి న్నులువొప్పు గామినులఁ శ జిత్రగతుల్ దగువారిఁ గూడి వే
 డ్కన్దులుదట్లనుండి సురకాంతులు వచ్చి వసంప వర్జ్యమై.

౩

ఉ. భీతిదకందరాంతర వివిక్తతమోమయ భూతలంబులకొ
 జేతము లీశ్వరాంఘ్రిసరసీరుహలేజము గాంచ నేత్రముల్
 ప్రీతిని బాష్పముల్ విడువఁ శ ¹బేదగ ²నంకగతాంధజన్రజం
 బాతఱిఁ గ్రోలి తృప్తిగన శ నట్టి మహాత్తరనిష్ఠ నున్నవి
 ఖ్యాతమహర్షు లొప్పుగ మహామహిమంబున నున్నతంబునై.

౪

ఉ. ³యామినులందు వజ్రముఖహరిమణిగణకాంతిపుంజముల్

1 బేదగ = మిక్కిలి దప్పిచేత. 2 అంకగతాంధజన్రజంబు = తొడలపైనివసించిన
 పక్షులగుంపులు, 3 యామినులందు = రాత్రియందు.

సోమునిరీతి నెల్లెడలఁ శ జూహుకుం గనువిందుఁ గూర్చు నే
తామసియందుఁ జూచినను శ ధ్యాంతము గన్నడమిఁ సురేంద్రు లెం
తే మదులందు శంకగన శ నెంతయు నిర్మలకీర్తి నొప్పుచున్. ౫

మ. హిమసంతానము గ్రమ్మి భానురుచు లెంతే పర్వణాబూన స
క్రమ మొప్పారంగ నద్ది కొంత విరియంగఁ బీతశుభ్ర ప్రభా
సమయోగంబున వృక్ష రాజములు చంప¹త్పార్వతీశంకర
ప్రమదాశ్చర్యకరైకదేహతను సంభావింపఁగాఁ జేయుచున్. ౬

ను. తరునందోహము పూన్మిమైఁ బెరుగుచుం శ దారోఘముందాఁక న
చ్చరలంగూడి యదృచ్ఛఁ గేళిదగువారంఁఘణ బొంగుచున్నట్టి ని
ర్జరు లోహో కుసుమాఘభూషణములన్ శ రంజిల్లెడుం గంటిరే
తరువర్యంబు లటంచు భ్రాంతిపడఁగాఁ శ దా నున్నతిం గ్రాలుచున్. ౭

శా. ప్రాలేయోపలసంతతుల్ శిఖరవారం బందోగిఁ మూఁగి యే
కాలం బచ్చటు వీడనౌ ననెడుసంకల్పంబు దైవం బెడన్
బోలన్ జేయునౌ యప్పుడే పడుచుఁ బెంపుం బాయుజంతుప్రజం
బీలీలన్ ధర నంచు నిస్వనము లెంతే జేయఁగా నొప్పుచున్. ౮

శా. నారీరత్నముతోడ శంకరుడు వింతల్ గూర్చు వేదోల్లస
త్సాగం బర్ధి వచింప మాధవసరోజాతాసనుల్ దేవతా
వారముల్ సురమానులున్ వినుచు సద్భక్తిన్ దనుం గొల్చి నెం
తే రంజిల్లఁ బవిత్రమై తగుమహాశృంగంబులం బొల్పుచున్. ౯

చ. పరశివనజ్జటా గళితపావన దేవతరంగిణీ మనో
హరవరవిచిత్రానిచయ శ హస్తశీకృతసానురాజియై
నిరుపమభాగ్యమై సురమునిప్రవరాన్నితమై ప్రశస్త కం
దరనికురుంబమై తుహినాథామధరంబు నితాంత మొప్పెడున్. ౧౦

వ. మఱియు నమృహామహీధరంబు సన్నిహిత శిరోలాహలంబయ్య నసన్నిహిత
శిరోలాహలంబును సత్వాకరంబయ్య శివసత్వాకరంబును ⁴భోగిసంనేవిత కూటం
బయ్య నభోగిసంనేవిత కూటంబు ⁵విరతతుహినాథామంబయ్య నవిరతతుహిన
థామమ్మును ⁶విషక్తముక్షుషండంబయ్య నవిషక్తముక్షుషండంబును ⁷బ్రకాశితా
దిత్యమండలంబయ్య నప్రకాశితాదిత్యమండలంబును, ⁸నిత్యసన్నిహితపరమహం

1 పార్వతీశంకరప్రమదాశ్చర్యకరైకదేహతన్ = పార్వతీపరమేశ్వరు లనెడు సంతోహాశ్చ
ర్యములను గలిగించునొక్కదేహము గల్గెట. 2 శిరోలాహము = తదాభ్యుపర్యతము. 3 సత్వము
క్రూరజంతువు. 4 భోగి = మఱి, సర్వము. 5 తుహినాథాను, మంచుకొండ, చంద్రుడు. 6 ఋక్షము =
నక్షత్రము, భల్లూకము. 7 ఆదిత్యమండలము = సూర్యమండలము, దేవతానితతి. 8 పరమహంస =
హానులు, కలహంసలు.

సౌఖ్యంబయ్య ననిత్యసన్ని హితపరమహంసౌఖ్యంబును, ¹వ్యాఘ్రోఘనిబిడం బయ్య నవ్యాఘ్రోఘనిబిడంబును, ²దారాసన్ని ధానంబయ్య నతారాసన్ని ధానంబు నగుచు శింశుమారచక్రంబుభాతి ఋషిప్రవరపంక్తి విరాజితంబును, సిద్ధాశ్రమంబులేవ ³వ్యాఘ్రపాదసన్ని ధానంబును, వైకుంఠంబుచందంబున ⁴లక్ష్మీనారాయణ సమన్వితంబును, ⁵సత్యలోకంబుకరణి శారదాకమలభవ విరాజితంబును, ⁶గైలాసంబురీతి సుగ్రహావృతీయతంబును, ⁷నాకలోకంబు విభంబున రంభాహేమాహారిణీసంకీర్ణంబును, ⁸నాగలోకంబువాలె ననంత కర్కోటకాకీర్ణంబు ⁹నలకానగరంబట్లు కుందముకుందనీలభాసురంబును ¹⁰క్షీర వారాశిబలె నోషధీశమనోజ్ఞంబును, ¹¹సూర్యలోకంబువడువున ఛాయావిలాసంబును, బరమేశ్వరపదంబుప్రకారంబునఁ బ్రశాంతద్విజనికరప్రకీర్ణంబునై యనుపమానమహిమాస్పదంబై యుండు.

౧౧

ఉ. అందొకకూట మొప్పుఁ దుహిసాంశుఁడు సాంకుడటంచుఁ గేళినే
యం దగునాకృతిం బొలిచి శ హరిమహిమహాభూరిశాఖలం
గ్రందుగఁ దారకౌఘము నీకామము స్వస్థితిఁదప్పి ¹²యంగదం
గందఁగఁజేయుచుకా శతమౌఖప్రముఖాఖిల¹³లేఖజుష్టమై.

౧౨

మ. అది కైలాస మనంగ రౌఢ్యశిఖరం శ బానంచు శ్రీకంఠమో
దదమంచుం గొనియాడఁగాఁ బడుచు వింతల గూర్చుస్థానౌఘమొ
ప్పిదమైయుండఁగ దేవభూసురమునుల్ శ పృథ్వీశవైశ్వర్ష లీ
శదయాకాంక్షులు సంతతం బలరఁ దేజస్సాస్ఫరమై యొప్పెడుకా.

౧౩

ఉ. అయ్యది కూటమన్న ప్రథ శ నందక కైలవరం బటం చొగి
నెయ్యి మెలర్పఁగా సురమునిప్రకరంబులు సన్నుతించఁగా
నెయ్యెడలకా సమాన మన శ నెద్దియులేక యెసంగు; నందు నా
¹⁴దయ్యము లొప్పఁగొల్చు సురతల్లజనాయకుఁ డుండు వేడ్కమై.

౧౪

మ. రమణీయస్థలి నందు మణ్డియను పేరకా ఖ్యాతిచే మించు వృ
క్షము బీజాల్పత వృక్షవిస్తృతిత నికకం బాపరబ్రహ్మ వి
శ్వము లిట్లే గణియింపనొ జనకుడకా శ జన్యంబు నా బంధుతకా

1 వ్యాఘ్రము=క్రూరసర్పము, క్రూరజంతువు. 2 తారా=నక్షత్రము, తారయన్త్రీ. 3 వ్యాఘ్రపాద=ఒకముని, పులిపాదము. 4 లక్ష్మీ=ప్రేంకణవృక్షము, నారాయణ = జామచెట్టు. 5 శారద=వీడాకులరండి, కమలభవ = తామరలు. 6 పార్వతి = ఆంధగుచెట్టు, ఉగ్ర=వనచెట్టు. 7 రంభ=అరండి, హేమ=ఉష్ణేత్ర, హరిణి=అడవిమొల్ల. 8 అనంత = నీరుపిప్పలి, కర్కోటక = మారేడు. 9 కుంద=మొల్ల, నిధి. ముకుంద=ఎఱ్ఱఁదామర, నిధి. నీల=నీలిచెట్టు, నిధి. 10 ఓషధీశ=లతాబీజము, చంద్రుడు. 11 ఛాయ=ఒక స్త్రీ, నమేరువృక్షములు. 12 అంగద=అపద. 13 లేఖ=దేవత. 14 దయ్యములు. దేవతలు.

- క్షమ నంచుఁ దెలియంగఁజేయునటులారశావ్యాప్తితఁ రాజిలున్. ౧౫
- ఉ. దానిమనోజ్ఞమూలమునఁ శ దాపసు లెంతయు భక్తి పైకొనన్
మానససీమలం దనదుఃమంగళపావనపాదపంకజ
ధ్యానము చేయుచుం గొలువ శ నచ్యుతముఖ్యులు సన్నుతించుచున్
బూని సువర్యలక్ సలుప శ భూతగణంబులు నిల్చియుండఁగన్. ౧౬
- చ. ఉపనిషదోఘభావముల శ నొప్పగఁ దెల్పుచు నార్తులైన దే
వపతుల మొట్టలక్ వినుచు శ వారి కభీతివరం బొసంగుచున్
1దపసహిమాంశుపావకకృతం బగుదృక్రీతయంబు చిత్రకాం
తి పటలయుక్తి లోకవితతిఁ వెలుగొండఁగఁ జేయుచుండఁగన్. ౧౭
- మ. శ్రుతిసంఘంబులు రూపయోగమున నశ్చి నిల్చి యావంతయే
శితికంఠ ప్రభుశక్తి నొక్కయలువే శ జింతించి పల్కంగ రా
ని లెఱుంగుం దెలుపంగఁ బూనినగతిఁ శ నిశ్చలలాతైకసం
గతభక్త్యుద్గతహర్షబోధకనమస్కారంబులన్ జేయఁగన్. ౧౮
- సీ. శైవులు లోకైకశంకరుండగు శివుఁ డంచు, శాక్తులు శక్తియంచు, విష్ణు
వని వైష్ణవులు; 2శౌరు శ లబ్ధబాంధవుడని, గాణపత్యులు మహాగణపతి యని,
కాపాలికులు భక్తగణపాలనాద్యుతి గాంచుభైరవుడని శ కరము భక్తి
భావించి కొలువంగ శ బహువిధనామభేదములచే నెల్ల మతములవారు
- తే. తనునె నేవింపఁ దాఁ బరతత్త్వ మగుచు
సకలలోకాధినాథుడై శ సర్వపాల
నాత్యయంబుల నొనరింప శ సర్వులైన
వారి నియమించి సమదృష్టి శ వారిఁ గనుచు. ౧౯
- ఉ. తాను నిరంజనుండగుచు శ దత్త్వవిదుల్ ఘనయోగమూని వి
జ్ఞానతమైకదృష్టిఁ దమస్వాంతసరోజములందు దివ్యతే
జోనిలయాకృతిఁ నిలిపి శ చొక్కపుఁద్రీతిని దన్నుఁ జూచుచున్
మానని మోదమంద ససమానమహత్త్వము గల్గి పొల్పుచున్. ౨౦
- ఉ. అందమునందు మాకు నిసుమంతయు లోకములందు సాటిచే
యందగు నన్ను మిన్న యొకఁడైనను గల్గునె యన్న గర్వముం
బొందెడునచ్చుల్ తనదుఃముండట నిల్చి యనంగనూదనా
వందనరాజి కైకొనుము శ భద్రము లిష్టున సంతసించుచున్. ౨౧
- ఉ. ధర్మపథంబుఁ గాచుచు సదర్శము నట్టె యడంచుచున్ మనో
నిర్మలతం జెలంగెడు మునిప్రవరాళికి బాధఁ గూర్ప వో

1 తపసహిమాంశుపావకకృతము = సూర్యచంద్రాగ్నులచే గల్పింపఁబడినది. 2 సౌరులు = సూర్యుడై భగవంతుడను మతమునకుఁ జేందినవారు.

- సోమునిరీతి నెల్లెడలఁ శ జూపఱకుం గనువిందుఁ గూర్చు నే
తామసియందుఁ జూచినను శ ధ్యాంతము గన్నడమిఁకా సురేంద్రు లెం
తే మదులందు శంకగన శ నెంతయు నిర్మలక్తి నొప్పుచున్. ౫
- మ. హిమసంతానము గ్రమ్మి భానురుచు లెంతే వర్షఁగాఁబూన స
క్రమ మొప్పారఁగ నద్ది కొంత విరియఁగఁ బీతశుభ్రప్రభా
సమయోగంబున వృక్షరౌజములు చంపఁతావర్ణవీశంకర
ప్రమదాశ్చర్యకరైకదేహతను సుభావింపఁగాఁ జేయుచున్. ౬
- మ. తరుసందోహము పూన్నిమైఁ బెరుఁగుచుం శ దారౌఘముందాఁక న
చ్చురలంగూడి యదృచ్ఛఁ గేళిఁదగువాంఁభక్ బొంగుచున్నట్టి ని
ర్జరు లోహో కుసుమాఘభూషణములన్ శ రంజిల్లెడం గంటిరే
తరువర్యంబు లటంచు భ్రాంతిపడఁగాఁ శ దా నున్నతిం గ్రాలుచున్. ౭
- శా. స్త్రాలేయోపలసంతతుల్ శిఖరవారం బందోగిక్ మూఁగి యే
కాలం బచ్చటు వీడనొ ననెడుసంకిల్పంబు దైవం బెదక్
బోలన్ జేయునొ యప్పుడే పడుచుఁ బెంపుం బాయుజంతుప్రజం
బీలీలన్ ధర నంచు నిన్ననము లెంతే జేయఁగా నొప్పుచున్. ౮
- శా. నారీరత్నముతోడ శంకరుఁడు వింతల్ గూర్చు వేదోల్లస
త్సారం బర్ధి వచింప మాధవసరోజాతాసనుల్ దేవతా
వారముల్ సురమానులున్ వినుచు సదృశ్చక్రీ దనుం గొల్వ నెం
తే రంజిల్లఁ బవిత్రమై తగుమహాశృంగంబులం బొల్పుచున్. ౯
- చ. పరశివసజ్జటా గళితోపావన దేవతరంగిణీ మనో
హరపరవీచికానిచయ శ హస్తవశీకృతసానురాజియై
నిరుపమభాగ్యమై సురమునిప్రవరాన్నితమై ప్రశస్త కం
దరనికురుంబ మై తుహినోధామధరంబు నితాంత మొప్పెడన్. ౧౦
- వ. మఱియు నవ్వహామహీధరంబు సన్నిహిత శోలాహలంబయ్య నసన్నిహిత
శోలాహలంబును సత్వాకరంబయ్య శివసత్వాకరంబును శభోగిసంనేవిత కూటం
బయ్య నభోగిసంనేవిత కూటంబు శవిరతతుహినధామంబయ్య నవిరతతుహిన
ధామంబును శవిషక్తయుక్తమండలంబయ్య నవిషక్తయుక్తమండలంబును శబ్రకాశితా
దిత్యమండలంబయ్య నప్రకాశితాదిత్యమండలంబును, శిత్యసన్నిహితపరమహం

1 పార్వతీశంకరప్రమదాశ్చర్యకరైకదేహతన్ = పార్వతీపరమేశ్వరు లనెడు సంతోహశ్చ
ర్యములను గలిగించునొక్కదేహము గల్గటం. 2 శోలాహలము = తదాఖ్యపర్వతము. 3 సత్వము
హ్రూరజంతువు. 4 భోగి = సుఖి, సర్వము. 5 తుహినధామ, మంచుకొండ, చంద్రుడు. 6 యుక్తము =
సత్వము, భల్లూకము. 7 అదిత్యమండలము = సూర్యమండలము, దేవతావితతి, 8 పరమహంస =
హనులు, కలహంసలు,

ప్రథమాశ్వాసము.

సౌఖ్యంబయ్య ననిత్యసన్నిహితపరమహంసౌఖ్యంబును, ¹వ్యాళౌఘనిబిడంబయ్య నవ్యాళౌఘనిబిడంబును, ²దారాసన్నిధానంబయ్య నతారాసన్నిధానంబు నగుచు శింశుమారచక్రంబుభాతి ఋషిప్రవరపంక్తి విరాజితంబును, సిద్ధాశ్రమంబులేవ ³వ్యాఘ్రపాదసన్నిధానంబును, వైకుంఠంబుచందంబున ⁴లక్ష్మీనారాయణ సమన్వితంబును, ⁵సత్యలోకంబుకరణి శారదాకమలభవ విరాజితంబును, ⁶గైలాసంబురీతి నుగ్రపార్వతీయుతంబును, ⁷నాకలోకంబు విధంబున రంభాహేమామారిణీసంకీర్ణంబును, ⁸నాగలోకంబువాలె ననంత కర్కటకాకీర్ణంబు ⁹నలకానగరంబట్లు కుండముకుండనీలభాసురంబును ¹⁰క్షీర వారాశిబలె నోషధీశమనోజ్ఞంబును, ¹¹సూర్యలోకంబుపడువున ఛాయావిలాసంబును, బరమేశ్వరపదంబు ప్రకారంబునఁ బ్రశాంతద్విజనికరప్రకీర్ణంబునై యనునమానమహిమాస్పదంబై యుండెను. ౧౧

ఉ. అందొకకూట మొప్పుఁ దుహిఁనాంశుఁడు సాంకుడటంచుఁ గేళినే
యం దగునాకృతిం బొలిచి శ హరిమహిమహాభూరిశాఖలం
గ్రంధుగఁ దారకౌఘము నిశామము స్వస్థితిఁదప్పి ¹²యంగదం
గందఁగఁజేయుచుఁ శతమృఖప్రముఖాఖిల¹³లేఖజుష్టమై. ౧౨

మ. అది కైలాస మనంగ రౌప్యశిఖరం శ బొనంచు శ్రీకంఠమో
దదమంచుం గొనియాడఁగాఁ బడుచు వింతల్ గూర్చుస్థానౌఘమొ
ప్పిదమైయుండఁగ దేవభూసురమునుల్ శ పృథ్వీశవైశ్వర్షు లీ
శదయాకాంతులు సంతతం బలరఁ దోజస్సార్ధమై యొప్పెడుక. ౧౩

ఉ. అయ్యది కూటమన్న ప్రథ శ నందక శైలవరం బటం చొగిఁ
నెయ్య మెలర్పఁగా సురమునిప్రకరంబులు సన్నుతింపఁగా
నెయ్యెడలక సమాన మన శ నెద్దియులేక యెసంగు; నందు నా
¹⁴దయ్యము లొప్పఁగొల్చు సురతల్లజనాయకుఁ డుండు వేడ్కమై. ౧౪

మ. రమణీయస్థలి నందు మణ్ణియను వేరక ఖ్యాతిచే మించు వృ
క్షము బీజాల్పత వృక్షవిస్తృతిత నికకం బాపరబ్రహ్మ వి
శ్వము లిట్లే గణియింపనొ జనకుడక శ జన్యంబు నా బంధుతక

1 వ్యాళము=క్రూరసర్పము, క్రూరజంతువు. 2 తారా=నక్షత్రము, తారయనుస్త్రీ. 3 వ్యాఘ్రపాద=ఒకమని, పులిపాదము. 4 లక్ష్మీ=ప్రేంకణవృక్షము, నారాయణ = జామచెట్టు. 5 శారద=విడాకులరఁటి, కమలభవ = తామరలు. 6 పార్వతి = అందుగచెట్టు, ఉగ్ర=వనచెట్టు. 7 రంభ=అరఁటి, హేమ=ఉమ్మెత్త, హరిణి=అడవిమొల్ల. 8 అనంత = నీరుపిండ్లవి, కర్కటక = మారేడు. 9 కుండ=మొల్ల, నిధి. ముకుంద=ఎఱ్ఱఁదామర, నిధి. నీల=నీలిచెట్టు, నిధి. 10 ఓషధీశ=లతావిశేషము, చంద్రుఁడు. 11 ఛాయ=ఒకస్త్రీ, నమేరువృక్షములు. 12 అంగద=అపఠ. 13 లేఖ=దేవత. 14 దయ్యములు. దేవతలు.

- క్షమ నంచుకా దెలియంగఁజేయు¹ నటులాశావాస్యిత్త² రాజిలుక. ౧౧
- ఉ. దానిమనోజ్ఞమూలమునఁ శ దాపసు లెంతయు భక్తి పైకొనక
మానససీమలం దనదుఃఖమంగళపావనపాదపంకజ
ధ్యానము చేయుచుం గొలువ శ నచ్యుతముఖ్యులు సన్నుతించుచుకా
బూని సుపర్యలక సలుప శ భూతగణంబులు నిల్పియుండఁగక. ౧౬
- చ. ఉపనిషదోఘభావముల శ నొప్పగఁ దెల్పుచు నార్తులైన దే
వపతులమొట్టలక వినుచు శ వారి కభీతివరం బొసంగుచుకా
¹దపనహిమాంశుపావకక్యతం బగుదృక్తితయంబు చిత్రతాం
తి పటలయుక్తి లోకవితరీతిక వెలుగొండఁగఁ జేయుచుండఁగక. ౧౭
- మ. శ్రుతిసంఘంబులు రూపయోగమున నశచో¹ నిల్చి యావంతయే
శితికంతప్రభుశక్తి నొక్కయలువే శ జింతించి పల్కంగ రా
ని తెఱంగుం దెలువంగఁ బూనినగతిక శ నిశ్చంచలాత్మైకసం
గతభక్త్యుద్ధతహర్షబోధకనమస్కారంబులక జేయఁగన్. ౧౮
- నీ. శైవులు లోకైకేశంకరుండగు శివుఁ డంచు, శాక్తులు శక్తియంచు, విష్ణు
వని వైష్ణవులు; ²సౌరు శ లబ్ధబాంధవుఁడని, గాణపత్యులు మహాశివగణపతి యని,
కాపాలికులు భక్తగణపాలనాదృతిఁ గాంచుభైరవుఁడని శ కరము భక్తి
భావించి కొలువంగ శ బహువిధనామభేదములచే నెల్ల మతములవారు
తే. తనునె నేవింపఁ దాఁ బరతత్త్వ మగుచు
సకలలోకాధిపాధుడై శ సర్గపాల
నాత్యయంబుల నొనరింప శ సర్వలైన
వారి నియమించి సమదృష్టి శ వారిఁ గనుచు. ౧౯
- ఉ. తాను నిరంజనుండగుచుఁ శ దత్త్వవిదుల్ ఘనయోగమూని వి
జ్ఞానతమైకదృష్టిఁ దమస్వాంతసరోజములందు దివ్యతే
జోనిలయాకృతిక నిలిపి శ చొక్కపుఁబ్రీతిని దన్నుఁ జూచుచుకా
మానని మోదమంద నసమానమహత్త్వము గల్గి పొల్పుచున్. ౨౦
- ఉ. అందమునందు మాకు నినుమంతయు లోకములందు సాటిచే
యందగు నన్ను మిన్న యొకఁడైనను గల్గినె యన్న గర్వముం
బొందెడునచ్చురల్ తనదుఃఖముందట నిల్చి యనంగసూదనా
వందనరాజిఁ గైకొనుము శ భద్రము లిష్టన సంతసించుచున్. ౨౧
- ఉ. ధర్మపథంబుఁ గాచుచు నగధర్మము నట్టె యడంచుచుకా మనో
నిర్మలతం జెలంగెడు మునిప్రవరాళికి బాధఁ గూర్చు వో

1 తపనహిమాంశుపావకక్యతము = సూర్యచంద్రాన్నులచేఁ గల్పింపఁబడినది. 2 సౌరులు =
సూర్యుడై భగవంతుడను మతమునకుఁ జెందినవారు.

- పోర్తులమించు దానవమహోదధి, వాగ్బుడబానలంబుచే
నర్తిలి నింకజేయఁ దగునట్టి దిగీశులు కొల్వ నొప్పచున్. ౨౨
- చ. ప్రకృతియుఁ బూరుషుండు ననిభాసిలు వారస నొక్కతత్త్వమే
యింక ననుమానమేల యను న నిధమహార్థముఁ దెల్పుబూను న
ట్టొక కెలన్క సురూపవనితో త్తమచిహ్నుము పుం స్త్వలక్ష్మ మిం
కొకయెడఁ గన్నడక్ వెలయు న నుజ్జ్వలచిత్రశరీర మొప్పుగన్. ౨౩
- ఉ. వృద్ధముసీంద్రు లంఘ్రియుగ న మెంతయుభక్తిని గొల్చి వేదసం
బద్ధమహార్థమున్ వినెడునవాంఁఁగల శిష్యులెయ్యె చెలంగఁ దా
నిధనవీనయావన మన దెంతయుఁ జెల్లువహింపఁ జూచువా
రిద్ధరణిక్ విచిత్ర మన న నిద్దియె యంచుఁ దలంప నొప్పచున్. ౨౪
- సీ. వ్యాఘ్రచర్మము సంగవ్యానమై యుండంగ గజవరచర్మము న కట్టువస్త్ర
ముగ బాలచంద్రుడు న సిగముడిసొమ్ముగ నన్ని నేత్రము నిటలై కభరాష
ణమ్ముగ గరళభనంజయజ్వాలాభయంకర వదనకాలాహి చయము
వలయాదిక కలాపవారమ్ముగా భీతికరపితాచగణంబు న పరిచరతతి
- తే. గాఁగ ననితరసాధ్య మోక్రమము తోడఁ
జేయు సామర్థ్యమొప్పారఁ న జిత్రగతుల
జగములం బ్రోచు సత్కృపాశరధి శివుఁడు
నిండుకొలుపుండుఁ గన్నులపండు వగుచు. ౨౫
- సీ. సురలు వందన మని న జోహారులని సిద్ధు లభివాదనములనియఖిలసాధ్య
లురగులు మ్రొక్కించు నగరుడులు చేమోడ్పు లని కిన్నరులు నతులించు యక్షు
లాదిగాఁగలనిర్జరరాంతరభేదాలియంజలులంచు మహర్షు లొగి న
మస్కారములటంచు న మహితశంకరపదపంకరుహద్వంద్వపరివరమునఁ
- తే. దలలు వంచుచు మర్యాద నెలమి జరప
బ్రహ్మవిష్ణుశత్రుత్రుప్రభృతు లగ్నే
మ్రొక్క వాత్సల్య మేపార న భూరిశుభము
లొలయు నాశీర్వాదించుచు న నుండు శివుఁడు. ౨౬
- సీ. జ్ఞానస్వరూపాయ న జ్ఞానిదుర్జ్ఞేయాయ దేవార్చిహరణాయ న తే నమోఽస్తు
వేదాభివేద్యాయ న వేదాంతరూపాయ దివ్యప్రభావాయ న తే నమోఽస్తు
యోగైకగమ్యాయ న యోగిప్రమోదాయ దీనశరణ్యాయ న తే నమోఽస్తు
మునిపూజితాంఘ్రయే న ఘనతపశులదాయ దృష్టవివాళాయ న తే నమోఽస్తు
- తే. సర్వపాలనసంహర న సాధుకార్య, నిర్వహణదక్షవరమేష్ఠి న సీరజాక్ష
వరమహర్షద్రూపాయ న భక్తలోక, శంకరాయ నమ స్తేఽస్తు న చంద్రభూష.
- చ. అని సనకాదిమానివరు న లాహరుమ్రోల వచించుచున్ మహా
వినయముమీఱి మ్రొక్కఁ గని న వేడుక వారల గారవించి యిం

- కను దనుఁ గొల్వవచ్చిన ప్రశంపనముఖ్యుల నాదరించి యి
ట్లనియెఁ దటిత్యధారవ నిశ్ఛాయతనిమ్మ గళస్వనంబునన్. ౨౮
- ఉ. జ్ఞానధనాధ్యులార! వెదకం జనుతీగ పదప్రసక్తమై
గానంగ వచ్చుచందమునఁ శ గాదె భవాదృశమానిరాజ సం
తానమురాక లోకతతి శ ధర్మపథంబు తెలుంగఁ జెప్పఁడీ
యానుడు లాలకింప, నిపు శ డాదృతిఁ బూనితిమంచు వేడుకన్. ౨౯
- మ. తముఁ బ్రశ్నింపఁగ భక్తిభావమున నోస్థానా! మహాత్మా! జగ
త్సముదాయంబున నీ వెటుంగని విశేషంబుండునొక్కో సమ
స్తము నీరూపమెకాదె యైనఁ గరుణాభారండ్లవైయుంటఁ బ్ర
శ్నముచే మాకు యశంబుఁ గూర్పఁగఁ బ్రయత్నం బూనితీవి త్తఱిన్. ౩౦
- ఉ. కాన వచించువారము సుఖంబుగ నుండు జగంబు లన్నియున్
దేనఁ గొఱంత గాంచ విక శ ధీరులు తోచినరీతిగాఁ జనం
బూనినవారికిం దగినబుద్ధులు తెల్పుదు రజ్ఞు లందఱున్
మానక వారియానతి నే శ మ స్తకమందు ధరింతు శంకరా. ౩౧
- ఉ. ఐన జనప్రవాద మొకఁ శ డార్చిని మాదృశమానిగోటికొ
బూనిక నీడలంచి నటు శ పుట్టె నదేమన విన్నవించు మీ
శాన! త్రిమూర్తులం దరయ శ సారసనేత్రుడ యెక్కుడంచు వి
జ్ఞానధనాధ్యుఁ డంచు మునిసంతతపూజ్యుఁ డటంచు నెంతయున్. ౩౨
- చ. చెలఁగె సఖాంతరాళములఁ శ జిత్రముగా నిది విన్నమాత్రనే
కలవిలపాటుతోఁపఁ గవిశాండము వేదవచస్సమాహముం
దెలుపుచు వాదులాడుచు మఱిస్థిరతక విడనాడుచున్ సఖా
స్థలములఁ బెల్లుగా ధ్వను లెసంగఁగఁ జేయుచునుండు పూన్కిమై. ౩౩
- చ. అని తెలుపంగఁ జిత్తమున శ నచ్చెరు వెద్దియుఁ దోడమిన్ ముదం
బును గనఁజేయుపల్కుల సమాహము భక్తులసంశయాళిఁ జ
య్యనఁ దొలఁగింపఁగాఁ బలికె శ నార్యవరేణ్యులు మిరలట్టిచొ
ప్పనకు విచారముం దెలుపఁ బోలునె సత్యముగావె యానుడుల్ ౩౪
- ఉ. సారసనేత్రుఁ డెక్కుడనఁ శ జాలవిచారము పూననేల? యా
పేరును దేవదేవునకుఁ శ బ్రీతిదమై తగియుండుఁగాదె యా
పే రననేల? యింకఁగల శ పేరు లవల్లును జెల్లుఁగాదె యా
భూరితరైకశక్తియయి శ పొల్పెడుచిన్చయమూర్తి కెప్పుడన్. ౩౫
- చ. మనసున కెట్టిరూపము సుమ స్తవిధంబులఁ దృప్తిదంబుగాఁ

1 తటిత్యధారవ...నంబునన్ = మేఘధ్వనివంటి గంభీరకంఠధ్వనితో. 2 చిన్చయమూర్తి =
జ్ఞానమే శరీరముగాఁ గలవాడు.

- దనునొ యట్టిరూపమును శ దాల్చినవానిగ, నామ మెద్ది యిం
పును గలిగించుదానినె విభుండగు నావరమాత్మకుం బ్రియం
బనియుఁ దలంచి భక్తిమెయి శ ధ్యానము చేయఁగవచ్చు నిచ్చులున్. 31
- క. వివిధ బ్రహ్మాండంబుల, నవికలుండై యావరించి శ యావరమేశుం
డె వివిధరూపాఖ్యులఁ దాల్చి విరాజిలుఁ బెక్కునుడులు శ చెప్పఁగ నేలా. 32
- క. జగమునఁ గలిగిన మతములఁ, బొగడంబడు దైవ మొకఁడోపో తలపోయ్
దగు నతని కన్ని పేరులు, తగు సకలాకృతులు నొకఁడుఁ శ దగనిది కలదే. 33
- చ. ఎవనికి నెట్టిరూపమిది యింపుగనుండుఁ దదాకృతిఁ ధరిం
చినఱలువాని గాఁ దలచ శ శ్రీప్రదుండై పొడసూపు మ్రోల దే
వవరుఁ డదెట్టిగామమున శ భవ్యమతుల్ తనుఁ బిల్వ నో యనుఁ
1 భవికము లిచ్చుటాతనికి శ నైజముగాదె తలంచి చూచినన్. 34
- సీ. ఎల్లెడలం దానె శ యెనుఁగుచు నద్వితీయంబను తత్త్వమే శ దనుచు నువని
పత్తులు వెదకంగఁ శ జాలక చేడ్పడఁ గనుఁగొని యానందశక్తితుండగుచు
నేచోట నేవేర శ నేరూపమునఁ దన్నుఁ బిలిచి ధ్యానించినఁ శ ప్రితుఁ డగుచు
సమబుద్ధిచేఁ బ్రాణేసంతతిం జూచుచు దా సాక్షిమాత్రుండై శ తలచరాని
తే. మహిమమున నొప్పచున్ సర్వసమయతఁ బొల్చి
యిట్టివాడని యెవ్వరే శ నెఱుంగరాక
యుండ వ్యాపించి తేజోమయండుగాఁగ
వెలయుఁ బరతత్త్వ మిఁకఁ బెక్కుపలుకు లేల. 35
- చ. తెలియనివారలే భగవత్తిఁ భగవంతుని వేఱుచేయఁగాఁ
దలతురు వారి కెన్నఁటికిఁ దత్త్వ మిదంచు నెఱుంగఁజాలు జ్ఞా
నలవము గల్గదంచు మది శ నమ్ముడు జ్ఞానధనాధ్యులార! యీ
పలుకులఁ గల్గసత్య మది శ వరైడుఁగాక జగద్రవిజంబునన్. 36
- క. కుక్షింభరులగు కొండలు, పక్షింద్రుడు వాహనముగ శ భాసిల్లు సరో
జాతునకున్ ద్ర్యోతునకున్, పీఠింతురు భేద మున్నవిధమున నకటా! 37
- క. ఈయిరువు రొక్కతత్త్వస్సారాంశములే యటంచుఁ శ బలుకుడు కరుణా
ధారులగువారి కెంతయు, నీరీతి విభేద మొప్పు శ నిది యరుదుగదా. 38
- క. అజ్ఞాలెయయ్యుఁ దమరు సర్వజ్ఞులవలె నుండఁగోర్చి శ పఱలఁగ ధరలో
విజ్ఞులు నవ్వఁగ వేదాం, తజ్ఞానము బోధచేయఁ శ దలతురు మూఢుల్. 39
- తే. తమకుఁ దోచిన యర్థంబె శ తగిన దనుచు
నొరులు చెప్పెడునర్థ మోదోప్ప దనుచుఁ
దెంపఱితనంబు మీఱి వాదించుచుండు
వారలే మూర్ఖు లనఁబడు శ వారు జగతి. 40

- క. యతివేషమూని కొందఱు, మితిమించినయాశఁ బూని యేదినీ స్వేచ్ఛకా
జతనమునఁ దిరిగి విత్త, ప్రతతిం గూర్చంగఁ గోరి యభక్తుల మనుచున్. ౪౬
- చ. తెలియనిధర్మమార్గముల యీ రిదియంచు వచించుచుకా జనం
బులఁ బలుభంగి శాంబరిసముద్రమునం బడఁద్రోయఁజాలురీ
తులఁ గనిపెట్టుచుం దిరుగుభూర్తలు యోగులు భక్తు లంచు మె
ప్పలఁగనువారు వార లెఱుఁపునికఁ బల్కిన నేఫలంబగున్. ౪౭
- చ. అని వచియించి యమ్మునులనందఱు గాంచి కనంగ నొప్పు నిం
కను జగమందు రేఁగినవిశకారపువాదఫలం బటంచుఁ జ
య్యనఁ దుహినాంశుశేఖరుఁ డహఃసర్వమహత్త్వము చూప నెంచుచుం
గనియె నదృశ్యతా మునినిశకాయము దేవత లదృశ్యతంపడన్. ౪౮
- చ. కలిగెఁ గదా సుపర్వలకు యీ గాఢభయంబని యెంచు చందఱుకా
గలవిలపాటుతోఁ దమనిశకాయము లొందిరి, యోగిపుంగవుల్
విలయకృదుగ్రకోప శుచిభీకర కీల లవెట్లు పర్వఁగాఁ
దలఁచునొ యంచు నెంచుచును యీ దా హిరటజంబుల కేగి రవ్వలన్. ౪౯
- మ. హరుఁ డాత్మం దలపోసె నొక్కవిధిఁ దృధ్యానైకశక్తుల్ హరుం
బరమేశుం గనుపూని దక్షునకుఁ దోరపంజేసె; నొక్కప్పు డీ
శ్వరుఁ డధ్యాత్మరహస్యముల్ దెలియఁగా యీ వాంఛించుదేవర్షిని
ర్జరవర్యాళికఁ దెల్పుచున్నసభఁ జేరక వచ్చె దక్షుం డటన్. ౫౦
- ఉ. శంకరుఁ డేర్పడం దెలుపుసర్వమహాపనిషద్రహస్యముల్
శంకల బాఱఁదోలఁ గడుశ్రద్ధలు మైకొన నాలకించు చే
తాంకుని నేవఁ గోరెడుమహర్షులు దక్షునిగాంచి లేచి రా
శంకరుఁ డాత్మ వందనమునల్పి సవర్య లొనర్చె మామకున్. ౫౧
- మ. తను నాతిభ్యశుర్యలం దనువకే యీ దర్పంబునం బొల్చె నీ
తని నల్లుండని యెంచవచ్చునొకొ యీదక్షుండు గణ్యుం డదె
ట్లునుభావంబున నున్న యాశిపుని యత్యాచార మోర్వంగవ
చ్చునొకొ యంచుఁ దలంచి గర్వమున సంగతుభాత్తుండై యాసభన్. ౫౨
- ఉ. ఇంచుకయే ద్రపంగనక యేవిధిఁ దోచునొ యట్లు నీచవా
క్సంచయ మెల్లసభ్యు లిఁకఁజాలు ననంగ వచించుచుకా గ్రుథా
సంచలితాంతరంగుడయి యీ శంకరు మోమికఁ జూడఁ బాపహా
నంచుఁ దలంచుచుం జనియె యీ సద్గుర మొక్కఁడు చేయుకోరికన్. ౫౩
- క. హరునకు భాగం బాయ, ధర్మమున లేకుండఁజేయుతలఁపున దేవో
త్కరమును బిల్చిన వారలు, సరియేయని కాలవశత యీ సమృత్తి జూపన్. ౫౪

- శా. ఆరంభించెను దక్షుఁడధ్వరము దైత్యాఁగతియుఁ బ్రహ్మయుఁ
రాత్రై రయ్యది సాగదంచు మఱియుఁ శ రానున్న యాపద్యజిం
బేరితిం దొలఁగింపరా దనుచు నూహింపంగ లోకంబులఁ
వారల్ దక్షులెయ్యాట; నంత హరుఁ డావార్తాఁబి లో నెంచుచున్. ౫౧
- ఉ. ఊరకయుండెఁ గర్త గతు శ లొక్కపుడే ననివార్యరీతి గం
భీరమహాప్రవాహమటు శ వింతగఁ బర్యవసరిం చెటింగియే;
కోరిక నధ్వరంబుఁ గనఁ శ గోమలులం దమిఁగూడి నిర్జరుల్
హరినినాదముల్ చెలఁగ శ నంబరవీధిని బోవుచుండఁగన్. ౫౨
- చ. కనుఁగొని శంభుపత్ని సతి శ కామహారా! జనకుండు చేయఁబూ
నిన మఖముం గనక మనసు శ నిర్జరదంపతు లేగఁ గాంచఁగాఁ
దనరె ననుజ్ఞ యేయనిన శ దక్షునకుం గలకాంతఁ దెల్పిపో
వను దలఁతేని పొమ్మనిన శ భావిఫలంబులు ప్రోత్సహింపఁగన్. ౫౩
- చ. సతి యరుగం దలంచె గురుసత్వులు కొండలు శంభుకింకరుల్
క్రతువున కేగి; రందు సురకాంతలయంతరమందు దక్షుఁ డు
ద్ధతిఁ దనుదూఱ నాసతియఁ శ దత్తణమే గురుయోగశక్తి వి
చ్యుతతనువై హిమాద్రికి నయోనిజయయును బుత్రి నాదగెన్. ౫౪
- ఉ. దక్షుండు వీరభద్రుని గోదానిహతిం దల బ్రద్దలైనఁ దాఁ
ద్యక్షుని దూషణంబునకు శ నర్హఫలంబును గాంచె; నంతఁ గం
జాక్షిపితామహుల్ చని మహాత్ముని శంకరువేడి యవ్వలఁ
దక్షుని మేషశీర్షునిగఁ శ దా రొనరించిరి శక్తి యొప్పుగన్. ౫౫
- మ. పునరుజ్జీవితుండై మహానియతి శంభుం బూజలం దన్నియ
వ్వనజాతాతు హితోపదేశమున సర్వజ్ఞుఁ శివుఁ సంస్తుతిఁ
దనివెఁ శంకరుఁ డెంతోత్పన్నుడయి నిత్యజ్ఞానజానంద¹శ
ర్మ నిమగ్నత్వకుండై తపోనిరతిఁ దా శ రంజిల్లుచుండె² వనిన్. ౬౦
- మ. తనుఁ దాఁ గాంచుచు నద్వితీయుండగుటఁ శ భ్యానంచె యత్కుత్తమం
బనఘంబుఁ సుకృతైకసత్ఫలము నొనఁపంచు బ్రబోధింపఁ బూ
నినచందంబున నుండె నాశ్రమమునకా; శ నిశ్శబ్దమైయొప్పెఁ బ
క్షినికాయంబును ³సత్సవారము వడంకె⁴ భీతి త మ్మెంచగన్. ౬౧
- శా. శాంతాకారము భక్తకోటికి మనఃస్సంతోషముం గూర్చును
స్వాంతంబుం గలవాడె యయ్య నపుడోష్ఠానంబునందుగ్రుండై
వింతల్ గల్గఁజేయు నెమ్మెగమునకా శ వీక్షించుభూతాళి క
త్యంతంబు⁵ భయదాతయై యలరెఁ గోర్యం బట్టిదై యొప్పుటన్. ౬౨

1 శర్మ ము=మఖము. 2 సత్సవారము = శ్రూరమృగములగుంపు.

- చ. అమరులు¹ సిద్ధసాధ్యములు & ¹లాశరు లింకనుగల్గు భూతవా
రముఁ దనుఁ దేటిచూడఁగను & రానివిధంబున నొప్పియుండె దే
వమునులు నద్భుతం బొలయ & స్వాంతములం దిదియేటి రూప మే
మి మదినిగోరి యిట్టిచట & మేటితపం బొనరింపఁ బూనెనో. ౬౩
- చ. అని పలుభంగులం దలఁచి & యాహరుచిత్త మెటుంగరామిచే
ననవరతంబు సంశయములందుచు నుండిరి; కొంతకాల మే
గె నిటులు; భూధ్రుప్రత్తిక యశక్తమిదూహమహాత్మ్య మొప్పుగా
జనకునియింటఁ జంద్రకళపదమునం గ్రమవృద్ధి గాంచుచున్. ౬౪

— పార్వతీదేవివర్ణనము. ౭ —

- చ. త్రిదశవరేణ్యకన్యకలు & దివ్యతనూరుచి మించునవ్వరల్
ముద మొదవంగఁజేయదగుఁమూర్తిని బొల్పెడయక్షకాంత లిం
కఁదగిన దేవభేదములకామిను లించుకయేని సాటిచె
ప్పుఁ దగుదురే హిమాచలునిపట్టి కటంచు నులింపఁగాఁ దగెన్. ౬౫
- ఉ. కోమలిమేనుఁ గాంచి లతహూనలు సిగ్గొకరితఁ బైకొనం
గా మిగులం గృతత్వమును & గాంచెడుమ స్తము లట్టెవంచి పైఁ
గా మలయానిలార్థకుఁడు & కాటియ పెట్టఁగ నూచుచుండఁగా
వే మకరందదంభమున & విడ్డును శోకభరాశ్రుబిందువుల్. ౬౬
- ఉ. కన్నియమిన్న దౌ మృదులకాయముఁ దాను స్పృశించినంతనే
వన్నియ మాఱఁ గందు ననుభావము తోచుటఁజేసి యేమొ శ
క్తున్నతి మందమందగతి & నూని చరించుచు మందమారుతుం
డన్న సమాఖ్యఁ గాంచె మలయానిలుఁ డెల్లెడలం గ్రమంబుగన్. ౬౭
- ఋ. సుమనస్సంగతి సంతతం బమరియున్ & జొక్కుంపుమానీంద్రవృ
త్తమునం బొల్పియు నుత్తమోత్తమమృదు & ధ్యానంబునన్ నిత్యత
త్వ ముపాసించియుఁ గీటజాతియను దుర్వారాపవాదంబుఁ గం
దు మి దేమన్నవృథా శిరోజతను బోత్తుం బాయకే పార్వతీ
ప్రమదారత్నము ప్రాపుఁగాంచియె ద్విరేఫంబుల్ ప్రశస్తి గనెన్. ౬౮
- సి. ఊయరోగ మనిశంబు & గాఠించుచుండుట పాప మంకముగఁ దక్షబాయకుంట
రాహుకేతువులు పర్యములందు నేఁచుట గ్రహరాజయుతి మృతీకరము నగుట
జారహితుండని & జనులెల్ల దూఱుట సురలోగిఁ గిరణాలి & జుట్టుచుంట
విరహిణుల్ దన్నెపు & విరసంబులాడుట గురువు తన్నని చాలఁ & గుందుచుంట
- ఆ. మదిని దలఁచి యింకే & మర్యాద గనకున్న
నామమాత్ర సుందరనేమొ యనుచు

1. ఆశరులు = రాక్షసులు.

భావమందు నెంచి శ పార్వతీముఖముగఁ
బుట్టి శశధరుండు శ పూజ్యుఁ డయ్యె.

అయినగారి భర్తయ్యి నేడు గారి ధర్మం
మొదలై యిది, వెల్లవలె యిది. ౬౯

మ. అనుమానప్రభ లొప్ప నొక్కక్షణ మొరయ్యారంబుమీఱు గద
ల్ప సమస్త ద్రుహిణాండముల్ వెలయు లీలల్ గ్రాల వర్ణిల్లు ద్రుం
గు సురేంద్రాదులు చూడఁగోరుదురు కోర్కెల్లోపండ నారీతి గ్రా
లు సమస్తేశ్వరి భ్రూలతాయుగము పోల్చుకొ భ క్తమందారమై. ౭౦

ఉ. పున్నమనాటి చందురునిబోలెడు హైమవతీముఖంబు నం
దెన్నఁదరంబుగాని రుచి శ నెంతయుమించు పివేషకంబు సు
పన్నిలయంబుగా నెనఁగుఁ శ బండితు లద్ది హిమాంశులాంఘనం
బన్నిట దీనికొసమమై శ యానని పల్కుదు రెంతో నేర్పునన్. ౭౧

చ. కమల మదేశసంస్థయగుఁ శ గాని తదీయసహోదరుండు ద్వే
షము గను నన్నఁగాంచి యిదిసాధుసమాదృతిఁ గాంచునట్టిమా
ర్గమె యనియెంచి శీతగిరికన్యక దృగ్యుగమాచుఁ జంద్రపాం
దమరుట శర్మముం గనియె శ నంబుజజాతి జగద్వ్రజంబునన్. ౭౨

మ. అనురాగంబన సర్వకాలయుతియేయా నన్నసిద్ధాంతమున్
జనవారంబున కెప్పుడుం దెలుపఁగా శ సంకల్ప మొప్పారఁ జ
య్యన శీతాద్రిజకుం గనీనికలుగానై పద్మయోగంబుఁ బా
యనిమాడ్కిం జెలువారె భృంగతతి నిశ్చైశ్వర్యముం గాంచుచున్. ౭౩

చ. శ్రుతులకు భూషణంబు రవిసోములై వారె జగత్ప్రవృత్తి నా
దృతిగలిగించు వార లను శ నీవిధిఁ దెల్లముచేయఁగోరి స
మృతి గిరిజాశ్రుతిద్వయిని శ మానితకుండలయుగ్మమూర్తులై
చ్యుతి యనలేని కాంతులను శ శోభిలుచుండ్రు దివానిశాకరుల్. ౭౪

చ. నగజకుం గుండలంబులయి శ నై జరుచుల్ దగఁ దప్పిచుట్టమున్
దొగ చెలికాఁడు పొత్తుగని శ తోరపువేడుకమై మహాశ్రయం
బు గలుగ నేఁగొంతలును శ బుట్ట వ దెవ్వరికైన నంచుఁ జ
క్కఁగఁ దెలుపంగఁ బూనినటు శ క్రాలుచునుందురు సర్వకాలమున్. ౭౫

చ. అసదృశ పద్మరాగమణి శ హారిరుచుల్ గయిఁగొంచు వానియం
దు సరసిజాతబాంధవుని శ దొల్లి మధింపఁగ రాలినట్టి చూ
ర్ణసమితిఁ జేర్చి చెక్కిళ్లల శ రమ్యవిధిం దుహినాద్రిజాతకున్
బిసరుమానూతి యేర్పఱచె శ వింతగ మాతనస్పృష్టి చూపఁగన్. ౭౬

1 "తవాశ్వామాలంబ్యక్షణచలితయోర్భూతికయోః." అని శ్రీ శంకరభగవత్పాదులు పదం
చివదానిసారమే యిది. 2 ద్రుహిణాండములు=బ్రహ్మాండములు. 3 ముఖచంద్రకళంకాభ మృగ
నాభివిశేషకా = అని ప్రమాణము.

- ఉ. కామినిదో కపాలఫలకదర్శయిఁ దోచుచు నుండునాజగ్
త్తోన్ముము సర్వకారణతః శోభిలు నావరదేవి యీమెయే
కామితదాత్రి నాడనరుఁగగా యని జ్ఞానులు సన్నుతింప ను
శ్రీమహనీయ యంచొగిని శ జెప్పక చెప్పెడు స్పష్టరీతిఁగన్. 22
- చ. ఇరువురమే జగద్వితతి శ నెన్నఁ బ్రథానుల మంచుఁ దెల్పు భా
స్కరహిమరశ్మ లాశిఖరీజాతకు ఘ్రాణసురంధ్రరూపతః
బరఁగి యిడాఖ్య; పింగళయశనంబగు వేదులదాల్చి తద్ధృవం
తరగత లోకసంతతికి శ దారిగ నుండురు సర్వకాలమున్. 23
- సీ. వదనానిలంబు వెల్లడునంతలోన బ్రహ్మాండముల్ ప్రభవిల్లి శ యలరుచుండు
మరల నయ్యది లోని శ కరుగునంతటిలోన విశ్వంబులన్నియు శ విలయమండు
విశ్వముల్ సృజించి శ వెలయించి యడఁగించు విధిహరిరుద్రులు శ వేనవేలు
తమవిశ్వములతోడఁ శ దా రంతమొందుదు రవ్వారె శాశ్వతులనుట యెట్లా
- తే. యనుచు సనకాదియోగింద్రు శ లభినుతింప
నఖిలకారణకారణ శ మగుచు నొప్పు
నద్రివతికన్యకామణి శ హరిపదన
కమల మెంతయు రాజిల్లు శ సమతలేక. 24
- చ. వివిధకళావిశేషములు శ విద్యలు గల్గినసంపుటం బిదే
యపు సుజనోత్తముల్ గొలువ శ నబ్బు నవౌ నవి దీనిమూతయే
ద్వివిధముగాఁ జెలంగఁ దగుఁ శ దెప్పున దానిని దీయవచ్చు న
న్నవెరపునకా బ్రవాళరదనచ్చదముల్ విధి కూర్చె లేమకున్. 25
- చ. అటువదినాలుగొను గళ శ లందును రెండొకదంతమం దొగి
వఱులును నిస్సమానవిభవంబున నంచు బ్రసిద్ధిఁగాంచ నం
దఱి కెఱుంగంగఁ జేయునటు శ తామరసాక్షిః బద్ధసంభవుం
డెఱిగియె రెండు ముప్పదియు శ నిధరదంబులఁ గల్గఁజేసె దాన్. 26
- మ. సకలామ్నాయవిశేషశాస్త్రముల దౌసారంబు సర్వంబు నిం
చుకయే న్యూనతఁగాంచకుండ ధరియింపచుం బ్రీతిభాషించు న
న్నకథకా రూఢిగఁజేయఁ జేసె విధి యానారీమణీజిహ్వా వ
న్నై కడుం గ్రాల రసజ్ఞయన్న ప్రథ నందెకా థాత్రి నాఁ డాదిగన్. 27
- మ. తను నేవించెడు సాధుబుద్ధుల మనస్తాపంబులం దీర్చ నో
పు నభంగభయముద్రఁ గాంక్షితములం శ బూరించుశక్తున్నతిం
దనరం జాలు వరాఖ్యముద్రఁ దగు హస్తద్వంద్వముకా భూధరా
త్తనయారత్నము దాల్చు గూర్చె నజాఁ డుద్యత్సృష్టినిం జూపఁగన్. 28

- సీ. హృదయకాసార మంగదంతయు సొంపుగా జనియించి కరుణారసంబు సంత
తము లోనఁ బ్రవహింపఁ నమలకాంతిని బొల్పి ధర్మాత్మలకు వాంఛితములనిచ్చు
చటుమహాత్మ్యము గాంచిన భవ్యచిహ్నంబుల వెలయుచుఁ గరవద్దముల వదలక
వర్ణ్యతమంబులై య భాసిల్లు బాహు సువర్ణప్రతాననీడ్యంద్వ మలరఁ
- తే. గనె చమత్కృతి నిర్మించె య గమలజండు, హిమమహిధరపుత్రికి య నింపుమీఱ
నవ్యసృష్టిప్రభావంబు య నం దదాది, గనె భుజంబులు కమలసంగతిని గనుట. ౮౪
- మ. మనసెంతో యమలంబుగావటలు నామాన్యుల్ తనుక సంతతం
బును గొల్వం దదభీష్టసంతతిని సంపూర్ణంబు గావింపఁగా
ననుకంపామృతసాగరంబై హృదయంగలై యొప్పు నిర్మించె సృ
ష్టిని దాఁ బొందిన నేర్పుమై విధియు మేల్చిచిత్రంబుగా గౌరీన్. ౮౫
- ఉ. పొక్కిలియొక సుధాసరసిఁ య బొందుగ ముగ్ధ గుణత్రయాఖ్యుఁ బెం
పెక్కిన మూడులోకము లహీనవిభూతులఁ గానవచ్చున
వ్విక్కడ నంచుఁ దెల్పుటకె యేర్పడినట్టి పథత్రయంబుఁ బే
రెక్కినపండితుల్ త్రిపుట యియవి యంచు వచింతు నేర్వనన్. ౮౬
- చ. అమృతసరోవరం బనఁగ య నగ్గిరికన్యక నాభియొప్పు నం
దమరి యురస్థులంబువట య కొర! యనంగఁ జెలుగు లోమవా
రము మృదులప్రతాననిగ య రాజులు దానిఫలద్యయంబై లో
కములకు జీవనప్రదము య కమ్రపయోధరసంజ్ఞఁ చేఁ దగున్. ౮౭
- చ. వితతరజోగుణంబుననె య విశ్వములెల్ల మదిచ్చుచేత నా
వృతములె యయ్యె నిత్యమని యెల్లరకుం దెలుపంగఁ బూనుప
ద్ధతి సరుణారుణాంబరముఁ య దా ధరియించి గిరింద్రపుత్రి ద
క్షిణత వెలయింప నొప్పుఁగటి య కమ్రకళావిభవాభిరామతన్. ౮౮
- శా. నాదబ్రహ్మమె యకా నుపాస్య మది యానందప్రదంబొ నిదే
వేదాంతాశయ మంచుఁ దెల్పుటకె సంపీతప్రభారాజి వ
జ్రాదుల్ కింకిణులై హిమాచలతనూజాంబ స్తవోరమ్య కాం
చీదామంబును గూడి సూక్ష్మరవముం య జేయుక మనోజ్ఞంబుగన్. ౮౯
- చ. సిరిమగఁ దాదిఁ గూర్చముయి య శ్రీనిధియై తగుయోగమాయకుక
ధరవరపుత్రినాఁ బరఁగి య తత్త్వము తానగు లోకమాతకుక
వరచరణాగ్రయుగ్మముయి య భక్తిభరంబునఁ బాయమిం గవీ
శ్వరు లది కూర్చవృష్ట మని యెల్కుదు రాచరితం బెఱుంగమిన్. ౯౦
- చ. అమలనఖంబు లాహిమధరరాగ్రణికన్యక కెంతో వింతగా
నమరి కళంకహీనుడగు య నయ్యమ్మతాంతునిఁ గాంతి మించి మ్రొ

- క్కు మునులదౌ తమోగుణముఁ శ గూల్చి రజంబు దొలంగఁజేసి స
త్వము వెలయంగఁ జేయుచును శ భక్తిని బెంచును నేర్పమీఱఁగన్. ౯౧
- శా. ప్రా లేయా ద్రి కుమారి కా మృదులసత్యాదాబ్జయుగ్మంబు భా
జాలంబుల్ వెలయించి యాకసమునకా శ సప్తాశ్వబింబంబుగాఁ
గ్రాలం జేసెఁ దదాది బద్ధసఖుఁ డ్దోఖ్యాతిం గనెకా భాస్కరం
దోలిం బంకజమంగళంబె మదిలో శ నూహించుచుండం దమిన్. ౯౨
- మ. ఇదియే సంతతసేవ్యమా నిదియె పో శ యిష్టార్థదానక్షమం
బిదియే యోగివిముక్తిదం బగును జాహ్ని యంచు శ్రోత్రైకశ
ర్మద మంజీరకలధ్వనుల్ తెలుపఁగా శ రాజిల్లు కాత్యాయనీ
పదపద్మద్వయి దేవతల్ తలలఁ దాల్పుం బొల్పు నత్యంతమున్. ౯౩
- మ. కలహంసీతతి భద్రకుంజరములుకా శ గాత్యాయనీకన్యకా
నిలన ద్వివ్యతమాంఘ్రిసంచరణముల్ శ వీక్షించి పల్తాలు ని
స్తుల తన్నందమనోజ్ఞయానమును దోషద్వో నెంతయో వింతనే
ర్పలరకా నేర్చెఁ దదాది సాధుగతులం శ బాటింతు తత్సామ్యమున్. ౯౪
- మ. తపనీయంబు మణిగణంబుఁ దమలోఁ శ దారే వితర్కించుకొం
చపవాదంబు జనింపకుండఁ జని యోయద్రీశకన్యాలస
ద్వపువ్రక భూషణదంభ మూని స్పృశియింపం గల్గె నద్దానఁ గా
శ్యపి విఖ్యాతిని బావనత్వమును గాంచం జాలె నెల్లప్పుడున్. ౯౫
- సీ. నవ్యవల్లవము వింతగఁ గర్ణభాగంబునం దలరించి విఖ్యాతమాత
కినలయమ్మును వేజిఁ శ గీలించి యద్దాని చుట్టును గుండ ప్రసూనములను
బొదిగి వన్యములగు శ పూవుల పేరులు హృదయభాగంబున శ నెంతోవేడ్క
భాసిల్లుచుండంగ శ వనమయూరకలాప మొక చెవిసందున శ నొప్పచుండఁ
తే. సంతసంబునఁ దనవెంట శ సమవయస్కులైన, సకియలు రాఁగ నిత్యమ్ము వనుల
సర్వమంగళవిహారింపొసకలమునులు, చూడ్కులానందమునమున్ద్రజాతురొకట.
- చ. సరసులఁ బంకజాతముఖశచారుసుమంబులఁ బెల్లరేఁగు నా
పరిమళముల్ గ్రహించి వనపాళి నెనంగెడు పూలతావులం
బొరలుచుఁ జందన ద్రుమసముహమునకా విహరించి వాయు వా
దరమునఁ బార్వతీతనులతం గొలుచుకా భయభక్తు లొప్పఁగన్. ౯౬
- చ. ప్రతిదినసాంతమందు శిరిరరాజకుమారిక యక్షకన్యకా
ప్రతీతులు తన్నుఁ గొల్పి వనపంక్తి విహారము సల్పబోవ న
ప్రతిమ పదాబ్జవిహ్నిములఁ శ బర్వెడు పంకజవజ్ర రేఖలకా
శతమఖముఖ్యులెల్లఁ గని శ శ్రద్ధను మ్రొక్కుచుఁ గొల్తు రెంతయున్. ౯౭

ఉ. గౌరి శిలోర్ధ్వభాగములఁ గ మ్రతమాంఘ్రియుగంబు మోపి శృం
గారగతుల్ చెలంగఁ జనఁగా మునివర్యులు తత్పవిత్రచి
హ్నీరు శిలాతటికొ గొలువఁ నున్నతపుణ్యఫలంబు లబ్బు నం
చారసి శాస్త్రరీతి వివరధార్మసముల్ పొనరింతు భక్తితోన్.

FF

వ. ప్రకృతి యమేయశక్తిమెయి య భక్తులవాంఛల నెల్లఁ దీర్చుకొ
ర్చి కలుగ ధర్మరక్షణమె య కేవలకృత్యముగాఁ దలంచి యా
పకలితయాచు శైలవరభాలిక నాఁదగి యున్న దంచు నే
ర్పకలిమి ధ్యానయోగమునఁ య బూని తలంతురు యోగపుంగవుల్.

౧౦౦

చ. సిరియును వాణియున్ సకలసిద్ధసువర్చ సతీలలామముల్
హరిహాయురాణియున్ మనసులం గల ప్రీతిని సర్వమంగళక
బరశివురాజ్ఞి గాఁగలుగుభాగ్యము గల్గినయోగమాయఁ గా
ర్యగతిని బొల్పినట్టిసతి య నాగిరిజం గన వత్తు రొక్కటన్.

౧౦౧

ఉ. పున్నమలందు హైమవతి య పూజ్యపదంబులఁ గొల్పవచ్చి యా
కిన్నరకాంత లొక్కమొగి య కేవలభక్తిరసంబు పొంగఁగా
సన్నతియోగ్య గీతముల య జానుగఁబాడఁగ నానినాద మే
భ్యున్నతమోదదం బగుచు య నొప్పెడు బ్రహ్మముఁ దెల్పుచుం దగున్.

౧౦౨

ఉ. వృంతమునుండి కొరకము య వెల్వడినంతనె కూడ వాసనల్
వితగఁ బుట్టు నన్నసుకవిప్రతిపాదిత సీతివాక్య మా
వంతయు రిత్తగా దనెడునట్టులు భూధ్రకుమారితోఁ గళా
సంతతి యెల్లవిద్యలును య జన్మము గాంచి వరించె నంబికన్.

౧౦౩

ఉ. ఒక్కొక్క వేళ నాసుదతి య యున్నతసౌధముమీఁద వేడుకం
బెక్కుకుమారికల్ గొలువ య వీణియ మీటుచుఁ బాడుచుండ నా
చక్కినిబోవు దేవమునిసత్తముఁ డాస్వన మాలకించి యే
యిక్కుకుఁబోవఁ దోచ కటులే నిలువంబడు నెంతకాలమే.

౧౦౪

ఉ. భారతి తానుగోరియె విపంచికమీటంగ నేర్పవచ్చి యా
సారసనేత్ర యంగుళులఁ య జానుగఁ దంతులమీఁదనుంచు నా
నేరుపుగాంచి తాను విన య నెమ్మిని వచ్చినజాడదోచు న
క్లే రహి మాటలాడి చను య నెన్నడురాఁ దలకార్యసంగతిన్.

౧౦౫

చ. హిమకిరణోపలంబువయి య నింతి ముదంబునఁ గూరుచుండి యం
కమున విపంచిఁ జేర్చి యదిగండతలంబు స్ఫులికించి నవ్యక
ర్ణము సయిదోడుగా నమర య నాదముఁ బర్వగఁజేయుచుండ భృం
గములును ఝంకృతుల్ చెలంగఁగా జితనంబునఁ బాడుఁ దోడుగన్.

౧౦౬

ఉ. నాదమే బ్రహ్మమా నది యశనంతసుఖప్రదమాను బండితా
మోదముఁ గాంచినట్టిదియసో యనుభావము సర్వమంగళా
పాదితవాద్యనాదము సుపర్వమునీశ్వర సంఘసమ్మతం
బై దనరాకుటాఁ జగములందుఁ బ్రసిద్ధిని గాంచె నెంతయున్. ౧౦౭

చ. వరుసగ సర్వమంగళకు ఁ భాల్యము వాయుగ యౌవనంబు సుం
దరగతి రాఁ బ్రయాణమయి ఁ దాపును జేరఁగ మాగ్ధ్య మెంతో సుం
బరమున దూరభూమికిని ఁ బాఱఁగ నాకృతి చూడనొప్పె నె
క్కరణిని నిర్ణయించుటకుఁ ఁ గానితెఱంగున నెంతవారికిన్. ౧౦౮

సీ. కనుఁగవ యాకస్తి కముగ నిండివరదళకాంతి నెంతయుఁ ఁ దా గడించె
ముఖమండలమ్ము కుశముదమిత్రమండలమును గెల్పుపాహాసమునఁ జెలంగె
బలుకులు నై జకోమలత నించుకవీడి గంభీరభావమ్ము ఁ గలిగి వెలసె
హృదయైకమగ్నత ఁ నెఁగెడుపాలిండ్లు తలచూపఁదగునని ఁ తలచి నిక్కె
తే. బలుకులంగల తీవ్రత ఁ భంగపఱతు, ననుమహాద్యోగమునలజ్జయలముకొనియె
నద్రిపతిపుత్రికా బాల్యమంతరింప, మెల్ల మెల్లన లావణ్య ఁ ముల్లసీల్లె. ౧౦౯

ఉ. అచ్చరమిన్నులుఁ దివిషదంగనలుఁ మఱి సాధ్యకాంతలుఁ
మెచ్చఁగఁజాలు రూపమున ఁ మించెడు యక్షసరోజనేత్రులుఁ
ముచ్చటలారఁగాఁ బెరుగు ఁ భూధరకన్యకఁ గాంచి విస్తయం
బచ్చుపడంగ నన్నలువదొ నవసృష్టిని మెత్తు రాత్తలన్. ౧౧౦

చ. తనువు త్రినేత్రు కోపశిఖి ఁ దారుణీలల దగ్ధమయ్యె నా
ర్తుని ననుఁ గావఁగాఁ దగుదు ఁ తోయజలోచన యంచు భావజం
డనునయమొప్పుచుండఁ దుహినాచలకన్యక నాశ్రయించి లో
కనిచయముఁ జయింప మదితగాంతను బూనె ననూనశక్తిచేన్. ౧౧౧

సీ. మదనుఁడీరితి నాసుదతి ప్రాపుననుండు టరసి తదియసోయకము లైదు
ప్రభువు చెంత వసింప ఁ బాగని తలపోసి యరవింద ముత్పల ఁ మఱియుగళ
ముగను, జాతాశోకముల ప్రవాళంబులు కరతలమ్ములుగను ఁ గమ్రనవ్య
మల్లి కాముకుళముల్ ఁ సల్లలితదళన రూపమునఁ వరాఁరోహ నాశ్ర
తే. యించి మించెను నెవ్విది ఁ నిట్లు తరుణి, యసదృశాకృతి వెలయుచు ఁ నఖిలలోక
పాలనాసక్తి నొందినశీల మెఱసి, నభినవాద్భుత యావన ఁ మాశ్రయింప.

మ. హిమవంతుండును బుత్రి కామణి న దెంతేఁ బ్రీతిమీఱంగఁ జూ
చి మదీయంబగు సంతతిఁ వరయశశ్శ్రీమంతమై యొప్పున
ట్లమరింపం బరదేవియే గలిగె నెయ్యంబొప్పు నంచెంచె; మే
న మహానందముపొంగ నెంచె ఘోరకుఁ ఁ నాథుం డెవం డబ్బునో. ౧౧౩

చ. కులగుణరూపశీలములగుం దగియుండంగ నౌ వరుండు నం
దుల కికనైన జేయడగుం ఁ దోరపుయత్న మటంచు భర్తకుం
దెలుపంగ నెంచె; నట్లులే మనదిం దలపోయంగ జూచె నాకుభృ
త్కులపతి యట్లే బంధువులు ఁ కోరిరి కన్యకు నహ్లాదాపతిన్. ౧౧౪

ప్ర. గిరిజయు నంత దైవగతికిం బ్రతిచేయగజాలు శక్తిచే
బరగియు నాత్మ నెంతయు దశపం బొనరించెడు వేడ్కగించె; దా
రురుఫలసిద్ధులయ్యును మహాత్ములు లన్యులకెల్ల దెల్పునా
దరమున సాధుకర్తములఁ ఁ దద్దయు జేయుచు నుండుగా యిలన్. ౧౧౫

— శతశ్లోకపాఠము. —

మ. హరుఁ డంతఁ హిమశైలపార్శ్వమున హస్తాంభోధిమగ్నాత్మలం
బరమధ్యాననితాంతరక్తులను గా ఁ వర్ధిల్లజేయంగ నౌ
స్థిరశక్తిం గని యోగినేవ్యమగు నాసిద్ధాశ్రమం బందు ని
ర్భరయోగంబును బూనియుండె; బ్రమథులఁ ద్వారంబుఁ గాపాడుచున్. ౧౧౬

ఉ. ఎవ్వరికే బ్రవేశ మనఁ నెట్టిదియో మటువంగ జేయుచున్
బుద్ధిలుకానివైరి దగుభూరితరాజును మాళిఁ దాల్చి యే
యవ్వసుధం బ్రమాదమనునది యెటుంగక రాత్రులుం బవల్
దవ్వలనుండు భూతములు ఁ తద్దయు భీతిలునట్లు చేయుచున్. ౧౧౭

చ. చటులపరాక్రమంబు సురసంతతు లద్దిరె యంచు మెచ్చుగాఁ
బటుతరహుంకృతుల్ చెలంగ ఁ వారనిభక్తిని బొల్చి; రంత హూ
ర్ణతియును సర్వభూతతత ఁ సాధ్వసదంబగు రూప మొప్పు లో
దిటవు నదెవ్వరేఁ దెలియు ఁ ధీరులు లేనటు లుండె యోగియై. ౧౧౮

శా. తేజోరూపమె యాపరాత్మదునిదాఁ దీపించు నారూప మే
యేజాతిఁ జనియించుప్రాణికయినఁ ఁ హృద్దేశ మందెప్పుడున్
రాజత్కాంతిని; బ్రాణివర్ధిలును దానం బాయఁగా నద్ది యే
యోజన్ వర్ధిలకే యడంగు నదియే ఁ యోజింప దైవం బనన్. ౧౧౯

చ. సకలజగంబులం బరగి ఁ సర్వమునీశ్వర సంస్తుతం బటం
చకలపక్షిర్ని గాంచి నిగమాగమవిశ్రుతమై తనర్పి యే
ల్లకడలఁ దానయై శుభదలక్షణ రాజి వెలుంగు తేజమే
ప్రకట పరాత్పరుం డనంగ ఁ భాసిలు నావరతత్వ ముద్దియే. ౧౨౦

ఉ. ఎల్లెడలన్ వెలుంగు పరమేశ్వరు తేజము దానిఁ గొల్పువా
రల్లన ముక్తిగాంతురు మహాత్ముడు శంకరుఁ డప్పు డట్టిభా
స్వల్లలితాత్మతేజ మన ఁ వర్ధితమై తగుదాని లోననే
యల్ల నడంచి ప్రాకృతునియట్లు తపం బొనరించె నేర్పునన్. ౧౨౧

- మ. తనత త్వంబునె తా మదిం దలంచుచు ॥ దత్వాంతరం బొందులే
కునికిం దెల్లము చేయుచందమున నశ్లుండెన్ మహా యోగిచా
డ్పున నిశ్శబ్దముగాఁ దదాశ్రమము సొంపున్ గూర్పఁగాఁజాలియున్
ఘనభీతిం గొలుపంగఁ బూనినటులే ॥ కానంబడెన్ ఘోరమై. ౧౨౨
- ఉ. ద్వారము నందికేశ్వరనివాసము దానిని జూడవచ్చువా
రేరును గానరా రతఁ డహీనపరాక్రమశాలి వేత్తసం
చారముచేతనే మిగుల ॥ సాధ్వసముం గలిగించుచుండ నా
సారససంభవుండయిన ॥ జాలకయుండెను రాఁ దలంపఁగన్. ౧౨౩
- ఉ. చీమ చిటుక్కుమన్న గిరిశేఖరుఁ డెల్లెడ మాటుమ్రోగెను
ట్లోమను శబ్దమే యెనఁగునంచుండెను; భూరుహముల్ ప్రతాసనీ
స్తోమము కూడఁ జంచలతఁ ॥ జూపక నిశ్చల చిత్తవృత్తిమై
నేమము నూనిన ట్లమరె ॥ నీడజముల్ వసియించె నట్టులే ౧౨౪
- చ. ప్రమథగణాధినాథుని విరరాజితవేణులతాభిషంగహా
స్త్వ మలయమారుతుండు కడు ॥ దూరమునుండియె కాంచి సాధ్వసం
బు మయిసొంగఁగే బత్తముల ॥ పుంజమునందె యడంగియుండె; శ
బ్దము వినరా దదేదియును ॥ భావమె కార్యము లెల్లఁ దీర్చుగన్. ౧౨౫
- ఉ. రెండవప్రేల్ గదల్చునొ గిరిప్రియచాపుని మేటిభృత్యుఁ డు
ద్దండవరాక్రముం డతని ॥ దారుణకోపహుతాగ్నికీలలే
తొండవమాడుచుం గవిసి ॥ దగ్ధముచేయవె లోకజాల మం
చుండిరి నిశ్చలత్వమున ॥ నొక్కవిధికి దివిజుల్ మహార్తులై. ౧౨౬
- క. ఆనాటినుండి తర్జని, నా నెగడెన్ రెండవది యశనం జను ప్రేలం
చూనినశ్రద్ధం బల్కుదు, రానిర్జరవర్య లిట్టు ॥ లాశంకరుడున్. ౧౨౭
- క. అసమానయోగమునఁ దా, నెనఁగుచు నేకార్యమైన ॥ నెడ నెంచక యుం
డ సమస్తదిక్పతులు దేవసమితియున్ భీతి నిండునస్వాంతము లొప్పన్. ౧౨౮
- క. ఇది యేమికాలగతియో, ముదమున భక్తాళి బ్రోచు ॥ పురహరుఁడి ట్లీ
యదనున మానసమాధిం, బదిలుండై యున్న వాఁడు ॥ పని యేదియొకో. ౧౨౯
- ఉ. హుంకృతిమాత్ర భూతగణ ॥ మొప్పుదొలంగఁ దపించుచున్న దే
వంకను రక్షకుండు కృపవర్ధిలఁ గాచెడుజాడ గానరా.
దింక జగల్లయందె యని ॥ యెంచఁగ నొఁ బ్రతి చేయఁ జాలకే
వంకజగర్భముఖ్యు లొగిఁ ॥ బాతెడుచందము తోఁచెడుం గటా! ౧౩౦
- చ. అనియిటు దిక్పతిప్రభృతు ॥ లార్తి మునుంగుచునుండ శంకరుం
డనువమయోగనిష్ఠ తగునట్లుగ నుండె; దదాశ్రమంబు శాం

తిని దెలియంగఁజేయుచు నశిస్థిరయోగవిశేష మిట్టిదే
యని యెఱిఁగించుచుండె; నిటలాడుడు తీవ్రతపస్వప్రసక్తిచేన్. ౧౩౧

సీ. తనదివ్యతేజంబుఁ య గనుచు మహానందవార్ధి నిమగ్నుడై య వజ్రులశక్తి
సంకుచితముచేసి య సకలభూతభయంకరాకృతిఁ దాలించి య నట్లు తోడు
జేయుచుఁ దనయాహు య లీయెడ నిట్టి వంచితవారికినైన య నెఱుంగరాని
యట్లుగా మెలగుచు య నఖలకార్యంబుల వదలి తీవ్రతపస్వప్రభావ మిట్టి

తే. దనుచు భక్తులకెల్ల నెఱయ్యమునఁ దెలుపఁ
దలచియే యుండె నేరితోఁ య బలుకకుండ
జరగె నిటు కొంతకాలంబు య నిరుపమాన
తపము కలిమికి భూతముల్ య తత్తపడ. ౧౩౨

మ. చెలరేఁగెఁ గగనాంగణంబునఁ దపశ్శ్రీతేజ వత్సుగ్రమై
విలయంబుం గలిగింపఁ బూనినటు లుద్వృత్తి¹ బ్రహ్మదాను కీ
లలె పో యివ్వి యటంచు నెల్లరు గతోల్లాసంబున² జిత్తవీ
ధుల భావింపఁగ భీతిదంబగుచు నెఱదుం జూచినం దానయై. ౧౩౩

సీ. ఇదియె నూతనసృష్టి యిసరింబమే యిది యగునంచు భాస్కరుం య డదరిపడఁగఁ
బ్రళయకాలానిలవర్షమే యిదియగు ననుచు శివిద్యుత్సంగతాన్ని యొదుగ
జగముల దహింపఁ య నిగిడెడు హరు నేత్రవహ్ని యిద్దని సమశర్తి యడల
జలములఁ బడియుండఁ య జాలక లేచిన బడబాన్ని యిదెయని య ప్రజలు వడఁక

ఆ. నంబరమునఁ బ్రాణి యర్కు నాచ్ఛాదించి, దెసల నిండి ప్రాణివిసరమునకు
భీతిఁ గొలుపఁజాలి య వెసవెసఁ బర్విడు, సరణి తోడుజేసె య సురలకెల్ల. ౧౩౪

చ. మునివరు లోమహాత్మ శివశూర్తివి నీవన నిట్లు లుగ్రరీ
తిని దప మేల చేసెదవు య దీనిని మానగదయ్య భక్తరా
జుని గొని కావవయ్య యింకఁ య జెప్పఁగఁ జాలినవారులేరు మీ
కని భయభక్తు లొప్పుగతి య నంజలు లొగ్గుచు వేడి రాత్తులై. ౧౩౫

చ. కలుషయుతాత్మలం గదిసి య కాల్పునుగాక హుతాశనుం డితం
డిలపయిఁ బ్రాణి యెల్లరను య నిత్రటిఁ గాల్పునొకో యటంచు య
తులు ఫణినాథులు భవునిగూర్చి వగం గడుఁగుంది ప్రార్థనల్
సలుపఁగఁ గిన్నరోత్తములు య చాలఁ దపించుచు మ్రొక్కుచుండఁగన్. ౧౩౬

చ. పరశివుఁ డెల్లదమ్మలను య భస్మముచేయఁ దలంచుచుం దపా
నిరతిని బూనియుండె గనఁనేరక దాని సుపర్వ లక్కటా!

1 బ్రహ్మదానుకీలలు = అగ్నిమంటలు. 2 విద్యుత్సంగతాన్ని = మెఱుఁపుఁదిగతోటి సంబం
ధముగల యగ్ని.

కరమిది దారుణం బనుచు ఓ గాఢభయంబునఁ గుంది రిట్లు లా
తరుణము లోకభీతిదము ఓ దానవనాశకరంబునై తగెన్. ౧౩౭

— హిమవంతుని జూడ నారదుండు వచ్చుట. —

మ. ఒకనాఁ డాహిమవన్తపీఠవిభుఁ డశత్రుత్సాహ మొప్పుంగ మే
నకయుం దాను రహస్యగోష్ఠి దుహితఁ ఓ నాథాన్వితం జేయువే
డ్కు కడుఁ మించఁగ నెంచుచుండ సురలోకం బెల్ల వీక్షించి మా
నక మర్త్యంబునఁ గ్రుమ్మరం దలచి వీరణానాదమోదాత్ముఁ డై. ౧౩౮

ఉ. నారదమానివర్మఁడు మనంబున నించుక యెంచి యప్పుడే
ధారణి కేగుచో శిఖరితల్లజునిఁ హిమవంతుఁ గాంచి గం
భీర తదాశయం బెఱిగి ఓ విష్ణునకుఁ గిరిపుత్రి నీయఁగా
నేరుపుమీఱఁ జెప్పఁదగు ఓ నీ కిది మేలని నిశ్చయంబుగన్. ౧౩౯

ఉ. ఈజనిచేయ లోకముల ఓ నెల్లను నిండిన దుష్టవాదముల్
వే పడిపోవు సత్యపథవృద్ధియె చేకురు శాంతి యద్బేడుఁ
శ్రీసరత త్వ మిట్టిదని ఓ చెప్పకయే తెలియంగ నౌ నటం
చీపగిదిం దలంచి ఊరమేశ్వరు నాత్మను నిల్పి కొల్చుచున్. ౧౪౦

మ. మహతీనాదము నాదరూపమగు బ్రహ్మం బిట్టిదే యంచు ద
న్తహిమంబుం దెలువంగఁ దన్తయత మేసం బ్రాఁడఁగా దేవమా
ని హిమాంశుప్రతిమానదేహరుచులుఁ ఓ నింగిం బ్రకాశింపఁ జే
య హిమత్సాధరవర్మఁ జేరె నతఁ డశత్యంతంబు హర్షింపఁగన్. ౧౪౧

ఉ. మేనయుఁ దాను శైలముల ఓ మేటి మహర్షిని గాంచి లేచి స
మ్మానముమీఱఁ మానిగణనమండను దార్కొననేగి మ్రొక్కి యౌ
మానిమహేంద్ర! నిన్నుఁ గన ఓ మానసమందుఁ దలంచుచుండఁగాఁ
గానఁగ వచ్చితేవె యనుకంప మెయిన్ నను నేటిభాగ్యమో. ౧౪౨

క. మీవంటిమహాత్ముల దౌ, నేవయె మావంటివారి ఓ చిత్తమలములఁ
బోవం జేయం జాలును, భావిమహాభాగ్య మిదియె ఓ పరికింపంగన్. ౧౪౩

చ. అని మరియాదఁ బల్కి వినయంబునఁ దోడ్కొని వచ్చి పాద్యము
ఖ్యనిఖలపూజలం దనిపి ఓ యాసనమం దుపవిష్టుఁజేసి ద
ర్శనము నొసంగినార లిదేజన్తవిశేషఫలం బనంగ నో
మునివర! యంచు బల్కి తనపుత్రిని మ్రొక్కఁగఁ జేసె ప్రీతితోన్. ౧౪౪

ఉ. దేవమునీంద్రుఁ డద్రివితరతిప్రభు నాహిమవంతు మేనకా
దేవిని దత్తుమారికను ఓ దీవనలం దనియంగఁజేసి మీ
భావములెల్లఁ బూజ్యములె ఓ భవ్యములే యగు మిమ్ముఁ జూచియే
బోవఁగ వచ్చినాడ నిటు ఓ పూజ్యతముండవ్ర భూద్రుపంత్రితోన్. ౧౪౫

మ. తోలిజన్మంబునఁ జేసియున్న సుకృతస్తోమంబె యీజన్మ మం
దు లసద్రూపమనోజ్ఞపుత్రి యగుచుం ఁ దోచెంగదా నీకు నం
దలరుక మానస మాదిమాయయె సుమీ ఁ యద్రీశ! యీకన్య ని
స్థలభాగ్యం బన నిద్దియే జగములంగదుం జక్కఁగా నెంచినన్. ౧౮౬

ఉ. కన్నెను గన్నవారలె జగంబునఁ బున్నెముచేసినార లం
చెన్నుదు రావ్య లాసుతకు ఁ నీడగు భర్త లభించెనా గడుక
మన్ననగాంత్రి వార లది ఁ మాఱినచో వగఁ గుండుచుండ్రు భా
గ్యోన్నతిఁ గాంచివాడ వని ఁ యుల్లమునం దలపోయుదుంజమీ. ౧౮౭

చ. సిరులకుఁ బట్టుగొమ్మ గుణాసిద్ధుల కెన్నఁగఁ బాలసంద్ర మా
తురులకు మంచిమందు గతదోషులకుఁ సురభూరుహంబు సుం
దరతకుఁ బుట్టినిల్లు కరుణాగుణసన్నఁ జి కాకరంబు భూ
భరవర! నీకుమారిక నితాంతము తావకభాగ్యరాశియే. ౧౮౮

ఉ. మంగళదేవతామణియె ఁ మానితతావక గోత్రముక సము
త్తుంగసుఖాభిఁ దేలునటు ఁ తోరపు వేడుకమై నొనర్ప నీ
సంగతిఁ గాంచువారలకు ఁ సర్వశుభంబు లొసంగఁ బుత్రి య
య్యెం గద నీకు నీవిభవ ఁ మెంతయు నుత్యము ముజ్జగంబులన్. ౧౮౯

ఉ. కావున నీకుమారికను ఁ గామితదాత్రిని శ్రీపరాంబగా
భావనచేసి యీడయిన ఁ భర్తను గూర్చు బ్రయత్న మానుమా
నీవన నాహిమాద్రి మహానీయపరిత్రుని మోనిఁ గాంచి యో
దేవమునీంద్ర! యర్హుడవు ఁ తెల్వఁగ నీమెకు నర్హుడౌ పతిన్. ౧౯౦

చ. అని తగుభక్తి వేడుటయు ఁ నామునినాయకుఁ డాత్మ నెంచి యీ
వనితయె కారణంబుగను ఁ వర్తిలునొక్కవిశేష మెల్లచో
నని తలపోసి యిట్లనియె ఁ నద్రీశణేశ్వర! నీకుమారికం
గొనఁదగువాడు శ్రీహరి యగం బరమేశ్వరుఁ డాతఁడే కదా
వినుతగుణాకరుండు పరపీఠనివాంత నియంత నాఁ దగున్. ౧౯౧

ఉ. జ్ఞానము జ్ఞేయముక మఱియు ఁ జ్ఞాతయుఁ దా నగు మోసు లాత్మలక
భ్యాసము చేయఁగాఁదగిన ఁ తత్త్వ మతందె విముక్తిదుం డనం
గా నతఁడే పరాత్పరుని ఁ గాఁ దలపోయుదు రెల్లయోగు ల
వానినె యట్టిశ్రీహరికి ఁ భార్యగఁ జేయుము నీదుపుత్రికన్. ౧౯౨

సీ. ఉరమున శ్రీదేవి ఁ కరయుగ్మమున వరాభయముద్ర లొప్పంగ ఁ వఱలువాడు
కనుఁదమ్ములతుదలఁ ఁ గరుణారసముఁజిల్లు దృష్టి భక్తులఁగావ ఁ నెంచువాడు
సురమోళివణిగణశోభల నలరారు నంభ్రీపద్మంబుల ఁ నలరువాడు
ధర్మైకరక్షణతాత్పర్యమున మించువృత్సద్ధరోచుల ఁ నెఁగువాడు

తే. మానిహస్తీతముల నిల్చి యమానితప్ర, కాశరూపంబునం దదాకాంక్ష లొసంగ
గోరువాడు సురాంబుల యగులువాడు, శ్రీమహావిష్ణువని వేఱ యెప్పు నేల?

ఉ. ఆమహానీయమూర్తికి బ్రహ్మాత్మ జ నెంతయుభక్తి నిచ్చి యెం
తోమహిమంబునకె వెలయు యెంత హిమాచలరాజ! నీదుపు
శ్రీమణి యాదిలక్ష్మికిని యీటయి మించగ నెల్లలోకముల
వేమటు సన్నతించు గనువిందుగఁ జూడగ నెంత నంచనన్. ౧౫౪

ఉ. మానివరేణ్య పల్కులకు యమానస మెంతయు సంతసిల్లగా
వేసయు నిట్లు చేయఁ గడుమేలె యటం చొగి హెచ్చరింప నెం
తే నిధిగన్న పేదవలె యెన్నడ నారదుఁ గాంచి యోమునీం
ద్రా! నినుదోలు బంధువు మహాత్మునిఁ జూడగఁ జాల నెయ్యెడన్. ౧౫౫

ఉ. కన్నయ నిమ్మటంచు నడువంగంబడు నాచరణంబు లోకమం
దున్నది గాని నాతనయ యెన్నడువరే స్తుతగా వరింప నం
చెన్నఁడుగాని యన్నయటు యెరును విన్నదిగాదు క్రొత్తగా
నెన్నఁ దగుంగదా నడత యెయ్యది మీరె తలంపుఁ డిత్తఱిన్. ౧౫౬

చ. కనుక మహానుభావుడవు యెన్నయకుండగు నాథుఁ గూర్చఁగాఁ
జను ననునాశయంబుగల యెన్నడువ వీవు మునీంద్ర! యిప్పు నా
తనయను విష్ణుదేవునకు యెదరగఁ గూర్చగ నాకు మాటుగాఁ
జని నెఱవేర్పు మీపనిని యెన్నడువరకు బన నిద్దియే గదా. ౧౫౭

చ. పరహితకార్యమే యొనరుపందగు నయ్యదియే తపశిఫలం
బుకుతర మంచు నెన్నదురు యెన్నగులుగాఁదగు మిమ్ముఁబోంట్లె యీ
తరుణమునందు నాపయి నితాంతకృపం బొలయంగఁజేసి శ్రీ
హరియే మదియపుత్రిఁ బరమాదృతిమై పరియింపఁ జేయుమా. ౧౫౮

ఉ. ఈవిషయంబునందు నను యెన్నయిం బ్రశ్న మొనర్పకుండఁగా
నీవె నను స్తకార్యముల యెన్ని మునీశ్వర! నిర్వహింపుమా
నావరపుత్రి నీకృపను యెన్నడునిగా గరుడధ్వజుల బ్రహ్మ
చాపసభుక హరిం బడసి యెన్నయయ్యగ్ము నుద్ధరించుతన్. ౧౫౯

శా. ఎందుంజూడఁ బురాణవాక్యము లవే యెపారి “కన్యాపితృ
త్వం దుగిఖాయ” యటంచు బల్కుఁ గనుకక యెదవ్యాకృతాలార్థ మె
న్నం దప్పనటు లీమహాకృతిని నీనైపుణ్యముం జూపి వెం
పందంగా ఫలియింపఁ జేయుము “కృతార్థోహ” మ్మటంచెన్నెడన్. ౧౬౦

ఉ. నామనవిగ్రహించి మునీనాథ! భవన్తఱి దోచినట్లుగా
నీమహిమార్థ హరికి యెన్నుజనింపఁగఁజేసి కూర్చి నా

- నోములు పండఁజేసి మదిఁనొప్పు తలంగఁగఁజేసి కాపుమా
యేమెయి నెంచినన్ భవదభీష్టము చేకురకుండఁ బోవునే. ౧౬౦
- తే. నూ ఁబద్ధములాడియు ఓ నూలుకొనఁగఁ
జేయఁదగుఁ బెండ్లియని బుధుల్ ఓ చెప్పచుందు,
గాదె మునినాథ! నీవునీకార్యభరము
నెట్లొ తుదముట్టఁజేయు మాఁహితమె కోరి. ౧౬౧
- ఉ. శ్రీసతిపంటి యల్లు డీలఁ ఓ జేకురుటే గద భాగ్య మన్న నీ
వోపికఁ బూని కార్య మెటులొ ఫలియింపఁగఁ జేయవయ్య! యో
తాపవర్య! యంచు బ్రమదంబున మ్రొక్కఁగ నట్లే చేయుదున్
దాపమువీడి యుండుమని ఓ ధైర్యముచెప్పి సువర్వమానియున్. ౧౬౩
- చ. తనమది నెంచ నీగిరిసుతామణి శంకరుఁ గోరుచున్న దీ
వనరుహనేత్ర శ్రీసతికి ఓ వల్లభయాట పాసంగ నేర దీ
పని పయిఁ బెట్టుకొంటిఁగద ఓ భావిమహాకలహంబునందుఁ బా
ల్గొనియెద శూలినిక, హరినిఁ ఓ గూర్చెద నొక్కట నట్టె గాంచెదన్. ౧౬౪
- చ. హరిహరయోగదర్శన మహంకృతిఁ బాపి విముక్తి నిచ్చు, శం
కరునకుఁ బద్మనేత్రునకుఁ ఓ గల్లును భేద మటంచు విష్ణువే
నిరుపముఁ డంచుఁ బల్కు కుమఁసీఘల గర్వముఁ బొపువాడ నీ
చరితము నీనెపంబున నెసంగునుగాక జగత్త్రయంబునన్. ౧౬౫
- చ. కలహమె నాకు భోజనము ఓ గాఁ దలపోయుదు రజ్జులెల్ల ని
మ్ములఁ గలహంబె పెట్టి విధిఁముఖ్యుల నజ్ఞులఁగా నొనర్చి ని
స్తులమగు తత్త్వ మిద్దియని ఓ తోడనె లోక మెటుంగఁజేసెదన్
గలుగును దాన సత్ఫలము ఓ నాకును దక్కినభక్తకోటికిన్. ౧౬౬
- మ. పరమేశా! భవదీయతత్త్వ మిదియన్ ఓ భావంబు యోజింప నె
వ్వరికిం బొల్పునొ వారె యజ్ఞు లనఁగా ఓ వాఙ్మానసాతీతమై
పరమంబై తగునీదు తత్త్వమెఱుంగక ఓ బ్రహ్మదులే జాల రీ
నరులన్నన్ గణనార్హులే యకట వింతంగూర్చు నీవాదముల్. ౧౬౭
- ఉ. భక్తులు భావనయోగమున ఓ భవ్యభవద్దురులేజ మెంతోయా
సక్తిని గాంచుచున్ మిగులసంతస మందుచు నట్లెయుందు రీ
వక్తలు దుర్విదగ్ధులయి ఓ వాదములం బచరించుచు మనో
వాక్తమవుల్ చెడంగ భవవార్ధి మునుంగుదు రేవిపాపమో! ౧౬౮
- చ. కటకట! పూర్వజన్మకృత ఓ గాఢతరాఘ మదెట్టిదో మనః
సటమునఁ దోచుచిత్రముగఁ ఓ బల్కుదు రాచరతత్త్వ మిద్ది యం

చటమటమో నిజంబో యనునంతటి సంశయమైనలేక యు
 త్కటపుటహంకృతిక గుజనశకాండము మెచ్చంగ వాక్కుహెచ్చంగన్. ౧౬౯
 తే. అట్టివారల గర్వంబులడంగ నిదియె, చేయడగుకార్య మగు ననిచి త్తమందుఁ
 దలచి హిమవంతుని గనిపలికె నీదు, కాంక్షితంబును దీర్చు నక్కటిక మాని.
 క. పోయెద వైకుంఠంబున, కాయంబుజనేత్రుఁ గాంచి యందు వివాహో
 పాయము ఫలించునట్లుగఁ, జేయుదు నాశక్తికొలదిఁ యెడగెడుపూన్కిన్.
 మ. అని శైలాగ్రణి సమృద్ధిబడసి కృష్ణా! కావుమా యంచు భ
 క్తిని నీకానినదంబు వ్యోమమున సంకీర్ణంబు కాఁగా వెసం
 జనియెక గాంచగ మాని, ¹శీతకిరణాశ్చ వ్రాతసంకల్పిత
 ప్రణుతానేక²నిశాంతసుందరముగా య భాసిల్లువై కుంతమున్. ౧౭౨

వ. చనిచని పితృగణసంకీర్ణంబై మనోహరతమంబై విరాజిల్లు చంద్రలోకంబు నిర్గ
 మించి తపోధననివహప్రజుష్టంబై మహత్తరప్రశాంతతేజోవిరాజితంబగుచు
 వీరుదోఘసమాశ్లిష్ట సమున్నతశాఖాశిఖాసమాక్రాంతవ్యోమంబులగు వృక్ష
 రాజంబులం దనరారుచున్న సౌమ్యలోకంబుమీఁటి నిస్తులప్రతాపానల సందీ
 పితాశావకాశులగు దైతేయవర్షులు చెలువార నీతిశాస్త్రవిశారదధీరవార
 సంయుతంబగుచు దైవతీయశశాంకలోకంబునా నెనంగుచు భయంకరతపోహవ్య
 వాహజ్వాలాప్రదగ్ధదుర్మతమునిసంఘాతంబై కనుపట్టు కవిలోకంబు మించి,
 నైజతేజంబుల సకలలోకంబులఁ బ్రకాశింపజేయుచు భయంకరజ్వాలామాలా
 విలాసంబగు మండలంబు పరంగఁ ద్రయీమయంబై సకలమునిప్రకరధ్యేయంబై
 తేజోగోళంబన, భగవదాలయంబనఁ బరమవిఖ్యాతినెనంగుచు సకలగ్రహగోళా
 ధారంబై యవ్యయంబై స్వప్రకాశంబై యలరుచు సత్కర్తాధారంబై సకల
 లోకసమాకర్షణదక్షంబై యసదృశంబై వెలయు లోకబాంధవలోకంబు దృష్టి
 పాత్రంబుగాఁ గావించి యవ్వలంజని యగ్నిమండలంబుభంగిఁ గానంబడుచు
 భూమండలమహోపకారకరణవణంబై యుద్ధండంబై తీవ్రరూపప్రాణికోటినివా
 సంబై రక్తకుసుమాభిరామ విటపిపటల నిబిడంబై యత్కున్నతవిశాలంబై
 కానంబడు నంగారకగ్రహలోకంబు నధోదృశ్యంబుగావించి మించుజవంబునఁ
 బోయిపోయి శాంతగుణభూషితప్రాణిసమూహ సాంద్రంబై వేదనాదముఖరి
 తంబై దేవతావ్రాతసంకులంబై సత్కర్తనిరతవితథాతసంఘాత సంవ్యాప్తంబై
 యజ్ఞఫలభోక్తృజన నిబిడంబై యజ్ఞఫలానుభవార్హస్థాన మాననీయంబై
 ప్రకాశించు బృహస్పతితోకంబు నధిగమించి యచ్చోటువాని యత్యంతవిశాలం
 బగుచుఁ జంద్రసప్తకిరణప్రకాశితంబై యింద్రనీలమణిగణఘృణిప్రతిమాన తేజ
 స్సంవృతభూతప్రాంతంబై తమోగుణప్రధానజంతుసంతానంబై కానంబడు

1 శీతకిరణాశ్చములు = చంద్రకాంతశిలలు. 2 నిశాంతము = గృహము.

సారిలోకం బవలీలం దాటి ఓతియనునది యెఱుంగక స్వకీయవినిర్మలకాంతి
పుంజంబులం బఱపుచు ధృత్యభృతిగోళంబుల సుఖవంతంబులుగా నొనరించుచు
బుణ్యవిశేషఫలంబులకు నుదాహరణ భూతంబులైయుండు నక్షత్రలోకంబు
లనంబడు బ్రహ్మాండంబులం గాంచుచు బోయిపోయి యనేకలోకంబుల వీక్షణ
పాత్రంబుల గావించుచు నొక్కచోట.

౧౭౩

—ॐ వైకుంఠలోకవర్ణనము. ॐ—

- సీ. శాంతంబై యాకృతివంతమై వింతగఁ దిరుగుచున్నటు లుండువదివిజగణము
బహుజన్తకృతపుణ్యపరిపాకఫల మిట్టి దనితెల్పుచుండు భూతనికురుంబ
మవ్యయానందసౌఖ్యం బన నిట్టిదై యుండునం చనితెల్పుచుండు మునులు
సత్కర్త తత్సమూచరణసంజాతమా శర్త మియదెయని శ చాటుమనుజు
- ఆ. లందునందుఁ గూడి శ సందులేక చెలంగఁ, గనులపండువగుచుఁ శ గమ్రసౌధ
వటలహరి యగుచుఁ శ బరమతేజస్సుంవృతమయి సాటియెఱుంగ శ కమరఁజాలి.
- చ. చెలువ మనంగ నిట్టిదియై శ చేరువనుండెడు భూతరాజి ని
స్తులతరహర్షముం గనుచు శ ధూతకళంకత నన్యవస్తువుల్,
గల వనుచింతలేక తమకంబున దేనిని జూచుచుండునో
యలయదె చెల్వమాననఁగ శ నద్భుతమైతగు మూర్తులొప్పుఁగన్.
- ౧౭౪
- చ. సురతరుశాఖలఁ మెలఁగుచుఁ శ శుకకోకిలముఖ్యనీడజో
త్కరము మృదుస్వరంబుల నిశాంతము వేడ్క జనింపఁజేయు సుం
దరతరభాషితంబులను శ నై జముగాడగువానిఁ బల్క నా
దరమున నాలకించుచు ముదంబునఁదేలెడు పుణ్య లుండఁగన్.
- ౧౭౫
- ఉ. దారుణమూర్తులొప్పు నినదం బతిభీతిదమై వినంబడఁ
జేరఁగరాదు వీనినని శ చెప్పక చెప్పెడుదంష్ట్ర లొప్పు భూ
దారతరతుసింహ ముఖదారుణసత్వము లించుకే నొరుం
జేరక శాంతమూనియై వసంపఁగఁ జూడ విచిత్రమైతగన్.
- ౧౭౬
- మ. తరుమూలంబులనుండి సంతతము ద్వంద్వంబుల్ తముం గాంచి స
త్వరమే పాఱఁగ వ్యాధు లాధు లనుశోబ్దంబుల్ శ్రుతిద్వంద్వముం
జొరరాకుండఁగ నిర్వికల్పులగుచుఁ శ జొక్కంపుధ్యానంబులం
బరమాత్మం బరికించుచుఁ ముదమునఁ శ వర్ధిల్లుయోగుల్ తగన్.
- ౧౭౭
- చ. ఫలముల సుంతగోరక యభంగురభక్తిని భూరిదక్షిణల్
గలవిగ నెన్నోయజ్ఞముల శ ధృత్యని జక్కనొనర్చి యంతమం
దలపరమాత్మ నవ్యయుని శ ధ్యానముచేయుచు మేనువీడి ని
స్తులపదమందుఁ గర్మనిరతుల్ వసియింపఁగ దర్శనీరు మై.
- ౧౭౮

చ. శుకములు వేదపాఠముల శ్రోతల హర్ష మహాభి ముంపఁగాఁ
బికములు సామ వేదమును శ్రవితఁగఁ బాడఁగఁ జెట్లక్రింద ను
న్నకరులు శ్రోత్రయుగ్మచలనంబును మాని తదేకనిష్ఠను
న్నకరణినుండఁ జూచెడు జనంబుల గుంపులు గల్గ నొప్పుచున్. ౧౮౦

ఉ. ఆఠలీదప్పలఁ మఱచి శ్రవణ్యతపాదసరోజవితనా
స్రోకసుఖంబునం జెలఁగుచున్ నిరతంబు తదేకనిష్ఠమై
లోకమె విస్తృతంబగుట శ్రవణయుగ్మము మాని దేవతా
నీకమహాప్రభం గనెడు శ్రవణభక్తులచే దనర్చుచున్. ౧౮౧

ఉ. వేదమె యీశ్వరాకృతిగ శ్రవణతమయ్యెడ దదు క్తకర్తముల్
కాదన కాచరింపఁదగుఁ శ్రాని త్యజింపఁగరాదు ముక్తిసం
పాదనమూల మిద్దియగు శ్రవణ మయ్యెడియే యటంచు స
మ్రాదమునం దదు క్తగతి శ్రానినకర్తృత్వం జెలఁగుచున్. ౧౮౨

చ. హరియె సమస్తమార్గముల శ్రవణ గాచును బౌరుషం బిదే
వరుసఁ దలంచిచూచినను శ్రవణగమె యగునంచు సర్వ మీ
శ్వరునకు నర్పణం బనెడుభావమునం దగి సేవచేయు నా
దరమున నొప్పియుండెడు బుధప్రవరుల్ నివసించు జూడ నై. ౧౮౩

మ. కృతపుణ్యుల గురు నమ్మి తత్పదములం శ్రవణోద్భవ సేవించుచున్
సతతంబు గురునానతి మెలఁగుచున్ శ్రవణంబు శ్రీనాథునా
నతి వర్తిల్లు నటంచు నెంచుచు మనోనైర్వల్యమేపార న
చ్యుతుని గొల్పెడు వైష్ణవుల్ వెలయ నెంతో వింత రాజిల్లుచున్. ౧౮౪

మ. పతియాజ్ఞం దలఁదాల్చి శ్రవణతతికి శ్రవణంబు లెల్లప్పు స
మృతితో నిచ్చుచు లోకరక్షణమె యాత్మం గోరుచున్ ధర్మసం
తతి వర్తిల్లు నొనర్చుచున్ సకలముం దానై మహామాయయన్
శ్రవణక్రిం గని పొల్చుశ్రీతరుణి సంశోభిల్లఁగాఁ జూడ నై. ౧౮౫

మ. ఎవ రేచందమునం దనుక దలఁడఁగా శ్రవణే గృహ వారి బ్రీ
తి వివృద్ధిగన నట్టిరూపమున సంత్పత్తి గనంజేసి దో
షవిహీనంబగు బుద్ధి నిచ్చి మరల శ్రవణంబు లేకుండజే
యు వరాభీతికరుండు చక్రీ తగ నెంతో వింతగాఁ దోచుచున్. ౧౮౬

తే. సకలసుఖసన్ని వాసమై శ్రవణవాసమై దమస్థానమై తృప్తి శ్రవణయమయి
పరమమై పొల్చు వైకుంఠభవ్యలోకమును దమిం బొచ్చె నారదమునివరుండు.

మ. తనరాకం గని పార్వదప్రవరు డంతకా స్వామిపాదంబులం
గనఁగాఁ బోయి సురర్షి వచ్చె నెలవే శ్రావణంగరా నన్న మో

- మున వర్తించెడు మందహాసముననే శ పొమ్మింక దోడ్చెమున
ముని నంచుం దెలుచుంగ వాడు చని నీపుణ్యంబె పండెన్మనీ. ౧౮౮
- మ. వనజాతాయతనేత్రుఁ డొంటరిగ నిక శ వాంఛించె జూడంగఁ బ్ర
గ్జనిపుణ్యం బన నెట్టిదో తలఁడుగా శ శక్యంబై మానీశ్వరా!
• యన సంతోషము పొంగ నారదుఁడు హద్వాక్షుఁ హరిం జూచువే
డ్కును బోయెన్ నవరత్న నిర్మితసురభిఃప్రావృతాభ్యంబునన్. ౧౮౯
- నీ. ఒకవంక మునివర్యు శ లోంకృతినాదంబు సలుపఁగా వింతఁగా శ వెలయుదాని
నొకప్రక్కఁ బార్షదు శ లొగి జయజయశబ్దములు పల్క నెంతయుఁజెలఁగుదాని
నొకపార్శ్వమున దేవతోత్తముల్ వినుతివద్యంబులఁ బాడఁగా శ నలరుదాని
నొకయెడ సనకాదు శ యరుభక్తి నేకాగ్రమనసుల నిల్వంగఁ శ దనరుదాని
తే. సకలదిక్పాలసేవ్యమై శ ప్రకటవీర, భటనికరరక్షితంబయి శ పరఁగుదానిఁ
జూచుచితామణి నామహాసద్గతముఁ, గాంచిముదమంది యటఁ బ్రవేశించెనపుడు.
- ఉ. అందొక సుందరాలయము శ హరితమంబుగఁ జూడనొప్పు; నం
దిందిర పాదపద్మముల శ నెంతయువేడుక నొత్తుచుండ నా
నందరసాబ్ధి మున్దినమహానంబున నెంతయుఁ జూడనొప్పు గో
విందుని దేవదేవుని ద్రివిక్రముఁ గాంచె సురర్షి యంతలోన్. ౧౯౦
- చ. వివిజమునీంద్రరాకయు మహిక్ష మునుమున్నె యెటుంగుఁగాన దే
వవిభుఁడు లేచి సంతసము శ వర్ధిలఁగా నెదురేగి భార్గవీ
ప్రవిమలహస్తసారసవిభాసుర కాంచనపాత్ర మందికొం
చు విధిని బాదముల్ గడిగి శ శుభ్రజలంబుల వాని వేడుకన్. ౧౯౧
- చ. తనదుశిరంబునకొ నుటియు శ దారశిరంబునయందుఁ జేర్చి యో
మునివర! నీదురాక శుభ్రముల్ గలిగించెడుఁగాక మాకు నం
చనునయమొప్పు బల్కుచు మహాత్మ! కృపకొ దయచేయవే గృహం
బునకని మందమందగతిఁ శ బూనికఁ దోడ్పొనిపోయి యొక్కచోన్. ౧౯౨
- చ. అమలమణిగణధిగిల శ మై తగుశీతమునందుఁ గూరుచుం
డుము ధయచేత నంచును గగ్గడుంగడు వేడి తదాజ్ఞఁ దాను నొ
క్కమహితపీతమందు మునికాంతునిప్రక్కను గూరుచుండి తే
మములను ప్రశ్న చేయుటయు శ మానివతంసుడు సుప్రసన్నతన్. ౧౯౩
- చ. హితవచనంబులం గుశల శ మేర్పడఁ దెల్పి త్రిలోకవార్తలకొ
జతనముమీఱ వేడు సురసత్తమునికొ హరిఁగాంచి యోమహా
వ్రత! సకలం బెరింగియును శ బామరున ట్లడుగంగఁ బూను టా
దృతి ననుబోఁటి యల్పమతి శ కెంతయుఁ గీర్తినొసఁగనే కదా. ౧౯౪

- సీ. బ్రహ్మాండజాలముల్ శ పరగునీకుఁజీలో నందలివార్త లేమనుచు నన్ను
నడుగుటయే చిత్రమైన వచించెద భవదాజ్ఞఁ దలఁదాల్చి శ హనుదేవ
సీవు పాలింపఁగ శ నీవిశ్వములు సౌఖ్యమున మించకుండునే శ దనుజబాధ
లడుగంట దేవతల్ శ హాయిచెందిరి యజ్ఞములు సాగుచున్న విభూమియందు
తే. దానవృద్ధిగదా దేవతల్లజులకు, నొక్కవార్త నెఱింగించు శ నూహ నిచటి
కరుగుదెంచితి నాదగు శ సజ్జతను ఊమించి యద్దానిఁ గైకొన శ నెంచవలయు.
- చ. మహిళయొక్క రూపమున శ మారవధూటిఁ దిరస్కరించి యా
తుహినధరాధరేంద్రునకుఁ శ దొల్లటిపుత్రికయై చెలంగుచున్
బహువిధసద్గుణంబులను శ భాసీలి యప్రతిమానదీప్తిమై
నహహ! వెలుంగుచున్న దిది శ యద్భుతసృష్టి యనంగనొప్పుచున్. ౧౯౭
- చ. అనుపమయావనంబు తరళశాఙ్గిని వే కదియంగరాఁగఁ గాం
చినయటు బాల్య మెచ్చటికొ శ చెచ్చెరఁ బోవఁగ మాగ్ధ్య మిందు నే
పని గలదింక నాకనుచుఁ శ బాఱఁగ నేపురుషాఙ్గిపాతముం
గనక చెలంగు నారమణి శ కన్నులపండువుగా మహాప్రభూ! ౧౯౮
- చ. సుగుణమణీగణాకరము శ సుందరతానిలయంబు నాగ ము
జ్జగములఁ గీర్తిగాంచె నని శ చాలవినంబడఁ బోయి చూచినాఁ
డఁ గనుక విన్నవించెద గడంకచెలంగఁగఁ బెండ్లియాడఁగాఁ
దగుఁ బరమేశ! సీవు హిమభామ గిరింధ్రుఁడు సంతసించెదన్. ౧౯౯
- ఉ. ఈవిషయంబు న న్నడుగ శ నెంతయు వేడుక మీ కొసంగినన్
భావుకముల్ పొసంగునని శ పల్కితి నాతఁడు సమ్మతించి న
న్నేవిధివైన నిద్ది ఫలింపఁగఁ జేయు మటంచుఁ గోరె నో
దేవరేణ్య! వేగ చనుఁదెంచితి నప్పని నిర్వహింపఁగన్. ౨౦౦
- ప. అనుటయు దామోదరుం డి ట్లనియె. ౨౦౧
- మ. బహుభార్యల్ గలవాడ నింకొకతుకన్ శ వాంఛించుటల్ విన్నఁ బ్రా
జ్ఞహిభారత్నము లొప్పుకొందురె ననున్ శ మన్నింతురే లోకు లి
ద్ది హితంబే యగునంచు నెంతురె బుధుల్ శ దేవర్షివర్యా! మఱొ
క్కహితంబే నెఱింగింతు దాని మది నీక్కంబంచు నూహింపుమా. ౨౦౨
- సీ. ఒకతుకఁ బ్రేమింప శ నువిద మఱొక్కతె యీసడించుచు నిద్దిమోసమె యను
నొకతె నాకడకురా నూహింప నెఱిఁగి యింకొక్కతె ముందె రాగుద్యమించు
నొకబోటిమిన్న నే శ నూఱడింపఁగఁబోవ నడ్డమై యొకలేమ శ యనికె గడఁగు
నొకకాంతయింటికే శ నోగిరముంగొనఁ జనఁబూన నొకయింతి శ ననుఁ గొనిచను
తే. నకటకట! వెక్కుభార్యల శ నాదరింపఁదలఁచువారల కష్ట మింతయని పల్కు
నాదిశేషువునకునైన శ నలవిగాదు, వలదు వల దింక వేటొక్క శ కలికి నాకు.

శా. ఏమేమీ పరిహాసవాక్యములకే యీకాల మర్హంబో యం
చోమానీ! తలపోయుదేమొ యటులే యొక్కప్పుడే నాడినా
నో మోమోటమి నొందువాడనొ కటా యూహింపుమా సూన్యత
బొమాటా వచియించినాడ బహుభార్యల్ గల్గ ముప్పే సుమీ! ౨౦౪

ఉ. కాపురముండి సౌఖ్యములఁ గాంచగఁ గోరినవారలెల్ల స
ద్రుపమనోజ్ఞ శీలములతోఁ దులఁదూఁగెడు నొక్కయింతయే
చేపడినం గనంగలరు యిద్దని భార్యలె యిద్దరైన సు
తాపమునే కనంగలరు యెప్పుడు తప్పదు తప్ప దింతయున్. ౨౦౫

చ. ఇఁక బహుభార్యలున్న గతియేమని ప్రశ్న మొనర్పనేల? త
ద్వికటఫలానుభూతిఁ బదివేలవిధంబుల లెక్కపెట్టు నో
పికకలవాడు కల్గినను యిట్టుశ్రమంబె ఫలంబుకాని యి
ద్ది కొన యటంచు సుంతయును యెత్తిన బొందఁగఁజాలఁ డోమునీ! ౨౦౬

చ. జలనిధి నీడవచ్చు గురుసర్వమువై శయనింపవచ్చు బ్ర
జ్జ్వలితహుతాశనాంతరము యెవరకచొచ్చి సుఖంపవచ్చు భా
ర్యలు గలవానికిం బొసఁగునార్తుల నించుకయే భరింపఁగా
నలవియెగాదు నారదమహర్షివరా! నిజ మిద్ది నమ్ముమా ౨౦౭

మ. అనుచుఁ శ్రీపతి శ్రద్ధమీఱఁగ నుపన్యాసంబు గావింప న
మ్మునియుఁ మానము నూని శ్రీహరిమతంబుఁ స్వాంత మందెంచి పూ
నినకార్యంబు ఫలించు పెట్టులని చింతించు దొడంగఁ మనం
బున శ్రీనాథుఁ డెఱింగి యమ్మునిమనంబుం దృష్టిబొందింపఁగన్. ౨౦౮

చ. తలఁచి ముఖారవిందము స్థితప్రభలఁ గడు వింతనొప్పుఁగాఁ
బలికె మునీంద్ర! నీమదిని యెర్రె విచారమటంచు మానమే
తెలిపెడు వేటుగాఁ దలఁచి యీప్రవిషాదమునొంద నేల? యా
జలరుమానేత్ర నక వలచి యెవ్వరిగఁ దా గ్రహియింపఁబూనునా? ౨౦౯

ఉ. ఆసుదతీమణీజనకుఁ డందుల కెంతయు సమ్మతించెనా
దోసిలెబట్టి నేను జని యొక్కని నిమ్మని వేడునట్టియ
భ్యాసములేనివాడఁగద యెవ్వతపత్నియ సమ్మతించెనా
యేసరణిం దదాశయము యెవ్వని యెంత నెఱింగితి గదే. ౨౧౦

ఉ. ఆవల నీకు మాకును రసవంత మనోవ్యధయంకురింపకే
యేవిధి నుండు నట్టివిధి యీప్రయత్నము సల్పినాడవే
దేసమునీంద్ర! యావిధముఁ దెల్పుము నీమదిఁదోచునట్టి స
ద్భావముగాక వేటొకడు యెవ్వని యెన్నివిధంబులఁ గనన్. ౨౧౧

- ఉ. ఏదియొ పల్కి నాజతన శ మెంతయు వ్యర్థము చేయఁజూచెఁగా
యీదితిజారియంచు మది శ నెంచకుమా మనవిఁ గ్రహింపుమా
యీదగుయత్తు మెల్ల నిపుడే ఫలియింపఁగఁజేయువాడనే
మీఁద భవత్ప్రియత్ను మదిఁమేలుగఁ గన్పడఁగాఁ దగుంగదా. ౨౧౨
- చ. తొలుతనె నామనంబునకుఁ శ దోచినసంశయవార మంతయుం
దోలఁగిన బాగుగాదె మునిధూర్జటి! యంచు మురాసురారి యిం
పులుగులుకంగఁ బల్కవిని శ పొంగెడువేడుక సర్వయత్నుముల్
సలిపితి నిందు నీదయినసప్తత మొక్కటియే కొఱంతగన్. ౨౧౩
- మ. సెలవే నిప్పుడె పోయి సంతసమునన్ శ శీతాద్రి కీభవ్యవా
ర్తలనెల్లఁ వినిపించి మూరుతము రాధాంతంబు గావించి యో
జలజాతాయతనేత్ర! నీదుచరణాబ్జద్వంద్వముం గొల్పువాం
ఛలు పొంగం జనుదెంతునన్న విని యాచక్రాయుధం డాదృతిన్. ౨౧౪
- క. కలహాశముగని సుస్థిత, మొలయన్ బ్రావృట్టటిత్తు శ దురుగర్జితని
స్తుల మంజుల సద్భావా, కలిత లపితవితతు లొప్పుఁగా నిట్లనియెన్. ౨౧౫
- మ. చనవయ్యా! మునివర్య! యాశిఖరి కేవలదంబునన్ నచ్చుఁజె
ప్పును నీవెంచితో యట్టులే తెలిపి యొప్పుజేసి మాహూర్తికో
క్తిని బాటించెడులగ్నపత్రికను వే శ తెమ్మా దివ్యోవ్రజం
బును మానీంద్రులు బ్రహ్మముఖ్యులును నీపుణ్ బెండ్లికిం బెద్దలై. ౨౧౬
- ఉ. కార్యము నిర్వహింపఁదగుఁ శ గానియెడన్ ననుఁ బల్కరింపకే
యార్య! గృహంబుఁ జేరుమన శ నమ్మని యెంతయు సంతసిల్లి నే
నార్యను నీకుఁ గూర్తు మరియాద యొకించుక తప్పకుండనే
పర్యయమే బొసంగనటుపంతముమై జతనంబుఁ జేసెదన్. ౨౧౭
- ఉ. ముప్పదిమాఁడుకొట్లు సురముఖ్యులు దిక్పతు లింకఁగల్గు వా
రప్పురి కేగుదేర మరియాద యొకించుక తప్పకుండఁగా
నెప్పటి కెద్ది వాంఛితమొ శ యెవ్వరి కయ్యది యాలసింపకే
యప్పునినేయ నేర్పుదు సహార్యవరేణ్యున కెంతోపూనికన్. ౨౧౮
- క. మురహర! నావైఁగల్గిన, కరుణం బర్వతకుమారిఁ శ గా దనక తమిన్
పరియింప నీయకొంటివి, పరమార్థం బిదియె నాతఃపశ్చరణమునన్. ౨౧౯
- క. సెలవి ష్టిక సత్వరముగ, వలిమలకడ కేగి యిచటివార్తల నెల్లఁ
వెలిపుచ్చి కార్యతంత్రం, బులతెఱఁ గెఱిగించి మీకు శ మూర్తముఁ దెలుపన్.

- క. అరుదెంతు మహాస్వామీ!, సురవరులంగూడి శ మిగులసాబగున విహగే
శ్వరునెక్కి మీరు రాఁదగుఁ, బరికింతుఁ మిమ్ము జన్మశఫలసారముగన్. ౨౨౯
- చ. అనుటయు నెమ్మనంబునఁ గలట్టితలంపులనెల్ల మాటి య
మ్మనిగరువంబడంప మదిఁ శ బూని మొగంబున లేతనవ్వు తోఁ
ప నియతిఁ దీర్పుకార్యము సుపరులు సంతసమందునట్టు లో
మునివర పోయిర మ్మనినఁ శ బొంగుచు నారదుఁ డేగె స్వేచ్ఛమైన్. ౨౩౦
- ఉ. అచ్చట నాహిమాద్రి మునిశయాగమనంబె తలంచుచుండఁగా
నచ్చి సురర్షి చక్రధరువాక్యము లన్నియుఁ దెల్పి నీదుభా
గ్యోచ్చయ మెన్న నొనె, పురుషోత్తముఁ డీభవదాత్మజాతఁ డా
నిచ్చఁ గొనెం గొనంగ భవదీప్తితముల్ ఫలియింపఁజేయఁగన్. ౨౩౧
- ఉ. సర్వసపర్వులం గలిసి శ స్రష్టృముఖుల్ తనవెంటరాఁగఁ దా
సర్వవిదుండు శ్రీవిభుఁడు శ చయ్యనఁ బెండ్లికిఁ దల్లివచ్చు దృ
క్పర్వముచేయుచుఁ పరమ శ భవ్యవిభూతిని పెండ్లియత్తు మో
వర్వతరాజ! నీవానరుసం దగు నెల్లరు మెచ్చునట్లుగన్. ౨౩౨
- చ. భవనవరంబు లెల్లరకు శ వాసముచేయఁగ నొప్పునట్లుగాఁ
బ్రవిమలవాయువుల్ విసరుపద్ధతి గల్గినయట్లుగా నమ
ర్పవలయు సర్వవస్తువు లాపారముగాఁ దగియుండనొ మహీ
ధ్రవర! వివాహయత్నుమునఁ శ దద్దయు నోపికఁ బూననొఁజుమీ! ౨౩౩
- చ. సీరిచెలువుండు ని న్నడిగెఁ శ జిత్రముగా నొకమాటఁ బర్వతే
శ్వరునుత నన్నుఁ బెక్కురగుభార్యలుగల్గినవాని నొప్పెనే
యరసితివే తదాశయము శ నాహిమపంతునియింతి పుత్రి నా
కు రమణిగా నొనర్ప మదిఁ శ గోరికఁబూనెనె నీ వెఱింగితే. ౨౩౪
- మ. అని ప్రశ్నింపఁగ నన్నియుం దెలిసిన శ ట్టౌ నంచు నేఁబల్కి యా
వనజాతాతుండు సమ్మతించునటుగా శ భాషించి తద్వ్యాకృతముం
గొని యేతెంచినవాడ నీకడకుఁ గోరకుల్ పండె నీకింకఁ జ
య్యన యత్నుం బొనరింపుమా యనిన నాయద్రీంద్రుఁ డుత్సాహియై. ౨౩౫
- తే. చెంత నిలుచున్న మేన నశచ్చెరువుఁదెలుపు
దృష్టి నీఁజించి యోసాధ్య శ యిమ్మునీంద్రుఁ
డస్తదర్థము పడిన ప్రయాస మెఱుక
పడియెఁగాదె యదృష్టంబు శ పండె మనకు. ౨౩౬
- క. కొమరిత భావమును రహస్యముగా నీ వడిగి పంకజాతునిపై ని
ష్ఠముగల్గఁ జేసి యెఱిగింపుము నాకుఁ దగినయత్నములు నల్పదగున్. ౨౩౭

- మ. అతివా! సర్వజగత్ప్రభూత్తముండు పదాక్షుండు సర్వామర
ప్రతిప్రస్తుత దివ్యక్షీర్తి మునివర్యస్తోమసంపూజితా
ప్రతిమానాంఘ్రిసరోరుహం దుఃఖనిహద్రాశిప్రగీతాత్మవి
స్తృతమాహాత్మ్యండు గాండ కూతున కతంఢే భర్తయే నొప్పడే. ౨౩౦
- క. బంగరు వెలిగారముతో, సంగతి గనునట్లు లాత్మజయు భర్తగ శ్రీ
శుం గనునే దానిని మిగులంగా దగుభాగ్యముం గలదె తలపోయన్. ౨౩౧
- చ. సుకృతపుంబంటగాదె మధుసూదనుండే మనయల్లుండైన నే
మి కొదువ యానికక మనకు ఓ మించును సంతతిగౌరవంబు నో
పిక వికవాణి కివ్విధముం బెద్దలసమృతమంచు దెల్పి వే
టొకపని చూడుమంచు దనయగ్గలిం బంపి ప్రహృష్టచిత్తుండై. ౨౩౨
- ఉ. దేవమునీంద్రుతో బలికె ఓ దివ్యభవత్కృప వే ఫలింపగ
భావమునం దలంపుండది ఓ బాగుగ నాకు మహాభకారముక
వేదిధులం బొసంగునటుం వింతగజేయు నటుంచు నమైదక
భావవిశ్చయేగద ప్రసంపమునక ఫలదానదక్షిణా. ౨౩౩
- ఉ. నాసుతకోర్కి యెట్టిదొకొ ఓ నారద! నే నరయంగబూన లే
దీనమయంబుదాకం బరమేశ్వరుమాటగ మీరు చెప్పటం
జేసి కనుంగొనంగ సరసీరుహలోచనం బంచినాడ నా
శ్రీసఖు నొప్పకుండునె ప్రసిద్ధిని గోరనివార లుందురే. ౨౩౪
- చ. అరుదుగ నాగృహంబునకు ఓ నాపరమేశ్వరుం డేగుడేర ని
ర్జరవరు లాపరాత్మరునిసంగతి రాం దగినట్లు లేను మీ
పరమకృపావిశేషమున ఓ వస్తుతతిక దమింహర్చి వారియా
దరణముగాంచుపద్ధతి నితాంతపర్య లొనర్తు నోమునీ! ౨౩౫
- చ. మనమున నించుకేని యనుగమానము బూనక మీర లేగి యా
వనరుహలోచనుక సుపరివారునిగాం గొనిరమ్మ మూరుతం
బును వచియించువాడు సురసృజ్యండు గిప్పతిగాదె యామహా
త్మనకును నాకు మాటుగనె ఓ మూర్తము జెప్పగం దెల్పగండగున్. ౨౩౬
- ఉ. వారును మీరుగూడి తగుభంగిం దలంచి ముదంబుమీఱి ని
ర్ధారణచేయుమూర్తమును ఓ దాల్తు శిరంబున నాటికెల్ల దై
త్యారులగూడి శ్రీపతిమహంబునకుం జనుదెంచునట్లు లో
నారద! చేయగండగిననాయకుం డన్నం దలంప నీవెగా. ౨౩౭
- ఉ. శ్రీపతికంటె ముందు దయచేసి మునీశ్వర! యేరికేరి కే
యేపగిదిక సువర్ణల నడచివిధిగా నొనరింపనొనొ యు

- శ్లే పరమానురాగమున శ నిద్ది భవద్దృహమే యటంచు మీ
రోపికఁ బూనిచేయుఁ డిది శ యున్నతచిత్తుల ధర్మమే కదా. ౨౩౮
- శా. ఏలోపమ్ము ఘటిల్లినన్ మఱియుఁ దా శ నేగౌరవం బబ్బినన్
మేలే కల్లినఁ గీడ గల్లిన మునీ! శ నీకే యటం చెన్నుమా
యేలా పెక్కునుడుల్ సమస్తమున కీవే దిక్కటం చెంచితిన్
బాలన్ ముంచెదొ నీశ్వ ముంచెదవొ నాభాగ్యం బదెట్లున్నదో. ౨౩౯
- చ. జడమలిసొట సుంతయును శ సాధుజనార్హ సవర్య లిట్టు లే
ర్పడి చెలువారునం చెటుఁగు శ పాటివివేకము నాకుఁ జాల ది
ప్పుడు మరియాద నేర్పుకొనఁ శ బూనినఁ గార్యము చెంతనుండుటన్
నుడివడుఁ జిత్త మట్లుగుట శ సూరివరా! యిటు మిమ్ము వేడుటల్. ౨౪౦
- ఉ. ¹కూకుదుడయ్యె నిప్పటికి శ ఊ²ణిభరుం డనుసూరివాక్యముల్
చేకొని సంతసింపఁగను శ సిద్ధమునీ! మదిఁ గోరినాడ నీ
వేకడ దీనిఁ దీర్పుటకు శ నెంతయుఁ జాలినవాడ విత్తతిన్
నాకుఁగలట్టివాంఛను మనంబున నెంచి ఫలింపఁజేయవే. ౨౪౧
- చ. అని బహుభంగులం దను నహార్యవరేణ్యుడం వేడ దేవతా
ముని యెద సంతసించి యను శ భూమిధరా! నను నింతవేడఁగా
జనునొకొ, క్రొత్తవాడనె యెసంగెడువేడుక వచ్చి నీగృహం
బున నివసించి హెచ్చరికఁబూని చరించెద నీకు మాటుగన్. ౨౪౨
- చ. దివిజులు సంతసింప సురభిరులు మేలని ప్రస్తుతింప స
ర్వవిభన కెల్లభంగులను శ బా గనునూహ జనింప మిత్ర బాం
ధవు లిటఁజేయుపూజలను శ దా రెదలం గడు సమ్మతింప నె
ల్లవిధుల నేకొఱంతలు దలంపఁగ లేనటు నిర్వహించెదన్. ౨౪౩
- ఉ. మూరుత మెంతదాపుగను శ బుద్ధిమదగ్మ్యుడం దేవదేశికుం
డారసి నిశ్చయించునొ మహామహాముఖ జరపంగ దానికిన్
ధారణిభృద్వరిష్ట ప్రమదంబున ముందుగ నేగుదెంచి నీ
కోరికదీర్తు సుంతయును శ గొంకక నెమ్మదితో వసింపుమా. ౨౪౪
- మ. జతనం బెంతయుఁ బూన్గిఁ జేయఁదగు నాచక్రిక విరించాదిదే
వతతిన్ జక్కఁగ గారవింపఁదగు నేభంగిం దదర్శంబుగా
వితతామూల్యపదార్థసంచయము వేవే కూర్పుమా నేను నీ
హితముం గోరుచు సంచరించి సమయం శ బీక్షించి వత్తుం జిమి. ౨౪౫
- క. తడవేల యింకఁ బోయెదఁ, బుడమిం జరియించి స్వర్గమున కేగి యటం
దడయక పద్మదళాఱునికడ కేగెద నాముఖచార్మకాలముఁ దెలుపన్. ౨౪౬

1 కూకుదుడు = సాలంకృత కన్యాదానముచేయువాడు.

- మ. వరపక్షంబునఁ బిల్వఁగాఁదగిన యశ్వాత్రిక్ ముహూర్తం బొగిన్
జరపక్ రమ్మని పిల్వఁబంచి వరముం శ జక్రాయుధంగూడి ని
ర్జరవద్యుల్ చనుదేర నేర్పఱచి సర్వంబున్ శుభోదర్శమై
వరఁగంజేసి మహీధరేజ్య! యది తేల్చున్ వత్తు నీచెంతకున్. ౨౪౭
- శా. ఇంకం జెప్పఁగలట్టిమాట లవి యెన్నెనుండు నవ్వెల్ల నే
ణాంకున్ దాల్చినపుణ్యరాశికి మహోర్వస్థానసంభూషితా
పంకస్వాంతున టిట్టి నీకు వచియింపం జన్నె శైలేంద్ర! యా
పంకేరుణ్యయన్ గనంజనియెదన్ శ భద్రంబు నీ కయ్యెడున్. ౨౪౮
- చ. అని వచియించి భక్తిమెయి శ హస్తధృతామలతాశనాదముల్
వినవిన హర్షముం గొలుప శ విశ్వపతిక్ హరి గేయపంక్తులన్
వినుతియొనర్చుచున్ హృదయఃపిండి బీరాత్పరుఁ డొప్పుచుండఁగాఁ
జనియె జగద్వ్రజంబునకు శ సంతతభద్రము గల్గఁజేయఁగన్. ౨౪౯
- క. వరమార్థతత్త్వమును వి, స్రరముగ భక్తాళికెల్లఁ దాఁ దెలుపఁగ నీ
తరుణము మంచిదిగాయని, సురమాని యెదం దలంచుచున్ వెనఁ జనియెన్.

— ఆశ్వాసాంత్యము. —

- క. గురుతర భవగహనమహా, త్తర తీప్రకుతారనామ శ దారుణపాపా
త్కరతాపహరణచరితా, పరమేశ్వర భక్తవారపాలనరతా. ౨౫౦
- మ. అరిపడ్వర్గనిమి త్త భూరితరపాపాటోపసంహర ని
ర్జరవర్మోత్తమమాళిభూషణమణి శ రాజత్పదాంభోరుహా
వరతత్త్వస్ఫుటకీర్తిభాసుర పరబ్రహ్మభిధేయా నిరం
తరసద్భక్తజనావనాదరణపాత్రస్వాంత, జ్ఞానాకృతీ. ౨౫౧
- మాలిని. సకలజగదధీశా శ సంహృతార్తార్తిలేశా
ప్రకటభుజగభూషా శ భంజితాశేషదోషా
సుకవివినుతిపాత్రా శ శోషితామిత్రగోత్రా
వికటదనుజవైరీ శ విక్రమాక్రాంతసౌరీ. ౨౫౩

గద్యము. ఇది శ్రీమత్ప్రభురసుందరీ కరుణావాప్త గీర్వాణాంధ్రకవితాస్రాభవ,
కాశ్యపాన్వయప్రభవ, శ్రీజనమంచి పంశాంబురాశికుముదిసీమిత్ర, సుబ్రహ్మణ్య
మనీషిపుత్ర, తాండవకృష్ణాపరాభిధేయ శేషాద్రినామధేయ నిర్మితంబైన
సర్వమంగళాపరిణయంబును మహాప్రబంధంబునందుఁ బ్రథమాశ్వాసము
సంపూర్ణము.

శ్రీ శ్రీ శ్రీ.

సర్వమంగళాపరిణయము

క. ఉపనిషదుక్తమైత్యురపరినుత, కృపాస్వరూపాత్మవిమలశీర్షిసమాక్రాంత
త పితౄణామహాదిలోకా, కపర్దభూషావిశేషకలిజేందుకళా.

ఆ. అవధరింపు మవలీదగు కథ సర్వజ్ఞ, నీదుచరిత మెయ్యి నెగడునట్టి దైన భ క్తిభరమూచే నేను వివరింతు, నిదియే సేవ యనెడలనిచ్చుపాదల. ౨

ఉ. అంతట మేన ప్రాణవిభునాశయ మెంతయుఁ బ్రీతిమీఱ నే
కాంతమునందు నాత్మ జకు శ నంతయుఁ దెల్పుగఁబూని యిట్లనుకొ
గాంతరొ నీయదృష్టమునఁ శ గంజదళాక్షుడు శ్రీవిభుండు నా
గాంతక వాహనుండు పతియౌటకు సమతిఁ జూపె ని త్తెన్.

ఉ ఎందఱో పత్నులుండ నిజః । నేటికి న న్నతః డర్శిః గోరుటల్
విందునుగాదె తత్సతులవృత్త మజస్రము దెబ్బలాటలా
డం దనచేతగామిని గగ్గండంకను వేడంచు నాతఁడంట యం
చుదువొయేమొ జేలవయి । యాహరివృత్తము చిత్రమౌజుమి. ౪

ఉ. ఒక్కొక్కడఁ గానిపించినటులుండి మఱొక్కొక్కడఁ దోచుచుండు నే
దిక్కునఁ జూడఁదానెయియి యేవముసీంద్రులైన సుతయే
నిక్క మెఱుంగరా నటులు యేనిత్యము తోచుచునుండుఁ బార్వతీ
యక్కమలాక్షు తత్తల్లిమిది యంచు నెఱుంగఁ దరంబె యేరికన్.

మ. బహుచుత్పేకుఁ డటంచు సుంతయు మదిన్ ॥ భావింపఁగాఁ బోకుమీ
మహిళారత్నము! సర్వశక్తులకు నామాన్యుండె సంస్థాన ము
ర్మహిమాంకుప్రభృతిగ్రహవళియుఁ దగ్గతామప్రభూతంబె త
న్నహిమం బెన్న శ్రుతిత్రయంబునకు నేమాత్రం బశక్యంబయ్యో.

ఉ. ఆమహానీయమూర్తి నిను శ నర్థశరీరంగ సంగ్రహించుగాఁ
దా మది సమృద్ధించు టదితన్ని తలంపగ నీయదృష్టమే

- కామితదాయకుండు సురకాండసమర్పితపాదపద్మండ్ఠో
నామురసూదనుం డగుట శ నందజ సమృత్తిఁ బెండ్లియాడుమా. 2
- చ. అమరులు సర్వదిక్పతులు శ నబ్జభవాదులు మానివర్చు లిం
క మహినిగల్లు భూమిపతికాంతులు నిచ్చలు పాదదర్శనా
ర్థము కరయుగ్మ మొగ్గి హరిభామము ముందట నిల్పియుండు రా
కమలదళాక్షుఁ బ్రాణవిభు శ గాఁ గొనుటేకద భాగ్య మంబికా! ౩
- క 1 శివతాతి యష్టహస్తాండు, దివిజేశ్వరముఖులు గొల్వఁ శ దేజరిలెడున
ట్టి విభుని నచింత్యమహిముని, నువిదా! చేపట్టవమ్మ శ యురుభాగ్యగతిన్. 4
- చ. అని యిటు మేన యుల్ల మలరారంగఁ దెల్పిన నాలకించి మో
మును వెనవంచి యోష్టయుగమున్ జలియింపఁగఁ జేయుకారణం
బునఁ దనచిత్తనిస్పృహతఁ శ బోలఁగఁ దెల్పుచు గోత్రభూమిభృ
త్తనయ వచించె నివ్వధిని శ దల్లిమనంబు విషాద మందఁగన్. ౧౦
- మ జననీ మానసకాయకర్తము లనకజాలన్ బ్రసిద్ధంబు లై
తనరుం గా కరణత్రయం బనఁగ ఖ్యాతం బద్దియే సుష్టి యం
దును బెంపుంగన్న మానసం బనునదే శ దోషంబొ పుణ్యంబొ దా
నిన కల్పందగుఁ గాననే యదియు మానసిస్థుత్య మయ్యెం గడున్. ౧౧
- క. యోషారత్న మదెప్పు మనీషన్ గల్పించుకొన్న ననియతి వదలినన్
దూషింపబడునుగాదె మనీషిప్రకర్షుచేత శ నిత్యము తల్లి! ౧౨
- క. అప్సరసున నొకపూరుషు, సమృత్తిమై వలచి మరలఁ శ జక్కదనమొ భా
గ్యమై గలవాని నితరుని, బచ్చెరపడి వలచుట యొకపాడియె జననీ! ౧౩
- క. తనువాక్కుల నొనరుచునఘ, మునకంటె మనంబుచేతఁ శ బూనికమీఱుం
బొనరుచు పాపము మిక్కిలి, యనిపల్కెడు నారులనుడి శ యాలింపవొకో.
- ఉ. ఇంచుక తెల్విగల్గినదియే మొద లప్పురమేళు దేవతా
సంచయశీర్షనన్నిహిత శ సర్వమనోరథదానదక్షిణ
క్త్యంచిత భవ్యపజ్జలజు శ నాశ్రితకల్పమహీరుహంబునై
మించుహరున్ వరించితిని శ మేలును గోరియె నామదిం దమిన్. ౧౪
- ఉ. అండజవాహనాది దివిజాధిపు లెల్లరు గొల్పువాని బ్ర
హ్మాండసమూహముల్ గలుగ శ నత్యభివృద్ధిని బొందఁ ద్రుంగఁగా
మెండగుశక్తి జేయు ఘను శ మేచకకంధరు భక్తసంతతా
ఖండఫలప్రదున్ శ్రుతివికాయపరిస్తుతుఁ గోరఁ జెల్లదే. ౧౬
- ఉ. శంకరుసాధ్వీ యీమె యనుచక్కనికీర్తి నెనంగఁ గోరుదున్
శంక యొకింతయే గనక శ చక్రిని గైకొనుమంచుఁ బల్కుకే

- యంకిలీమాని పోయి తనయాశయ మియ్యదటంచు మార్పఁగా
నింక నశకృ మంచు వచియింపుము చక్కఁగ నాదుతండ్రికిన్. ౧౭
- చ. త్రికరణశుద్ధిగల్గి యురభీకృతసత్యమనీష యొప్పుఁగా
వికలతనొందకుండఁ దగువృత్తము వేర్చి వహింప నుండుక
న్యక మది నెవ్వనికొ వలచు శ నాతఁడె భ ర్తకదా మతోక్కనికొ
సకలధనాధ్యునే దలఁడఁజన్మె స్వనాథునిగాఁ గొనకొ మదిన్. ౧౮
- ఉ. అన్ని విధంబులం దగినయట్టిమహేశ్వర బరాత్పరుకొ దప
స్సన్నిహితస్వరూపు రిపుజాలభయంకరు భ క్తరాజికిం
బెన్నిధి యైనశంకరుని శ వేయివిధంబుల నాహృదబ్జమం
దెన్నియె కోరుకొంటి నింక శ నెట్టులు త్రిప్పఁగవచ్చు నామదిన్. ౧౯
- మ. పలుమాటల్ పనిలేదు శంకరుని సుభావించియే కోరితొకొ
జలజాతుం డభలేశ్వరఁడంచు సిరికికొ శ స్థానం బటంచుకొ జగం
బులం దత్తుల్యుండు లేడటంచు జననీ! శ భూషించినంతకొ మదిం
గలరాధాంతము మాటునే వదలు మింకొకొ జాలుఁ జ క్రిస్తుతుల్. ౨౦
- తే. చాలనేపాయె వచ్చి యిచ్చుటికి నింకఁ, దరలిపా మ్మన్న మేన యాత్మజను గాంచి
జేల యాలీలఁ బలుకంగ శ నేల యల్ల, దేనదేవునిమహిమంబు శ దెలియవైతి.
- తే. ఐన నేమాయె యింతటిలోన మించి, పోయినదియేమి నీతండ్రి శ కీయుడంత
మెఱుకఁజతును బెద్ద శ లేమేనీతి, గఱప వలదనబోకుమా శ కన్నెమిన్న! ౨౧
- చ. అనుచు మనోవృథల్ కలఁడు శ నంతటఁబోయి హిమావనీధ్రునిం
గని వచియించె సాగినది శ క్రవృక్ష నిట్లనియెకొ మహాత్మ! నీ
వును దమిమీఱ నాత్మజకు శ బుద్ధివికాసము గల్గనట్టిరీ
తిని హితబోధచేయఁడగుఁ శ దెప్పనఁ గార్యము పండునట్లుగన్. ౨౨
- చ. తెలియమి నెవ్వరే హితముఁదెల్పు సనేమిర యంచుఁ గిన్నఁచే
బలుకునుగాని పుత్రిక స్వభావమునకొ మతిమంతురాలెవ్వఁ
బలుకులు వేయునేల పిలువంగనుబంచి తదియచి త్తవృ
త్తుల మరలింపఁగా వలయుఁ శ దోడనె పెండిలి సాగుపోలికన్. ౨౩
- ఉ. ఉత్తర మీయఁజాలునటు శ లూహాలు పర్యవాయుండఁజేయున
ట్టి త్తటే బల్కుఁగావలయు శ నియ్యదియేకద పుత్రియాశయం
“బుత్తముఁ డీశ్వరుం డనుచు శ నుగ్రునినే వరియించు లెన్నన
త్వత్తమమంచు”నీజతన శ మొప్పుదె మాన్పుట ప్రాణనాయకా. ౨౪
- ఉ. పిల్లతనంబుచే నెవరివేరు సఖితతి నొక్కించెప్పెనో
యల్లనమాభిధానమునె శ యాత్మఁ దలంచుచు భ ర్త యాతఁ డం

- చుల్లసనంబు నొందుచుఁ బ్రేయోక్తుల నెవ్వరు తెల్పఁబూనఁగా నొల్లదు వీనులం జొనుప శ సూహలు చేయును బెద్ద లట్లుగన్. ౨౬
- చ. తెలిసినబోటియంచు సుమతీం దగియుండెడునంచు నెంచుచుం బలుకక యుండరాదు గద శ బాలిక గావున మేలివంచుఁ గీ డు లివియటంచు నెంచఁగఁ గడంగడు సూక్ష్మమనీష లేనిదాఁ గులగిరివర్య! యిట్టిదగు శ కూతునకుం దెలుపంగఁ బోలదే. ౨౭
- ఉ. పిన్నతనంబునకా మదికిఁ శ బ్రీతి జనింపఁగఁ దెల్పునీతులే యెన్నటికైన మాన్యుగన శ కేర్పడియుండు సభిత్తిచిత్ర మట్లున్నతభాగ్యరేఖ గన శ నొప్పుతఱికిఁ బ్రియపుత్రియజ్ఞతం గన్న మరల్చ నూల్కొనుటఁగాదె విధాయక మెన్నఁ దండ్రికిన్. ౨౮
- మ. కరివర్తాంబరు నాదిగంబరుని వేడ్కంగోరుటల్ తెల్పదే పరికింపంగఁ గుమారి బాలితత నాపద్మాక్షు శ్రీనాథు సుం దరమూర్తికి పరియింపునున్న నగుచుం శ దా శంకరుం జంద్రశేఖరునిం గోరితి నంచుఁ బల్కెడిని దశత్కాంతల్ నివారింపవే. ౨౯
- ఉ. నారదమాని మూఁడుతమునాఁటికి వత్తు నటంచుఁ బోయె నా మూఁడుత మెప్పుడంచు సురముఖ్యగురుండు లిఖించునో మనో హరిపదార్థసంతతుల శ నందఱునుం దనియింపజేయఁగాఁ గూరుచు లెన్నఁడో తలఁచఁగూడదె కార్యభరంబు నెప్పుడిన్. ౩౦
- ఉ. దొడ్డదికార్యమంచిపుడు శ తోఁచెడుదానికిఁ దోడు పుత్రి యీ యడ్డముఁ జూపుచున్నయది శ యమ్మరవైరియు సమ్మతింప నీ యెడ్డమిగల్గెఁ గాదె మన శ కింక సుపాయము దోఁచకుండుటల్ గొడ్డలినానపెట్టినటు శ గోత్రవరేణ్య! తలంపనానుగా. ౩౧
- చ. త్వరపడి కార్యభారము నితాంతము సన్నుతిపాత్రమానటుల్ ధరణిధరేంద్ర! యింకయినఁ శ దత్పరతం గనవయ్య లేనిచో సురవరు లేగుదెంచి యిటఁజూచినచో నగుఁబాటులే యగుక సరియగుబంధువుల్ మనలఁ శ జొకఁగఁజూచి హసించు రెప్పుడున్. ౩౨
- క. సరివారిలోన నవమతి, పరఁగిన నద్దానికంటెఁ శ బాపఫలం బీ ధర ననుభవింపఁగలదే, పరికింపుము దీని కెది యుపాయమొ దానిన్. ౩౩
- ఉ. నావిని గట్టుతోడు నయనంబుల విన్నదనంబుదెల్పుచుకా వేవిధులం దలంచి సుత శ విష్ణుని మాని శివుకా వరించుటకా దేవమునీంద్రయత్నము సతీమణిభావము స్వాభిలాషముకా వే విఫలంబు లయ్యె నని శ విహ్వలచి త్తముదోష నిట్లగున్. ౩౪

- ఉ. దేవి! యిదంతయుం దలచుఁ శ్రీ దీప్తవిధిప్రతిబంధమంచు నే
భావమునం దలంతు సుతఁ పట్టినపట్టును వీడకున్న ని
ష్ఠేవిధి నారదోక్తిఁ ఫలీయింపఁగఁ జేయఁగ నొనా తోడ దా
శ్రీవిభుఁ డాగ్రహింప వివరీతఫలంబులె కల్గు నెన్నియేన్. 34
- ఉ. మాటయు నోటినుండి సురసమానికతంబున నొక్కపెట్టునన్
దాఁటి జగత్త్రయంబున నీతాంతము మ్రోగెడు దాని నిప్పుడే
లాటియుపాయ మారసి తొలంగఁగఁజోలునొ తోడుకున్న దో
బోటి! త్వడుక్తిరీతిగనె శ్రీ పుత్రికఁ దెల్పుదు సాధుమాక్కులన్. 35
- ఉ. నాటిని బిల్వబంపు జతనంబున నాదగుశక్తి సంతయున్
ప్రీతిపథంబునం జొనిపి శ్రీ విష్ణువునే వరియింపుమంచు నా
చేతము నొచ్చునట్టులుగఁ శ్రీ జేయకుమంచు వచింతు దేవతా
వ్రాత మెఱుంగ నవ్వలను శ్రీ భాగ్యమూరీతి ఫలంబు చేకురున్. 36
- చ. అని ప్రియపత్నిఁ బంపఁ జని శ్రీ “యద్వివిభుండు నినుం గనంగ వాం
ఛనుగొనె పొ”మ్మటన్న మదిసంతస మొప్పుఁగఁ దోడనాడువే
డ్లను గనియున్న నెచ్చెలులఁ శ్రీ గాంచి యిదే పితృపాదదర్శనం
బున కరుగం దలం పలరెఁ శ్రీ బోవఁగ మీరును సమ్మతింపుడే. 37
- క. అనవారు సమ్మతించుచు, బనివినఁగాఁ దండ్రె జూచుప్రపదంబున నొ
య్యనబయనమయ్యెఁ బార్వతి,మనమునఁగలసందియములమాటుపఱచుచున్. 38
- మ. పరమేశున్ మదినమ్మనాకుఁ గల దెబ్బంగిన్ జయం బన్న సు
స్థిరధైర్యంబునఁ బోయి తండ్రె గని భ్రష్టక్తిన్ భాలభాగంబు ప
త్సరసీజంబులు సోక మ్రొక్కుటయు హర్షప్రాప్తనేత్రంబుశీ
కరపంక్తుల్ దనయోత్తమాంగమునఁ జీర్క్కన్ రాల శైలేంద్రుడెన్. 39
- చ. కరములఁ గ్రుచ్చియెత్తి తమకంబున నంకమునందుఁజేర్చి ముం
దరమధురోక్తులన్ సుఖమునన్ బొలుపొందుదుగాదె విద్య లా
దరమున నేర్పుకొందువుగదా సకియల్ నినుఁగూడ నాటలం
గరమువినోదపాత్రముగఁ శ్రీ గన్నెరొ! నెవ్వడి జేయుచుందువే. 40
- ఉ. గానము నర్తనంబు నెడఁగొంచక యుండఁగ నభ్యసించువే
మానిని! చిత్రలేఖనము శ్రీ మానవుగాదె విపంచికోత్తమ
స్వానముచేఁ బరాత్పరుని శ్రీ సంతసమందఁగఁ జేయుచుందుగా
దే నిరతంబు సత్కృతల శ్రీ సంతయు నేర్పుచునుందుగా తమిన్. 41
- ఉ. పెద్దలు నీదుపాట వినుకీప్రీతిని వచ్చిన భక్తి మిఱుగా
సుద్ధపుఁబాట పాడి మదిఁ శ్రీ జొక్కఁగఁజేయుదుగోదె వారు వె

- న్నిద్దపుఁబ్రీతి వేదహితనిర్మలసూక్ష్మల వర్జిలంగ నో
ముద్దియ! చేయఁజాలుట సుబుద్ధి నెఱుంగుదుగాదె చక్కఁగన్. ౪౩
- శా. నీమూలంబున రెండువంశములకుఁ ॥ నీత్యన్వితఖ్యాతి యెం
తే మర్యాదయుఁ గల్గఁగాఁ దగుఁజుమి ॥ యీలోకమం దింతిరో
యిమాటల్ మది విశ్వసించి గురు వేద్యేపథతుల్ దెల్పినన్
తేమం బయ్యవియే యొసంగు నని నీచి త్తంబునం దెన్న నొ. ౪౪
- మ. తనయాతత్వమ! నారదుండు తనయంతం దానె యేతెంచి నా
మన మానందరసాంబుధిక్ మునుఁగ సన్ధానించి నీవిద్యవ
ర్తనముం జక్కఁగ సన్నుతించి మఱి యుపద్యాహంపువృత్తాంతమున్
వినిపించెన్ వినవచ్చు! లోకగురువై ॥ విష్ణుండు పొల్పుంగదా. ౪౫
- ఉ. ఎల్లశరీరబృందము తడిచునె పుట్టును వృద్ధి నొంది రం
జిల్లు నడంగుఁగాలమున ॥ శ్రీహరి యాతఁడె దేవదేవుఁ డు
త్ఫుల్లసరోజనేత్రుఁడు విభుండు చరాచరభూతకోటికిం
దల్లిరో! యట్టివాని బ్రహ్మదంబున నాఘనిఁగా వరింపవే. ౪౬
- చ. సవతులు వెక్కురుంట నెటు ॥ సమృతిఁ గోరుదు విష్ణుమూర్తి నం
చువిదరొ శంకనొందుదువొకో హరిశక్తి నెఱుంగఁజాలమిన్
వివిధమనోజ్ఞరూపముల ॥ వేపురు పత్నుల నొక్కసారి పెం
పువెలయుఁ గూడి భక్తజనపుంజము నేలు నతండు కోరినన్. ౪౭
- ఉ. ఎత్తటి నేమికోరిన నశదెంతయు నదృఢతరీతిఁ బొల్చి యా
యు త్తరకాలమందె తగియుండును భోగ్యముగాఁ దలోదరి !
యుత్తములందు నెన్నఁగ మహోత్తముఁడై తగియుండుఁ గాన నీ
విత్తటి నాదుమాట విని ॥ యెంచి మదిన్ వరియింపుమా హరిన్. ౪౮
- చ. జనకుఁడు ప్రాయమున్ జనని ॥ సంపద బాంధవులెల్లరుం గులం
బును మఱిగల్గుచుట్టములు ॥ భోజనమున్ వరరూపసంపదన్
వనితయుఁ గోరుచుండు రని ॥ వల్కుదు రావ్యలు పుత్రికామణి!
వనరుహనేత్రుఁ డిన్నిటను ॥ వర్జ్యుఁడు సుమ్ము జగత్త్రయంబునన్. ౪౯
- చ. మఱియొకమాట చెప్పెదను ॥ మానిని వేఱుగ నెంచఁబోకుమి
యెఱుంగవు లాభనష్టముల ॥ నించుకయైనను జేలవొట నీ
వెఱిఁగినరీతిగాఁగ నఱియింపకు మవ్వలఁ జింతమిఱి కీ
డ్పఱుచును నిన్నుఁ బెద్ద లొగి ॥ బల్కుదు రెంతయు స్వానుభూతమున్. ౫౦
- చ. పరశివు నీవు స్వాంతమున ॥ భర్తగఁ గోరితివంచు వింటి శం
కరుండు మహాత్ముఁడే యగును ॥ గాదని పల్కుఁగఁ బూస నేను నో

- హరిణవిలోచనా! జగములందు దరిద్రుఁ డటంచు నెప్పుడుఁ
బరినుతించిగాంచి భూతపరివారము త న్నగి గొల్పుచుండెగన్. ౫౧
- సీ. వ్యాఘ్రాననంబున శ వసియించి గజచర్మ ధారియై విష్ణుపాదమునఁ బుట్టి
నట్టిగంగను దలయందుఁ దాల్చి వృషభంబు వాహనముగఁ శ బ్రజల కేవ
• గలిగించు చున్నట్టియొలుకులు సువిహారభూమిగా నొప్పుంగ శ భూధరాగ్ర
మందు నృగ్రోధంబుక్రిందఁ గాపుర మొప్పు భస్తాంగరాగంబు శ పరిఢవిల్ల
తే. భూరిభయదభుజంగవిభూషణాలి, వెలయ నుండును రుద్రుఁ డోపవేష్టితల్లి!
యతని వరియించి యేసుఖ శ మనుభవించు, దానవో యెన్నఁజాల కుగన్నాను నేను.
- చ. ఉరగము లొక్కదాని మఱియొక్కఁడు కోపమురేఁగఁ జూచి కా
వరమున బున్నుబుస్సును రసంబులఁ బెన్విష మట్టె క్రమ్మచుక
ద్విరసన లొక్కసారిగనె శ తీవ్రభయంబును గల్గఁ జూచు నె
వ్వరుసను జూచి తాళుదువా శ బాల! తలంపుమ నెప్పనంబునన్. ౫౩
- చ. కరమున భూషణాకృతినిగ్రాలంగ దాల్చిన జింకపిల్ల భీ
కరముగ వ్యాఘ్రచర్మమును శ గాంచినయంతనె మ్రాన్పడంగ న
క్కరణి వృషేంద్రవాహనము శ కన్నులుమూసి ప్రకంపితాంగమై
ధరణిబడంగఁ జూచు హరుదాపునఁ గాపుర మెట్లుచేయుదో. ౫౪
- ఉ. అన్నులమిన్న! భాలమున శ నగ్నిమయాంబక మొప్పుఁ గంతమం
దన్ననొ ప్రాణవాయువుల శ నట్టెగ్రసించు హలాహలంబు నా
నెన్నికఁగన్న దుర్విష మందెంతయు నల్లఁగఁ జూడనుండు నా
పన్నగరాజభూషణుని శ వారక కోరితివంట నిస్సిరో. ౫౫
- ఉ. భామలు సుందరాంగు ధనవంతుని మన్తథశాస్త్రకోవిద
గ్రామణి లేతప్రాయమునఁ శ గ్రాలెడువాని వధూవశాంగతుం
డై మనునాశయంబు గలయట్టి మృదూత్తమచిత్తుఁ గోరుటల్
వేమటు వీనులంబడెడు శ వింత గదా నినుబోటులుండుటల్. ౫౬
- చ. నలుగురు నవ్విపోదు రనునాన యొకించుకయైన లేక కొం
డలవయి గందరంబుల వనంబులఁ గాపుర ముండు నిర్ధనుక
ఫలములఁ గందమూలముఖ శ వస్తువులం దినుచుండు మానిమం
డలమును గూడియుండెడు పినాకి నదెట్లుగ జేల! కోరితో. ౫౭
- ఉ. కట్టుకొనంగ నర్హములు శ కమ్రతరంబులునై తనర్పుసా
పుట్టుములైన లేకయె విభూతిని దేహమునిండఁ బూసి చూ
పట్టుచు భూరిస్వపరివారితదేహుండు నై చెలంగుచుక
గట్టుశరాసనంబుగను శ గల్గినశూలి నదెట్లు కోరితో. ౫౮

- ఉ. గట్టులయందు మేటి యనఁగాఁ ద్రిజగంబులఁ జేరుఁగాంచి యిట్టట్టు గదల్పరానిదగు శ సద్భుతశక్తి దనర్చి యింతయఁ మట్టునులేని యున్నతిని శ మన్నననొందిన నాకుఁ బట్టివై యిట్టులుగా మెలంగ నగరే మగువల్ తగవే యి దెన్నఁగన్. ౫౯
- చ. హిమగిరి యారయఁ మది నశదెంతయు జాల్కుడె యంచుఁదోచె నీ సమయమునందు ము న్నితఁడు శ సద్యశముం గనె గర్వశూరుం డం చమలమనీషుఁ డంచు నది శ వ్యర్థము రుద్రున కిచ్చెఁగాదె రత్నమువలె నున్నకన్య నని శ నాకిగణం బనకుందురే ననున్. ౬౦
- మ. పగఁబాటించి యదెవ్వరో హరుని దౌర్భాగ్యంబు భాగ్యంబుగా మగువా! నీకు నెటుంగఁ జెప్పిరిగదే శ మర్యాద పోగొట్టఁ గాఁదగునే యోవిదుషీమణి! తలఁపుమా శ తథ్యంబొ కాదో యటం చగచాపుండు విరాగవంతుఁడుగదే శ యవ్వని నె ట్లెన్నితో. ౬౧
- ఉ. నావలుకుల్ చెవింజొనిపి శ నల్వరిలో నగుఁబాట్లు గల్గ నట్లాపరమాత్ము శ్రీహరి మహావిభవాధ్యుని సమృతింపుమా శ్రీసతి నాకు నల్లుడని శ చెప్పఁకొనందగు భాగ్యమబ్బు నట్లోపడఁతీ! మదిం దలఁపు శ మొప్పనికార్యము నేలచేయఁగన్. ౬౨

— శ పార్వతి తండ్రికి దనపూనిఁ దెల్పుట. —

- చ. అన విని కన్నుఁదమ్ములు మహాత్రిని దెల్పెడు నశ్రుధార లొ య్యన వెడలింప గండముల శ కవి మలీమనయుక్తి గూర్చుగా జనకుని గాంచి యిట్లనియె శ స్వానము నూత్నవిధంబుఁ బూనఁగా మనమునఁ గల్గువాంఛ నణుఁమాత్రము దాఁచక తెల్పుపూనికన్. ౬౩
- మ. వినవయ్యా! హరుఁ గోరుమంచు నతఁడే శ విశ్వేశ్వరుం డంచు నాకు న దెవ్వారలు తెల్పలేదు హరు నేఁ శ గోరంగఁ బ్రాక్కుణ్యకర్త నిబద్ధం బగుహృద్విలాసమొకఁ డేమంత్రంబు బోధించె నో జనకా! శంకరునందు నిల్పితిని నాస్వాంతంబు నత్యంతమున్. ౬౪
- చ. శివుఁ డనునామమందె నివసించును సంపదలెల్ల నిర్ధనుం డవును శివుం డటన్ననుడి శ యారయ వ్యర్థముగాదె తండ్రి! భక్తవిసరశర్మ దుండగుటఁ శ గాదె జగంబుల శంకరాహ్వయంబు వఱలె నట్టిలోకవిభుఁ శ బూజ్యుని దూఱఁగ నేల నీగతిన్. ౬౫
- చ. పరమశివాంగమందు విషవపావకరోచులఁ గ్రక్కుచుండునా యురగములెల్ల భూషణత శ నొప్పటయే పరమేశ్వరత్వమం చరయుట జ్ఞానిలక్షణమే శ యోగద రత్న కలాప మన్న నె ప్పురుషులకై న సాధ్యమగుఁబో ఫలుమాటల నేమిలాభమా. ౬౬

- ఉ. ఏవరమాత్మ కానబడ శ హృద్గతభావములెల్ల మాఱఁగా
 దీపితసత్త్వభావములు శ తేటపడం జెలువారుచుండునో
 ద్వీపికరిం ద్రముఖ్యమృగబృందము లట్టిసూత్రరుం గృహ
 శ్రీపరిపాలితాశ్రితుని శ సిద్ధిదు నివిధి దూటు టొప్పునే. ౬౭
- చ. సకలైశ్వర్యము లామహేశ్వరుని చంఛత్పాదపంకజపాం
 నుకణోత్పన్నములం చెటుంగుము సురేశ్వరుల్ మానివర్చుల్ తడి
 యకృపాలేశము నొంది యున్నతిని మహారాదక్ గనంజాలి రిం
 దుకళాభూషితమాళి సర్వవిదునిక్ శ దూషింపజన్నే యిటుల్. ౬౮
- చ. జనక! శశాంక శేఖరునింగతి సత్త్వములెల్ల నైజమై
 కనబడు దౌష్ట్యముక్ పదలి శ గాఢతరంబగు స్నేహమాని యొ
 ప్పనను 'ఔఁటింగియుక్' గినుక శ బూనినయజ్ఞానిరీతి శంకరుక్
 వినుతికి మాటు దూటు టనుగవృత్తిని బూనితివేల యక్కటా! ౬౯
- చ. కరముల సర్పకంకణనికాయము మాళిని జంద్ర లేఖ కం
 ధర నొకపంక హాలహాలనామకతీవ్రవిషం బురంబునం
 దురగసమూహహరములు శ నొప్పుగ నొప్పెడుసర్వశక్తిశం
 కరుఁ బరమాత్మ నెన్నఁదగుఁ శ గాని యిటుల్ పచియించు టర్హమే. ౭౦
- తే. తీవ్రపాపాళియుక్ మహాశదేవ యనిన, యంత నశియించు సంపదలబ్బు నట్టి
 పరమపావననాముని శ హరుని దూఱ, సాహసించితివే యిట్లు శ శైలరాజ. ౭౧
- చ. వరుసగ వాఙ్మనకిరణశవర్తనరూపముగాఁగ నీశ్వరుం
 బరమశివుం గృపాజలధి శ భర్తగ నెంచి పరించితిక్ గిరి
 శ్వర! యింక దాని మార్పగ నశశక్యము గావున నొండుచింత లి
 త్తైరుణమునందు నీదుమది శ దాల్చకయుండుమ యంచు వేడెదన్. ౭౨
- చ. మనసు తపస్సునందె పలుకమాటులు సంతసమందుచుండుఁ గా
 వునఁ బరమేశ్వరుక్ సకలభూతవిభుక్ హరుఁగూర్చి యివ్వనం
 బుననె తపస్సుచేయఁగను శ బూనెద నవ్వల దైవ మెట్లుపం
 చిన నటులయ్యెడంక్ జనక శ చెచ్చెర నాకు ననుజ్ఞ నీదగున్. ౭౩
- చ. తప మొనరింప నాదయినదైవ మిదంచును దేలుఁ గాని యొం
 డుపథము తోడకున్నది మనోభ్రమముం దొలగించువాడు ఖం
 డపరశువే యటం చొగి మనంబున నవ్వినదానఁ గాన వే
 గపడక తప్పుదింక జనఁగాఁ దగుఁ శ బూనిక దీర్పఁ గానకున్. ౭౪
- చ. అనుటయుఁ బిన్న నవ్వొలయ శ నాగిరినాయకుఁ డాత్మపుత్రికం
 గనుఁగొని తల్లిరో! తపము శ కన్నెల కర్పముగాదటంచు స

- న్దునులు వచింతు రిప్పగిదిఁ ॥ బోలునె నీ వొనరింప నైన నే
జనకుండనౌట నీహితమె ॥ చాలగఁ గోరుదుఁ గానఁ జెప్పెదన్. 2౫
- చ. తనవతితో నొనర్చుటయె ॥ ధర్మము స్త్రీలు తపంబుఁ గన్యుట
జనకునిగూడి యుంటయె సుసంగత మయ్యదియే తప స్సనం
జను నిపు డీప్రపూనినది ॥ శాస్త్రవిరుద్ధము శాస్త్రచోదితం
బనఁ జనునద్దియే సఫలహాను మఱొక్కఁడు గాదు పార్వతీ! 2౬
- ఉ. ఆనుడి యట్లులుండె వినుమా మదుదాహృతభాషితంబులం
గానకుఁ బోవఁ జాలుదువె ॥ కన్నెరొ తీవ్రగభ స్తిరోచులం
గానఁగనైన నేరుతువె ॥ కానల కేగెదనంటి వమ్మ! యె
డైన సరణ్య మిట్టి దనియైన నెఱుంగుదువే వచింపుమా. 2౭
- ఉ. భల్లకముఖ్యసత్వసమహాయము లెల్లెడ రేఁగి భీతిసం
ధిల్లగఁజేయు నార్భటుల ॥ నిచ్చలు చేయుచునుండ నెట్లు నీ
యుల్లము శాంతిఁ గాంచునొ మహారగముల్ బిలమార్గనిర్గతిఁ
బెల్లగ సంఘరింప నడవఁ వి వసియింపఁగఁ జాలుదో కదే. 2౮
- ఉ. బాలిక వీవరణ్యము తప స్సని యెట్లు తలంచినావాకో
చాల విచిత్ర మయ్యెడిని ॥ జాలు నిఁకీజతనంబు మాట లిం
కేల వివాహయత్న మిప్పుడే యొనరించెద నెవ్వరో నినుక
జేలవంటుచు మార్పఱు ॥ ¹వేటిడివైతి వికేమి పల్కుదున్. 2౯
- చ. సకలకలాప్రపూర్ణమతిశాలినివై మునిరాజపాదభ
క్తికలితవృత్తిఁ గాంచి యిటు ॥ కేవలజ్ఞాల్పహితోక్తులెల్ల నె
న్నక వచియింప నర్హమె జగన్ప్రియు శ్రీపతి సర్వలోకనా
యకు వరియింప కిట్లనఁగ ॥ సమ్రో యుక్తమె నీవె యెన్నుమా. ౩౦
- చ. అని మఱియుక వచింపఁ బటయత్నముచేసెడు తండ్రితోడ ని
ట్లనియెను సర్వమంగళ ²యహార్యవరా! కమలాక్షు నించుకై
సను మరియాదపీడు వచనం బొకఁడే బలుకంగలేదు నా
మనము శివాంఘ్రులం దవిలి ॥ మాఱదు సుంతయు నేమి చెప్పదున్. ౩౧
- ఉ. జంతువు గ్రుడ్డివాఁ డొరువశంబున నున్నటు కర్త మెట్లు త
న్నెంతయుఁ ద్రిష్టగఁ దిరుగు ॥ నిట్టటు స్వేచ్ఛఁ జరింపఁ జాల దీ
విత నెఱుంగలేనిజనభృందము తానె స్వతంత్రతం గనక
బంతుముపూని నట్లలరు ॥ వాంఛ ఫలింపమిఁ జింతిలం దుదిన. ౩౨
- ఉ. ఈవిధ మంతయుక జనులకెల్లను దెల్లమ కాని క్రొత్తదే
గ్రావవరేణ్య! నేఁ దెలుపఁ ॥ గా వలెనే విను మేను శంకరుం

1 వేటిడి = అవివేకి. 2 అహార్యము = శౌండ.

- దైవమటుంచు నమ్మితిని శ దానికిఁ గర్కమె హేతువంగదా
యావిభు వీడి వేటొకని శ నాత్మ వరించుట బాడి యెట్లుగున్ ? ౮౩
- ఉ. స్వాంతము శంకరాంఘ్రిజలభాతయుగంబునఁ జేర్చి కాననా
భ్యంతరభూమి దేవనదియంతకమందుఁ దపోవనంబునం
దెంతయు శాంతిఁ గూర్చుదగు శ నిధిఫలాదికమున్ భుజించి ని
శ్చింతముగం దపోనిరతిఁ శ జెందెద నవ్వల దైవ ముండెడున్. ౮౪
- మ. పరమేశున్ భజియించువారల నదెబ్బంగిన్ మహాసత్వముల్
పరికింపంగను జాలవన్న నిక నెప్పాటన్ సమీపించి భీ
కరదంష్ట్రహతి నొంచగల్గుఁ బలుకంగానేల పల్కాటు లీ
శ్వరుని గాంచక యారకే మరలిరాఁ శ జాలన్ నిజం బిద్దియా. ౮౫
- ఉ. ఈతలపున్ మరల్పు నిపు శ డెవ్వరికైన దరంబుగామి నీ
చేతమునందు నమ్మి ఫలసిద్ధిని గాంచగ నాశిషంబులం
బ్రీతినిసంగు మోజనక శ వేగమహిఁ దగునంచు బల్క సుం
జాతకృపాతిరేకమున శ శైలమహేంద్రుడు పల్కి నీవిధిన్. ౮౬
- మ. మునిమాటల్ విని నమ్మించితిని మోమోటంబునన్ వేటసు
ల్కను నే జాలకయుంటి నిప్పుడు భవత్కాంతౌనకూలంబుగాఁ
జన నేటిదులు మూడునో యనెడు వెళ్ళసందేహ మావిర్భవిం
చి నితాంతంబు మనంబు నేచెడుగదే శ చింతాంబుధిక్ మున్దితిన్. ౮౭
- ఉ. ఏవిధి మానిక్వి బదు లి శ దిట్టులె యంచు వచించువాడ నిం
కేవలసక రమావతికి శ నీయంగజాలను బుత్తి నంచు నా
దేవతల్లెరున్ వినగఁ శ దెల్పంగజాలుదు నిక మరల్పుగా
నేవడు వొప్పనో యెటుగ శ నేమియు నావిధి యెట్లు లున్నదో. ౮౮
- శా. చింతాలేశములేక యింతదనుకన్ శ జీవించితిన్ హయిగా
సుంతైనన్ వెత చిత్తమం దొలయ దేశురొత్తముండైన నా
చెంతం జేరగలేడు భూసురమునిశ్రేణుల్ సురక్షుల్ మన
స్సంతోషంబున నుండు నావసతులన్ శ సద్యోగనిష్ఠల్ తగన్. ౮౯
- శా. ఎన్నో నోములునోమ దేవతల నెన్నేరితులం గొల్వఁగా
నెన్నో నాళ్ళకు బుట్టితీపు మదుదాశ్రేష్ఠంబు పండంగ నీ
వెన్నో విద్యలు నేర్చి వంశమున కెంతే ఖ్యాతి గల్పించి తీ
వన్నింటం గడుఁ గీర్తిగాంచితిగదే శ యవ్వా! త్రిలోకంబులన్. ౯౦
- తే. ఇట్టి నీవేటికో నట్టిపట్టుదలను, జూపఁబూనితివచ్చు యీశుభదసమయ
మందుఁ దపమేటికో సకలభిమతము, లిచ్చుహరిఁ గోరవై తివోయెటుంగఁజాల.

- క. వీడేది యెట్లు లున్నా, నీదగు వాంఛితము మాన్పు నేనెన్న మదిం బోదగుఁ దపమునకైనా, గాదనక సమీపముందె నీ కడు నిష్ఠమెయిన్. ౯౨
- చ. పరశివు నెప్పుడిక నిలిపి న భద్రముఁ గోరి తపంబొనర్చు వే సరక సవర్యచేయఁదగు న జాణల బంపుదు మస్తురో నిరం తరము తృడియవృద్ధిని నితాంతము గోరెడు నీదుతల్లి యే సరయుచునుండు మేమఱక న యందొకవర్ణగృహంబు సద్విధిన్. ౯౩
- చ. ప్రతమున కెంతయుం దగినభంగిని గట్టఁగఁ బంచి యెప్పుడే వితమున నేమికోరినను న వేగమ తెచ్చి యొసంగునేవక ప్రతతుల నుంచి నీదగుతపోపంబున కెంతయుఁ దోడ్పడంగ న మ్మతి గనుచుండునమ్మ యని న త్కృధరవర్యుఁడు పల్క నవ్వవచ్చున్. ౯౪
- చ. హిమగిరిప్రతి కామణియు న నిట్లనియెఁ జనకా! మదుక్తి జే ర్చుము శ్రుతిసీమలందుఁ దపఃముం బొనరింప నొకండెయిండ శాస్త్రము విధియించెడుం జదువ న ఛాత్రయుగం బనియుకొ విధించు; య త్నము భవదిష్టమట్లు తగఁ న దద్దయుసౌఖ్యమె నాకుఁ గల్గెడున్. ౯౫
- ఉ. అంతియకాని నాదుహృదయంబునఁ గల్గినవాంఛలెల్ల నా వంతకొఱంతలేక యలసరారుట కల్ల యటంచు నమ్ము మే కాంతనివాసమే భగవదాకృతి జిత్తమునందు నిల్చుగా నెంతయుఁ జాలియుండు సుఖమేడ? వ్రతం బననేడ? యెన్నఁగన్. ౯౬
- నీ. అమరధునీపావనాంభో స్తరంగముల్ చేటికాబృందమై న చేరి కొల్వఁ దీరస్థితానేక న హరిభూరుహములు చారుసౌధంబులై న శర్త మొనఁగ శాఖశాఖోల్లసత్యాధుపతే త్రిరుతంబులే చెలులవాదములుగాఁగఁ బావనతమ కందోఘలమూలములు రుచిరాన్న శాకాపూషకాళి గాఁగఁ
- ఆ. బంబభూతములును న భాస్కరతుహినాంబు, తారకలు ధ్రువాదీధర్మమూర్తు లొగిని రక్షకులుగ నొప్పారఁ బరశివుఁ, గొలుచుదాన దివ్యోఘలముఁ గోరె.
- చ. నియతికి నంతరాయములు న నిచ్చులుగూర్చెడు దుష్టదైత్యునం చయముల మత్తపోదహనుఁజ్వాలల భస్మముచేయుదాన నా నియమము పండుదాఁక జననీక నినుఁ జూడఁదలంప నాదుని ర్ణయ మిది వేఱుగాఁ దలఁపరాదునుండి మిము భక్తి వేడెదన్. ౯౭
- మ. అని ప్రార్థించుచు నుండునంత గిరికన్యాదేహభాగంబులక గననయ్యెక నవతేజ మద్భుతముగాఁగక శైలరా ట్టవిస్మయం బును వీక్షించి విచిత్రమా నిదని యుగప్సొంగె గడుక సాధ్వసం బును గాంచెక మది నవ్వలక దలఁచె నిరపీల్చిక గతాహంకృతిన్. ౯౮

- చ. ఇది పరమేశుతేజమగు శ నీయమఁ గేవల మాత్మజాతగాఁ
గఁ దలచురాదు దైవగతిఁ శ గానఁగ శక్యముగాద దేరికా
మదిఁగల సంశయాళి నిఁకమానఁగవచ్చును శంకరుండె యి
మ్ముదితకు దిక్కుగాఁగలఁడు శ పో పలుభంగుల నేల చింతిలన్. ౧౦౦
- చ. అని మది నిశ్చయించి కరుణాంబుధి శంకరుఁ డీమె నన్వహం
బును బనిపూని దుష్టమృగభూగము చేరకయండ దుష్టులొ
దనుజులు గాంచకుండ నియతవ్రత మించుకయేఁ గొఱంతగాం
చనియటు గాచుఁగాత మని శ స్వాంతమునకా శివు భక్తి వేడుచున్. ౧౦౧
- చ. సుత గని యిట్లు వల్కె నొకవొప్పనఁ బల్కితి నిన్నుఁగూర్చి నీ
మతివిభవంబు నేనెఱుఁగ శ మానిని! నిన్నుఁ బరాత్పరుండు సం
తతమును గాచు నంచు నెదఁతైర్వము గల్గెనుగానఁ బొమ్ము ని
న్నితరులతోడఁ బోల్పఁదగ శ దెన్ని తెఱంగులనేఁ దలంచినన్. ౧౦౨
- మ. నినుఁ గాపాడఁగ నేవక ప్రతతులకా శ నేఁ బంప నూహించితీకా
గనుకకా నాయవివేకముం దెలిసియే శ కాఁబోలు శ్రీకంఠుఁ డొ
క్కనిమేషంబున స్వీయశక్తిలవ మేఁ శ గాంచంగఁ జేసెకాదే
యనుమానం బిఁకనేల నిన్నుఁ బనుపకా శ హర్షించితిం దల్లిరో! ౧౦౩
- సీ. ఎనిమిదిదిక్కుల శ నిల నంబరంబున నుండుభూతములు నీయండఁ జేరఁ
జాలనియట్లు లాశంకరుండే కావఁ దలచినట్టులుగ నేఁ దెలిసికొంటిఁ
గావునఁ దప మొప్పుకఁగాఁ జేయవేగమ తరలు మం చనుచు మూర్ధమును బుణికి
యాశిషంబు లొసంగి శ యనిపె నావార్తల వినినమేనాంబిక శ వెఱుపుమాని
తే. పుత్రి నక్కునఁజేరిచిపొంగిపొరలు, వగపు లోననె యడఁచిగొంతుఁ గడుమేలు
గలుగునట్టులు దీవించి శ కదలనమ్మ, యింకఁ దపమున కని యాజ్ఞనీచె నంత.
- చ. పితరులయానతిం బడసి శ భీతి రవంతయు నెంచనట్టి స
న్తతియె సహాయమైవెలయ శ మానిని సత్వశరణ్యమై భయం
కృతిఁ గనుపట్టునట్టడవి శ కేగె సుధాంశుధరాంఘ్రిపంకజ
ద్వితయము నంతరంగ మనుభవివ్యతమాసనమందు నొప్పఁగన్. ౧౦౪

— తపోవనవర్ణనము. ౧౦ —

- మ. అలమందాకిని పావనాంబువుల రోమ్యస్ఫారితీరస్థలం
బుల నార్ద్రంబులుగా నొనర్చి ప్రమదంబుకా గల్గఁగాఁ జేయుచుకా
విలసత్తుంగతరంగహస్తముల వేవే భక్తులు జేరరాఁ
బిలువకా స్వర్గసుఖంబుఁ గూర్చునటు భావించంగ నర్హంబునై. ౧౦౬
- సీ. భవరాగభేషజప్రాయ శీకరముల వెదఁజల్లుచుకా గడు శ వింతగాఁగఁ
బయిపయిం బ్బొలనెడు శ బాలవాయువులచే నెల్లరయాధులఁ శ దెల్లగింపఁ

- బూనినయట్లుగాఁ జొల్పుచు సంచలజ్వలనిస్వనంబుల శ సకలజనుల
స్నానపానంబుల శ సకలపాపంబులు దొలఁగు రం డనుచును శ బిలుచునట్లు
తే. లొప్పుచుక బతిఁగాంచెడు శ సుతుకతను, బరుగువాతెడఁరీతి జపంబు దుస్స
హముగఁగన్నడనరుగుచుఁ బ్ర మదల కొగి, సాధువ ర్తనమును దెల్పుచందమమర.
చ. నిలుకడ లేనివృత్తిగొని శ నిక్కుచు స్వేచ్ఛఁ జరించునట్టి మ
ర్త్యుల కిటు పూర్వకర్త భవయోగఫలంబులుగూడ నొప్పుకే
కలిగినయట్లు చూడఁదగి శ క్రన్ననఁ బోవు నటంచుఁ జక్కఁగాఁ
దెలిపెడునట్లు వస్తువితఁతం గొని వే చనుచుం గనంగనై. ౧౦౮
- ఉ. అంబరవీధి నొక్కమొగి శ నార్ద్రముగా నొనరింపఁబూని పం
తంబున నట్టలేచి యది శ దార్కొనరామికిఁ జింతమున్లి వ్యో
మంబుననుండి ముక్ దిగినమాడ్కిని ప్రాలఁగ నిక్కువాడు వే
గంబునఁ గ్రిందికిం దొరఁగుఁగగా యనితెల్పెడునంచుఁ జూడనై. ౧౦౯
- చ. తరుతతిపల్లవంబుల సహదాగతిసంగతి సంగతాంబుశీ
కరముల వింతభూషణుల శ గ్రాలెడునట్లు లొనర్చుచుక మనో
హరగురు వీచికానిచయ శ హస్తములక ధరణితలంబు స
త్వరముగ నావరింపఁ బ్రమోదంబునఁ బూనినయట్లు లేన్ననై. ౧౧౦
- ఉ. తుంగతరంగమాలికలఁ శ ద్రోయుచు లాగుచుఁ దీరభూములం
దం గనుపట్టువస్తువులఁ శ దోరపువేడుకఁ బొంగుచుక మన
స్సంగతవాంఛ లిట్టులె వ్రేసం బొడచూపు నడంగు నన్ననీ
తిం గనుఁడంచుఁ దెల్పెడువిధిక్ నటియించుచు మెచ్చ నర్హమై. ౧౧౧
- శా. మింటంబాటు విహంగమావళులు ప్రేమింపక గతిక మాని వె
న్వెంటక నిస్సనముల్ పొనర్చ బహుళోర్వీజప్ర కాండాళి వా
ల్లంటుల్ దంటలనొప్పు వ్రాలి కనఁగాఁ శ గియైర్తి కారావముల్
వెంటన్వెంటఁ జెలంగ సుందరలసద్వృత్తిక సుతింపంగనై. ౧౧౨
- చ. జలపతకస్వనంబులె యెసంగెడుపల్కులుగాఁగ నున్నతో
ర్తులె మృదుబాహువల్లరులఁపొలిక నొప్పుగ నర్తవీధం
బలరఁగ లోకతత్త్వము నహర్నిశముక యణభంగురంబుగాఁ
దెలుపుచు సాటిలే కలరుఁడేవనదీతిలకం బ దెంతయున్. ౧౧౩
- చ. కనులకు విందుఁగూర్చు శితికంఠునిగూర్చి తపం బొనర్చువే
డ్కునుమ వనంబుతీరమునఁ శ గమ్రతరర్తుఫలప్రసూనరా
జిని దళుకొత్తఁగా నట వసించి మహానియమంబుమీఱఁగా
నొసరిచె శంకరుం డెదుటనున్నటు లెంచుచు నిశ్చలాత్మయై. ౧౧౪

- సీ. నాసీకాగ్రపదంబునకా దృష్టి గదియించి పద్మాసనస్థితిఁ బరిభ్రమిల్లి
వతుంబు తనుమధ్యభాగముకన్న రవంత సగ్రస్థల శ్రీ మాక్రమింప
మధ్యభాగము సుమమ్ముగా నమరియుండఁగ యట్టివలె దేహము గడు విచల
మై యొప్పు మనసు మహాదేవుపాదపద్మములందు నిశ్చలతఁ నిలువఁగ
తే. ను త్రమాంగముఁ జుట్టిమహా త్రమ మగు, దివ్యతేజంబు వెలయ నశిస్థిరమగు
శ్రద్ధమై యోగశాస్త్ర కపధ్ధతిని ద,స ఘ్నెనరై మునుల్ మెచ్చఁ బర్వతసుత.
- చ. తనదగుదివ్యతేజ మొగిఁ బామరసాప్తునిమండలంబు మిం
చి నిగిడి దేవసిద్ధులను శ్రీ జేడ్పడఁజేయఁగ యోగతత్త్వ మీ
వనిత యొనర్చున త్తపము శ్రీ వైఖరియే యని నిశ్చయింపనొ
ననుచు సనందనాదిమును శ్రీ లద్భుతమండఁగఁ బొల్పె దేవి తాన్. ౧౧౬
- సీ. గంగాతరంగిణీసంగతిని జెలంగు చంద్ర రేఖోల్లసజ్జటలరాజి
త్యేఖానలజ్వాలమాళా భయంకర వక్త్రగహ్వరయుత శ్రీ వ్యాళచయము
సర్వసమత్వైకసరణిని బోధించు కరుణారసార్థాదృశకృత్ప్రపదన
మాశ్రితాపదగణహరణశీలకలాపసంఘల్లపదసారసద్వయంబు
తే. తనదు విమలాంతరంగంబున నచలత
నెలకొనియె యుండఁ గాంచుచు శ్రీ నియతిమీఱ
నద్వయుని యోగిహృద్యేయు శ్రీ హరుని నమ్మి
తపము సల్పెను మును లద్భుతంపడంగ. ౧౧౭
- చ. అవయవముల్ నిరంతరహిమాంబుకణంబుల తాఁకునకా మహా
వవన సమీరితాంబుధరపంక్తివితీర్ణమహాంబుధార లా
క్ష్మవడువునం గలంచుటను శ్రీ గానిని బొందఁగ సుంతయే మనం
బు విచలతం గనంజననిహాలిక నొప్పు దదేకనిష్ఠ మై. ౧౧౮
- మ. శితికంఠక బరమేశు నవ్యయు నజ్ఞా శ్రీ జితేశ్వరగా నెంచుచుకా
గతి వేఱెద్దియు లేదటన్న తలఁపుల్ శ్రీ క్రష్ణంగ సంతృప్తి దే
వతలుకా మెచ్చు దపంబొనరై జలముల్ శ్రీ వాతంబు ప్రాచీనవ
త్తతతుల్ భుక్తిగ స్వార్థ మెప్పు ఫలవంతం బొనా యం చెన్నుచున్. ౧౧౯
- చ. తరుణిమనంబునుండి యొకతంతు వద్యశృంగతుల్ చెలంగ శం
కరు మదిదాఁక సాగె నదె శ్రీ కాంక్ష యనంజను దానిరూప మె
వ్వరు కనఁజాల రవ్వియె యభంగురశక్తిని లెక్కనేయఁగా
దరమెలులైన గానియట శ్రీ తార్కానియుండు జగద్వ్రజంబునన్. ౧౨౦
- శా. ఆతంతువ్రజమే పరస్పరము హాహ్వాంభోనిధి ముంపఁ జిం
తాతాత్పర్యముఁగూర్చు బ్రాణులకు నూర్ధ్వస్థానమౌఖ్యంబులకా

- బ్రీతిక్ వర్తిలు దేవతాదులకు నేరీతిక్ సుసంబంధమాఁ
జేతగికాంతు లెటుల్ ఫలించు నటులే ఓ చేయున్ స్థితుల్ సాగఁగాన్. ౧౨౧
- ఉ. దాననె లోకజాలము సతంబు దృఢోత్తమరశ్మి బద్ధమై
తా నొకరీతినే వెలయుఁ ఓ దత్త్వవిదుల్ కనుచుండు రీగతిక్
మానసరశ్మి బంధము లభిమానుషముల్ మఱి కర్తరూపముల్
కానఁగరాకయే యవి నికామముఁ బొల్పెడు నంచు నాత్మలన్. ౧౨౨
- ఉ. లోకములందుఁ గల్గుజనులకు మఱియుం గలప్రాణికోటులుక్
బాకరిపుండు లోనయిన ఓ పాలకులుక్ దదుదారతంతుసం
ఘాతలితాంతరంగులయి ఓ యన్వహముక్ జరియింతు రద్దియే
లేక చెలంగు నెంతయును ఓ లీలలఁ దత్త్వ మ దద్వయం బగున్. ౧౨౩
- చ. అదియొకఁడే స్వతంత్రత నహార్యగతుల్ దగియుండఁ జాలు నిం
కెదియ నటుండఁ జాలదని ఓ యెన్నఁగనొ మతిమద్దణంబుచే
నిదియొకదా యథార్థమని ఓ యించుకయేఁ దెలియంగలేక కుం
దుదు రిల బాలిశుల్ నిజము ఓ తోఁచుట శాంతి వహింతు సజ్జనుల్. ౧౨౪
- ఉ. ఆగిరిరాజపుత్రి దగు ఓ నాత్మఁ గలట్టితలంపె తంతువై
సాగి య దెవ్వరేఁ గనఁగఁ ఓ జాలనియట్లు మహేశుదివ్యహృ
ద్భాగముఁజేరి నిల్పె; భగవంతుండు శంకరుఁ డార్తరక్షణం
చే గద కృత్యమంచు మది ఓ నెంచెను దత్సుకృతంబువెంపునన్. ౧౨౫
- మ. భగవంతుక్ బరమేశు స్వాభిముఖుగా ఓ భవ్యాకృతిం దాల్చువా
నిగఁ జేయందగు నద్ది యారయ నసనిద్యంబైన కర్తంచె దా
నిగతుల్ పెక్కులు వానిఁదత్త్వవిదులే ఓ నేరగదా కన్దానా
బొగడొందుక్ జగమందు దైవ మనఁగాఁ ఓ బూజ్యం బనంగా నదే. ౧౨౬
- క. దానిగతుల్ గహనము లని, పూని వచించెడిని శాస్త్రోపపంజం బిదియే
మానవులను సుఖదుఃఖము, లూనంగాఁ జేయు వారలొప్పుక యున్నన్. ౧౨౭
- చ. కనుకనె కర్తమార్గ మధికంబగు నన్నిటిలోన నంచు స
జ్జను లెపుడుం దలంతు రదె ఓ శర్తదమా విధియుక్తి నాచరిం
చిన నటుగాకయున్న నది ఓ చేకురఁజేయును దుఃఖ మిద్ది త
ప్పనినుడి యంచు నమ్ముదురు ఓ భద్రముఁ గోరిన యట్టిమానవుల్. ౧౨౮
- శా. ప్రాలేయాచలకన్యకామణి మదిక్ ఓ భావించె నెద్దాని వా
ఙ్గాలంబెల్లఁ బవిత్రతం గనఁగ శాస్త్రప్రక్రియం బల్కుఁగాఁ
జాలెం దేని సువాంఛితం బదియె యీశానుక్ మహాదేవు సు
శ్లోకుం జేరి పరప్రదానసీరితిం ఓ జొప్పించె దద్భుత్తనలన్. ౧౨౯

మ. విరతీం గాంచని నిష్ఠ బాలికయు హృద్విధిక్ స్రవకయాంఘ్రిపం
కరుహద్వంద్వము నిల్పి శాస్త్రహితసంకల్పంబునన్ ధ్యానయో
గరతుల్ మించగఁ దక్ భజింప హరుఁ డశక్యంతామణి వాంఛ నా
దరణం బొప్పగఁ దీర్పనెంచె సుకృతార్థంబుల్ ఫలించుం గదా. ౧౩౦

— శివుఁడు పార్వతీనియతిఁ బరీక్షించుట. —

మ. తను దర్శించెడుభాగ్య మబ్బుట నితాంతస్ఫూర్ణజ్యోదయం
బుననే కావున శంకరుండు మదినిం య బూనెం బరిక్షింప; శం
భునియూహల్ పొడసూపినంతనె మహాభూతంబులం దాద్యమన్
వినుతీం గాంచెడు సంబరంబు జలముగ్ధ్యుండంబుఁ బుట్టించినన్. ౧౩౧

చ. మరుదధినాయకుండు తనమందగతుల్ కన రాకయుండ నే
వరుస భరింపరానివిధిఁ య బర్విడఁబూనె వియ త్రంగిణి
గురుతరవారిపూరములు య కొంకక వాయుసమీరితంబు లై
పరుగిడి విశ్వమెల్ల నొకపట్టున లోఁ గొన నెంచె నెంతయున్. ౧౩౨

చ. జలములు పొంగుచుండఁగ నిజంబగు యత్నము సాగ దన్న యు
ష్ణలిక ధనంజయుండు నభిమానము వీడినయట్లు కృత్యముం
దలఁచుచునుండె డ్వైసతి స్వభర్త ముమాని మహేశునిచ్చచే
గలగి వికంపతంగనెడు య కాంక్షను బూనె నిరంతరంబుగన్. ౧౩౩

క. పంచమహాభూతము లిటు,సంచలతం గాంచి యష్ట య సర్వేశ్వరున
ర్చించెడుగతి వెలసిన నొ,క్కించుకయును శాంతిలేకఁగోయపు డుండెన్. ౧౩౪

క. ధారాధరములు నిర్మో,మారంభముగాఁ గరింద్రహస్తాకృతి నా
సారమున ముంచె విశ్వం,బారీతిం జెలగి వీచె య ననిలుడు పూన్కిన్. ౧౩౫

చ. ఉడుగక వీచువాయువుల య నొక్క మొగిం బడువర్ష ధారలం
గడగి సహించి పార్వతియు య గాఢతరం బగుశ్రద్ధ నీశు న
యుడుపతిశేఖరున్ గొలుచుచుండె నదేవిధి సంతరాయముల్
తడయక కలుచుండినను య ధైర్యమె సిద్ధిద మన్న నమృతన్. ౧౩౬

సీ. ఉత్తమాంగంబున యూధనాధకరోప మాంబుధారలు పడి యందు నిలువ
కల్లన భాలమ్ము య నుల్లసిల్లంజేయుచును జవంబున నేత్రవనజములను
దడుపుచు దిగజాఱి య తద్దయు ముగ్ధంబు లగుగండఫలకంబులందుఁ బాఱి
క్రొందికి దిగి యందుఁ య గించిచ్చిమంబున కలవడి వక్షోరుహముల నెట్లా
తే. పాణి వడివడి దిగి నాభిపల్వలమును, జేరి యందుండి వెడలుట య యేరికైనఁ
దెలియరా నట్లులుండె; నాతెఱవమిన్న, యట్టివృష్టికే జలియింప య కా ర్తిగనక.

క. తననియమము సాగఁగ నుండెను గాఢసమాధి యలవడిన శిలపోల్కిన్
గనఁబడుచుండె మహాభూ,తనికర మానియతిఁ గాంచి య తమపని మానెన్.

- చ. కడలికమానె దేహము నికామము స్థైర్యము నూనె చిత్త మిం
తడసుక నాసికాగ్రమునె ి తప్పక చూచుచు నున్నదృద్ధ్యయం
బొడవినకాంక్ష సూక్ష్మముగ ి నొప్పి సుషుమ్న యనంగ యోగిసం
విదితమునైన సత్పథము ి వేడుక నొందెను దేని గాంచనో. ౧౩౯
- చ. శిలవలెనున్న యాసుదతిఁచెంతనె చేరక పోవుచుండు ప
టులగుమి యిద్ది యేదో యొకఁకుంజ మటంచుఁ దలంచి చాలవే
డ్లలఁ బయి వ్రాలుచుం జనుచుఁ ి గమ్రురుతంబుల శ్రోతృమండలం
బుల నలరంగఁజేయుచును ి బోవుచు వచ్చుచునుండు నిచ్చలున్. ౧౪౦
- ఉ. చీమలు లోనుగాఁగలుగు ి చిన్నకృముల్ తరు వన్నభ్రాంతిఁ బై
కేమెయినైన జంకు గన ి కెంతయుఁబూనికఁ బ్రాచుర్య మహా
ద్దామజవంబునఁ దిగుచు ి ధన్యము యత్న మటంచు నెంచు నా
కోమలి సుంత చాపలముఁ ి గూడని గాఢసమాధి నుండుటన్. ౧౪౧
- మ. ఒడిలోఁజేరి సరిస్థపంబు లది యేదో పుట్టయం చెంచి యి
క్కడ బాగుండును గాపురం బనెడు వేడ్కఁ గాంచి మాత్సర్యముఁ
విడువంజాలి వసించెఁ బూర్వసుకృతావేశంబునఁ సుంత యా
బిడ నేమంబును వీడకే కొలిచె శ్రీవిశ్వేశు నెల్లప్పుడున్. ౧౪౨
- చ. అదియె సమాధి యంచు మునులందురు చిత్త ముపాస్యదేవతా
పదసరసీరుహద్వయముఁ ి బాయక చూచుచు నింద్రియాళి యొ
ప్పిదముగ వశ్యమై నయముఁవెంపును గాంచఁగఁ జేయు టెన్నసి
ద్ధిదము సమాధి దానిగుఱుఁతించియె బాలిక పూనె శ్రద్ధచేన్. ౧౪౩
- ఉ. అట్టిసమాధియందుఁ దనఁమాత్మఁ దిరంబుగ నిల్పి సుంతయేఁ
బట్టుతోలంగ కీర్తరునిపావనరూపము లోఁ దలంచుచుఁ
బుట్టువుఁ దొట్టి చేపడిన ి పూజ్యతరం బగుశ్రద్ధ మించి తోఁ
బుట్టువురీతి సాయపడ ి భూరితపం బొనరించె నవ్వనిన్. ౧౪౪
- చ. తపమది నూలుకొల్పెఁ బరతత్త్వము తానయి భక్తు లెట్టిదా
వపువును నామముం గలుగ ి భావనచేయుచు హృత్సరోజమ
ధ్యపదమునందు నిల్పి కొనియాడఁగఁ గోర్కు లొసంగుచుఁ హరుం
డుపనిపదోఁఘవేద్యుడన ి నొప్పు సదాశివు లోకరక్షకున్. ౧౪౫
- చ. తను మది నిల్పి యొంటిరిగ ి దారుణసత్వనిరంతరాటవికా
ఘననియమంబునం దప మభండతమం బనఁజాలునట్టి దా
నిని విధిఁజేయున ద్రిజకు ి నెమ్మినిగూర్చు వరంబు లీయనెం
చెను బరమేశ్వరుండు ఫలసిద్ధిని గాంచునుగా తపం బిలన్. ౧౪౬

—ॐ కహనాశివుఁడు పార్వతికడకు వచ్చు. —

ఉ. ఇంకొకసారి పార్వతియశభేష్టములం బరికించి తీర్పుఁగా
శంకరుఁ డాత్మ నెంచి కడసారి పరిక్ష యిడె నటంచు నే
తాంకములోనుగాఁ గలుగునయ్యయిచిహ్నములం ద్యజించి యే
శంకకులోనుగాక తగు శ చారుశరీరముఁ దాల్చె నాదృతిన్. ౧౪౭

సీ. సరసిజంబుల సొంపునీరసింపఁగాఁ జాలు కనుదోయి ముచ్చటల్ శ గలుగఁజేయ
స్వరచాపమును గేలిసల్పుచుమించెడు భూయుగం బొకవిత శ పుట్టఁజేయ
లలితకటాక్షైకఫల మిదె శ్రీయుగ మనురితి శ్రుతియుగ్మ శ మమరియుండఁ
గరుణాస్పదం బిదె శ గదయని నుతిఁగాంచు కమనీయవక్షంబు శ కళల నీన

ఆ. వాంఛ లొసఁగఁజాలు శ వర్ణముల్ వెడలింపఁ
గాంచియున్న వన్నెడు శ కరణి నెసఁగు
నోష్ఠయుగళ మెంతో శ యొప్పులకుప్పఁగా
నమరియుండ రూప శ మది చెలంగె. ౧౪౮

మ. పదనాటేడులు దాఁటి యిర్వదికి లోపంబై తదియాంతరం
బిది యింతే యనితెల్పుఁగా మఱియు నూహింపంగ శక్యంబురా
నిదిగాఁ బ్రాయము చెల్లుమిఱి మదనుక శ నిందింపఁగాఁజూచు న
ట్టిదియై కన్పడ రూప మప్రతిమమై శ యేవారె బల్వితగన్. ౧౪౯

చ. అరుదగు భాలనేత్ర మపు శ డారయ యోగులకే గనంగనా
సురలకుఁ గానరాక తగుఁ శ బోధ్య మిదేకద తా స్వతంత్రుడౌ
పరశివుఁ డెద్దిచేయఁ దలంపక ఫలియించు న దప్పు డంచు ని
ర్జరవరులే యెఱుంగుదురు శ జ్ఞానధనంబున నొప్పియుండుటన్. ౧౫౦

సీ. రుద్రాక్షమాలికల్ శ రుచిరమణిహారములుగ భోగీశవిభూషణములు
మాణిక్యభూషణమండలంబుగ నర్థచంద్రకలాపంబు శ చారువజ్ర
కల్పితమకుటనంఘటిత చిహ్నంబుగ గంగాతరంగిణీతీతుంగభంగ
మాలికల్ మణిరుచిజాలంబుగా భస్మచర్మ శ్రీచందనచర్మగాఁగ
తే. నితరులకుఁ గన్పడంగ నా శ యిందుధరుఁడు

రుచిరతరమూర్తియై యొక్కరుండె చేరె
ఘోరతప మాచరించు నా శ కోమలాంగి
యున్న వనమున కమరు లోహో యనంగ. ౧౫౧

మ. తనకంటెకొ మును నుండమారుతము మోదంబొప్పు నేక్కాననం
బున వ్యాపించుచు దర్శనం బొసఁగుమా శ భూతేశ్వరా! యంచుఁ బ్రా
ర్థనముల్ చేయఁగఁ గాననామరులు వింతలేగూర్చు వన్నెల్ తగక
వనమం దెల్లెడలక ముయూరములు నిశ్వాసంబులక నింపగన్. ౧౫౨

- చ. చిలుకలు ముద్దుగుల్కునటు శ చేరి పరస్పరహారిభూషణం
బులు దరురాజయే పలుకుపొల్కిని దోచుగఁ జేయుచుండ ని
స్తులగతులకా మయూరవితథతుల్ తిరుగాడుచు సుందరారవం
బుల వనమెల్ల మార్పులుకఁ శ బూనినరీతి నొనర్చుచుండఁగన్. ౧౫౩
- చ. వలువ లమూల్యముల్ తనదూవర్షమునకా వెలయంగ రత్నకుం
డలములు కాంతు లీనుచుఁ గనంగన వింతగఁ దోచుచుండ ని
మ్ములఁ గపురంపుండమ్ములము శ భూరిపరిమళసంతతికా దిశా
జలరుహనేత్రలం బరవశతత్వము నొందఁగఁ జేయుచుండఁగన్. ౧౫౪
- మ. స్థితమాన్యాంగణమందుఁ దాండవ మొగిం శ జేయం గటాక్షంబు లా
యతకారుణ్యరసాలవాలములె యానొ నంచుఁ దెల్పంగ నా
క్షీతిభృచ్చాపుఁడు మందమందగతులం శ జేరెం దదావాస ము
య్యతివం బూన్కి బరిక్ష చేయఁదగునూహకా జిత్ర వేషంబునన్. ౧౫౫
- మ. పరమేశుం డిదె వచ్చె నీదుతపముల్ శ పండకా మహాభాగ్యముల్
వరునకా నీకు లభించుఁజుమ్ము గిరిజా శ వర్జింప శక్యంబె యె
వ్వరికే నీదగుపుణ్యమంచుఁ దమిచ్చే శ బటుల్ శుకాదుల్ మనో
హరవాక్కుల్ వెలయించుచుండుతఱి దుష్టారాతి యీశానుడున్. ౧౫౬
- చ. పదకమలంబులకా ధరణిభాగముఁ బూతముగా నొనర్చుచుకా
సుదతి వసించునాశ్రమముఁ శ జొచ్చెను బార్వతి యప్పుడే సమా
ధి దలగి లేచుచుండి వసంతిం గనవచ్చెడు సూత్న పూరుషకా
మదనుని ధిక్కరింపఁదగు శ మంజులరూపుని గాంచె వింతగన్. ౧౫౭
- చ. తొలుత జనించె సంభ్రమము శ తోడనె లజ్జయు నంకురించె న
వ్వలఁ బ్రమదంబు సూక్ష్మనియె శ వైశేష సాధ్వన మొక్కయింత యె
ట్టులొ తలచూపఁగల్గెను గోడంగడు వింతగ నవ్వియెల్ల న
వ్వెలది మనంబునకా నిలువ శ వేడుకఁబూనుచు నుండె నెంతయున్. ౧౫౮

— శివపార్వతీ సంవాదము. —

- చ. అతిథి గృహంబుచేరఁగ యథార్హముగా భజియింపనొప్పు నం
చతివ యెఱింగియుండియు మహాత్ముని నాతని జూచినంత నే
వితమునఁ బూజలం దనుప శ వేదవిధుల్ ముద మొందునట్టి ప
ద్ధతులను నొక్కడే మదిని శ దాడమి నూరక నిల్చియుండె దాన్. ౧౫౯
- ఉ. ఇంచుకనేపు నిశ్చలత శ నే గనియుండి మహాభ్రమంబు మా
న్పించెడు జ్ఞానచండకరునిం గనఁజూచిన ప్రోడగాన వ్యా
పించినమాధ్వముక వదలి శ వెంపెసలారెడు భక్తి నూని నే
వించెను శాస్త్రపద్ధతిని శ విశ్వవిధుం బరమేశు శంకరున్. ౧౬౦

మ. వనితాధర్మము సుంతయున్ సడలకే య నర్జింప నర్హుంబుగాఁ
గనుపట్టక దలవాంచి తచ్చరణయుగ్మంబుం గటాక్షంబులం
గనుచున్ మెల్లంగ నార్యవర్య! యెచటం య గానంగఁ బోఁగోరి యీ
వని కేతెంచితి రావిధంబు వినఁగా య వాంఛింతు నిష్కట్టునన్. ౧౬౧

చ. ఉచితమయేని నే వినఁగ య నొప్పునయేని శ్రమంబు దాన మీ
కివటఁ బొసంగదేని వచియింపు మహాత్మ! మదీయపూర్వపు
ణ్యచరితముల్ ఫలించు నని యాత్మఁ బ్రమోదము నొందుదాన నం
చచలకుమారి వేడుటయు య నాకుహనా మునిసూనుఁ డిట్లునన్. ౧౬౨

శా. ఎందుంబోవఁ దలంపుగల్గు మది నశ్చే చేరియేయుందు మే
మెందేనుండిన నెల్లెడన్ నిలిచినశ్చే చూడనైయుందు మా
నందాంభోనిధి నోలలాడుచును వింతల్ చూచు దుర్బాగ్రింతలే
కెందుం జూచినఁ గాననొచు మునిబృంధేష్టంబులం దీర్చుచున్. ౧౬౩

ఉ. తోచినయట్లు చేయఁదగు య తోరపుశక్తి చెలంగ నార్తులం
గాచుటయే వ్రతంబుగ జగంబుల ధర్మముఁ బాడుచేయఁగాఁ
జూచెడువారిఁ ద్రుంచుటయే య తూరవిలాసముగా నెసంగు మా
కోపపలాఠీ! యిప్పు డిట య కొప్పుగ వచ్చితి మీ నినుం గనన్. ౧౬౪

ఉ. నిన్ను గుఱించి యిందలిమునిప్రవరుల్ వచియింప వింటి మో
కన్నియమిన్న! యీనియతిఁ య గాంచిన నించుకచోద్యమయ్యె నే
కన్నెలు మున్ను పూనినటు య కానఁగరాదు జడాత్తు లెవ్వరో
ని న్నిటు ప్రోత్సహించి రని య నేఁ దలపోయుదు నెంతో వింతగన్. ౧౬౫

చ. అరయఁగఁ గ్రూరబుద్ధులగు య న్నట్టిశతుల్ కఠినంపుఁ గార్యముల్
వరులకు నచ్చఁజెప్పి సులభంబులుగా మది నమ్మఁజేసి వా
రురుతరకష్టముల్ గుడువ య నొయ్యనఁ జూచుచు సంతసించుచుం
దు రిది విలాసమై తనరుఁ య దోయరుహానన! యట్టివారికిన్. ౧౬౬

ఉ. బనసు బ్రశ్న చేయుదు నోయారము హెచ్చుగఁ జూపనొప్పు నీ
మేను నిరంతరం బిటులు య మించినపూన్ని శ్రమంబునొందు న
ట్లోనలినాఠీ! చేయు టిదియొప్పునె యెవ్వనిఁగూర్చి యిట్లు లీ
కాననమందు నిష్ఠ గనఁగఁగా బనిఁ బూనితి వింతలెల్లుమా. ౧౬౭

చ. ఫలమది యెట్టిదో యెనుగఁ య బాల్పడువాఁ డతఁ డెట్టివాడో తో
య్యలి వచియింపుమా వినఁగ య నాత్మయు సంశ్రమమొందుచున్న ద
ద్దలవియొ పొందఁ గాదో నిజ య మారయువాడె రహస్యమైనచోఁ
దెలుపుమటంచు నే నధంగ య దెప్పున నేగెడఁ గార్యసంగతిన్, ౧౬౮

ఉ. వేలుగ న్గ దలంపకు సువృత్తపుగా మది దోడవచ్చితిన్
మీతెడుకాంక్షచే ననిన ఓ మేచకకంధరువల్కులెన్ని బల్
నేలుపుకాఁ డితండగు విసీతునిపల్కులె యివ్వి యెట్లుగా
మాటు వచింపనొనో యని ఓ మానసమందుఁ దలంచి యంతటన్ ౧౬౯

చ. పరశీపు సంస్థరించి మృదుభాషలు బల్కె గళస్వనంబు వీ
ణరవముమించ నోప్ర మథనాయకరూప! మహాత్మ! యేశతో
త్కరముననుం దపంబునకుఁ ఓ గాఁ బురికొల్పంగలేదు నేనె శం
కరుని దయాకరుం గుఱిచి ఓ గాఢతపం బొనరింప వచ్చితిన్. ౧౭౦

చ. జనకులు కూడదంచుఁ బలుసౌరులు వల్కులెగాక వెండ్లిచే
యను దలపొసి నీకు హరి ఓ యర్హుఁడు గాఁదగు నంచుఁబల్కి రే
ననయము శంకరుం బతిగ ఓ నాత్మఁ దలంచెడుదానఁ గాన నా
తని వరియింపఁ గోరక స్వతంత్రత వచ్చితి నిష్ఠఁ బూసగన్. ౧౭౧

మ. తొలిమేనం బొనరించెయన్న సుకృతుల్ ఓ తోడ్పాడఁ బ్రోత్సాహమున్
గలుగఁజేసెను గాన వచ్చితిని నాకాంక్షల్ ఫలించంగ భో
గిలసద్ధారుని యోగిసంస్తుతుని సత్కీర్తిప్రభాజాలసం
సభితాశాంతుని భక్తరక్షకుని సేవం దన్ను నిష్ఠంబునన్. ౧౭౨

చ. అనుపలుకుల్ చెవి జొరంగ ఓ నట్టె యహా యనివల్కి నవ్వి త
న్నిని బరికింపఁగా నిదియోవేళె యటం చెద నిశ్చయించి యి
ట్లనియెను బాలవౌదువుకదా నగుఁబొట్లగుఁగాదె నీవాన
ర్చినజతనంబు సత్ఫలదు ఓ శ్రీపతినిక్ విడనాడి వెట్టివై. ౧౭౩

ఉ. ఇల్లనలేక బంధు వితఁ ఓ డివ్విధి నాకనిచెప్ప నొక్కఁడే
దెల్లముగాఁ గనంబడక ఓ దీనులెకాని పొగడ్తగన్నభా
గ్యోల్లసీతుం డొకండయిన ఓ నొక్కపుడైన సఖుండు లేకయే
యెట్లెడ సంచరించు నురగేంద్రవిభూషణుఁ గోరి తక్కుటా! ౧౭౪

సీ. అభిజనసంపద ఓ కాశించితో మహాభాగ్యంబు వీక్షించి ఓ భ్రాంతిగనితో
సౌందర్యమును గాంచి ఓ సంతసంబందితో మణిహారములఁ గని మమతగనితో
సౌధమ్ములకు మహాశ్వర్సంబు నొందితో బంధులఁ బరికించి ఓ వాంఛగనితో
రతంపురాసుల ఓ కతిమోదమందితో సరసత కామోదగనిరతిఁ గొనితో

తే. పరిజనంబుల నారసి ఓ బాగటంచుఁ బొంగితో యెడఁబాయనిముసుల నెంచి
చాల నుప్పొంగితో నీవుఁజేల వలచి, తెవ్విధిని భూతగణవృత్తునీశుఁజెప్పు.

ఉ. కట్టను బట్టలేక తినఁగఁ దగునన్నములేక హస్తీదో
దట్టపుఁజర్చముం దొడిగి ఓ దారుణకాననవస్తురాజయే

పుట్టువువొట్టి భోజ్యముగ భూరిభయంకరభూతసంఘ మె
పట్టన వీడనట్టి పరివారముగా వనమే గృహంబుగన్.

౧౭౬

ఆ. గోవిపాత లేని ఓ ఊణీసురర్షలే, యాశ్రితులుగ నుండునట్టి శివుని
వలచి తతని కుండుభాగ్యంబు దేనిని, గాంచి చెప్తమ మదిని ఓ గలవిధంబు.

సీ. సోయగంబు ధనంబు ఓ ప్రాయంబు కలమును బంధురాజియుఁ బరివారవితతి
ప్రాసాదములు విహారమున కర్హంబులౌ నిష్కుటంబులుమఱి ఓ నిర్మలాంబు
పూర్ణసరస్సులు ఓ భూరిరాజ్యంబును గప్పంబులొసఁగు త్తౌకాతు లెప్పుడు
కైవారములు నేయఁగాఁదగు నమరులు దనవైనఁ దలుగనితమియుఁ గల్గి

ఆ. యుండుహృదయనాథు ఓ నువిదలు కొరుటఁగర్హ మిజగానఁ ఓ దగినయట్టి
వందఱొప్పు దగినయాచార మియది, బాల! దాని మాన ఓ మేలు గాదు.

ఉ. చిన్నఁడనంబు దానిఁగని ఓ చెల్లివహించెడుమాధ్య మిద్వయం
బు న్నైఱి వృద్ధిచేయుటకుఁ ఓ బూనిన యజ్ఞులబోధనంబు ని
ట్లన్నియు నీకుఁ బెట్టనిమహామణి భూషణరాజియై తగ్గె
గన్నెరొ నీదుభాగ్యము నిరకక నుతిచేయఁగ శక్య మెట్లగున్.

౧౭౭

ఉ. ఈశ్వరుఁ డిచ్చె నీ కీపు డౌదృష్ట మనం దగియుండు సోయగం
బీశ్వరియే యనందగుదు ఓ వెన్నఁగ నీవిషయంబునందుఁ జూ
నశ్వర మిద్దియంచును మనంబున నెంచిన వారుచెప్పు లో
కేశ్వరు విష్ణునిక వదలి ఓ యిట్లు వనిక వసియించితోచెల్లి.

౧౭౮

ఉ. ఈవిషయంబునందు నిను ఓ నెంచఁగ మించెడునజ్ఞు లుండ రే
యేవిషయంబులం గనిన ఓ నిద్ది నిజ మ్మని నమ్ము మంబుజా
తీ! విను మొక్క మంచినుడిఁ ఓ జెప్పెద నీదగుమేలుకొరియే
పోవిడు మీప్రతం బిపుడె ఓ పొమ్ము గృహంబున కెంతోవేడుకన్.

౧౭౯

చ. జనకులు సంతసింప గురుసత్తము లాదృతి నిన్నుఁగాంచి దీ
వనముల వేడ్కఁబెంపఁ బరివారము లార్చి దృఢింప నెచ్చెలుల్
మనములఁ గూర్చి నింపఁ గులమండనమై తగుబంధుజాల మె
ల్లను వినుతింప నుండుము విలాసమునక హరి నాథుఁ గోరుచున్.

౧౮౦

చ. విచిత్రగంధి! నీవు కనుగొందుగ శ్రీహరిపత్నివైన మా
నివయము సంతసించు జననీజనకుల్ పరిపూర్ణ కాంతు లై
ప్రచురధనంబు లభ్యునటు ఓ ప్రాజ్యతమాయతరాజ్య మిట్టి న
ల్లెచటఁ గొఱంతలేనియుటు ఓ లెంచి సుఖింతురు న్నెచ్చమీఱఁగన్.

౧౮౧

ఉ. ఇందలుసంతసింపఁ జగ ఓ మెల్లను మోదము నొందు నట్లుగా
నంద దరళాతీ! యీతపమునంద గగుప్రీతిని మాని పొమ్ము ప్రీ

- లండలు సాధునిం గలిసి యర్హ విధంబున దేవతార్చనం
బుం దమిఁ జేయఁగావలయుం య బోలదె శాస్త్రమురీతివర్తిలన్. ౧౮౪
- మ పతిఁ జేపట్టకయుండు కన్యలు తపశిప్రారంభముం జేయఁగా
హిత మంచున్ వచియించు శాస్త్రములు లే యెందున్ సరోజాక్షి! నా
హితవాక్యంబుల నాలకించి తగన యట్టివిప్రు సాగించుగా
- ధృతపశ్చర్యను మాని శ్రీపతినిగూడం గోర్పిమై నుండుమా. ౧౮౫
- చ. తను విది నశ్వరంబె యగుం యదామరసాక్షి! యెసంగుజవ్వనం
బనునది బుద్ధుదాభ మని యారయు మవ్వలఁ గోర నించుకై
నను మఱి రాదుసుమ్ము జతనంబునఁ గల్గినదానిఁ దృప్తిగా
ననుభవమందుఁ బూన్పక యోహా! విడనాడెడువార లుందురే. ౧౮౬
- చ. పలుకులు వేయు నేటి కింకఁ య బంతముమాని వృథాశ్రమంబులం
గలుగఁగఁజేయు పట్టుదలఁ గా దన కింతటఁ బాఱఁదోలి తొ
య్యలి పితృమాతృవాక్యముల యన్యాయముల గ్రహించి శ్రీపతిఁ
జలరుహనేత్రు నాధునిగ యసమృతిఁ గోరుము మేలుగల్గెడున్. ౧౮౭

— పార్వతి కపటమునికి శివమహత్త్వ మెఱిగించుట. —

- చ. అనుటయు శంభుదూషణము యెందు లార్పిని బెంచుచుండఁగా
వినక శివాంఘ్రిపద్మముల యీడనిచి త్రము నించుకే మర
ల్గును బనిపూన కాగ్రహము యెల్లఁజు జిత్తముఁ బైకొనంగ నుం
డిన నిమమంత యాహుచు వడిక బలికె గుహనామహేశ్వరతోన్. ౧౮౮
- క. పిలువనిపేరంటమునకుఁ, గలరయ్యా! పోవువారు యీ కాదని చనినం
గలుగునె యట మర్యాదయు, నలుగురిలోఁ గల్గుఁగాక యీ నగుఁబాటు లొగిన్. ౧౮౯
- క. ఈనానుడి నీయందుం, బూనందగు నన్వయింప యబధవర! నీవెం
దే నేగదవో పా మ్మిక, నీనుడి విన నిచ్చుగింప యేను నిజముగన్. ౧౯౦
- చ. అడిగినవారికే తెలుప యే నా హిత మయ్యది వీటిబుచ్చి నీ
పుడుగక నా కొగిం దెలుపుచుండుట పాడియెగాదు నిన్నుఁబో
లెడు పురుషాళికా హరుని యీల రెఱుంగఁగ శక్య మెట్టులొ
దడయక యింకఁ బొమ్ము దుర్యతంబుల యార్జన మేల చేసెదో. ౧౯౧
- సీ. కాశేయకంబులు యగజచర్మ మెవ్వనిదృష్టికి సమముగా యెసంగుచుండు
జారుగంధంబు భస్మము నొక్కభంగిగా నేమహాత్ముండు చూచు యేమమూను
మణిహారముల ఘోరశోభణిహారముల నొక్కకరణి నేహరుండు చక్కంగదాల్పు
సమృతంబు దారుణహాలాహలం బొక్కగతి నేశివుండు త్రాగుం యగడుముదమున
- ఆ. నట్టిసర్వసముని యనభేతు సర్వజ్ఞ, నమరనేవితాంఘ్రికములు వేద
వేద్యమహిముఁ బరము యేమిలు శంకరు నీకుఁ, దెలియఁదర మె యేలవలికె దిట్లు.

ద్వితియాశ్వాసము.

- ఉ. ఎన్ని భవంబు లెత్తిన నోహినవిభూషణుఁ గొల్చునట్టి భా
గ్యోన్నతిగల్గు జన్మమది యుత్తమమైతగు నంచు జ్ఞానసు
పన్నులు నిర్వచింతు రది యెఁగని తోచెను నాకు నట్లుగా
నన్నియమంబుఁ బూనితిని యాథునిగా హరుఁ బొందుకోరికన్ ౧౯౩
- చ. కరుణకుఁ దావలంబయి జగంబుల నెవ్వరు తన్ను వేడినన్
బరుగుననచ్చి వారలకు యెద్ర మొసంగుచు నిర్వికారుడౌ
పరమశివుండు నా కొనఁగు యెద్రము లియ్యది నిశ్చయంబు మా
నిరమణ! చాలు నింక శివునిం దెగడక జనవయ్య యింటికిన్. ౧౯౪
- మ. తొలిజన్మంబున నీ వొనర్చినయభుసామంబు నిన్నిట్లు శ్రీ
గళు దూషింపఁగఁ బ్రోత్సహించె నిది నిక్కం బంచు భావించెదక
గలరే శంకరు నిందచేయుమును లెక్కలంబునందైన దు
ష్టులె దూషింపఁగఁ బూనువారలు కరడుం బాపైకక్కత్యాదృతిన్. ౧౯౫
- మ. వినవయ్యా! మునిబాలకా! శివుని సదృశ్యత్వాంత మే నించుకే
వినిపింతుఁ దను నెవ్వరే దెగడి యాచెన్మం తమింపంగదే
యని వేడక తమియించి భక్తునిగనే యాత్మం దలంచుక హరుం
డనఁదార్కాణము దక్షుడే యగుఁ దుమాశరాంశుండు నౌ నెన్నఁగన్. ౧౯౬
- శా. ఎన్నేఁ దప్ప లొనర్చి యవ్వలఁ బ్రభూ యీతప్పలక జేసితిక
మన్నింపందగు నంచు వేడగనె సుమూనించు సుంతైన దా
నెన్నం డాయపరాధసంఘముల విశ్వేశుండు నిర్బంధుడౌ
పన్నత్రాణహరాయణుండు వినవో యెఁగిద్యలం దన్నుతుల్. ౧౯౭
- ఉ. జ్ఞానలవంబులేని మృతశకల్పముల కొందఱు విష్ణు వొక్కడే
కాని శివుండు ముక్తిదుఁడు యెఁగని యందురు వేదరాశియే
పూని వచించు శంకరుడె యెఁగిదుఁ డౌ నని స్వప్రకాశుడే
యకా నని భూతనాథుడగు యెఁగని వేటొకమాట యేటికిన్. ౧౯౮
- చ. ఎవనికి నింక జన్మమది యెన్నఁగలేదో యతందె భక్తిచే
శివుని పదాంబుజద్వయముఁ జిత్తపదంబున నిల్చి కొల్వఁగాఁ
దివురు ననేకజన్మములఁ ద్రిమూర్తజులు నతందె యీశ్వరుం
గలిసి శ్వసంతతుల్ మొఱుగుకై వడి దిట్టుచునుండు నెప్పుడున్. ౧౯౯
- ఉ. ఎవ్వనిమన్యు వొక్కత్రుటి యెల్లజగంబుల రూపుమార్పునో
యెవ్వని సత్కృపాకణ మదెల్లర యార్తుల బాపజులనో
యెవ్వనిభూషణవ్రజము యీశ్వరతత్వ దగఁ దెల్పుచుండునో
యెవ్వరమూర్తి శంకరు మహాత్ము నెఱుంగఁగ నీకు శక్యమే. ౨౦౦

- చ. పరులకు హింసఁగూర్చుటకె శ పాల్పడుత్రారభుజంగరాజి యే
హరునకు భూషణంబులయి శ యాదృతీమీఱఁగఁ గొల్పుచుండు భీ
కరతరభూతరాశి కలశకాలము నేవ లొనర్చుచుం దమిం
బరిచరు లట్టులుండు నలభర్తనిశక్తి నెఱుంగఁజాలుదే. ౨౦౧
- సీ. ఈశుండై సర్వలోకేశుండై నతహృషీకేశుండై సర్వభూతేశుండై డగుచు
దాతయై భర్తనిశ్చాతయై దేవతానేతయై దుష్టైకశేత యగుచు
మోదియై మునిహితాపాదియై యజశిరశ్చేదియై త్రిపురవిభేది యగుచు
బాత్తుండై కార్తుకశోత్తుండై శ్రుతికృతస్తోత్తుండై నిర్మలగాత్తుండై డగుచు
తే. శాశ్వతానందుండై మహాశాంతుండై డగుచు, విజితకందర్పుండై జ్ఞానివేద్యుండగుచు
నలరు సర్వజ్ఞ సర్వగు శ హరుని నిట్లు, తూలనాడంగ నీ కెట్లు శ తోచె మోని.
- చ. గురువుల దేవతావళిని శ గొంకక తూలఁగనాడుజాల్తు ని
ష్ఠురహృదయుం గనుంగొనఁగఁ శ జూపుడుఁ బాప మటంచుఁ బెద్ద లం
దురు పరమేశ్వరుఁ హరుని శ దోచినయట్టులు నిందచేయు నీ
చరతుని నిన్నుఁ జూడ నభుసంతతి యబ్బును గానఁ బొ మ్మిడన్. ౨౦౩
- చ. పితమదోఱంగి శరవజగదీశ్వరుఁ దూలఁగనాడు నిన్ను మ
త్స్యతనుకృతాయుధంబునఁ శ బరేతవిభంగనఁ బుచ్చువచ్చు గా
ని తపముకల్పియుం దఱుఁగు శ నిర్భరతాపక దుష్కృతాన్నియే
నిను వడిఁ గాల్పు నం చెఱిఁగి శ నే నిపు డూరకయున్న దానఁ జూ. ౨౦౪

❖ శివుఁడు ప్రత్యక్షమై పార్వతికి వరము లిచ్చుట. ❖

- చ. అనుచు రుడుగ్రహవ్యవహా శ నాయతేకీలలుపర్వి దృద్ధ్యయం
బునఁ గనుపట్టఁ జూచుటయు శ భూతవిభుం డిఁక నూరకున్నఁ ద
ప్పును బని యంచుఁ ద త్తనువుఁ శ బోవిడి యంతట నై జరూపముం
గనఁబడఁజేసె బార్వతికిఁ శ గన్నులపండువుగాఁగ నత్తఱిన్. ౨౦౫
- సీ. గంగాతరంగిణీ శ రంగ త్తరంగరవంబులు కర్ణహితంబుఁ గూర్పుఁ
గమ్రహిమాంశురేఖయు భూషణంబయి దృద్ధ్యయంబునకు మేలెంతోనింప
భాలభాగమున శ భాసిల్లు శుచినేత్ర మార్తలకష్టహనాళి గాల్పు
రవిచంద్రరూపనేత్రములు భక్తాంత స్తమస్సంతతుల రూపుమాపుచుండ
తే. సారకరుణారసంబు విశాలనేత్ర, కమలయుగళాంతములనండినమయ మెఱిఁగి
యట్టైప్రవహించుచుండఁ జూపఁజ్ఞుశివుని, భక్తరక్షణాదితుని శ బరమశుభదు.
- చ. కనుగొని మత్ప్రవాహమున శ గాఢనిమగ్నమనస్సరోజయై
దనయొనరించినట్టి దగుదారుణభాషణముల్ త్రపాభరం
బును గదియింప వేగముగ శ మోమును పంచి మహేశుపావనాం
ప్రీనశినయుగ్మముం గనుచుఁ శ కేవలభక్తి భజించుచుండఁగన్. ౨౦౬

సీ. తొలుదొల్ల భయ ముప్పుతీలి కంపమొదవ నాశ్చర్యంబుఁ దనువువీసంజ్ఞఁజేసె
నద్దానిఁ బైకొని యమలభక్తి మహేశ్వరదములకడ నిల్వఁగ మది నొసర్చె
నయ్యది పరికించి యతవేగముగ వాంఛ లాచిత్తవిశ్రాంతి నశ్చై మాన్చె
సంతట బుద్ధికాశర్యం బెద్దిచేయనొ నింకని తర్కింప న బింకమూనె

ఆ. సంతలోన వీడ న యన్నింటిఁ బైకొని, యెద్దిచేయ నిశ్చయింపఁ జాల
కుండఁ జేయఁజాలి న యుండె మహాదేవుఁడోలి వానిఁ గనుచునుండె నెలమి.

ఉ. అంత హిమావనీధ్రతనయామణి యించుక శాంతిసూని య
త్యంతకృపాసముద్రు నభయప్రదు శంకరుఁ దృప్తి గాంచుచున్
సంతసమెంతయుం దను వెసం బురికొల్పఁగ మ్రొక్కినిల్చి యీ
వంత పాసంగనేల యని న వేమఱు నెంచుచునుండ నీశుఁడున్. ౨౦౯

ఉ. సుస్థిత మాస్యపద్మమునఁ న జొక్కి నటంపఁగఁ బర్వతాత్మజా!
విస్మయ మొందనేల? నిను న వే విధులం బరికించి మెచ్చిత్ర
సుస్థరణీయ మీతపము న ఁగిఁ గలట్టిమహర్షిరాజికే
ఘనరయోగిరాశి నినుఁ గాంచి త్రపం గనుచారు సు మ్మికన్. ౨౧౦

చ. పయసునఁ బిన్నదానవయి న భక్తిభరంబునఁ బెద్దదానవై .
నయమున మేలుబంతివయి న నాతిరొ మించితి వీతపంబునన్
జయమును గాంచి తీవు పలుసారులు నిన్నుఁ బరిక్షిచేసి మె
చ్చి యభిమతార్థముల్ గలుగఁజేయఁగ వచ్చితి నీదుచెంతకున్. ౨౧౧

క. పంచమహాభూతంబులు, వంచింపఁగ లేక నిన్ను న వదలె ననఁగ నీ
యంచితతప మిది యనదృశ,మంచున్ వచియింపవలెనె న యన్నులమిన్నా. ౨౧౨

మ. ననుఁ బాణిగ్రహణంబుచేయుటకు నోనారీమణి నీవు పూ
నిన మాన్వింపఁగ నెంద టెన్నోవిధులన్ నేర్పొప్పుఁగాఁ దెల్పి య
వ్వనజాతుం బతి నీవు కైకొన మదిన్ న వాంఛింపఁగాఁ జేయఁబూ
నినయారీతుల నే నెఱింగితిజామీ న నీవాంఛితంబున్ గడున్. ౨౧౩

ఉ. మెచ్చితి నీదునిష్ఠకు నశమేయఫలంబుల నొందఁగోరి నీ
విచ్చటనుండ నీమన మదంకను మార్పును గాంచునేమొ యే
పొచ్చెములేక సుస్థిరతఁ న బొల్పునొ యంచుఁ బరిక్షిచేయఁగా
ముచ్చట నొంది యిప్పిది న ముగ్ధ! వచించితి నంచు నెంచుమా. ౨౧౪

చ. పలుకులఁ గాలముం గడుప న బాగిఁకఁ గాదు భవన్తనోరథం
బులు ఫలియింపజేయు పరశముల్ కరుణింపఁగ వచ్చితిరిగదా
పొలఁతిరొ వేడు మిష్టవరముల్ త్రప నూనకు మింక నన్నయీ
శులలితవాక్కు లట్లై విన న శ్రోతయుగం బొగిఁగి దృప్తినిండఁగన్. ౨౧౫

1. ఘనరయలు = కుశింభరయలు.

1. శిర సొకయింత నెత్తి విధుశేఖరు వక్త్రహిమాంశు నెంతో యా
దరమునఁ గాంచి తన్నయనతామరసద్వయ విచ్యుతార్తిసం
హరణ కృపామృతార్ద్ర విమలాయతదృష్టులు సోక నెమ్మనం
బరుదుగ హాయిచెందఁగఁ గృతార్థగఁ దన్నుఁ దలంచుచున్. 206
2. దోసిలివట్టి పల్కె దయతో ననుఁ బ్రోవఁగ వచ్చియున్నదే
వా! సకలేశ్వరా! దృఢతఃరాజ్యతః బల్కిననావచస్సులం
దోసములకాక్షమింపు మిదె శ దోసిలియొద్ది భజించుదాన న
న్నీసమయంబునకా సఫలకృత్యగఁ జేయుము దీనరక్షకా. 207
3. మనసునఁ దొల్ల నేపురుషమండనువై నిడునో పురంద్రి యా
తనినె గ్రహింపఁగాదగును శ దప్పక నాథునిగాఁగ నంచు శా
స్త్రనిచయముల్ విధించు నని శ సాధుమతుల్ వచియింప వింటి గా
వున నినుఁ గోరితిం దొలుతభూతపతి! హృదయాధినాథుగన్. 208
4. ఈనాయనామా మరల్పు శక్యమగునే యెవ్వారికే నిద్రి యె
ట్లైనకా సిద్ధిని గాంచదేని భవదీయాంఘ్ర్యర్పణార్థంబె యీ
మేనుకా యోగభవాన్ని కాహుతిగ నొప్పిం జేయఁగా నెంచి యు
న్నా నోదేవ! ననుకా గ్రహింపు సతిగా శ నాపుణ్యముల్ పండఁగన్. 209
5. తపము ఫలించు నెత్తెని శ దర్శనమిత్తువా యప్పు డంచు శా
స్త్రపథముఁ జక్కఁగా నెఱుఁగు శ ధన్యులు పల్కుదు రట్టులే మహే
శ! పరమభాగ్యదాయకము శ సన్తునిముక్తిఫలప్రదంబునై
న పదయుగంబుఁ దావకము శ నాథ! కనుంగొని ధన్యనైఁగా. 210
6. నీవు పరిక్షచేసెడు పానిం దగఁ బూనిననే ముసీంద్రుడే
నేవిధివైన నిల్చి కృతకృత్యత గాంచఁగఁ జాలునే యనం
గావధు వెట్టు చాలు నిది శ గాఢభవ త్కరుణాఫలంబె యా
నీ విక నన్నుఁ జేకొనెడు శ నే ర్పదియెట్టిదో నాకుఁ దెల్పమా. 211
7. నీపాణిగ్రహణంబె కోరితి మదికా శ నీరేజపత్రాక్ష! వా
ణిపేంద్ర ప్రముఖామరార్చితపదా శ నీపాదపద్మార్చన
వ్యాపారంబున సర్వకాలము ననుకా శ వర్తింపఁగాఁజేసి మో
దాపారాంబుధి నోలలాడ వర మిమ్మా! భక్తకల్పద్రుమా! 212
8. అనుచుఁ బ్రకంపమాన మృదుహస్తసరోరుహయుగ్మబంధయై
వినయవిభూషణం బమర శ వేడు హిమాచలపుత్రి కామణిం
గనుగొని శంకరుం డనియెం శ గామిని నీ విటు నన్నుఁగూర్చి పా
వననియమంబు నల్పితివి శ వాంఛఫలింప వరం బొసంగితిన్. 213

- ఉ. నారదమాని మేనయు మనంబును మార్పంగఁ బూని యెన్నియో
సారులు నన్ను దూషణము శ సల్పుచు బుద్ధులు నేర్పి రట్లు వే
సారక సీదతండ్రియును శ జక్రధరుం డధికుం డటంచు నే
భూరిదరిద్రదోషమును శ బూనితి నంచు వచించి రెంతయున్. ౨౨౪
- ఉ. ఎందఱవెన్నిసార్లు వచియించిన వానిని లెక్కపెట్టకే
డెందమునందు నాసీరి గగడింపక నన్నె వరించియుంట నే
నిందు నినుం గనంగ వరసమీయంగ వచ్చితే జాము పార్వతీ!
ముం దొకచిత్రముఁ సురసమూహము గానఁగఁ జేయఁగాదగున్. ౨౨౫
- శా.దానిం దెల్పెద నాలకింపు గిరిజాతా! నిన్నుఁ జ్రేమంబునం
గానంగఁ జనుదెంచు నియ్యెడకు నాత్మభృత్యభం తెల్లయే
మేనాదేవినిగూడి నారదుడు మేల్లెలంచు వర్తింప నెం
లే నక దూటచు నీతపం బుడుప నేవే నీతులం దెల్పుచున్. ౨౨౬
- మ. నినుఁ గొంపోయి యదే విధానముననే శ నీరేజవత్తాతుఁ గై
కొనఁగఁ జేయఁగఁ బూనువార లిది నీకుం దెల్పఁగా నెంచితిక
గనుకక నీవు స్వయంవరంబునఁ బతిం శ కైకొందు నంచుం బ్రతి
జ్ఞను జేయందగు దాని మార్ప నెటులే శ శక్యంబు గాకుండఁగన్. ౨౨౭
- ఉ. వచ్చినబంధవర్తమున శ బాలు ద్వివర్ణవయస్కు నొక్కనిక
ముచ్చటమీఱ నీజననిముందఱ నుంచి యమర్త్యులందు నే
పొచ్చెములేనివాఁ డితనిఁ శ బూనిక నెత్తికొనంగ నేర్చునే
నిచ్చుపలాక్షి నాదుహిత శ నీగిరిజక వరియింప నర్హుడౌ. ౨౨౮
- మ. అని నీతండ్రి వచింపజేయు మటులే శ యంచుక సురేజ్యుల్ ముదం
బున నాబాలుని నెత్తికోడలఁతు రెపొప్పిల్కిక బ్రయత్నంబుచే
సిన నెవ్వారి కశక్యమేయగుఁజామీ శ చిత్తంబునం దించుకే
ననుమానింపకు మాకు మారుడు నితాంతస్ఫారదర్పం డగున్. ౨౨౯
- క. మానసపుత్రుఁడు నా కని, మానిని దలపోయు మతని శ మాధవుఁ డెత్తం
గా నేల చాలఁ డనుననుమానముఁ బూనకుము నమ్ము శ మాటను దీనిన్. ౨౩౦
- చ. హరిహయుఁ డబ్జసూతియు మురారియు నాతని నెత్తెజాల రిం
కొరులు సమర్థు లంచు మది శ యోజనచేయఁగ నేల? నేనె యో
తరుణిరొ! వాని నెత్తుకొని శ తావకవాంఛ ఫలింపజేయుదుక
హరునిసుఖాపితంబు లెపుడైన ఫలింపక యుండవచ్చునే. ౨౩౧
- ఉ. ¹ద్వాపర మించుకే మదిని శ బాదుకొనంగ నొనర్చు కిచ్చటం
గాపురముం బొనర్పఁ గుతుకంబును గాంపక తల్లిదండ్రులుం

1 ద్వాపరము = సంజేహము.

- దామనుడున్ నినుం గనంగ న దాపును జేరకముందె కార్యది
యోచరతంత్రవై మెలంగు న చాలశుభంబులు నీకుఁ గల్గుతన్. ౨౩౨
- మ. ఇంక నే బోయెద నాసభన్ మరల నికాంగంచంగ నేతెంతు న
ర్భకుఁ డెట్టిండ్ని యెంచబోకు మిభవక్తస్సూర్తి జెన్నాదు నా
దుకుమారుం డనినిశ్చయింపు మతనిన్ న దోర్విర్యసంపన్ను న
స్త్రకళాభిజ్ఞునిగా నెటుంగు మెవ రెత్తం జాల రబ్బాలకున్. ౨౩౩
- చ. అత్తఁడు మదాజ్ఞ బాలకునియట్లుగఁ దోచుగఁజేయుచున్ సుర
ప్రతతులు నిండియుండెడు సభాస్థలియందు స్తనంధయుండుగా
జతనము దీనిఁ గాంచుటకె న తత్వము గన్పడకుండ నుండుఁజు
వ్వుతనినె నీవు కోరుదు పాపార్యమదాజ్ఞయై ప్రోత్సహింపఁగన్. ౨౩౪
- ఉ. ఎల్లరు నమ్మతింత్తు హరిజేక్షణ! యీశవధంబు సంగతం
బెల్లవిధంబులం గనంగ నీతని నెత్తుట లీలగాదె యం
చుల్లములం బ్రమోదరస న ముప్పతిలక్ సమయంబు దీర్పఁగాఁ
జెల్లు నటంచుఁ భూనుదురు న చిత్తములెల్లను దత్తఁపడన్. ౨౩౫
- చ. సమయ మి దెవ్వధిన్ సభను న సాగునొ నాదగు భాగ్యమెట్టిచం
దమున ఫలించునో యెవఁడు న తచ్చిశుభ్రం బయికెత్తునో యటం
చు మనసునం దలంచుకొనుచున్ పగ నొందకు మేను బల్కిన
ట్లమరసభన్ ఫలించు నఖిలార్థము లొక్కకొఱంతలేకయే. ౨౩౬
- ఉ. నమ్ము త్రిశుద్ధిగాఁ బలుకునాయది దీని మృగేక్షణ! మనో
జ్ఞమ్మగ వీచువాయువులు న చక్కనికోయిలకూతలున్ సుగం
ధమ్ములఁ గ్రుమ్మరించు సుమనస్తతిభారవినవ్రవీరు దో
ఘమ్ముల చాలనంబును నికామము నీకు శుభంబుఁ దెల్పెడున్. ౨౩౭
- ఉ. మంగళముల్ చెలంగును హిమక్షితిభృద్వరకన్యకామణీ
యింగితవిద్యరిష్ట వనుశ్చెల్లను దెల్లమయయ్యె నాకు నీ
యంగదలెల్ల బాసె నిక న హాయిగ నుండుము కోర్కులెల్లఁ బం
డెంగద యెగువాడను గడించిమగంటిమిఁ జూపుదున్ సభన్. ౨౩౮
- చ. అనుచుఁ గటాక్షవీక్షణము న లల్లనఁ బర్యగఁ జేయుచున్ ద్రిలో
చనుఁ డపు డం దదృశ్యుడయి న స్వర్ణగిరిం దగుమానిరాట్నభం
గనఁబడె; నంతటన్ గిరిజ న కాంక్షితముల్ ఫలియించునన్న శం
భుని హితవాక్యముల్ తమిని న బొంగఁగఁజేయఁగ విశ్వసించుచున్. ౨౩౯
- మ. హరపాదాంబురుహద్వయంబు మదిలో న భ్యానించు చుండెన్; గిరి
శ్వరుఁ డాపార్వతిసేమముం దలంచుచున్ న స్థాంతంబు పొక్కంగ ని

ర్జరమానీంద్రుడు ప్రోత్సహించుగఁ గళిత్రం బట్టె దుగ్ధఖార్తిచేఁ
బురికొల్పెం జనియెం గుమారి నియమభంబు బూసునచ్చోటికిన్. ౨౪౦

— హిమవదాదులు పార్వతీకడకు వచ్చుట. ౨౪౧

ఉ. మేనకయుక్ సురర్షియును ధ మేలుదలంచుచు గూడఁబోయి య
•వ్మానినిఁ గాంచి రంతట హిమక్షీతిభృద్వరుఁ డాత్మజామణిం
జానుగఁ జెంతఁ జేర్చికొని ధ స్వాంతము మార్దవ మొందునట్లు స
వ్మానమువీరిఁ బల్కెను బ్రహ్మాదము లొందక కాన నుండువే. ౨౪౧

సీ. మృదుతమతనువల్లి ధ మేటిర్పుండ్రావాతహతినిట్లు వాడెనే ధ యమృతాన
సాగసుకీర్జడ ధూళీసోఁకుట బిటునయి యలరారకున్న దే ధ యమృతాన
పున్నమచందరుఁబోలు నెఱ్ఱెగ మెంతో యార్తి గుండెనే ధ యమృతాన
పల్లవంబుల డిందువడఁ జేయుపాదమ్ము లివ్వాడ్కిఁ బొక్కెనే ధ యమృతాన
తే. ఆకలియు డప్పియును నిన్ను ధ నలముకొనఁగ

నధికకష్టమ్ము లొందితే ధ యమృతాన

యేటిగ్రహచార మిది కాన ధ నిట్టులుండఁ

దినఁగఁ గట్టంగఁ గొడువయ్యెనె తలంపు.

౨౪౨

చ. కలుముల కాటపట్టగు ¹నికాయ్యము లెన్నియొ కల్గియుండఁగా
విలసితరత్న భూషలును ధ వేలకువేలుగ నొప్పియుండఁ గా
నల నివసించి యాకులఁ దినంగ ని దేదరదృష్టమొక్కొ యో
జలజనిభేక్షణ! తెలియఁజాల నికై నను దీని మానుమా. ౨౪౩

శా. దీనికా మానఁగఁజాల నంచు మదిలోఁ ధ దీండ్రించుకోపాగ్ని నా
పై నం బర్వఁగఁజేయఁ జూచెదవాకో ధ బాలా! నినుం గాంచుచుకా
నేనుకా మేనయు నిందె నిల్చి తపముం ధ దీప్తంబుగాఁజేసి యీ
మేనులో వాయుదు మంతవట్టు నిజమా ధ ²మేపుట్టువా! నమ్ముమా. ౨౪౪

చ. జనకులు నీనిమి త్రమయి ధ శర్తములకా విడనాడి కానలో
వనటఁ గృశించి చచ్చుటయె ధ బాగని నీమదిఁ దోడదేని నీ
దు నియమముం దృఢించి మముఁ ధ దోడ్కొని యింటికిఁ బొమ్ము పార్వతీ!
మనమున నెంచి యింకఁ దగుఁమాట వచింపుము మానిముందటన్. ౨౪౫

తరళము:—

జననియుకాజనకుండు కోరిక ధ సంతతిం గన నెన్నఁగా
ననువుగాని విధంబునకా నియమావళిం గయికొంచు దే
వునివదంబులఁ గొల్చి తత్కృపఁ ధ బొందువారు ఫలంబుగాఁ
దనయులం దనుజాతలకా మదిఁ ధ దచ్చమంబుఁ దలంపుమా. ౨౪౬

ఉ. కన్నదియాదిగాఁ బొసఁగుకష్టములెల్ల సహించి వెంచి యే

1 నికాయ్యములు = గృహములు. 2 మేపుట్టువు = పుత్రిక.

- మన్న ఊమించి వారిదగుహార్థము స్వీయముగాఁ దదార్థి దా
మన్నివిధంబులం గుడిచి యల్లన వృద్ధికిఁ దెచ్చుచుండు వా
రి న్ననబోడి సంకటపరితమనస్కులఁ జేయు టొప్పునే. ౨౪౭
- చ. బదులొనరించి తీర్పుకొన యచ్చు బరోపకృతిం గృతజ్ఞుఁడై
సదమలగాత్రి! యేబదులునల్పిన మాతృపితృణ మింతయై
నఁ దలుగఁజాలునే? వెదకినం గనుపట్టదు దానిఁ దీర్చున
య్యది యెదియైన లోకముల య నారయుమా భవదాత్మ దీనినిన్. ౨౪౮
- ఉ. తల్లిని దండ్రీనిఁ సరిగఁ దన్నగఁజాలిన దొక్కకార్యమే
యుల్లముఁ బల్లవించునటు యొప్పుగఁ దాను దదాజ్ఞలొన వ
ర్తిల్లుట, దానఁ దప్ప మఱిదేనను వారలఁ దన్నరామి ను
త్కుల్లనరోజనేత్ర! తలపోయుము చక్కనిత్రోవ నొక్కటన్. ౨౪౯
- చ. పరులువచించుభాష లొకపట్టుననైన మనంబులోపలం
జొరఁబడసికుమా యవి యశోభనముల్ పరిణామకాలమం
దురుతరదుఃఖిదంబు లగుఁచుండు నటం చొగి నిశ్చయింపుమా
త్వరపడి యింకనైన మదుఁదారవచస్సుల నాదరింపుమా. ౨౫౦
- ఉ. పెద్దలు పిన్న వారలకుఁ ద బెంపునుగూర్పఁగఁ గోర్కొమీఱఁగా
బుద్ధులు నేర్పఁబూనుదురు యొకడల్లెను శాస్త్రరీతిఁగా
దిద్దఁగనే తలంత్తు సుదృఢి! విననొప్పుదె వారివాక్తతి
సుద్ధులు వేయునేల? మదిఁ ద జొప్పడఁ జేయుము నాతలంపులన్. ౨౫౧
- ఉ. సర్వవిదుత్తముం డితఁడు య సన్తుని నారదుఁ డిట్టివాడె యా
శర్వనిమాని లోకపతిఁ ద జక్రధరుఁ బటఁ గూర్పనెంచె నీ
యుర్వర నింక నిట్టిహితుఁ ద డుండునొకొ మన కెందుఁ దల్లి! హృ
త్పర్వముగా వరింపుము సుపర్వగణేశ్వరు భార్గవీవిభున్. ౨౫౨
- ఉ. నీమది నాటియున్నయది యనిద్యమె యకాసని యెల్లవారలు
భామిని! నాకుఁ దెల్పిరి సెఱబాసని వారలు మెచ్చునట్లుగా
శ్రీమహిళాధవుఁ బతిగఁ ద జిత్తమునఁ గయిఁకొమ్మ మాకు నెం
తో ముదముప్పతిల్లునటు య లుద్యమముం బొనరింపు మింతటన్. ౨౫౩
- చ. అనుచుఁ గపోలయుగ్మమును య హస్తతలంబుల దువ్వచుకొ మనం
బునఁ గనుపట్టునువ్వులికఁ ద బొంగెడునశ్రుకణాలి మస్తకం
బును దడువంగ నున్న హిమభరూఢరవర్చుని బార్వ్యమందు ని
చ్చింజనయిత్రి మేనను నిలింపమునిఁ మెలమెల్లఁ గాంచుచున్. ౨౫౪

కవికంఠభూషణము:—

శిర మట్టె యెత్తి వగఁజెందెడు తండ్రీని తల్లినిఁ మహా
దరమొప్పుఁ గాంచి మునితల్లజునిఁ వినయంబుమీఱ భ

- క్తిరతిక్ నమస్తతీని ఓ ధీవిభవంబు గనంబడంగఁ జే
సి రయంబు మీఱంగను ఓ జేసె విధిక్ మరియాద వారిన్. ౨౫౫
- మ. తలెదండ్రుల్ మునివర్యుడొక డనిసి రాతన్వంగి మర్యాదకుఁ
గలిగెఁక వారికి నవ్వకంబు తమదౌకార్యంబు సర్వం బింకఁ
ఫలియించుక గిరిజాస్వభావమును మూర్ఖంగంటి మి ట్లంచు; న
వ్వల శాతోదరి మెల్ల మెల్లనఁ దమిక్ ఓ భాషించె నీరీతిగన్. ౨౫౬
- చ. జనకునియాజ్ఞ మౌనివరుశాసనముక్ దలఁదాల్చుదాన నై
నను వరనిర్ణయం బిపుడె ఓ నానుడులక వెలిపుచ్చ నెంచకుం
డని మిము వేడుదాన నభయం బొసఁగందగు మీరు నాకు దై
వనియతి మీఱరా దనెఘభావము నామదిఁ దోచెడుం గడున్. ౨౫౭
- చ. అనుటయు వార లానుడులయందలి యర్థవిశేష మీశ్వరే
చ్చ నెఱుంగఁజాల కాగిరిజ ఓ చక్రీ వరింపఁగ నెంచియే వచిం
చె నీటు లటంచు నెంచి యటుచెనెద మంచు వచించి రంత సీ
శునిపదయుగ్మముం దలఁచుచుక ఫలసిద్ధిని గాంచఁ గోరుచున్. ౨౫౮
- చ. మదిగల యర్థముం దెలుపఁమాని తముం గనుసర్వమంగళక
ముదమునఁ జూచి యాతుహినభూధరుఁ డిట్లను నింట నున్న యా
సుదతులమిన్న లెల్ల నినుఁజూడఁగఁ గోరుచు నున్న వారు పో
వుడ మింక జాల మేల ననబోడి! యటం చొగిఁ బ్రోత్సహింపఁగన్. ౨౫౯
- చ. తపమును మానిపోవుటకుఁ ఓ దా నెడ సమృత్తి గాంచనట్లు తోఁ
చుపడిగా నటించి మధుసూదనునిక్ వరియింపవచ్చు నా
దువరమభాగ్యరాశి యిటు ఓ తూర్ణముగా ఫలియించె నంచు భూ
ధ్రపతి తలంప మానమును ఓ దాల్చి మహేశ్వరునే తలంచుచున్. ౨౬౦
- ఉ. జ్ఞానవిదు త్తముం డనఁగ ఓ సన్నుతిఁగాంచిన యల్ల దేవతా
మానియు శంభునిచ్చ మెయి ఓ మానినిదా తలఁ పిట్టిదం చెదక
గానకయుండె; నంతఁ దనఁగొదిలిపుత్రిక సమృతించుచొ
ప్పునిన దంచు నమ్మి తనఁయుగ్మలినిక్¹ బఱటెం జమత్పుతీన్. ౨౬౧
- క. ఆసన్న తెల్విగని వే, రాసక్ మేనయును బుత్రి ఓ నాదర మొప్పుం
గా సదనమునకు రమ్మా, యీసమధికనిష్ఠ నీకు ఓ నేలా జేలా. ౨౬౨
- చ. శ్రమములపాలు చేయుటకె ఓ చాలిన యీతపమేల! యన్న వ
స్త్రములకు నేఱొఱంతయును ఓ రాదుకదా ప్రమదామణీసమూ
హములు సదా నినుం గొలువ ఓ హాయిగ నుండఁగరాదె చాలదే
కమలదళాక్షిణి! మనకుఁ ఓ గల్గినభాగ్యము భోగ్యమైనచోన్. ౨౬౩

1 బఱటు = మెల్ల గా గోరుట.

- చ. ఇది మొదలీ ప్రమాఖ్య గని శ యెన్నగరానిసుఖంబు లొంద నా
స్వదమయి యొప్పుప్రాణవిభుసంగతి నుండంగ లోడలంపు మో
ముదితరొ! తల్లిదండ్రుల బ్రహ్మోదమహామృతరాశి నోలలా
డఁ దగును జేయ నీకని కడంకఫలించగ బుజ్జగించినన్. ౨౬౪
- ఉ. చూపుల గొంత లోబడినహింపఁ గనంబడఁజేయుచున్ సవి
శ్రీపదముల్ గనుంగొనుచు శ దెల్పి మఱుంగుపడంగఁజేసి తా
నేపని చేయఁగాడగునొ శ యెన్నగఁ జాలనియట్లు లుండ; హృ
త్తాపమునం గలంగుచును శ దల్లి కుమారిక బుజ్జగించుచున్. ౨౬౫
- చ. తెలియక యిట్టికష్టములు శ తెచ్చుకొనంగఁ దలంచి యెవ్వరో
పలికిన నాలకించి వగఁపాలయితే మృదుగాత్రి! యంచు మా
టలు వెతఁ దొట్రిలంగఁ గపటం బొకయింత యెఱుంగనట్టితో
య్యలిఁ గొనిపోవఁగాఁ దగుప్రయత్నము సేయుడు నాథ! యంచనన్. ౨౬౬
- తే. వ్యోమయానంబు సిద్ధమైయున్న దిందె
యెక్కుమా యని బతిమాలె శ నక్కొమరిత
నంత నారదుఁ డట్లై చేయంగ నీకుఁ
దగు నటంచు వదించె నెంతయును ప్రీతి. ౨౬౭
- ఉ. అందఱు తన్ను నిప్పగిది శ నాదృతి రమ్మని ప్రోత్సహించఁగా
నందుల కెట్లా యొప్పుకొని శ నట్లు నటించె హిమాద్రిజాత; యా
నందముమీఱ మేనయుఁ గనన్ మది నేపజనింపఁజేయు నా
సుందరి వస్త్రముఖ్యముల శ జూచి కనుంగవ నశ్రువుల్ తగన్. ౨౬౮
- ఉ. సుంతగ దవ్వనన్ నిలిచి శ చూచుచు నెప్పుడు తమ్ముఁ బిల్లరో
వితయలంకృతుల్ గొనుచు శ వేగమహియి గిరింద్రపుత్రి నే
విత మటంచు నెంచు సఖబృందముఁ బిల్పిన జేరవచ్చి సం
క్రాంత ముదశ్రుబిందుకలికా సమలంకృత నేత్రయగ్నమై. ౨౬౯
- చ. గిరిజను జాట్టి నిల్పి యిటు శ కేవలనిర్దయ మమ్ము వీడి ని
ష్ఠరజపనిష్ఠఁ బూనుటనఁ శ జోద్యముగాదె తలోదరీ! యనన్
గరుణచెలంగ నాసఖులఁ శ గాంచి మృదూక్తుల నూఱడించి భూ
ధరపతి వేగిరింపఁ బితృభామముఁ జేరగ నిచ్చగించినన్. ౨౭౦
- చ. తనసుత నాసఖిజనముఁ శ దాఁ బురికొల్పుచు వ్యోమయాన మె
క్కిన మునితో గిరింద్రుఁడను శ గేరుచు నెక్కినయంత యాన మొ
క్కనిమిషమాత్రఁ జేరెను నీకాయము నందలిబంధురాజి వే
డ్డ నెదురువచ్చి పార్వతిని శ గాఢముదంబున గారవించుచున్. ౨౭౧
- చ. తపము ఫలించెనమ్మ మదిఁ శ దార్కొనువాంఛలు పండెనమ్మ క

ప్రపడితివంచు నీమొగమె శ చక్కంగఁ దెల్పుచునున్నదమ్మ యి
ట్టిపనికి నిన్నుఁ బూనిచి సడంగన నెంచినవార లెంత పు
ణ్యపురుషులొ తగం దెలుపవమ్మ గిరిశ్వరపుత్ర కామణీ!

౨౨౨

క. అని తల్లివంకవారలు, గనికరమున నశ్రువితేత శ గ్రమైడుకనులన్
దనుఁ గనుచు వితర్కించుగ, వనజేక్షణ యుండె మోమునవించి పలుకకే.

ఉ. బేలవుగాన శ్రీవిభుని శ వీరవరేణ్యుని మాని భూతరా
జ్జాలసమావృతున్ మునులనంగతి నుండువిరక్తు నుజ్జిత
శ్రీలితున్ విషాక్తగళు శ నేవితభూధరసద్గు భూషిత
వ్యాళుని గోరితే యనుచు శ భామినియోర్తుక నవ్వె నయ్యెడన్.

౨౨౪

ప. శితిగళుఁగూడి శైలవరశృంగములన్ విహరింప నెంచితో
యతివరొ! యీడుజోడయినయట్టివరున్ మహనీయభోగసం
తతి గలవాని గోరుకొని శ ధన్యతఁ గాంచగ నెంచితోకదే
సతు లిక నవ్వరే యని దిసంతులు కొట్టె నొకర్తు శైలజన్.

౨౨౫

ఉ. పొంగుచు ద్వీపిచర్తవరమున్ బరిధానముగా నెసంగఁ గౌ
రంగము కంచుకంబుగను శ రాజిలఁ గాననపుష్పహారరా
జిం గనువిందుఁ గూర్పుచుఁ బ్రసేధిని గాంచిన శ్వేతకాయమున్
సంగతినుండ వేడ్కగన శ స్వాంతమునం దలపోసి నిష్ఠఁ బూ
నంగ వనంబుఁ జేరితివా శ నాతి సెబాసనె నొక్క లేమయున్.

౨౨౬

ప. ఒకతృటియైన నిన్వదలి శ యుండఁగ నోప నటంచు బల్కుదీ
వకట! సరోజనేత్ర! గహానాంతరసీమల నింతకాల. మీ
వాకతుకవే వనింప నెటు శ లోర్చితివా కరుణారస్వార్థచి
త్తకలిత వాఁగదే యని నితంబిని యొక్కతె దూఱె మక్కువన్.

౨౨౭

మ. సురనారీమణు లంఘ్రపంకజములన్ శ జొక్కంపుఁబ్రీతిన్ నిరం
తరముంగొల్వఁగ వేచియుండ గురునానారత్న భూషాసము
త్కరముల్ కోరినయపురాఁగ సుఖసద్వ్యాపి నొప్పారు శ్రీ
వరుఁ డాత్మేశ్వరుడై చాలంగ మనుమా శ వామాక్ష! యింతైన నిం
కొదుని గోరకుమంచొకర్తు సఖి యుద్యోగించె బోధింపఁగన్.

౨౨౮

ఆ. కడుపులోనిచల్ల శ కదలకుండఁగ నిక, నైన నింటనుండవమ్మ కొమ్మ!
సమృద్ధముగూర్చునవతురుని బతిజేసికొమ్మ యంచు నొక్కయమ్మ వేడె.

౨౨౯

మ. గహనంబందుఁ దరక్షుముఖ్యమృగసంఘం బట్టె దుర్వారకో
పహతిన్ రేగి మహాధ్వనుల్ దెసల నింపన్ వాని నైరించి కా
మహర్క నెమ్మది నిల్చి గాఢతప మోక్షాడ్కిన్ విధిన్ నల్పితో
యహహా! యం చొకబోటిమిన్న పొగడెన్ శ హర్షంబునం బార్వతిన్, ౨౩౦

- చ. నలువురు నీవు పూనుజతనంబును గాంచి హసించ దిక్కులే
వలువలుగా శ్మశానమె నివాసముగాఁగఁ బిశాచరాజియే
కొలుపుడుకాండ్లుగా మునులగుంపులె మిత్రులుగాఁ జెలంగుశ్రీ
గళుఁ బతిఁ గోరితే యని యొకర్తుక గేలియొనర్చెఁ బార్వతీన్. ౨౮౧
- చ. అతివరా! నీవుచేసినప్రయత్నము లీమనజాతికెల్ల నీ
చతఁ గలిగించె నేమి యనఁజాలుదు శ్రీయును రూపమున్ సుసం
తతియును బ్రాయమున్ శుభనిదానములై తగులక్షణంబులున్
వెతకినలేనివృద్ధుఁ గడుఁబీదతనంబున నొప్పువానిని
బతిగ నదెట్లు కోరితివా శ బాలిక యంచనె నొక్కలేమ తాన్. ౨౮౨
- చ. పలువురు సుందరీమణులు శ బాలశశాంకధరున్ మహేశ్వరుం
దెలియమి దూఱుచుండిన మదింగల తత్పదభక్తి వీడకే
పలుకకయుండెఁ బార్వతీయు శ భామిను లంతట నామెచిత్తవృ
త్తులు మరలెం గదాయనుచుఁ శ దోరపుచేడుక నుండి రవ్వలన్. ౨౮౩
- ఉ. మానివరుండు తద్గిరికుమారికశీలము గాంచి యెంతయున్
మానసమందు సంతసము శ మాటికిమాటికిఁ బొంగుచుండఁ దాఁ
బూనినకార్య మెల్ల నొకఁబోలికఁ బండె నటంచు నెన్నుచున్
శ్రీనిధిసన్నిధానమును శ జేరఁగఁ బోవఁగ నెంచి యిట్లునన్. ౨౮౪
- చ. ధరణిధరేంద్ర! యిచ్చటి యుదంతములెల్ల మురారిసన్నిధిన్
గర మనురాగ ముప్పటిలఁగా వినిపింపఁగఁ బోవువాడఁ గా
ర్యరతియుఁ బ్రోత్సహించె నను శ నాదృతిమై నెలవిప్పు పోయెదన్
దరుణియు సమృద్ధిచు నిక శ దానవవైరి నటంచు నెంచెదన్. ౨౮౫
- చ. అపుడపు డాతలోదరికి శ నర్హవిధంబున నమ్మురారిపై
నపరిమితానురాగ మెటు శ లాత్మ జనించునో యట్టిరితులం
గృహతోలఁకాడఁగాఁ దెలుపఁనేదగుఁజొవ్వు మహీధరేంద్ర! నీ
వె పరమభాగ్యవంతుడ వభీష్టము లొందుమ యింకఁ దత్కృపన్. ౨౮౬
- ఉ. ఏమటుపాటులేక సుత శ యెవ్విధి మార్పును గాంచజాలునో
నీమది నిశ్చయించుకొని శ నేర్పునఁ జక్కఁగఁ బోధచేయుమా
నామరియాదఁ గాచుజతనం బొనరింపుము పోయివచ్చెదన్
శ్రీమహిళామనోహరునిఁచెంతకు నిందలి వార్తఁ దెల్పఁగన్. ౨౮౭
- ఉ. నావచనం బసత్యమయినన్ మునిసంఘమునందు దుర్యశం
బావహిలున్ నిజంబు, మరియోదయె పోయిన జీవితం బదే
యా విధలంబు గాన నటులొ నటుచేయక శ్రద్ధమీఱ నా
యీవచనంబు సార్థక మదెట్టులగుం బని యట్లుచేయుమా. ౨౮౮

- మ. హరునికా దూఱకు మద్ది సత్ఫలము నీశయంజాల దద్దాన నీ
గిరిజారత్నము కోపమూని తనకోర్కిక బండునట్లే యొన
ర్చురతిం బూనుచు గాన నట్టివనికిం శ జొప్పింప కెట్లొ మహే
శ్వరుడై బ్రేముడి తగ్గుచందమున సంభాషించు టొప్పుంజుమీ. ౨౮౯
- వ. వనజదళౌతువర్ణన మహార్యగతిం బొనరించుచుండు న
ట్లొనరుపు కుడ్యదర్పణము శ లొక్కవిధంబున శ్రీవిభుం డొన
ర్చిన మహనీయకార్యములఁ శ జెప్పక చెప్పుచు నుండునట్లు చి
త్రనికరయుక్తి నుండెడగు శ దానఁ దదాశయ మట్టై మాటెడున్. ౨౯౦
- చ. పలికెడుపల్కులెల్ల హరిభద్రచరిత్రములై యెసంగఁగా
వలయును జిత్రముల్ నృహరివైభవముల్ తెలుపంగఁజాలున
ట్లనవడి యుండఁగావలయు శ నద్రివరా! బహుభాషలేలఁ యి
మ్ముల నెదిగాంచినకా విన విభుక హరిఁ దెల్పుచునుండఁగాఁ దగున్. ౨౯౧
- ఉ. ఎల్లెడలం జెలంగుహరి శ యింతిమనోగతుండై నిరంతరం
బుల్లసిలంగఁజేయుపని శ నొప్పుగఁ బూనుము తన్నుతీర్చజం
బుల్లమునందుఁ జిత్తరువునొప్పున నాటినఁ జిత్తవృత్తులే
మెల్లఁగ మార్చునొందు నిదె శ మేటియుపాయము శీతభూధరా. ౨౯౨
- చ. సమయమెఱింగి యుక్తముగఁ శ జక్రిమహత్త్వము పాడుచుండుచం
దమున సఖివ్రజంబునకుఁ శ దత్పరతకా హితబోధచేయు య
త్నమిది బయల్పడం దగదు శ దాన ఫలించునుగార్య మెల్ల స
ర్వము తెలియంగఁజాలుదువు శ వచ్చెద యత్నముపండు నత్తఱిన్. ౨౯౩
- చ. అని మహతీనినాదమున శ నాత్మ నెసంగెడునోంకృతిస్వనం
బనుగతమై చెలంగఁ బ్రమోదాంబుధి ముగ్ధుచు నారదుండు శ్రీ
శునిపదముల్ హృదబ్జమునఁ శ జొప్పడియుండఁగ యోగశక్తిపెం
పున వియదధ్వమందు వడిఁ శ బోయెను గార్యపరత్వ మొప్పుగన్. ౨౯౪
- మ. దివిషన్దొని చనంగ మేనయు పీఠాద్రిత్తావిభుం డాత్మలకా
వివిధాలోచన లొప్పు దన్నియమముల్ శ వేవేగ పాటించె నె
చి విలాసంబులఁ బుత్రి దేలుతఱి నీపిత్రంబులం గాంచిలే
యువిదా యంచు రమేశునాకృతుల నెన్నో చూపుచుం జెప్పుచున్. ౨౯౫
- చ. మనము విలోభతం గనెడుమాడ్కి నొనర్చుచునుండి రవ్వీధం
బు నెఱిగియుకా బ్రియంబున విభుకా శశిశేఖరు లోఁ దలంచుచుకా
జనకులు సంతసంపడఁగఁ శ జక్రివిచిత్ర చరిత్రగేయముల్
నినుచుఁ దదాకృతుల్ గనుచు శ వింతయె తోషింపు నూరకుండె ధాన్ ౨౯౬

- చ. కొమరితచి త్రవృత్తిఁ గనుఁగొంద మటుంచుఁ దలంచు మేనయుఁ
 హిమగిరినాథుఁడు మరల న నెన్ని యొరితుల విష్ణుదివ్యచి
 త్రములను జూపుచు బహువిధంబులఁ దెల్పుచునుండి రింతయై
 న మరలనట్టి చి త్రమున న తియుఁ జూచుచు విను నాదృతిన్. ౨౯౭
- క. పరమేశ్వరు వచనంబుల, మరల మరలం దలంచి న మానస మెంతో
 త్వరపడకయుండ నొప్పె ని, తరులకుఁ దెలియం దగనివిధం బమరంగన్. ౨౯౮
- క. సర్వావస్థలయందును, శర్వుని పావనతమాంఘ్రి, సరసిజముల హృ
 త్వస్వరముగం దలంచు నా, పార్వతి సమయంబు తీర్పుపని యెటు లనుచున్.
- క. శివవాక్యము మది నెన్నుచు, బ్రవిమలయూగైకసిద్ధివలని ఫలము నా
 భవసంగతియెకదా యం, చవధానముమీఱ నిశ్చయముఁ జేకొనుచున్. ౩౦౦
- ఉ. చింతలుమాని యుండె దమఁ చెప్పినమాటలు సాదరంబు న
 త్యంతము శ్రద్ధయుఁ వెలయ న త్తజయుఁ వినుచుంట కెంతయుఁ
 సంతసమంది లోఁబడినచందము తోఁచుట తల్లిదండ్రు లా
 వంతయు శంకనొందక ప్రియంబున నుండిరి శంకరేచ్ఛచేన్. ౩౦౧

— ఆశ్వాసాంతము. —

- క. శ్రుతిమంత్రహవ్యవాహ, హుతిసంప్రీతాంతరంగ న హూహూముఖ్యా
 ప్రతిమానగానవిద్యా, కృతిసంకీర్తిత సమగ్రకీర్తినిధానా. ౩౦౨
- శా. ప్రత్యగ్రత్తిదశార్థనాశ్రవణవశద్వప్రీతియుక్తైత్త కా
 నిత్యప్రాభవసంప్రవృద్ధసుయశోనీహరశ్చిచ్ఛటా
 గత్యాత్తికృతపద్మజాండనికరా న త్రవ్యాదదుర్వారగ
 ర్వత్యాగార్థభృతాతిభీకర మహాస్త్రహృహరాజత్కరా. ౩౦౩

కవలవిలసితము:—

సురవరమునివరశశుభఫలదానా
 దరరుచిరతరహృదయవికచాబ్జా
 హరి సరసిజభవ న హరిహయ ముఖ్యా
 మరపతి పరిసుత న మధురతమాఖ్యా. ౩౦౪

గద్యము. ఇది శ్రీమత్ప్రపురసుందరీ కరుణావాప్త గీర్వాణాంధ్రకవితాస్రాభవ,
 కాశ్యపాస్వయప్రభవ, శ్రీజనమంచి వంశాంబురాశికుముదిసీమిత్ర, సుబ్రహ్మణ్య
 మనీషిపుత్ర, తాండవకృష్ణాపరాభిధేయ శేషాద్రినామధేయ నిర్మితమైన
 సర్వమంగళాపరిణయంబును మహాప్రబంధంబునందు ద్వితీయాశ్వాసము
 సంపూర్ణము.

శ్రీ శ్రీ శ్రీ.

సర్వమంగళాపరిణయము

తృ తీ యా శ్వా స ము.

- క. శ్రీకాంతాహృదయేశ్వర, లోకేశ్వర శక్రమానిలోకార్చిత భా
గ్యాకరపాదాంబురుహా, శ్రీకలితాలాప చంద్రశేఖరదేవా. ౧
- ఆ. అవధరింపు మవలీదగు దివ్యవృత్తాంత, మాహిమాద్రితనయ యాత్మయందు
శంభువరము నమ్మి సమయంబు ద్రోయుచు, నుండ నంత నారదండం చనుచు.
- చ. మనమున నెంచె బార్వతి యమానుషచర్యల లోఁడలంచినన్
వనరుహనేత్రుఁ గైకొనెడుభంగియె తోచదు మానిదు స్థరం
బనదగు తత్తపంబునకు స నాపమేశ్వరుఁ డాత్మ మెచ్చి యే
మనివర మిచ్చెనో విధి యహార్యగతిం దగుఁగాదె యెప్పుడున్. 3
- చ. జనకులవాక్యముల్ వినినజాడ రవంతగఁ దోచెఁ గాని యా
వనితదృగుత్పలంబుల ప్రభల్ కడు సందియమంద నాస్పదం
బును గలిగించె సమృతిని స బొందినయట్లు నటించుచందముల్
కనఁబడెఁ గాని సూన్యతముఁగా మది దోడదు చక్రి గోరుటల్. ౪
- చ. తొలుతనే చక్రి స్వాశయము స దోడఁగఁజేసెను గాని సందియం
బుల కవకాశలేశమును స బోలదు పొందనటంచుఁ బూన్కిమై
బలికితి నాదెభారము వివాహమునం దని చేసితిం బ్రతి
జ్ఞలు పలుభంగులన్ దెలియఁజాలకపోయితి విష్ణుమాయలన్. ౫
- ఉ. నే నొనరించువాడ నొకనిం బరు సాయ మొనర్చుమంచు నె
న్నైనను వేడఁబోవ ననునట్టియహంకృతి వేనికుండు న
వ్వానికి వక్త్రభంగము సభాస్థలిఁ గల్గఁగఁజేయుఁ గర్తమై
తానె చెలంగు దై వమని స తప్పక నాయనుభూతి తెల్పెడున్. ౬
- మ. పరమాత్మం డిటు పంతేమూనకుము నాపలుకుల్ మదిం బొన్ను మం
చు రహిం దెల్పుగ వాని జేకొనక కింఁచుం బోలుచున్ గర్వినై
హరిభక్తప్రజమందుఁ బూజ్యుడను నే స నంచున్ మహాహంకృతిం
జరియింపఁ దగునే ఫలిం చె నదె య్మాఁగఁచందాన దుఃఖాత్మ తన్. ౭

- మ. ఇతఁ జింతించిన నేఫలం బమరు నొన్నేరీతులం జూడ వె
 న్మకుఁ బోఁ జెల్లదటంచుఁ దోచెడి మదికా నాదౌ తపంబెల్ల దీ
 నికిగా నొడ్డి హిమాచలేంద్రసుత, యానీరేజపత్రాక్షుఁ డ
 పుక కోరంగ నొనర్చెదక జగతి నాశపంతంబు నెగ్గించెదన్. ౮
- చ. త్వరపడి యెట్టికార్యమును శ బంతముమీఱు నొనర్పబూనరా
 దరయక పూననే మరల శ నయ్యది మిక్కిలి కష్టదం బటం
 చొరులు హసింప మాను టది శ యొప్పుదు కష్టము లెన్ని పచ్చినక
 బురుషుఁడు తా నహించి మదిఁ శ బూనినకార్యము నిర్వహింపనౌ. ౯
- ఉ. దై వమె కార్యభారమును శ దప్పక తీర్చును బౌరుషంబు లె
 న్నే వితథంబులౌట నరు శ లెప్పునిఁ దప్పక తీర్తమంచు నే
 యేధిఁ బూనరా దనుచు శ హీనమతుల్ తెగి పల్కుచుండుగా
 దై వమునమ్మి పౌరుషముఁ శ దప్పినవాడె ధరిత్రి నల్పుడౌ. ౧౦
- ఉ. పౌరుషమే ఫలప్రదము శ భావుకదానచణంబు గాన నే
 పూరుషుడైన దై వమును శ బుద్ధిఁ దలంపక యుండఁజెల్లు నం
 చూరక ప్రేలుచుండు ధర శ నుద్ధతు లయ్యది యొప్పుగాదుగా
 పౌరుషదై వముల్ కలియఁ శ బండును గార్యము లేనిచోఁ జెడున్. ౧౧
- చ. కనుకనె నేను దై వమును శ గాదన కిట్టిప్రయత్నముం దపం
 బునకు ఫలంబుగా దివిజశృంజము మేలనఁ జేయఁ బూనితిక
 వనజదళాక్షుఁ డిద్ది ఫలవంతముగా నొనరించుఁగాక నా
 పని కొనసాగఁ బోయెదను శ భారము శ్రీహరి దన్న నమ్మికన్. ౧౨
- శా. కార్యం బిద్ధి ఫలింపదేని భగవత్కల్యాణవిఘ్నంబు మ
 న్నర్యాదాక్షిణ్యం బొసంగుఁ గనుకకా నామాంబు గాపాడ నా
 యార్యాచిత్తము మార్పునొందునటులే శ యత్నింతు నిద్దానికిక
 వర్యాత్మియ తపోమహాభవమునే శ వర్జింతుఁ జక్ర శ్రీధమై. ౧౩
- మ. భవవత్సంతతి నుత్తమోత్తములు గోశ్రం దాపసుల్ వారివెక
 భవ మత్స్యత్తమ మద్ది సుంతతలుగకా నాదా మహాకార్యముల్
 పునరుజ్జీవితముల్ మహార్థములు నై శ పొల్పారుచుండుంగదా
 వనజాక్షార్థము నే వ్యయింతు భవముకా శ భాస్వత్తపోహపమున్. ౧౪
- మ. పరమేశం డిసుమంతే తృప్తుడయినకా శ భద్రంబు లెన్నే నిరం
 తరముం గల్గుచెకాక తద్విమలపాదద్వంద్వదాస్యం బొగి
 దొరకుం; గోరంగ నర్హమైన దదెగా శ తూర్ణంబుగా నాపరా
 త్పరు దర్శింపఁగఁబోయెదకా జని ఫలింపం జేసెదం బూనిక్కిమై. ౧౫

— నారదుఃసతు మునిశేషముః శంకరుఃడు వర్చనమిచ్చుట. —

- మ. అని చింతించుచు నాలుగడ్డం లీడఁగా శ నాచోట సర్వర్షపు
 పునికాయోజ్వలమై మహాఫలయుతికా శ భాసిల్లి చూడంగ నిం
 తని వర్ణింపఁ దరంబుగాని ప్రమదం శ బందించు పత్రిధ్వనుల్
 • తనరం బొల్పు తపోవనం బొకఁడు వింతల్ గూర్చుచు గన్పడెన్. ౧౬
- వ. కనఁబడినంతనే ఘునినిశాన్య మిదా నని యెంచి దేవతా
 మునియు నిదేల తప్పితిన్ శ ముక బలుతేవలు పోవుత్రోవ నీ
 వన మిపుడే కనఁబడినభంగి మనంబునఁ దోచెఁ జింతలే
 మనమును గ్రమ్మియుండుటను శ మార్గముఁ దప్పిత నంచు నెన్న నొ. ౧౭
- శా. ఆరామం బిదియంచుఁ దోచెడి నహా శ హారిద్రుమాక్షిర్ణ మి
 క్లేరాజ్యంబుననుంట గానఁబడ దింకేలా పృథాలస్య మీ
 యారామంబున నున్న పుణ్యమతులకా శ హర్షాభినిర్మగ్నులకా
 శ్రీరామాప్రియపాదపద్మరతులకా శ సేవిం చెదకా భక్తితోన్. ౧౮
- ఉ. రాఁగలశ్రేయముం దెలుపు శ రమ్యనిమిత్తము లంచుఁ బెద్దలే
 బాగుగఁ దెల్పి రేనిపుడు శ పట్టినకార్యము పండునంచు నే
 న్నేగతులకా మనోజ్ఞమగు శ నీవనదర్శనజాత మోదమే
 యూఁగు మదాత్మ నక్కటికనూని మఱింతగ నూఱిం చెడున్. ౧౯
- క. ఆకన్తికమగు ప్రమదం, జే కార్యము పండునంచు శ నెఱింగించెడు నా
 కీకడఁ గావునఁ ద్వరపడి, యీకమ్రవనంబుఁ జొత్తుఁ శ గృష్ణుఁ దలఁచుచున్.
- వ. అని తలపోయుచుం జనియె శ సవ్వనసీమకు నందు నొక్కచో
 మునితనయుల్¹ పదింబదిగ శ ముద్దులుగుల్కు విపంచికారవం
 బున గళనాదముంగలిపి శ భూతవిభుం బరమేశు సత్కృపాం
 బునిధి నమేయగేయములఁ శ బోల నుతించుచు నుండి రెంతయున్. ౨౦
- మ. ఒకచో భూజలతాగ్రభాగములపై శ నొయ్యారముల్ మీఱఁగా
 శుకముల్ చేడియ లింపుమీఱఁ బలుకకా శ శ్రోత్రైకపేయమ్ముగా
 సకలాంగంబులు తృప్తినొంద వినుచుకా శ సర్వేశు శ్రీశంభు ది
 వ్యకవర్ణోజ్వలశీర్షునిం దలఁచుచుకా శ భాసిల్లుచుండెం గడున్. ౨౧
- వ. హరివారు లంబుజాసనుడు శ నాదిమతే త్వమునుండి కల్గి రొ
 క్కరువుడునే స్వతంత్రుడనఁ శ గాఁ జెలువారుదు నంచుఁబల్కువాఁ
 డరసిన నిందు లేడనుచు శ నాత్మల నమ్ముడు మీర లంచు నె
 ల్లరకు మృదూక్తులం దెలుపులాగునఁ గూయుచునుండె² దిత్తిరుల్. ౨౩

1 పదింబదిగ = చక్కఁగా. 2 దిత్తిరి = తీతువనుపిట్ట.

- మ. శ్రుతులే¹ తెల్పెడు సర్వ మిశ్వరునిదా² యాపంబె తద్విన్నస్స
 ట్టి తగం గాంచినఁ గానరా దని పరీక్షింపంగ నిష్కాట సూ
 న్నతమే యంచు వచించు యోగితతి యిం³ కేలా వితర్కంబు లం
 చితమార్గం బిదె యంచుఁ దెల్పు దొడఁగెన్⁴ 1 చీరీతతుల్ గట్టిగన్. ౨౪
- చ. దుచిరసువర్ణపత్ర నికురుంబము కన్నులవిందుచేయ వే
 దచయము పల్కులన్ వెడల⁵ దర్పకవైరి మహాత్మ్యబోధకో
 క్తుచిత సదాశయంబులనె⁶ యొప్పుగఁ గల్గిన గోరువంకగుం
 పవోటున నుండె నెంతయును⁷ హర్షము పాంథుల కబ్బుజేయుచున్. ౨౫
- తా. మింటంబోవుచు వ్యోమయానములపై⁸ మేల్కూర్పుపీతాళి వా
 ల్లంటుల్ మించి వివంచితానినద ముఖగంధస్వరం బించుకే
 జంటంబాయక యొప్పుజేయుఁ ద్రిదళుల్⁹ సంతృప్తులై వింపొగిన్
 దంటం బోవఁగఁ గాంచె నారదుడు స్వాంతం బెంతో చిత్రంపడన్. ౨౬
- ఉ. అంత వనంబునంతరమునం దొకచోట మహాటజంబు సం
 క్రాంతసమీరబాలకము¹⁰ కమ్రతరోన్నతభూజరాజ ము
 త్క్రాంతమఖ్యాధూమము నొకామవినిర్గతవేదనాద ము
 ద్భాగ్నింతనీరీశవాద సురవర్యసమూహము నై కనంబడెన్. ౨౭
- చ. కనంబడినంతనే తనదురకార్యము పండినయట్టు లెంచి యి
 మ్మునివరుఁ డెవ్వఁడో మహితముర్తిగ నుండునటంచుఁ దోచెడున్
 మనమునఁ గల్గుశంకలను¹¹ మానక తెల్పి మునీంద్రునానతిం
 గొని చనువాడ నంచు మునికుంజరుఁ గానఁగ నేగె లోనికిన్. ౨౮
- ఉ. ముంగిటనే కనంబడిరి¹² మూర్తిమదగ్గులె యిమ్మునీంద్రున
 త్సంగతిఁగోరి యివ్విధిని¹³ ఛాత్రులుగా వసియించువార లె
 న్నంగఁ దరంబె వీరల ఘనంబగు బ్రాహ్మణతేజమంచు లోఁ
 బొంగెడు దేవమానికి సమాహముగా ద్విజబాలకోత్తముల్. ౨౯
- సీ. ఒకఁడు యజుర్వేదమున్నతస్వరముగఁ బరియించుచున్ భగవంతుఁ బొగడఁ
 నొకఁడు సామశ్రుతి¹⁴ నొప్పారఁబాడుచు సర్వేశుమహిమంబు¹⁵ సన్నుతింప
 నొకఁడు ఋగామ్నాయసూక్తుల బలుకుచు దేవాదిదేవుమూర్తితతి నెన్న
 నొకఁ డధర్వశ్రుతిసూహించి జపియించుచు బరాత్పరుఁ బొగడుచుం జెలంగ
 తే. నొకఁడు వేదార్థతత్త్వ మిట్టొప్పు ననుచు
 దనదుసహపాఠకులకు శాంతముగఁ దెలుప
 నొకఁడు సర్వాత్మశక్తి యిట్టొప్పు ననుచు
 బలుకఁ దరమానెయం చొగి¹⁶ బలుకుచుండ.

1 చీరీతతుల్ = శుభ్రదువలగుంపులు.

- మ. మణియుం గొందలు విప్ర బాలకులు భీమప్రకమబొప్పడ
గ్గటి తర్కొక్కల వేదవాక్యముల నిక్కంబైనయర్థం బిదే
మణి యొండెద్దియుం గా దటంచు బలుకన్ శ మాతొడ్డగా నోడి కొం
దలు తూష్టికతఁ దాల్చి యొక్కపలుకై నం బల్కలేకుండగన్. 30
- ఉ. కొందలు తర్కవాక్కుల నిగూఢతమశ్రుతితత్త్వ మిట్టిదొ
నందలు దీని నొప్పుదగు శ నంచు వచింపగనొనె తర్క మే
చందమునం బ్రమాణ మనఁజాలుదు మం చని మాటుపల్కుచున్
ముందటికాళ్ల సంకెలులఁ శ బోలినయట్లుగ నాచ్ఛటింపగన్. 31
- ఉ. బొడ్డున జందెముం జొనిపి శ పోరికి బిల్చినయట్టు లించుకే
యడ్డునులేక మార్పలుకు శ టర్కమె తర్కము దూలువార లే
గడ్డును గాననొదురె యఖండతర్కార్థముఁ దెల్పుదాని నే
యెద్దెలు దూఱగా వినుదుఁమే యని కొందలు చిందుద్రొక్కగన్. 32
- చ. వల దిఁకఁ బోటులాట లని శ వారలనాపి మఱొక్కకొందఱు
వ్వలి కనుపంగ సిగ్గుపడి శ బాగుగ మీరిటు బుద్ధిచెప్పినా
ర లిఁక తమింపుడి యనుచు శ రమ్యగళిస్సన మొప్పు బల్క వా
రెలనగ వాస్యపద్మముల శ నెంతయుం గప్పగ నుండి రాదృతిన్. 33
- చ. స్వర మొకయించుకైన విధిసంగతిఁ దప్పకయుండఁగా మనో
హరముగ నొప్పుచందమున శ నందొకకొందలు వేదపాఠ మా
దరమునఁ జేయఁగా విని పఠత్రులు తన్నయతం జెలంగి యో
గరతిని గాంచినట్లుగనె శ గానఁబడెన్ దరురాజశాఖలన్. 34
- ఉ. చల్లనివాయువుల్ పొలయసాగె మనంబున కింపునింపుచున్
మెల్లఁగ మేన సోకుచు సుమీరము లయ్యవి పుష్పవాసనల్
చల్లుచు గంధవాహవరసంజ్ఞ యథార్థముచేయుచుండె న
ట్లులుము సంతసించునటు శ లొప్పెడు నాయుటజాంతరమ్మనన్. 35
- చ. చని యొకచోటఁ గృష్ణమృగచర్మము కుంజరనాథచర్మమున్
దనకొగిఁ గట్టఁ గప్పకొనఁ శ దద్దయు నర్థములై చెలంగఁ జ
క్కని దగు ద్వీపిచర్మము సుఖంబును గూర్చుమహాసనంబుగాఁ
దనర సమాధిసొప్ప మునితల్లజు నొక్కనిఁ గాంచె వేడుకన్. 36
- సీ. దక్షిణశ్రుతిని రుద్రాక్షమాలిక వ్రేల వత్సమ్మనన్ మణిబంధయుగము
నందు నూహింపరా శ నట్టియోషధుల పూసలసరమ్ములు కడు శ వెలయుచుండ
నాసాగ్రభాగమ్మనన్ దృష్టి యొప్పుంగఁ గటూర్ధ్వదేహభాగమ్ము చక్క
నిక్కియుండఁగ ముఖ శ మ్మొక్కకొటి బ్రథమ కౌంతిపుంజము నీనఁగాసమాధి

తే. యందుఁగల్గు పరాకు బ్రహ్మసనమై, తెలుపఁ జిస్తుద్ర లుభయశాఖలఁ జెలంగ
నాత్మనాత్మ నెఱ్ఱానించునట్టి చిహ్నముల నె యాకృతి తెలుపంగఁబొలుచుమాని.

ఉ. నారదుఁ డందుఁ గాంచి మునినాయకుఁ డీతఁ డెవండ్లో యద్భుతా
కారము గల్గి తేజము వికర్తనబింబ సహస్ర కాంతులక
బేరునఁ గుండఁజేయఁ గడువంతగ నిచ్చట నున్న వాఁ డిటం
జేరితిఁ బూర్వపుణ్యమున న సిద్ధములయ్యె మదీయకృత్యముల్. 3౯

చ. అరుదుగ నీమహర్షి వదనాబ్జము కానఁగనయ్యెడుక మహే
శ్వర మురవైరులం దొకఁడొ న బ్రహ్మయొ కాదగునంచుఁ దోచు నిం
కొరుఁ డగునేని దీ ప్తి యిటు న లొప్పనె యేదియొ కారణంబుగా
సురమునివేషమూనె ననుచొప్పు కనంబడుఁ జక్క నెంచినన్. ౪౦

ఉ. నామది గల్గునంశయగ్రణంబును బాపుకొనంగవచ్చు నే
మేమివిశేషముల్ తెలియఁనెంచిన నవ్వి యెటుంగవచ్చు ని
చ్చో మహాసీయరూపగుణశోభితునిం గనఁజాలితిక మదీ
యామలపుణ్యశేషమున న నడైదఁ బ్రశ్రయ మొప్పుఁ బ్రశ్నముల్. ౪౧

ఉ. ఇప్పుడు చి త్తపంకజ మభీష్టసురేశ్వరుపాదపీఠమై
యొప్పుఁగ నీమహామునియు న ను త్తమమైన సమాధినిష్ఠతో
నొప్పెడునట్లు తోచెడి నదో యిపు డిప్పుడె యూర్పుపిండు రాఁ
జొప్పడురీతి కన్పడెడుఁ న జూచెదగా కని యెంచునంతలోన్. ౪౨

చ. పరమసమాధి నప్పు డెడఁబాసినజాడఁ గనంగఁజేయు న
ట్లువవడి ముక్కురంద్రముల న నూర్పులు వెల్వడ మెల్ల మెల్లఁగాఁ
గరయుగముద్రలక వదలి న కన్నులువిప్పిన నారదుం డిదే
తరుణ మటంచుఁ బ్రశ్రయతే న దాపున కేగి నమస్కరించినన్. ౪౩

మ. “వనజాక్షాంఘ్రి సరోజయుగ్మ భజనవ్యాపారసిద్ధి ర్భవే”
త్తని దీవించి సురర్షివర్య! యింక లేవ్మా! యంచుఁ బ్రేమార్ద్రసూ
క్తినికాయంబున శ్రీత్రయ్యుగ్మమును దృష్టిం బొందఁగాఁజేయఁ జ
య్యన సిద్ధాంజలి భాలమం దమరున న ట్లవ్హానియుక లేచినన్. ౪౪

తే. “ఉపవిశంతు భవంత అశ్రోత్తమాస, నే”యటంచు వచించిన న నేమ మలర
మునిసమాదిష్టమైన బృహసిని సురర్షి, కూరుచుండెను నిర్భరకుతుక మొప్పు. ౪౫

ఉ. భాలమునందు వహ్నిరుచిభాసిలు నేత్రము మ స్తకంబునక
గ్రాలు జటాకలాపమునఁగల్గు మనోహరచంద్ర రేఖనుక
శూలధరాజ్ఞ నారదుఁడు న చూచుచునుండియుఁ జూడనట్టులే
బాలితుండై మెలంగె భగవంతునియానతి దు స్తరంబె గా. ౪౬

- కా. అంతః మానివతంసుఁ డంకురితహఃస్యాంకూర మాస్యంబునఁ
 వింతలఁ గుల్కు నటించ నిట్లనియె మానివ్యాహవాద్యుల! నీ
 వెంతో ధన్యుఁడ నమృతాంఘ్రిజలజాతేంద్రికప్రాయము
 స్వాంతాలంకృతవృత్తిసుయతుఁడ వై సంచారములఁ జేయుటన్. ౪౭
- ఉ. నీ విపు డెందుఁబోయెదవు స నిన్నుఁ గనుంగొన నేనొ చింత యి
 ట్లావిలచిత్తుఁ జేయునటు స లారయఁ దోచెడుఁ జెప్ప నర్హమా
 నే వినఁగోరుదుం జెప్పుమ స యెట్టివిధంబునఁ దోడునూనొ
 నావిధి సాయ మేనగుదు స నన్నుఁ బ్రమోదరసాబ్ధి మున్లుచున్. ౪౮
- ఉ. దేవమునీంద్రుఁ డిట్లనియె స దివ్యతపోమహిమోత్తమస్వసం
 భావితమూర్తి వీఁజుంగఁ స బాల్కుడనట్టివి గల్గునయ్య! య
 వేదవయినఁ గృపారసహిమహితదృష్టిని నన్నుఁ దన్నునే
 యీవిధిఁ బ్రశ్న చేయు టని స యెన్నెద నింక వచింతుఁ జక్కఁగన్. ౪౯

— నారదుఁడు మహానాశంకరునకు స్వప్రవృత్తి తెలియించుట. —

- క. తెలిసియొ తెలియకయో నే, జలజాయతనేత్రునకును స త్కాధరపతియొ
 చెలఁగెడు హిమగిరిపుత్రిక, నెలమిన్ సతిగా నొనర్తు స నెల్లరు మెచ్చున్. ౫౦
- చ. అని శపథం బొనర్చితి నసదంతయు సార్థకమాతెఱంగు నా
 మనమునఁ దోడుకున్నయది స మానిని శంకరునే వరింతు నొ
 క్కని మఱి యెట్టివానిఁ గుతుకంబుననైవఁ గనంగ నెన్నఁ జు
 మ్మని జతనంబునం బలికె స నప్పటినుండియె చింత వైకొనెన్. ౫౧
- ఉ. కన్ని యచి త్తవృత్తి తొరఁగగా మరలింపఁగఁ జాలువాడ నం
 చెన్ని హితోక్తులెన్నియొ వశించితి నయ్యవి భస్మహామ మ
 ట్లున్నతిఁ గాంచవయ్యె మఱియొక దృఢచిత్తఁగ నామెఁజేయఁ జా
 లెన్నగుఁబాట్లుగా నది ఫలించె నిఁ కేమని విన్నవించెదన్. ౫౨
- చ. త్రికరణశుద్ధిగాఁగ సుదఃప్రతిమణి పార్వతి నీలకంఠ నా
 యకునిగఁ గోరెఁ జక్రిచరితాళి రవంతయు నాలకింప నెం
 చక తన పట్టాకింతయును స సల్లఁగనీయకయున్న దింక నె
 ట్టికడఁకఁ జేయనొనను కడఁది విచారము పుట్టె నోమునీ! ౫౩
- ఉ. కార్యము నిర్వహింతునని స కాటులు పక్కితి నెన్నియేని యో
 యార్య! రమాధినాయకుని స యంతికమందు; మహాత్ముఁ డాతఁ డీ
 కార్యము వండునే యని నిశామము సంశయమందె మున్నె నే
 నార్యను నీకుఁ గూర్తునని స యజ్ఞతఁ బక్కిన నొప్పె నెట్టులో. ౫౪
- ఉ. నిర్జరవద్యు లెల్లరు మునిప్రవరుల విని నే వచింపఁగా
 దుర్బల మిప్రయత్నమని స తోచెడునం చనరైరి నేను నా

- వర్జనశక్తి నాగిరిజస్వాంతముఁ జక్రిని గోరఁజేయు నీ
కర్జము నాకళక్యమె మగంటిమిఁ జేయనెయంచు నెంచితన్. ౫౫
- ఉ. గర్వముఘాని చేయఁబడఁకార్యములన్నియు నిష్ఫలంబులౌ
సర్వము దేవదేవుకృప శ సాగునుగా యనునూహఁ జేయఁగా
నుర్వి ఫలించునన్న నుడి శ నొక్కటి లెక్కగొనంగనైతి నా
గర్వమె నన్ను నీధీతికిఁ శ గావలెనంచును జేర్చె మానిసా! ౫౬
- ఉ. మూరుత మెప్పుడో తెలువఁబోలును నా కనిచెప్పె విష్ణు వా
ధీరుని మోసపుచ్చుటకె శ తెల్పినయట్లుగ నయ్యె నిప్పు డే
తీరునఁ గార్యభారమును శ దీర్చగఁజాల నటంచుఁ బల్కుదున్
నారదుఁ డింతయజ్ఞుడె యనన్ వివఁజాలుదు నెట్లు లోమునీ! ౫౭
- చ. వనజజుఁ చెంతకేగి శుభశవార్తను నెల్పి ముహూర్తనిశ్చయం
బు నొనరుతున్ మదాగమనమున్ గనిపెట్టుమ యంచు డంబములౌ
మనసున కెక్కఁ బల్కితిని శ మానిని నాపలు కొక్కఁడున్ విసం
గను దలపోయదయ్యె నికఁ శ గ్రమ్మఁజి బోయి వచింతు నెవ్వధిన్. ౫౮
- ఉ. మానివరేణ్య! నేనిపుడు శ మాధవుకార్యము పండునట్టులే
మేని యెనర్పఁగాఁడగునయే వివరింపుమ యింకమీఁదటన్
నేనిటు లెట్టికార్యము మనీషిహితంబుగ నాచరింపఁగా
నొనా వచ్చిపు సుతమరియొద పొసంగెడునట్లు నత్కృపన్. ౫౯
- శా. గోవిందుండు మదీయయత్నమునకుం శ గోపంబు దీపింప న
న్నేవాక్యంబులఁ దూఱకుండునటు లాఁయిశుండు నావైనఁ గ్రో
ధావేశంబున నగ్ని నేత్రరుచులన్ శ వ్యాపింపఁగాఁ జేయకే
తా వైరాగ్యమునొందియుండునటు లాశత్తెక్కి యుక్తి నూహింపుమా. ౬౦
- చ. ఓతిని రసాతలంబునఁ బ్రసీద్ధిపహించిన స్వర్గమందు నా
జతనము హాస్యరూపమునఁ శ జక్కగఁ బర్వకయుండునట్లు లే
వితమునఁ జేయనొనా పృథివీసురమానివరేణ్య! యెన్నుమా
హితమునె సుప్రసాదమని శ యెంచి యెునర్చెద సూన్యతంబుగన్. ౬౧
- ఉ. నారదుయత్న మింతయయినన్ ఫలియింపకయుండు టెప్పుడే
నారయ నింతదాఁకఁ గలయాద్యులు లే రనుటే నిజంబు నా
భూరియశంబు బ్రుంగ నసువులౌ భరియించి యింకం జరింపఁగా
నేరుతు నెట్లు? నాగతి మునిప్రవరా! మది సుత యెన్నుమా. ౬౨
- ఉ. నీయువదేశముంగొని మునివ్రజ మానన నికమీఁద ని
ట్లే యవివేకికార్యముల శ నెన్నఁడు సాహసమూని సుతయే

- చేయక సత్తపోనిరతిఁ శ జెందివసించెద నొక్కచోట ని
ద్వేయనువాంపు నీవివదహీనసముద్రము దాటఁగాఁ దగున్. ౬౩
- చ. తెలుపు మటన్న నవ్వాలయ శ దేవమునీండ్రునితోడ నివ్వధిం
బలికె నెబాసురయ్య! మిమువంటిమహాత్ముల యత్ను మెట్లు ని
ష్ఫలమగు జ్ఞానదృష్టిగల శ సాధువులై తగు మిమ్ముబోంట్లు కాఁ
గలఫలముల్ మదిం దలఁచి కాదె ప్రయత్న మొనర్తు రెప్పుడున్. ౬౪
- ఉ. కొన్ని నిరంతరాయముగఁ శ గోరినయట్టులై సాగుచుండుఁగా
కొన్ని మహాంతరాయములగుడియు నెట్లొ ఫలించు నికనుం
గొన్ని రచంతవిఘ్న మొనఁగూడినయంతటనే నశించు ని
ట్లెన్నఁగరాక కర్తృగతు శ లెవ్వరికేఁ దెలియంగరానివౌ. ౬౫
- ఉ. ఐనను జ్ఞానదృష్టిగల శ యట్టిభవాదృశు లేమిచేయఁగాఁ
బూనిన నద్దియెల్ల ఫలముం గనకుండునె సంయమింద్ర! య
త్తై నను నన్ను సంతసము శ నందఁగఁజేయఁదలంచి కొరుటల్
గాని మఱొండుకాదని నొకామము తోఁచెడు నామనంబునన్. ౬౬
- ఉ. మీ రొక కార్యమందు నెలమిన్ ననుజూలినవాని సాయముం
గోరు టద్విష్టమే యనుచుఁ శ గొంకక నామది దోచి దీనిఁ జే
కూరఁగఁజేయు నూహ మునికుంజర! చెప్పెద నాలకింపు సా
ధారణలోకవర్తన ముదాహరణంబుగ నెన్ని చూచినన్. ౬౭
- ఉ. పెద్దలు కార్యభారమును శ బిన్నలపై నిడకుండఁ జేయఁగాఁ
దద్దయు న్యాయమా సకలభర్తృవిదోషము సవ్వతించుఁజు
మైద్దికమీఱు బిన్నలకు శ నొప్పినయట్టు లొనర్చుకార్యముల్
సుద్దముగా ఫలించుటలు శ చూడము లోకమునందు నారదా! ౬౮
- చ. అనుభవ ముండుఁ బెద్దలకు శ నయ్యది పిన్నల కుండఁబోదు కా
వునఁ దలిదండ్రు లాత్తజులబుద్ధిని గైకొనకే తమంతఁ జే
యనె తలపోయఁచుండుదురు శ హానివివృద్ధులఁ దా రెఱుంగుటన్
దనయులుగూడ నాపిదప శ దానిఁ దలంచకయుండు రెన్నడున్. ౬౯
- చ. తొలుత నసమృతింగనియు శ ధూర్తత దానికి నంతరాయముల్
గలుగఁగఁజేసియుం బిదపఁ శ గార్యము సాగె నికేల రిత్తవాం
ఛలఁ బ్రతికూలముల్ నలువఁ శ జాలు నటం చొగి నిస్పృహత్వముం
గలుగఁగ నూరకుండుటయెగఱక మహాదృతి జూపుచుండ్రుగా. ౭౦
- ఉ. కావున బిన్న వారి నొకకార్యమునందును బొన్నింతఁ జే
టావహిలున్ నిజంబిది మహాత్మక! యట్లగుటన్ ముఖ్యార్థమున్

- గోవిదసమృతంబుగఁ దగగున్ నియమింపఁగ నంతఁ బెండ్లికిఁ
శ్రీవిభుఁ డేగుదేర నురగిక్పతమై తగునట్లు సాగెడున్. 20
- చ. నలువురు పెద్దలేమయిన న న న్న నకుందురె యంచుఁ గన్నెఁ దాఁ
దలంచి పరిగ్రహించు రిపుడర్పహరున్ లలనామనోహరున్
నలినదళాక్షు శ్రీవిభు ననంతర మాతనిభాగ్యముం గనం
దోలుతటిభావ మామెయెడఁ న దోఁపమి సంతసమార నుండెడున్. 21
- ఉ. మూరుత మప్పు డేమయిన న మూర్తినఁ బెండ్లికి వచ్చియున్నయం
భోరుహనేత్ర లెట్లయినఁ న బొంకముగాఁగ సరే యటంచు నా
గౌరిని బల్కఁజేసి శుభశకార్యము సాగఁగఁజేయకుండ రో
నారడ! యేలసంశయగణంబునఁ జిక్కి తపింతు వింకనున్. 22
- చ. త్వరపడి బ్రహ్మదగ్గఱొ న దై వవిదు త్తముఁడైన దేవతా
గురువరు నంతింబునొ న కోరినచోటికి బోయి కన్యకా
వరులకుఁ దారకాబలము న ¹వారిజమిత్ర ముభోదుమార్గసం
చరబలముం జెలంగునటు న చక్కనిలగ్నము నిశ్చయించుచున్. 23
- శా. ఉద్వాహంబున కేమికావలయునో న యూహించి యర్థంబుగా
సద్వాద్యంబులు వైణికుల్ నటకసంజ్ఞం బొల్పునాస్మిరుల్
మృద్వికాదికవస్తువుల్ మఱియు మేల్లేలంచుఁ గొండాడును
ద్యద్వాహమాతులు దేవతామునులు మూర్తంబుం గనన్ రాదగున్. 24
- ఉ. మూర్తము వెండికొండదగు న మూర్థమునందును సాగు మీర లా
యార్థశరణ్య శ్రీసతిని న హర్షముమీఱఁగఁగూడి రాదగున్
గర్తను నేన మిమ్ములను న గ్రహ్మణ రమ్మనువారిఁ గూర్పఁగా
నేర్తునె యొంటివాడగద న నెమ్మిని రాదగు నంచు నెల్లరన్. 25
- శ. ఒకసారి పిలిచి రమ్మా! సకలేశునిపెండ్లిఁ జూడఁ న జను దెంతురు మా
నికలితులై దేవతలెల్లకడలనుండియు మనోవిలాసము పేర్చిన్. 26
- ఉ. ఏల దురంతచింతగొన న నింక ముహూర్తము నిర్ణయింప జా
గేలయెనర్పఁ బొమ్మ సకలేశ్వరుమూర్థముపైన భారమున్
బోలఁగ నిల్చి కార్యమును న బూని నిమిత్తమే నేను దేవదే
వా! లలి దీని సాగునటు న లాత్తఁ దలంపుమ యంచుఁ గోరుమా. 27
- స. వినయమె భూషణంబునటు న వేయివిధంబుల శాస్త్ర రాశిలోఁ
గనఁబడుఁగాదె దానిగొని న కార్యములన్ నడిపింపు మవ్వలం
గనుగొనుదీవె యల్ల, శితికంటుడు దేని నొనర్పజాలునో
వనజదళాక్షుఁ డెవ్విధి వివాహమునన్ ఫలసిద్ధి గాంచునో. 28

1 వారిజమిత్ర ముభోదుమార్గసం, చరబలమున్ = సూర్యుఁడు లోనగు గ్రహములబలము,

- మ. ఇళజాగేల మునీంద్ర! పొమ్మనిన నెంతే బుద్ధి నూహించి యిం
తకుమించు దగుయుక్తి లేదనుచు సిద్ధాంతమ్ము దాఁజేసికొం
చకలంకం బగుతత్త్వహత్త్వమున కత్యంతమ్ము హర్షించి యో
సకలేశా! పని బూనువాడ ననుచుకా సందేహముల్ వాయుచున్. ౮౦
- ఆ. మానిపతికి మ్రొక్కి సమర్యాదమీఱంగఁ, బెండ్లిసమయమునకుఁ స్రీతిమీఱ
రాఁగఁడగును మీరు స రా నద్ది ఫలియించినట్లే తలఁతు సెలవె స యనిన నతఁడు.
- చ. చిటునగ వాస్యచర్చమునఁ స జిత్రగతుల్ దగ నాట్యమాడఁగా
నఱగొఱలేని భావము బయల్పడ నిట్లును మానినాయకా!
యఱమర లేనితావునకు స హర్షముమీఱంగఁ బోవు టొప్పుగా
కొఱకొఱలాడు వారికడకుం జనుటొప్పు ద దెట్టివారికిన్. ౮౧
- ఉ. నీవట పెండ్లి పెద్ద వలసీరజనేత్రుఁడు పెండ్లియాడఁగా
నేవకబృందసంయుతిని స జెచ్చెర వచ్చెడునంట బ్రహ్మయ్య
దేవవిభుండు లోనయిన స ధీరవరేణ్యులు వత్తురంట యం
దేవిధి బెండ్లిసాగునొకొ యేర్పడఁ జూడఁగ రాఁ దలంపమే. ౮౩
- ఉ. తప్పుకవచ్చి నిన్నుఁగని స తామరసాక్షు వివాహచిత్రముల్
మెప్పుగఁ గాంచఁగోరుదు మసమేయబలాధ్యుఁడు విష్ణు వన్న వా
క్కప్పడు తేటతెల్లమగు స నార్యవరా! చని కార్యమెల్ల నే
ర్పొప్పుగ సంఘటింపుము మహాద్యమమానియె యైన వేగమే. ౮౪
- చ. అని పలుకంగ సంతసీలి స యమ్ముని వీడ్చొని నారదుండు బ్ర
హ్మను గనఁబోవ నెంచె ద్రిపురారయు నందె యదృశ్యుడయ్యె; నా
మునియును దర్శిచిత్రమును స బుద్ధి నెఱుంగక యట్లొనర్ప నెం
చి నియతిమీఱఁ బోయె సరసీరుహసంభవుఁ డుండుచోటికిన్. ౮౫

— ౮౬ బ్రహ్మసారదశసంవాదము. —

- మ. తనకార్యంబు ఫలించునంచు మునిచంద్రప్రొక్త మయ్యెంగదా
యని లోనెంచుచు బోయె సత్యమనునాఖ్యం బొల్పులోకంబునుం
గనఁగా నంతట ముందుఁదోచె నదియుం స గమ్యస్వరూపంబునం
గనఁగా నోచినవారికొరికలకుం స గల్పదుమందై తగున్. ౮౬
- మ. అరివడ్చర్లము నొంచి సిద్ధలయి యాహారేచ్ఛలకా మాని ని
ర్భరమోదంబు నజస్రముం గనుచు దాపం బన్న శబ్దంబు నే
వరుసకా శ్రోత్రయుగంబునంబడమి భాస్వద్రూపులై యొప్పు స
త్పురుషవ్రాతముఁ గాంచె నారదుండు సొంపుల్ గుల్కు పూదోటలన్. ౮౭
- ఉ. అంతకు సంతకు మదిని స హర్షముబొంగఁగ నంధుఁజొచ్చి యే
కాంతమునందు నున్నయజు స నాయతలేజుని వేదవారముల్

- వింతగ ధర్మముల్ తెలుప శ వేడుకమై వినుచున్న వాని నే
చింతలు లేక మోదరససిద్ధిని గాంచిన జ్ఞానరూపునిన్. ౮౮
- చ. తనయుని గాంచి నంతనె పితామహుఁ డల్లననవ్వి రమ్మ నీ
మనమునఁగల్గు వాంఛితము శ మానక తెల్పుము దానిఁదీర్తు నా
విని కమలోద్భవాంఘ్రులకు శ విశ్వసుఖంబును గూర్చువానికిఁ
ముని తమి మ్రొక్కి యిట్లనియె శ భూతవిభూ! విను నాయుదంతమున్. ౮౯
- చ. హిమగిరి, పుత్రి విష్ణువున శ కిచ్చి వివాహము చేయునట్లు నే
ర్పమర ఘటించినాఁడఁ ద్రిదశశాధిపముఖులు సమ్మతించి రి
క్రమమున కింక మూరుతము శ గావలె నిశ్చయ మద్ది యుష్మదా
స్యమునన వెల్వడందగిన శ దంచు వెను జను దెంచితిం బ్రభూ! ౯౦
- ఉ. సర్వసుపర్వసమృతము శ చక్రిమనగి ప్రమదావహంబు దృ
క్పర్వము లోకసిద్ధిదము శ బ్రహ్మముసీంద్రగణానుమోదదం
బుర్వికి నూర్వలోకముల శ కున్నతకౌతుక సంప్రదంబునై
శర్వన కిష్టసిద్ధి నిడఁజాలకయుండు ముహూర్తరత్నమున్. ౯౧
- క. ఆలోచింపుము తండ్రి, శ్రీలనాథీశుఁ జూడఁ శ జెచ్చెరఁ జననోఁ
గాలవిలంబము లే దింకఁ, జాలవనుల్ గలవు నాకు శ సర్వశరణ్యా. ౯౨
- ఉ. కాలము నిర్ణయించి కుతుకం బలరారంగ వ్రాసియిచ్చినం
జాలు శిరంబునందు గురుస త్తముఁ డిచ్చినను ప్రసాదముం
గా లలి నెంచి పోయెదను శ త్వాధరుఁ డింతకు వేచియుండు నిం
కేల వచింప సర్వము నశీనమృతిం దలపోయ నీకడన్. ౯౩
- ఉ. ఒక్కటివిన్న వింతు దయఁయుంచి ముహూర్తము నిర్వహింప మీ
రక్కడి కేగు దేరఁదగు శ హంసతురంగమమెక్కి వాక్సతిక్
దక్కిన నేవకాళి మునితల్లజాలం దగఁగూడి దేవ నా
యక్కఱఁదీర్ప నంచు నిదె శ యంజలిపట్టియె విన్నవించెదన్. ౯౪
- ఉ. క్రమఘటించి పిల్వ గురుకార్యముఁ జక్కఁగ నిర్వహించునా
కెమ్మెయిఁ దీటుపా టాదవదేమె యొకండనెగాదె యిప్పుడే
మిమ్ము ముహూర్తకర్తల నశమేయమహా త్వముగల్గు తండ్రులకే
సమ్మతి గోరువాడఁ గురుసన్నిధి నింకను జెప్ప నేర్తునే. ౯౫
- చ. అనుచు శిరంబు పాదములయందుఁ దమిం గదియించి యున్న యా
తనయుని నారదుక్ గరుణ శ ధాతయు లేవఁగనెత్తి మోముఁగ
న్తోని గురుకార్యకష్టములకుం ద్వరచెందుట కానరాఁగ ని
ట్లనియెఁ గుమార! యీగురు¹మహంబును దీర్పఁగ నేల పూనితో. ౯౬

చ. అమరులు తద్విభుల్ మఱియు శ నర్హతముల్ గణియింపరాని శ
క్షిమహితులైన పార్షదులు శ కృత్యవిధుల త్తము లెందఱేని యా
కమలదళాత్ములైన గలకాలము భక్తిని గాచియుండు శి
ర్షముల దదాజ్ఞుల దాల్చు మునిసత్తమ యెవ్వఁడు నిన్నుఁ బూన్పెన్. ౯౨

ఉ. పుట్టిననాటంగోలె గురుశ్రమోదమునన్ హరిగేయముల్ రసం
బుట్టిపడంగఁ బాడుచు మహాశక్తిమహామూలన్ గనంగ నీ
వెట్టిప్రయాసముం గనక శ యెత్తఱినే ద్రిజగంబులన్ గడున్
మెట్టుచునుండు వెల్లరును శ మేలని నిన్ బొగడంగఁ బుత్రకా! ౯౩

సీ. చారువిపంచికాస్వరమె నాదబ్రహ్మ మన్న భావంబున శ నలసుచుండు
నీవేటికో యిప్పు శ నీరజాత్మువివాహమహము చేయఁగఁబూని శ మలయుచున్న
వాడవో తుహినాద్రిపర్వడు వేడెనో నినుఁ బరీక్షింపనొనరినమురారి
కోరెనో తెలియంగఁ శ గోరెద నటుగాక పెత్తన మిద్దాని శ నెత్తివైన

ఆ. నీవే వైచుకొంటివో వల్కుమా యన్నఁ, బద్ధసంభవుని సభవుని గాంచి
వినయ మొప్పుఁ బలికె శ విశ్వసృష్టిప్రియ, విష్ణుతుహినగిరులు శ వేడరైరి. ౯౪

చ. హిమగిరిఁ జూడఁబోయినపు శ డింతి కనంబడఁ బెండ్లి నేయకే
సమయము పుచ్చువాడవె యెసంగెడుజవ్వనమన్న భూషణం
బమరఁ జెలంగు నింతుల కహా తగినట్టివరున్ బొసంగఁ జే
య మఱచియున్నతండ్రి రిపువౌ ననఁ జెల్లును ముజ్జగంబులన్. ౧౦౦

చ. తరుణి యెసంగు మన్మథునిదర్పమె ప్రోగుగ నిట్టిలాప్పు నం
చరయఁగ నింకనైనఁ దగినట్టి వరున్ గనుమంచుఁ బల్కితిన్
సరసిజసంభవా! తుహినశైలము నీవె వచింపు మహ్మఁడౌ
వరుని నటంచు నాపయినె వై చెను భారము దైవసంగతిన్. ౧౦౧

ఉ. అంతటఁ దెల్విమాలి వనశాతుఁడె నీదుకుమారి కెన్న న
త్యంతము సర్వభంగుల మహార్హుఁడు లేఁ డింకనట్టి డొక్కఁడే
నెంత తలంచినం గనిన శ నీత్రిజగంబుల నంచు నెన్ని యొ
పంతము లాడితిన్ బదులుపల్కుక యాతఁడు సమృతిం గనెన్. ౧౦౨

ఉ. కాని మఱొక్కభారమును శ త్సౌధరపర్వడు నాశిరంబుపైఁ
దానుగ మోపె నీవె చని శ తామరసాత్ముని సమృతింప నె
ట్లు నను జేసి రమ్మనియె శ నందుల కేనును సమృతించితిన్
శ్రీనలినాత్ముకార్య మిదిఁ చేసిన మేలగు నన్న యూహచేన్. ౧౦౩

ఉ. ఈపని కేను బూనుకొనుటె యపరాధ మటన్న నొప్పెదన్
శ్రీపతిచెంతకుం జని విజృంభితరూపవిశేషయుక్తయా

- నావడఁబింగుఁజింపి మరీయాదనుమిఱక సంస్తుతించితికా
నాపలుకుల్ తమికినినుచు న నవ్వుచు నాపర మేశుఁ డిట్లనెన్. ౧౦౪
- ఉ. కన్నియ యొప్పుకొన్నయదె న కాంతలు నాకుఁ గలారటంచు నీ
పెన్నితివే కుమారికడ న నీపలుకుల్ విననిచ్చగించెనే
యన్నగ రాజపత్నియును న హర్షముఁగాంచెనె దేవమాని! నీ
వన్నియుఁ జక్కఁగా నరసి న యవ్వలఁ గార్యము నిర్వహించుచోన్. ౧౦౫
- ఉ. నాకిప్పు డున్న భార్యలమనంబుల కెంతయు నొప్పిదంబుగా
నాకమలాక్షి తా మెలఁగ న నాత్మను సమృత్తిఁ గాంచజేయఁగా
నీకగునేని వచ్చెదను న నీవెనువెంటనె యే ప్రయత్నముల్
చేసోనఁ జేయ నన్నియును న సిద్ధముచేయఁగ నీదెభారమా. ౧౦౬
- తే. ఉత్తరీయంబుతో వత్తు న నొప్పుకున్న, వారివంకలదీర్ప నీభారమె సుమి
యనియె నే నందులకు సరేయంటిఁగాని, భావికాలంపుశక్తి చూపట్టదయ్యె.
- క. తలెరాకుబోఁడి నాపలుకులకుం దలయొగ్గకున్నె న గోవిందుని ని
స్తులరూపమహిము నొప్పుం, దలఁపదె యని యెంచినాడ న దై వవశుఁడనై.
- క. కనుకకా సర్వంబును నే, నొనరించెద నంచుఁ బ్రతిన న యొప్పుఁగఁ దుహినా
ద్రిని జూడఁబోయి తెల్పితి, విని యాతఁడు పూర్వ మున్నవీధమున నుండెన్.
- క. ఆతని ప్రియపత్నియు న, న్నాతఁడె గని యిట్లువల్కె న నాత్మజ శ్రీశుక
బ్రాతిగఁ గైకొన నెంచదు, చేతమునం బ్రీతిఁ గోరుకృత్రికంతు హరున్. ౧౦౭
- తే. తెఱవ తాఁబట్టినట్టికుంఠదేటి కరయ, మూఁడుకాళ్లే యటంచు మోఁమోటదక్కి
కూరుచున్నదిమరలుపఁ గూడనట్లు, లింకమనయత్నమును మానుకటేపితంబు.
- క. అని పలుక నేనుఁ బూర్వతఁగని బోధించితిని దేవకాంతుమహాత్మ్యం
బును దేటితెల్లముగ నెమనువాడ ససేమిర యనున ట్లయ్యె గురూ! ౧౦౮
- ఆ. మరల మరల బోయి న మానిని కెన్నియో, గతులఁ దెల్పినాడఁ న గాని తన్ని
ఘోరతప మొనర్చె న గ్రూరాటవికా దన, వాంఛితము ఫలింప న భక్తిమీఱ.
- క. తపము ఫలించెనో లేదో, చపలాక్షిని దోడితెచ్చి న త్కాధరపతి యే
మిపలుకఁ జాలకయున్నాడపరాధము నైపు మనుచు న నర్థించె ననున్. ౧౦౯
- క. నేను నిరాశుఁడనై యే, మేనియతిం బూన దాన న హితముగలుగు నం
చానెలపుఁ బాసి వచ్చుచు, మానీంద్రుని గంటి నతనిమాటలవలనన్. ౧౧౦
- క. ఇనుమంత యాశగల్గెను, వెన వచ్చితి నిన్నుఁగాంచువేడుక నిక నో
బినరుహానంభవ! కార్యంబు సమగ్రముగా ఫలించు న మూర్తము నిపుడే ౧౧౧
- క. పరికింపు మాబలంబున, సరసీరుహనేత్రబంధుజాలము రాఁగాఁ
బరిహాసభీతి వాంఛను, మరలించుకొనంగ వలయు న మాట లిక్కేలా. ౧౧౨

- చ. అనుపమసంపదల్ గలుగునట్లుగఁ జేయుముహూర్తమైన నా
వనరుహనేత్రునే పతిగఁ శ భామిని గోరును శంకరుండు ని
ర్ధనుడగుటఁ ముహూర్తమది శ తన్ని మరల్పుగఁ జాలియుండు నం
చనుకొనువాడే నన్న విధి శ యాతని యజ్ఞత మమ్మలించుచున్. ౧౧౮
- చ. మదిని దలంచె నీమహము శ మంచీసాగ దటంచుదోచు ని
య్యదనునఁ గల్గురాశిబల శ మట్లు వచించెడు నజ్ఞనట్లు నా
రదముని యీతఁ డిచ్చుని పరాత్పరునిం దనియింపఁజేయునం
చెడఁ దలపోయుటెల్లఁ గన శ నిందు రహస్యపు హేతు వేదియో. ౧౧౯
- ఉ. ఉన్నటు దట్టుచున్నయది శ యుగ్రున కీవిషయంబునందుఁ గో
పోన్నతి యుండవచ్చు నది శ యుగ్రహతాశనకీలవోలె సం
పన్నజగద్విత్తానమును శ భస్మము చేయకపోదు మూరుతం
బిన్ని విధంబులం గనిన శ నిష్ఠాదుచెప్పక యుండు టొప్పగున్. ౧౨౦
- మ. వల దీయత్నము మానుమన్న మతిపోవక మాని దుఃఖాబ్ధిలో
పలమున్నక మఱి పంకజాతునకు నెఱబ్బంగిఁ దలంపొప్పునో
తెలియంజాలను గాన నిప్పు డొకయుక్తీం బన్ని యీజాల్చునిఁ
మెలమెల్లం బనుపంగనౌ ననుచు సుశస్త్రేరంబు గన్నట్టంగన్. ౧౨౧
- ఉ. సంతస మట్టెయుట్టిపడ శ సారససూతి వచించె నారదా!
యెంతనివేకపీనుఁ డితఁ శ డిత్తటి నయ్యెనటంచుఁ దెల్పునీ
వింతలు పల్కువచ్చితివి శ విష్ణుని పెండ్లికి నేల మూరుతం
బింతటికన్న వింతకలదే యొకమాటు తలంపుమా మదిన్. ౧౨౨
- చ. అరయఁ “దదేవ లగ్న” మనునార్యజనోక్తిఁ దలంపలేదొ శ్రీ
హరికిఁ దలంపుగల్గు సమయంబె సులగ్నముకాదె వేగమే
యరిగి రమాధినాథునకు శ సంతయుఁ దెల్పి తదాజ్ఞఁగొంచు ర
మృగుగఁదలంచువారిఁ గొని శ యప్పుడె పోదము పెండ్లిఁజూడంగన్. ౧౨౩
- క. పర మేశ్వరు పెండ్లికి నొక్కరుండు ముహూర్తంబు చెప్పుగల్గునె దానం
బొరయదె మహాపరాధము, పరికింపఁగవలదె యింతపాటి మునీంద్రా! ౧౨౪
- చ. అని తెలుపంగ నారదుండు శ న్యాయములే యగుబ్రహ్మవాక్కు లం
చును దలపోసి నాకుఁ దగువొ ప్పెఱిఁగించితి వింతెచాలు నిం
క నలిననేత్రు సన్నిధికిఁ శ గ్రక్కునఁ బోయెద విన్నవితలు నా
యనఘన కంత నాచరమునానతిఁ గైకొనివత్తు నోగురూ! ౧౨౫
- మ. సెలవే నాపని మిక్కుటంబగుకృపక శ సిద్ధింప దీవింపుమా
జలజాతుండు మదుక్తులం గొనునొ యోచందంబునక, ధాని నా

- కెలమిం దేల్పంగ నీవె దిక్కునుచు నీన్నే నమ్మియున్నాడ ని
మ్ముల నుద్వాహము సాగి నాకుం బ్రమదంబుం గల్గజేయంగదే. ౧౨౬
- చ. అనుచు బితామహాజ్ఞఁ గొని యమ్మని శ్రీవిభుఁగాంచఁ బోయి స
ద్వినుతము భక్తసంవృతము యీవీతరిప్రకరంబు తుంగభం
గనివహపీన శాంతజలగాఢసముద్రమునొచు నచ్యుతం
బనఁజను లోకవర్యము మహాత్మ్యవిశిష్టముఁ గాంచె నొక్కచోన్. ౧౨౭
- మ. అదిగోలోకమునా బ్రసిద్ధము పురాణాళిఁ మహానందదం
బదియే యోగులకెల్ల; నందుఁగలవా యీ శాంతముఁ గృష్ణున
త్పదకంజార్చనలోలుపాత్ములు కృపాపాథోనిధుల్ రాధికా
పదవిన్యాసనులఱి తోత్తమ లసద్భాగైక సందర్శనుల్. ౧౨౮

— ౧౨ గోలాకమహిమము. —

- మ. విరజాశైవలినీతటద్వయలన యీ దీర్ఘరుస్తహమందిరాం
తరసంవాసులు శుద్ధసత్త్వగుణపాత్ర స్ఫారితేజగకళే
బరు లానందరసాభినిర్మలత మాభంగోర్తికా షోలితో
త్కరకేలీ పరిమగ్న చిత్తులు సుధాధారాంధసుల్ నిర్మలల్. ౧౨౯
- క. అనుమతత్వ జిఘృక్షాఃకును లుత్తమతర్కనిరతి యీ గల్గినమేటుల్
వినయాభరణులునై శ్రీ, వనజాక్షకృపాప్రి బొల్పునవారు నతంబున్. ౧౩౦
- క. అట్టింద్రక్ష ధన్యులఁ గని, యెట్టిమహానుకృతకర్త యీ మామానులు తో
ల్లుట్టువలను జేసిరో గడుఁ, బట్టుదలల్ మీఱి దానిఫలమన నిదెగా. ౧౩౧
- చ. అదియే ఫలాభిసంధిరహితామల కర్తవిశేష మన్న నే
యదనుననే చ్యుతిం గనక యీ హరినిరంతర సంప్రమోదశ
ర్మద పదసంస్థితిం గనెడు యీ మాడ్కి న దెయ్యది కల్గజేయునో;
త్రిదశలక్షై న దుర్గభము యీ దివ్యమునొ సుఖదంబ దెద్దియో. ౧౩౨
- చ. అనుకొనుచుక వియత్తటిని యీ నన్నివిధంబులఁ బోలియున్న హక్ర
దిన విరజాఖ్యఁ గాంచెను నదీతిలకం బది మానిరాక వే
డ్కను గొలుపంగ నయ్యతిథి యీ గారవ మొప్పుఁగఁ బూజచేయ నె
వ్వనమున నెంచి భాగ్యమున యీ హానివరుం డరు దెంచె దానుఁగన్. ౧౩౩
- చ. పిలువకపోయినక సుజనబృందము నిర్మలచిత్త మొప్పువా
రలఁ గన వచ్చు నంచును బురరాణగణంబులు దెల్పు దాని ని
మ్ములఁ దలఁదాల్చు నెంచినటు యీ భూరితరోర్తికరంబులకా సుమం
బులఁ గొనియెగు దెంచి మునిముఖ్యునియంఘ్రుల నిల్చె నొయ్యనన్. ౧౩౪
- ఉ. వారివిహారశీలుఁ డగుఁవాయుప్ర శీకరసంఘసంయుతిక
దూరగతిప్రయాసమును యీ దోడనె పోవఁగఁజేయ మానిజం

- భారీపయిఁ బదింబదిగ న నల్లనఁ బర్వంగఁబంచి యల్లన
ద్వారఁ దరంగహస్తములఁ న బాదములం గడిగెం మహాదృతిన్. ౧౩౫
- మ. ఫలభారంబున వంగి నిర్మలజలస్పర్శంబు కాంతించు నూ
హలఁ గల్పించుమహిజశాఖలఁ దరంగగార్ద్రానిలస్పర్శనం
బుల దేవర్షి సమీపభాగమునకుం న బోద్రోసి యాసత్ఫలం
బులఁ గైకొమ్మని వీచికామృదురవంబుల్ పొంగ వేడెం దమిన్. ౧౩౬
- ఉ. దేవమునీంద్ర! నాపయి నతీప్రియభావముగల్గి వచ్చినా
రీవిధిఁ బిల్వకుండఁగనె న యిద్దిగదా సహజోపకారసం
భావితశీలులై తగుభవవాద్యశయోగులవృత్తి యంచు భృం
గావళి ఝంకృతిప్రకట న హరివచస్సులఁ దెల్పెఁ జక్కఁగన్. ౧౩౭
- క. కొండంత దేవతలకుఁ, కొండంతగఁ బత్రిఁ బెట్టఁగూడునె తమిమై
నుండినదాని నొసంగితి, దండియటం చెంచుకొనఁగఁ న దగు మహానీంద్రా! ౧౩౮
- క. అనుభావము జలపక్షుల, ఘనరుతములఁ దెలిపె; నంతఁ న గ్రస్తుధునికెఁ జెం
తనుగల యారామమ్మును, గనుఁగొనియెఁ నారదుండు న కనుపండువుగన్. ౧౩౯

— మనఃకర్తవ్యవర్ణనము. —

- చ. సురముని చూచుచుండఁగనె న చూతమహిజము నూత్నపల్లవో
త్కరశరసంప్రసారణముఖంబున నాత్మపరాక్రమంబు నే
ర్పదుల కెఱుంగఁజేయఁగ దగనస్తిత మల్లనఁ గోరకొఘసుం
దరరదనాగ్ర దర్శనమునకా వెలిఁ బుచ్చెఁ గురంటకం బొగిన్. ౧౪౦
- చ. అరుదుగఁ గర్ణికారములు న హరిసువర్ణసుమంబులకా మహా
దరమునఁ గాన్క వెట్టుచుఁ గృతజ్ఞతఁదెల్పి శరొఘముల్ మనో
హరసితపుష్పవస్త్రము మహాహర్షముఁ గైకొను మంచుఁ గాన్కనీ
య రహి వసంతలక్ష్మి తమి న నల్లనవచ్చెను కేళిసల్పఁగన్. ౧౪౧
- ఉ. ఆమనియందుఁ గోమల లగతాయతడోలికలందు నూఁగుచుకా
భూమిని రాలియున్న సుమఃపుంజముపై మృదులాంఘ్ర లుంచి యెం
తో మరియాద యుట్టిపడ నొయ్యన సంచరణంబుచేయు చా
రామగణాధిదేవత కరంబు విహారము సల్పె నెల్లడన్. ౧౪౨
- మ. వనలక్ష్మిమణి యేగుదెంచె నిదె సంవాసార్హ గేహంబులే
యనఁ బోల్పారునికుంజపుంజముల భూహర్షంబు పుష్పప్రజం
బును సంసిద్ధముచేయుఁ డి త్తటి మహాభూజంబులారా! యటం
చు నితాంతం బొగి హెచ్చరించె బరభృత్రోమంబు పెన్నేడుకన్. ౧౪౩
- మ. భవదీయాగమనంబు మాకును మనోఽవాంఛాప్రదం బంబరో
ఘ్నవిశేషం బనఁగా నిదే యగుఁగదా న సొంపన్న నీచందమే

- యవరా! మానుకృతంబు పండె నిపుడే యంచుక బ్రమత్తద్విరే
ఫలితానంబులు ఝంకృతి ప్రబలశబ్దస్ఫూర్తి దెల్పెం దమిన్. ౧౪౪
- సీ. చిలుకలముద్దువల్కులు వందిమాగధ సూత వైతాళిక యస్తుతులుగాఁగ
బ్రత్యగ్రసహకార యల్లవగ్రాస మత్తపికనాదములు గీతములుగాఁగ
మకరందపాన సమృత్తమధువ్రత పటుఝంకృతుల్ తోడుపాటగాఁగ
త్రైధరశిఖర నిస్సరదురుతరఝర బహుళధ్వనులు తాళపటలిగాఁగ
- తే. మందమారుతచలిత కమ్రప్రతాన,నినులు హర్షంబువైకొనంగను శిరంబు
లల్లన గదల్చు నప్పేరటాండ్రుగాఁగ, వనమహాలక్ష్మి సభసాగె యనమమగతి.
- ఉ. ఆమని గేలిసల్ప ముదామారంగ వచ్చిన యవ్వనందరక
గామితదాత్రి శాస్త్రవిధి యగ్రాలగఁ బూజలఁ దన్నుకోర్కొమ్మె
భూమిరుహంబులెల్ల ఫలపుంజముఁ గాన్కఁగఁబెట్టి పత్తరూ
పాచులతాళవృంతముల యల్లన వీచుచుఁ గొల్పె భక్తిచేన్. ౧౪౬
- చ. సరసులు పుల్లతామరసాచారతమాసనముల్ ఘటింప నిం
దిర పరివారయుక్తముగ యదేవతలెల్లను సన్నుతింప ను
స్థిరవిభవాభిరామయయి యచేరిన నవ్వరటాళి లక్ష్మణో
త్కరములఁగూడి తద్యశముఁ యగ్రమ్రుతంబులఁ బాడె వేడుకన్. ౧౪౭
- మ. కలహంసాంగన లెంతో వేడుకను బక్షంబుల్ గడుకవిష్పియి
ముల నాకాననలక్ష్మిపార్శ్వముల సొంపుల్ గుల్కు వింజామరల్
బలె వీవంగఁ దరంగఁడోలికపయిఁ యవ్యాకోచపద్మాంతర
స్థలనత్పితమునందునుండి మరియోదల్ మించ నూఁగెక దమిన్. ౧౪౮
- మ. సలిలక్రీడలు చెల్ల భూమిరుహముల్ యసమృష్టసుచ్చాయశో
భల నొప్పారెడు స్వస్థలంబులను బుష్పస్రాయమా రత్నకం
బళముం జక్కనమర్చి యందలరునా యపద్మాలయక బుష్పవృ
ష్టల సంభావనచేసె బక్షిరుతముల్ యస్తోత్రంబులై యొప్పుగన్. ౧౪౯
- ఉ. తల్లిని గారవించు వనతల్లజముం గనువేడ్క మన్నభుం
డల్లనవచ్చె మందమలయానిలుఁ డెంతయుఁ ద్రోవచూప రం
జల్లి శుకంబు లాత్మజయశీలము లోకులకెల్లఁ బల్కులం
దెల్లముచేయ నెం దయినదీ టన లేని సమృద్ధి యొప్పుగన్. ౧౫౦
- కా. కాంతాపాంగధనుస్సమాహితకటాక్షస్ఫారనారాచ సం
త్రాంతి ప్రచ్యుతధైర్యసార యువసంఘంబుల్ విమూఢంబులై
చింతావ్యాపృతి జిత్తముల్ కలగ సంసేవింపె గందర్పుని
శ్చింతామోదముఁ గూర్పు మింకనయినక యశ్రీపుత్ర! యంచు ర్తిమై. ౧౫౧

- చ. అనుపమసంపదం గులుకు ఓ నామనియం దలరాచు నవ్వనం
బునుగని చోద్యమంది యిది ఓ పూర్వము నాకనినప్పు డిట్టులుం
డినయటు తోడు ది త్తటి గళజింపగరాని సమృద్ధి యొప్పుగాఁ
గనులకు పిందుగూర్చుచు నిశకామము బొల్చి విచిత్రరీతులన్. ౧౫౭
- చ. తలచు వసంతకాల మనితప్పుక తోచెడుఁ బెండ్లికిది ని
స్తులసమయంబు శ్రీహరికిఁ ఓ దోయ్యలీఁ గూర్పుఁగఁజాలు యత్నమున్
సలిపెద మీఁదదైవమె యెసంగెడుభారము మోయువాఁడు ని
శ్చలమతి శ్రీపతిం దలచి ఓ శంక యొకించుక లేని పూన్కితోన్. ౧౫౮
- చ. మునివతి పల్కినట్టివిభవముం గనఁ గార్యము పండుసంచుఁ దోఁ
చెను బరమేష్ఠి మూర్తముపఱచింపక యత్నముచేయుమంచుఁ జె
ప్పెనుగద జా గింకేల? రిపుబృందముఁజెండు హరిం బరాత్పరుం
గని జతనంబుఁ దెల్పి శుభకార్యము సిద్ధి గనంగఁ జేసెదన్. ౧౫౯
- ఉ. ఇంతకు మున్ను చూచినది ఓ యీయది కా దనుసంశయం బవొ
క్కింత మనంబునం గదిరె ఓ నీయెలదోటలు క్రొత్తక్రొత్తగా
వింతలుఁ గూర్చుచున్నయవి ఓ విష్ణుమహాత్మ్యము లిట్టివంచు వే
దాంతు లెటుంగలేరన నహఁ యిక నే నెఱుంగంగఁ బ్రోడనే. ౧౬౦
- ఉ. ఒక్కక్షణంబులోన జగదోఘము గల్గఁగఁజేయఁజాలు వే
టొక్కక్షణంబులో నీరులనొ ప్పెసలారగఁగఁ జేయఁజాలు నిం
కొక్కక్షణంబులోన నెదియయం గనరానటు చేయఁజాలు న
వ్వుక్క! రమేశుచిత్రముల ఓ నారయఁజాలు నెవండు సృష్టిలోన్. ౧౬౧
- శా. వైకుంఠంబును వేటులోకముగ సంభావింప నై నట్టు ల
స్తోత్రస్వీయమహాత్మ్యశక్తి భగవంతుం డిప్పు గావిం చెనో
కాకున్నక గిరిదుర్గనిమ్మగలు నికకం బెన్నఁగాఁ గ్రొత్తగా
నాకుం దోచునె నిందు శ్రీపతియు నున్నాడంచునుం దోచునే. ౧౬౨
- ఉ. ఆరయ శ్రీనికేతనుని ఓ యాలయవర్యము లున్నయట్టులే
సారెకుసారెకుక మదిఁ బొసంగెడుఁ జిహ్నములెన్నియేని యీ
సారి వినోదపాత్రములె ఓ చాలుగఁ దోచుచునున్న వెన్నియో
యార! రమావిభుండు నను ఓ నాదృతిమైఁ బరికింప నెంచెనో. ౧౬౩
- శా. కాని మ్మింకఁ బ్రయత్నముక నఫలముం ఓ గావింపఁగా నెంచెదక
శ్రీనాథుండె సహాయుండై కనుగొనక ఓ సిద్ధింప కెట్లుండు నే
మైనక మానక చేయఁబూనుటయె కార్యంబొను లోకంబులం
దేనే మిన్నగ నుండనెంతుగద యెట్టియత్నముకా మాననో. ౧౬౪

- చ. సురవరమాళిరత్నచూచిశోభిత పాదసరోరుహచుండు శం
కరుడు డురుసత్వశాలి శ్రుతికల్పితరూపుడను వాసుదేవుఁ డా
ధరసుతఁ బెండ్లియాడఁ బ్రమోదంబును బూనె నటన్న నింక నె
వ్వరును బొనంగు విఘ్నములు శ వాని నీకేల తలంప నామదిన్. ౧౬౦
- ఉ. సూతనలోకమే యిది యసమానమహత్త్వవిరాజితంబు గా
నీతటిఁ దోచుచున్నయది శ యిందు రమాపతి యుండనోపు నా
చేతమునల్లె నిశ్చయము శ చేసెడు భక్తవరేణ్యు లిందు సం
ప్రీతిగ నున్నవారు బహుశరీతుల వీరితపస్సు పొల్పెడున్. ౧౬౧
- ఉ. ఒక్కయెడఁ గణంబులుగ శ నుండి జగత్పతిపాదపద్మముల్
చక్కఁగ నిర్మలాత్మల నెసంగెడుభక్తీని నిల్పి వానినే
దక్క మఱిం డెటుంగక నితాంతము ధ్యానము చేయుచున్నవా
రొక్కెడ నొక్కొక్కరుగ శ నుండి నుతించుచు నున్నవా రొగిన్. ౧౬౨
- ఉ. కొందఱు వృక్షమాలములు శ గోరికమైఁ బరమేశు నీశు నా
నందరనాలవాలుని నసంతమహత్త్వముగల్గవారి సం
క్రందనముఖ్యవృదితుని శ గమ్యతనూరుచి మించువాని న
య్యిందిరతోఁ జెలంగునటులెంచి జపించుచు నున్నవా రిటన్. ౧౬౩
- ఉ. కాపున దేవదేవుఁ డిటఁ శ గాపురముండును సంశయంబు లే
దీవఱ కేనుజూచినది శ యాయదియే యయియుండుఁ గార్యవే
గావలమానసుండనయి శ యద్ది మఱొక్కఁడుగాఁ దలంచితో
శ్రీవిఘ్నఁ డుండుచో టిదియె శ చెచ్చెరఁ బోయెద నంచు మానియున్. ౧౬౪
- మ. పరమేశా! నినునమ్మినాడ నీక నాపంతంబుఁ జెల్లింప నె
వ్వరు దిక్కుందురు? నీవుతప్ప ననుచుఁ శ భావించుచుఁ భూరుహం
తరమార్గంబునఁ బోయె దేవముని పంతంబుల్ సముద్రంబు దు
ర్భరభంగార్భటిఁ బర్వకాలమునఁ బై శ మైమించు నట్లోప్పుగన్. ౧౬౫
- ప. చనిచని యయ్యుపవనాంతరంబున నొండొండం బెనంగి మనోహరాండజమం
డల నిబిడంబులై సుందరుతంబుల శ్రవణానందంబు గల్పించుచుఁ బంచవర్ణ
బహువర్ణ దర్శనపాత్రంబులగు శుకనికరపరివేష్టితశాఖాగ్రంబులఁ జెలంగుచుఁ
గిలకిలార్పటుల సంఘనశీలంబులై యొండొంటిం దాఱుచుఁ బోరుచు మరల
ననునయించుచు భూరుహంతరంబులకు దాఱుచు మరలి నివాసంబుల నచ్చెరు
వుగఁ జేరుచుఁ జౌపఱ కెంతయు వినోదంబుఁ గల్పించు శాఖామృగసంచయం
బుల నించుకే నంతరంబులేని మహాశాఖలం గనంబడుచు, సువర్ణప్రసూనంబుల
స్వర్లోకవాసుల నారాధింపం బూనురీతి గనంబడ నంబరంబునకుం బెరిగిన
మృదుశాఖాంతంబుల వెలుంగుచు ఖరకరకరణనికరంబుల గ్రిందికి దిగక

యుండ నాపుచుండు నాచు జగంబులం బెంపుసంపాదించుచు బ్రతత్త్రిసీడం
బులం జెలంగుచు బహువిధసిద్ధోద్భవంబులకు శరణ్యంబులై యాతఃపరితాప
విమర్శపాంథులకు నిలయంబులై యలరుచు సర్వర్తుల్లవ కుసుమ ఫల విసరం
బుల విభూషితంబులై ఛాయాపుష్పఫలంబులం బ్రధానంబులనఁ బ్రఖ్యాతం
బులై వెలయు మహామహీరుహంబులం గాంచి యానందించి యవ్వలంబోయి
పోయి కుడుంగంబులు నయనపర్యం బాపాడింప నచ్చోట నిలిచి భూమహ
పంక్తుల నాశ్రయించి స్వీయాశ్రయత్యబలంబుఁ దెలుపుచు మనోహరాకృతులం
దగి మలయానిలశోరస్పర్శంబునం జలించుచుఁ దమకోమలతనుత్వంబుం బ్రక
టించుచు నార్తవధర్తంబులం బుష్పనతీత్వంబున వెలయించుచు సహజసుగంధి
త్వంబున జాత్యుత్కృష్టతం గనఁబఱచుచు మరందధారా సమాస్వాద నానక్త
సంవేష్టిత సముదంచితచందరిక సంచయప్రతిపాదిత బహుళరఘంకారరవంబుల
వదాన్యత్వంబుఁ దేటపఱచుచు లలితగతులఁ జెలంగుమనోజ్వలతాభామినీ నికు
రంబంబుం గాంచి పరమామోదంబునంది యచ్చోటు వదలి చనిచని యంబర
చుంబిశిరోభాగంబులఁ దమమహోన్నతిత నెఱింగించుచుఁ బ్రసూనవిసర విస్మయ
రాసదృశ పరిమళ సంతర్పిత సరసజననాసావివరంబులై పరిపక్వఫలపటల సం
ప్రదానశీలంబులై యాశ్రితవాత్సల్యంబు లలి వెలయించు భూమిరుహసము
దాయంబులం గనుపండువు చేయుచు, నిరంతరపరమేశ్వర శ్రీకృష్ణకథా గేయం
బుల నానందించుచుఁ బరవశత నృత్యంబులుచేయుచుఁ దన్మయత్వంబు గలిగి
యుండు గోపకుమారవారంబుల నెసంగుచు, నాదబహుళంబై శాశ్వతామోద
ప్రదంబై సర్వర్తుధర్తసంభృతంబై యనుపమానంబై యెందునుం దనకు బోడు
లేక విమల యశస్సాంద్రంబై యుండుబృందావనంబుం గని మహానందసాగరం
బున మునుంగుచుఁ దత్పరిసరప్రవర్తిత విరజాతరంగిణీ వీచికామాలికాసమా
గతశీతవాతప్రసారంబున మై మఱచుచు నవ్వలంజని నగరంబుంగని రాజమార్గం
బునం గొంత దవ్వరిగి యరిగి యందు.

౧౬౬

శ్రీకృష్ణమందిరవర్ణనము.

- సీ. కనిపిని యెఱుంగని కమ్రరత్నంబులఁ జెలువారు కుడ్యమండలము గలిగి
శిల్పకళానల్పశేముషీ విభవంబుఁ గనఁజేయు ద్వారనంఘములు గలిగి
తారకాచక్ర మీతాపుననే యుండునని తెల్పు భామసంహతులు గలిగి
రవిచంద్రు లరుగుమార్గ మ్మిది యని చూపు చారువాతాయనసమితి గలిగి
తే. కన్నులకుఁ బండువుంగూర్చుకనకకలశ, సంక్తులును గల్గి యెందునుఁబడయరాని
సంపదల మించుశ్రీకృష్ణసౌధరాజి, వేడ్క మిన్నండఁ గన్నడవిబుధమునియు.
సీ. పురుషార్థచయ సురభరూప రూపాయ భక్తజనత్రాణహితమాయ
పాపాటవీ దవపాపకాకారాయ శాశ్వతవిజ్ఞాన సాగరాయ

- అజ్ఞానభీతికృతదంధకార వ్యూహసంప్రభేదన సహస్రకీరణాయ
సంస్కృతిసాగర శ సలిలసప్తగ్న జనావననౌ కాయితావ్యాయ
- ఆ. మంగళాలయాయ శ మానసచాంచల్య, జలద మథన వాయుసన్నిభాయ
వాంఛితార్థదాయ శ భద్రదసౌధాయ, దేవసేవితాయ శ తే నమోఽస్తు.
- చ. ఉదవసితేశ్వరా! సుకృత శ మొప్పెడుజన్మము లెన్నియొత్తియో
సదమల కర్మసంతతుల శ జాలుగ నెన్నియొనర్చియో కనం
గఁ దగుదువీపు ని న్నైలమిఁ శ గాంచినయంతనె ముక్తి యభ్యున
తై దలచునౌ రమాధిపతి శ యింపుగ నిన్ను సమాశ్రయించుటన్. ౧౬౯
- చ. ఇదివఱ కెన్నిసారులౌ నిరీహుడనై నినుఁ గంటిఁ గాని య
య్యదనున నిట్టు లొప్పు విపు శ డర్థమొకండు దలంచి వచ్చితిం
గద యలవాంఛితార్థము నిశామము పండఁగఁజేయఁగోరి యి
ట్లుదయసరోజమిత్రతతు శ లొప్పెడునట్లుగఁ జొల్చి తిచ్చటన్. ౧౭౦
- మ. ఎవ రేకోర్కూల నిన్నుఁ గాంతురౌ తదీయేష్టంబులం దీర్పన
ట్టివిధిఁ దర్కన మిత్తువీ వసుచు వింటిన్ శేముషీభూషితుల్
వివరింపంగ నదేవిధంబుగ నినుఁ శ వీక్షింపఁగాఁ గంటి భా
ర్గవికా స్థానముగా మదీయహృదయాశాంక్షల్ ఫలింపన్ గడున్. ౧౭౧
- చ. నినుఁ గనినంతమాత్రమున శ నిర్మలభావము లెల్లఁ బైకి ను
బ్బినయటు లొప్పెడున్ గనుకఁ శ బెన్నిధిఁ గాంచినవేదవోలె నె
మ్మిని గనుచున్న వాడ నలమేచకకుంతలఁ బద్మ నేత్రుఁగూ
ర్పను దలపోయు యత్ను మది శ బాగుగఁ బండునటంచుఁ దోఁచెడున్. ౧౭౨
- చ. శతమఖముఖ్య దిక్పతుల శ సంయమివర్మల నింకఁగల్గు స
త్కృతులను గోటివారము లశదేవనిగాఁ గనినాడఁగాని య
ప్రతిమముదంబు నిష్ఠ గనుభంగిని గాంచిన వాడఁగాను శ్రీ
పతివరసౌధమా! యింకను శ భద్రములే యగునంచు నమైదన్. ౧౭౩
- ఉ. ముద్దియమిన్న యోర్తు తనఁపూనిక సాగఁగఁజేయఁబూనఁ గాఁ
బెద్దతనంబుగల్గి మునిఃకృందమునన్ యశమూనియున్న యే
నద్దిర దానిమాన్వి తగినట్లుగ నామె మెలంగఁజేయున
తైద్దియుపాయమో వెదకఁనే బరిహాసముచేయరే సురల్. ౧౭౪
- ఉ. ఇన్ని దినంబులే బ్రదికి శ యిట్టివనుల్ నెఱవేర్చలేనిచో
మన్న న గాంచువాడనె యమర్త్యసమాహమునందు శక్తియే
మున్నది వీని కంచు నను శ యోషలు గేలి యొనర్పకుందురే
పెన్నుడు నవ్వకుండునే వివేకము చాల దటంచు బల్కుచున్. ౧౭౫

మ. ఇక నాలస్యముచేయ కిందుగల సరేవుతున్ గృహరాశి, సే
వకచింతాహరణ ప్రవీణ సకలవ్యాప్తత్వ భానున్ సమ
స్తకళాభిజ్ఞుని శ్రీనికేతనుని సంకదర్శించి నాకార్యమున్
సకలంబున్ వినిపించి యాజ్ఞ గొని వే శ సాధింతు నాపూనికన్. ౧౭౬

క. అని మనమునఁ దలపోయుచు, వినయంబు విభూషణముగఁ జెలయఁగఁ ద్వారతోఁ
జని ద్వారభూమినుండెడ, ఘనమూర్తుల భూరిశాంతికలితులఁ గనియెన్.

ఉ. వారును సౌమ్యరూపముల శ ద్వారమునం దిరుపార్శ్వస్థీమలన్
జేరి తదేకచిత్తముల శ శ్రీహరియాజ్ఞను నిల్చి కాంచున్
సారమనీషు లీశ్వరుని శ సన్నిధి కేగఁ దలంప వారిదౌ
కోరిక విన్నవించి హరికూర్చి యెఱింగి ప్రవేశపెట్టుచున్. ౧౭౮

ఉ. ఏమటుపాటులేక పరశమేళు నభీష్టముమీఱఁ గొల్పుచున్
ధీమహిమమ్ముగల్గి గురుతేజమునన్ వెలుఁగొందుచుండఁగా
నాముని గాంచి యిద్ది సమయంబె కదా భగవంతుఁ గేశవున్
శ్రీమహిళాధవుం బరముఁ శ జిత్తముపొంగఁగఁ జూడ నిత్తఱిన్. ౧౭౯

మ. చిరకాలంబున కీజగంబు గన నాచింతల్ తొలంగెన్ బరా
త్పరు దర్శింప నభీష్టజాలము లొగిం శ బండుంగదాయంచు నా
తురతం బొందెద లోనికేగఁగను దోశ్తో మీర లీశాజ్ఞనె
వ్వరుసంబొంది యనుగ్రహింతురొ కృపావారాసులై నా కిటన్. ౧౮౦

చ. మునినగుటన్ జగత్ప్రభువ్రసముంగిట నేగతిగా మెలంగఁగఁ
జనునొ యెలుంగఁజాల నదిశ్చైచి ననుం గరుణించి శ్రీనికే
తనుపదపంకజాతయుగదర్శన మబ్బుగఁజేయుఁ డంచు నె
ప్పిని గనఁజేయు వాగ్వితతి శ మించఁగ వేడిన ద్వారపాలకుల్. ౧౮౧

చ. మతివిభవంబు గన్పడెడుమాడ్కిని నమ్ముని గారవించి స
మ్మతిఁ దగుపీత మిచ్చి మునిమండన యియ్యెడఁ గూరుచుండ న
చ్యుతునకు విన్నవించి సకలలోత్తమునానతి నొంది వచ్చి శ్రీ
పతిపదసన్నిధిం గదియుపద్ధతిఁ దెల్పుదు మంచుఁ బల్కుచున్. ౧౮౨

ఉ. అందొకఁ డేగి దేవమునియాగమనంబును విన్నవింప శ్రీ
మదిరుఁ డిద్దె నారదుని శ మామకసన్నిధిఁ జేర్పుడంచు నా
జ్ఞం దమనీయ దాని శిరసాపహియించుచు నేగుదెంచి దా
నిం దెలుపంగ సంతసము శ నృత్యముచేయఁగ లోనఁ జొచ్చుచున్. ౧౮౩

చ. తనమది నిట్టులెంచె మునితల్లజుఁ డేమనియానతిచ్చెనో
ఘనమహాసూతి యెవ్విధిని శ బల్కెనొ వానిని దెల్పకుండఁ జ

- క్కనిగతి మాటలాడెదను శ గార్యము పండెడుఁగాకయంచు నా
తనిముఖసీమనుండి నుడి శ తానయి వెల్వడున ట్టానరైదన్. ౧౮౪
- చ. అదియె ఫలింపఁ జేయుఁ బనినంతయు నాజతనంబు సద్యశః
ప్రదమయి యొప్పుఁగా కనుచుఁ శ బల్లులు లోనఁడలంచు చేగి శ్రీ
సదనుని పాదపద్మములనన్నిధి వ్రాలి మహాత్మ దీనభ
ద్రదుఁడవు నిన్నుఁగాంచిన నితాంతము పండును వాంఛితార్థముల్. ౧౮౫
- మ. అని ప్రార్థించిన శ్రీనికేతనుఁడు తదవ్యాపార మూహించి చ
య్యన లేవ్మా మునివర్య! యేటి కిటు లశత్యావృండువోలేఁ మొగం
బున దైన్యంబు గనంబడంగ నిట నిశపిల్కిల్ వచింపంగనే
లనుచుం బల్కుచు లేవనెత్తి కడు నెయ్యం బొయ్యనన్ గ్రమ్మగన్. ౧౮౬
- మ. తగువీతంబునఁ గూరుచుండుమని హస్తద్వంద్వముంజూపి చూ
పఁగ నాకార్యము పండునిక ననుచుఁ శ భావించి కూర్పుండి విం
తగ నొప్పారుతదాస్యపంకజముచంఢం బింతయే నూహకుఁ
దగులఁ శక్యము గామి సందియము డెందంబందు నిం డారగన్. ౧౮౭
- ఉ. వింతగ నొప్పుచున్నయది శ విశ్వతతిశ్వరుమోముఁడమ్మి నా
స్వాంతము సంశయ ప్రబలసాగరమందు నిమగ్న మయ్యెడుఁ
జింతలు పైకొనం గడఁగఁ శ జేయు నదేమని తోఁచుదిక నే
నింతయు దాఁచకుండ వచ్చియిం చెద సర్వవిదంతికంబునన్. ౧౮౮
- మ. అపరాధం బిసుమంతయేని జగదీశాత్మస్థలిం బొందకుం
డు పథంబేదియొ యట్టిమార్గమున నేనుఁ వ ర్తిలంగఁ దగుఁ
గృప నొందం గలవాఁడ నట్టులయినఁ శ గీర్తింతు రద్దానినే
తపసుల్ గావున దాఁచకుండఁ దెలుపం శ దానే యెటుంగు దుదిన్. ౧౮౯
- చ. అని తలపోసి భక్తిమెయి శ నంజలివట్టి మహానుభావ! ప
ద్మనయన! నీదునానతిని శ దాల్చి శిరంబున నాహిమాచలం
బునకు జవంబునం జని ప్రభుప్రియవార్తను దెల్పు నాతఁడుఁ
మనమున హర్ష మందెఁ దనమానిని దానికి సమ్యగింపగన్. ౧౯౦
- సీ. దాఁచక వచియింతుఁ శ దత్పుత్రి కామణి శంకరుఁగోరినజాడఁ దెలియ
నొక్కి చెప్పితిఁ గాని శ యక్కమలాక్షియుఁ బ్రోడగామిని దాని శ పోడిమి గనఁ
జాలదయ్యెను గాని శ స్వాంతంబునం దిసుమంత యొప్పినయట్టు శ లరసినాఁడఁ
దల్లిదండ్రులయాజ్ఞ శ దాఁటనేరదు గానఁ దనపట్టుదలవీడి శ తమివరించు
తే. మిమ్ము నంచని యలవరశ్మేష్టికడకు, నరుగుచుండగ నొక్కదిగవ్యాశ్రమంబుఁ
గంటి నందొక్కమునిపతి శ కమత్రేజుఁ, డలరు నాతని గనినాఁడ శ సర్వరీతి.

- క. వాచంయమివర్ష్యుడు నే, యాచింపకమును వె నాదుగనాశయములనే.
సూచించు కనులతుదలక, జూచెక నేనంత దానిచొ ప్పెటేగి మదిన్. ౧౯౨
- చ. మనసుననున్నదాని నఱుగమాత్రముదాడక విన్నవింప నా
మునివలె సత్ఫలం బొదవుఁ శ బొమ్మని తెల్పెను దాన సంతసం.
బినుమడిగాఁగ బ్రహ్మకడ శ కేగి ముహూర్తము నిశ్చయింపు మం
టిని భవదిష్టమే యదగునో మరలక వచియింపనేలనెన్. ౧౯౩
- చ. అదిసరిగాఁగఁ దోచె హృదయంబున నాకును గాన నిష్ఠమీ
పదములఁ గాంచవచ్చితిని శ బార్వతిఁ గూర్పఁగఁబూను యత్నమీ
యది ఫలసిద్ధినొందునటు శ లార్థిహారా! తలపోయవయ్య యా
ముదితయు సమృతించువిధముం దలపోయుము నెప్పునంబునన్. ౧౯౪
- చ. అన దరహాసచంద్రికలు శ హారిముఖంబునఁ గ్రమ్మనిట్లును
వనజదళాక్షుఁ డోయనఘ! శ వల్కితిపీ వలయన్నుమిన్నఁగూ
ర్తును సకలప్రయత్నములతోఁ బనిఁదీర్పఁగ నేన చాలుడుక
మనమున సమృతించుమని శ మంచిది కాఁదగునంచు నొప్పితిన్. ౧౯౫
- చ. ఇప్పుడు వచించురీతిఁగన శ నేదియొ విఘ్నము గల్గినట్లు లూ
హ పాడ మెడుక విరించిముఖు శ లాజతనంబు ఫలంప దంచునెం
చి పనిపి రిట్లు ని న్ననుచుఁ శ జిత్తమునం దలపోయువాడ ని
ట్టిపనికిఁ బూననేలొకొ, కరడిందివిచారము నొంద నేలొకొ. ౧౯౬
- శా. ఎందో యొక్కెడ నున్న నన్నుఁ బలువుం శ డ్రిక్కార్క మిట్లాటచే
నిందింపక వెలి కీడ్చితివు తొలుతక శ నేఁబల్కితిక యత్న మే
కుందుంబొందక సాగు నే యనుచు నీకుక సాధ్యమేయంచు ని
స్సందేహంబుగ సాగు నే జతనముక శ సాధించువాడం జామీ. ౧౯౭
- ఉ. ఆకులపాటులేక ముదగమారఁగనుండుము పర్వతాత్మజక
నీకు ద్విత్వీయఁగా నెనఁగ శ నేనె యొనర్తును బెండ్లి పెద్దనై
నీకడ కేగు దెంతు మదినిం బరికింపుము నాప్రతిజ్ఞ నం
చీకరణిక వచించితికదే యిపు డిట్లు వచింప నేలొకొ. ౧౯౮
- చ. నలుగురు నవ్వనట్లు నను శ నారద! నీ వొనరింపఁజూచితే
కలహమె నీకు భోజము శ కాఁదగుఁగా పరిహాసకృత్యముక
సలుపుట కిద్దియే మొదటిసారిదిగాఁ దలపోయవచ్చునే
పలుకుమ నీదుభావమును శ బార్వతి సమృతి నొందజేసితే. ౧౯౯
- ఉ. నీదగుమోముఁ జూడఁగనె శ నెమ్మి తొలంగ విచార మెక్కిన
క్లే దలఁచంగనయ్యెడి నరదేటికొ నేఁ దెలియంగఁజాల నిం

- కేదియొనర్పఁగాఁ దగునొ శ యెట్లొనరింపఁగఁ గార్యసిద్ధియా
నో దలపోయుమా తగినయత్తిని బన్నెడునేర్పు నీదేశా. ౨౦౦
- శా. మున్నెన్నోపనులందు మెప్పుగొని యేముంగూడ సబ్రంబుగా
నున్నాఁడా భువనంబులం దితనితో శ నూహింపఁ దుల్యం డటం
చెన్నోసారులు మెచ్చుచుండఁ దగునీ శ విక్కార్యమం దిట్లుసం
పన్నత్వంబు దొలంగనుండుట తలంపఁకారా దిదేమో మునీ. ౨౦౧
- ఉ. కన్నె మఱొక్కనిం దనకుఁ శ గాంతునిగా పరియింపనుండ నా
కు న్నలినాయతేక్షణలు శ కోరినయందలు పత్నులై సతం
బు న్నయమూని యిష్టసుఖముల్ కలిగించుచునుండ నద్రిజా
త న్ననుఁ గోరఁజేయ శపథంబును బట్టితివో యెటుంగఁజూ. ౨౦౨
- ఉ. నారద! యింతదాఁకఁ గదనంబులు గల్గఁగఁజేయుపాండితిక
భూరియశంబు నొంది మునిముఖ్యుండవై తగునీ వదేలొకో
నేరుపులేనికార్యమున శ నిల్చి ప్రతిజ్ఞ నొనర్చి యిట్లు ని
స్సారుడవై వగంజొగులఁ శ జాలితి వేమనువాడ ని న్నిటన్. ౨౦౩
- ఉ. పూనినకార్యమెల్ల ఫలముం గనఁజేయఁగఁజూలువాడు శ్రీ
జాని యఖండశక్తిఁ దగుచక్రముదాల్చినమేటి యంచు న
వ్హానులు సన్నుతింతు రదిమామయఁగఁ జేసెను నీప్రయత్న మో
హానిమహేంద్ర! యింక నెటు శ మన్ననగాంతును ముజ్జగంబులన్. ౨౦౪
- చ. ఇదివఱ కెన్నఁడేని మది శ నెంచినకార్యము సాగకుండ నీ
యదనున నిష్ఫలంబయినయట్టులై యైనదిలేదు నిశ్చయం
బిది యని నీవెటుంగవె యదేటికొ నిష్ఫలమయ్యె నిప్పు డే
మిదెలుప వచ్చినాడెవొ యశమేయతపోధన! విప్పి చెప్పుమా. ౨౦౫
- ఉ. దాఁడఁగనేల యింకఁ బరితాపము గల్గఁగఁజేయు వార్తయే
నోపిక విందుఁగాని నిను శ నొక్కటియుం గతివంపుఁబట్టు నే
నాపరమేశుసాక్షిగ నయంబును వీడి వచింప నమ్ము మీ
యీషలు కింకఁ గొంకక హఠింపుమ యున్నది యున్నయట్లుగన్. ౨౦౬
- ఉ. శర్మముగల్గు కాలమున శ సర్వవిధంబులఁ జేయుయత్నముల్
నిర్మలరీతి సాగు నొకసని బతిమాలుట యుండకుండు స
త్కర్మముఁ జేయఁబూనినను శ గాలము వ్యత్యయమైన నెందఱే
సర్పలి దోడుసూపినను శ వ్యర్థమెయకా విధిచర్య యద్దిరే. ౨౦౭
- చ. ఇతనము చేయకుండిననుసాగి ఫలంబిడుఁ గొన్ని కార్యముల్
ఇతనము నల్పిన్ సులభసాధ్యములే యగునట్టికార్యముల్

- ప్రతిఫల మీయకే చెడు నభంగురమైతగు దైవ మంచు నీ
విలేమునఁ దెల్పు నిద్ది మునివృత్తహరా! పలుమాట లేటికిన్. ౨౦౮
- ఉ. ఏది యెటుండినఁ జతనమెద్ది యొనర్చితివో దృఢంబుగాఁ
గాదగునంచు నయ్యది నీకామము నిష్ఫల మయ్యెనంచు నిం
కేది యొనర్చినో ననుచు నెంతయు యోజనచేయు దంచుని
ష్టే దలపోయువాడ భవదీప్సిత మెద్దియొ నాకుఁ దెల్పుమా. ౨౦౯
- క. మోమోటమి వదలి మునీ, యేమాడ్కి నొనర్చనిప్పు నెంచితివో ఫలం
జేమియు లేదని తోచినచో మానుమ దుర్యశంబుఁ న జొరఁ దలఁచకుమా.
- క. ఈపఱకై నదె యవమతి, యీవిశ్వత్రయమునందు నెంతయు నిండెన్
దేవమునీ! యిది పాయఁగ, నేవిధమునఁ జేయఁదగిన నేదీయఁ గలదే. ౨౧౦
- క. తెలుపుమ యట్టు లొనర్పం, దలయొగ్గెద నిట్టులనుటఁ దలఁచకు మెదలో
పల వేటుగాఁగ మనకుం, గలిగినదుర్యశము పోవఁగఁ దలఁపు మిఁకన్. ౨౧౧
- క. అని విన్నదనము మోమునఁ, గనఁబడఁగాఁ జేసి పలుకుకొంచునచేలుం
గని నారదుండు వెత మనమును ముంపఁగ నింధనంబుపోలిక నుండెన్. ౨౧౩
- క. కొంతసమయంబు నిట్లేచింతాకూపారమగ్న నచిత్తుండయి యొ
క్కింతజతనంబుచే స్తుతి, వింతగఁబొడసూప నెంచె నెన్నునిఁ గనుచున్.
- క. మృందును వెనుకఁ దలంపక, యెందే నావూనినపని నెటులుపాగక యుం
డందగునె యటం చెద నానందము నిండంగఁ బొగరునక స్తుతితప్పన్. ౨౧౪
- క. ఈపని యేమాత్రంబని, యాపార్వతి నాదుపల్కు నెలాంపక యె
ట్లే పోవఁగలదో చూచెద, నాపట్టినపట్టు జయమునంద గగకున్నే. ౨౧౬
- క. చలపట్టి యెట్టులైనక, జలజాక్షున కీకుమారిఁ జానఁగఁ జేయం
గలనంచు గర్వమానితిఁ, బలికితి నే దోచినట్టి నభంగుల నెల్లన్. ౨౧౭
- క. మొదటనె యీశ్రీపతి యానుదతీమణి చిత్తవృత్తిచొ ప్పెఱిగియె యే
మొ దనకు సతులుం గలరనియె దానఁ దచ్చిత్తవృత్తియే నెఱుంగమిచేన్.
- క. మఱియున్ మఱియున్ బెక్కగు, లెఱుగుల నేఁగూర్చు నీకుఁ దెఱవ నటంచున్
నెఱి శివభక్తులు పల్కితి, గుఱుతుగ నామాట కన్నె న గొనకుండుటచేన్.
- క. శివభం బినుమంతఫలం, బిపు డీయకపోయె విష్ణు న విందులకున్ నక
శివయింపఁ బూనియున్ మం,చివలుకులన్ స్వాశయంబుఁ జెప్పక చెప్పెన్.
- క. నాయొనరింపం దగువని, యేయెదియో తోచ దిప్పున డీశ్రీపతికిన్
నాయొనరించిన యవమతి, మాయంగాఁ జేయకున్న న మన్ననయున్నే. ౨౧౮
- క. కావున నాతప మెల్లన్, శ్రీవిభునకుగా వ్యయించి నే సిద్ధించునదె
ట్లో వెర వయ్యది దలఁచెద, నీవిశ్వవిభుండు మెచ్చు నెల్లరు పొగడన్. ౨౨౨

- క. తపముధనేంబుగ మునులకు, నెపు డుండుంగాదె నే నిర్యక్షేలా నెఱవక
శవభంబూని వ్యయించెద, నపరిమితపోధనంబు శ నంతయు హరికై. ౨౨౩
- క. దానక హైమవతీమ్మదు, మానసముక మార్పునొందు శ ఘామక కార్యం
బౌ నావంతికోఱంతం, గానక ధన్యుండ నౌదుఁ శ గా యటమీఁడన్. ౨౨౪
- క. తగునమయంబున ద్రవ్యంబు గణింపక వ్యయమొనర్చు శ బుధవరుపోల్కి
దెగి నాదుతపోధన మిప్పు గిరింద్రకుమారికోఱకుఁ శ బూని వ్యయింతున్. ౨౨౫
- క. తరుణికోమలచిత్తం, బరుదుగ మార్పంగఁ జాలునంతట లక్ష్మీ
శ్వరుకోర్కి పండు నాపూ, నిర్మల రహిత లోక త్రయమునఁ శ గీర్తింపఁబడున్. ౨౨౬
- క. ఇచ్చి నూరకయుండిన, సప్తరితము నాది లోకభాలంబుల ని
పుచ్చరమగు మునిసంతతి, కెచ్చటనే గౌరవం బశదే లేకుండున్. ౨౨౭
- క. మునిజనగౌరవవిత్తంబును గావఁగ నాతపంబుబ్రంగిన నొప్పం
గ నగుంగాని మహాముని, జనగౌరవహాని కేను శ నైపంజాలన్. ౨౨౮
- క. పరమేశ్వరాంబులుగాఁ, జరకాలార్జితతపంబుఁ శ జెందినపెడ్కం
గరము వ్యయించెద నయ్యది, స్థిరసత్పుల మీయకున్నె శ శ్రీహరికరుణన్. ౨౨౯
- క. ఫలములఁ గోరినకర్తృబులకంటె ఫలాభిసంధిఁ శ బోవిడిచిన ని
ర్మలకర్తృము లత్తుత్తమములుగా వచియించు శాస్త్రములు చక్కంగన్. ౨౩౦
- క. నాపూనిన యీ కార్యం, బాపరమేశ్వరునికోఱకె శ యగుఁగావున ను
వ్యాపారమె యగు దానక, శ్రీపతి కరుణించుఁ దపము శ చెందును వృద్ధిన్. ౨౩౧
- క. అదియె తపశఫలమన నెయ్యది శ్రీశుని దృష్టిజేయ శ నర్తంబగు శ
ర్మద మయ్యదియే శాశ్వత, మదియే యద్దానికంటె శ నధిక మైదియా. ౨౩౨
- క. అని యిట్లు వెక్కుభంగులఁ, దనమది యొజించి భక్తి శ దామోదరునిం
గని యిట్లుపల్కె దేవా, వినఁ దలచితో నాదునోట శ వృత్తం బెల్లన్. ౨౩౩
- క. అవివేకంబున బాలిక, భవదీయమహత్త్వ మాదిఁ శ బాటింపఁగలే
క వివిధవిధముల శివునిం, దవలినమది నెన్నివల్కెఁ శ దా నవినీతుల్. ౨౩౪
- క. వానిని మరలింపఁగ విజ్ఞానమునక సీయమేయసత్వ మెఱుంగు న
ట్లానెలఁతఁ జేయు నట్లుగ, మేనాంబికఁ బంచినాడ శ మిహికాహాద్యున్. ౨౩౫
- క. వారిరువురు పట్టుదలక, గౌరిని మరలించి నిన్నుఁ శ గాంక్షింపంగా
నేరుపునఁ జేసియుందురు, శ్రీరమణా! మూరుతంబు శ సిద్ధిప్రదమున్. ౨౩౬
- క. నీవిమల వాక్కునుండియె, వే వెడలఁగ నాలకించి శ విబుధమునులకుక
దేవేంద్ర ప్రభృతులకుక, వావిరి వినిపించి శైలవర్చుని కడకున్. ౨౩౭
- క. ప్రమదంబుమీఱు జని లగ్నముఁదెల్పి వివాహమునకుఁ శ గావలసిన కా
ర్యములెల్లఁ జక్కఁబఱుపక, తీమాధరుం బ్రోత్సహించి శ సర్వవిధములన్. ౨౩౮

- క. జతనము ఫలించుగాఁ గని, యతివేగమ యేగుదెంచి యవ్వార్తల న
చ్యుత! నీకు విన్నవించును, శతధృతిముఖ నిర్జరేంద్ర యముదయములతోన్.
- క. మనమెల్ల నగుగృహలయ్యున్, వనితామణి యబ్బురపడి యస్వకృతక్రియ లె
ల్లనుదలచి సిగ్గునొందఁగ, మునులెల్లన్ మోదవార్ధి యమున్దఁగఁ బూన్మిన్.
- క. చేయింతు వివాహంబును, గాయజరిపుఁ డచ్చెరువును యగాంచఁగఁ బ్రమథుల్
నాయత్నమునకుఁ గుండఁగ, నీయాత్మయు సంప్రమోదనీరధి మున్దన్. ౨౪౦
- క. తరువాత భవత్పావన, చరణసరోజద్వయంబు యసమధికభక్తి
శిరసునఁ బూజించి గిరీశ్వరునిం దమి నొందఁజేసి యక్రి! యరిగదన్. ౨౪౧
- క. కందరరాజి మనోహర, మందరమునుగాఁ దలంచి యమామకచిత్రేం
దిందరము యుష్మదంశ్రుర, విందమ్ముల వదలకుండ యవిహరింపంగన్. ౨౪౨
- క. ధ్యానైకయోగనిరతీ, బానఁగ నొనరించువాడ యఫుల్లాబ్జాక్ష!
సూనృతమిది యిక నిశ్చే, యే నేపనిబూన నమ్ముమి యీనుడులన్. ౨౪౩
- క. చిరకాలమునుండియుఁ ద్వష్టరూపాంబుజనేవఁ జేయఁజాలితి నాపైఁ
గరుణావలోకనమ్ముల, బరంగింపుము ధన్యుడ నగువాడ మహాత్మా. ౨౪౪
- క. భవదమలకృపకుఁ బాత్రుం, డెవఁ డగునో ధన్యుఁ డాతఁడే యగుఁ దండ్రీ!
యవమతి నీకుం గూర్పంగ వలతునే వాఙ్మనసుల యగాయముచేతన్. ౨౪౫
- క. మది వేటుఁగఁ దలపోయకు, మిది నాపనియగునె నీదియేకద ముక్తి
ప్రద! సర్వజ్ఞుడవయ్యున్, మది నేమియు నెఱుంగనట్లు యమాటాడుదుగా.
- క. నీవేటుఁగని యర్థంబు ల,వేవిశ్వంబునను గలవె యేలా స్వామి!
శ్రీవాసుదేవ! త్రహ గన, నీవిధి నొప్పింప దగునె యీనెవకునిన్. ౨౪౬
- క. ఏమియెఱుంగని నన్నున్, స్వామి! యారీతఁబల్కువచ్చునె నిన్నే
కామితదాత వటంచున్, నామది నెఱనమ్మినాడ యనాకేశవిభూ. ౨౪౭
- క. ఇంకం బరిశీలించుగ, నుంకింతువా యేమె యనుచు యమాటాడుమదిన్
బంకజనయన! తగునను, శంకారహితునిగఁ జేయఁ యజను గృహచేతన్. ౨౪౮
- క. అని మఱియు మఱియు వేడెడు, మునిపతి వీక్షించి యతని యబ్ధి విషాదం
బును బాపనెంచి యద్దాననె యతని యహంకృతిని నణాడ హరి దలఁచెన్.
- క. గురుతర తపోవ్యయంబున, బరమేశ్వరుఁ గోరియున్న యపార్వతి హృదయం
బు రహిత మార్పంగ నెంచెడు, సురముని దురహంకరణపురజో వృషడువంగన్.
- క. తలపోసి యవిధంబును, దెలిసికొనంజాల నట్టి యతెరువున నెలమిం
బొలయఁగ నతనికిఁ దృప్తియు, గలుగక బలికెన్ స్థితంబు యకడలుకొనంగన్.
- క. ఏమయ్యా! నానుడులకు, నీమది దురప్తిలైనేమె యనిర్దరమానీ!
నామాటలఁగల తత్త్వం, జేమని యూహింప బూన యేమి లనదగునే. ౨౪౯

- క. నీవాగ్ధోరణిఁ దలఁడన్, నావాంఛ ఫలంపమికి మనంబున నీర్వణ్
గేవలముగల్గ వినుఁగున, నే వల్కినయట్లు తోచు శ్రీ తుటుఁగఁగ నయ్యెన్.
- క. నాయాశయ మదిగాదనియె యెద నూహింపవయ్య శ్రీ యింతప్రయాసం
బీయెడఁ బూనఁగ నే లని, నాయుద్దేశముగ నమ్ము శ్రీ నారదమానీ! ౨౫౬
- క. ఎన్నఁడు నిట్టిప్రయాసం, బెన్ని న నీవూనుపనుల శ్రీ నెపుడే పొందం
గన్నది లేదుగదా మఱి, విన్నదియును లేదు మాని శ్రీ వేయేల యిఁకన్. ౨౫౭
- క. శంకరుఁగోరిన కన్నియ, చింకంబున నొరునిఁ గోరువది నొనరుప నే
వంకన్ న్యాయం బొప్పెడు, నింకను దత్కార్థమందు శ్రీ నేల జతనముల్.
- క. విరమించు టొప్పు నప్పని, కరము విషాదంబు గూర్చఁగలుగుట నీకి
త్తరుణమున; నానిమి త్తము, పరితాపము నొందనేల! శ్రీ పలువురు నవ్వన్. ౨౫౮
- క. అనియంతఁగాని వేటొక, పని సాధింపంగ నిన్నుఁ శ్రీ బనుచుటకై నే
మునివర! పలుకనుజుఁగ్గి, యనుమానము పీడు మింకనైన మనమున్. ౨౫౯
- చ. మఱియొకమాట చెప్పెదను శ్రీ మానసమందుఁ దలంపు మీపునుం
దెఱవలె హేతుభూతలు విధిప్రతిపాదిత ధర్మరాజి కె
త్తఱినయింకన్ నిజం బిది నిదాన మిదంచు నెఱింగియుండి నీ
వఱిమఱి దానిమార్పఁదగు శ్రీ నట్టిప్రయత్నముఁ బూనుటేటికో. ౨౬౦
- చ. తరువులకెట్లొ మూలములు శ్రీ తావలముల్ నిలువంగ నట్టులే
తరుణులు ధర్మసంతతిని శ్రీ దారె ప్రధానలు నిల్వఁ గావునం
బురుషులు వారిచి త్తములఁ శ్రీ బూనఁగరాదు మరల్ప శాశ్వతా
చరణములొఁ గదా దివిజనంయమి! ధర్మము లెల్లతావులన్. ౨౬౧
- చ. మనమునఁ గోరికొన్నయది శ్రీ మానిని యో ర్తికనిక దృఢంబుగాఁ
దన కతఁడే ప్రియుండనుచు శ్రీ ధర్మమునం బరికింప వాడె య
వ్వనితకు నాథుఁడొ మఱొకవాంఛను దద్విషయంబునందుఁబూ
నినయెడ దాని ¹నిత్యరిగ శ్రీ నిర్మలచిత్తులు పల్కుదుర్గదా. ౨౬౨
- చ. త్రికరణశుద్ధిగా నెవని శ్రీ ధీకమలంబున నిల్పి భర్తయ్కా
సుకృతి యితండె నా కనుచు శ్రీ జొక్కపుఁబ్రీతిఁ దదేకదీక్షతో
నొకట సుఖంపఁగోరు నలయోషను వానిని మాని యింక వే
టొకని వరింప సూల్కాలుపునధ్ధతు మెత్తురె ధీరు లెందునేన్. ౨౬౩
- చ. ఇతరులు చేయుపాపముల శ్రీ నెంతయుఁ బూనిక నాఁజ జూచుటే
హితమగుఁగాని మఱిచిని శ్రీ యిద్ది యటంచు నొనర్చుచుండ దు
ర్మతిఁగాని దానిమాన్వి తమమంచికినై దురితంబుచేయు ప
ద్ధతి నడిపింప బూనుటది శ్రీ దారుణకార్యముగాదె నారదా! ౨౬౪

ఉ. మానినులెల్ల ధర్మహితమార్గములకా నడిపించి బాలురకా
మానితశీలసంపదల శ మానకయుండంగ దిద్దుచుందు రా
పూనిక మెచ్చుగాఁ దగును శ బో విరిబోడుల నట్టివారి సీ
వే నయదూర వర్తమున శ నెట్టులు వర్తిలఁజేయఁ బూనితో. ౨౬౬

ఉ. చిత్తమె శుద్ధమై యలరఁ శ జెప్పెడిదే మిఁక నెల్ల కర్మముల్
సత్తఃముల్ ఫలించునటు శ సాధాఫలంబుల నీయఁజాలు నా
యు త్తమచిత్తముం గలఁచి శ యొప్పుదొఱంగఁగఁ జేయఁబూని తీ
విత్తతీ నిద్ది మంచదగునో యొకమాటు దలంచి చూడుమా. ౨౬౭

ఉ. గౌరి తలంచినట్టిపనిఁ శ గాదని తన్నతి మార్పజూచి తో
నారద! యిద్ది పాపమె యశనంజనుఁగాదె సమ స్తధర్మముల్
భరూహమెట్లు మూలములఁ శ బొల్పునో యట్టులె యంగనామణీ
సారసమాశ్రయంబున నెసంగును దానిఁ దలంప వక్కటా! ౨౬౮

ఉ. స్త్రీలు కున్పత్తలైనఁ గులశీలములెల్ల నడంగు ధర్మమే
మూలనో డాఁగియుండు నఘఃముల్ తలలెత్తును వంశగౌరవం
బోలి నశించు శ్రాద్ధవిధు శ లొయ్యన బ్రుంగును గావునంగుల
స్త్రీలను మన్ననం దనుపఁ శ జెల్లును లోకహితార్థమై మునీ! ౨౬౯

ఉ. సారసనేత్రయోర్తుక యశాస్త్రపథంబున సంచరింపఁగాఁ
గోరికనొండ నట్టితఱిఁ శ గొంకక యాసుదతికా మరల్పఁగాఁ
గోరఁగనోను గాని యఘకూటమునం దిరుగంగఁజేయు వాం
ఛారతి నొందనొనె యది శ సాధుహితంబగునే తలంపఁగన్. ౨౭౦

మ. కనుకకా నీ విపు డెంచినట్టిపని యోక్కాలంబునందైన స
జ్జనదూష్యంబగు నట్టిదే యగు నదేవదంబునం జూచినకా
మునివర్యా! యిఁకనైన మానుము తపంబుకా బూన్కి వెచ్చించి యై
నను నీపట్టును దీర్చనేల? యిటు చింతం బూనఁగా నేటికో. ౨౭౧

మ. సురమాసింద్ర! హితోపదేశ మిటులేఁ శ బొక్కంపుఁబ్రీతిం బొన
ర్ప రయంబొప్పుఁగ వేఱుగాఁ దలఁచి కాశ్యం బిట్లు భగ్నంబుచే
సె రమానాథుఁ డటంచు నెంచకుము; నీచిత్తం బదెబ్బంగిగాఁ
జరియింపం దలపోయు నట్లులె ప్రతిజ్ఞం జెల్లఁగాఁ జేయుమీ. ౨౭౨

మ. నిను నిందింపఁగఁ బూనియేని పని దీనికా సాగకుండంగఁ జే
యను బూన్కింగనియేని యిట్లనను నీయాత్మకా నితాంతంబు పొ
ల్పినవాంఛం దలపోసినాడ నదియుకా శ సిద్ధించునో లేదో యే
లని యిట్లాడితి నైన నీదగుమహాయత్నంబు సిద్ధించు నేన్. ౨౭౩

మ. మదిమోదంబును బొందువాడ దివిషన్తాసింద్ర! శ్రీకంఠుఁ డా
ముదితం గోరునయేని నీదుజతనంబుల్ వ్యర్థముల్ గాకయుం
డఁ దగఁ జేయఁగఁ బూనునట్టిరగు దిట్టల్ లోకజాలంబునఁ
వెడుకం గన్నడువారె సీవె చెప్పుమా యేమాట లింకేటికిన్. ౨౨౪

మ. కరమందుఁ భయకృత్తిశూలము మహాశ్రగ్జ్వాలలం బొల్పుదు
ర్భరవైశ్వానరరూప నేత్ర మలికఁ శ భాసిల్లఁగా నిల్పెనే
హరుఁ డీలోకములందు శూరుఁ డెవఁడే యైనఁ దదగ్రస్థలిఁ
దరముం బొందక నిల్వఁజాలునె మనశ్చైర్యంబు చెల్వారఁగన్. ౨౨౫

తే. అమృతాదేవునకుఁ గోప యంకురింప, కుండ నీయత్నమును మానుమోసురర్షి!
హరున కీవార్త తెలియదంపనెడునూహ, కలుగునే నొనరింపుమా శకార్యమెలమి.

ఆ. శంకరునకుఁ గోప యంకురింపకయుండఁ జేయవలయు నీకుఁ విత మనియెది
మదికిఁ దోచునట్లగుదతి యామెయునీదు, జతనమునకులొంగునగతినిబూన్కి.

ఆ. మఱియు నొక్కమాట యమాసింద్ర! యడిగెదఁ గన్నె శివునిగోరె యన్నమాట
వింటిగాదె యట్లై యిశ్వేశ్వరుడె గౌరవఁగోరినాడె తెలుపుమా రయమున.

తే. వార లిరువు రొండొరులను యగోరింపు, యట్లులేయెన నీమహాయత్న మెల్ల
నిష్ఫలంబగుటయ కాకకదమృలంబు, నొసఁగుఁజు మ్మిది నిశ్చయ యేమాముసింద్ర!

ఆ. లోకజనకు లనఁగఁ బ్రాకటవిఖ్యాతి
నొందియుందు రిర్వు యొక్కకార
ణమునఁ దుహినగిరితనయ యనఁబడునామె
యిది రహస్యమనుచు యెఱుంగవలయు. ౨౨౬

క. ఆవిషయం బిపు డేటికి, నీవలనం గొఱతలేక యెఱి ఫలముగనఁ
దేవమునీ! జతనంబుం, గావింపుము దైవకృపయే కల్గిన సాగున్. ౨౨౭

క. పౌరుషము ఫలించునుజగ, దారాధ్యుని కరుణ సాయమైన నదియు నే
కారణముననే బొసఁగద, యే రయమున నడఁగు సుంతయే ఫల మెడలన్. ౨౨౮

క. దైవము పౌరుషమును స, ద్భావంబులఁగూడఁ గార్యఫలములు పొడమున్
దేవమునీ! యారెంటను, దైవమె యధికం బటండ్రు యత్తత్త్వవిదగ్రుల్. ౨౨౯

క. ఆకారణమును మది నీడి, యీకార్యము సాగునట్లు యీవు జతనమున్
వే కావింపుము దైవము, నీకుం దోడ్పడ ఫలించు నీజము ముసింద్ర! ౨౩౦

క. చిత్తసమున్నతిఁ గైకొన, కిత్తటి దైవమునె నమ్మి యేను నిమిత్తం
బుత్తమమెయైన జతనం, బత్తుంగాక ఫలమనుచు యాత్మఁ దలఁపుమా. ౨౩౧

క. నాతప మను వెన్నిధి యిది, యేతలఁపునుగాని యద్వి యెట్టిదెయైనఁ
ప్రీతిఫలించగ నొనరుచు, నేతీరునైన ననెడు యీగర్వంబున్. ౨౩౨

ఉ. చిత్తమునందు జేర్పకుము శ సిద్ధతపశుల మెల్లదానిచే
నుత్తలపాటుగాంచి మఱియొక్కఫలంబు నొసంగజాలకే
యత్తఱినే యడంగు ననియాత్మ నెటుంగుము; కార్యజాల మా
యుత్తమకర్త మూలమున శ నొప్పి ఫలించు నటంచు నమ్ముమా. ౨౮౭

ఉ. నేను నిమిత్తమాత్ర మె యనింద్యపుంగర్త మె సత్ఫలంబు నీ
నొను సమర్థ మంచుఁ దనయాత్మను నమ్మునతండె కార్యసం
తానము సాగఁజేయు నని శ తత్త్వవిదుల్ పలుకంగ నెప్పుడే
మాని! వినంగలేదె యదె శ మామకవాక్య మటంచు నెన్నుమా. ౨౮౮

శా. కాలం బింతకు మూల హేతువగు నిక్కం బిద్ధి మానీశ్వరా!
యాలస్యం బిడ నేల నాదగువివాహంబందు నీవితకే
చాలంగా శ్రమ మూనినాడవని నాస్వాంతంబు చింతించు నిం
కేలాపల్కులు కార్యసిద్ధియగు నొట్లే సల్పు నట్లెన్నుమా. ౨౮౯

శా. పూసంగాఁ దగ దెట్టికార్యమయినకా శ బుద్ధిక్ విచారించియే
తానుం బూనినకార్యముక వదలఁగా శ ధర్మబెకా దెట్టులే
యైనకా దాని ఫలింపజేయడగు నం శ చార్యోత్తముల్ సల్కుచుం
ద్రీసీతిక్ విడనాడరాదుగద మానీశా! య దెబ్బంగులన్. ౨౯౦

శా. నామర్యాదను గావఁగాఁదగును దానకా నీదువిఖ్యాతి యా
భూమిక్ స్వర్గఫణింద్రలోకములఁ బెంపుఁగాంచి వర్ధిల్లు నీ
కామం బద్దియె కాదె వేటొకగతిం శ గార్యంబు పాడైన న
న్నేమాన్యుల్ దలపోయ రిద్ది నిజ మం శ చెన్నందగుక నారదా! ౨౯౧

శా. ఈవింకం దుహినాద్రి కేగి యలభూభృన్దౌళికా మానసం
జేవితల్ గనఁజేయుచుండునొ యదే శ వృత్తాంత మాలింపనే
దేవుం బెండిలియాడ నన్వహము నేతీర్తానముం జేసి సా
భావింపం దలపోయుచుండునొకొ తత్త్వం బెల్లనుక శ్రద్ధతోన్. ౨౯౨

శా. తల్లిం దండ్రీని దత్సఖిగణము నేతత్సత్యముక బల్కు నే
సల్లాపంబులఁ గోరఁగాఁదగునొ యాశచందంబునం గోరి వా
రెల్లం జెప్పెడివాక్కులకా విని తడియేష్టంబ దుద్వాహసం
పల్లాభప్రదమేని ర మ్మిచటికికా శ భద్రంబు చేకూర్పఁగన్. ౨౯౩

సింహారేఖ:—

దేవమాని యాపురంద్రీ! భావ మించు కంతయైనకా
భావుకంబుఁగూర్ప కుండకా, బోవు నంచు నీకుఁదోడున్. ౨౯౪

క. ననుఁ జూడఁగరాక తపో, వనమునకుం బొమ్ము పిదప శ వాంఛ గలిగినకా
నినుఁ జూడ నేనె వచ్చెద, ననుషానముమాని యరుగుమం చాడుటయున్.

- క. ఆమాటలు చెవినాట ని, కామము వగ గ్రమ్ముకొనంగఁ శ గదలమెదలఁగా
నేమాడ్కిఁ జాల కమ్మని, భూమిశుండు ప్రస్తరంబుపొల్కి నిలిచెన్. ౨౯౬
- సీ. మనసు చింతార్ణవమగ్నమై యుండుటఁ గన్నులు శ్రీహరిఁ శ గానవయ్యె
నేమిచేయఁగ వచ్చు శ నిక నని తోఁపమి నాలుక మాటాడుఁజూలి మాలె
నుత్సాహమును వస్తువురుగతి నెటొపొవఁ దనువెల్ల నిస్సారభావ వడంకె
నపరాధసాధ్వసం శ బంతటఁ గ్రమ్ముట శ్రవణమ్ము లెడి వినగజాల వయ్యె
- ఆ. నొక్కదాని వెనుక శ నొకటిగ జ్ఞానక, ర్ధేంద్రియములు స్వస్వవృత్తి మాన
స్థానంబు వెయిది యనఁగఁ శ జాలె నమ్మునితను, వచ్చెరువుగఁబంకజాతు నెడుట.
- ఉ. కారణ మేమొకాని మునిశాంతునికన్నులు మాత్ర మశ్రువుల్
సారకుసారకుక వెడలుచందముఁ గన్పడఁజేయుచుక మహా
భారదృష్టగా దొకయవస్థను బొందిన పంచభూత సం
చారముగల్గు వస్తువె నిజం బిదియం చెఱిఁగించె నయ్యెడన్. ౨౯౮
- చ. తనువు గలటివారలకుఁ శ దప్పక కల్గెడుభేదమోదముల్
వనరుహసూతియైన నిటువంటివి కల్గకయుండ శ క్తివెం
పున నొనరింప లేఁ డట ప్రభుండ నొనర్చగ నట్లనంగ నే
ర్చిన పురుషుండు గన్పడునె శ సృష్టి నదెందు నదెట్లు చూచినన్. ౨౯౯
- ఉ. అట్లు లమర్త్యమాని దురితాంతమునకా ఫలమందు మూర్ఖు న
శ్చెట్టులుచూచినం దెరువు శ నించుకయేఁ దెలియంగఁజాల క
పట్టున నార్తినొందుటలు శ పద్మదళాతుండు చూచి యద్దిరే
యిట్టిమహాత్ముఁ డిట్లువెత శ లియ్యెడ నొందుట లెన్నఁ జోద్యమా. ౩౦౦
- చ. ఇతరుల కెన్నొ ధర్మము లభినపుగర్చగతుల్ శ్రుతిరితా
ప్రతిహతభంగులం బలుకుశ్రౌధుఁ డితం డగుఁగాదె పూర్వ మీ
వితమున నాత్మకార్యమున శ వేఱిఁడియై తనకృత్య మెద్దియో
మఱి దలపోయలేక యిటు శ మ్రాన్పడియుండెడు నార్తుడై కడున్. ౩౦౧
- చ. పరులకు ధర్మముల్ తెలుపుపట్టులఁ బొండితి యబ్బియుండు నె
ల్లరకును భూరిధర్మతతులకా బరికించి తదు క్తరీతి నా
చరణమునందుఁ బొండితి యెసంగుట కొందఱకే పొసంగు నా
వరమతులే మహాత్ములనుసహ రని శాస్త్రము లెల్లఁ దెల్పెడున్. ౩౦౨
- చ. ఇతరులఁ జేయఁబూనీచి తోదిదృష్టభంబునఁ దారు వర్తిక
మతిగొన కుండువారె కృపకమాలిన పండితమానులంచు శా
స్త్రతతి వచించు సజ్జనులు శ తా రెటుతెల్పుదురో యొనర్తు ర
వ్వితమునఁ గర్తవ్యతల శ విశ్వమునం దలవారె సద్గురుల్. ౩౦౩

- ఆ. పశ్యతోహు లనభవదువారు తమనుడి, యొరులకే యటంచు నూహచేయు
వార లగుదు రిద్ది నారదమునియందు, నన్వయింపఁగఁ దగు నంచు దోచు
చ. కలహములెన్ని యో కలుగఁగా నొనరించి హితంబు దాననే
కలుగఁగఁజేసి దేవమునికాంతుల మెప్పును గన్నప్రోడ యి
ట్లలపునఁ జిక్కి మ్రాన్పడియె నక్కట! యింకఁ బరీక్షయేల యి
మ్ములఁ బురికొల్పి యెంతోతమిఁ నబొందఁగఁజేసి పరీక్షచేసెదన్. 30౪
- ఉ. అత్తఱినేని తత్త్వ మిది నయా నని యెంచఁగఁ జాలఁడేని త
చ్చిత్తము దీర్పరాని వగుఁచింతలవంతలఁ గుండఁజేసి యా
యుత్తలపాటుమూలమున నుత్తమమార్గముఁ గాంచజాలు న
చ్చిత్తము జ్ఞానదృష్టియు విచిత్ర మనందగుదాని నిచ్చెదన్. 30౬
- ఉ. నాపదపంకజద్వయ మనారతముం దమిఁ గొల్పు నీతఁడే
యీపగిదిక్ మహాజ్ఞత నిరదేగతి నుండిన దుర్యశంబు నా
కే పలువుండు గల్గుటలు నెన్నెవిధంబులఁ బల్కుచుండుగా
యాపలుకుల విసందగునె నయా ర్తిని భక్తుడు పొంద నర్హుడే. 30౭
- ఉ. ఈతఁడు నీతిఁబాసి విధి నెంతయుఁ బూనిక చేసినట్టిదా
నాతపమెల్ల నిప్పునికి నారయలేక వ్యయింపజూచె ని
ట్టితఁడు బల్కి బార్వతిని నెల్లవిధంబుల మార్పునొండఁగాఁ
జేతయె గర్వముం దెలుపుఁ జెల్లునె యియ్యది మానికెత్తఱిన్. 30౮
- ఉ. ఈగరువంబుచేతనె యపీనతపోధన మెల్లఁ బాడగుక
సాగదు మానివాంఛ యిదిసాధుపథంబునుగాదు గాన నిం
కేగతివైన నీతని నిరీషణి జేయుట నాదుకృత్యమే
యకాఁగద యట్లొనర్పఁగఁ బ్రయత్న మొనర్చెద నెల్లభంగులన్. 30౯
- ఉ. మద మడఁగంగ నొక్కటియె నమార్గము కన్పడెడుం బరాభవం
బు దొలుతఁ గల్గినక బిదమఁ బోవుఁ దనంతన యమృదంబు దా
నఁ దగును జిత్తశాంతి యదే నాపదపంకజసేవకుఁ ఫలం
బది స్థిరతం గనందగినుయట్టి పథంబున వీనిఁ ద్రిప్పెదన్. 3౧౦
- చ. అనుచుఁ దలంచుచుకొ వనరుపహాతుఁడు సుస్థిత మాన్యపంకజం
బున నటియింప నిట్లనియెఁ నబూజ్యతమా! మది నేమియెంచితో
కనుగొన నెట్లుశక్య మగు నాధముదభినిమగ్న చిత్తతం
దనరినయట్లు తెల్లమగు నానివిధంబు నెఱుంగఁ జెప్పుమా. 3౧౧
- క. నీవనుభవించు సంతస, మీవిష్ణువె యనుభవించు నెన్న నభేదం
జే వఱలు మనకు నిరువుర, కీవిషయం బెఱుగుదీవె నెన్నోగతులన్. 3౧౨

- క. అనుమాన మేల నీనెమ్మనమున నిపు డేమిలోచి శ మాటాడకయుం
డినయట్లు చేసెనో దానిని దెల్పుమ మీనులార శ నేను వినియెదన్. 3౧౩
- క. నీపూనినకార్యం బది, యేపట్టునఁగాని వ్యర్థమేల యగు నదే
నాపట్టినకార్యముకా, దా పాడుగునేని ఖ్యాతి శ యడఁగుంగాడే. 3౧౪
- మ. కనుక నీవొనరింప దీక్షఁగొను నశ్కార్యంబు నాత్మైకశ
క్తిని సాధింపఁగ నే దలంతు నెప్పుడు శ ధీరుండవై నిల్చుమా
పనియుం దానె తనంతసాగు దివిమత్యాలైక యోగ్యంబుగాఁ
గనఁగాఁ జాలుదు వీవె యచ్చెరువు గగ్గల్గ దాపసుల్ మెచ్చుగన్. 3౧౫
- కా. ఎన్నో దుర్గుటకార్యముల్ మఱొక రేమే దోడ్పడఁబూనిరా
కున్నా నీవె స్వకీయనుత్యవిలస శ దోష్టైకశక్తి బాస
ర్ప న్నే నే కనులారఁ గాంచనొకా దేవవ్రాతముల్ మెచ్చువో
యన్నా! నీవలనంగదా దివిషదోఘార్తల్ కడు మాముటల్. 3౧౬
- కా. ఆనీ విప్పుడు లేనిపోనివెత నిట్లా ర్థింబడం గారణం
జే నింతే నెఱుంగఁగఁజాల కిట నిన్నే నిట్లు ప్రశ్నింపఁగాఁ
బూనఁగావలసెకా ద్వదాశయము లెవోల్పిం బ్రవర్తిం చెనో
వానిం దెల్పుము కార్యసిద్ధియగు నశ్వార్థం ద్వరం దెల్పెదన్. 3౧౭
- చ. మునివర! యొక్కమాట మునుఁముందుగఁ దెల్పెద నద్ది నీవెఱిం
గియదె యైనఁ గార్యభరణీర్థమనస్కుండవౌట విస్తృతి
గనితివొ యేమొ యన్నిటను శ గర్తము దోడ్పది దానిత్రిప్పలం
గొనక ప్రవృత్తి సల్పుటకుఁ శ గొంకనియాతఁడు లేడు సృష్టిలోన్. 3౧౮
- కా. ఏయేకాలమునందు నెవ్వ రెవ రేమేరితులక శర్తముం
గాయక్లేశము నొందఁగాఁ దగుదురో శ కర్తంచె యవ్వారి న
ట్లాయారితుల వాని బొందఁదగు నట్లాత్మైకశక్తియశక్తున్నతిక
జేయుక దైవమనక నిమిత్తమె సుమీ శ సిద్ధాంతమే యిద్దియకా. 3౧౯
- చ. కనుకఁ బ్రయత్న మే మనదీగఁ దగుఁ దత్ఫల మబ్బుజేయున
ప్పుని యలకర్త రూపిణిగ శ భాసిలు నాదిమశక్తిదే యగుక
మనజతనంబు పండునొ క్రమంబునఁ బండినయట్టులుండి యం
తన ఫలియింపకుండునొ నితాంతము నమ్మగ రాదు నారదా! 3౨౦
- చ. పురుషుడు కార్యభారమును శ బూనినయప్పుడె తత్ఫలంబ దె
వ్వరుననొ కల్గినం గలుగు శ వప్తయిపోయినఁ బోవు నంచు సు
స్థిరమతి నిశ్చయించుకొని శ తేడువఁ బూనిన దుగ్గిఖమొందకే
పరమసుఖంబు గాంచు నిది శ పథ్యముగాఁ దలపోయుమా మదిన్. 3౨౧

చ. హితము మదర్థమై తపమున నే వ్యయమొప్పుగఁ జేసియైన లో
కతతులు మెచ్చఁజేయుటకుఁ ॥ గా జతనం బొనరించు నీకు దే
వతలు సహాయభూతు లగువార లటంచు వచింపనేల నీ
మతి యిటు కాతరంబగుటమాత్రము చిత్రముగాఁగఁ దోఁచెడున్. 3.20

ఉ. జ్ఞానులలోన నుత్తముఁ డెసంగుతపస్సులలోన మేటి ప్ర
జ్ఞానిధులందు నగ్రగణనంబున కర్హుఁడు యోగివర్యునం
తానమునం గనిష్ఠిక సతంబును లెక్కిడనొందఁ జాలువాఁ
డౌను సురర్షి యన్న నుతి ॥ నందినవాడవుగావె నీవనన్. 3.23

చ. కలహము లన్న పేరున జగంబులఁగ్రాలెడు నాధురాజికిం
గలుగఁగనున్న కష్టములఁ ॥ గన్పడనీయక పాఱుదోలు ని
స్తులమహిమాన్వితుండవు హనుప్రముఖాఖిలదేవవారముల్
దలతురు నిన్నె యెల్లపుడు ॥ తమొగి గాచినధర్మమూర్తిగాన్. 3.24

ఉ. అట్టిడవైన నీ విపు డహార్యమనస్థిరతాధనంబుఁ బో
దట్టి యపారదైన్యమునఁ ॥ దత్తమందుచు నిట్టులుండ నేఁ
డెట్టిమహాపదల్ గలిగె ॥ నెట్టులువాపఁగవచ్చు నంచు లో
గుట్టు లెఱుంగరామి వగఁగను దెడు నామది యేమిచెప్పుదున్. 3.25

ఉ. చేసినయత్న మించుకయు ॥ సిద్ధినిగాంచకపోయె నన్నయా
యానమునన్ మొగంబు చెలువారకయున్నదొ వేఱుకారణం
బో సురమానివర్య! యిట ॥ నొక్కలవంబును దాఁచకుండ సు
త్రాసముమాని తెల్పుమ యెదంగలభావము సత్వరంబుగన్. 3.26

చ. అది నెఱవేఱుమార్గముల ॥ నన్ని విధంబుల నిశ్చయించి నీ
మది కుతుకంబునొంద ననుమానము లన్నియు వీడిపోవ నీ
యదనునఁ దెల్పువాడఁ ద్రిదశశాపళి నీవెటుచెప్పినన్ ముదం
బొదవఁగ నెల్లచేయఁ దల ॥ లొగ్గఁగఁ జేసెద నేర్పుమిఱుగన్. 3.27

చ. అని యనురాగ ముట్టిపడునట్లు వచించిన నానుడుల్ మనం
బును శ్రుతిరంధ్రమూలమునఁ ॥ బూతుసుధారసధారలట్లు చ
య్యునఁ బరితాపహీనమగు ॥ నట్లొనరించిన నించుకంత తె
ల్పినిగని మ్రోలనున్న యలవెన్నునిఁగాంచి గతాభిమానుడై. 3.28

ఉ. విన్నుడనంబు మోమునకు ॥ వింతవికారముఁ గూర్ప శీర్షముం
గ్రన్న నవంచి విష్ణుపదశకంజములం దనచూడ్కినిల్పి తాఁ
బన్నినయట్టి పన్నుగడఁపైటపడెంగద యేమిచేయనొ
నన్నభయంబు వైకొనగ ॥ నార్తశరణ్యుడు వెన్నుఁ డిత్తఱిన్. 3.29

మ. ననుఁ గాపాడుతఁ నుంబయేని మదిలోఁ శ నాతప్పలక వీని నె
ల్లను లెక్కింపక కార్యసిద్ధియగు సకలపంబులక జేసెఁ గా
వున భీతిం బొరయంగ నేల కపటంబుంబూని సర్వజ్ఞుఁడె
తను వర్తించుటకంటె నొక్కయవరాధం బుండునే యెందునో. 330

మ. అభయం బిచ్చెఁ దనంతనే సకలలోకకారాధ్యుఁ డావిష్టువీ
ప్రభు వింకక భయమేది కార్యమును దీర్పం బూనుదుక సేవ్యుఁగా
నిభరాడ్డామిని మంజుచిత్తగతమాప్యత్తిక మరల్తుం దపో
విభవం బింత కొఱంతగాంచనివిధిక శ విశ్వేశునాజ్ఞం ద్వరన్. 331

మ. అని యోజించి జగత్పతిం గనఁగ నాశస్యం బింత వైకెత్తి యి
ట్లను దేవా! చపలత్వమూని యవరాధాళిం బొనర్పంగ నెం
చిననాతప్పల నైచితీవు కరుణక శ సిద్ధించి నట్లేకదా
పనులెల్లక సెలవైన బోయెదఁ గనంబ్రాలేయశైలాధిపున్. 332

మ. అతఁడేపాటికె పుత్రి కాహృదయ మశత్యంతంబు మార్పంగనక
జతంబుం బొనరించియుండును వయస్యల్ నిత్యముక దావకా
ప్రతిమైశ్వర్య విచిత్రచర్యల నుతింపక భావముల మాటు ట
ద్భుతమే నీమహిమాళి యెన్నఁదరమే శ భోగీంద్రతల్పా! హరి! 333

ఉ. నేనట కేగినంతటనె శ నెమ్మిని బార్వతి నీదురాకకై
మానస మాదృతింబొదల శ మంజులతావకరూపచిహ్నముక
బూని యొకర్తుకే తనదు శ పూనికమానినయట్లు తెల్పఁగాఁ
దా నొకనల్లతోదవసీతంబున నుండు నటంచు నెంచెదన్. 334

ఉ. అచ్చటివార్త సుంత హృదయంబునఁ దోచిన నిప్పు డేనుబో
నిచ్చ చెలంగుఁ కార్య మింక శ నెల్లవిధంబుల సాగు సంతసం
దెచ్చఁగఁ బంకజాక్ష సెలవిమ్ము బిరాన చనంగ నామదిక
ముచ్చట గాంచుచున్నయది శ మూరుత మెప్పుడో నిశ్చయింపనౌ. 335

చ. అని త్వరఁబూని యామహతి శ నచ్చటనే యిడిపోవు విస్తృతిం
గను సురమానిఁ గాంచి మురళిఘస్పరుడొక దరహాసచంద్రికలో
మునివయిఁ బర్య నిట్లనియె శ మూరుత మెన్నఁడో నిశ్చయించి వే
పనుపుము దూత నొక్కనిని శ బంతము చెల్లినయట్లు యెంచెదన్. 336

చ. పలుమటు నీవువచ్చుట నిబద్ధిగఁ జెప్పెద నామనంబునం
గలిగెడుభేద మింత యనఁగఁ దగకుండు నదేటి కిట్టులీ
వలనటనొంద దూత యొకఁ శ దచ్చటివార్తలఁ దెల్పఁజాలదే
కలుగునె భేద మింతయింక శ గాని మనంబున నీకు నాకునున్. 337

- శా. ఈనాడొ సుముహూర్త మప్పటికి నేయే పెండ్లిసంబారముల్
దేనా వాని గ్రహించి మిత్రవిత్తుల్ శ్రీధీమద్వరుల్ బంధుసం
తానంబుల్ తమి వెంటరాఁ గదలి యోనారాయణా! రస్తునం
గా నే రానొకో యిన్ని సార్లు తిరుగంగా నేల మానీశ్వరా! 33౮
- మ. పలుకుల్ వేయు నికేల వేగచని యప్పుద్దాక్షిణా నాశయం
బెలమిం గాంచిన చర్యలక నుడులఁ గాదే నిశ్చయింపంగనాఁ
దెలియంగాడగు నట్లె నీమదికి సంశ్చింతిం గడుంగూర్పునే
దెలుపంగాడగు వేటుగానయిన నిశ్చింత మాను టొప్పుంగదా. 33౯
- ఉ. నామది దోచినట్టులుగ శ నారద ! నీ కెఱిగించినాడ నిం
కేమి వచింపనొ నెఱుంగు శ దీవె సమస్తము నెల్ల వెంటలక
గామిని మానసం బెఱిగి శ కార్యముఁ దీర్పుము నానిమి త్తమై
సామముమాని భేదమునఁ శ జక్కఁగఁ గార్యముఁ దీర్ప మానుమా. 3౪౦
- క. నీమంత్రినిదొ చిత్తము, కోమలముసుమీ రనంత శ కొడువఁగఁదోడక
గా మాలుచుండుఁ గావున, నోమునివర! చక్కఁగఁ దెలియము నేర్పుమెయిన్.
- మ. హిమభూభృద్వరపుత్రి పాండితిన దెంతలే వానిగన్నట్టి ప్రా
డ మునీ! తన్న హిమంబు సుంత వినినాడం బూర్వ మెవ్వారొ చె
ప్ప మహాయోగవిభూతిఁ గాంచి మునిభూపశ్రేణి వర్ణింపఁ గీ
ర్తిమనుంగొంచిన సాధుశీలయట బుద్ధిం జక్క యోజింపుమా. 3౪౧
- శా. నాయందుంగల ప్రీతివెంపున లసన్నా రిమణిక బార్వతిక
మాయారూపిణిగా నెఱుంగక వచోమాధుర్య మేపారఁగా
నేయత్నంబుననైన లోఁబఱుప నీరవేమేని యోజింతువా
కో యాయూహలు నిష్ఫలంబులగుఁ జొవ్వెనారదా! నమ్ముమా. 3౪౩
- క. నామాట లివ్వనిగమ, స్త్రీమములుగ నమ్మి పోయి శ సుంతయు మదిలో
నేమఱుపాటొందక యావైమనతీభావ మెదియె శ యరయుము మానీ.
- క. జననీజనక వయస్యలయనూనహితవాక్యతతుల శ నాలించి మనం
బును మార్పుకొనియె యుండెడు, నని తోచెడు నట్టులైన శ నతివేగముగన్.
- క. దూతముఖంబున మూఁతు, మేతటి యుక్తంబటంచు శ నెల్ల సుఖాంధో
వ్రాతములకుఁ దోచునొ నీ, వాతటి నంగీకరించి శ యాశుభవార్తన్. 3౪౬
- క. నాకుం దెలియఁజేసిన, వే కదలి ముహూర్తమునకు శ విబుధవరులతో
లోకేశ ప్రముఖులతో, నీకడ కేఁతెంతు సురమునిప్రవర! తమిన్. 3౪౭
- తే. పెండ్లి పెద్దవు నీవొటఁబ్రీతిమెఱయ, నెట్లు చేయంగఁ బనుతువోయెల్ల విబుధు
లట్లె చేయంగఁ దలల్లాగి శ యర్హరితి, వర్తిలుదుఁ రెల్లభంగుల శ భక్తులగుట,

- క. చను మిఁక వేగమ తుహినా, ద్రిని గనఁగా నీదుదూత శ్రీ తెచ్చినవార్తల్
ననుఁగొని రానోపును నిలుపునుజుబ్బి నాయదృష్టమునుబట్టి మునీ! 3౪౯
- క. ఈసంతోషంబున మహా, తీసంజ్ఞికమై తనర్పు శ్రీ దివ్యవిపంచిఁ
బాసి చనునట్లు తోఁచెడి, నోసంయమివర్య! కోప మూనకు నాపైన్. 3౫౦
- ఆ. కార్యసిద్ధియగుత శ్రీ గౌరీహృదాశయ, మంబుజాసనాదు శ్రీ లాదరింపఁ
గా ఫలించుగాక శ్రీ గరళకంఠం డమృతగళుఁ డగునుగాకదై వకృపను. 3౫౧
- క. అనిపంచిన నిర్భరముద, మున మహాత్మా మిటుచుఁక విభుఁ శ్రీనాథుఁ
వనరుహనయనుం దలంచుచు, జనియెఁ దుహినాచలంబు శ్రీ చక్కటి కెలమిన్. 3౫౨
- క. పరమేశ్వరుండు శ్రీపతి, సురమునివిభ్రాంతి నెన్నుచుఁ గౌరిసుం
దరి దృఢతను నియతికి న, చెచ్చెరు వందుచు నెవ్వుదిఁ వసించెఁ బురినిన్. 3౫౩
- క. జ్ఞానము తపస్సు యోగము, మానికి నొకయాఁడుదాని శ్రీ మానసస్మృతిఁ
బూని యెటుంగం జేయం, గానీయవు తెల్వి దుష్ట శ్రీ కాలబలమునన్. 3౫౪
- క. కాలమె యన్నిటికంటెఁక, బోలం దలపోయఁ బ్రబలముగదా దానిం
బోలునది యొక్కఁడును లే, దేలోకమునందు దైవశ్రీ యదియగుటన్. 3౫౫
- క. దానికి నేనును శంకరుఁ, డానీరజసూతి లొంగి శ్రీ యనువర్తింపఁ
గా నీనారదుఁ డనఁగా, దా నెంత మహాత్మరంబు శ్రీ దాఁ గాల మగున్. 3౫౬
- క. అనియోజించుచుఁ గాఁగల, ఘనకార్యం బిట్టిదగునుశ్రీగా యని తనలోఁ
గనికని యానందించుచు, వనరుహనయనుండు స్వీయ శ్రీ భవనవరమునన్. 3౫౭
- క. దినములు పుచ్చుచు భక్తుల, మనములఁ బరికించి వానిశ్రీమూర్తులు చక్కం
గనుఁగొనుచుఁ దగినఫలముల, ననుకంపం గూర్చుచుఁ మహాత్మ్యము పొదలన్. 3౫౮
- క. గోలోకంబునఁ గ్రీడా, జాలంబులఁ దేలుచుఁ బ్రశాంతమె తనకుం
జాలినభూషణమై తగ, శ్రీలం దేలంగఁ దనదుఃసేవకు లెల్లన్. 3౫౯
- క. అతులితవేదాంతౌఘ వి, హితనైజ మహాత్మ్య మెల్లయెడలఁ వెలుంగఁ
గృతలోకవితిపాలన, హితుడై తనుదానె సతత శ్రీ మెన్నుచు నుండెన్. 3౬౦

❧ ఆశ్వాసాంత్యము. ❧

- క. కరివరదవరద దుష్టా, శరనికరవిదారజైక శ్రీ సంగతమోదా
కరుణాశరధీ కృతీధీ, పరిహృతరిపువర్గ స్వవశోపరిణతదుర్గా. 3౬౧
- ఉ. సర్వసుపర్వ మృత్యుకర శ్రీ చండమహాద్యుతిమాళికావృతా
ఖర్వ దిగంతరాళే గురుశ్రీకాయ హలాహల పాన సమృదా
శర్వ సమస్తభక్తజనసంతత శర్వద సద్వర్గప్రదా
గర్వితదైత్యవార పరికల్పిత నాశన భాలభోచనా, 3౬౨

మణిగణనికరవృత్తము:—

పురహర భవహరమునిజనవరదా
హరి శతధృతి హరిహయముఖినుతా
వరమపురుషధృత పదకమలయుగా
వరమతి విదిత విభవ, గురుకరుణా.

3౬3

గద్యము. ఇది శ్రీమత్త్రిపురసుందరీ కరుణావాప్త గీర్వాణాంధ్రకవితాస్రాభవ, కాశ్యపాన్వయప్రభవ, శ్రీజనమంచి వంశాంబురాశికుముదినీమిత్ర, సుబ్రహ్మణ్య మనీషిపుత్ర, తాండవకృష్ణాపరాభిధేయ శేషాద్రినామధేయ నిర్మితంబైన సర్వమంగళాపరిణయంబను మహాప్రబంధంబునందుఁ దృతీయాశ్వాసము సంపూర్ణము.

శ్రీ శ్రీ శ్రీ.

శ్రీ రస్తు.

సర్వమంగళాపరిణయము

చతుర్థాశ్వాసము.

- క. శ్రీసతివాక్పతిపాలో, మిషతిముఖ పూజ్యమాన శ మృదుపదకమలా
శ్రీసతికృతనిజభక్తా, వ్యాపాదితదుర్జనా మహాదేవ! విభూ. ౧
- వ. మహాప్రభూ! తరువాతివృత్తాంతం బవధరింపుము. ౨

— ❦ —
❦ హిమవన్నారదులు రహస్యముగ మాటలాడుట. ❦

- మ. కమలాక్షుం డిటుసాగనంప భగవత్కల్యాణగేయంబులన్
దమి యుప్పొంగంగఁ బాడుచున్ మహాతినాదై వాటు విఖ్యాతిలో
కములంగొంచిన యవ్వపంచికయుఁ దద్రానక్రియాలోలుప
త్వముఁ గాంచం గమకించునట్లు విధిగాఁ శ దంశ్రీధర్మనిన్ దెల్పుచున్. 3
- చ. మనసు లయైకపూర్ణమయి శ మాధవునందె లయింప యోగవా
రినిధి మునుంగు యోగివత్సరీతిని నారదుఁ డొక్కచోఁ దనం
తన నిలుచున్ వియచ్చరవశతంసు లిదేమని చోద్యమందుచుం
గనుఁగొనఁ గొంతనేపటికిఁ శ గ్రమ్మఱ బోవు నభగవధంబునన్. ౪
- ఉ. తాళరవంబు వీణనినదంబునఁజేరుచు నొక్కనిస్వనం
బోలిఁ జెలంగుచుండమున శ నొప్పుచునుండఁగ నోంకృతిస్వరం
జే లలి మించె నిట్లు లనియెంచఁగ నిండె నభంబు నెల్లెడన్
వ్యాళములట్టె భోగతతు శ లల్లన విప్పి వినంగఁబూనఁగన్. ౫
- ఉ. ఎచ్చటినుండి తాఁ బయన శ మెత్తఱి జేసెనొ యెందుఁ జేరఁగా
నిచ్చ యెసంగునో తెలియఁనీయని గానరసప్రమోదతన్
సచ్చరితుండు నారదుఁడు శ సత్పథమందుఁ జరించుచున్ మహీ
ధోచ్చతటంబుఁ జేరె మది శ నొప్పుతలంపులె మేను నీడ్వంగన్. ౬
- ఉ. కన్నులు మూసినన్ మనసు శ గాంచుతలంపులె యెన్ని కన్నులో
యన్నటు లాశరీరము మహాజవమొప్పుగఁ గోర్కులెట్టితా
పు న్నెఱి జేరఁగల్గునటు శ వ్రాసెనొ యచ్చటఁ జేర్చుచుండు యో
గోన్నతశక్తి యధియె మహాత్తమ మయ్యది యెన్నిచూచినన్, ౭

- మ. అది లేకున్నయెడం బదద్వయము సత్యాధిక్యముంబట్టి పో
వడగనంగా యది యోగశక్తిమెయి బోపంజాలిన ట్లేప్పు డా
ప్పుడు గమ్యస్థలసంప్రవేశ మన సంభావింపఁగా శంక కా
స్పదమే కాననె యోగసత్వమన శ్రేష్ఠం బెందు యోజించినన్. ౮
- చ. మనసున నీస్థలంబునకు శ మార్గమిదే చన నంచు నెంచి యో
గనిరతిఁ బూని కన్నులను శ గట్టిగమూసి పరేశుపాదముల
గనుఁగొనుచున్నఁ జాలు త్సణకాలమునం దటఁ జేరియుండు దా
నినె వచియింతు పండితులు శ నిర్మలభేచరినా సువిద్యగన్. ౯
- ఉ. దానిబలంబునం జనియె శ దా దివిషస్తునిపుంగవుండు శ్రీ
జానినిమి త్తమై గిరిజాస్వాంతము మాఱియెయుండునం చొగి
మానసమందు నెంచుచు; త్సమాధరుఁ డమ్మనిరాకఁ గాంచి లో
నూనినయవ్విచార మపు శ డొక్క తెఱంగునఁ దోచకుండఁగన్. ౧౦
- క. లేనిమహోత్సాహంబును, దా నూని కళత్రయుక్తి శ దన్తానిఁ గనం
గా నేగి యాతిభేయము, చే నెంతయు గారవించి శ చేమోడ్పుతగన్. ౧౧
- క. ఆమరన్నివర్య! మీయా, గమనమునే కోరుచుండఁ గా వచ్చితి రీ
మముఁగనఁ గరుణా గావున, సమస్త కార్యములు సుఫలసహితములె యింకన్.
- క. ఏకొఱతలు లేకుండఁగ, నే కార్యములెల్లఁ బండు శ నిక నను నూహల
శ్రీకలిత భవాద్యశముని, నాకేశాగమనమున మనమునం గల్గున్. ౧౩
- క. తమ రిందుండి ప్రయాణము, కమలాక్షునికడకుఁ జేయఁగా సాగినచి
త్రము లిన్నియని వచింప వ, శమె నాబోయులకు మానిన త్తమ యైనన్. ౧౪
- క. సుంత వచించెద నాసుత, నెంతయు బోధించితిమి సమీహితభణిత
వంతగ మాప్పుంగనె ద, త్సాన్వితము తమయాశిషముల శ బల మెట్టిదయో.
- క. ఆవఱకుఁ దల్లియును నే, నేవిధమున మాటలాడ శ నెంచి విలిచిన
దా విముఖయగుచు విను నిపు, దావిధమున సుంతమాఱినట్టులు తట్టెన్. ౧౬
- క. ఏమి వచించిన వినుచుక, మోమున నొకవంతచెలువము పొదల నిలుచుక
గామిని దానం దోచెను, నామది నీయూహ మానినాయక! వింటే. ౧౭
- క. ఐన నొకప్పుడు చేష్టలు, దానిక దొలగించుచుండు శ దల్లియు సుతదా
మానసము నిట్టిదని యను, మానింపం జాల దెంతసూత్రం బైనన్. ౧౮
- క. ఏదెట్లు లుండినక సుత, భేదము మానినవిధంబు శ కించిత్తుగ నా
కే దోచె నింక మీమది, కేది సమంచితమొ చేయుటెట్లొ దానిన్. ౧౯
- క. దానిం దలపోయుండు మీ, మానసమున క్లిష్టపడిన శ మంచిదె య దగుక
దానినె భగవద్వాక్యము, గా నెతుం దలనుదాల్చి శ కడుండమిఁ గాంతున్.

చ. అనుటయు నెవ్వనంబు ప్రమదాంబుధిమున్నగ నచ్యుతోక్తి పం
డెనుగద యంచు బల్లలు గగణించుచు దానినె విశ్వసించుచున్
దనపని ముజ్జగంబుల నితాంతము కీర్తినొసంగజాలు నం
చును దలపోసి సుస్థితపురసొంపు మొగంబున జిందులాడంగన్. ౨౧

క. తానొకటి దలప దైవము, మానసమున వేటొకండు ఓ మాట దలంచెన్
నానుడి యిది నేటికి నిజమై నెగడె నటంచు నెంచి ఓ యల్లన బలికెన్. ౨౨

శా. ఏమేమీ జనకోర్కెలక విసంగ దానెంచెగదా నేటికం
చీమాటల్ శ్రుతులం బడన్ మన మ, దెంతే జల్లనయ్యెంగదే
నామాటల్ భవదాత్మజాత కిపు డెన్నం దృష్టి నీజాటుటల్
తేమస్తాప్తికి హేతుభూతములెయ్యా ఓ జెప్పంగ నేలా యికన్. ౨౩

క. పరమాత్మానుగ్రహ మిక్కరణిక ఫలియించె నిదియే కాదె యదృష్టం
బుకుతర మని చెప్పబడు, ధరణీధరవర్య! యేల ఓ తామస మింకన్. ౨౪

చ. త్వరపడి పెండ్లికి దగిన ఓ వస్తుగణంబును గూర్పు నిర్జరో
త్కర మరుదేర వారల కగారవరంబుల నేర్పఱింపుమా
సరసిజనంభ వాదలకు ఓ సౌభములక విడుదుల్ ఘటించు శ్రీ
వరునకు నుండనర్హ మగువ స్త్రు మను తమ మెంతో పూనికన్. ౨౫

ఆ. సంఘటింపు మింక ఓ సమహూర్తము సమీపమున నుండగలదుభాగ్యరేఖ
లుల్లనిల్లునట్లు ఓ లొప్పగాడగు బెండ్లియత్తు మనుచు నేల ఓ యనువదింప.

చ. త్రిజగములందు నిట్టిదగురీతిని బెండ్లియె సాగినట్లుగా
నిజముగ మే మెటుంగ మని ఓ నిర్జరపత్నులు చెప్పుకొంచు నీ
దు జితనముక మదిక సతము ఓ తోచుచునుండగ మెచ్చుకొంచు నిం
క జరగునొక్కొ యిట్టి వనఁగా దగులాగున బెండ్లి చేయుమా. ౨౬

శా. నాకు లోకచయంబులందు యశ మెన్నంజాలున ట్లొప్పగా
నీకుక శాశ్వతకీర్తి యబ్బునటు లానీరేజపత్రాక్షుం డెం
తో కారుణ్యముమీఱి నిన్ను మది నెన్నోరీతులక మెచ్చగా
శ్రీకంఠం డిది యేమటంచు వెఱంగుం ఓ జెందంగ నుద్వాహమున్. ౨౭

మ. ఓనరింపం దగు నించుకే గొడువ యిట్లొప్పెంగదా యిందునం
చనుమానింపగనైన జాలనటు లోయద్రీశ్వరా! పెండ్లి నే
యను బూనందగు నేను బానటగ గార్యవ్రాతముం దీర్చెదన్
వనజాక్షుం గరుణింపజేయుపని నాభారంబుగా నమ్ముమా. ౨౮

చ. అని యిటు లాత్మ సంప్రమ మహార్యముగా గనుపట్టె బల్కున
మ్మునిగని యాహిమాచలవిభుం డెలనవ్వు నడంపబూని న

- ట్లనియె సురర్షిచంద్ర! యిటులలాతుర మొందెదవేల నామనం
బును బరికింపకే యిక సుకృత్తిక యూహల విన్నవించెదన్. 30
- ఉ. మానుడు లాలకించుతటి శ మంచివిగా గ్రహియించినట్టులే
గానగనాను గాని చెలికత్తియ లొక్కటగూడి యుండగఁ
దా నెదియో వచించునట శ దర్పకవైరి యనూనసంస్తుతుల్
వీనుల కింపుఁబెంప విన శ వేడుక చూపెడునంట వింటివే. 30
- ఉ. నాసుత యోగశాస్త్రమున శ నారద! మిక్కిలిపాండితిం దద
భ్యాసమునందుఁ బూన్కియు మహాత్ములనత్కృపఁ గల్గియున్న దే
దోషము నామెయందుఁ గనఁ శ దోషదు చక్కఁ బరీక్షచేసినన్
వేసరితిఁ హితోక్తులను శ వేమలు తెల్పి యింకేమి చేయుదున్. 31
- ఉ. కామినులెల్ల రెంతో తమకంబున శ్రీపతివా మహాత్మ్యముల్
వేమలు తెల్పుచుండినను శ వింతగఁ దా విన నొల్ల కెట్టులో
భూమిని గాంచుచున్ వినుచు శ భూతపతిప్రియవార్తలన్ వినం
గా ముదమొందు నట్టులుగఁ శ గాంత కనంబడునంట వారికిన్. 33
- చ. పలుమలు నీవిధంబుఁ గని శ భామినులెల్లరు మేన ముందటం
దెలుపుచునుండ వింటిఁ బలులేపలు నారద! యున్నదున్న య
ట్టులు వివరించినాడను గగడుంగడు వింతగ నాకుఁ దోచుటన్
బలుకులు వేయునేల కనుకపట్టదు శ్రీతి సరోజనేత్రువై. 34
- ఉ. మాటలచేత దాని లవమాత్రము దెల్పదుగాని చేతలం
బోటి యెటుంగఁజేయు నిజముం దెలియుం డిదె యంచుఁ గాన నీ
లాటివిగాదె మానసములం దగునూహలఁ దెల్పుచుండు నా
బోటికిఁగూడ నింక మిముఁబోంట్లకుఁ దోచుట చెప్పనేటికిన్. 35
- ఉ. ఈ వెటనుండి వచ్చితివా శ యిచ్చటి కిప్పుడు పద్మనేత్రుఁ డే
భావముఁ దెల్పె నీకు నదిపాలనచేయుట కృత్యమాఁగదా
యేవిధిఁ దెల్పుఁబూనితివా శ యామనయత్నము సాగునట్లు లో
దేవమునీంద్ర! తెల్పుమ మదింగల చింతలు పోవునట్లుగన్. 36
- చ. నలుపురు నన్ను నిన్నుఁ గనినవ్వకయుండగఁ గార్యమెల్ల స
త్ఫలము నిడంగఁ జాలునటు శ బాగుగ నెంచి వచింపవయ్య! నీ
బలమును నమ్మి యిత్తునని శ పత్నితిఁ గన్యను విష్ణుమూర్తి క
ప్పులుకు ఫలింపకున్న నగుఁబాటగు నంచు విచార మొందెదన్. 37
- ఆ. నీవే ప్రోత్సహింప శ నేను నౌ నంటిని, గాని వేమిగాదుగద మహాత్మ! ~
కార్యనిర్వహణముగదె ప్రధానమ్ము, దానితెఱుగఁ దెలుపు శ మే నొనరుతు.

- క. నీమాట వేదవాక్కుగ, నే మది నెఱవన్మినాడ శ నింత నిజమును
 మ్మా! మానివర్య! యిళ నీ,వే మే నొనరింపు మన్న శ హిత మనునూహన్.
- తే. అట్లే యొనరింతు ననుటయు శ నద్రివరుని
 వాక్కులం గొంత సంశయ శ మొక్కమొగిని
 మదికి దోడంగ నించుకళమాన మూని
 మ్రాన్పడినయట్టు లుండెడు శ మానసమున. ౪౦
- క. తలపోసె నిట్టు లీయది, జలజాతుని యాజ్ఞకున్ విశసంవాదిగఁ దో
 య్యలిచేట్టల గన్నట్టెడు, జలజాననుడే యెఱుంగఁ శ జాల్మ దీనిన్. ౪౧
- చ. హరి వచియించె దొల్త నను శ నార్తిని బ్రుంగఁగఁ జేయకుండు మ
 త్తరుణియు శంభుఁ గోరెనట శ తద్వృత్తభంగము చేయ న్యాయ మె
 క్కరణి నగున్ బ్రయత్నము నిరకక విరమింపుము చాలుజాలు నీ
 వరుసఁ బరాభవంబు మును శ వచ్చిన దెప్పుడులే దదెట్టులే. ౪౨
- చ. అని వచియించి నాదయినయార్తిని గాంచి కృపాంతరంగుడై
 వనట దొలంగఁ జేయునటువల్కె నొకో యనునూహ యిప్పు నా
 మనమునఁ దట్టెడు దుదను శ మాధవుఁ డెంతో చమత్కృతుల్ దగన్
 నను నలరంగఁజేసి తననాడెముఁ జూపియె పంపె నద్దిరా ! ౪౩
- ఉ. ఇంతయుఁ జూడ నీనను నశదెవ్విధినేఁ దలవంపుగా జగం
 బంతటఁ ద్రిష్టరంగఁ గనునాదృతిఁ గాంచెను విష్ణువంశు నా
 స్వాంతము తెల్పుచున్నయది శ సత్యమెకాఁ జను నిద్ది కానిచో
 నింతిమనంబు మార్పుగనశకే యిటులుండునె? యేమిచేయుదున్. ౪౪
- చ. త్వరపడి జ్ఞానహీనత నితాంతము గర్వము పైకొనంగ శ్రీ
 హరికిని సర్వమంగళ మదాయతశక్తిని గూర్తునంచు నేఁ
 దిరిగితి నిట్టులట్టులు మఱదిం దలపోసి మదీయగర్వనం
 హరణ మొనర్ప నిట్టులు ప్రయత్నము శ్రీహరి చేసెనేమొకో. ౪౫
- ఉ. ఐనను నీ వొనర్చెడు ప్రయత్నము నిష్ఫల మెట్టులొ మునీ
 మానినిచిత్త మిప్పటికి శ మాఱియెయుండు నటన్నయర్థముం
 గానఁబడంగఁ బల్కె దుది శ గావున నీవిధి నెంచుటల్ మద
 జ్ఞానమహత్త్వమేగద యశనం దగియుండునుగాదె యిత్తటిన్. ౪౬
- మ. తొలుతం గార్వము నిష్ఫలంబగునటుల్ శ తోడంగనే చేసి య
 వ్వల నద్దాని ఫలింపజేయుటకుఁ దా శ వాంఛించె గాఱోలు నా
 జలజాతుం డని యిప్పు డెంచుటకు నౌ శ శక్యంబు గాకున్నన
 పులుకుల్ వెన్నుడు తెల్పునే యన్యతముల్ శ పల్కంగఁ దా నెంచునే. ౪౭

శా. తానే బుద్ధిని మార్పుకొన్న బుధసంఘతానంబు ప్రీ డాకరం
బౌ నట్టుల్ తనుఁ బల్కు నేమొయని యీయ ద్రింద్రునత్తుత్రియున్
మానస్సుర్నిచెలంగ నెంచి నుడులన్ శ మన్నించుచున్ శంభునిన్
శ్రీనాథున్ మది సమృతించు ననియే శ చింతింపఁగా రాదొకో. ౪౮

మ. హరియే నిక్కము తెల్పెఁగాదె చివరన్ శ హర్షంబుగల్గంగ స
త్వర మాభూర్ధ్రవరేణ్యుఁ గానఁజని యాతనన్వంగి చిత్తాబ్జ మే
వరుసన్ మాఱినదో యెఱింగి తుదకున్ శ భద్రంబు చేకూర్పు ను
స్థిరలగ్నంబును నిశ్చయించుచు బ్రహ్మత్రైక దానిని దెల్పుమా. ౪౯

చ. పలుమటు నీదురాక మదిఁ శ బాటిల దింతయు సంతసంబు నీ
వలసట నొందనేల తుహినాచలమందున నిల్చి దూత వా
ర్తలఁ దెలుపంగఁ బంపుమని శ దానిరహస్యము లోఁదలంప నీ
చెలువ తనున్ వరించునని శ చిత్తమునం దలపోసినట్లె కా. ౫౦

ఉ. ఆవిధమెల్ల నింతకు హోమాచలవర్షుఁ డితం డెఱుంగఁ డం
చీవఱకన్నమాటలనె శ యేర్పడుచున్నది శంకనొందియే
నావిలచిత్తవృత్తినియి శ యార్తి మునింగితి నింక నైన మే
నావరపుత్రి గాంచి కడుఁగన్యాయముగాఁ దగునట్లు వల్కెదన్. ౫౧

ఉ. దాన గిరింద్రపుత్రి యుచితంబుగ నెవ్విధి స్వాశయంబులం
దా నెఱిగించునో యెఱిఁగెదన్ మఱి యప్పటి కెల్లు చేయఁగా
నొనొ తలంచి చేసెద రహమాధిపుఁ డాత్మఁ దలంచినట్టి దే
మైనను గాకతప్పదుగదా పలుచింతలఁ బూన నేటికిన్. ౫౨

మ. అనుచున్ స్వాంతమునం దలంచి హిమశైలలాధీశునిం గాంచి యి
ట్లనియెన్ మాన్యతమా! త్వదుక్తులకు ధైర్యం బెంతో యూటాడె నై
నను నాయత్నము నిష్ఫలంబయిన దెన్నండెని లే దింతకున్
మును గానం దరళాక్షిఁ గాంచి విహితంబుం దెల్ప నూహించితిన్. ౫౩

ఉ. ఆపల దైవమే పనిచినట్లగుఁ దొరుపముం బొనర్చునొ
నేవిధివైన నందులకె శ యిప్పుడు వచ్చితిఁ బార్వతిం గనం
గావలయున్ దదుద్యమము శ క్రన్ననఁజేయు మటన్న మానిరా
డాభవము వ్యర్థమే యనుచు శ స్వాంతమునం దెఱుంగంగఁ జాలియున్. ౫౪

ఉ. అపు డేమన్నను మానిచిత్తము దురంగతార్తిం గనుం గాన మా
నిపుడే కన్నియతోడఁ బల్కినయెడన్ శ నిశ్చింతమా నాదటన్
దపనీయాంబరుఁ డేమిచేయఁగఁ బ్రయత్నం బూనియున్నాఁడో యె
ట్టిపనుల్ సాగునొ ష్కానివంకఁగన నాడెందంబు నేమిం చెదన్. ౫౫

- ఉ. ఊరకయుండి నారదునియుద్యమ మెట్లు ఫలించునో ప్రియం
బార సరోజనేత్రుని మహాశయ మెవ్విధిఁ గార్యదీక్ష చే
భారముపూని సిద్ధి గనుపట్టఁగఁ జేయునో చూచుచుండెదన్
దీరుపజాల నెద్దియును శ దేవునిపై బరువుంచి యుండనో. ౫౬
- ఉ. తామరపాకువై బడియు శ దాని స్ఫులింపకయే స్ఫులించిన
క్లే మనుజులీ గాంచునటు శ లెంతయు బొల్పుపయకకణంబునా
నేమటుపాటులేక యొకకయించుక చింతను గాంచకుండెదన్
భామినిదొ నదృష్ట మెది శ పాటిలఁజేయునో యట్లగుంగదా. ౫౭
- ఆ. ధర నదృష్టమునకుఁ శ దిరుగు నీతకు లోఁతు, లే దటన్న నుడికిలేదు బదులు
కాన నట్టులుండి శ కాంచెద సర్వంబు, కార్యసిద్ధి దైవకల్పితంచె. ౫౮
- క. కుమ్మరపురువట్టులు నే, నిమ్మని కార్యంబదెల్ల శ నెలమింగనుచం
దమ్మునఁ గాంచుచు నుండెద, నుమ్మలికముఁ బూనఁ గార్య శ మొప్పుదు దానన్.
- క. అని తలఁచి యుత్తమాంగంబున నవ్వునీంద్రువాక్యకమును దాలిచి యి
ట్లనియెం బిలిపించెద నా, తనయను హితబోధచేయఁ శ దగుదురు మీరల్.
- చ. అవినయమూన దీంతయు మహాత్ములఁ గాంచిన సంతసించు వా
రవితథవాక్కులంచుఁ గొనియాడు నదేముపదేశ మిచ్చినన్
బ్రవిమలచేదవాక్కులుగ శ భావనచేయును గాన నిర్జర
ర్వివర! యనుగ్రహంబునకుఁ శ జేడియ పాత్రగ నెన్నుమీ మదిన్. ౬౦
- ఉ. ఏ ముపదేశమిచ్చెదవో శ యెవ్విధి నాదుహితృన్వభావమున్
వే మరలింతువో య దెటు శ విష్ణువు నెవ్వది నింతయేని నా
పై మరియాద తప్పనటు శ పన్నగడల్ తగఁ బన్ను వాడవో
యేమెయి నీమహాత్మన మహీనపథంబున సాగఁజేయుదో. ౬౧
- ఉ. అన్నిట నిన్నె నన్ని మరళయాదలఁ గాంచఁ దలంచినాడఁ బా
ల న్నను ముంతువో జలముల న్నను ముంతువో నీదె భార మీ
వన్నిట నేర్పుకాడవని శ యాత్మ నెటుంగుట విశ్వసింపిలిక
సన్నతమై చెలంగునటు శ సల్బము కార్యము మోనిచంద్రమా! ౬౩
- ఉ. ఒక్కతె యున్నదిప్పు భవనోత్తమమం దని వింటిఁగాన మీ
రక్కడ కేగుదెంచు టది శ యాత్మకు మంచిగఁ దోచునేని మీ
రక్కటికం జనంగఁ దగు శ నాయమ నిచ్చటఁ జేర్చుమన్న నే
నిక్కడ నున్నయట్లె యిపుడే యొనరించెద నన్న మోనియున్. ౬౪
- ఉ. ఇంచుక లోఁదలంచి యిదియే తగినట్టియుపాయ మంచు యో
జించినఁ దోచుచున్నయది శ చిన్నది యున్నెడ కేనుబోవుటే

- మంచిది కూడరము తగుమాటల నాయమఁ దేర్చి యెట్టులేఁ
గాంచనచేలుఁ గోరునటఁగా నొనరించెద నేర్పు పెంపునన్. ౬౫
- క. నీరమణీమణి చెంతం, జేరినచో నుత్తమంబు శ్రీ సిద్ధించును శ్రీ
నారాయణకార్యం బన, నారీతి నొనర్చువాడ శ్రీ నని గిరిపతియున్. ౬౬
- క. సేవకులకాజ్ఞ! యిడ వా, రావిధమెల్లన్ వచింప శ్రీ సంతర్పహమం
దావేశింపం జేసిన, స్త్రీవారము దానిద్వారశీమఁ జెలఁగుచున్. ౬౭
- క. తెలిపిరి మేనాంబకు నా, జలజాక్షి కుమారిజేరి శ్రీ సంయమిరాకం
దెలుపుచుఁ బూజాద్రవ్యంబుల సిద్ధముచేయఁ బంచీమునుకొను నెలమిన్. ౬౮
- క. పతికిం దెలియంజేసిన, నతులితముదమంది యామహర్షిని గని నా
సుతయును జననీయుతయై, మతిఁ గోరెడు మిమ్ముఁగాంచి మాటలు వినఁగన్.
- క. అంతగపురమును బావన, మెంతయు సంపద్విశిష్ట శ్రీ మేవేళల శ్రీ
మంతము నగుచుక సురముని, కాంతేశ్వర! వృద్ధినొందఁగఁ జేయఁదగున్.
- క. నాకన్యక హృద్భావం, జేకరణి మాఝునొంద శ్రీ నిపుడొనరుప నే
యేకప్రవాక్కులను మా, నీ! కడుఁ జోద్యముగఁ బల్కునీర్తువా తెలియన్.
- క. నీవెఱుంగని ధర్మంబులు, నీవెఱుంగనిచిత్రవాక్కుల లెందే గలవే
పావనమతి! యిపు డేగతి, నావెతల మాన్యుదువా యనక విని మునియున్.
- క. చిఱునవ్వు మోమునకు నొక, గలువతనంబీయ నద్రీకాంతా! వినుమా!
గఱగొఱ లేకుండంగా, నెఱిఁ బల్కుద నీకుమారి నెమ్మిం గనఁగన్. ౭౩
- క. సమయోచితహిత మితవా, కన్యముదయముల మానసంబుఁ శ్రీ గరగి రమానా
భు మదిని దలంపఁ జేసెద, హిమవంతా! చూడవయ్య! శ్రీ యీమూరుతమున్.
- క. లోకజ్ఞానము గలదో, నాకదియే లేదో యీక్షణంబునఁ దెలియం
జీకాకునొందు నీమది, ప్రాకటముద మొందఁ జేయఁ శ్రీ బాల్మడుడుఁ జూమి. ౭౪
- క. కనుమూసి తెఱచునంతట, వినఁ జాలుదు వాకుమారివృత్తాంతం బం
చును బల్కుచు సంతగపురమును జూచ్చెను నిర్జరేంద్రముని తమకమునన్.
- చ. మునిపతిరాకఁ జేడియలు శ్రీ ముందుగఁ దెల్పఁగ మేనకాంబ య
ర్చన లొనరింప వస్తుతేఱి శ్రీ జయ్యనఁ జేకొని పోయి వందనం
బును దమిఁజేసి యర్ఘ్యముఖపూజనముల్ పొనరించె మేనకాం
బను గరుణైకదృష్టిఁ గని శ్రీ భద్రము లబ్బుఁగ నిచ్చె దీవనల్. ౭౭
- క. దయచేయుం డనిమేనాంబయు వేడఁగ లోనికరిగి శ్రీ భాసురమణిపు
ష్పయుతంబయి వృదుహాటక, మయమగు పీఠమున దేవహానియుఁ బ్రీతిన్.
- ఆ. కూరుచుండి భక్తి గౌరి వందన మాచరింప నిష్ఠములు ఘరింపవలయు
ననుఘఁ ప్రీతిమీఱు శ్రీ నాశీర్వాదించుచు, గూరుచుండఁ బనిచె. శ్రీ గోరికఁగన.

- ఉ. మేరయుం బుత్రిగూడి మదిమించెడుభక్తిని గూరుచుండఁగా
హూని యనామయం బడిగి శ్రీ మాధవువార్తలఁ దెల్పుఁబూని య
మ్మా! నినుఁజూచి నాఁడుచని శ్రీ మంచిముహూర్తమునందు శ్రీవిభుఁ
గానఁగఁబోయితిఁ మునుపుగొంచని లోక మొకండు కన్పడెన్. ౮౦
- శా. అమ్మా! యేమని పల్కువాడ మును పెన్పెన్దెన్ వినుకొరానిదై
సమ్మానింపఁగ నగ్రగణ్యమయి ప్రాంచద్దగ్ని సౌధావలిఁ
సమ్మాదావహ చిత్ర గేహవిఠలిఁ శ్రీ సంస్తుత్యమై నూత్నలో
క మైక్కుండు కనంబడెన్ మదిని నిశ్చలం బంచు నూహింపుమా. ౮౧
- చ. స్తుతి యిదిగాదు నామదికిఁ శ్రీ బోధ్యముగాఁ గనుపట్టె నద్ది య
ప్రతిమము సర్వలోకముల వైదని చెప్పఁగనొప్పుఁ దన్ననో
జ్ఞత యిటులుండు నంచు నలశ్చక్రివిభుండును బద్దజాననుం
డతనికళత్రముం బలుక శ్రీ నర్వతనొంద రటన్న న్యాయ్యమే. ౮౨
- మ. పరికింపంగ వినూత్నమే యనుటయే శ్రీ సుప్తంబుగా నయ్యె న
చ్చెరువుం బొందితి మున్న దెన్నఁడయినం శ్రీ శిష్యుం గ నేవిన్న య
ట్టరయం దోఁచకయుండె జొచ్చితిని ధైర్యంబూని యెట్లొ తదం
తరమం దోగిరిజా! మనోజ్ఞతమసౌభం బొండు గానంబడెన్. ౮౩
- ఉ. అందుఁ గలట్టిరక్షకులె శ్రీ యకాదురు సిద్ధతఃస్ఫులంఁచుఁ దో
చెం దరుణీమణీ! వినుము శ్రీ చెప్పెద లోపలి కేగునంత శ్రీ
మందిరు డక్షియుగ్మము సమస్తశుభంబులఁ గాంచునట్టిదొ
చందమునం గనంబడియె శ్రీ సాధుజనావనదీక్ష యేర్పడెన్. ౮౪
- చ. చరణములందు వ్రాలి వనశప్రభవత్తజ! కావవయ్య! యా
దరమున నంచు బల్కితిని శ్రీ దానవసూదనుఁ డంత నాపయిం
గరయుగ ముట్టెసాచి దయఁ శ్రీ గాచెద లెవ్వని లేవనెత్తె నో
తరుణి! యదేమిచెప్పదు నతం డొనరించిన యాతిథేయమున్. ౮౫
- ఉ. నారద! నీప్రయత్నము విశనం దలపోసితి నింతలోన నీ
చారుతరోక్తుల విసంగరజాలు నదృష్టముగల్గె బల్కుమా
మూరుత మెప్పుడో జతనముల్ పొనరింపఁగఁ గాల మున్నదే
నీరజసంభవాదుల కనింద్యచరిత్రుల కీవె లెల్పితే. ౮౬
- మ. అని యేమేమె దయాంతరంగమున నన్నా శ్రీవిభుం డెంతోమో
మునఁ జూర్చితి ముట్టె పుష్ప సకలంబుఁ దానె యైయుండి య
జ్ఞనిపోల్కి దగి ప్రశ్న చేసె వినుమీ శ్రీ షోణిధరేశాత్మజా!
మనమం దెంచితి నీతలంపు నదియేమాత్రంబు బాగుండుమిన్. ౮౭

1 చక్రివిభుండు = అదిశేషపు, పద్దజాననుండు = బ్రహ్మ.

శా. మోమోటంబును మాని పార్వతీయు మీమ్ముం జేకొనకబూనె సం
చేమేమో వచియించితిక సమయ మెంతే మోదముంగూర్చుటకొ
శ్రీమంతంబుగఁ దోచుటకొ హరియుఁ దాఁ య జిత్తంబునం బొంగిన
ట్లే మోముంగనీ నిశ్చయించితిని జాగ్రత్త పల్కు లింకేటికిన్. ౮౮

శా. ఆసంభాషణముల్ సమగ్రముగ నీవాలింప నేఁ జెప్ప నె
న్నో సంవత్సరముల్ చనుక గనుక నే నొక్కంత సారాధ్య ము
ల్లాసం బెంతయు నెప్పునంబుఁ బరికొల్పం బల్కితిక జాలదే
యోసుభ్రా! సుముహూర్తనిశ్చయము చేయుంగాక నీతండ్రియున్. ౮౯

క. వినవే “శుభస్య శీఘ్ర”, మృదుసూక్తిని బార్వతీ! సుభాశన మెల్లకొ
మనముల నువ్విభూరుచుఁ, గనులారం గాంచుకొరకల్ పొలయంగన్. ౯౦

క. ఎపు డాసుముహూర్తము దెల్పుపత్రికయుఁ గానఁబడునొ య పం జనుభూ
ధ్రపతికుమారిక పెండ్లికి, దపనీయమణీకలాపతతి గొని యనుచున్. ౯౧

క. కనిపెట్టియున్న వా రీవనియంతయు నిర్వహించుభారము నాదే
యనవచ్చు నోతలోదరి! వినిసింపుమ యింకనైన య విమలాశయమున్. ౯౨

ఉ. నీముఖపద్మ విచ్యుత వినిర్మల వాగమృతంబుఁ గర్ణయు
గ్రామలమార్గమూలమున య నాత్మను దృష్టిని గాంచజేయుఁగా
కొమహిళామణీ! యనిన య నొయ్యన మేనయుఁ బుత్రితోడ న
మ్మా! మునిపల్కు లెంతయును య హర్షము నింపెడు మాకు నిచ్చులున్. ౯౩

చ. వలయునటంచు మాని బహువారము లిచ్చటి కేగుదెంచి నీ
వలన సరోజనేత్రునకు య బాంధవముం గలిగించి మమ్ము వ
ర్ధిల నొనరింపబూనెను మృదిం దలపోయక నీమనంబునం
గల యభిలాషముం దెలుపుకొంక్షను బూనకయుండు టొప్పునే. ౯౪

చ. జనకుఁడు నీతలం పెఱుంగఁగజాలక చింతలఁ గుందుచున్న వాఁ
డన నిక నాదుమాట యిటులంచు వదంపఁగనేల? నీతలం
పును విని వస్తువారములఁ య బొందుగఁ గూరిచి బంధువారముల్
దనియఁగఁ బెండ్లిచేయఁ దగఁ య దా నెడఁ గోరెడు నీదుతండ్రియున్. ౯౫

ఉ. ఆతఁడు చిన్న వోవ ముని య యారట మొందఁగ నింతదాఁక నీ
చేతమునందుఁ గల్గునది య చెప్పక దాచుగ నేల తల్లిరో!
యీతఱివైనఁ దేటపడఁ య నీయదియిట్లు లటంచుఁ బల్కి మా
చేతములెల్లఁ జల్లవడఁ య జేయఁగదమ్మ సరోరుహననా! ౯౬

సీ. శ్రీసమృద్ధియు సుఖశీతియు సౌందర్యరేఖయు శరీరాలోగ్యకమ్ర వాగ్వి
శారదత్వమ్మ సంతప్తవనీయవిద్యయు దివ్యహర్మ్యములును య భవ్యసుఖని

- వాసమ్మలగు నుపావనములుఁ గేళీమహీధ్రముల్ గాయకులెన్నోదాస
దాసీజనములు నుత్తమపత్తనంబును వ్యోమయానమ్ములుగనుత్తమతమ
- ఆ. రత్నభూషణములు శ్రమమ్యయశశీర్తు, లిట్టి వింకగలుగునట్టి వెన్నె
చెలఁగుచుండ నుండుఁచెలువుఁడె కాంతకుఁ,దగిన మగఁ డటంచుఁదలఁపవలయు.
- క. అవ్వా! యిన్నియు నొకచో, నెవ్వైయుఁ దగియుండు నంచు శ్రమచకుమా సా
ఖ్యమ్మున నుండఁ గోరిన, నవ్వుధవుఁ గోరికొనుమ శ్రయన్నియు నుంటన్. ౯౮
- ఉ. ఆమహనీయుఁ డెల్లుడయి శ్రమవిమానము నెక్కి నిర్జర
స్తోమముగొల్ప నిచ్చటికి శ్రాంపుగ రాఁ గనులారఁ గాంచఁగా
నోములు మేము పూర్వజని శ్రమచియెయుండిన నీదు మానసం
బామురవైరిఁ గోరుకొను శ్రమచుఁ దలంతుము సర్వకాలమున్. ౯౯
- క. మా పూర్వజన్మసుకృతం, బాపాటిది గాకయున్న శ్రమన్యఁడు నీకుం
జూపరిగాఁ గన్నడుఁజూప్తి! పంకజనయన! మాట శ్రమ లిక వేయేలా. ౧౦౦
- క. ఈవిషయంబుల నెల్లఁ, భావింపుము నీదుమదిని శ్రమబర్హతనాథం
డేవిధమున నీకార్యము, వేవిధముల సమృద్ధిచు శ్రమిబుధు లలరఁగన్. ౧౦౧
- క. హితముల వీనిం గ్రహింపుట, మతివిభవము గల్గియుండుమానిని వగుటఁ
బ్రతిఫలము చక్కనగు నను, విత మాత్మం దోఁచుటనె విభీతమృగాక్షి! ౧౦౨
- క. తలపోసి సుంత మదిలోఁ, బలుకుమ “యిదమిత్థ” మనుచుఁ బూర్వతి! యనఁగాఁ
దలఁపులు ప్రతివచనమ్మును, బలుకఁ వలదనుచుఁ బట్టుపట్టుటకతనన్. ౧౦౩
- క. వీరియుఁ బలుకక గిరిజయు, మో మఱవంచుటయు దాని శ్రమనివర్హ్యండుఁ
హైమవతీజననియుఁ దమవౌమదులఁ బేలస్వాశ్రయంబుం దెలుపన్. ౧౦౪
- క. మందాక్ష మడ్డపడ వం,చెం దనముఖపంకజంబు శ్రమజనసహజం
బుం దెలుపఁజాలుదానిని, ముందటిభావంబు దెలుపఁ బూనదుగాదే. ౧౦౫
- క. అని నిశ్చయించుకొని రాతనుజాతం దల్లి తనదుఃదాపునకుఁ దటా
లునరాఁగఁ దిగిచి మస్తంబును దువ్వచు మూరుకొనుచు శ్రమదాశ్రుతతుల్.
- క. పుత్రీశిరమునఁ బడఁగా, నీత్రప నీ కేటికమ్మ శ్రమదయంబున నే
పాత్రునిఁ గైకొనఁ దలఁచితో, యాత్రిజగములందు నెద్దియే గోరుదువో.
- చ. తలఁచినయంతలోపలఁ బరదార్థ మదెట్టిదియైనఁ జేర్పఁగాఁ
గల జనకుండు గల్గ నెదికాంక్షయొ తెల్పక సిగ్గుపెంపునం
దల యిటువంచి యూరక విశ్రాంతుడం గతమేమి! తల్లిరో!
పలుకు మటన్న నేమియును శ్రమలకుఁ మ్రాన్పడినట్లు లుండఁగన్. ౧౦౬
- ఉ. మానియు నావిధంబుఁ గని శ్రమన్నన యెంతయుఁ దోఁచునట్లుగా
మేనను జూచి పల్కె నిటు శ్రమించినలజ్జను గూరియున్న యీ
మానినిచిత్త మెంతయును శ్రమజీనదంచు దలంపనయ్యె నిం

- కై నను సంశయం బుడిగి యత్నము చేయఁగవచ్చు బెండ్లికిన్. ౧౦౯
- చ. తనమది శ్రీసతిం దవలెఁ యదృష్టానరించితి దొల్తనంచు నీ
మన కెఱిగింప జంకి తనమస్తక మెయ్యన వాల్చె జమ్ము నీ
తనయను బల్కరింప కిక్కఁ యదృష్టానయత్నము జేయఁబూన్పుమా
• యనుపమరీతి బెండిలి యహ! యనునట్లు లొనర్పఁగాఁ దగున్. ౧౧౦
- ఉ. శ్రీవిభుఁ డల్లుండై సురలుఁసిద్ధులు సాధ్యులు కిన్న రోత్తముల్
దేవవిభుండు తక్కుఁగల యదిక్పతులు విధిముఖ్యులు మునీం
ద్రావళి తన్నుఁగొల్ప ముదఁమారఁగఁ బెండ్లికి దర్శిరాఁగ నీ
వే వరవల్లి నీ! కనుదు యెంతయు వేడుకపిచ్చులింపఁగన్. ౧౧౧
- ఉ. కన్నులు రెండుగాఁగ విధి యకల్పనచేయుట తెల్విలేమి నే
మన్న వినోదముల్ గనెడునప్పుడు వానిని వృద్ధిచేయుశ
క్తి నైతి నిచ్చియున్న నదె యెల్వయనం జనుఁగాదె యిమహం
బన్న నపూర్వమా ననుచు యాత్మ దలంతువు నీవె సుప్రతా. ౧౧౨
- ఉ. ఎన్ని గృహంబులున్న నికఁనెన్నియె కావలెనంచు దోచు నా
వెన్నునిరాక యిట్టిదని యేయిశిరంబులు గల్గు శేషుండే
యెన్నఁగఁజాలఁ డన్న మఱియెవ్వఁడు శక్తుండగుం దృఢీయభా
గ్యోన్నతి యెట్టిదో తెలుప యోపుదునే యిట రిత్తమాటలన్. ౧౧౩
- ఉ. తల్లిని దండ్రెజేడియలఁ దాఁ బ్రియబంధువుల నిరంతరం
బల్లవిభంబుల దనుహనెంచిన నీసుత శ్రీనికేతను
వల్లభుగాఁగఁ గోరె ననవచ్చు గదా హరిణాయతేక్షణా!
యుల్లము పల్లవింప బలిగెద్యమ మూనఁగఁ బ్రోత్సహింపుమా. ౧౧౪
- చ. తనయహృదంబుజాతము నితాంతము మెత్తని దించుకే శ్రమం
బునకు సహింపఁజాలదు తపోవిభవంబును గన్న దొటనొ
య్యనఁ దనయంత మెలుకొని యాత్మవిభుఁ వరియించునంచుఁ ద
జ్ఞనకుండు వేచియుండుట ప్రసంగవశంబున నే నెఱిగితిన్. ౧౧౫
- ఉ. అన్నులమిన్న యూహ యిటులంచు హృదీశున కిప్పు తెల్పి సౌ
భ్యోన్నతి నొందజేసి తొరయొప్పు బ్రయత్నము చేయఁబూన్పురే
పన్నది నేడుచేయఁదగు యనఁచుగా జను లాడుచుండు నీ
కన్నిట నేర్పుగల్గుటఁ బ్రయత్నమునం దది చూపఁగాఁదగున్. ౧౧౬
- తే. కంజనేత్ర “శుభస్య శీఘ్ర”మృతన్న
నానుడి వినియున్న దానవని నమ్మి
నాడఁ గావున నద్దాని యనవిషయము
నను ఫలింపఁగఁ జేయుమా యనయము మెఱయ. ౧౧౭

- చ. ఇంకఁ బలుమాటలేల? హరిజేక్షణ! పెండ్లిప్రయత్న మెంతో వే
డుక నొనరింప నెల్లరు కడంగడు మెచ్చుగలారు నేను గౌ
తుకము భరింపరామి మదిఁ శ దొందఱపెట్టంగ నర్తనంబు స
ల్పక నిలువంగ నోర్తునె యపారముదంబుధి మున్నకుందునే. ౧౧౮
- చ. సమయ మదెప్పుడో యనుచు శ స్వాంతము వేగిరపెట్టుచున్నదీ
యుమయు మదుద్యమంబు ఫలమొందఁగఁ జేయఁదలంచె నిక వ్య
ర్థముగను గాలముం గడువ శ రాదుగదా లోరఁబూని సర్వయ
త్నము లొనరింపఁగాఁ దగువిధంబునఁ జేయఁగఁ బూనుటొప్పుగా. ౧౧౯
- ఉ. ఇంతకు ముందుఁ బెండ్లికయి శ యేను బ్రయత్నము చేయకుంట నీ
కింతగఁ జెప్పుఁగావలనె శ నిట్టివి మీ రొనరించెయిండుటకొ
జింతలపాలుగామి నీటు శ చెప్పుట యేటి కటంచుఁ దోచుటలో
వింతలుగావు గాని నను శ వేచెడునీఁరితాప మార్పఁగన్. ౧౨౦
- చ. త్వరపడు టొప్పుఁజుమ్ము వనితామణి! యీవిధమెల్ల నెంచి శ్రీ
వరునకుఁ పెండ్లిపత్రికను శ బంపుటకై వతి వేగిరింపు మీ
తరుణము సర్వమంగళానిధానము గావున నానిమి త్తమై
ధరణిధరేంద్రు యత్నవరతంతునిగా నొనరింపుమా దమిన్. ౧౨౧
- ఉ. నేనును భూధరేంద్రునకు శ నీదుహితృప్తియకాంతఁ దెల్పఁగాఁ
బూని చనంగనెంచెద విభుం బురికొల్పఁగ నీవె యర్హవం
చేను దలంతునంచుఁ దొర శ నెంతయుఁ బల్కులుతోట్రిలంగ న
మ్మాని వచింపఁగా విని హిమమక్షితిభృత్యుని యెంతో వేడుకన్. ౧౨౨
- ఉ. ఓమునివర్య! నీనుడల శ నొప్పుగ మాళిధరించి యిప్పుడే
మే మొనరింపఁగాఁదగునొ శ యెట్లు విభూతికి నీడునేయనొ
నో మరియాదఁ గాంచుటెట్లులో యటులే జతనం బొనర్పఁగా
భూమిధరేంద్రు వేడుకొని శ పూన్పెద యుష్పదభీష్టసిద్ధికాన్. ౧౨౩
- క. మీయాశీర్వలముననే, యీయత్నము సాధుఫలదశమే యగునంచుకొ
బాయని విశ్వాసమున ము,నీ! యెదనమ్మితిని భర్తృనిశ్చయ మిదియే. ౧౨౪
- క. ఇదే పోయెద నానాథుని, మదినిం బురికొల్పెదను రహమానాథుని బు
ద్ధి దమింబొందఁగ యత్నం, బిది సాగునటంచు నమ్మమీ సురమానీ! ౧౨౫
- చ. అని వచియించి దేవముని శ నల్లన వీడ్కొని పుత్రివాంఛితం
బును మునిపల్కినట్టి దని శ బుద్ధిని నమ్మి మహాముదంబు నె
క్కింకఁ బతిచెంతకేగె; మునికుంజరుఁ డుత్పటహర్ష పూర్ణుడై
చని హిమభూధరేశ్వరుని శ సన్నిధి నుండె ముదల్చి మున్నుచున్. ౧౨౬

ఉ. మేనయు భర్తృదర్శన మహేయఫలప్రద మంచు నెప్పుడున్
దా నెదయందు నెంచుప్రమదామణి గావున దాని కర్తృమౌ
పూనిక జార్వలంకృతిని శ బొల్పుచు రాజమరాళయానమున్
గానబడంగ వచ్చె జెలికత్తెలు ముందటఁ ద్రోవఁజూపగన్. ౧౨౭

చ. మునివరసంయుతుండయి ప్రభూతముదంబునఁ బెండ్లిమాటలకొ
దనజతనంబుఁ దేటపడఁ శ దానయి చేయుచు మానివాక్తతికొ
విన శ్రుతియుగ్మముం బనుచు శ వీతకళంకుని నాథుఁ గాంచి యొ
య్యనఁ జని నిల్పె బార్హ్వమున శ హరిహరణ్డయయంత్రపుత్రినాన్. ౧౨౮

చ. జతనము దేనిఁబూన మదిసంతసమందుచు నున్న వాఁడొ త
త్ప్రీతిఫల మట్లు తోచిన నితంబిని మిన్నను గాంచి సంతసం
బలిశయమై చెలంగఁ దనయంతికమందును గూరుచుండ నం
చితకరసంజ్ఞ చేసి సతి శ చెంతను మెల్లంగఁ గూరుచుండగన్. ౧౨౯

ఉ. దేవమునీశ్వరుం డరుగుదెంచినకార్యము వింటివే తనూ
జావిషయంబునం దింకఁ బోసంగంగఁజేయు నదెద్ది యంచునీ
వోవరవర్ణిని! దలఁచితొక్కొ యదెద్దియొ తెల్పుమా వినరీ
గావలతుకొ ముదంబొసంగఁగల్గు నటన్న మహాశ యుబ్బుటన్. ౧౩౦

ఉ. నారదుఁ డేగి పుత్రిక మనంబునఁ గల్గినకోర్కొయిట్టి దం
చారనీ వచ్చి తెల్పుననునాస మఱింతగఁ బ్రోత్సహింపఁగా
నోరమణీ! తలంచునను శ నొక్కట హర్షమహాభీముండు జే
కూరెను సీదురాక మదిఁగొంకక తెల్పుమ తత్ప్రీవృత్తులన్. ౧౩౧

చ. అనుటయు మందహాసము ముఖాంబుజమం దొకవంతకాంతి సం
జననము నొందఁజేయ మృదుసాధుపచస్సుల నిట్లుతెల్పె గూఁ
తునభిమతంబు; దేవమునిధూర్జటి రాకకు సంతసిల్లె మ
న్న న లొగిఁజేసి నేనును గగనంగఁ దదంతికమందె యుండితిన్. ౧౩౨

చ. పరమకృపాభి సాధుజనభద్రదు శ్రీహరి సమృతించున
క్రూరణిని దెల్పె జిహ్వాములఁ శ గన్నియ; మానియు సంతసిల్లి నీ
కు రమణివాంఛఁ దెల్పుటకె శ కోరి ననుం దర్పరవెట్టె నింక న
త్వరమ వివాహయత్నము నితాంతము చేయఁగ నొప్పుఁగా విభూ! ౧౩౩

ఉ. శ్రీవిభుఁ డెల్లఁడొనట యశేషవిభూతిని బొల్పుమీటునా
దేవత లాతనిగొలిచి శ తృప్తి నొసంగగ వత్తురంట యెం
తోవిభవంబు మించఁ దమి శ యొప్పుగ నెప్పుది సుదడింప గే
హావళు లేర్పఱింపఁ దగునయ్యయిచోటుల నర్హ మౌగతిన్. ౧౩౪

- ఉ. వచ్చెడువారికెల్లరకు శ్రీ వస్తువరంబులు సర్వవస్తునం
పచ్చటులంబులై తనరుభంగి నొనర్ప దగుంగదా యికం
బొచ్చెములేని ప్రీతిమెయి శ్రీ భూధరవరా! సకలప్రయత్నముల్
మెచ్చుకొనంగ జేయదగు శ్రీ మిక్కిలి గౌరవ మబ్బు దాననే. ౧౩౫
- చ. అని తనుమధ్య పల్కవినీ శ్రీ యాహిమవద్దిరివర్వఁ డెంతయున్
దనమది సుతనిల్లి మునితల్లిజుఁ గన్గొని దోసిలొగ్గి యి
ట్లను దుహితృప్రియంబు చెలువారెడనట్టు లొనర్పువాడఁ గా
వున సుతయొప్పిదంబు వినఁగబొంగెడు చిత్తము దానిఁ జెప్పవే. ౧౩౬
- చ. తొలుత నసమృతిం గనినతొయ్యలి యిత్తటి సమృతించి నీ
వలికినరీతి లోకగురుఁ శ్రీ బద్ధదళాక్షునిఁ బెండ్లియాడు న
ర్దిలి గనుటెంతయున్ మదికి శ్రీ మెచ్చినఁగూర్చెడు మానివర్య! యే
వలుకుల సమృతిం దెలిపె శ్రీ బార్వతి వాని నెఱుంగఁ బల్కుమా. ౧౩౭
- చ. అని యడుగంగ సుస్థితము శ్రీ హరితరంబుగ వక్త్రరంగమం
దు నటన మొప్పుజేయ మునిధూర్జటి యిట్లనియెన్ గిరిశ నీ
తనయయు లజ్జపెంపున నితాంతము మానముచే నెఱుంగఁదె
ల్పెను మదదీరితంబునను శ్రీ ప్రీతియెసంగెడునంచు దేటగన్. ౧౩౮
- చ. ఇదివఱ కౌహరింగుటిచి శ్రీ యేబలుకంగ నిజాశయంబు స
మృదమునఁ దెల్పుచుండు బహుమానము శంకరునందునుంట ని
య్యదనున దానిమాని త్రిదశాధిపవందితపాదపద్మ శ
ర్దు మహరి గోరుచందమును శ్రీ మాటలఁ దెల్పక తెల్పె సన్నులన్. ౧౩౯
- మ. తన కిష్టుండగువానిఁ దెల్పుటకు మంధాక్షుంబు గైకొంట ప్రీ
జననైజంబుగదా! షహీధరవరా! శ్రీ సర్వేశ్వరం బ్రాణనా
థునిగాఁ గైకొను టుత్తమం బనుమదుక్తుల్ సంతసంబొప్పు గై
కొనుటం దెల్పెను సిగ్గునక దనదువాక్కుల్ వెల్వడంజాలమిన్. ౧౪౦
- ఉ. ఇంతకుమించినట్టి గుఱు శ్రీ తెన్నఁగ నుండునె వేఱదెద్దియే
జింత యిఁకేల శైలవర! శ్రీ శ్రీమ పెండ్లిప్రయత్న మెల్లరున్
సంతసమందఁ జేయదగు శ్రీ శంకరుఁగింకరు లోడలంప కా
వంతయు సంతయింపక మహావిభవంబు చెలంగుచుండఁగన్. ౧౪౧
- ఉ. శ్రీవిభుండంట దేవహరిసిద్ధమునీంద్రులఁగూడి యల్లుడై
గ్రావముఁ జేరవచ్చునంట శ్రీ కంజభవాదులు పెండ్లి వేడుకల్
వేవిధులం గనంగఁ దమభీరువులం దమిఁగూడి వచ్చి నీ
పావనసత్కృతిం గొనెడుపాంఛం జెలంగుదురంట యద్ధిరే! ౧౪౨

- చ. ఇకఁ బలుకంగనేల వచియించెద నున్నదియున్నయట్లు నీ
దుకలిమి కర్వమాగతిని శ దోయజనేత్రుని గారవింపనా
సకలవిధంబులక దమిని శ సల్పము మంచిప్రయత్న మిద్దియే
ప్రకటవిభూతికిఁ ఫలము శ పరవ్రతనాయక! యెన్నిచూచినన్. ౧౪౩
- ఉ. ఇట్టులుగాదె యుండఁదగు శ నెన్న నదృష్టము లోకమందు నే
పుట్టువునందుఁ జేసితివా శ భూరిఫలంబు లొసంగుకర్తముల్
గట్టులతోడ! మూఁడగుజశగంబుల మేటిపొగడ్డఁ గంటి వీ
పట్టున నెల్లదేవతల శ బాగుగ మెప్పుగనంగఁ జేయనా. ౧౪౪
- చ. విడుదుల నేర్పఱింపు కనుకవిం దొనఁగూర్చెడునట్టులెల్లచోఁ
బడయఁగ నర్హమైనెగడు శ వస్తుసమూహము నేకరింపు మె
ప్పు డెవరి కేదియిష్టమయి శ పొల్పునొ యట్టి పదార్థమపై చే
పడెడు విధంబునక నిలుపు శ పల్లవర భృత్యులఁ గార్యదక్షులన్. ౧౪౫
- చ. మునినగునేను గార్యభరముక దెలుపంగ వలంతి నెట్టులొ
దును మును పెన్నఁదైన సుదశతుల్ పురుషుల్ పరమోత్సవాళిఁ బా
ల్గొని యొనరింపఁ జూచుటకుఁగూడ నొకప్పుడు నోచనైతిగా
గనుక నిటుండఁగావలయుఁ శ గార్యము లంచు వచింతు నెవ్విధిన్. ౧౪౬
- ఉ. పుట్టుకనుండి మానినయి శ భూతపతిక బరమేష్ఠి శ్రీవిభుం
దొట్టినుపరవ్రతనాయకుల శ ధూర్తసురారి మదాపహారులక
బట్టుదలం గనుంగొనుచు శ వార్తల లోకహితంబుగిరి యు
న్నట్టులె తెల్పుచుం దిరుగునట్టి సురక్షిని న న్నెఱుంగవే. ౧౪౭
- చ. ధరణిధరేంద్ర! యిట్టిఁదగు శ తాపసపంశ్యుని నన్నుఁ బెండ్లిదా
భరము నెఱుంగనట్టి వనవాసిగణాగ్ర్యుని లోకు లెట్టియా
చరణములందుఁ బొల్తు రనుజాడ నెఱుంగనిఛాండసుక మా
త్తరమహమందుఁ జేయఁదగుదానిని బ్రశ్నముచేయఁ బాడియే. ౧౪౮
- క. నే నెఱిగించినవేవియొ, వానిం దలపోసి మదికి శ వచ్చినవానిక
జానుగఁగొని తక్కినయ, వ్యానిం దగనెంచి కార్యపరతం గనుమా. ౧౪౯
- క. ఏదెట్టులు చేయందగు, నాదిత్యులు మెచ్చునట్టు శ లద్దాని నటుల్
శ్రీదయతుఁడు సంతృప్తుడు, గాఁదగుగతిఁ జేయవయ్య శ కార్యం బెల్లన్. ౧౫౦
- చ. అని మరియాద యుట్టిపడునట్టులుగా వచియించి వేడ్క ని
ట్లను దుహినాచలేశ్వర! మహావిభవంబు ప్రసిద్ధమానటుల్
వసరుహవత్త నేత్రుఁడు వివాహముసొంపును గాంచి విస్తయం
బును గనున ట్లొనర్పు మిఁక శ మూరుత మెప్పుడొ తెల్పుదుం ద్వరన్. ౧౫౧

- చ. కమలభవుండు గీష్పతియుఁ శ్రీ గమ్రసమస్తగుణాకరంబుగాఁ
బ్రమద మొసంగునట్టిదిగ శ్రీ భాసిలు లగ్నము నిశ్చయింతు రా
సమయముఁ దెల్పువాడఁ బలుచాతురిమీఱఁగఁ బెండ్లికిం బ్రయ
త్నము నొనరింపుమా మది నితాంతమునకా ద్వారపెట్టెడుంజుమీ. ౧౫౨
- చ. సరసిజగర్భుచెంగటికిఁ శ్రీ జయ్యనఁ బోయెద లగ్ననిశ్చయం
బు రమణఁ జేయఁగోరఁగను శ్రీ భూధ్రవరేణ్య! వచింప నర్హమా
వరుస మదాశయంబుఁ దమివర్ధిలఁగా వినిపించితిం గదా
యరిగెద నిక నాకు నెల శ్రీ వాద్యతి నిమ్మని మాని వేడినన్. ౧౫౩
- ఉ. భూధరపుంగవుండు మదిఁ శ్రీ బుట్టిననందియ మింతయేఁ దనుక
బాధయొనర్చుచుంట మునివర్ధన కేమియుఁ దోచకుండ నే
గాథనొ చెప్పిపంపఁదగుతగా యని యోజనచేసి యాత్మలో
సాధకబాధకంబులను శ్రీ శాస్త్రవిధిం బరికించి యిట్లునున్. ౧౫౪
- ఉ. నీదయఁగల్గ నెట్టిపనినిం దలపెట్టిన తెప్పపాలునక
బోదిగఁజేయఁ జాలుదు విభుత్వముగల్గుట నెల్లతావులక
నాదగునాజ్ఞ సాగు మునినాయక! లగ్నము నిశ్చయించి యా
శ్రీదయతుండు మెచ్చునటుచేయుము దాననె పండుఁ గార్యముల్. ౧౫౫
- ఉ. ముద్దుకుమారి చక్రిగోనఁ శ్రీ బూనె నటంచు వచించినట్టి యీ
సుద్ది నిజంబెయన్న తమఃసూనృతవాక్కులె నమ్మినాడ న
మ్మద్దియ యెల్లకుంటఁగద శ్రీ పుట్టె మనోవ్యథ యింతదాక ని
ష్ఠద్ది తొలంగెఁ గానఁ దగునట్లు ప్రయత్నము చేయఁబూనెదన్. ౧౫౬
- ఉ. నీనుడియొక్కఁడే బుతము శ్రీ నెమ్మిని గల్గఁగఁజేయునంచు నా
మానసమందు నమ్మి సురసమండల మెంతయు సంతసింప నా
చేనయినంతదాకఁ ద్వారఁ శ్రీ జేయుదుఁ బెండ్లిప్రయత్న మిందు నే
దే నొకలోటు కల్గకయె శ్రీ యిప్పని సాగ నొనర్తు నారదా! ౧౫౭
- ఉ. కూతుమనోగతం బెఱుగఁ శ్రీ గోరఁగ మానితి నీనుడికా శ్రుతి
వ్రాతముగాఁగ నెంచితిని శ్రీ వచ్చునె దీనికి లోప మంచు నా
చేతము నమ్మియున్నయది శ్రీ చెప్పెడిదేమి ముహూర్త మిప్పుడం
చేతటి నాకుఁ దెల్పుదువొ శ్రీ యేమట కన్నియుఁ గూర్తు మానిపా! ౧౫౮
- ఉ. అన్ని భరంబులుకా భవదహార్యమనోబల మాశ్రయించియే
యున్నవి కాని నాపయిని శ్రీ నొక్కటి నిల్వఁ దరంబుగాదు సం
పన్నుడ వన్నిటకా ద్రిదశోపాలకపూజిత! భక్తవర్య! నీ
వన్నదిమాట పాడినది శ్రీ యకాఁ దగుపాట యటంచు నెన్నుమా. ౧౫౯

- ఉ. ఏమని యానతిచ్చెదవొ ! యేవిధి నేపని జేయఁ బూన్పెదో
యోమునినాథ! యక్కరణి ! యొప్పుని చేసెద వేటుమాట నే
నేమెయిఁ బల్కు వేటుఁని ! యెద్దియొ జేయఁదలంప నీవెకా
యీమహా మెల్లభంగుల సుశరేంద్రముఖుల్ గొనియాడఁ జేయఁగన్. ౧౬౦
- ఉ. పేరున కేను గార్యమును ! బెంపువహింపఁగఁజేయ నీవు చే
కూరిన భాగ్యయోగమునఁ ! గూడితి మీయెడఁ గన్యకామనం
బారసి తంచుఁ బల్కితికదా పలుమాట లిఁకేల పెద్దవై
శ్రీరమణుండు మెచ్చునటు ! చేయుము యత్నము నేను దోడ్పడన్. ౧౬౧
- ఉ. జ్ఞానిగ జేశ్వరుండయిన ! సారసగర్భునినోట లగ్న మి
హ్లా ననుమాట వెల్వడినయంతన శిష్యుని బంపవయ్య యో
మానినరేణ్య! సుంత యనుమానములేక వివాహవస్తునం
తానముఁ గూర్చి మిమ్ములను ! దార్శినిన సిద్ధముగాఁగ నుండెదన్. ౧౬౨
- ఉ. గోపవరంబు లెల్లరకుఁ ! గీర్తిదముల్ గను దోఁపఁజేయ ను
ద్వాహవిధానముల్ త్రిదశతల్లజు లెల్లరు మెచ్చునట్లు నా
యూహా చెలంగఁ గూర్చెద నోహోయని మానులు సన్నుతింప న
న్నాహము లొప్పుజేసెదను ! నారద ! నీదగు మెప్పు గాంచెదన్. ౧౬౩
- ఉ. కన్నియమాట నీయదియోగాని య దెవ్విధి నాదిగా దటం
చెన్నియె యిట్లు పల్కితి వహీనవిభూతిఁ బ్రయత్న మేను నీ
యెన్ని నరీతి నేవిషయమే గొఱుతం గనకుండఁ జేయువాఁ
డ న్నునుగూర్చి సుంతయు నొడంద విచారము నొందఁ బోకుమా. ౧౬౪
- ఉ. నాయెడలోప మింతయుఁ గనంబడకుండఁగఁ జూచుకొందు న
బ్ధాయతనేత్రయాశయమ ! దారయుభారము నీదటం చొగి
వేయివిధంబులం బలుక ! వేసటనొందను జుమ్ము వేగమే
యాయజునంతికుంబునకు ! నర్చిలి బొమ్ము మహర్షిచంద్రమా ! ౧౬౫
- చ. స్థితముచెలంగ నివ్విధిని ! జెప్పఁగ నారదుఁ డాత్మఁ గౌతుకం
బతులితరీతి మించ నీవు ! డంబుజసూతిని గానఁబోయి శ్రీ
పతికి వివాహాలగ్నము సుభద్రదమై తగునట్లు కూర్పుమ
ప్రతిమవిభూతిఁ బెండ్లికి సుకురులు వత్తు రటంచుఁ బల్కెదన్. ౧౬౬
- చ. సరసీజసూతి చారుగుణసంపద నొప్పు ముహూర్త మెంచి శ్రీ
పరునకు నీకుమారికకు ! ¹భద్విజరాజబలంబు లుండఁగా
గురుకవిముఖ్యభేదరులకుఁ బలముల్ చెలువారునట్లు ²భే
శ్వరబలమొప్పు జెప్పిన జగవంబున నీకు నెఱుంగఁజేసెదన్. ౧౬౭

1 భద్విజరాజబలంబులు = తారాచంద్రబలములు. 2 భేశ్వరబలము = లగ్నాధిపతిబలము.

- చ. కమలదళాక్షునిం గనఁగఁ శ గ్రక్కునఁ బోయి సువార్తఁ దెల్పి ల
గ్నమునకు నెట్టివిఘ్నములు శ గల్గకయుండఁ బ్రయాణయత్న మా
యమరులుచేయఁ బూనెద మహర్షులతో హరిఁగూడి వచ్చెదఁ
హిమగిరివర్య! నీపనుల నెల్లను సిద్ధము చేసి యుండుమా. ౧౬౮
- ఉ. ఏ త్తటి మంగళధ్వను లశవెంతయు దూరమునుండియే భవ
చ్చిత్తము పల్లవింపఁ దమిఁచెద విసంబధు నద్దై నీవు న
త్స్యత్తమబంధరాజిఁ గొని శ యుత్తమరత్నవిభూషణాలితో
వత్తువుగాక లోకసమహాయపతిఁ గొనిరాఁగ వేడుకన్. ౧౬౯
- మ. మరియాదల్ వచియింపనేల యింక నోశ్చైభృద్వరేణ్యా! శఃపి
వరముఖ్యామరనాథులఁ మునితతిఁ శ బ్రహ్మాదులంగూడి యా
హరి రా నెట్లు చరింపఁగావలయునో శ యట్లే కడుఁ శ్రద్ధతోఁ
జరియింపం దగు నంచుఁ దెల్పెదను వాఁకృపల్య మొప్పారుటన్. ౧౭౦
- మ. తనయంగూర్చి విచార మింతయును జీత్రంబందు నూల్కొల్పి కీ
పని చేమానొకొ యంచొగిం గలవరంపా టొంద కింక మనం
బున నుత్సాహము పొంగ యత్నముల నిరపుల్ గుల్కజేయం దగుకొ
జనువాడఁ నెలవే యటంచు మదిలో శ సంతోషమొప్పుం జనెన్. ౧౭౧
- చ. కరమునఁ దాళశబ్దములు శ కమ్రతరొంకృతినాద యుక్తిమైఁ
బరఁగ వివంచికాస్వనము శ పంకజలోచనుఁ బ్రీతుఁ జేయఁగా
నరిగె “మురారి కృష్ణ పరమాత్మ నిరంజన సాధురక్షకా
పరమకృపాసముద్ర” యని శ పల్కుచు మోదసుధాబ్ధి మున్లుచున్. ౧౭౨
- చ. తనజతనంబు పండెనని శ తాఁ దనలోనన యెంచుచుకొ రమే
శుని ముదమొందఁ జేయఁదగుచొ ప్పిదెగా యని నిశ్చయించుచుకొ
వనరుహసూతిఁ గాంచి త్వర శ భద్రము లొందఁగఁజేయు లగ్నముకొ
మనముననెన్ని తెల్పు మట శ త్వాధరవర్యుండు వేచియుండెడున్. ౧౭౩
- క. తెలుపంగ వలయులగ్నము, జలజాతుండు పెండ్లికొఱకు శ శక్రాదిసురా
వలి నిన్నుఁగూడి చనఁగా, నెలమిం గనఁజేయవలదె శ నెల్లర గిరియున్. ౧౭౪
- క. కనుకక హిమగిరికడకుం, బనుపందగు దూత నొకనిఁ శ బ్రాల్తాలక యం
చును దెల్పి తొందరించెద, వనజాసను సతఁడు తెల్పువఁడు లగనమున్.
- క. పరమేశ్వమాస్పదమై, నిరుపమమై లగ్నమద్ది శ నెగడు జగమునకొ
హరముఖులు విన్నయంపడ, జరగు ముహూర్తంబు దేవసన్నిధి వేడ్కన్.
- చ. అని తలపోయుచుం జనియె శ నంబుజగర్భునిచెంత కందు స
న్ధునులును దేవవర్యులును శ నూత్నమహోత్సవ మొప్పు దన్నుఁ గొ

- ల్య సలరు దేవసత్తముని శ బ్రహ్మ యనంగఁ బ్రసిద్ధిగన్న వే
దనికరవక్త్రునిం గని ప్రసదక్షిణపూర్వకవందనంబులన్. ౧౭౭
- చ. నిరుపమభక్తిఁ జేసి పదసీరజయుగ్మము గాంచుచున్ హృదం
తరమునఁ బెండ్లిమూరుతముఁ శ దాఁ దలపోయుచునుండె; నంత నా
సరసిజనూతి దేవమునిసత్తముభావము లోఁ దలంచి శ్రీ
హరిదగు భావమెంచి స్థిత శ మాస్యమునం జెలువార నిట్లనున్. ౧౭౮
- ఉ. మోమున నాతురంపడెడు శ పోలిక కన్నడుఁ గార్యభారము
ద్దామముగాఁ బయింబడినఁ శ దత్తత మందుచునున్నయట్లు నీ
దా మరియాద దెల్పెడు నయాచె యిదేమిటి వింతయంచు నే
నేమియ నెంచినన్ దెలియ శ దించుకదైన సురర్షిచంద్రమా! ౧౭౯
- మ. తెలియం జెప్పుము త్వత్సమాగమనరీతిం జక్కఁగా నంచు నా
జలజాక్షప్రియనందనుండడుగ నానందంబుఁ దెల్పంగ ని
స్తలమోదంబొగి దైవయం బొలయఁ దోడ్పడో సుస్థితం బంకురిం
ప లలిం బల్కె ముహూర్తముం దెలుపునాభారంబు నీవైఁ బడెన్. ౧౮౦
- చ. త్వరపడి నిశ్చయింపు గిరితల్లజుఁ డెంతయుఁ దొందరింప నీ
పరిసరసీమఁ జేరితిని శ బద్ధదళాక్షుఁడు సంతసంప ని
ర్జరపరు లాననంగ మునిరాజులు మెచ్చంగ నేనుగూడ న
బ్బురపడ నంచుఁబల్కుటయుఁ శ బొంగెడుసంతసమున్ నటించుచున్. ౧౮౧
- ఉ. హాటకగర్భుఁ డిట్టులను శ నార్య! సురర్షివరేణ్య! యంతలో
బోటిమనంబు మార్పుగనఁ శ బూన్చి నొనర్చిన నీచమత్సృతికా
మాటలఁదెల్పు శక్యమె యమాధరపుత్రిక చిత్తదార్థ్యమీ
పాటియె యంచుఁ దోడమిని శ బల్కితి నవ్విధి నపు నిస్సప్తహన్. ౧౮౨
- ఉ. ఇప్పటి నీదుమాటలనె శ యేర్పడె నామది సంతసంబు నీ
చెప్పినయట్లు లగ్నము వాచించెద; ముందొకసందియంబు నే
ర్పొప్పుగఁ దీర్పు మవ్వల ముహూర్తముఁ దెల్పెద నద్రికస్యయే
యపురమాత్మఁ జక్రి మరయాద గ్రహింపంగ నుత్సహించెనో. ౧౮౩
- ఉ. నీవును దల్లిదండ్రులును శ నీరజనాభునిఁ బెండ్లియాడ నె
న్నోవిధులన్ గలంగునటు శ లొక్కమొగిం బురికొల్పు నక్కటా!
యీవిపరీత మెందయిన శ నింతగఁ జిత్తముగాల్పఁ జూడ లే
దేవిధివైనఁ దప్పదని శ యెంచి సరే యని యింతి యొప్పెనో. ౧౮౪
- ఉ. ఉన్నదియున్నయట్లు మది శ నొండొకభంగిని దోచునేమొ యం
చెన్నక చెప్పవయ్య విని శ యేను ముహూర్తము నిశ్చయించి నీ

- మన్నన గాంచువాడఁ బలుమాట లింకేల యనంగ నారదుం
డు న్నగుమోము భావముఁ గగ్గడంగడుఁ దెల్పుంగ నూరకుండినన్. ౧౮౫
- చ. వనజభవుండు వే మఱియుఁ శ్రీ బల్కె మునీశ్వర! యూరకుండు నే
లని తలపోయ నందియము శ్రీ నాస్యమునందగు సుస్థితంబు గాం
చినఁ బ్రమదంబుఁ దోఁచెడిని శ్రీ జెప్పఁదగుం ద్వర మీఱ నన్న ని
ట్లనియె సమస్తముం దెలియునట్టి ప్రభుండవుగావె యూవిధి. ౧౮౬
- చ. తలఁచినయంతనే ఫలము శ్రీ తానుగ నొందఁగఁ జేయఁజాలు నో
జలరుహసంభవా! ననుఁ బ్రసంగవశంబునఁ బ్రశ్న చేయుటల్
తలఁపఁగ హాస్యభాజనమే శ్రీ తత్త్వముఁ దెల్పితిఁగాదె ముందె యి
మ్మల సుముహూర్తముం దెలుపు శ్రీ పోయెద శ్రీ పతిచెంత కిప్పుడే. ౧౮౭
- ఉ. అన్నులమిన్న వారిజదళాతుని బెండిలియాడ సమృతిం
చె న్నునుఁ జెంతనుంచుకొని శ్రీ చెప్పఁగలట్టినుడుల్ భవిష్యద
భ్యున్నతిరీతియుం దెలిపె శ్రీ నొప్పుగభూధరవత్ని మేన నే
సున్నయటుల్ వచించితి మహాత్తమలగ్నము నిశ్చయింపుమా. ౧
- చ. అనుటయు వింతనవ్వొలయ శ్రీ నాత్మఁ దలంచె నితండు మానివ
ర్తనిచయమందు మేటియను శ్రీ నాఖ్యను బొందియు నింతవెట్టియా
నని తలపోయనైతి నిపు డాయ్యది నిశ్చయమంచుఁ దోఁచె శ్రీ
శ్రీనిదగు నాశయం దెఱుంగుచొప్పును గూడ నెఱుంగఁ డక్కటా! ౧౮౮
- చ. మలినమనస్కుఁ జేయనొకమాటు వివేకము వృద్ధి నొందుచు
వెలయఁగఁజేయు నొక్కతఱి శ్రీ వింతగఁ జింతలపాలునేయఁగాఁ
దలంచు నొకప్పు కర్త మది శ్రీ దానికి సాటి యదే జగంబులం
గలుగదు వేఱుసాటి యనఁగఁ బొడకట్టెడు నాకు నద్దిరే. ౧౮౯
- ఉ. ఏరికేగాని కర్త గతు శ్రీ లిట్టివటంచు నెఱుంగరానివై
పారములేని దైవగతిభంగి జెలంగెడుఁ గానఁ గర్త మే
సారెకుసారెకుం దలఁప శ్రీ శాశ్వతమా పరతత్త్వమంచు నే
నారసి నిశ్చయించితి మహర్షి యితం దెఱుంగంగఁ జాలమిన్. ౧౯౦
- ఉ. ఖనను వాంఛఁబూని యితఁ శ్రీ డాసుముహూర్తము నిశ్చయింపఁగాఁ
బూసుచుచున్న వాడు నను; శ్రీ బొంకెద నించుక దాన దోషముల్
గాననగుంగదా యనీ నికామభయంబును బొందనేల యే
మైన స్వలాభముం గనఁగ శ్రీ నాత్మఁ దలఁచినఁ గల్గు దోషముల్. ౧౯౧
- చ. ఇతరుల కెన్న నప్తము లభవెవ్విధిఁ గల్గకయుండు దేన ను
న్నతఫలరాజియుం దన కనంతరమైన లభింపకుండు నా

- వితమునఁ బల్కువాక్య మది యే విధంబుల సత్యదూరమై
క్షీతిదగి యుండినట్ గలుగఁజేయదు పాపఫలంబు సుంతయున్. ౧౯౩
- చ. వినఁగఁ బ్రియంబుగాఁదగుచు యిశ్వసుతింగను సత్యమై చెలంగినవచనంబె పల్కుడగుఁ యిశ్వలసూనృతమైన నప్రియంబునఁదగు నట్టిదైన నదియారయఁగా ననృతంబెయో నటంచును దనరాసున్వాయమిది యసూనృతవాక్యమునందుఁ జక్కఁగన్. ౧౯౪
- ఉ. ఈవిధ మాత్మలక్ష్యముగ యెన్ని ముసీంద్రునితోడఁ బల్కెదన్ శ్రీవిభుఁడెంత కేగునటఁచెనెడ నంచుఁ దలంచి యిట్లునున్ దేవముసీంద్ర! నీపలుకు యివ్వము సంతస మబ్బుజేసె నింకేవిధమైన సందియ మదించుకయైన బొసంగ దాత్మలోన్. ౧౯౫
- ఉ. బక్కటిచెప్పెదన్ దలఁపు యెమముని! నీహృదయంబునందు నేనిక్కడనుండి మూరుత మదియ్యది యుక్త మటంచు వేడ్కపెంపెక్కఁగఁ జెప్పినన్ జలరుహేక్షణుఁ డీయది యాలకించి వెక్కుకుననొందునో మఱొకమాట వచించునో యెట్లు చెప్పెన్. ౧౯౬
- చ. ప్రతిపద మేమహర్షులకొ యె రాజులకో దివిజాలికో గడున్ దితిజులవంక బాధ లొగి యిదీర్చగరానివి కల్గెనన్న వార్త తనకుఁజేరినంత నహతార మదేభవనంబునందొ యచ్యుతుఁడు కొనంగ నెంచిన ముహూర్త మిదెట్లు ఫలింపఁజాలెడున్. ౧౯౭
- మ. పనులే విట్టివి లేకయుండు పెప్పుడో యిభావింపఁగాఁ జాలువాఁడనె మానీశ్వర! నీవెఱుంగవొకొ దార్శస్యం బస్తదీయంబు వేచని పద్మాతునిఁ బ్రశ్న చేయుము భవత్సాన్నితంబునం దెప్పు కన్యను బెండ్లాడు తలంపొ తెల్పుమని; శ్రీనాథుండు నద్దానికీన్. ౧౯౮
- ఉ. ఏమని యుత్తరం బిడునో యెవ్వనిఁ దీర్పు బూన్పునో యామెయిఁ జేయు టుత్తమమె యానని తోచెడు నాకు నీవునున్ బ్రేమభరంబు దాల్చినను యెండ్లికిఁ బెత్తన మెంతపూనినన్ ధీమహితుండవౌట నొకఁడే సుమంత తలంచి చూడుమా. ౧౯౯
- క. మునినాథా! లోకంబుల, ననుచుండు “తదేవలగ్న” యమని యద్దానన్ గననగు లక్ష్మీవతియం, ప్రియశీనసంస్మృతియె యదియె యీ కలకము గదా. ౨౦౦
- క. నీ వెఱుంగవొ యీశీలక, మీవిధమున నుండుననుచు యెఱుంగనియట్టుల్ నావలన వినఁగ నెంతియో, దేవవిభుం గానఁబొమ్ము యీ తీవరమె యనన్. ౨౦౧
- ఉ. బెననఁ గాదనంగఁ దన యిక్కడు తోచఁపడుట నూరకే తా నిలుచుండి నారదుఁడు యి ధాత్మమహాశయ మెట్టిదంచు లో

- లోనఁ దలంచుచుకొ జలజలోచనుపాలికిఁ బోవు టొక్కఁడే
కాని మఱొక్కఁ డెద్దియును శ గార్యముగాదను నూహపర్వగన్ ౨౦౨
- ఉ. మోమొకయించు కెత్తి నలుమోములవేలుపుఁగాంచి నీనుడికొ
స్వామి! ధరించినాఁడఁ దలఁ శ జక్తిని గానఁగఁబోవువాఁడ నం
దేమయినకొ ఫలంబలరుసే మఱి వచ్చెద లేకయున్న న
ట్లేమునులుండుకానలకు శ నేగెద ధీజడిమమ్ము పోవఁగన్. ౨౦౩
- చ. తెలియదు నేను సర్వమును శ ధీమహిమంబుగలట్టివాఁడ నం
చలరుచు గర్వయుక్తిఁ దల శ కర్తముగానిపనికొజగాన ని
ట్టు లొనరువంగ నెవ్వఁడు గడుకొ దిటవొప్పుఁగఁ బూసునంచు వే
ల్పులు వినుతింపఁజేయుటకుఁ శ బూనితి దై వము నెన్న కాత్మలోన్. ౨౦౪
- చ. తగినవిధంబునకొ దలఁచె శ దైవము శాస్త్రి యొనర్ప నాకుఁ జ
క్కఁగఁ బనిసాగినట్టులె నికామము తోఁచుచు నుండెఁగాని యె
ప్పిదిఁ దలంచినం జెడఁడుభంగియె కన్నడ కాశఁ బెంచుచుకొ
దగి తుద కిట్లు వీఱిడి యితండని పోవఁగఁజేసె నక్కటా! ౨౦౫
- చ. వెనుకకుఁ బోవ గోయి గతభీతిని ముందున కేగ నూయి నాఁ
జనునుడి సంగతంబయినచందము నామదిఁ దోఁచె నిప్పు శ్రీ
శునికడకేగినం గరుణచొప్పుడఁ బెండ్లిముహూర్త మేట్టొ చె
ప్పినఁ బయనంబుచేయుదును శ బెత్తనమంతయు నీదె గా యనున్. ౨౦౬
- చ. గిరిపతిచెంతకుం జనినఁ శ గేవలభక్తి నమస్కరించి యు
త్తరు వెటువిత్తురో యటు పదార్థము సిద్ధమొనర్తు నేది యె
క్కరణి నొనర్చుమన్నఁ గుతుకంబున నల్లె యొనర్చువాఁడ నీ
చరణములాన చేతొకఁడుసల్పను భారము నీదెగా యనున్. ౨౦౭
- ఉ. అంతట నూరకుండక ప్రియాత్మజ సమృతిఁ గాంచఁజేయుటల్
చింతలమాన్పుటల్ హితముఁ శ జెప్పుట లన్నవి మీవె సుమ్ము నా
కెంతటికార్యముకొ సలువ శ నెత్తఱి ను త్తరువిత్తురో యశే
పంతముమీఱఁ జేసెదను శ భారము సర్వము నీదెగా యనున్. ౨౦౮
- ఉ. కావున నామదిం గలుగుగర్వ మడంపఁగ దైవ మిందఱకొ
గావలె నంచు నిట్లు పలుకంగ నొనర్చె నటంచు నెంచెదకొ
శ్రీవిభుచెంతకుం జనెదఁ శ జిత్తమునం గలదెల్లఁ జెప్పెదకొ
భావ మెఱింగి యెట్లోనరుపం దగు నట్టులె నే మెలంగెదన్. ౨౦౯
- క. పరమేశ్వరుకార్యం బని, స్థిరకీర్తి నెసంగెడు నని శ తెజవకు సౌఖ్యా
కరమని యాయత్నంబునఁ, దిరిగితి నిండాఁక నామదిం గలత్పత్తిన్. ౨౧౦

తే. ఒకటి నే జేమఁబోవ వేఱొక్క డయ్యె
దైవయత్నం బది వివరీతమగునేని
పారుమఁబెల్లఁ దలచ నిశ్శులమె యగును
నాఁగఁ దగునూక్తి లెక్కింప నామనమున. ౨౦౦

క. మనసునఁ గల్గినగర్వం, బనునది యింతకును దెచ్చె ననఁగలదే యె
వ్వనినైన నీదుదోషం, బని యాత్మకృతాపరాధ న మనఁ దగుఁగాదే. ౨౦౧

క. ఒరు లిక్కార్యంబున నా, కు రిపులెయై విఘ్నములను న గూర్చిరనుచు నె
వ్వరుసం బల్కుదు నేటికి, బరితాపం బింకఁ బోయివచ్చెడఁ దండ్రీ! ౨౦౩

క. సెలవిష్టు పంకజాక్షుని, గలుపఘ్నుని గానఁబోయి న కార్యం బిది యి
ట్టులునాగె నింక నేమని, సెలవిత్తువొ యట్లె నేను న జేయఁ దలఁచితిన్. ౨౦౪

క. అని విన్నవెంతు నవ్వల, వనజాక్షుం డెవ్విధమునఁ న బల్కు నటులె నే
నొనరింతు మరలఁ జూడం, గను వత్తునొ రానొ చెప్పఁగఁజాల విధి. ౨౦౫

క. తలవ్రాతయట్లు జీవితములుసాగును దానిమాన్వఁ న బూనఁగఁదర మే
జలజాసన! మాబోంట్లకు, సెలవిష్టు పరీక్షయిద్ది న జీవితమునకున్. ౨౦౬

చ. అని తలసోఁక మ్రొక్కి విసయంబు కనంబడ వెన్నకే క్రమం
బునఁ బదములే తడంబడఁగ న బుద్ధి స్థిరత్వము గాంచనట్లు తోఁ
చునటులు పోవుచుండఁ గని న చొక్కపుఁబ్రీతిఁ గనంబడంగఁ జే
యను దలపొసి యిట్లనియె న నాస్యమునన్ స్థిత ముకురింపఁగన్. ౨౦౭

ఉ. పుత్ర! యిదేటివెంత నగుఁమోమునఁ జింత కనంబడంగ వే
దత్రయపాతసంభవముదం బడఁగంగఁ గలంతమోఱఁ దా
పత్రయపాధితుండువలె న భావము తోఁపఁగఁ జేయుచున్ మహా
ర్థిత్రప లల్లె వైకొనఁగ న దీనత నొందుట కేమి హేతువో. ౨౦౮

ఉ. నాదగుభావ మిట్టిద యనంజనునంచుఁ దలంపఁజాల కా
శ్రీదయతుం గనంగఁజని న చెప్పినయట్లు మెలంగువాడ నే
దేది స్వకర్త మో ఫలము న లెల్లను దానికి నర్హమైనయ
ట్లే దగుచుండునంచు నిపు న డెంతయు నార్చిని బొంది తేటికో. ౨౦౯

చ. విను మొకమాట చెప్పెదను న విహ్వలతంగన కాలకింపుమా
తనయ ముహూర్తనిశ్చయము న థాత యొనర్చుట శ్రీవిభుండు దా
నిని దలఁదాల్చు పెంతయును న నింద్యముగాదె తలంపు మీవె యా
త్మను; గనుకన్ రమావిభునిదాపున కేగుమటంచుఁ దెల్పితిన్. ౨౧౦

ఉ. చిత్తమునందుఁ దోచినటుంచేయ సమర్థుండు చక్రపాణి స్వా
యత్తములే సమస్తవిషయంబులు శ్రీపతి కట్లుగాన న

- త్యుత్తమ మాపరేశుకడ శ కొప్పుగఁబోయి వచించుటంచు నే
ని త్రటిఁ బల్కితిని దనయ శ యియ్యది వేటుగ లోఁ దలంచితో. ౨౨౧
- క. నీపూనినకార్యం బిది, యేవగిదిం దలచిచూడ శ హీనంబనియే
చూపట్టె నాకు ననుచుం, దాపసవర! యెంచినావె శ తత్త్వ మరయకే. ౨౨౨
- క. హరికొఱకు నీవుపూనిన, వర కార్యం బెవ్విధమునఁ శ బండకయుండుకొ
సురలు నుతింపఁగ సాగును, బరికించితి నింతవట్టు శ పరమర్షివరా! ౨౨౩
- క. దామోదరు కాంక్షిత మది, యేమెయినున్నదియె దాని శ నెఱుంగఁగవలదే
కామితదాతగదా యతఁ, డేమని వచియించు నట్టులే చేయఁదగున్. ౨౨౪
- క. ఇంకొకవిధముగ నీమది, శంకావళి కుండఁజాలు శ స్థల మొసఁగక యా
పంకరుహాక్షునికడ ని,శ్శంకకొ మాటాడి కార్యసఫలత గనుచున్. ౨౨౫
- క. మరలి చనుదెమ్ము దేవో, త్కరములతోఁగూడ శైలకాంతుగృహమునకొ
జరగువివాహము చూడఁగ, నరుగుద మని బుజ్జగించునట్టి పలుకులన్. ౨౨౬
- క. తనయుని మదిఁగల సంశయమును బోవఁగఁజేయ దేవమునియుఁ గలఁత యకొ
వనధిమునిగియు రవంతగఁ, దనమదిలో నూఱడిల్లి శ ధాతపసుఁగన్. ౨౨౭
- క. మును తాఁ జూచినలోకంబునకుం జనె వ్యోమయానమున నవ్విధముం
దనమది నెంచి రమాధప్ర, డనుకంపకొ సురలుగొలువ శ నాస్థానమునన్. ౨౨౮
- క. వేంచేసియుండె; నారదుఁ, డంచితగతిమీఱఁ బోయి శ యట విరజాఖ్యం
గాంచిన శైవలిసీమణి, చెంత మహావైభవములఁ శ జెలఁగెడు పురమున్. ౨౨౯
- చ. కనుగొని సంతసంబడరఁ శ గాయజుతంద్రుని గాంచినట్టులే
మననము చేయుచుకొ జని సహస్రజగత్ప్రభు లోకసాక్షి నాఁ
దనరుమహాత్ముఁ జక్రధరు శ ధర్మమయుం గని తత్పదాబ్జముల్
దననోసలంట మ్రొక్కి ప్రమోదంబున సన్నుతిఁజేసి యిట్లునున్. ౨౩౦
- శా. నీమాహాత్మ్యము లిట్టివం చెఱుంగఁగా శ నీరేజగర్బాదులే
వ్యామోహంబును గాంతురన్న నిఁక నేలలా మత్ప్రీతికాశులే
మేమే నెంచఁగఁ జాలువారలే రమాధీశా! పరంభాముండకొ
నామం బెన్నఁగ నీకెయర్హమగు వింతల్గూర్చు నీచెయ్యముల్. ౨౩౧
- ఉ. ఏమియెఱుంగనట్లు నటియింతువు శ్రీధర! యొక్కమాటు నీ
దామపితైకతేజమున శ కందని దెద్దియులే దటంచు వే
దామలవీధినిం దిరుగునార్యులకే తెలియంజెలంగు దు
ద్దామవిధాతి నొక్కతఱి శ దాసుండ నజ్ఞుడ నీకు మ్రొక్కెదన్. ౨౩౨
- ఉ. ఇచ్చట నుండువాక్కతఱి శ నెంతయుఁ బ్రీతిని గూర్చునట్లుగా
ముచ్చటమీఱ నొక్కయెడ శ ముం దెవరే దలపోయనట్టియ

- త్యుష్టవిభూతులం జెలంగుచుండుపురంబున నుండు వాద్యులై
సచ్చరితా! భవద్వసతి ఓ సత్యముగా నెఱుంగం దరంబొకో ౨౩౩
- మ. ఫలియింపందగనట్టి కార్యము ఫలింపజేయ శక్తుండవై
సులభంబౌపని దుర్లభంబుగనె తోచుచుం దేన నాయూహలం
గలుగంజేయ వలంతివై సకలసంక్రాంతాత్మ తేజుండవై
ఖలవర్ధారి యనంగనొప్పు నిను వేడ్కం గొల్తు సక్రాంతమున్. ౨౩౪
- శా. దేవా! నన్నుఁ బరీక్ష చేయుటకుఁగా ఓ దీక్షాక్రమం బొప్పుగా
నీవే పూనిన నెప్పుడైన నెటులే ఓ నిల్వంగ శక్తుండనే
భావంబుండు గృహితిరేకమును జోగ్యం బాడియా నాపయి
నీవేతప్ప మఱొండు నే నెఱుంగ నోసీరేజపత్రేక్షణ. ౨౩౫
- ఉ. ప్రాదిని రెండుగట్టుల విరాజిలునట్లుగఁ దోచుఘాసమున్
గాదన కర్తిలిం దినెడుకాంక్షల నిట్టటు పాటుచున్ మనో
న్మాదముమీఱఁగా మరలి ఓ మ్రాన్మడుధేనుపుభంగి నేను దా
మోదర! పెండ్లికార్యమున ఓ నూహలు వైకొన గర్వయుక్తితోన్. ౨౩౬
- చ. తిరిగితి నింతదాఁక గతశ్రీవిభవుండనె యైతి నింకనై
న రహితచిత్తజాడ్యునిగ ఓ న న్నినరించి కృపారసంబుపైఁ
బరఁగెడు నట్లొనర్చి మునివారమునం దలయెత్తికొంచు సం
చరణముచేయఁగాఁ దలపుఁస్వాంతమునం దొకమాటు శ్రీపతీ. ౨౩౭
- ఉ. మూరుత మెప్పుడం చడుగఁ ఓ బొమ్మను నీకడ కబ్బయోని వే
సారకరాఁగ సాగుగద ఓ శంకలు లేవుకదా వివాహమం
దారసి నిశ్చయించితివె ఓ యర్హముహూర్తము నీశిరంబునన్
భారమునిల్చె రమ్మనిన ఓ వచ్చెద నందువు నీవు మాధవా! ౨౩౮
- ఉ. ఏమియుఁ దోచకున్న సచశ్రేష్ఠుఁడెంతకుఁ బోయి సిద్ధమే
నీమహితప్రయత్న మన ఓ నీవెటుచెప్పిన నట్లెచేసెదం
గామినియాశయంబు గనఁ ఓ గాఁదగు భారము నీదెకాదె నే
నేమేయి నుండ నాజ్ఞయను ఓ నేమనిపల్కుదుఁ బద్మలోచనా. ౨౩౯
- చ. ననుఁ జవలాత్మఁగాఁ దలఁచి ఓ నాదగుయత్నము నిష్ఫలంబుగా
నొనరుపఁబూని రెల్లరసునూహయె తోఁచెడు నింతకంటె నో
వనరుహనాభ! నాగశము ఓ వాలునఁ ద్రొంగగరాదె యద్ది నా
మనమున సంతసంబునిడు ఓ మానక యప్పని నాచరింపవే. ౨౪౦
- చ. నలుపురు నవ్వుచున్ బలుక ఓ నామన మెంతయు మండుచుండు నేఁ
బలుకఁగ నేల యింక నిటఁబాధలఁ గుండకయుండఁ జేయుమా

- జలరుహనేత్ర! నీచరణసారసముల్ తలపోయుచున్ వనం
బులఁ దనుయాత్ర సల్పెదను ఓ బుద్ధియు వచ్చె నిఁకేమి యాజ్ఞయో. ౨౮౧
- మ. మరలం బొమ్ము ఫలించుఁ గార్యమను నమ్మాటల్ తగంబల్కి ని
ర్భరలజ్జం గనఁజేయ కింకనయినన్ ఓ రాజీవపత్రాక్ష న
స్వరుణం గాంచి పరాభవంబునకు లభ్యం జేను గాకుండఁగాఁ
బరమేశా! దరిఁ జేర్వవయ్య, కరుణాపాథోధి వీవాటచేన్. ౨౮౨
- ఉ. చాలుఁ బరీక్షలెల్ల స్ఫుటసారసలోచన! యర్హశిక్ష యీ
వేళకు లోననయ్యె బలువెంతగ నెన్నియొసారు లింక నే
జాలునటంచుఁ దోచుదొగొ ఓ సన్తునివద్యలు నవ్వుచుండఁగాఁ
గేలి యెవరృనేల! పరికింపుము వేటొకసారి యాత్మలోన్. ౨౮౩
- ఉ. బుద్ధియె లేక యిప్పనికీ ఓ బూనితి శంకరుఁ గ్రిందుచేసి నిఁ
బెద్దగఁజేయ నెంచనని ఓ వేయివిధంబుల నీపదాబ్జముల్
నిర్దళుభాలముం దగుల ఓ నే నతులం బొనరించి పల్కుదున్
ముద్దుకుమారురీతిఁ బ్రియముం గనఁజేయుము దీనరక్షకా! ౨౮౪
- చ. అనుచు విసీతి యుట్టిపడునట్టులు పల్కి శుగ్రుధారలం
గనుఁగవ దొప్పఁదోఁగఁ జనఁగఁగాఁ దలపోయుసురర్చిఁ గాంచి నె
మ్మనమున వింతసంతసము ఓ మైకొన నాతనిఁ బ్రోత్సహించి కా
ర్యనిరతిఁ బూనఁజేయఁ దగునంచుఁ దలంచి వచించె నివ్విధిన్. ౨౮౫
- శా. దేవర్షిప్రవరా! యిదేటివిధమో ఓ దీనత్వముం బొందఁగా
నీ పూహించినదేమొ దోచు దెటులే ఓ నేనెంచినన్; నీవు రా
నేవేళం బయనంబు చేయఁదగునో ఓ యేవేవి గైకొంచునే
యేవారిం గుమిఁగూడియంచు నొగి నూహింపంగ నీవివ్విధిన్. ౨౮౬
- చ. పలుకుచునున్న వాడ విదిభావ మెఱుంగఁగఁగోరి వేడ్కకై
పలుకుటకో నిజంబుగనె ఓ పల్కఁగఁ గారణ మున్నదో మనం
దెలమిని వీడకుండ వచియింపుమ యున్నదియున్నయట్టు లీ
జలరుహనేత్రుఁ డించుకయు ఓ ఛద్వముఁ బూనఁడు నమ్ము మీనుడుల్. ౨౮౭
- ఉ. హైమవతీనితంబినియు ఓ నాత్మను శంకరునందు మున్ను దా
నేమరియాద నుంచినదొ ఓ యిప్పుడు దానిని వీడినన్ను నెం
తే మమతం దలంచినచె ఓ యేర్పడఁ దెల్పుమ దాడు కించుకే
నామది తత్తఱుపడెడు ఓ నారద! నీనుడు లాలకింపఁగన్. ౨౮౮
- ఉ. మూర్తము నిర్ణయింపుమనఁ ఓ బొమ్మని నాకడ కబ్బయోని ని
న్నార్తిగనంగఁ బంపుటకు ఓ నంతటికారణమేమొ యిప్పు నా

- యా ర్థజనావనాహ్వాయ మసపార్థముగాక చెలంగునట్లు స
త్క్రియై స్థిరత్వముం గనఁగ న్ధీవిభవంబునఁ జేయఁ బూనెదన్. ౨౪౯
- చ. పగవకు మింక నీవనికి న్ భంగముచేసెడువార లెవ్వ రే
జగమున నుందురేఁ గనెద న్ శక్తిని దేనిని బూని వారలొ
ప్పుగ నిటుచేయఁ బూనిరొ ప్రభుత్వముమీఱ నెదుర్కొనంగనీ
పొగడికఁ గోరిచేసెదను న్ బో పలుమాట లిఁకేల వల్కఁగన్. ౨౫౦
- మ. మరలంబోయి పితామహుంగని జగన్మాన్యుండపాటన్¹ సుఖే
చరదృష్టంబయి సద్గుణాకరముగా న్ జ్ఞానిస్తుతిం గాంచునె
వ్వరుపన్ లగ్నము నట్టిదాని ద్రిజగద్భద్రప్రదంబొ నటుల్
త్వర నిర్దింపు మదాజ్ఞ నంచు మునిచంద్రా! తెల్పుమా యవ్వలన్. ౨౫౧
- ఉ. ఆతనిచర్య యెట్టిదని న్ యారయువాడ ముహూర్తనిశ్చయం
బాతతసౌఖ్య మొప్పునటు న్ లాపగమేష్టి వచించునేని సుం
ప్రీతి సుహర్షవర్మలను న్ బెండ్లికి బిల్చి మునీంద్రసంఘమున్
ఖ్యాతిఁజెలంగుదేవతల న్ నచ్చరమిన్నల బిల్వుమా మునీ. ౨౫౨
- ఉ. ఇంతవచింపనేల యెవరెవ్వరు రాదగు నంచు నీదుచి
త్రాంతరమందుఁ దోచునొ మహామునినాయక! వారి నెల్ల నొ
క్కింతయు సంశయింపక మతెవ్వరినే నడుంగంగఱోక నా
కెంతయుఁ దృప్తిగల్గనటు న్ లెల్లర బిల్వుము పెండ్లి పెద్దవె. ౨౫౩
- ఉ. నీవొనరించినట్టివని న్ నే నొనరించినయట్టులే యగుం
గావున శంకకున్ మనసు న్ కాపురమయ్యెడురీతిఁ జేయ కో
దేవమునీ! వివాహమును న్ ధీవిభవంబు చెలంగఁజేయుమా
దైవము నీకు ముందుగ నితాంతము తోడ్పడఁ బోవుచుండుతన్. ౨౫౪
- చ. వలసినవస్తువారముల న్ వాసపుఁ డిచ్చునుగాక రత్నరా
సుల వరుణుండు హేమమయస్సుండరభూషణరాజి యీశు నె
చ్చెల్లి భనదుం డొసంగెడిని న్ జిల్లరవస్తువు లేవియైనఁ గా
వలసిన హవ్యవాహనుడు న్ వారక యీఁగలఁ డెప్పుడొద్దినన్. ౨౫౫
- నీ. పొలోమి లొనగునదృ నేత్రలు మనపక్షమునం దమిపరిధవిల్లఁ
దరలివత్తురుగాక న్ సురమునీ! నీవేగి పిలిచినయంతనె న్ పెండ్లికార్య
మునకు భంగము చేయఁబూనువారెవ్వ రీత్రిజగంబులందు సంధియముమాని
కమలజాకడకేగి న్ యమలముహూర్తము సిద్ధాంతముగ వేగ న్ చేసికొనుచు
లే. జెప్పినట్లు పనుల్ దీర్చి న్ శీఘ్రముగనె, రమ్మ నేనును బెండ్లికార్యమ్మనకును
సిద్ధపడియెద నెట్టులో న్ చెప్పవలెనె, యింటఁగల్గెడు చిక్కుల న్ నెల్లవిప్పి. ౨౫౬

1 సుఖేచరదృష్టంబయి = శుభగ్రహములచే జూడఁబడినది.

శా. వివరణఁ జెప్పఁగ నొన్నింటిఁ ద్రిదశవర్షశ్రేణికిఁ జెప్పఁగా
మానంబించుక తగ్గుఁగాన దివిషన్ద్రాసింద్ర! చాంచల్యముఁ
బూసంగ వలదిందు; నావల నదోష్పల్కి మరల్పంగ
కే నిల్పుఁ స్థిరమై జగంబులను డూ ఁ తెప్పట డూష్యంబెకా. ౨౫౭

మ. తొలిభార్యంగద నేనటంచు సిరి తోడొడ్రో దక్కుభార్యగణం
బుల నెంతే క్రుధ నీసడించు మఱియాపూజోడు లొక్కొక్కరుం
గలహింపంగఁ దలంచుచుందురు మహాకార్యంబుగా దీనఁ జూ
డ్పులు నిల్పందగియుండు నాకు నెపు డెట్టుల నిల్పనో బోరగన్. ౨౫౮

మ. ఒకరామామణి యందగ త్తియలనే ఁ నొక్కర్తుక మిన్న నం
చెకన్కెంబులు పల్కు వేటొకతె నాన్నే కాదె మన్నించునా
భుకటాక్షంబని తోడిచేడియలనే ఁ దూఱు సురక్షింద్ర! యిం
కొకపద్మాస్య యకారణేర్వ్యంగొని యత్కుగ్రంబుగా నన్దనున్. ౨౫౯

సీ. ఒకతుక నవ్వుచు ఁ నొగిమాటలాడంగ నింకొక్కలేమ న ఁ న్నిసడించు
ననురాగభరమున ఁ నంగనయొర్తు నక లాలింప వేటొక్కలలన దూఱు
నాతియొర్తుకనాకుఁ బ్రీతిమొక్కుదుననమటొకకోపనకాంచుఁబిటునుఁజూడ్కిఁ
జాలకాలంబాయె ఁ సరసజేరి యటంచు నొకతె పల్కవలదం ఁ చొకతె గీటు

తే. నొకతె నవ్వంగ వేటొక్కయవిద యెడ్పు
సరసముగఁబల్కు నొక్కర్తు ఁ నిరసభాష
ణముల నింకోర్తు నాదుమనముఁ గలంచుఁ
బలుకులేటికి నాదురవస్థ లివని. ౨౬౦

మ. వివరణ! మదుడంతముఁ సకలముఁ ఁ విశ్వాస మొప్పారఁగా
వనితాసంఘము నొక్కరితిగఁ దమిఁ ఁ వర్తింపఁగాఁజేయ నె
వ్వనికే శక్యముగాదు నేనన నెటో ఁ వర్తించుచుక వారి నె
వ్వనముల గానిలకుండఁజేయుచునె సహజానంబునుం గూర్చుచున్. ౨౬౧

చ. మెలగుచునుందు నట్లయిన ఁ మేచకకుంతలలందుఁ గొంద తె
ట్టులొ తగవేది యీసునఁ గడుకమితిమిత్రుడు పౌరుషంబునక
గలగినచిత్తముల స్థిరతఁ ఁ గాంచఁగఁజేయఁగలేక క్రూరతం
బలుకుచునుండు దానఁ దలవంపులు నాకగు నప్ప డప్పడున్. ౨౬౨

ఉ. ఇంతగఁ జెప్పుటెల్ల భవదీప్తిత మెట్లొ యడంగఁజేయ నీ
చెంతను యుక్తిఁబన్నితిని ఁ నీ! యని కొందల మందఁబోకుమీ
కాంతలనంగ నెంత త్రిజగంబుల సుస్థిరతం జెలంగ నే
వంతముమీఱఁ జేయఁగలఁ ప్రాధుడఁ నంచును నీవెటుంగవే. ౨౬౩

ఉ. ఇందఱు కిన్ని రూపులుగ నేగనుపట్టంగ నేర్తు నీదుప
ద్దం దగురితిఁ జెల్లునటు నే తోరపుశక్తినిజేయువాడ నా
సుందరి కెద్దివాంఛితమొ నచోద్యము నీమనసొందునట్లు దీ
ర్పదలపోసినాడ మునిపాలక చింతలు వాసిపొ మ్మిఁకన్. ౨౬౪

చ. అని వనజాయతేక్షణుఁడు న హర్షము పై కుబుకంగఁజేయు న
ట్లనుపమవాక్కుధం జిలుక న నాయమరర్చియు సంతసిల్లి య
ప్పని ఫలియించినట్లుగనె భావనచేయుచు దోసిలొగ్గి శ్రీ
శుని వినుతించె నివ్విధిని న శ్రుత్యనురూపవచ స్తుతి గడున్. ౨౬౫

సీ. యజ్ఞరూపుండవు న యజ్ఞేశుండవు యజ్ఞఫలమవు తద్భూరిఫలముననుభ
వించువాడవు నీవె న చంచలాత్ములుచేయు కర్మములకు నైహికఫలములను
నిశ్చంచలాత్ములు నయతిమిఱు నొనర్చుకర్మములకు జని న గాంచనట్టి
శాశ్వతానందవసతిరూప ఫలముల నొసగువాడవు నీవె న బిసరుహాక్ష
తే. వేదమయుండవు సత్యసంవేద్యరూప,విభవుండవు సర్వలోకప్రవృత్తశాస
నుండవు తేజోమయస్వరూపుండవు దేవ,దేవ! నారాయణ! మహాదేవ! కృష్ణ!

చ. నిరు వినుతింపనేర్తురె యనంద్యచరిత్రుడ వీవు లోకపా
వనుండవు శ్రీవిభుండవు దివస్పతిముఖ్యనిలింపవర్య సు
ఖనుతమహాఘనాశకర న కామితదానవణాహ్వయా మహా
త్మ! నిను నుతించువాడనె నితాంతము భక్తి యెసంగఁజేయుమా. ౨౬౬

ఉ. సారసగర్భచెంగటికిఁ న జయ్యనఁబోయెద విన్నవెతు నీ
వారమణీయవాక్కులఁ బ్రహర్షము పొంగంగ నంత నాయజుం
డారసి లగ్న మెయ్యది జయప్రద మంచువచించు దాని నా
ధారణిభృద్వరేణ్యునకుఁ న దత్త ణమే యెఱిఁగించి యవ్వలన్. ౨౬౭

చ. త్రిదశుల నింద్రముఖ్యులగుదిక్పతులఁ బరమేష్ఠి దేవతా
మదవతులఁ శచీప్రముఖమానినులఁ బరమేష్ఠిరాజ్ఞి శా
రద నలు లప్పరోగణము న రాదగు శ్రీవిభువెండ్లి కంచుఁ బి
ల్చెద మఱి వచ్చువా రెవరులేరుగదా యని విన్నవించెదన్. ౨౬౮

ఉ. వెండిలిసాగు మంచుమలఁ బ్రీతి సపుత్రకళత్రమత్తులై
యండజరాజవాహను మహామహిమాఘ్యునిఁ బ్రీతుఁజేయఁగా
రండు నివాసముల్ శిఖిరీరమ్యతమామల సానుభూములం
దుండు యథార్హరీతి నని న యొప్పుగఁ బల్కెదఁ బద్మలోచనా. ౨౬౯

ఉ. ఆవల నీమహాంఘ్రికమౌలాంతికము గనవచ్చెదన్ మనో
భావము వెల్లడింప నని న పల్కి సురర్షిమహాత్మ! యింక నే

- బోవ ననుజ్జయే యనిన శ పుల్లసరోరుహనేత్రుడం గృహ
ప్రావృతభావ ముట్టిపడ శ నార్య! కృతార్థుడవౌచు రాడగున్. ౨౨౦
- మ. నినుఁగాంచక మది వేడ్కపొంగ నిచటక శ నే వేచియుండుంజుమీ
చనినట్లే మఱి రాడగుక జతనముల్ శ సల్పంగ రా దంతకుక
మునివర్యా! మరియాదకుం దగినయోప్పొల్కిక వివాహోత్సవం
బునకుక యత్నము చేయఁగాడగునుగా శ పొమ్మా తమిక రమ్మిటన్. ౨౨౧
- ఉ. లేనగ వాస్యపద్మమున శ లీల నటించగ నిట్లుపల్కుచి
జ్ఞానమయాంగు శ్రీవిభుని శ సన్నుతి జేయుచు వేడ్కబోయె నా
మానివరేబ్బుడొత్త బహుమానము గాంచినయట్టు లెన్నుచుక
దా నలినాసనుం గనగ శ దానవసూదను లోడలంచుచున్. ౨౨౨
- ఉ. అచ్చట సృష్టికర్తయు మహర్షులు తక గొలువంగ నోలగం
బిచ్చచెలంగఁ జేయుచునె శ యెన్నె మదిక మునివర్యురాక పై
పెచ్చుగ నాత్మ శీర్షమునఁ శ బెండ్లిముహూర్తము నిశ్చయింపఁగా
ముచ్చటఁ బల్కి తకగుఱిచి శ పొమ్మని పల్కిన శ్రీశు నెన్నుడుల్. ౨౨౩
- చ. సరిసరి పంకజాక్షుని విశాలమనస్సుటభావ మెట్టిదం
చరయఁగఁజాల కీమునియు శ నాత్రమునం దనుఁ బెండ్లి పెద్దగా
హరి వచించినంతటనె శ యయ్యది నిశ్చయమంచు నెన్నుచుం
బరుగిడుచున్న వాఁ డిటకు శ బాలిశుడొకవలె నెంతవెంతయో. ౨౨౪
- ఉ. ఒక్కెడ సన్నుతించి మఱియొక్కయెడం బరిహాసమాడి తా
నిక్కడనక్కడం జెలిమి శ నెట్లో కనబడఁజేయుచుక గడుక
వాక్కలహంబుగూర్చి సురవారము సన్నుతిచేయ మించుచుక
బెక్కువిధంబులక యశము శ విశ్వములం గనె నెల్ల రౌ ననన్. ౨౨౫
- ఉ. ఇప్పుడు నట్టులేజరగు శ నీశునిమాని హరిక వరించు మేల్
తప్పక యొందుఁ బార్యతి; నితాంతము లజ్జ మదిం బెనంగఁగా
నప్పరమేశుఁ డెందునొ రహస్యముగా వసీయించు నంచుఁ దా
నిప్పరమర్షి యెంచె నని శ యేర్పడుచున్నది సుంత యెంచినన్. ౨౨౬
- ఉ. ఇంతకుమించినట్టి దని శ యేర్పడుపం దగుమాధ్య మిజగ
త్సంతతిలోపలక వెదుకఁ శ దా నొకడే కనుపట్టునే కటా!
యంతటి మానియిట్టు లగునే తలపోయఁగఁ గర్త మొక్కటే
యెంతయుఁ బొల్పు సాటియన శ నెయ్యదిలేక నితాంతతక్కిచేన్. ౨౨౭
- శా. శ్రీనాథుండును నారదుక జపలుగాఁ శ జేయంగఁ దా నెంచి యో
మానీ! బ్రహ్మకడక ముహూర్తమును సమ్యగ్రితి నొప్పారున

- శ్లే నిర్విఘ్నగఙ్జేసీర మ్మిచటి కెంతే బూన్కి దేవాలితో
నేనుక నీవును బోవనొగద యనుక నేర్పంతయుం గన్పడన్. ౨౭౯
- శా. మాయామోహితుడౌట నిమ్మనియు నహమ్మాటా సువిశ్వాస్యముల్
పాయంద్రోయంగరాదు నీని ననుచుక న బల్తాలు లేతెంచి నిం
కేయాలస్యము చేయకుండ లగనం న బేంతే జమత్కారమా
రా యంచుక సురలెల్ల మెచ్చుకొన నీధ్ధాంతంబు చేయందగున్. ౨౮౦
- చ. అని నను హెచ్చరించుటకు నల్లన వచ్చెడు నిమ్మనీంధ్రుఁ డీ
తనిమది నొవ్వబల్కుటయు నధర్మముగాదు మృదూక్తులందు నుం
డినధ్వనిబట్టి భావమును నేర్పుమెయిక్ గ్రహించుజాడయే
కనబడ దింతదాక నీటఁ న గల్గినచర్యనుబట్టి యెంచినన్. ౨౮౧
- ఉ. ఐన మతోక్కసారి విషయంబును దీని నెఱుంగువాడ నీ
మానియుఁ జింతనొందనటు న మాధపుచెంతకుఁ బోయి చెప్పఁగాఁ
బూనఁడు బ్రహ్మ లగ్నమని న భూరిరుషం బలుకంగ నెంచ న
ట్లూనిన నేర్పునం బలుక నొప్పుఁ జమత్కృతి యెంతో యెప్పుగన్. ౨౮౨
- చ. ఇదియె యుపాయ మింతకు నోదే మఱియొక్కఁడు గానరాదు మం
చిదిగ వివాహ మిద్ది సరసీరుహనేత్రుని సమృతంబు చే
సుదళికి నిష్టమైనటులు న సోమకళాధరుఁ డెన్ని నట్టులే
తుడకు సురర్షికిం ద్రవమ న తోడ్పడసాగెడు నిశ్చయంబుగన్. ౨౮౩
- చ. అని తలపోసి దేవమునియాననముం దిలకించి మెల్ల మె
ల్లన మరియాద యుట్టిపడులాగునఁ బల్కె నెబాసురయ్య ప
ట్టును నెఱవేర్చ నీవలె గగఁడుం బొగడొందినవార లెందునఁ
గనఁబడువారె నారద! యఖండతపోనిధి వీ వొకండవే. ౨౮౪
- ఉ. అట్టిడవయ్య లగ్న విషయంబున నించుకగాఁ బ్రమాదముక
బట్టితి వంచు నేఁబలుకునవాడఁ గ్రుధం గొన కాలకింపులో
గుట్టుల నేరికే నెఱుగఁ న గూడునె నీదగుశ్రద్ధఁజూడ నీ
పట్టునఁ బూనె శ్రీవిభుఁడు నంతము నిర్జర మానినాయకా! ౨౮౫
- చ. అదియెఱుంగంగఁ జాలక మహామతివయ్యఁ జలంబుమీఱి నీ
యదనున నిందునందు మరియాదఁ దలంపక సంచరించుచుక
మడిఁ బరితాప మానితివి న మంచిదె యిాయది సుంతయెన్నుమా
త్రిదశులు నవ్వరొక్కొ మునిధీరుఁడు భీరుత నొందె నంచొగిన్. ౨౮౬
- చ. మతివిభవం బడెందు నిడి న ప్రాన్పడి తోమునినాథ! యేల య
జ్ఞతఁ గనినాడవో యిటులు న చక్రికి లగ్న మిదే జయప్రదం.

- బతులితభావుక ప్రదము ఓ నౌ నని చెప్పుటయెట్లొ సుంతయెం
చి తెలియఁబూనరాదె మునిఁచి త్తము సర్వమెఱింగెడుంగదా. ౨౮౭
- చ. తలఁచినదే తలంపుగను ఓ దా నెదిచేయఁగఁబూన నష్టుడే
ఫలదముగాఁ జెలంగునదె ఓ పంతముగాఁ ద్రిజగంబులందును
సులభముగాని దెద్దియును ఓ జూచిన లేనిదిగాఁ జెలంగు ని
స్తులగుదుశక్తియుక్తునకుఁ ఓ దోయజనేత్రున కేను బెద్దనై. ౨౮౮
- ఉ. ఇ త్తటి లగ్నమంచు వచియించెడువాడనె పూజ్యభంగి నే
యుత్తములైన మెత్తురె యశుత్తమమార్గమె యెంచి చూడుమా
చి త్తములో మఱొక్కమఱి ఓ చెప్పెద నొక్కరహస్య మద్దియొ
క్కెత్తుగఁ దక్కుకార్యము లరవెల్ల నొకెత్తుగ నిశ్చయింపుమా. ౨౮౯
- చ. చని యట దేవదేవుఁగని ఓ సర్వవిధాద్భుతశక్తిమంచు నిక
మనమున నెన్నఁజాలని యశుత్తమునిక నను సత్కృపామృతం
బునఁ దనియంగ మోహమును ఓ బూనకయుండఁగఁజేసి కావుమా
యని వినయంబుమీఱునటు ఓ ప్రార్థనచేయుము భక్తిపొంగఁగన్. ౨౯౦
- ఉ. ఎల్లరు పెండ్లిమూరుత మదెప్పుడు సాగునొ యన్నయాశచే
నుల్లము లుల్లిల్లిల్లఁ దమయాహులు పైవయి సాగుచుండ ను
త్పల్లసరోజనేత్ర! తొరఁపూనిన నీపయనం బెఱుంగ నే
యెల్లపు డెంచువారు తమరెప్పు తలంచితిరో చనక మదిన్. ౨౯౧
- ఉ. వీలినవారు పెండ్లి కెపుడేగదరో యపుడే ప్రయాణమై
యోలి విమానపంక్తియు ఓ యుగ్మలులం దమిఁగూడిరాఁగ దే
వాళి తలంచుచున్నది మహాత్మ! రమేశ! తదేవ లగ్నమం
¹చాలతిచేసి యచ్చరలహర్నిశముక తమిఁ బాడుచుంద్రుగా. ౨౯౨
- మ. పరమాత్మా! దయఁగావవయ్య నను నీభావం బెఱుంగంగ నె
వ్వరు శక్తుల్ గల రిజ్జగంబుల నికక ఓ వ్యాజంబు చాలించి యా
ధరరాజన్యనిఁగొర్కి తీర్పంగ ననుక ఓ ధన్యాత్ముగాఁ జేయఁగాఁ
దర్శరగాఁ బెండ్లికిఁజోవ నెన్ను మదిక ఓ బ్రహ్మాదులుక దోడరాన్. ౨౯౩
- మ. పయనం బీక్షణమందు నొనను లసద్భవోక్తి నాలించి తోఁ
బయనంబై చనుదేర నెంచుచునె దేవశ్రేష్ఠు లున్నారు దే
వ! యమోఘేచ్ఛయెగాదె మీఁదగును దైవంబన్న బ్రహ్మమనక
వియదాకారమటన్న నీవెకద. యోవిశ్వాత్మ, సర్వేశ్వరా! ౨౯౪
- మ. “భవదిచ్చానుమతం ముహూర్త మతులం భద్రప్రద” మ్మంచు నే
ను విరించాదులు నెంచువారము మునీంద్రుల్ గూడ నిశ్లే తలం

- త్రు విభూ! పెండ్లిప్రయాణముకొ జరపఁ దోడ్డో నాజ్ఞయిమ్మింక న
ర్యవిధస్తుత్యముగాఁ జెలంగుత గిరింద్రంబందు మర్యాదతోన్. ౨౯౫
- శా. దేవా! యేదియనుజ్ఞ యంచుఁ గడునీతికొ వేడుమా భార్యవీ
దేవీవల్లభుఁ డంత నుత్తరమురీతికొ దేని గైకొంచు నో
దేవరీ! వచియించు దాని వినఁగాఁ ఁ దెల్లంబగుకొ సర్వముకొ
నీ వద్దానిఁ బురస్కరించుకొనియే ఁ నేర్పూని భాషింపుమా. ౨౯౬
- చ. త్రిదశమునీ! సమస్తమును ఁ దెల్లముగాఁగ నెఱుంగఁజాలు నీ
కుఁ దగినమార్గ మియది యగుకొ జనఁగాఁ దగనంచు బోధచే
యఁ దరమై యేరికే ననుచు ఁ నాత్మ నెఱుంగుదు నట్టులైన నే
ముదుకుడఁగానఁ దెల్పితిని ఁ బుద్ధిఁ దలంచి యొనర్పు మట్టులే. ౨౯౭
- మ. భగవంతుండు సమస్తముం దెలియు దైవంబున్న నాతండుగాఁ
గ గణింపంబడుఁగాదె యాతఁ డెఱుంగఁగాలేని దేముండు నే
జగమందైన వివాహకార్య మెప్పుడే ఁ సాగింపఁగా నెంచుఁ జ
క్కఁగ సాగించెడునప్పుడే తలఁపు మింకకొ జ్ఞానదృష్ట్యున్న తిన్. ౨౯౮
- మ. చనవయ్యా! తడవేల యింక నచటకొ ఁ జక్రిప్రియందైన ఋ
షిని శ్రీనాథుని యిచ్చవెంపుననె తోత్పాలేయశై లేంద్రు నె
వ్వున మానందరసాంబురాశి మునుఁగకొమాయాం సమస్తైష్ట్యముల్
కొనసాగుకొ మదిఁగల్గు సంతయ మడంగుకొ బొమ్మ మానీశ్వరా! ౨౯౯
- చ. తలఁపులు వేఱుమాని సురకృతల్లజుఁచెంతకుఁ బొమ్మ సర్వమం
గళములు సాగుఁ జింతలు వికావికలై చను నీదువాంఛితం
బులు నెఱవేఱు నన్న మునిఁపుంగవుఁ డెంతయుఁ బొంగి బ్రహ్మప
ల్కు లకుటిలంబులే యనుచుఁ ఁ గొంకొకయింతయు లేక యిట్లునున్. ౩౦౦
- చ. ఆమరుల దిక్పతిప్రజము ఁ నట్టులే మానులఁ దత్సత్సనమా
హము మఱియుంగలట్టి సుగుణాధ్యులఁ బెండ్లికిఁబిల్చి రాఁదగుకొ
సమయమునకొ మిముకొ మఱొకసారియు బిల్వఁగవచ్చువారు లే
రమలకృపాతిరేకమున ఁ నందఱు రాఁదగు నంచుఁ బిల్వఁగన్. ౩౦౧
- క. హరి యాజ్ఞాపించెంగద, సరసీరుహజన్త! యట్టిచందమున ని
ర్జరముఖులం బిల్వకయే, యరిగినఁ జీవాట్లువెట్ట ఁ కర్తిలిఁ గనునే. ౩౦౨
- క. దీనికి నేమియుపాయంబో నీవెఱిగించినంత ఁ నుద్యమ మలరం
గా నేఁ బోయెదనన విని, యోనారద! వెఱ్ఱివాఁడనొక్కొ యెఱుంగన్. ౩౦౩
- క. నారాయణుకార్యంబన, నారయ నీకొక్కనికె ప్రియంబనఁ దగునే
కోరి ధరింతుము నేను బ,లారాలియుఁ జక్రధరునియాజ్ఞ శిరములన్. ౩౦౪

- క. కనుకఁ దదుద్వాహము లో, కనికరములకెల్లఁ గల్పకం బగుఁగాదే
మునివర! నీ వెగుము నే, నును వాణియు సురలమునులనుక బిల్తు మొగిన్. 301
- క. సురకాంతామణులకా య, తురమణులకా దేవభోగికాంతల మతి కి
న్నరముఖులకా బిల్తుము శ్రీ, హరి కుద్వాహము సాగునప్పటి కేమున్. 302
- క. ఎల్లరఁ దోడ్కొని హిమగిరి, వల్లభుపురి జేరుదుము భవత్సహితుం డై
పుల్లసోరుహనేత్రుం, డుల్లము పొంగంగఁ బార్వదోఘముతోడన్. 303
- క. పతగేంద్రయాధుండై, సతులెల్లం గొల్వ వేడ్కసంధిల్లంగఁ బ
ర్వతరాజుగేహమున కున్న తిమిఱకా వచ్చుఁగాక శ నాతిఁ గొనంగన్. 304
- క. మే మెల్లరముం గూడంగ, నోమానీ! వేచియుందు శ ముద్వాహార్థం
బేమేమివలయునో యా, యామంజులవస్తువితతి శ నవహితమతి నై. 305
- క. కొనివచ్చెద నీచెప్పిన, పనులన్నియుఁ జక్కజేయుభారము నాదొ
జని మూరుతంబుఁ దెల్పుట, యనునప్పని నీదుభారమో సురమానీ! 306
- క. చింతదిగనాడి యాశ్రీ, కాంతునికడ కరుగు మనినఁ శ గంజజునుడు ల
త్యంతముదంబును నింపం, జింతాజ్వర మెటకొ పోవఁ శ జిత్తం బలరన్. 307
- క. ఓంకృతినాదము మహతీ, పంకరుహాక్షిముఖైకభవమయి యానం
దాంకంబయి వ్యాపింపఁగ, శంకరమిత్రుని గనంగఁ శ జనియొక మునియున్. 308
- క. అరుగుచుఁ దనలో నారా, సరసీరుహసూతి తెల్పెఁ శ జక్కనిపథముక
హరికి ముహూర్తం బిదియని, తరమే తెల్పంగ లోకభతతి నేరికేనేన్. 309
- క. సర్వము తానై తానే, సర్వమునకు వెలిగఁ దోచుసరణి కనఁబడక
శర్వాదులు తనుఁ గొల్వంగ, సర్వజ్ఞుఁడు వెలయుచుండు శ సర్వస్థులన్. 310
- క. విష్ణువను పేరుతగునటు, జిష్ణుప్రముఖుల్ స్వకీయశ్చిత్ర మహితరో
చిష్ణుశరీరములం గని, సోష్ణిషులు నగుచుఁ బాదశయ్యగమున వ్రాలన్. 311
- క. వారలకు జ్ఞాన మొనఁగుచు, భూరిమహత్త్వం బతుల్యముగఁ గ్రాలంగా
శ్రీరమణుండు గోలోకా, గారంబున నుండుఁ బోయి శ కాంచెద భక్తిన్. 312
- క. తెలివెద సర్వము దానికా, జలజాతుం డాలకించి శ సంతోషమునం
బలుకుఁ బ్రయాణం బిష్టదని, కులగిరిరాట్టునకు దానిఁ శ గుతుకం బలరన్. 313
- క. అంతేవానీ ముఖంబున, నంతయుఁ దెలియంగఁజేయ శ ననువుపడును నా
పంతము ఫలించు శ్రీకా, నంతమహత్వంబు జగమునకా వ్యాపించున్. 314
- క. ఆలస్యం బిటఁ జేయుట, యేలా సత్వరమహియి శ హితవార్తల నా
శ్రీలలనాచిత్తేకుని, మ్రోలకా వినిపింతు ననుచుఁ శ బోయెం గడఁకన్. 315
- క. కరభృతతాశములు మనో, హరనిస్వనములను దెసల శ వ్యాపింపఁగఁజే
య రమావల్లభు గేయము, రమణు బాడుచునుఁ బోయె శ లలితగతితగన్. 316

- క. కరుణాకర! భక్తజనో, త్కరపాలన చతుర దేవగణవందిత శ్రీ,
కరపాదసరసిజా! సా,ధురతా గోవింద క్షీరతోయధిశయనా! 3౨౧
- క. పరికింపుము నాహృదయముఁ, ద్వార గొనివారింపు నాహృదయతాపం వి
త్తరుణమున నీపుదక్కగ, శరణము వేటొండులేదు ఓ చక్రీ దేవా! 3౨౨
- క. పురహరుభక్తులు నన్నుం, బరిహాసము చేయకుండఁగ బటుశక్తిని నీ
చరణాబ్జభక్తు పంతుము, బరమాత్మా! నెగ్గజేయ ఓ వలయుంజుమ్మి. 3౨౩
- క. అనిపాడుచు శ్రీహరిపద, వనరుహములఁ దనదుమదిని ఓ బాదుకొలిపి వే
చనియెఁ గోలోకంబున, కనుపమమహముం గనంగనాత్మఁ దలంచుచున్. 3౨౪
- క. దృగ్గోచర మయ్యె సుహృద్బ్రగ్మము సర్వలోకపీఠిదము గరు
ద్యుగ్గమను ప్రియావాసము, తగ్గని సిరు లలరుచుండఁగ దగు నది యెదుటన్. 3౨౫
- క. అసదృశమై గురుతేజో,విసరసమాక్రాంత లోకవితితయగుచు శాం
తసముద్రంబై రాధా,బిసరుహదృగ్వసతియగుచుఁగ బెంపుం గనుచున్. 3౨౬
- సీ. పరమపవిత్రమై ఓ పాపప్రతాననీ నిశితలవిత్తమై ఓ నెగడఁజాలి
సన్నతిపాత్రమై ఓ సర్వత్రజైత్రమై విమలచారిత్రమై ఓ వెలయఁగల్గి
మంగళాస్పదమయి ఓ శృంగారసదనమై స్థిరతరానందమై ఓ చెలఁగమించి
భవదోషహరణమై ఓ భవహృదాభరణమై పావనశరణమై ఓ పరఁగ నెంచి
తే. భక్తలోకనివాసమై ఓ పరిధవిల్లి, శాంతసత్వశరణ్యమై ఓ వింతనొప్పి
యనుపమానప్రభాఢ్యమై ఓ తనరుచున్న, కమ్రగోలోకపరమును ఓ గాంచెమాని. 3౨౭
- చ. అరుదగుదాని యాకృతిమహత్త్వముఁ జక్కఁగఁ గాంచి సంతసం
బురుతరమై చెలంగఁ దనయుత్తమకార్య మిఁకేల పండ దా
సరసిరుహాయతాక్షుని విశాలకృపఁ వడినంచు నెంచుచుఁ
సురముని దానిఁ జొచ్చి రుచిఁనుందరమందిర మందుఁ గన్నడన్. 3౨౮
- చ. వడివడిఁ జొచ్చి తన్నుఁగన ఓ వచ్చినపార్శ్వదరాజి గారవం
బడరఁగఁ గాంచి సుస్థితముఖాబ్జము క్రొత్తరుచుల్ తగం బయ
ల్పుడునటుచేయుచుండ నొకభంగిని సంశయ మంకురించిపె
దడ గలుగంగఁజేయ నొకతట్టున సంతస మట్టె యుబ్బుచున్. 3౨౯
- ఉ. సందియమేల నీదుకృతినాగక యుండునె యన్నభావ ముం
గ్రందుగఁ దోడఁజేయఁగ సుకాలమిదే భగవంతుఁ జూడ నం
చుం దడవేమి చేయకయె ఓ సూనశరాసనుతండ్రి చెంతకుఁ
మందగతుల్ తనక వదల ఓ మానిశిఖామణి యేగి ముందటన్. 3౩౦
- చ. హరిఁ బరమేశ్వరుం గనియె ఓ నమ్మునిరాక నెఱింగియుంట శ్రీ,
వరుఁ డెదురేగి రమ్ము మునిఁవర్య! జపంబున నీవువచ్చుటన్

బరమముదంబు నెప్పుదిని ఓ భాసిలె జుమ్ము ముహూర్తమున్ గుణో
త్కరముగ నిశ్చయించెనొకొ కంజభవుండది వేగ తెల్పుమా. 330

చ. పిలిచితివే వియచ్చరులఁ ఓ బెండ్లికి రమ్మని కార్యభారముల్
గలవిలపాటుగూర్వఁ ద్వరఁగఁ జను దెంచినవాడవో కదా
పలుకులు వేయునేల? సురపాలకుఁ డాదిగనున్న వారు నీ
కెలమి చెలంగఁ దోడ్పడుదురేకద సందడివేళ నారదా! 331

ఉ. ఊరకయున్న వాడ విప్రు ఓ డొక్కకృతిక జరపంగఁ బూనియున్
నేరుపుమీఱఁ గార్యము లభినేకము లున్న నదెట్లు లుండువో
నారద! నీవచస్సుల విసంగఁ ద్వరంగనునన్ను నేచ కా
సారసగర్భుఁ డాడిన వచస్తతి దెల్పి ముదంబుఁ గూర్పుమా. 332

ఉ. మోమునఁ దోచు విన్నదనముం గనఁ గార్యముపండినట్టి రూ
పేమియుఁ గానరాదు తొర ఓ యెంతయు నేచెడు నెవ్వనంబునే
నేమని యెంచనొనొ తగవే యిటు లూరకయుంట నారదా!
యోమునినాథ! తెల్పు మిఁక ఓ నున్నదియున్నటు నిర్విచారతన్. 333

చ. అని తను హెచ్చరింప ముని ఓ యాహరి నల్లనఁగాంచి స్వామి! నీ
కనఁ దెలియంగరానివన ఓ నారయఁ గల్గునె పద్మజుండు తె
ల్పునుగలదే ముహూర్తమును ఓ బాగిది యోగిది యంచు నిశ్చయిం
పనుగల శక్తిమంతుఁడె యపారమహత్త్వము నీదె గాదొకో. 334

చ. తెలిసియు నేమియున్ మదికిఁ ఓ దెల్లముగానటుగా నటంప నో
జలరుహనాథ! యేల? మునిసత్తముండకద నే నటున్న త్రొ
వ్వలరఁగ నున్న నన్నుఁ గృపావర్ధిలఁ గావుము నాదుగర్వముల్
తొలఁగఁ దప్పదీయదివ్యపద ఓ తోయరుహంబులఁ గొల్వ వచ్చితిన్. 335

చ. తిరిగితి సిగ్గుమాలి గతభీతిభవంబునఁ బెండ్లిలగ్న మా
సరసిజసూతి తెల్పు ననుసంతస ముఖ్యుగ నింతదాఁక నో
పరమకృపాసముద్ర! ననుభవబట్టిన యీదురహంకృతిక మహా
దరమునఁ బోవఁజేయుము నితాంతము భక్తి యెసంగఁ జేయుమా. 336

చ. తలచినయంత నేపనియుఁ ఓ దానె ఫలించుగదా మహత్త! నీ
యలఘుతమప్రభావ మదియో యజశంకరముఖ్య దేవతా
వళి కయినం దలంప నొకభంగిగనైనను శక్యమెట్లగున్
గళితము నాదు గర్వమని ఓ కాంచనచేల! తలంచి ప్రోవుమా. 337

చ. శ్రుతులు తదంతముల్ తెలియు ఓ చొప్పెటులఁగంగ నశక్యమౌచు సు
తతము వచించుచుండఁ బరతత్త్వము నేన యెఱుంగువాడ సు

- చతుర్థిగర్వమూని చతుర్రాననముఖ్యులకాజ్ఞ చేయ స.
మృతిఁ గొనినట్టి నాదయినమానసగర్వ మడంగె నేటికిన్. 33౯
- చ. తెలియక నేనొనర్చిన ప్రతీవమనక ధరలేని యిట్టిత
ప్పులఁ గృప నెన్న కే ననుఁ బ్రభూ! యిఁక బ్రోవుము కార్యసిద్ధికా
వలయునటంచు నెన్నుము వివాహపు వేడుకఁ జూడఁగోరు నా
తలఁపు ఫలింపఁజేయు మిఁకఁ శ దామరసాక్ష! మహత్త్వ మేర్పడన్. 3౪౦
- చ. మనమున నజ్ఞకార్య మిది శ మంచి దటంచు నొనర్చినాడ నం
చనుతలఁ పెప్పుకల్లు నపుడదృతి మీఱఁగ వానిఁబ్రోతు వో
వనజదళాక్ష! నీదగు స్వభావమిదా నని నే నెఱుంగుదుక
గనుక విగర్వనన్నుఁ గృపఁ శ గాలముపుచ్చక ప్రోవ నెంచుమా. 3౪౧
- ఉ. నావిని యామురారి మునినాథునిరూర్తి నెఱింగి యిట్లునుక
దేవమునీ! యిదేటికో, మగదిం బరితాపముగల్గఁ బల్కె దో
యావిధి లగ్నమిప్పు డగునంచు వచింపక సాగనంపె నం
చీవినయొక్తులే తెలివె శ నిక విచారము మాని యుండుమా. 3౪౨
- ఉ. నాదగునాజ్ఞ నయ్యమరనాయకుఁ డాదిగఁ గల్లువారు స
మ్మోదముమీఱఁ దాల్చి విధిముఖ్యులు నీవచనంబురితీగా
నేదియుఁ దప్పకే నడువ శ నెంచెనుట్లు లొనర్చువాడ నీ
వేది యెటుండనొ ననుచు శ నెంచెదవో యటు లే నొనర్చెదన్. 3౪౩
- శా. పంచాంగంబును బాఱజూచి గ్రహసంపత్తుత్కటంబై బలో
దంచత్సన్మృఖగేశతక్ దగునవారశాధ్యంబునై విఘ్నముక
గాంచంజాలని లగ్న మెప్పు డగు నశక్కాలంబు వే తెల్పు మే
ణించద్ధస్తమఃఖామకుల్ గన వివాహం బొనటుల్ చేసెదన్. 3౪౪
- చ. ఒకరిని వేడనేల! సకలలోద్యమముల్ తమయంతసాగు న
ట్లొకపరి నెప్పుదిం దలఁతు శ నూహ యదే సకలంబుసాగఁ జే
యక త్తణ మూరకుండఁగలదా వగవేటికి నీకు నారదా!
సకలము నాయధీన మనుజ్ఞానము నీకిపు డేలకల్గదో. 3౪౫
- తే. ఇంతదాఁకఁ బరిక్షించు శ పేలయనిన, బ్రహ్మముఖదేవతాధీశ శ భావము లెటు
లున్న వో యని పరికించు శ సుద్యమమునఁ, గాని వేటొకవనికయికాదు మాని!
- తే. ఎల్లనిర్జరనాథుల శ యుల్లములను, దెలియఁజాలితి నీవంశ శ దేవమాని
పల్కు లికనేల కార్యంబుఁ శ బట్టుదలను, బూని సాగింత మెల్ల రోదృఢతపడంగ.
- తే. చింతెత్తియు నీమది శ స్థిరతఁ గాంచ, కుండఁబోద్రోలుమా నీదును త్రమాంగ
మందు నిల్చెనుగాదె కార్యభర మెల్ల, నెట్లుప్రఖ్యాతి గాంతువో యెల్లదిశల.

తే. నీవె తలపోసికొనవయ్య శ నిర్జరముని, వర్య! యిటునటుచూడక శ వైశమ తగు
మూరుతుంబును నిశ్చయింపుము మదాజ్ఞ, సర్వమును సాగుఁ జెప్పినచందముననె.
ఆ. అనుచు హెచ్చరింప శ నమరమానియుఁ దన, పట్టినట్టిపనియు శ ఫలమునొందు
కాలమరుగు దెంచె శ గా యని తలఁచుచు, బోయె నిశ్చయంబు శ చేయ దాని.

—ॐ ఆత్మసాంతము. ॐ—

క. పరిశుద్ధస్ఫుటిక విభా, సురదేహి సర్వలోకశుభసందోహి
కరచారుమహితవిభవా, గురురూపా ధృతమహాహి శ కూటకలాపా. 3౫౧

మ. అరిషడ్వర్గవినాశ కారణ పవిత్రాఖ్యా, మదేభాంగసం
వరణోద్దామ పరాక్రమప్రజిత దేవవ్రాత నక్తంచరే
శ్వర నిర్హాలన సంగతప్రమద తచ్ఛర్మాంబరాదాన క
ర్మరతా; చక్రిముఖార్చితాంఘ్రియుగ పరద్ధా వేదవేద్యాహరా! 3౫౨

మాలినీ:—

అమలసుగుణహారి శ హర్ష భూమివిహారి
శమనదమనమోదా శ సంతతత్యక్తభేదా
సమదదనుజకాలా శ సాధుసందోహలోలా
ప్రశమితసురతాపా శ రమ్యసంవాసనీపా. 3౫3

గద్యము. ఇది శ్రీమత్త్రిపురసుందరీ కరుణావాప్త గీర్వాణాంధ్రకవితాస్రావ, కాశ్యపాస్వయప్రభవ, శ్రీజనమంచి వంశాంబురాశికుముదినీమిత్ర, సుబ్రహ్మణ్య మనీషిపుత్ర, తాండవకృష్ణాపరాభిధేయ, శేషాద్రినామధేయ వినిర్మితంబైన సర్వమంగళాపరిణయంబును మహా ప్రబంధంబునందుఁ జతుర్థాశ్వాసము సంపూర్ణము.

శ్రీ శ్రీ శ్రీ.

సర్వమంగళాపరిణయము

పంచమాశ్వాసము.

- క. నిర్మలరజతాచలరా, ట్పర్మదమణికూటవటవీటపిమూలలస
దృర్మమయపీఠగురుగజ, చర్మకృతావాస! మాని! సన్నతదేవా! ౧
- వ. మహాప్రభూ! తరువాతి విచిత్రభవన్తహిమైకబోధకవృత్తాంతం బవధరింపుము.
- శా. శ్రీరాధేశ్వరు మందిరంబునంగనం శ జిత్రంబుగా యత్నముల్
ప్రారంభించిరి పెండ్లిమూర్తమున కశయ్యైరీతులక జేయనం
భారంబుల్ సమకూర్చుగాఁ బడియె గ్రావ శ్రేణులోయంచు నె
వ్వారుం జూచుచు నద్భుతంపడంగ దేవశ్రేణు లెంతోతమిన్. 3
- ఉ. నారదుఁ డెన్ని నట్టిలగనంబు సమీపమునందె వర్తిలుక
శ్రీరమణుండు మానివతి శ చెప్పినయట్టులె చేయుడంచు గం
భీరవంబునం బలికె శ బెండ్లికిఁ బిల్వంగజోయి రెండటో
సారవదార్థసంచయము శ సల్పగనొక గద యంచు నిర్బరుల్. ౪
- ఉ. వేడుకమించ నొండొరులఁ శ బిల్పుచు వస్తుచయంబుఁ గూర్పుచుక
గూడికమీఱు స్వనికిఁ శ గొంకకచేయుచు రత్న రాసులం
బోడిమిమీఱు గూర్చి సురభిపుంగవపూజితపాదపద్మనిక
వేడి కనంగఁ జేయుచు సువిస్తృతమోదముఁ గూర్చుజూలుచున్. ౫
- ఉ. భోజనవస్తువారముల శ భోగపదార్థతతిక మనోజ్ఞ స
ద్వాజి కదంబకంబు గజవర్మసమూహము స్వందనాళి వి
భ్రాజితరత్న సంఖచిత శ రమ్యవిమానగణంబుఁ గూర్చి రెం
తో జతనంబుమించునటు శ లూహాలు వైవయిఁ దమ్ముఁగ్రమ్మగన్. ౬
- ఉ. అచ్చరమిన్న లెల్ల నమఃరాధిపునానతి మాళులందుఁ బెక
ముచ్చటఁ దాల్చి శ్రీహరికిఁ శ బూని సవర్మ లాసర్పువేళ వే
వచ్చె నిదే యదృష్టమనవచ్చుగదా మనకెల్ల నంచు నే
ర్పచ్చుపడంగఁ జేరిరి ముఠాసురభంజను వేశ్వవర్మమున్. ౭

- చ. ఎవ రెవ రెట్టికార్యముల శ నెట్టు లొనర్పగవచ్చునో యటుల్
సవిధిగఁ బార్షదోత్తములు శ సర్వవిధంబులఁ గట్టుపాటు ల
త్యవహితచిత్తముల్ పొలయు శ నట్టు లొనర్పిరి వానిమీఱకే
దివిజసరోజనేత్రలు విధిజ్ఞతమించ నొనర్పి రాదృతిన్. ౮
- మ. ఇది వైకుంఠముగాదు మున్నెపుడు మాఁసీంద్రోత్సరంబైన ని
ట్టి దశం బొల్పుటఁజూచినారె పరిపాఠికి మించి నూత్నంబుగాఁ
గఁ దగెన్ దీనిమహత్త్వమిద్ది నవలోకంబే యగున్ గాని ప్రా
తది గాదంచును నిశ్చయించిరి సురల్ శ తచ్చిత్రసమ్మోహితుల్. ౯
- మ. పరమాత్మండును దుర్విభావ్యమయి యొప్పంజాలుచున్ వైష్ణవీ
పరితోవ్యాప్తయశంబు గాంచి విభవబ్రాజిష్ఠ్యతం బొల్పి దు
ర్భరమై యొప్పెడుమాయఁ గప్పిన మఃసీంద్రస్తోమముల్ దేవతో
త్కరముల్ పెండ్లికి బోవుయత్నముల లోతగం జాలె న ప్దక్కటా ! ౧౦
- మ. తనపైభారము సర్వమున్ నిలిపె నాదామోదరం డంచు నెం
చునిలింపర్చియు దేహవిస్తృతిని గాంచున్ బొంగు నొక్కొక్కవే
ళను శంభుం డికి నీవివాహమునఁ జాలం డాత్మమోదంబుఁ గాం
చ నటంచుం దలపోయు దైవి తను సేవకన్ బుద్ధివిభ్రంశతన్. ౧౧
- చ. మునిని బరిక్షచేయుటకుఁ శ బూని రమేశ్వరుఁ డాత్మమాయఁ గ
ప్పిన నొడలే యెటుంగక తపించుచు నద్దియె కౌతుకంబుగా
మనమున నెంచుచున్ దనదుఃమాటయె సాగు నటన్ననష్టికం
గనుచుఁ జెలంగుఁగాని మునికాంతుఁ డెటుంగఁడు చక్రీ యూహలన్. ౧౨
- చ. హరుని వితాకుచెందునటులొనె యొనర్పగ నేరికైన నం
చరయఁగఁజాలియున్ దనమహత్త్వము మాయయడంగఁ ద్రొక్క నీ
శ్వరు నొకదేవతుల్యునిగ శ భావమునం దలపోసి శైలజన్
హరికిని గూర్చు నెంచె నిడ శ నజ్ఞత దీనిని మించియుండునే. ౧౩
- చ. శతధృతి యొక్కఁ డీవిధముఁ శ జక్కఁగనెంచియు శంభువాంఛితం
బితథుల కించుకేఁ దెలియ శ నెట్టులుశక్య మటంచు నెంచియా
వితమును దాచి తాను బదివేలవిధంబుల దేవమాని సం
గతి మెలంగంగ నెంచిటలు శ కాలముపుచ్చుచు నుండెనేర్పునన్. ౧౪
- క. హరిహరులకు భేదంబనఁ, బొరయునె యిదియెటిపెండ్లిమూర్తం బని ని
ర్బరులును దలంపనేరరు, హరి గప్పినమాయ తమ్య శ నలముకొనంగన్. ౧౫
- క. అల్లగిరిజాతఁ డైకొను, పుల్లసరోజాతుఁ డంచుఁ శ బొంగుచు మును లు
త్ఫుల్లమన స్మరసిజులై, సల్లాపములందె గడువఁ శ జాలిరి దినముల్. ౧౬

క. ఆవిధ మంతయుఁ గనుచుకా, వేవిధములఁగాంచినకా స్వవిషయ మీతరు లి
ట్టివిధి సాంగల దని, భావింపఁగరానియట్లు య వర్తిలె హరియున్. ౧౭

క. సురలం దొక్కొకపని కొక్కరుగా నియమింపఁబడుచుఁ య గౌతుకమునఁ గా
ర్యరతిక మెలఁగుచుఁ బెండ్లికి, నరుగం దలపోయుచుండి య రాసమయమునన్.

— మేనాపిమాచలసంభాషణము. —

క. హిమగిరినాథుండు నమ, ర్త్యమాని యటుపోయి సుసమయంబుఁ దెలుపుదుకా
సుముహూర్తమునకు వలసిన, సమస్తవస్తువులఁ గూర్చుఁజను నని చనియెన్.

క. ఇంతకు రాదుగదా వృత్తాంతం బేదియును మానితల్లుజావంకకా
వంత యిదిగాదె మునిదగు, పంతమునకు విఘ్న మొండు య పాటిలియుండున్.

క. కన్నియ యొక్కరుఁ గోరిన, సన్న సరోజాక్షుఁ డెఱుంగఁ య జాలఁడొకో స
ర్వోన్నతుఁ డాతం డిప్పని, నెన్నక యంగీకరించునో మునినుడులన్. ౨౧

క. బహువత్సీ సంయుతుఁ డా, యహిరాట్యయనుండు నాదుఁనాత్మజచిత్తం
బహిరా డ్భాషణువందే, విహితంబుగ నుండఁగొనఁగ య వేడ్కొంగనునే. ౨౨

క. ఆవిషయంబు నెఱుంగక, దేవర్షి ప్రమోద మూని య దీనిఁ దెలుప సం
భావించినట్లు లుండఁగ, నావిధ మెఱుంగంగ లేక యత్నించెనొకో. ౨౩

క. కానీ యేవిధిసాగునో, దీనిం గనుఁగొందు ననుచు య దితిహరియుఁ బం
పూనిననూహల నుండుట, మానియు నెఱుంగఁడొయేమొ య మతిప్రభదూలన్.

క. ఇం కేనే మొనరింపఁగ, శంకక విడనాడవలెనో య సన్తునినుడులే
వంకఘరింపఁజూలక, శంకరు నిష్ఠం బదెట్లు య సాగునో యెఱుంగన్. ౨౪

క. ఏయత్న మింతదనుకం, జేయక నేనున్న బంధుఁచిత్తంబులు నకా
మాయికుండని నిందింపక, యే యుండునె చేయఁడగిన య దేయొ యింకన్. ౨౫

క. నవలావణ్యకలాపంబపు రాయని మెచ్చుదగినయ ట్టిప్పఁగ హై
మవతియుఁ బ్రోధగ నలరంగ వచ్చునే పెండ్లి చేయకయె యుండంగన్. ౨౬

క. విహితంబగు పద్ధతి నా, దుహితృనభిప్రాయముఁ గొని య తోడనె దానికా
బహిరంగవటువ కాదృతి, వహించి చర్చింపదగు వివాహవిషయమై. ౨౭

క. కన్నియయాశయమే యింక, నెన్నటికే సాధుఫలము య నిచ్చుడునని నా
కెన్నియొ భంగులఁ దోచెడు, నన్నా! యింక నూరకుండ య నగు నేత్రోపన్.

క. నాకాంతయు నీవిషయం, బేకాంతమునందుఁ జెప్ప య నెంచుట తలఁపకా
నాకున్నయట్లె కలఁతయు, నీకార్యమునందుఁ గల్గియే యుంటఁగదా. ౩౦

క. కనుక నీకకా మునివతియాజ్ఞను బాటించుచునె యల్పసమయము గడుపం
జను నంతఁ గన్నెయిష్టంబునె తీర్పఁగ నే దలంపఁబోలునుగాదే. ౩౧

క. హరుఁ డెల్లుండగుచు నిచ్చటి, కరుదెంచునో చక్రధరుడె యల్లుం డగుచుకా
గరమరుదుగ నేతెంచునో, యరయంగాఁజాల దైవ య మది యెక్కుడుగా. ౩౨

- క. అని తుహినాచలవర్ష్యుడు, తనమది యోజించు చుండుతరుణంబున నా
తనసవ్యకరము కంపించెను సవ్యాంఘ్రుడు లదరెఁగ జిత్తము కలంగన్. 33
- క. ఈరీతి దుర్నిమి త్తము, లారంభములై యుదారశమగు తద్ధృదయ
స్ఫారజ్ఞాన మడంపం, గోరిక లిట్లట్లు పొరలఁగ గోత్రే శుండున్. 34
- క. మనము వికావికలై యింతనరానివెతెం గనంగఁగ నష్టతడు తలం
చినదానికి భంగము గల్గునుగా యని నిశ్చయించుకొనుచుండంగన్. 35
- క. పతంగంబులు రుతముల మా, నితల్లజుని యాశయంబు న నిష్ఫలదం బ
చ్యుతుభావ మెఱుంగక యనంగతముగ నిష్పనికి బూనెఁగగా యని తెలిపెన్. 36
- క. పక్షిరుతంబులయర్థం, బక్షయముగ నెఱుంగఁజాలు న నాతఁడు నింగి
వీక్షించి యల్లెయగునా? త్ర్యక్షుని బెండ్లాడఁగలదె న తెఱవ యటంచున్. 37
- క. తలపోయుచు నిక నెయ్యవి, గలుగంగఁగలవొ కార్యగతు లయ్యవి య
ట్టులుసాగునొ కనుగొనియెడ, దలమే దై వమును మార్చుదలచు పెవరికేన్. 38
- క. నాతనయ యదృష్టం బది, యేతెఱుగన నలరునొ యటులే సాగును నా
చేతమునందలి శంకా, వ్రాతము విడనాడువాడఁగ రయమున ననుచున్. 39
- క. తనయిష్టదేవతా సేతు, లొనరించుచునుండె దైవ న మున్నది కార్యం
బును దీర్ప నేలశ్రమములఁగ, గనఁగా ననునూహ పొలయఁగా సుఖముండెన్. 40
- ఉ. మేనయు నొక్కనాడు మది న మించినకోరికఁ బ్రాణనాయకుఁ
గానఁగవచ్చి పెండిలి యింకఁ జిరకాలము పుచ్చకుండఁగా
నొ నొనరింప నంటిరికదా మును పిప్పుడు తత్ప్రియత్నముఁ
గానఁగరాదు చేసినటు న కారణమేమొ యెఱుంగ నింతయున్. 41
- ఉ. నారదుఁ డేగి వేగ లగనంబు పితామహుఁ డెన్నఁ డొననుక
జేరఁగఁ బంపువాడ నొకశిష్యునిమూలముగాఁగ దాని నం
చూరక వల్కిపోయినటు న లూహజనించెడు నింతదాక నె
వ్వారిని బంపకుంటఁ, దరువాతివిధం బెదియో తలంచితే. 42
- ఉ. సారవయగికలాపమున న సన్నతశీలమునకా సువిద్య వి
స్తారతపోవిభూతి సుయశంబున మించెడుకన్య కామణికా
గోరికమీఱ సద్వర్ణునకుఁ విధియుక్తి నొసంగి జన్మముం
జేరఁగనీని సత్పదముఁ న జెందుటయే మన కర్హ మౌగదా. 43
- ఉ. మినమటంచు మేషమని న మించినపట్టుదలకా గణించుచుకా
మానులమాటలకా వినుచు న మంచిది మంచి దటంచుఁ గాలమి
ట్లూనినదుర్దశకా గడపుటొప్పునె నిద్రయు భోజనంబు నె
ట్లూను హితంబు లిత్తఱిని నైనను. బూనుము తీర్పఁ గృత్యమున్. 44

ఉ. చిన్నది కోరినట్లుగనె శ చేయుటయో మఱితల్లిదండ్రు భా
కన్నియ కీడుజోడయిన శ కాంతునిఁగూర్చుటయో పొసగు ని
ట్లున్న సనాతనాచరణ శ మొయ్యన వీడి నిజేచ్ఛ నీటిలో
నెన్నక నానపెట్టినటు శ లీళ! కుఠారమునుండఁ జెల్లునే. ౪౫

మ. మది నాహారములుక విహారములు వేశ్యవ్రాతముల్ చిత్తశ
ర్మద వస్తువ్రజ మింకనుం గలమహాశ్రద్ధాస్థానముల్ పెండ్లికొ
ప్పిద మైయుండు కుమారి యింట వగులుకొబ్బిడింపఁగా నుండఁజూ
చుదశం గాంచినతల్లిదండ్రులె కదా శ ఊచిక నృశంసుల్విభూ! ౪౬

శా. ఏతన్వ్రాతము నీవెటుంగనిదికాదే బేలనైయుంట నా
చేత స్పృహగనినికారణమునక శ జెప్పంగనూల్కొంటి నీ
వేతాదృగ్గణరత్న భూషితుడ వంశెన్నంగ లేరందలుక
శీతాద్రీశ్వర! సుంతనామనవి నీచిత్తంబునం దెన్నుమా. ౪౭

మ. అని బోధింప హిమాచలేంద్రుడు ప్రియంబారంగ నాప్రేయసిం
గని సన్దానముమీఱఁగాఁ బలికె; నిక్కంటే భవద్వాక్యముల్
ముని శిష్యుండును రాఁడు హేతువెదియో శ పూఁబోడిరో యింతదాఁ
క నదే యెన్నుచు నున్నవాడ నటలగ్నంబుక వితర్కించుచున్. ౪౮

శా. కాలక్షేపము చేయుచుక మునులసాంశగత్యంబునక సత్కథా
జాలంబుల్ పఠరింపఁగా వినుచు నీకార్యంబుఁ జింతింపఁగాఁ
జాలండా, హరిసమృత్తింపమి మహాశంకల్తనుక నొంపఁగా
వ్యాలోలాత్తత నెంవనిల్చెనొ దురూహం బిద్ధి చంద్రాసనా! ౪౯

మ. మనమింటే దొరఁబూన శాప మిడునామానీశ్వరుం డంచునో
వనితారత్నమ! తోచుచున్నయది తోదాభవంబనక వెన్నయే
'యనవచ్చుంగద సుంత గాసిలఁగఁజేయక మార్పునొందంగవ
చ్చు నదెబ్బంగిఁ బ్రసారముం గనునొ యంశచుకభీతిఁ గందుంజుమి. ౫౦

శా. మానిస్సాంతము కోమలం బది యదేమాడ్కిక దురారాభ్యమే
యూ నోమానిని కత్తిసా మనెడువాక్యంబుంట యాలింతుగా
దే నే నద్ది యెఱింగియే సకల మీవే తీర్పనొజు మ్మటం
చానాఁడ వచియించినాడ మునివాక్యం బింక రాకుండుటన్. ౫౧

మ. ఎదిచేయం దగునింకఁ బెండ్లివిషయం శ బిట్టొనటం చించుకై
నఁ దలంపం బనిపూనలేదు మును పీనారాయణుం బేర్కొనక
గఁ దపతం జను దెంచి నారదుండు నిక్కం బేనుసాధింతు స
మృదమందుక దుద కెన్న నీదుహిత నామాటల్ చెవిం బెట్టుమా. ౫౨

- శా. అంచుం బీల్కెను దానినమ్మితిని లేకమా! లగ్నసిద్ధాంత మీ
ట్లంచుం దెల్పెడు భార మామునిదిగాదా దానికై వేచి యి
ట్లెంచక రానివెతలో మదిం గలఁజగ్గా నేయత్నముం జేయకే
కించుంబోలి త్రపాభరం బొగిననుంగిడ్పాడు నొందింపఁగన్. ౫౩
- క. తలయెత్తి తిరుగఁబూనిన, నలుపురు ననునట్టెకాంచి నవ్వుదురని యో
లలనా! యున్నాడను నా, తలఁపులు వ్యాపింప విప్రు దైవ మెదిరిగాన్. ౫౪
- క. ఏమగునో యీకార్యం, బాహానియు విషమకార్యమందున్ నన్నున్
దా మెలఁగఁజేసె నేటికి, యేమెయి యోజింపఁ దోడు దించుకయు మదిన్. ౫౫
- క. దీనక లాభం బింతయు, మానీంద్రున కెన్న లేదు మహిళామణిరో
తానయి పచ్చియె నన్నుం, బూనుచుట యనంగ వింతపోయెటు లెన్నన్. ౫౬
- క. నాపనిచిన శిష్యుడు మీ, రేపని యెటుచేయఁదగునో యెప్పుడు లగ్నం
బో పలుకు నంతదనుకక, జూ పెట్టియె యుండుమ యనుకచుం జెప్పి చనెన్. ౫౭
- క. ఇంతకురాఁ డట నేమే, వింతలుపుట్టెనొకొ దేవవిభుఁ జేమనెనో
పంతము గెలువమిఁ జింతా, క్రాంతమనస్కుం డగుచును గానకుఁ జనెనో. ౫౮
- క. మనమింక నూరళ్ళుండం, జనదని యేకార్యమైన న సలిపిన మునియుం
జను దెంచునే మహాపద, లొనఁగూడుం దోడకున్న న దొకమార్గంబున్. ౫౯
- క. ఇంకం గొన్ని దినంబులు, శంకలు విడనాడి మాని న సత్తము రాకం
బంకజనయనా! కోరుచు, గింకరులం బోలియుంట న కీర్తిదముసుమా! ౬౦
- క. అప్పటికిని రాకుండినఁ, జెప్పకయే పెండ్లి మనముఁ చేసినయట్లే
తప్పు మనపై నమోఁపఁగఁ, జొప్పుడ దెబ్బంగినైన న సుందరవదనా! ౬౧
- క. కొన్ని దినంబులు సాగఁగఁ, గన్నియ యేవాంఁఁగనునో కాదనక యదే
యన్ని విధంబులఁ దగునని, కన్ననఁ జేయుదము దానఁ న గలుగవు ముప్పులో. ౬౨
- క. భగవంతుడు మన కయ్యది, తగియుంటం దప్పుగాఁగఁ న దలపోయం డం
చు గణించెద నోసుదతీ, తగు నీకును సుంత యోధున ధైర్య మ్మిచటన్. ౬౩
- క. అని నొక్కినొక్కి పల్కిన, విని మేనయు నవ్విధంబు న విహితమెయగు నం
చును దలచి యూరకుండెను, వనితలు నాథానురూపవ ర్తనలుగదా. ౬౪
- క. కొలఁదిదినంబులు సాగెను, గలవిలపా పెక్కుడయ్యె న గ్రావపతికి న
ట్టులె తత్సాధికి నయ్యది, తలపోయంజాలె శైల న తనయయు మదిలోన్. ౬౫

— పార్వతి స్వాభిప్రాయముం దెలుపుట. —

- చ. జననియుఁ దాతయున్ దనప్రసంగమునే సతతం బొనర్చుచున్
మనములు కుంద నుండుగతి న మానక తానును లోఁడలంచుచున్
మునిపతిపంత మెన్నుచును న భూతవిభూక్తుల నమ్మి యొక్కనాఁ
డనియెను దల్లితోడ హృదయాయంతర సంగతభావ మేర్పడన్. ౬౬

- శా. నన్నుంగూరిచి చిరితనొందుగతి నెన్నన్ వింతగాఁ దోఁచెడున్ .
మన్నింపదగు నాదుమాటలకు నామానీతు వ్యాపారముం
గన్నుం జింత యెసంగుజుమ్ము జననీ! శ కామారిపై నాస మా
నన్నుం ద్రిప్పగఁజూచుఁ గాదె తగునే శ న్యాయంబొకో మానికన్. ౬౭
- షు. నొసటం దొల్తనె ప్రాసీయుండు విధి యెన్నంజాలకే దాని జం
తుసమూహంబు విచారముం గను మనోదోషం బనంజెల్లు దా
ని సమస్తంబును గర్త మే నడపు దానికా మాన్వఁగా మార్వఁగా
బిసరుజ్జాదు లశక్తులే యన నికకావేటొక్క పల్కొప్పునే. ౬౮
- ఉ. ఈవిధ మీ వెలుంగనిదె శ యేటికి నిట్లు విచారమూన నా
జీవిత మెట్టిదో యనుచుఁ శ జింతిల నంచు నహర్నిశంబు నే
సీవిధమే తలంతు నను శ నెల్లవిధంబుల వృద్ధినించున
క్షీపురు దండ్రీయున్ సతత శ మెంతు రొనర్చుగ నింత నిక్కమా. ౬౯
- ఉ. బిసను నాయదృష్ట మిటులంచుఁ దలంపఁ దరంబుగామి నీ
వై నను దండ్రీయైన మది శ నారయ కీర్విధి నింతవంతలం
బూని కృశింపనేల? మునిపుంగవుమాటల బేలువోవఁగా
మానక దానినే దలచు శ మంచిదియే యిదియేమి వెట్టియో. ౭౦
- ఉ. ఏవనులైన మాని విసుగే జనియింపని యట్టిరీతిగాఁ
దాపసుమాట లెన్ను చునుగదైర్యముపోవఁ గృశింపనేలొకో
నాపలు కొక్కడైనను విసం దగదంచు బ్రతిజ్ఞ చేసి నా
రో పలుకంగరాదె యిఁక శ నోపికనూనుడు దైవ ముండెడున్. ౭౧
- ఉ. కాదని మీరుచేయుపని శ కానఁగరా దిసుమంతయైన న
న్నే దలపోయుచున్ సమయ శ మెన్నుచునుండినఁ బెండ్లియానొకో
నాదయితుం డెవండా యని శ నారదుడైన నెటుంగజాలునే
మీఁద నదే యెటుంగనగు శ మించిన దే మిపు డిట్లుచింతిలన్. ౭౨
- చ. జానుగఁదండ్రీ దేర్పము విచారముమాని సుఖంబునొందు మో
మానిని సీపటంచు నుమ శ మంచినుడులో పలుకంగ సంతటన్
మేనయుఁ బుత్రిభావమును శ మేలనిమెచ్చుచుఁ బ్రాణనాథునిం
గానఁగఁజొయి తెల్పె సుతకన్యనయోక్తుల విన్నయట్లుగన్. ౭౩
- శా. గ్రావాధీశ్వరుఁ డంతయున్ విని తేమిన్ శ గన్యానుజింజీరి య
వ్తూ! వీనుల్ ఫలవంతముల్ గలిగె భాగ్యం బిట్లునీసూక్తులన్
ప్రాప్త్యింబు విసం గనంగఁ దనయా! శ పల్కంగ నేలా యిఁకన్
నీవాంఛల్ ఫలియించు కాలమునకే శ నే వేచియుండుం జుమి! ౭౪

చ. తెలిసియు శాస్త్రరీతులను శ దెల్పు నెఱింగియు స్వానుభూతిమై
ఫలమును గాంచజేయ నిదిపాండితి యున్నను లేనియట్లైకా
దలచితి నిప్పు నీనుడుల శ తత్త్వ మెఱింగితి నింకమీఁద నీ
పలుకులు వేదవాక్కులని శ భావమునం దలపోయుదుంజుమీ. ౭౫

చ. తొలిజనియందె కాక తమితోఁ బలుజన్మములందు మంచి వౌ
ఫలములు గల్గఁగోరుచుఁ దపంబుల నెన్నిటితో యొనర్చి త
త్ఫలముగ నిన్నుఁగంటి నీక శ ధన్యుడ నంచుఁ దలంచువాడ నీ
తలఁపు ఫలించుగాక పరతత్త్వము తోడగుఁగాక యెప్పుడున్. ౭౬

చ. తనయెడఁ గుందుమానునటు శ తప్పక నీజనయిత్రి కిష్టై నే
నొనరుతు నేవిచారముల శ నొందనుజు మ్మికమీఁదఁ దల్లిరో
పనియెటు సాగునో విధిని శ బట్టి కనుంగొనుచుందు సాక్షిమా
త్రునిగ ననుక సతంబు తలఁగతుక సుఖమొందుదు నిర్విచారతన్. ౭౭

ఉ. కర్మ మే సర్వకార్యము లభండమహత్త్వమునం బొనర్చు నం
చర్మలి నిశ్చయించుకొని శ యాత్మయు శాంతమునం జెలంగ నే
శర్మ మొ కష్టమో యెపు డెసంగిన దానిని బొందువాంఛమై
మర్మ మిదే స్వకర్మగతమార్గమునం దని యెంచుచుండుదున్. ౭౮

కుసుమవిచిత్రము:—

తలఁచను జుష్టింతయు మునిమాటక, బలువగ లొండక శ బటుతరధైర్యం
బు లలిఁ జెడంగక శ బొనరుచుఁగానక, సులలితబుద్ధిక శ సాగియుదు నింకన్.

కవిరాజవిరాజితము:—

మునియరుదేరంగ శ ముందటిమాటల శ మూర్ఖున నెన్నక శ మోమున బల్
వినయముతోఁజుగ శ వేడుక హెచ్చుగ శ వేడుదు నేమని శ విం దొనఁగూ
ర్పను వినిపింతువా శ బాగుగ సల్పుదుఁ శ బట్టియు సమ్మతిఁ శ బల్కినచో
ననవిని యాముని శ యాదృతిదోఁచుగ శ నాడెడపల్కుల శ నన్నిఁటినిన్. ౮౦

ఉ. నీవును విందుగాదె మఱి శ నీకెటుతోఁచిన నల్లెపల్కుమా
దేవముసింద్రుఁ డత్తఱిని శ దెల్పునొ యేమని దానినెన్ని నీ
భావమరీతి వర్తిలుదుఁ శ బల్కు మఱొక్కవిధంబుగాఁగ నే
నేవిధిఁ గార్యముక జరపనెఱునొ నీవె కనుంగొనం దగున్. ౮౧

ఉ. ఇన్ని టి కేమిగాని భవదీప్సితమే కొనసాగునంచు నే
నెన్నుదు నిప్పు నీ విచట శ నింతగఁబల్కిన మాటలందునే
గన్నది నీదువా క్కెచ్చుడు శ కాదనృతంబని యట్లుగాన సం
పన్నుడ నన్ని చందములఁ శ బావనుడక నినుఁ గూఁతుగాంచుటన్. ౮౨

- మ. అని సంతోషము పొందుచుండ నుడులత్యానంద మింఘాండగం
 ద్వునవై యొప్పుగఁ బల్కుగా విని హిమాంశుబ్రాజమానోత్తమాం
 గుని నార్తావనదీక్షు సాధుజనపక్షుం ద్ర్యక్షునిన్ నెచ్చునం
 బునఁ దా నెంచుచుఁ దల్లిదండ్రుల ముదంగభోరాశినిన్ ముంచుచున్. ౮౩
- చ. తనమది నేవికారములు శ తట్టకయుండఁగ నాతిమిన్న శం
 భుని కయిఁబట్టుటెప్పుడని శ బుద్ధిఁ దలంచుచునుండె; శీతభూ
 ద్రన్మృపతి దేవమానిలపితంబులన్లెఱఁ దలంచుచున్ మతే
 పనియును జేయఁదోఁపమిని శ బార్వతినూక్తులనే స్మరించుచున్. ౮౪
- ఉ. నారదురాకఁ గోరుచు నశనంతరకృత్య మదెట్లు సాగునో
 సారసనేత్ర వాంఛితము శ సత్ఫలమందునో యెట్లులంచు వే
 సారక చింతచేయుచుఁ బ్రసంగము తెవ్వియుమాని పెండ్లిను
 భారములెల్లఁ గూర్చుపని శ స్వాంతమునం దలపోయకుండఁ దాన్. ౮౫
- ఉ. అచ్చటివారలెల్ల నచళలాధిపుఁడేజితనంబు మాని యే
 ముచ్చటలైనఁ జేయక సముద్రునిరీతి గభీరచిత్తుఁడై
 వచ్చుచుఁ బోవుచుండు సురవర్యులతో మును పట్టుపల్కుకే
 యిచ్చయు లేకయుండు టిది శ యేమని యెంచుచునుండి రాత్తులన్. ౮౬
- చ. విచికిలగంధి చేడియలు శ వింతప్రసంగములందు శ్రీపతిన్
 బ్రచురవిశేషకీర్తియుతు శ భద్రదు శర్మదు సన్నుతుల్ పాన
 ద్వుచు గిరిజాతచిత్తగతిఁ శ జోద్యముగాఁ దగియుండుటం దలం
 చుచు నిదియే మొయంచు నఱచూపుల నద్రిజ తమ్ముఁజూచుటల్. ౮౭
- చ. పలుమఱు సంస్మరించుచు సుఖవర్షమునీంద్రుని యాజ్ఞచోష్ఠనన్
 మెలఁగుట కృత్యమం చదియె శ మేలొనఁగూర్చెడునంచు నెప్పుడున్
 దలంచుచు విష్ణుకీర్తుల నితాంతము గేయములందుఁ జొన్ని యా
 జలరుహనేత్రపీనులకు శ సంతసముం గలిగింప నెన్నుచున్. ౮౮
- చ. విసుగుజనింపకుండఁ గడువంతగఁ బాడుచుఁ దన్నిచి త్తమొ
 క్కసరణినుండుటల్ దలచి శ కాంక్షవివర్యయ మొందినట్లు నెం
 చునమయ మొక్కఁడైన గనుకచోష్ఠ గనంబడమిన్ విచారరూ
 పసమధికోదధిన్ మునుఁగఁ శ బాల్పడుచుండిరి నిస్పృహల్ తగన్. ౮౯
- తే. ని స్తరంగసముద్రంబునెగడువట్లు, తుహినవై లేంద్రయత్నంబుతోఁచుచుండె;
 నందు నారదమునియు సుగక్రందనాది, నిర్జరేంద్రులు తనయాజ్ఞ శ నెమ్మి వినఁగ.
- తే. త్రిదశులెల్లరు నింద్రాదిదేవవరుల, యానతిం బెండ్లిపనులెల్ల శ నతిజవమునఁ
 జేయుచుండంగ ధూతను శ శీతశిఖరి, తల్లజునిచెంత కనువంగఁ శ దలఁచు కెలమి.

- ఆ. దేవదేవునాజ్ఞః శ్రీ ప్రరూపంబున, దైవి విష్ణుమాయ శ్రీ తన్నునట్టె
యావరంపముజెచె శ్రీ నద్రీశుకడఁ దన, వలికినట్టివాక్యముల విధంబు. F9
- ఆ. అదియెకాదె మాయ శ్రీ దగుశక్తి యెవ్వారి, నైన నెట్లుచేయ శ్రీ నాత్మఁ దలఁచు
నట్లుచేయఁజాలు శ్రీ సప్రతిహతశక్తి, దానిమీఱఁజాలఁ శ్రీ దగ రదెవరు. F3
- సీ. శ్రీహరియును మానిశిష్టుని బుద్ధిమాండ్యము నెంచి యదియెకాశ్రయంబునందు
సాయంబుగాఁదగు శ్రీ జగతిన్లెను గర్తగమనము లూహింపఁగఁ దరంబు
గానివైయుండు నికృష్టంబు నెల్లరు నెఱుఁగుదు రద్దాననే హరునకు
నామకు భేద మెన్నంగ లేదనుభావ మేర్పడు దుష్టాత్మ శ్రీ లెఱఁజెలఁగి
- ఆ. చేయుచుండునట్టి శ్రీ సిద్ధాంతములు హితములను భావమెల్ల శ్రీ విలయమొందు
ననుచుఁ దలఁచుచుండె శ్రీ నాకార్యమునఁ దన, కెలమి గలిగినట్లు శ్రీ పలుకులలర.
- క. ఆవిధ మానారదముని, భావింపఁగ నేరకెంతో శ్రీ ప్రమదంబున నా
శ్రీవిభునకు సుద్వాహముఁ, గావింపంబూని యెల్ల శ్రీకార్యములందున్. F7
- క. తానే కర్తగఁ దలఁచుచు, నేనిర్జరులైన తనకుఁహితమునె కూర్పం
గానెంచి పనులొనర్తురు, నా నెలమింగాంచి గతమనసమ్ముం డగుచున్. F6
- క. అదియే మిదియే మనుచుం, ద్రిదశల సదలించుచుక విధిం దలఁగింపం
గఁ దనకు సాధ్యంబును సూహదగఁ జరియించుచుండె శ్రీ నాహరిపురినిన్. F2
- క. ఎల్లపదార్థంబులు సీ,యుల్లంబునఁ దలఁచినట్లె శ్రీ యొప్పెడు నివిగో
యెల్లి పయనంబుచేసిన, నుల్లాసముమించ వత్తు శ్రీ మోమునినాథా! F5
- క. మావలన నించుకంతయు, నేవిధమున లోపమును నశదేలేదని యా
దేవతలు విన్నవించిరి, శ్రీవిభుకడనున్న మానిశిష్టునిచెంతన్. FF
- క. ఆమాటల శ్రుతిహితములు, గామానియు నాలకించి శ్రీ కాంచనచేలుక
శ్రీమానిసీమనోహరు, వేమటు దిలకించి పలికె శ్రీ విశ్వేశ! హరి! ౧౦౦
- క. సీయుద్వాహమునకుఁగా, సీయమరులు వస్తువార శ్రీ మొంతయుశ్రద్ధ
బాయక యొనఁగూర్చిరికక, సీయనుఁగుంగళత్రమణుల శ్రీ నెప్పిం గొనుచున్.
- క. పయనము సాగింపఁగసీ,వె యనుగ్రహ మానవలయు శ్రీ నెడమొంతయు లే
కయె లగ్న మొప్పుఁగాదే, దయమీఱఁ బ్రయాణమునకుఁ శ్రీ దగునెలవీయన్.
- క. సీహక్కువెడలఁగనె యీ,దేవతలెల్లరును బయలుదేఱఁగ నున్నా
రోవాసుదేవ! యుత్తరు, వీవలయు నటన్న నమ్మనీంద్రుని గనుచున్. ౧౦౩
- క. దరహానచంద్రికలు పృథ్వీ రమాపతి యిట్టులనియె శ్రీ బంతము సీయ
ట్లారులు నెఱవేర్పఁజాలరు, సురమాసీ! తలఁచు నిద్రి శ్రీ చోద్యంబెయగున్. ౧౦౪
- క. ధనధాన్యముఖ్యములు గల్గినవారలుకూడ నిట్లు శ్రీ కీర్తింపంగా
బని నిర్వహింపఁజాలరు, మునిచంద్ర! నీదెనేర్పు శ్రీ పొగడఁదగు నిదే. ౧౦౫

- క. ముందును వెనుకను జూడక, సందియ మింతేనిగనక శ సాహసమునక జె
పుం దరముగాని విధమున, సందఱుమెచ్చుంగఁ గార్య శ మది యెట్టిదయే.
- క. సాధింతువు దేవమునీ, సాధకగణమందు సగ్రసంఖ్య గణింపం
గా ధర్మము నీపే రది, బాధను గావింప వెట్టివారికినైనన్. ౧౦౭
- క. నిను వినుతింపందగదే, ఘనకార్యము నిర్వహింపఁ గలవాఁడ వనం
గనుదగదె నిన్నుఁబోలిన ,మునులుందురె యెందునైనఁ శ బూని వెడకినన్.
- క. నామానస మేరితిగ, నోహానీ! సంతసించుచున్నదొ చెప్పుం
గామేలె నీకు శాశ్వత, మా మహితఖ్యాతి గల్గు శ నన్నిజగములన్. ౧౦౮
- క. సురవర్షులు నీయానతి, శిరసా వహించి రనఁగఁ శ జెప్పవలయునే
పరమర్షివనుచు లోకో, తృగకుశలా కాంక్షివనుచు శ గడుఁ బూనికతోన్.
- క. నీయత్నమునకు మెచ్చితి, నాయద్రిజ నన్నుఁగోర శ కన్యవలచినక
నీయెడలమోస మున్నట్లు, లోయనఘా! తలచు నింక శ నుద్యమమొప్పున్. ౧౦౯
- క. తరలుద మమరులు మనతో, నరుదెంతురుగాక పంకజాసనముఖ్యుల్
తరుణులతో పరివారో, త్కరములతో నరుగుదెంతురగాక జవమునన్. ౧౧౦
- క. మనపార్షదముఖ్యులు వే, చని బ్రహ్మాదులకు లగ్నసమయ మెఱింగిం
చి నియతిమీఱక రాఁదగు, మునులం బిలుపింపు శిష్యముఖ్యులవలనన్. ౧౧౧
- క. తగినన్ని వ్యోమయానము, లగవతి యచ్చెరువునొందునట్లులుగా రాఁ
దగు, హెచ్చరింపు మిప్పుని, కి గుణాకరులైనయట్టి శ కింకరతతులన్. ౧౧౨
- క. ఎవరెవరి కెట్టియానఘ్న వరంబని తోచునో ప్రభుత్వఘ్న తగక
సవరింపఁబంపు మట్టులె, యవధానముగల్గువారి శ నాపార్షదులన్. ౧౧౩
- చ. మునివర! నీకు నెప్పనికి శ బుద్ధిమదగ్రులు పార్షదుల్ తమం
తన పనినొప్పుగా జరపునైజము గల్గినవార లెంద తే
దినమున నెప్పు రాఁదగునో శ తెల్లముగాఁ దలపోసి ముందె యా
జ్ఞను దెలియంగఁజేయు మటుసల్పుదు రించుక తప్పకుండఁగన్. ౧౧౪
- ఉ. తావకశాసనంబు వితరణంబుగ నెవ్వఁ డొనర్చు నట్టివాఁ
డేవిధి నాసభక నిలుచు శ నించుకయే మరియాదఁగాంచు నీ
వే విభుతం జెలంగుదు వి శ దేర్పడ నెల్లరు నెవ్వనంబులక
వావిరి నిల్వఁగాఁదగు స్వభావము గాంచఁదగుక మాదాజ్ఞచేన్. ౧౧౫
- ప. అని యెల్లరం గనుంగొని యుట్లయె.
- శా. నామా టీమునివర్షుల డెల్లసురసంతానంబులో నై స్వకీ
యామోదంబును గాంచ మెల్లఁదగు సంఘాజ్ఞక స్మశిష్యాళిచే
నేమాడ్కిక దెలియంగఁజేయునొ మదీయేష్టం బదేయంచు ను
త్రామాదుల్ తలపోయఁగాఁదగును మోర్పకాని యట్లెన్ననో.

శా. మాసింద్రుండు తపోధనం బెలమి నశస్త్రార్థమున్ దీర్చుగాఁ
దానే పూనె వ్యయింప నింతకు నదేధన్యుండు మించంగఁ దాఁ
బూనున్ జక్కవ్యయింప నట్లగుట నీహతాత్మఁ డొక్కండె న
మూనావ్హగ్న్యఁ డటంచు లెక్కిడఁడగున్. మానీశ్వరశ్రేణిలోన్. ౧౨౦

మ. కనుకన్ నారదునాజ్ఞ నాయదిగ లోకశ్రేణి భావింపనొ
నని దేవప్రభులెల్లరున్ వినఁగ నుద్యత్ప్రీతిమైఁ బల్కి వే
చనియెం బెండ్లికి బోవఁగాఁ దగిన వేషంబుం దమిందాల్చు నా
మునియున్ సమ్మతిఁ దెల్పఁగా; నవల సమైదంబు తన్ ముంపఁగన్. ౧౨౧

మ. సురమాసింద్రుండు శిష్యవారమున దక్షులొగాఁగఁ బేర్కాంచి యీ
శ్వరు గానంబున మెచ్చఁజేయు నిపుణత్యం బోవుఁగాఁ బాండితిన్
బరమభ్యాతి నెసంగువారిఁ గనుచుంబల్కెన్ వడింబోయి శ్రీ
పరునాజ్ఞం దలఁదాల్చి దేవముని పిల్వంబంచె మ మ్మిత్తజిన్. ౧౨౨

ఉ. మూడవనాఁడు పెండ్లిదగుఁమూరుత మొప్పెడు మీరు బంధులం
గూడి కళత్రయుక్తులయి ఓ ఓడిధరేంద్రునిచెంత కేగుమ
మీడఁ గనంగరౌపలయి ఓ నెల్లర మిచ్చటనుండి దేవతల్
తోడయి రాఁగఁ బోవుదము ఓ తొల్లియుఁ దెల్పిన దిద్దియే గదా. ౧౨౩

ఉ. ఈపనిమీఁదె యంచు నెద ఓ నెంచుచు రాఁదగునంచుఁ బిల్వుడే
యావర మేష్టిముఖ్యుల మహామునులన్ ద్వరఁ బోయి రండు మీ
రోషికమీఱ నం చనిపి ఓ యుల్లమునం దిముడంగఁజాలకే
వే పారలంగఁ బూనుతమి ఓ వెల్వడసీయక చిక్కఁబట్టుచున్. ౧౨౪

ఉ. ఎప్పుడు శీతశైలపతి ఓ నెన్నఁగరానివిభూతితో ముదం
బుప్పులిలంగఁ గాంచనగుఁనో యలమేనను మోదవార్ధిలో
నెప్పుడు ముంపనొనొ యచలేంద్రునిపుత్రిక నేత్రయగ్గమున్
విప్పి యపారభాగ్యమును ఓ వింతగఁ గాంచఁగఁజూచు లెన్నఁడో. ౧౨౫

ఉ. శైలవిభుండు బంధుగురుస త్తములున్ దసపత్ని మేనయున్
జాలముదంబునన్ దనదుఃసంగతి శ్రీహరి శాస్త్రపద్ధతిం
గ్రాలు సువర్యలం దనుపుకాంక్ష నెదుర్కొనరాఁగఁ గాంతునో
శ్రీలలాదికామినులు ఓ చిత్ర మి దేమని కాంచు లెప్పుడో. ౧౨౬

ఉ. పెండిలిపెద్ద నారదుఁడె ఓ ప్రేయసీఁ గ్రొత్తగ నదిపుత్రికన్
నిండుమనంబుగల్గిన యనింద్యచరిత్రను జక్రధారి వే
దండమహా ర్షిసంహరణదక్షుండు నాదగుదేవనేత కొ
క్కండె చెలంగి కూర్చొననటగా విని సంతస మొందు లెప్పుడో. ౧౨౭

- ఉ. ముక్కున వేలునిల్పి సురముఖ్యులయారె మునీంద్రు డ్డిట్టిడం
చొక్కపుడే దలంచితిమె శ యుత్తమమైన తపోధనం బదే
యిక్కటు లొందకుండఁ బని శయెట్టిదయే ఫలియింపఁజేయు నం
చొక్కట మాటలాడుకొనుచుండఁగ నే విన నోచు తెప్పడో ౧౨౮
- ఉ. రేపని మాపటంచు నరరే దినరాశి యదెంతవితగా
నీపనియం దొగిం గడచె శ నింతటనైన ఫలించునన్న యా
శాపరిపూతభవ్యలత శ స్వాంతమహీస్థలి నంకురించి వే
వే పరఁగంగసాగె నిదె శ విష్ణుకృపారసదృష్టి నాడగున్. ౧౨౯
- ఉ. ఎన్నిభవంబులకొ సుకృత శ మెంతయొనర్చినఁగాని శ్రీహరే
శు న్నవమోహనాంగుఁ బరిశుద్ధకృపాజలరాశి భక్తిసం
పన్నజనావనాదరుని శ భద్రదుఁ బూజలఁ దన్వఁజాలుఖా
గ్యోన్నతిగల్గు నాకిచట శ నొప్పనొకో యది పుణ్యసంగతిన్. ౧౩౦
- చ. అని యిటు లెన్నిభంగులనొ శ యాత్మఁ దరంగములట్టులూహ లె
ల్లను బయిపై నితాంతము చెలంగుచునుండఁగ స్వప్రయత్న మా
వనరుహనేత్ర గాఢకృప శ వర్తిలుటకొ ఫలియించు నంచు నె
వ్వునమున నిశ్చయించుకొని శ మానివతంసులఁగూడి వేడుకన్. ౧౩౧
- చ. తరలఁగనుండె; శ్రీహరియు శ దారలలోపల మిన్నయన్న వి
స్తరయశ మొప్పు నున్నవనితాతిలకంబగు రాసనాయికకొ
నిరుపమశక్తిశోభిత నగనింద్యచరిత్రను గాంచి యిట్లనుం
బరమగుణాన్నితా! యొనరుపందగు నట్టిపనికొ వచించెదన్. ౧౩౨
- చ. సతీయననొప్పు దక్షసుత శ జన్మమునం దనయోగశక్తి నా
హుతవహుకీలలం దనువు శ నొయ్యన భస్మముచేసికొంచు ను
న్నతిడగు నాహిమాద్రిసుత శ నాఁగ నెసంగెడునాదిశక్తి నీ
మతిని దలంతుగాదె యలఁమానిని తా నొకకారణంబునన్. ౧౩౩
- చ. హరు విడనాడినట్లు కనగనయ్యెడుఁ జమ్ము మహాత్ముడైన శం
కరుడును దక్షిణాస్క్రు డనఁగఁ బిలువంబడుచుకొ నితంబినీ
విరహితుఁ డైనయట్లు సురబృందమునీశ్వరకోటికిం గనం
దరమయియున్న వాఁడు కలదా ప్రమదావిరహంబ దెప్పుడున్. ౧౩౪
- ఉ. దానికి నెన్నో హేతువులు శ తన్ని తలంపఁగనున్న పవ్వె యె
వ్వానికినైన దోడనివి శ వానిని నీవును నేను ధాత త
న్తానిని శారదాంబయు సమస్తవిధంబులచే నెఱుంగువి
జ్ఞానము గల్గువారలము శ చానరొ యింకొక రెన్న లే రిలన్. ౧౩౫

- ఉ. ఆవిధమెల్ల నీవెఱుంగు శ దైనను హైమవతీసమాఖ్యఁ బెం
పావహిలంగనున్న హరిశ్చంద్ర హరుక్ విధిఁ బెండ్లియాడి దే
వావళి మెచ్చ శంకరుని శ యర్థశరీరమునకొ వసించు దా
వేవిధులం దలంచుచు సుపృథ్వియు వర్ధిలనున్న దాగిరిన్. ౧౩౬
- ఉ. కాలముదానికొక వలయుఁగదె యదే చనుదేరనున్న దో
శ్రీలలామణీ! యిపుడు శ చిత్రముసాగెడు దానిఁ జెప్పదుకొ
బాలిశఁడై సురర్షి స్వతఃపంబనువిత్తము నానిమిత్తమై
చాల వ్యయించి పార్వతిని శ సర్వసుపర్వులు చూచి పొంగంగన్. ౧౩౭
- క. నాకుం గూర్పుగయత్నం, బేకరణిఁ దలంప నర్హ మేకాని విధి
బ్రాకటశక్తి నొనర్ప ది, వాకసు లద్దానిఁజూచు శ నాదృతియలరన్. ౧౩౮
- చ. అతనికొ దోడునీడలటు శ లర్హవిధుల్ నలుపంగఁబూని రీ
వితము నెఱింగి సూక్ష్మముగ శ విస్తృతభావము గల్గుమాటలకొ
జతనముమానఁ దెల్పితిని శ సంయమి యవ్విధ మారయంగ లే
కతిశయశక్తిఁ బూనె దగునట్లుగఁ బెండిలి నిర్వహించంగన్. ౧౩౯
- చ. హరునితలం పెఱింగి మన శ మచ్చటి కేగుట కిద్దిహేతువో
నిరుపమకర్త శక్తి యవిసీతులఁ జేయు నదెట్టివారి నాఁ
బరఁగెడు నిశ్చితార్థమును శ బాగుగఁ జాటుట కిద్ది కాల మం
చరసి ముసింద్రయత్నము నిరర్థకమానటు చేయ మానితిన్. ౧౪౦
- చ. మనము వివాహయత్నమున శ మంచుమలం గనబోవ నందుశం
భుని వరియించు హైమవతి శ పొందుగ నట్టిమహోత్సవంబుఁ గాం
చనగునుగాదె పండువుగఁ శ జానరొ యందు వివాహ ముష్కతం
బనఁదగునట్లు సాగు మనసమచ్చట శంకరువంకవారమై. ౧౪౧
- తే. నిర్వహింతము పనులెల్ల శ నిర్జరర్షి, చింత నొందకయుండంగఁ శ జేయునట్టి
చిత్ర మొక్కఁడుసాగు నేరజెప్ప నేల, చూతుగా నీవె యందలిచోద్యములను. ౧౪౨
- చ. కనుక సపత్నులంగలిసి శ కాంక్ష చెలంగెడునట్టిచందముల్
కనఁబడఁ దల్లుమా యచటికార్యము చక్కఁగసాగఁగాఁ బదా
ర్థనికర మెద్దికావలయు శ దాని సుపర్వులు నానిమిత్తమే
యునుకొని నేకరించిరి రసవంతయు లోటుకనంగ రానటుల్. ౧౪౩
- ఉ. దివ్యవిమానరాజముల శ దేవతలెల్లరు నెక్కిరాఁగ గం
తప్రహిమాద్రిఁ జూత మటు శ దన్వియు శంకరుఁ బెండ్లియాడఁ ద
ద్భవ్యమహోత్సవంబుఁ గనుకవారుగదా సుకృతాత్మలంచు మం
తప్రవులు లోకజాలముల శ దత్త్వము దీనిని నీవెఱుంగవే. ౧౪౪

- క. వివరించితి నిటఁదెలుపంగవలయు నెద్దాని; వింతగల్గించుచు నం
దువరుస సాగెడుదానిని, దివిజేంద్రులు గాంత్రుగాక శ్రెల్లముగాఁగన్. ౧౪౫
- క. హరిహరులకు భేదంబన, నరసినలే దన్న వార్త శ్రయందుం దేలుక
బరమాడ్చుతముగ దానికె, సురమానికి భ్రాంతిగల్గుచో పుమరుచుటల్. ౧౪౬
- క. జ్ఞాననిధియయ్య నిర్జర, మాసింద్రుడు ప్రకృతి తన్ను శ్రమార్పంగా న
జ్ఞానివలె గార్య మొనరుపఁ, బూనెంగద యిద్ది యందుఁ శ్రబోలం. దెలియున్. ౧౪౭
- క. దీనక లోకములకు శుభ,మా నింతి! జాలమేల శ్రయందలుఁ బయనం
దొనట్లు ప్రోత్సహింపుము, చానలచిత్తములఁ గల్గుశంక లడఁపుమా. ౧౪౮
- క. మానిని వేటొకతుక నా, చాన యనక వీనులెల్ల శ్రసాంద్రార్తి గనం
గా నానెలతలు వగతురు, గానం బొంకముగఁ దేర్చుగఁ జను వారిన్. ౧౪౯
- క. వింతగ నీకీవార్తల, నింతగ వినిపించుటెల్ల శ్రనెటుంగ వనుచు నొ
క్కింతయు శంకంగని కా,దంతర్గతమోద మిట్టు శ్రలాడం జేసెన్. ౧౫౦
- క. చనుమింక నెల్లభంగుల, వనితల నలరించి యటకుఁ శ్రబయనము సాగిం
పను సిద్ధపడఁగఁజేయుము, వనజాయతనేత్ర! నేనుఁ శ్రబయనం బగుడున్. ౧౫౧
- ఉ. సర్వము సిద్ధమయ్య మునిశచంద్రుడు తొందరచేయ నెంతోదృ
క్ష్వర్ణముగా నలంకృతుల శ్రభాసిలుచుం ద్రిదశేంద్రు లెల్లరుం
బర్హలు వాటుచుంటఁ గనుపట్టెడుఁ జూడు విమానరాజముల్
పర్వహిమాంశుబింబములభాతి వెలింగెడు వింత గొల్పుచున్. ౧౫౨
- చ. అనవిని రాసనాయిక మహామతిసంపద గల్గులేమ గా
వునఁ బలియాజ్ఞ మాళినిడి శ్రవోయి ముదం బుదయింప నెల్లకా
మినులను ప్రోత్సహించె నిటుమేటివధూటి ప్రయాణయత్నమం
దు నిరతిఁగాంచ నందఱును శ్రదోయరుహాస్యలు నిండువేడ్కలన్. ౧౫౩
- మ. వరచేలంబులు దాల్చి సారమణులక శ్రభాసిల్లుచున్నట్టి క
ర్బురభూపాళి నలంకరించుకొని పొల్పుంగూర్పుహారావళిల్
పరంగక జిత్రములో యనంగడగుచుక శ్రబ్రాలేయశైలేంద్రము
బరికింపం దమకంబులాప్పు దగి రావద్దాటుపడ్డాననల్. ౧౫౪
- ఉ. అంత మురాంతకుండు కనకాంబరముల్ ధరయించి సన్నటి
కాంతవిభూషణావళుల శ్రగాత్రము నూతనకాంతి నొందున
ల్లెంతయువేడ్కఁ జేసి సకలైష్టదుండై తగుతాను శైలభూ
కాంతునిచెంత కేగుకుతుకంబును గాంచెను మాని యుబ్బుగన్. ౧౫౫
- చ. దర మొకకేల నొప్పుగ సుదర్శన మొక్కకరంబునందు భీ
కరరిపుకాలమృత్యువయి శ్రకాల మట్కొకయిక్ ముదంబుగూ

- ర్పురతిని గాంచునందకము శ శోభిల నింకొకహస్తమందును
దరవికచారవిందము కనం దగి యుండఁ జెలంగె శౌరి దాన్. ౧౫౬
- ఉ. చూచెడువారి కెల్లరకుఁ శ జూడ్కులు వేటొకచోటఁ ద్రిష్ఠనా
లోచన యంత చొప్పుడక శ లోలతఁ దన్నె కనుంగొనఁగ సం
కోచము నొందనట్లు లొనఁగూర్చెడుచారుత భాసిలంగఁ గా
ర్యాచరణైకదక్షమగు శ నా హరిదేహము గ్రాలె నత్తఱిన్. ౧౫౭
- ఉ. శ్రీహరివెండ్లికై చనఁగఁ శ జిత్తమునం దలపోసి చక్కఁగా
దేహ మలంకృతిఁ జేలఁగఁ శ దృష్టిని దెల్పెడుమందహాస మెం
తో హూయలొప్పునుండఁ గని శ యొయ్యన దేవతలెల్ల నట్టులే
యూహలు వర్ష వేషముల శ నొప్పిరి ద్రష్టల కన్ను లుబ్బుంగన్. ౧౫౮
- ఉ. చారుతయెల్ల నొక్కటిగ శ సం స్థపాత్రముగా నెసంగఁగాఁ
గోరికమీఱఁ జేరె నన శ గోభువనంబు కనంగనొప్పె శృం
గారరసాలవాలము శ కన్నులు వేటొకరెండు పొల్చినన్
భూరిముదంబు గాంతు మని శ బుద్ధుల ద్రష్టలు నెంచునట్లుగన్. ౧౫౯
- చ. చెలఁగెను వ్యోమయానములు శ సిద్ధసువర్ణగణంబు నిండఁ ద
క్కులలితయానముల్ దివిజకూటము లెక్కఁగ న్వర్తరీతులం
బొలిచె సురాంగనామణులు శ భూషణపం క్తికి భూషణంబులై
లలితతనూలతల్ కడు విలాసమునం దగ నొప్పి రెంతయున్. ౧౬౦
- చ. మునివరులెల్ల నారదుని శ మూదల గైకొని వల్కులాజినా
దినిఖలయోగ్యవస్తువితరణి గొని వెండ్లికి బోవుసంబరం
బున స్వజటాకలాప మొగిఁ శ బొల్పెసలారఁగ నెప్పు డెప్పు పో
వ నగునొయంచునుండిరి వివాహాపువేడుక లట్టివొగదా. ౧౬౧
- మ. వినతానందనుఁ డంత శ్రీనిలయునిఁ శ విశ్వేశు భక్తార్చిభం
జనునిం బెండ్లికి బోవునుత్సుకత భాస్వద్రత్న భూషాళిఁ దా
ల్చినప్రోడన్ హరమిత్ర సర్వగతునిఁ శ జిహ్వాదిదేవార్పితుఁ
గని తా వాహనమాటకుం దగుగతిం గ్రాలెన్ మనోజ్ఞంబుగన్. ౧౬౨
- నీ. ఇఁకఁ బ్రయాణముచేయుఁ శ డిదె సుముహూర్తము
చెంతనున్న దటంచు శ జెప్పవారు
తామసింఁచెదరేల శ తపసి యాగ్రహ మూనుఁ
దరలుండీ యనుచును శ దటుమువారు
చక్రికన్న నుముందె శ చనఁదగు నని నార
దాజ్ఞయయ్యె నటంచు శ నటచువారు

వలయునన్నింటి బిశవాహసంభారముల్

కొని చనుండియని శ్రీ కోరువారు

- ఆ. చిత్రవాహనముల శ్రీ సిద్ధముచేయుడి, యిప్పుడె పోవవలయు శ్రీ నీశునాజ్ఞ
ననుచుఁ దెల్పువారు శ్రీ నయి రెల్లయమరేజ్యులఘ్న శ్రీనివాసునాజ్ఞఁబూని.
- ఉ. యానము లెక్కికొందఱును శ్రీ హస్తీవరంబులనెక్కి కొందఱున్
మానసశక్తియుట్టిపడుకమాడ్కి నభంబున యౌగశక్తిచే
బో నగునంచుఁ గొందఱుఁ బ్రభుత్వము కన్నడ వ్యోమయాననం
తానమునెక్కి కొందఱును శ్రీ దా రొగిఁ బోయిరి పెండ్లిఁ జూడఁగన్. ౧౬౪
- ఉ. అచ్చరమిన్న లెల్లఁ బరమాత్ముని కాంతలపిండుఁగూడి సం
పచ్చతురత్వ మెర్పడఁగ శ్రీ భాసుర సారవిమానరాజిపైఁ
గ్రచ్చుటఁ బోయి రద్రిగణరాజును ముందుగఁ జేరువార మం
చిచ్చుఁ దలంచుచుకా గిరిజయెమ్మై కనుంగొను వాంఛితంబులన్. ౧౬౫
- ఉ. ఒక్కరికైన నొర మహిమోన్నతులై తగువారియందు నీ
యక్కజమేమొ నారదునిశయాజ్ఞ యిదేమొ సుపర్వలెల్ల నే
యిక్కఁకుఁబోవుఁ డన్నఁ జననెంచుట యేటికొ పెండ్లియాడఁగా
నిక్కమలాతుఁ డెంచుటకు శ్రీ హేతు విదేమని తోచు దత్తఱిన్. ౧౬౬
- ఉ. రా దగు మీరు పెండ్లి కగ్రరాజు మముం బిలువంగఁబంపె ని
ద్రోదరలుండు లగ్నమది శ్రీ యీదినమందని నిశ్చయించి నా
రోదివిజన్తులార! దయశయించి యిదే సమయంబు పోవ నం
చాదృతిమీఁఁ బిల్వఁ డొకఁడైన నిదేమని యెన్నఁ డొక్కఁడున్. ౧౬౭
- మ. మనయంత్రక మనమే చనందగునొకో శ్రీ మర్యాద యద్దానగ
ల్లనై యాచారము లిట్లులుండినవె తెల్పుం డున్నచోఁ బెద్దలా
ర! నితాంతంబు తలంపుడి యని యమశర్మశ్రేణియం దొక్కఁడై
నను జింతింపఁడు దైవి మాయ మది నిండకా దెల్పి మార్పుంగనన్. ౧౬౮
- ఉ. కాలగతుల్ దురూహములుగని తపోధనయుక్తి కల్గుటం
జాల వశంగతంబులగు శ్రీ సంయమివర్మల కంచు నానుడుల్
గ్రాలుగదా తపోధననిశ్కాయమునం దొకఁడేఁ దలంపఁగాఁ
జాలఁడు విష్ణుమాయ తముఁ శ్రీ జక్కఁగఁ గప్పటచేత నక్కటా! ౧౬౯
- ఉ. గొట్టెలఁబోల్కి నెల్ల సురకుంజరమానిమహేంద్రు లేమి యీ
వెట్టి యొకండు పిల్వనిదె శ్రీ వింతగఁ బెండ్లికిఁ బోవుటం చొగి
మొట్టి యిడంగఁబూనఁ డెద శ్రీ ముందటికాలగతిం దలంపఁగా
మిట్టననుండిజాటుగతి శ్రీ మించినశక్తియు మాయ నద్దిరే. ౧౭౦

- క. ఎవ రేమేయోజింపుగ వలనుపడనట్టు మదిని శ గంజాతుం డెం
చి వలంబోలిన మాయను, దివిజన్మలఁ గప్ప నెవఁడు శ తెలియఁగఁ జాలున్.
- క. తపమనువిత్తము తనశ, క్తిపటుత నేకార్యమైనఁ శ దెలిసికొనుచు నే
రుపుమీఱఁ జేయఁజాలును, దపోధనుల్ దానినుండి శ ధన్యు లనుప్రథన్.
- క. సుపాదింపంజాలిరి, పెంపుంగని రెల్లచోట్లఁ శ బృథుశ్శ్వరు ల
ర్పింపం గారణ మిదియే, కంపింతురు మునుల కమరగణవరు లెపుడున్. ౧౭౩
- తే. అట్టితాపసవద్య లీపట్టునఁ దమ, శ క్తి వ్యర్థంబుగాఁగ నీచంద మిట్టి
దనుచు నూహింపఁజాలకచనఁగఁబూని, రాహిమాద్రికిఁ బెండ్లికై యాదరమున.
- ఆ. దీనిగనిన మునులతేజంబ దధికమో, దైవశక్తి యెక్కువో విశదము
గాఁగఁ దేలెఁగాదె శ యేగతిఁదలఁచిన, దైవ మధికమనుట శ తత్త్వ మగును.
- క. పరమేశుఁ డూరకుండిన, తరుణంబున నెల్లవారు శ ధన్యులమే యం
చురుగర్వ మూనుదురు తత్పరమేశుఁడు కన్నుఁదెఱవ శ బాలిశు లగుచున్.
- క. ఏవని జేయంజాలక, చూపట్టుదు రట్టులగుట శ సురలు మునులు స్వ
వ్యాపారంబుల దైవము, నే పరమంబనుచు నమ్ముటే న్యాయ్యంబౌ. ౧౭౪
- ఆ. మందబుద్ధులగుచు శ మోనులు విబుధులు, పెండ్లి వేడుకలను శ బృథుమనీష
లందు విహితమిద్ది శ యగునొకొ కాదౌ యం, చరయ్యశక్తిలేమి శ నజ్జలట్లు.
- క. చనఁబూనిరి గోవిందుఁడు, వినతాసుతు మాఘరమున శ వెలయుమృదుతమా
సనమునఁ గూర్పుండఁగ వాద్యనినాదము లొక్కమొగి నితాంతము పరెన్.
- క. కకుభిభరాట్కర్ణముల న, వికలగతిం జొచ్చి బధిరవృత్తి వెలయున
ట్లొకట నొనర్చును వాద్య, ప్రకటధ్వను లట్టి పెండ్లిపయనంబందున్. ౧౭౫
- క. ఉన్నట్టులుండి యొకపరి, గ్రన్నన వాద్యారవములు శ గాఢరయమునకొ
మిన్నంతయు నాదమయం, బన్ననుడికొ సార్థకంబె శ యన వ్యాపించెన్. ౧౭౬
- క. ఒకటొకటిగఁ గాకుండఁగ, సకలశుభాశంసి వాద్యశబ్దంబులు క
ర్ణకుహరములఁ బగులింపఁగ, వికలధ్వను లొప్పఁబాటె శ వెసఘోటకముల్.
- ఉ. వీతిగణంబు పాఱఁగని శ భీతిలి యశ్వతరంబు లెంతయుకొ
రొతులు నిల్చు జాలుజతనంబును బూనిన లెక్కనేయకే
చేతము లార్తిముగ్ధ నొకచెంగున మార్గము దాఁటిపోయె సుం
జాతవిచిత్రహాసమునఁ శ జానలు చప్పటు లట్టై కొట్టఁగన్. ౧౭౭
- చ. ద్విరదము లాస్వనం బొగి శ్రుతిద్యయిఁ జొచ్చి మనంబునెల్ల భీ
కరగతిచేఁ గలంచుటయు శ గారవమన్న దదెట్టులో చనం
ద్యరఁగొని పాటె సంకుశనివారణయత్నము నిష్ఫలంబుగాఁ
గ రహి దొలంగ హస్తీహకాండము సిగ్గున పంపఁగాఁదలల్.

- చ. వరుసఁ గ్రమేలకంబులును శ వారణపంక్తులపాటు గాఢవి ని
బ్ధుర మనువస్తు వెచ్చటితో శ పాఱఁగ దిక్కునదోఁచుమిఁ బదాం
తరములు క్రోశమన్న నిదె శ తథ్యమటం చెఱిఁగింపఁ బాఱఁగాఁ
దరుణులు పక్కునక నగిరి శ తద్భటు లా ర్తి మునుంగునట్లుగన్. ౧౮౫
- సీ. ఒకరథచక్ర మింకొకరథాంగంబును వెనసిడ్చుకొని పోవురవిధము నచటి
వారికిఁ దెలుపంగనారథంబులు రెండు మఱికొన్నిరథముల శ మాన కీడ్చు
కొనిపోవ యుగ్యముల్ శ ఘనజవంబలరంగఁ గొంతదూరముపోయివంతతోఁపఁ
జేయుచుఁ దమయచ్చ శ సిద్ధింపఁ బలు దెసలకుఁబాఱ సారథులు కడుశక్తిఁ
తే. బగముల నట్టెలాగుచు శ ఫలములేక, యశాడుగఱచుచు వదలలే శ కప్పనివటు
పట్టుదలల సాగింపఁగ శ గుట్టెఱింగి, నచటివారలు నవ్వి రహాయటంచు. ౧౮౬
- క. ఆసందడి తగ్గగ ముని, వాసపునానతిని దేవవారము పయనం
బాసక్తిజేయఁ దాఱ్ఱుని, వై సరసిజనేత్రుఁ డెలమి శ పట్టఁగరామిన్. ౧౮౭
- క. సుర లరుగుచున్న సరణిక, ద్వరఁగా శీతాద్రి జేరువొంఁచం జనియెక
హరివెంట విమానాళిక, దరుణీమణులెల్ల సమ్మదం బిగురొత్తన్. ౧౮౮
- చ. చనిరి మునీంద్రు లాత్రిదశసంతతవెంటనె నారదుండు ముం
దు నడువ వెంటఁబోయి రదిసూత్న విధంబుగఁ దోఁచుచుండె భూ
వనిత స్వసంతతిక జెలఁగి శ వైభవముం దెలియంగఁజేయఁ బం
పినయటు లూహవెల్వడ గభీరనినాదము లొప్పనట్లుగన్. ౧౮౯
- క. తుములముగా నాపయనం, బమరెను; శీతాచ లేంద్రుఁ శ డవ్వారలనే
త్రములకుఁ దోఁచెను జిత్ర న్ముసమానరహితంబును నగుభంగిక నింగిన్.
- క. భూమిని వ్యోమముఁ దగులం, గా మేనుం బెంచినట్లుగఁ దోఁచెను ద
ద్వామోహము వదలదు గిరి, భీమాంగముదరికి జేరి శ విమలమనీషన్.
- క. పరిశీలించినదనుకక, ద్వరపడి వారెల్ల శిఖరీవల్లభుదరి జే
రిరి వాద్యఘోషములు పుష్కరమును భేదించునట్లుగఁ విసంబడఁగన్. ౧౯౦
- చ. వనములనెల్ల నిండి గిరివర్షుఁ దటాలున నావరించి లోఁ
గొనఁగఁదలంచి వచ్చురీపురకుంజరవాజితాంగ సద్భటౌ
ఘనియతిమీఱ నాయమరకాండము చూచెడువారికెల్ల దో
చెను బహువాద్యనాదములు శ చెచ్చెరఁ గందరరాజి నిండఁగన్. ౧౯౧
- చ. శతధృతిముఖ్యులెల్లఁ గడుసంతస మొప్పఁగ శీతశైలరా
డ్వితతవిభూతి గన్ద్రొనెడువేడుక లుబ్బఁగ నిల్చినట్టు లా
క్షీతిధరసన్ని కృష్ణమునఁ శ జెల్వమరం దగుకాననంబునం
దతిరమణీయమా స్థలమదం దొకచోఁ గనుపట్ట నెల్లనన్. ౧౯౨

- క. విడిసిరి విమానములు చ, పృథులేక నితాంతవేగమును మాని దిగెన్
గడు నలసినట్లు కరితతి, తడబడుచున్ నిలిచె బర్హతము లివె యనగన్. ౧౯౫
- క. తక్కినవాహనములు తమ, కెక్కడ సంవాసభూమియిందని, గుఱుతుల్
చక్కగ నిడియుండిరో యా, యిక్కల నివసించె నెల్ల శరెదలన్ మెచ్చన్.
- క. వినతాతనయుడు వోయి, మునుండి శీఘ్రంబ దిగిన శ మురహరుడు ముఖ
మున దరహాసాంకూరము, లొనగూడంగ దిగియె బ్రహ్మాయుక్ బ్రాధింపన్.
- క. అమరింపబడిన మణిఖచి, తమహాపీఠంబునందు శ ధాతృకరము సా
యముగఁ జెలగఁ గూర్చుండెను, దమతమపీఠముల దేవతలును దదాజ్ఞన్.
- క. ఉపవిష్టులైరి దివిష, త్తపస్వియు న్దానిప సముదయము వెనుకొనన్
దపనీయాంబరుసన్నిధి, నుపవిష్టుండయ్యె నూహ శ లొగిఁ బర్వంగన్. ౧౯౯
- కా. వాద్యధాన్యములెల్ల మెల్లగ నిజప్రవాహముల్ మాన నా
హృద్యస్వానములన్ నుతించునటు శైలేంద్రస్థితానేకదు
ర్భేద్య స్ఫారగుహాత్కరంబు లొగి శబ్దంపంగ నయ్యద్రిపుం
డుద్యత్కృతుక మొప్పు దమ్మఁ గొనిపో శ నుద్యోగ మొప్పారగన్. ౨౦౦
- మ. అరుదేరం దలపోసి వాద్యరవముల్ శ హరిప్రమోదంబు ని
ర్భరరీతిం దెలుపం బ్రయాణమయియే శ వచ్చుంగదా యంచుఁ గం
దరరాజిం జెలువారుతత్ప్రీతినాదంబున్ దమిన్ వించు ని
ర్జరవర్ణుల్ తలఁచంగ శ్రీహరిసరోజాతాసనుల్ స్వాత్మలన్. ౨౦౧
- ఉ. అందలిత త్వముం దెలియనర్హులు గావున నిర్వికారతం
జెంది మొగంబులం దెలమిచిందులు త్రొక్కెడునట్లు లొప్ప నా
నందము నూత్నరూపము గగనంబడఁజేయఁగ నూరకుండి; రా
కందరనిస్వనంబు చిరకాలము పర్వక తగ్గె మెల్లగన్. ౨౦౩
- మ. ఇదియే మింతకుఁ గానరాడు హిమశైలేంద్రుండు సన్నాహసం
పద మిన్నందగఁ జేయుచున్ దడసెనో శ భామామణుల్ నైజవృ
త్తిఁ దనుంజేరఁగ రామిఁ జింతిలుచు నీతీ రెన్నమర్యాదకా
స్పదమానే త్వర రండటంచుఁ బురికొల్పం బూనియున్నాడొకో. ౨౦౪
- ఉ. ఇప్పటి కెల్లయత్నముల శ నెంతో తోరంగని పూర్తిచేసితా
గొప్పగఁ గానికల్గొనుచుఁ శ గూఱును సంతసించుఁ జేసి యే
చొప్పున శ్రీనికేతనుని శ శూరశిఖామణి గారవింపనౌ
మెప్పొనఁగూర్చ నొననుచు శ మేలుగనెంచుచు నున్నవాడొకో. ౨౦౫
- ఉ. మున్నెచుడైన నట్టివిధముం గనకుండుట నేదియెట్లుగా
నున్న స్వగౌరవంబునకు శ నొక్కకొఱంతయుఁ గల్గకుండు నం

చెన్నుచు నున్నవాడొ తనకెవ్వరు బుద్ధులు నేర్పువాడు లే
కున్న నెటన్ మహామతుల నొక్కటదా నడుగంగఁబూనెనో. ౨౦౬

ఉ. ఇంతకు దా బ్రయాణమయి యెల్లనుహృత్ప్రియబంధువర్యుల
త్యంతముదంబునం బొలిచి న తన్నొగిఁగూడియె వచ్చుచుండఁగా
• వింతగ నల్లునిం దనుప న విస్తృతరత్నవిభూషణాలి నిం
తింతయె యుండుమూల్యమని యెంచగరానిది గొంచు వేడుకన్. ౨౦౭

క. అరుదెంచుచుండు ననుచున్, సురలెల్లం దలఁచుచుండ న సురపతిముఖులి
త్తరుణమున మనలఁ జనునే, పరికింపఁగఁ దోచువంతపాటిలు నిదున్, ౨౦౮

క. ఒకపురువైన గనంబడ, దొకయత్నము సాగినట్లు న లూహింపఁగరా
దుకదా యేమగు నీక నని, సకలేశ్వరుడే యెఱుంగఁజాలును దీనిన్, ౨౦౯

క. అని గుసగుసలాడుచు నొక్కనిమోము మఱొక్క డేమీకాఁగల దనునూ
హను దెల్పఁ జూచుకొనుచున్, మునిధర్మము పూని రంత న మునివరు లెల్లన్.

చ. హరి చనుదెంచె బెండ్లికని న యంబుజసంభవుఁ డేగుదెంచె ని
ర్జరపతిలోనుగాఁ గలుగునర్పదిగీశులు వచ్చి యిందు ని
ల్చిరి త్రిదశుల్ ప్రమోదమునఁ న జేరిరి కాని హిమాచలేంద్రుడున్
వరునకుఁ బూజనీయుటకు న వచ్చెడుజాడయె తోచ దేమియున్. ౨౧౦

మ. ఎవఁడే నల్లుడుకాఁగ వచ్చెనన నెంతే బ్రీతిమీఱంగ బం
ధువులుక్ మిత్రులు దారలుక్ చెనుకొనం న దోడ్తొనఁ బూజార్హవ
స్తువులం గైకొని కన్నెత్తండి యరుదెంచుచుగాదె యాచార మి
ట్లనలోకింపనగుంగదా జగమునం న దామార్గమం దింతయే. ౨౧౧

చ. కనబడకున్న దిప్పు మునికాంతుడు పెండ్లికి బెద్దయై నిలిం
పనికరమున్ స్వకీయమగు న పల్కుననే తిరుగంగఁజేసి తో
డ్కొని యరుదెంచె నిచ్చటికిఁ న గొండలతోడ డివి లోడలంచి యీ
మనలఁ గనంగ రాదలఁచుమార్గముకూడఁ గనంగరా దయో! ౨౧౨

ఉ. ఏమొవిచిత్ర మిందుఁగల న దింతయవజ్ఞత వైలనాథునం
దేమెయినుండు దీనిఁగన న నెంతయుశ్రద్ధను బూనఁగాఁదగున్
గామహరున్ హరున్ దలఁచె న గామినియం చొకవార్తవింటి మి
ట్టిమురవైరిఁ బిల్పుకొని న యీముని వచ్చుట కేమిహేతువో. ౨౧౩

క. అనుచు విచారించుచు న, పుని యెవ్విధి సాగఁగలదో న బాగుగఁ జూడం
గను దలఁచుచుండి రవ్విధి, జనియెన్ యామంబు నొక్కక్షణ మట్టులుగన్
తే. సర్వవృత్తాంత మెఱిగియుం న జక్రధరుడు
మోఱుకువిధంబుననె యుండె న మోమునందు

మార్పు దోషకయ్యుండ నేమనము సంత
సమున నొప్పుచునున్న చందమున నలర.

౨౧౬

ఉ. పంకరుహాసనుండు మురళభంజనుమోమును జూచి ప్రీతియై
యంకముగాఁగ నిట్లనియె శ సద్రివరం డిటరాడు నారదుం
డింక నొనర్పబూనుపనియేమొ యెటుంగఁగరాదు శంభుఁ డే
కాంకుడు వచ్చుచుండు నని శ యాత్మఁ దలంచెద; నీమహాటవిన్.

౨౧౭

ఉ. దేవసతీమణుల్ నిలిచి శ తీవ్రగతుల్ దగఁబాటుచున్న స
త్వావళిఁ గాంచి భీతిలేడునట్లు కనంబడు నింక నేమి మీ
భావమునం జెలంగెడినొ శ పల్కుమ నెమ్మది శాంతమూనుదుక
నానిని యబ్జనాభుఁ డెలనవ్వున నిట్లనితెల్పి బ్రహ్మకున్.

౨౧౮

ఉ. ఏమిఁక జేయనొనని మునీశ్వరు నారదుఁ బ్రశ్న చేయఁగా
నామునియేమి తెల్పునొకొ శ యారసి కార్యము నిర్వహింపుమా
మామకచిత్తవృత్తియు సమ స్తవిధంబుల మోనిచిత్తముక
వేమటు చూడఁబూను టాకనవంతయె దీనిని నీవెటుంగవే.

౨౧౯

చ. పలుమటు హెచ్చరించి మునిఁ శ బంపుము శీతగిరింద్రుఁడెంత క
వ్వల సకలంబు తేటపడు శ భావము దీని నెటుంగనీయకే
వలసినకార్యముల్ జరపవచ్చుగదా యని ప్రోత్సహింప నా
జలరుహాసంభవుం డొకట శ శక్రముఖామరనాథపంక్తులన్.

౨౨౦

చ. కనుఁగొని పల్కె నివ్వధిని శ గాఱడవిక పనియించి చాలనే
పనఁ దగుఁగదె యింతకును శ నయ్యగరాజో తదా ప్తబంధులో
మనలఁ గనంగరాదుగద శ మోని తలం పదియెట్టులో యెటుం
గను దరమోనె పెద్దయనఁగఁ దగునాతఁడె పెండ్లి కెన్నఁగన్.

౨౨౧

క. మనమెల్లరము తదాజ్ఞం, గొనియే యేకార్యమైనఁ శ గొనసాగింపం
గను జాలువారము మఱి, పనియు నతం డెటుంగకుండఁ శ బంతముమీఱన్.

క. ఇంచుక సాగింపఁగ లే, మెంచు బరమేశ్వరాజ్ఞయే మునిపతిగా
వించెడునాజ్ఞయె యని భా, వించుట న్యాయ్యంబు లోకవిభు తలఁ పిదియే.

క. మీరును యోజింపుం డిఁక, ఘోరాటవి నిందునుండఁగూడునె భీతిక
వారిజనేత్రులు గాంచెర, క్రూరమృగావళిలును దిరుగ్గుం గాదె యిటన్.

౨౨౨

క. ఎల్లరఁ గాపాడంగా, బల్లిదులౌ వీరభటులఁ శ బనువుం డిందే
యెల్లియు నుండఁగవలయునొ, యల్లమునం దేమి మోనియుం దలఁచెనొకో.

క. మీమీభావంబులుక, మోమోటమిమాని తెల్పుఁ శ బూనుం డనుచుక
గోమలవాక్కులఁ దెల్పు, గా మోనిపయింగలట్టి శ గాఢామర్షన్.

౨౨౩

- క. అమరేంద్రుఁ డాదెగాఁగల, నమర్త్య లీవిధిని బల్కి యర్చుజనూతి
హిమశైలేంద్రుఁడు రామికి, గ్రమమేదో తెలియఁదగునుగదా మనకున్. ౨౨౭
- క. ఏమోకృత్రిమ విటఁగల, దీమాడ్కి సాగు పెండునే గంటిమొక
యీమనమాని గిరింద్రుని, దా మది యీభావ మూనె నని యెన్నకయే. ౨౨౮
- క. హరికి బార్వతి నీయక, గరమనురాగమ్ము గాంచెగద యని తలపో
సి రయమ్మున నీమనలం, దరలుండని పల్కెననుచుఁ యదలతుము దేవా! ౨౨౯
- క. అదెగాకయున్న గిరివతి, ముదమారం దోడ్కొని చనఁబూనక మనలక
మది నైనఁ దలఁచకుండనె, యిదియొక చిత్రంబుగాఁగ నీపు డెన్నఁదగున్.
- చ. మునివతిఁ బిల్వబంచి యొక న మూర్త మదెప్పుడో యీవనాంతరం
బును విడనాడిపోవుటకుఁ న బూనుటయెప్పుడో ప్రశ్న చేయుమా
వినఁబడుఁగాదె నారదునివృత్త మిదిట్లని యంతమీఁదఁ దో
చినయటు చేయఁబూనుదము న శీఘ్రమ యిప్పనిచేయ నెన్నమా. ౨౩౦
- చ. నలుపురుచూచి యీపనికి న నవ్వకయుండఁగఁ జేయవయ్య యో
జలరుహసంభవా! యనిన న శక్రముఖామరవర్యభావముల్
దెలిసెగదా యటంచు నలదేవమునీంద్రుని జీరియొంటిగా
బలికె మునీంద్ర! యేమొ హిమవంతుఁడు రాఁడిట నెంతచూచినన్. ౨౩౧
- చ. హరిఁ గొనిపోవ బంధుజను న లాదృతి వెంబడిరాఁగ వచ్చి ని
ర్జరపతిపూజ్యుఁ బూజలఁ గరం బలరించి యమూల్యభూషణాం
బరము లొసంగి బంధుయుతి న వాద్యసునాదము లొప్పుచుండఁగా
బురికిని దోడుకొంచుఁ జనఁబోలుగదా మరియాద చొప్పునన్. ౨౩౨
- ఉ. యామ మతిక్రమించెను మహాటవి బాలుర స్త్రీల వృద్ధులక
శ్రీముఖకామినీమణులఁ న జేర్చితి మింతకు శైలవర్చ్యుఁ డే
మో మరియాదచేసి పురి న కొప్పుగఁ దోడ్కొనిపోవునంచు నెం
తో ముద మొందు నీమనల నొక్కతృణంబుగ నెంచె నక్కటా! ౨౩౩
- మ. మరియాదల్ జరపింపకున్న మము భావమారత్నముల్ తీవ్రదృ
శ్యరపాతంబున నొంటు రంచెఱుగఁ మోసనైనాని! యీవేశలం
దరుణీచిత్తము నెవ్వగం బొగులఁగాఁ న దాఁ జేయఁబూనం డదే
వరుసక దుర్బలుడైన నీవిధమె యుద్వాహంబులక గాంచనా. ౨౩౪
- మ. మును పెడైన వివాహకాలములలో న ముగ్ధల్ ప్రచారంబు న
ల్ప నదేమాత్రము నీవు చూచినటు నేభావింపఁగాఁజాల నిం
తననేలా! యిప్పుడైన నాగిరివిభుం న డాప్తవ్రజంబుల్ తనుక
గని తెల్లక వరపూజచేసి హరినిక న గర్భాణసంసిద్ధికై. ౨౩౫

- మ. అరుదేరందగు నంచు బ్రీతివెలయం శ్రీబ్రాహ్మింపఁగా వచ్చు నా
పరమాత్మం దృణమట్లుగాఁ దలచి యేపాడిం గొనంబూనకే
దురహంకారము నూని యంతప్రరియందొడ్ హాయిగా నుండునా
సురమానీ! యిది పెండ్లి పెత్తన మటంచుక సుంత యోజంపవో. ౨౩౭
- చ. పిన్నులు పెద్దలుక గలిసి శ్రీ పెత్తన మెవ్వరు నీకొసంగి రే
మన్న నగాని లేదనుచు శ్రీ మాటలఁ దీవ్రశరంబులట్లు ని
న్నెన్నక క్రుష్ణురింతు రిది శ్రీ యీవెఱుంగంగను జాలవొక్కొ యే
మన్న నిఁకేమిగాని మరయోదకుగా నిట హెచ్చరించెదన్. ౨౩౮
- ఆ. ఇంతదనుకనైన శ్రీ నెటఁబోయినం బోవు, నింకనైన మనకు శ్రీ నెవరు దిక్కు
రమ్ము చెంతకనుచు శ్రీ సమ్మతిఁ బిల్చువా, రిట్టి కాటుకాన శ్రీ నెవరుగలరు? ౨౩౯
- చ. జరగినదానికేక వగవ శ్రీ శాస్త్రము సమ్మతిఁజూప దింకనుక
జరగఁగలట్టి కార్యమును శ్రీ జాగొనరింపకయుండఁ జేయఁగాఁ
బురికొలుపం దగుక దుహినభూధరవర్మనిఁ దామసించినక
హరియు నవర్షం బూను క్షణమైనను గాలముఁ బుచ్చరా దింకన్. ౨౪౦
- క. ఏ మాలోచించితివో, యోమానీ! యంచు నిర్జఘోతముఁ డగునా
తామరస సంభవుం డనఁ,గా మునియుక దీప్రకొవకలితుం డగుచున్. ౨౪౧
- క. మునుమున్నె తనదుచిత్తంబును గాల్చెడుక్రొధపహ్నిఁకొమ్మార్తికి నైదో
డనఁడగు పద్మజవాక్కుల, విని గ్రహచారం బి దేమివిపరీతంబో. ౨౪౨
- క. ఈనని నేనొనరింపఁగ, నోపుదు నని పూనుదినముననుండియు నిట్లే
చూపట్టు నంతరాయము, లేపగిది ఫలింపఁజేయ శ్రీ నిక నొనొక్కొ. ౨౪౩
- క. ఏలొకొ రాకున్నాఁడా, శైలమహేంద్రుండు పెండ్లిసందర్భమునక
జాలఁగ విఘ్నము లొదవుట, యేలోకమునందు నుండు శ్రీ తేర్పడ వినమే. ౨౪౪
- క. మఱచెనొకొ నామాటలు, మఱువకయేయున్న రాకమసలునె యెవరే
గఱిసిరో కుబుద్ధి యీలోక, గఱకంతుండు రాఁడుగద స్వరకార్యమునకై. ౨౪౫
- క. ఇచ్చటివారెల్లరు నను, గ్రచ్చట దూషింపఁ దివురకయె యుండంగక
జెచ్చెరఁ బోయెద హిమగిరి, కచ్చటివారికిని దెల్పి శ్రీ హరిరాక వెనన్. ౨౪౬
- క. తోడుకొని వత్తు నెల్లరఁ, గూడ దింక మసల నిందు శ్రీ గూడినవారలో
వీఁ డెవఁడు పెద్దయై మము, గూడం బనిచేయఁబండు శ్రీ గోరికనొందన్. ౨౪౭
- క. అనుచుం దలంచువారలె, కనుకక దూషింప నొరులఁ శ్రీ గదం బురికొల్పం
గను జూతు రోర్వఁజాలమి, జనియెద హరియాజ్ఞఁ బూని శ్రీ శైలంబునకున్. ౨౪౮
- చ. అని మది నెంచి శ్రీ హరిహదాబ్జములం గనఁబోయి యింతదాఁ
కను బరికించినాఁడఁ గద శ్రీ గ్రావము లెన్నఁ గఠోరముల్ జగం

- బునఁగలవస్తువారమున శ భూపతివానికి నెట్టివాడో ఛె
పునుదరమానె యట్టిడగు శ వర్వతునిం గరఁగించినాడఁగా. ౨౪౯
- ఉ. ఐనను నై జవృత్తి యపుడప్పుడు పాయఁగఁజాల కల్లనక
దా నొగి జేరుచుండు నిదిసై జముగాఁ దగు సృష్టి నెల్లెడక
మానిహితోపదేశమును శ మానసమందుఁ దలంపకుండఁ ద
ట్టెనఁ దొరం గనంగ నిపు శ దాతనిజేయఁగఁ బోయెడక విభూ! ౨౫౦
- ఉ. అందఱఁగూడి వత్తు నిదియంతయు నీయదియే యటంచుఁ దా
ముందె వచించె మీరు ననుభవోలఁగఁ చెద్దగఁజేసివార లె
ట్టిందఱు దన్పువాడనొ యదెవ్విధియో తలపోయఁజాల నై
నం దమనత్కృపాభరమునం బని దీని ఫలింపఁజేసెదన్. ౨౫౧
- ఉ. పోయెద నాహిమాద్రిఁ గనఁ శ బూన్కి వచించెదఁ గార్య మిట్లుగాఁ
జేయుమటంచు నాతఁడు ప్రసేదించి గాంచఁ దలంచువాడుగా
నే యలరారుఁ గాన నిపుడే మనలం గొనిపోవఁ బద్మప
త్రాయతనేత్ర! వచ్చు మరియొక యనక బ్రమదంబు నొందెడున్. ౨౫౨
- క. ఇట నాలసింపఁ దగదీ, యటవి మహాసాధ్వసంబు శ నబలల కిడు ముం
దెటుపోయి యెటులు వచ్చునొ, పటుశక్తిని గాల మెల్లభంగుల ఘనమా.
- క. త్వరపడఁగాఁ దగుతరుణం, బరిసూదన! నెలవె యనిన శ సఖలజ్ఞుండో
మురహరుఁడు మంచి దటులే, యరుగుమ యీవెండ్లి వెద్దవన నీవెకదా. ౨౫౩
- క. ఇరుదెసలవారి సవృత్తి, నరుదుగఁ గాంచంగఁ గల్గినట్టిమునిని నే
నొరుఁగాన నిన్నుఁదప్పం, దరమే సామాన్యులకుఁ గనక నీశక్తిన్. ౨౫౪
- క. అని పురికొల్పిన మునిపతి, పనివిని యొకక్షణములోనఁ శ బర్వతనాథుం
గనఁబోయి యేప్రయత్నం, బునుమాని విచారజలధి శ మున్గినవానిన్. ౨౫౫
- చ. మునిపతి శిష్యు నెప్పు కనభోలునొ లగ్న మదెప్పు డంచునే
వినఁగ నదృష్ట మొప్పునొ పరవిత్రముగాఁగ మదన్వయంబు నె
ష్టానరుపఁ జాలువాడనొ మహాత్తము శ్రీహరి నల్లుగాఁగ నే
గనుఁగొను లెప్పుడో యని నిశకామము చింతమునుంగు శైలమున్. ౨౫౬
- ఉ. నారదుఁ డంతఁ గాంచుచు మనసంబున నీతనిమోముఁ జూడఁగాఁ
దోరపుఁజింత మున్గినటులతోఁచెడుఁ గారణమేమొ దీని వే
సారక ప్రశ్న చేసి పలుకందములం బరికింపనెఱు నా
శ్రీరమణుండు నాపనిని శ సిద్ధిని బొందఁగఁజేయుఁ గావుతన్. ౨౫౭
- ఉ. యోజనచేసి యివ్విధి మహాత్తమవాక్కుల నిట్లుపల్కి ని
ట్లాజగదీశ్వరుండు సురగలందఱుఁ గొల్వఁగ వచ్చిఁచెంతనే

- యీజతనంబు సత్కలము యిచ్చువిధంబునఁ జేయనెంచి శ్రీ
క్రాజముఖామరాధిపు లహర్నిశమున్ దను సన్నుతింపఁగన్. ౨౫౯
- క. వేంచేసియున్న వాఁ డా, కాంచనచేలుని సమస్తకాంతౌప్రథునిం
గాంచఁగఁ దోడ్కొనిరాఁగా, నెంచక మ్రాన్పడినయట్టు యిందుంటిగదే. ౨౬౦
- ఉ. దిక్కులుపిక్కటిల్లెడు విధిన్ వినవచ్చెడు వాద్యమోషముల్
చక్కఁగ పీనులంబడవొ యిస్వంతము వేటొకచోట లగ్నమై
యిక్కడ శ్రద్ధలేనియటు యిప్పుడొనర్చితొ తోడుతున్నదే
యిక్కట! యిట్టిచేత మరెయిదాఁ దొలంగఁగఁజేయ కుండునే. ౨౬౧
- క. హేమారంభాముఖ సురభామిను లాహరిని గొల్పివచ్చిరి రాధా!
వామాక్షీప్రభృతులు హరి, రామారత్నములు వచ్చి యగ్రవముచెంతన్. ౨౬౨
- క. పరగు నరణ్యానిని శ్రీ, హరిఁగాంచుచు నున్నవార యిలన్
బరికింపఁగ నవరాధమై, ధరణీధరవర్య! యగును యెంతన్ మేలా. ౨౬౩
- క. లెమ్మా! పూజావస్తుగ, ణమ్ముం గొని నేను ముందు యిందువంగఁ గళ
త్రమ్మున్ బంధువులును మిత్రమ్ములు నినుఁగూడిరాఁగఁ దరలుము త్వరఁగన్. ౨౬౪
- క. అనిహెచ్చరింప మేనయ్యు, జనుదేరం గాంచి మానినస్త్రమ్ము డమ్మా
చనునే యిట్లాలస్యంబును జేయఁగ వచ్చినాచుపా హరి సురలున్. ౨౬౫
- క. అని నాలుగుదిక్కులకుం, దన దృష్టిం బరఁగఁజేసి యె
మనియెంచినాడ వీనను, గనరా దిటుఁబెండ్లిపనులు యివివినటుల్. ౨౬౬
- చ. హరి వసియింప నర్హమగు యిహార్హ మదేడ? విరించముఖ్యులై
సురలు వసింపఁగాఁ దగినచొప్పున నొప్పుగృహంబులేడ? మం
దిరములు తక్కువారి కని యిట్లినవెక్కడ? మానిరాజికి
శరణములేడ? యేపనియు యిట్లినజాడయె గానరా దయే. ౨౬౭
- ఉ. ఏమనుకొంటివో హరియు యిట్లెనురేశ్వరులున్ మహర్షులున్
నీమదికిం దృఢంబులని యిట్టికి దోచినయట్టు లెంచెదన్
నామన మెట్టియిక్కటులు యి నాటఁగనున్నదొ నీవెలుంగవే
భూమిధరేంద్ర! యింకయున యి బోదము లెప్పు విచారమేటికిన్. ౨౬౮
- చ. విబుధమునీంద్రుఁ డీగతిని యి వేయివిధంబుల దొందరించి ప
ల్కు బొగులుచున్ హిమాద్రి యనుకంప దలంగి మునీంద్ర! యిట్లు న
న్ను బలుక మేలె బంధువులునుం దెగిపల్కుఁగ నాలకింపకే
మి బదులు చెప్పకుంట నినుమించి మతోక్కుని నమ్మకేగదా. ౨౬౯
- మ. ఇదిగో పోయి ముహూర్తనిశ్చయము నేరడే చేయరానంచు శా
రదనేతం గని వేడి మూర్తమును శ్రీరాధామనోనాథుచెం

- త దమిన్ విన్నప మొప్పుజేసి యపుడే శ నాశిష్యమూలంబునన్
దుడుముట్టం దెలియంగఁజేయుదు మనోదుగ్ధింబు తెట్లొ చనన్. ౨౭౦
- క. ఆమాటవిన్నయంతనె, యేమాడ్కిఁ బ్రయత్న మెట్లులే నొనరింపం
శ్రీమానిసీమనోహరుఁ, డామోదము గాంచు నట్టు శ లరసి జతనమున్. ౨౭౧
- క. బనరింపఁ బూనుమా యని, మునివర! తెలియంగఁబల్కి శ పోయిలివిగదా
కనిపెట్టియుండి యిపుడే, మనమునఁ జింతించుచుండ శ మాటల పీనిన్. ౨౭౨
- క. ననుఁ గాఱియ పెట్టుట నీ, కును ధర్మముగాదు నాకుఁ శ గూర్చుపొతుండవ
య్యును దూలనాడఁ జెల్లునె, చనుదెంచుట న్యాయ్యమగునె శ సన్తునిచంద్రా!
- క. నేనేయత్తు మొనర్పం, గానేరను నీదనాజ్ఞఁ శ గావింతు నటం
చానాడె యొప్పుజెప్పితిఁ, గానన్ నాదోష మిందుఁ శ గనఁబడ దనఘా! ౨౭౩
- ఆ. ఇంతదనుకఁ గాచి శ యిది యేమటంచు నా, యింతిఁగూడి వగచి శ యేమిచేయఁ
దోచకున్న నన్ను శ దూటుట ధర్మమే, తలఁపవయ్య మదిని శ దాపసేంద్ర.
- క. పనిపిలిచే యంతేవా, సిని నొక్కని లగ్న మిప్పు శ సిద్ధించెను నీ
పును యత్తు పరుడ వగుమా, యని తెల్పుగ నింక నేల శ యాగ్రహ మూనన్.
- క. త్రికరణశుద్ధిగ నీపా, దకమలముల ముట్టి నాదీతప్పిం దినుమం
త కలుగదంచని శపథము, సకలజ్ఞా! చేయువాడ శ సత్యమువైనన్. ౨౭౪
- చ. అని తడఁబాటునొందుచు మహార్తునిబోలి వచించుపవ్యతేం
ద్రుని గని మాని యెంతయును శ ధూర్తత మ్రాన్పడ నాత్మకార్య మొ
య్యనఁ దలపోసి యియ్యదియు శ నారయ సత్యమే నేనె శిష్యునిం
బనునఁ బ్రమాదమొందితిని శ బాచిత మియ్యది నాకె యయ్యెఁగా. ౨౭౫
- సీ. డంబంబుగాఁ బల్కుటయుఁ దొల్ల నవ్విధి జరపకుండుటయునొక్కరుని రిత్త
దూటుటయు ననునీదోషముల్ నాకిప్పు తోడఁబుట్టువులుగఁ శ దోచుచున్న
వేమందు నీతని శ నెట్లు కార్యముడిర్తుఁ బెండ్లి యెవ్వది హరిశ్రీతిదముగ
సాగింపఁజను బ్రహ్మశక్రాదు లిననుఁ బరిభవింపఁగఁబూని శ పల్కుదు రింక
- ఆ. జక్రి పెద్దవగుచు శ సాధింపుమాయని, నన్నె పనిచె శిఖరినాయకుండు
నల్లె నాదును త్తమాంగమందున బరు, వావరింపజేసె శ నక్కటకట! ౨౭౬
- క. నాగరువమె నన్నెంతయు, నీగతి వగపాలుచేసె శ నేమందు నెవం
జేగల్పింతు నదెవ్విధి, గాఁ గార్యము నిర్వహింప శ గల్గుదు నింకన్. ౨౭౭
- ఉ. తోడ దదేమియున్ వగలు శ దోడనె కల్గుచునున్న వెన్నియో
తేపలుగాఁ బదింబదిగ శ దేవతలెల్లరు వేచియుందు రిం
దేవనియే నొనర్పబడ శ దిప్పు డొనర్పగలట్టి దేవయో
నాపరితాప మాపుజతనం బదియెట్టిదో చేయు లెట్టులో. ౨౭౮

- చ. శతమఖముఖ్య దేవగణసత్తము లెందఱో యుండ సన్నుని
ప్రతేతులు లెక్కకున్ మిగిలి ఓ చర్మచునుండఁగ నే నొకండనే
కృతమతి నంచు గర్వమున నెవ్వరినైన గణింప కివ్విధిం
జ్యోతమతినైతి నిం కెవరోకో నను బ్రోచెడువార లిత్రటిన్. ౨౨౨
- ఉ. సాయముచేయఁబూన నొకజంతువయ్యె గనుపట్ట దెట్టులే
నాయజుఁ డాదిగాఁగల సుధాశనులెల్లరు నన్ను దూలఁగాఁ
జేయనె కోరుచుందు రిది నీ సిద్ధము శ్రీహరిచెంత కేగినన్
జేయుము పెండ్లి నాకనును నీ జెప్పుదు నేమని చక్రిసన్నిధిన్. ౨౨౩
- చ. తెలియక తప్పచేసితిని నీ దీని ట్టుమింపుమ యందునేని యి
ప్పులు కిప్పు డిచ్చటం బలుకఁ నీ బాడియె పెండ్లికి దర్శివచ్చి కా
నల నివసించి యింటికి జగన్ బరిహాసము చేయకుందురే
నలుపురు లోకజాలముల నీ నారద! యేమన నేమిచెప్పుదున్. ౨౨౪
- శా. తప్పెందమైన గార్య మింకెటులు నే నీ దానిన్ సమర్థింతునో
చెప్పెంజెప్ప ముఠాంతకుండు మునుపే నీ సిద్ధించునే యిద్దియో
యప్పప్ప! పనియెల్ల నీయదియె నానయం దేమిభారంబు లే
దోప్పో తప్పో యొనర్పు మీవెయని యెన్నోసార్లు స్పష్టంబుగన్. ౨౨౫
- ఉ. దానఁగలట్టిభావమును నీ దత్తరతం దెలియంగ లేక యి
ట్లూనినగర్వభారమున నొక్కటియైన నెటుంగలేకయే
యే నఖిలంబొనర్తు నని నీ యీశునిసన్నిధి బల్కినాడ ని
ష్ఠినను నేనె తిట్టుకొన నీ నేమిఫలంబు పొసంగు దైవమా. ౨౨౬
- చ. ధరణిధరేంద్రుఁ డీతఁ డొకత ప్పొనరింపడు పెండ్లియత్తు మె
క్కరణి నొనర్పు శిష్యునిముఖంబున నన్నియుఁ దెల్పువాడ న
వ్వరును బ్రయత్నమంతయు విశవాహమహంబున కర్తారీతిఁ ద
త్పరత నొనర్పుమంటి నటుపాల్పడనైతి నొనర్పు నక్కటా! ౨౨౭
- ఉ. ఆయొకమాట తప్ప సకలార్థములందు మతిప్రగల్భతల్
పాయపు ముఖ్యకార్యమునఁ నీ బ్రజ్ఞ యెకింతయు శ్రద్ధమాన ద
య్యో! యిది దైవమాయయె మఱొక్కఁడు గాదని యి డ్దెఱింగితిన్
జేయఁగలట్టికార్య మెది! నీదిని గాంచు నదెట్లుచేసినన్. ౨౨౮
- ఉ. వచ్చినవారు పెండ్లికని నీ వాసవముఖ్యులు దిక్పతుల్ మహా
సత్పురితుల్ మునీంద్రులును నీ స్రష్టయు శారదలోనుగాఁగఁ గీ
ర్త్యచ్చతమించు సాధ్వ్యులు గుఱిత్తము ల్కాయశమొప్పు సంపదల్
పొచ్చుగనొప్పు యతులు మఱెందఱో దేవత లెంతో వేడుకన్. ౨౨౯

ఉ. కాననమందు వృక్షపరికల్పితవేశ్య ములందు నిల్చి యే
మో ననుగూర్చి పల్కుచు మహోత్సవదర్శనకాంక్ష లొప్పు నిం
కైన హిమాచలుండు మరియూదగఁ దోడ్కొనిపోయి పెండ్లికై
తా నటగూర్చియున్న గృహతల్లజరాజిని మమ్ముఁ జేర్చునా. ౨౯౦

క. అని యితనిరాకఁ గోరుచుఁ గనిపెట్టియె యున్నవారు శ కాలము యామం
బునకంటె హెచ్చుగడచెను, మనసులఁ గ్రోధంబు హెచ్చె శ మాట లింకేలా!

సీ. ఏప్రయత్నము చేయఁ గ డీగిరింద్రుఁడు నాదె యవివేకమని తేల్చెనది సూన్య
తమెయగు దైవమే శ తగినట్లు లీశాస్త్రి నాకొనరించె ననంగ నొప్పు
నిన్ని కార్యముల నే శ నెన్ని చేయంబూని యుండియు నొక్కశిష్యుని బనువక
యుండఁ గారణమేమియో తోచకున్నది శ్రీవిష్ణుమాయయే శ చెలఁగి నన్ను

అ. నావరించి యుండు శ నని స్పష్టమయ్యెడు, నిప్పు డూరకున్న శ నిందిరేశ్వర
డలుగకుండునే? బహులులల్కువాడ నే, మనుచు నెల్లుతీర్తుఁ శ బనిని దీని.

క. అని యొజించుచు ముందటఁ గనఁబడుచున్నట్టి శిఖరికాంతుని జూడం
గను లేనిదృష్టి యొప్పుఁగను మ్రాన్పడియుండె మానకలితుఁడుపోలెన్. ౨౯౩

చ. వినఁబడె నొక్కమ్రోత వినుపీఠిని బ్రద్దలుచేయుచుక దిశా
వనితల హరిసూత్రములు శ వారక పైకెగురంగ దిక్కరిం
ద్రనిచయ కర్ణముల్ బధిరతం గనఁగూర్చుచు బద్ధజాండ మొ
య్యనఁ బగులింపఁ బూనినటు శ లావనజంతువు లార్తిమ్రాన్పడన్. ౨౯౪

ఉ. ఏమగు ని ద్దకాండలయమే యనితోడఁగఁ జేయుచుక మహో
ద్దామముగాఁగ; నంతటనె శ ధాత్రియె యీనినయట్లు నిర్జర
స్తోమము బ్రహ్మవాసపులతో వడిమిఱుగ వచ్చె శైలరా
ట్టేమియుఁ దోడకే కనఁగ శ నెల్లవిధంబులఁ జూడ భీమమై. ౨౯౫

ఉ. ఎందు హిమాద్రిరా ట్టలరు శ నెయ్యడ నారదమాని యున్నవాఁ
డెందు నెసంగెడుక విడిదియిండ్లు సుఖాసనయుక్తిమిఱుగ
నెందు వివాహమందిర మహీనవిభూతి చెలంగనుండు రా
రెందుల కిమముక విడిది శ యిండ్లకుఁ జేర్పఁగ నేవకోత్తముల్. ౨౯౬

మ. అదిగో తార్క్ష్యిరథంబు దానిపయినిక శ హర్షంబుమిఱంగ సు
పద లొప్పారంగ భక్తకోటికిడు నాపద్మాక్షుఁ డుద్యత్పూజా
స్పదుఁ డున్నాఁ డతఁడే వివాహమహాకాంక్షల్ మిఱు నేతెంచె గాం
చుడగుం గన్నులపండువై తగుజగత్సంఘాధిపుక శ్రీవతిన్. ౨౯౭

ఉ. మంగళవాద్యయుక్తముగ శ మాధవుఁ దోడ్కొని రాఁగ బంధురా
జింగొని వస్త్రభూషణవిశిష్టపదార్థములక గ్రహించి మే

- నాంగన తోడరాగఁగఁ దుహినాద్రివిభుండు మహావిభూతిఁ బో
వంగఁ దగంగదా మసలవచ్చునె మీనముమేష మెన్నుచున్. ౨౯౦
- ఉ. మేమిటు తొందరించినను ఓ మే లిది యల్లె యొనర్చువార ఘం
చేమియు నుత్తరం. బిడఁగ ఓ నెవ్వఁడు పూనఁ డిదేమిచిత్రమో
మామొఱ లాలకించుటకు ఓ మైకొనువాఁ డొక్కడైన లేఁడె యీ
భూమిధరేంద్రచెంత నని ఓ పొంగెడువేడ్కలఁ బల్కు నర్జునుల్. ౨౯౯
- చ. కనఁబడసాగి రెల్లెడలఁ ఓ గాని బదుల్ పలుకంగఁ బూన నె
వ్వనికగు శక్య మాశీఖరిపర్యుండు మానికి ముందు నిల్చె న
మ్మనియు నదేజగంబునకు ఓ బుద్ధిని బంపెనొ కాని దారువే
యనఁదగు నట్టులుండె నిక ఓ నందులకుఁ బదు లేట్లు వచ్చెడున్. ౩౦౦
- తే. భంగసంగతిలేని యావార్ధిభంగి, హిమగిరీంద్రుని పురవర ఓ మెల్లనుండె
నొక్కమాటయుఁబల్చంగనొకఁడు లేమి,నంత హరియాజ్ఞ బద్ధజాడరిగెనటకు.
- చ. అరిగి హిమాచలేంద్రుఁ గని ఓ యాతనిముం దొకశుక్కుదారు వ
ట్లరయఁగ నొసురర్షివరు ఓ నప్పుడు గాంచి పితామహుండు నే
సరసిజనేత్రునానతిని ఓ జయ్యన వచ్చితి బ్రహ్మనాముడఁ
సురమునివర్య! యేటికిటఁ ఓ జోద్యముగా నిలుచున్నవాడవో. ౩౦౨
- ఉ. వచ్చినకార్య మేమనుచు ఓ స్వాంతమునం దలపోయకుండఁగా
వచ్చునె న్యాయ్యమే యిదియు ఓ వాసవముఖ్యులు నీపురామిచే
జెచ్చెర వచ్చినా రిటకు ఓ శ్రీహరియుఁ దయచేసె నిక మే
మిచ్చట నెందునుండు మిఘడేని పచింపుము సత్కృపానిధి. ౩౦౩
- ఉ. చాలును నీవొనర్చినప్రళయస్తవహాత్మకకార్యదీక్షయుం
జాలు నిటం బొసంగిన విశాలసవర్యలు మాట లేల మే
మోలిఁ జనంగ నుత్తరువె ఓ యోముని పెండ్లికిఁ బెద్దవొటయే
చాలును వేలువచ్చినటు ఓ సుతసమందుచుఁ బోవు టొప్పుగా. ౩౦౪
- చ. తడిసిననుల్కమంచము విభంబున బిట్టిబిగించుకొన్న ని
ప్పుడు పనిసాగునయ్య, మమురబోటులఁ జంపితి వింతదాఁక న
య్యడవుల నుండఁజేసి మరియాదలు నేర్చుకొనంగవచ్చు నీ
కడ నికఁ జాలుఁజాలు మృతకల్పలఁగా మము నెంచినాడవే. ౩౦౫
- చ. దనుజులు దైత్యరాక్షసులు ఓ త్వత్పరికల్పితదేవకార్య మి
ట్లనుపమరీతి సాగఁగని ఓ యార్చుచుఁ గేలి యొనర్పకుందురే
వనజదళాక్షుఁ డిప్పు చనవచ్చునె వచ్చినత్రోవబట్టి య
య్యెనె యటఁ బెండ్లియం చడుగ ఓ నేమనిపల్కుదుమేము వారితోన్. ౩౦౬

- ఉ. సిగ్గొకయింతలేక సురసిద్ధుల నీపనిచేయుడంచు నీ
వగ్గతిఁ బల్కి తప్పు మరలియాదలఁ బాల్పడఁ జేయఁజాలకీ
విగ్గిరిచెంత నిప్పుడిటు యేమియుఁ బల్కక యుండఁజెల్లునే
యగ్గరువంపుఁబావఫల యీ మార్తుల నిన్నలయింప కుండునో. 302
- శీ. తగుదునమ్మాయనఁ యీ దగిననానుడిరీతిఁ దలయెత్తుకొని యెవ్వోధమున నింకఁ
దిరుగంగఁగలవా యోదివిజులలోన; నీమితకుఁ బూర్వమే యెన్నోకలహ
ములను గల్పించి మోపులఁ గాంచి నాడనం చాత్త గర్వంబున యే నెల్లె యిపుడు
పార్వతిపెండ్లిని యీ బండితు లవుననఁజేసి మెప్పునుగాంచునాన గనిన
- తే. వాడవోయేమొ మమ్మెల్లఁ యీ బంతమలరఁ, బిలిచిపిలిచి యిప్పుట్టునఁదెలియనట్టు
లూరకుండినఁ దప్పునే యువిదమిన్న, లెల్ల నవ్వలె చాలు నిం యీ దిట్టులుంట.
- చ. జతనము నిర్వహింపు మీదె యీ చక్రధరుం డరుదెంచె శాస్త్రచో
దితమగు పద్ధతుల్ వెలయఁ యీ దృష్టిగఁ బూజలఁ దప్పఁబూన్పు ప
ర్వతపతి నెల్లవారికి నీవాసములకా వడిఁ జూపఁ బంపుమా
మతివిభవంబువేర్చి నలఁమానినిఁ జక్రికఁ గూర్పు వేగమే. 303
- క. తారాచంద్రబలంబుల, నారసి నీవేకదా మహామతి వగుచుకా
సారబలాన్నిత లగ్నము, నేరిచితివి నిశ్చయింప యీ నిర్ణరమానీ! 304
- ఆ. లగ్నబలము దగఁజేలంగుఁ గార్యంబని, శాస్త్ర ముండుఁగాదె యీ సన్మనీంద్ర!
యట్టిరీతి లగ్న యీ మది నిశ్చయించితి, ఫలము గల్గవలదె యీ భవ్యగతిని. 305
- క. ఏమన్న నూరకుండిన, నేమి యొసర్పంగలార యీ లీన న్ననుచుకా
నీమది నెంచితివొకొ యిదె, తామరసాకుండు పీల్చఁ యీ దలఁచెకా నిన్నున్.
- క. చనుదెమ్మా దేవర్షి, యనుచుం దనుపొచ్చరింప యీ సంతట స్మృతి రా
మునియంతటఁ గనులను ద్రి, మ్మెను ముందు గిరింద్రుఁ గాంచెఁబృథులతరాత్మన్.
- ఆ. పార్శ్వమందు నిల్చిపలుకుచున్నవిరించి, యంతఁ గాంచి త్రపయ్యనలముకొనఁగ
మాటలాడలేక యీ మఱిమఱి కంపితాంగంబు చూడ వింతగా నెసంగ. 306
- క. జలజాసనా! నమస్కృతు, లెలమికా గ్రహియింపు మనుచు యీ నింతపలుకుచుకా
వెలయుమహాధికా దిక్కులఁ, గలయం గాంచుచును బాదకమలములపయిన్.
- ఆ. వ్రాలి “పాహి”యనుచు యీ భక్తిభరంబున, లేవకున్న తనయు యీ లేవనెత్తి
కరుణ లోననిముడఁగఁగాఁ జేసికొని యిట్లు, పలికె వింతయర్థములు గలుగఁగ.
- క. తనయా! యేమిది దుఃఖంబును గాంచెద వేమియయ్యెఁగ బూనినవని యీ
వనటం గాంచిన వ్యర్థమె, యనునూహ చెలంగుచున్న యీ దాత్తకా నాకున్.
- క. కారణమేమో మోసం, బీరితిం జేసె నెవ్వఁ యీ డెఱిగింపుము త
త్కారణమనీమని నిత్యజే, సౌరిపురం బంధు నుండఁ యీ జక్క నొనరుతున్.

- క. పరమేశ్వరుకార్యంబున, కురువిఘ్నము గల్గజేయునధ్యతుఁ డింకన్
శిర మెత్తుకొని జగంబులఁ జరింపఁగాఁ జాలువాఁడె శ సంయమివర్యా! 3౧౯
- క. తెలుపుము సాగిన దెల్లం, దెలిసిననీయట్టివాని శ ధీమహిమం బి
ట్టులు వ్యర్థమా నటంచుం, దలచంజుము మున్న దెపుడు శ తాపసివర్యా!
- క. ఇపుడేటికొ నీచేసిన, శపథంబిటు వ్యర్థమయ్యె శ సంయమివర! నీ
కృపకు బాత్తుండేకా,దె పర్వతేంద్రుం డదేటి శ కిపు డిటుమాతెన్. 3౨౦
- క. మునివర! యశ్రుకణంబులు, కనుఁగవ నిండంగ నేడ్వఁగా నేటికొ య
వ్వనజాతుకురుణ సర్వంబును ఫలియించుకొ విచారమును మాను మిఁకన్.
- క. అని లేవనెత్తి యభయంబు నిచ్చి యాశీతగిరివిభుం గాంచి మునీం
ద్రుని దుశఖికారణంబును, వినిపింపుమ సాగినట్టివిధ మీపనిలోన్. 3౨3
- చ. సరసిజసూతి యిట్లుడుగ శ శైలవిభుండును భక్తిమీఱఁగా
జరగినదెల్ల దాడుక వేసం దెలియంగను విన్నవించె న
త్తరుణమునందె బ్రహ్మాయును శ దాపసులం బిలువంగఁబంచి ని
ర్జరగురుముఖ్యులం గలిసి శ రమ్యసఖాస్థలి జేరియంతటన్. 3౨౪
- చ. హిమగిరిశేఖరా! యిచటి శ కెల్లర మల్లరమేశుతో వివా
హమునకు వచ్చినారము ప్రహర్షముమీఱఁగ నిమ్మనీంద్రువా
కృము నెఱనమ్మి నీపలుకు శ లారయఁగా నినుమంతయైన దో
షము కనరాకయున్నయది శ సర్వము సంయమిదౌ ప్రమాదమే. 3౨5
- చ. స్ఫుటముగఁ దోచె నెల్లరకు శ సూనృతవాక్యము నీదియౌ మఱే
మిట జరగంగనొనొ నిను శ నే నడంగంగఁ దలంచినాడె నొ
క్కటి దలపోయఁగా వలదె శ కాంచనచేలుడు వచ్చి దేవతా
పటలముఁగూడి వే మరలి శ పర్విడె నన్న విసంగ న్యాయ్యమే. 3౨౬
- చ. త్రిదశలు పద్మజన్మండును శ దేవపతుల్ తనుఁగూడిరాఁగ నా
రదువచనంబు నమ్మి ఖగరజాపయిం దమిఁ గూరుచుండి శ్రీ
మొదలగుధర్మపత్నులు ప్రసాదమునం దనవెంటరాఁగ వ
చ్చి దను గిరింద్రనాత్మజయుఁ శ జే గ్రహియింపమిఁ బోయె వ్యర్థుడై. 3౨౭
- చ. అనుచు జగంబులందుఁ గడు శ నల్లుకొనుంగద దుర్యశంబు దా
నినివిన నర్హమే మనకు శ నీవె తలంపుము పర్వతేంద్ర! నీ
తనయను బిల్వబంపుము నీతాంతము కన్గొనెదం దదాశయం
బును ముదుకండఁగానఁ దనబుద్ధిని దెల్పును లజ్జ నొందకే. 3౨౮
- ఉ. ఆవల బోలినట్టిపథ శ మారయువాడె నటన్నఁ బర్వతుం
డావిధ మెల్లచందముల శ న్యాయ్య మనందగియుంట నట్లులే

నావరపుత్రిఁ బిల్వేద మనంబునఁ గల్గినమాటఁ జక్కఁగా
వే వివరింపు మంచుఁ బదివేలతెఱంగుల నొక్కించెప్పెదన్.

329

ఉ. కాని మఱొక్కమాట వినఁగాఁ దగియుండును మీకుఁ బద్మజ
న్దా! నలినాక్షి యిందఱు విసంగ వచింపఁగ లజ్జనొందునో

• కాన మదీయపుత్రిఁ గనఁగాఁ దమరే యొకకొందఱిపై యీ
మౌనినిగూడి రా నట సమస్తము మీకెఱుంగంగ నయ్యెడున్.

330

క. ఇది మంచిదనుచు మీనె, మ్మదికో రుచియించునేని స మద్భవమునకున్
సదయులరై దయచేయుండు, విదితమగున్ దుహితృచిత్తవృత్తం బందున్.

క. అని ప్రార్థించిన బద్మజఁ, డనునార్యా! యిద్ది సత్య సమగ్ర దప్పక నే
మునివరులగూడి వచ్చెద, వినియెడఁ ద్వత్పుత్రి వల్కు స వృత్తాంతంబున్.

క. తరువాత న్యాయవద్ధతి, పరమాదరణీయమగుటఁ స బరికింతము వే
యరుగుద మచ్చటి కిఁక నన, సరసిజజన్మప్రభృతుల స సంతస మలరన్.

333

క. పిలుచుకొనిపోయి శుద్ధాం, త లనన్తఱివేదియందుఁ స దగునాసనముల్
విలసిల్లుచోట నుపవి, ఘ్నులఁగా నొనరించి లోనఁ స జొచ్చి కొమరితన్.

334

క. పరికించి పద్మసంభవుఁ, డరుదెంచె న్నిన్నుఁ గాంచు స నాదరమున ని
ర్జరమాని లోనుగా ముని, వరు లొకకొందఱును గూడ స వచ్చిరి తల్లి!

335

చ. హరి చనుదెంచెనంట సురలందఱు నారదునాజ్ఞఁ బెండ్లికై
పరమముదంబు నొంది తమభార్యలగూడి విమానపంక్తిపై
నరుదుగ వచ్చిరంట యిట స యత్ను మదెద్దియుఁ జేయకుంట నే
నరిగి సవర్యలం దనిపి స యందఱు దోడ్కొని రాకయుండుటన్.

336

క. కారణ మెద్దియొ యని య,వ్వారిజసంభవుఁడె మానివద్యులతో వే
సారక వచ్చెను నేనును, గారవమునఁ దెల్పితి నిటఁ స గలవార్తలనున్.

337

క. అంతటఁ బద్మజఁ డెంతయు, వింతనుగని నిన్నుఁగాంచి స విమలాశయ మ
త్యంతముఁ దెలియఁగఁ గోరిన, నంతిపురిం జేర్చినాడఁ స నర్హం బనుచున్.

338

క. కొందఱె యచ్చట నున్నా, రందఱ మర్యాదఁ గాంచి స యాశయమును నీ
డెందమునఁ గల్గదానిని, సందేహముమాని తెల్పు స సారసనేత్రా!

339

క. మోమోటమి యించుకయే, నీమాటలు దెల్పురాదు స నిర్మలచిత్తం
జేమాడ్కిఁ దోచుఁజేయునో, కో మానిని తెల్పు పెల్ల స నొప్పుంజుష్టి.

340

క. సముఖమున రాయబారము, విమలమతుల్ తలఁతు రెల్లవిధములఁ దగ దం
చు మదిఁ గలట్టి తలంపులఁ, గమలాసను మ్రోలు రెల్పు స గాదివిప్రుతీ!

341

చ. అని తను హెచ్చరింప బరమాత్మ తపోవసమందు ముందుఁ దె
ల్లినశుభవార్త నెప్పుడికి స బ్రీతి వహింపఁగఁజేయఁ దత్ఫలం

- బున కిది కాలమంచు నలభూతపతి హరు శంకరున్ నరం
జను భయభక్తులొప్ప నొకసారి తలంచి మహాత్మ! నీనుడుల్. 3౪౨
- మ. ఫలియింపంగను జేయునత్సమయ మిభ్యుంగిన్ సమీపించె ని
స్తులభక్తి భజియింతు నీవదములన్ శ్రీ దోడ్డో ఫలింపంగ ని
మ్మల రమ్మా! సభయందె నీదుశపభంగున్ సర్వగీర్వాణు
ర్యలు దిగ్భ్రాంతి నెసంగఁ దీర్పు సకలార్తుల్ నన్నెగిరి బాయగన్. 3౪౩
- చ. కలవిలపాటు గాంచ కలకంజదళాక్షునిసూను మ్రోల నే
దెలివెద నీవు తెల్పినవిధిం బయికార్యము దీర్పుభారముల్
నిలిచె ద్వదీయశీర్షమున శ్రీ నే జనుదాన విరించిచెంత కం
చలరుచుఁ దండ్రితోడ జలజాసనుసన్నిధి కేగెఁ గన్నెయున్. 3౪౪
- ఉ. వేదికమీఁద నున్నవిధి శ్రీ వింతలుపర్వగ నయ్యుమాంగనన్
బ్రోదిగఁ గాంచి యార! సురపూజ్యుని శంకరు జెట్టపట్టగా
నే దగియుండు నీనుదతి శ్రీ నిమ్మని యజ్ఞతఁ జక్రధారికి
దాఁ దలఁచెన్ ద్వితీయగ నొకసర్వగ శక్యమె యేరికైననున్. 3౪౫
- క. మూలప్రకృతియె యాయమ, యేలా! సందేహమొంద శ్రీ నీక బోధింపం
బోలదు భావమె తెలియం, జాలును నాకార్య మిదియె శ్రీ చక్రి తలపిడే. 3౪౬
- క. ఈరితిం దలపోయుచు, సారససంభవుఁడు కన్నె శ్రీ సవిధిగనె నమ
స్కార మొనర్చిన విధిహిత, సారాభీష్టకసిద్ధి శ్రీ చానరొ యగుతన్. 3౪౭
- తే. అనుచు దీనన లిచ్చి మర్యాద కెంతో
వింతపాడమఁ గూర్చుండుమా శ్రీ వెలఁదిమిన్న
యంచు జనకునిచెంత సర్వమగురీతిఁ
గూరుచున్నట్టి యునుఁ బల్కె శ్రీ గోరి కలర. 3౪౮
- చ. అమ్మా! నీతలవెల్లఁ దా నెఱిగిన శ్రీ ట్లానంద మొప్పారఁగా
నివ్వానీంద్రుఁడు మమ్ముఁ బెండిలికటం శ్రీ చెన్నే వచింపంగరా
దమ్మాడ్కిం బలుసారులే పిలిచె మే శ్రీ మమ్మాట లాలించి స
త్సమ్మానార్హతమున్ మహామహిమునిన్ శ్రీ సంపత్ప్రదన్ శ్రీహరిన్. 3౪౯
- క. పిలుచుకొని వచ్చినారము, తెలియక యిటు సాగినట్టితెఱఁ గెల్లన్ ద
ప్పులఁబట్టఁగూడ దిశ నీ, తలఁపె యెఱుంగంగ నిచ్చు శ్రీ తగునని తోచెన్. 3౫౦
- క. ముదుకుండ నీజనకునకున్, వదలం దగనట్టిసఖుఁడ శ్రీ వామాక్షీ! నీ
మది కెదితోచిన నయ్యది, వదలక వాక్రువ్వవమ్మ శ్రీ భయపడ కిచటన్. 3౫౧
- క. అని యిట్లు హెచ్చరించిన, విని వారిజనేత్ర పతికె శ్రీ వినవయ్యా! నా
మనసు స్వయంవరమునఁ బ్రతిగొనఁ దగునని యెంచెడు నట్లుకొరుద్దు జేయన్. 3౫౨

- క. వీనిపించెద నాచద్ధతే, జను దెంచినవారిచెంత శ సువత్సర్దముల్
కన రెండుగడువ మూడవ, దనబడు వర్షంబురాంగ శ నలరెడు బాలున్.
- క. నాతల్లి యంకఘపయ్య, నాతండ్రియె యునుపవలయు శ నానాదేవ
వ్రాతము చూడంగ నెవ్వం, డాతని బయికెత్తు నతని శ నాత్మేశ్వరుగన్. 3౫౪
- క. కైకొనియెద నీచద్ధతి, నీకుక నాతండ్రికెంతో శ నెమ్మి నిడు నటం
చాకాంక్షించెద నిదియే, నాకొరిక వేటులే దనక విని యజుడున్. 3౫౫
- చ. మనసున వింతనొంది యిది శ మానిని కెన్న శుభప్రదంబెయకా
నని తలపోసి తస్యంబకుని శ యాశయ మెన్న దరంబె యేమిపం
చిన నటుచేయుట వరము శ చెప్పినయిప్పులు కెన్న న్యాయ్యమే
యనఁదగు గాని వేటుగతి శ నాడిన న్యాయవిరుద్ధమే యగున్. 3౫౬
- చ. ఒకక్షణకాల మిప్పగిది శ నూహలుసాగంగ నూరకుండి యో
వికచసరోజనేత్ర విన శ విష్ణయవకా నిది యట్లొనర్ప నా
కొకవిధినే ననర్హమను శ నూహ జనింపదు న్యాయసమ్మతం
బింకఁ దడవేల యిప్పునికి శ నీకొనువారము నే నమర్త్యులన్. 3౫౭
- చ. గిరివర! యీవిధానమునఁ శ గేవలసమ్మతి నొందువాడవం
చరసెద నేమనంగలవా శ యన్న గిరిశుండు సంతసంబె యి
క్కరణి నొనర్ప నెవ్వనిని శ గాంతునిగాఁ గొనునో వచింపరా
దురుతరసంశయావళిలే శ యొప్పెడుఁ బైవయి నామనంబునన్. 3౫౮
- ఉ. కన్నియగాన లోకములఁ శ గన్నడు నాచరణంబులందు నే
కొన్నిటనే నెటుంగ దొకకొరిక్కి మదింబొడకట్ట నందుబా
గున్నదొ యోగె యున్నదొ యి శ దొప్పెడు నిట్లని నిర్ణయింపఁగా
నెన్న సమర్థురాలనుచు శ నించుకయైనను దోష దోషిధి! 3౫౯
- చ. కనుకనె తోచినట్లుగ నశుండమనోద్రఢిమంబుగల్గిన
ట్లనువుగఁ జెప్పె రాఁగలుగునాపద లించుకయే నెటుంగ దే
మనఁగలవాడ నింకఁ దమ శ రెన్ని మదాత్మజ మేలుగోరి యే
పని హితమంచుఁ జెప్పెదరొ శ వారక దానిఁ దలక ధరించెదన్. 3౬౦
- ఉ. శీతగిరిండ్రుఁ డిప్పగిదిఁ శ జెప్పిన స్రష్టయు నాలకించి త
చ్చేతము తృప్తినొందుగతిఁ శ జేయఁదలంచి గిరిశ! నీతనూ
జాతకు శాశ్వతంబయిన శ శర్మము గల్గెడుభంగి నీజగ
ద్వారము మెచ్చునట్లుగ వివాహము సాగెడు సంతసింపుమా. 3౬౧
- ఉ. ఈవిషయంబునందు మది శ నేమియుఁ జింతల జొన్నకుండుమా
భావివిశేషముల్ గనెడు శ భాగ్యము గల్గును నీకు మేనతో

నీవిధమెల్లఁ జెప్పుము నిరీహుండవై కనుచుండు మింక నీ
వేవిధి యత్నముకా సలుపఁనెంచుట మేలొ యెటుంగఁ జెప్పెదన్. 3౬౨

క. నాకూతు స్వయంవరమునఁ, జేకొనుఁ బతి నెల్ల దేవసీద్ధాదులు ను
శ్రీకులు రాఁదగు నేఁ డని, యేకడలం దెల్పుడగునొ శ యేమఱి కిప్పుడే. 3౬౩

ఆ. చాటఁబంపు మనుడు శ సంతసం బిగురొత్త
నచలవర్షుఁ డపుడె శ యద్రిగలుగు
శిఖరముఖములందుఁ శ జెలఁగుదేవాళుల
కెఱుకపఱుపఁ బంపె శ నెల్లభటుల. 3౬౪

క. మునుముందె పెండ్లి వేడుకఁ, గన వచ్చినవారె కానఁ శ గనఁబడ రెందుకా
వినిపించితి మొకశంకరు, ననుచరులే విని రటంచు శ నాభటవర్షుల్. 3౬౫

క. తెలిపిన వీని ముదమందుచు, జలజాసనముఖుల కెల్లసంవాసార్థా
మలహార్త్యంబుల నేర్పఱి, చి లలి స్వయంవరమునకుఁ బ్రసీద్ధస్థలమున్. 3౬౬

క. పరమేష్ఠియనుమతంబున, ధరణీధరవర్షుఁ డెంతో శ తమకంబున నుం
దరమండప మేర్పఱచెను, సురవర్షులు దానిఁగాంచి శ చోద్యంపడఁగన్. 3౬౭

క. అంతట నాపార్వతి శు, ధ్వాంతమునందుండి శంకరా! పరమేశా!
వింతగదా నీమహిమం, బింతయనం జాలువా, రశదెవ్వరు సృష్టిన్. 3౬౮

క. ఇంచుకభేదంబుగ నా, గించితి నీమాటయే యశక్తమిమకరుణా
సంచయుండవు ననుఁ బాలకా, ముంచెదవో నలలములనుఁ ముంచెదవో విభరా!

క. తెలియంగఱాల నేనీ, పలుకుల నెఱనమ్మి యట్లె శ పలికితి స్వామి!
తలఁపుమ యిచటికి రాఁగా, జలజాసనముఖులు హరియుం శ జను దెంచి యిటన్.

క. వీమో తలఁచుచునున్నా, రేమాడ్కి మదీయభాగ్య శ మిప్పుడు ఫలింపం
గామహారా! యున్నదియో, యేమాత్ర మెటుంగఁజాల శ కిటఁ జింతిలుచున్.

ఆ. ఉన్నదాన ననుచునుమ తన్ను ధ్యానింపఁ, బ్రేమతంతు వాకటానేమ మలరఁ
దన్నుఁ బ్రోత్సహింపఁ శ దరలె భూతేశ్వరుఁ, డాదిదేవుఁ డగుశశాంకధరుడు.

సీ. ఇరుకరంబుల మహాహీంద్రకంకణములు పరమాత్మతత్త్వంబు శ బయలుపఱుప
నవ్యరుద్రాక్షకుండలముల దీప్తులు దిగ్విది క్తమసులఁ శ దెరలఁజేయ
వాసుకిముఖ భోగివర్యహారంబులు పరమేశ్వరత్వంబు శ సరిగఁదెలుప
నరుణజటాభూషణామలశశిరేఖ నిరుపమవిభవత శ నెఱి వచింప

తే. హస్తీవర్తాంబరము నిరీహతను జాటఁ, గరవిభూషణ మృగశాబకము కృపైక
సింధుపనుమాట నెంతయుఁ జెలఁగి చెప్ప, వృషభ వాహనుడే తెంచెనెలమిమిగుల.

ఉ. లక్షలొ కోట్లొ యంచును జెలంగుచు లెక్కిడ లేక వన్న గా
ధ్యక్షుండు భోగముల్ ముడువఁ శ దక్కినవార లిఁకేరు శక్తులీ

- త్ర్యక్షునినై న్యసంఖ్య యిదే యశాను వచింపఁగ నంచు దేవతా
ధ్యక్షులు చూచుచుండి రెదగలం దొకవింతలు పయ్యచుండఁగన్. 32౪
- ఉ. చుక్కలు నేవకాకృతులఁ శ జోద్యముగా ధరియించి వచ్చెనో
యక్కజమే యిదంచు సురలండలు చూచుచునుండ నందివై
నెక్కి త్రినేత్రుఁ డీశ్వరుఁ డహీనవిభూతి చెలంగ వచ్చె నే
దిక్కుననుండి వచ్చెనొకొ శ దేవవిభుండని మానులుం గనన్. 32౫
- ఆ. ఎల్లభూతములను శ హృదయగతుండయి, దిరుగఁ జేయుచుండు శ దేవవిభుడు
చిత్రరూప మలరఁ శ జేరె స్వయంవర, మండపమున కాత్మసమహిమ మలర.
- చ. హరుఁ డరుదెంచె నన్ననుడి శ యంతటఁ గర్ణయుగంబులం బడన్
హరియును బ్రహ్మముఖ్య విబుధావళితోఁ జను దెంచె వేడ్క ని
ర్జరతరుణీమణుల్ మఱియు శ రాధయుఁ దక్కినవిష్ణువత్సు లా
దరమున పచ్చి రమ్మహముఁ శ దా రొగిఁ గాంచెడునూహ లుబ్బుఁగన్. 32౬
- చ. నిరుపమరత్న కాంచన విగిర్జితమంచములందు నెల్ల ని
ర్జరవిభు లాహిమాద్రి భటసత్తము లెంతయు భక్తి జ్ఞాపఁగా
హరిహరపద్మ గర్భ లొగి శ నం దుపవిష్టులు కాఁగఁ గూరుచుం
డిరి మహా మెట్లు సాగునొకొ శ నీరదవేణియు వేని కబ్బునో. 32౭
- ఉ. బాలకు నెవ్వనికొ శిఖరివర్చునిభార్య నిజాంశసీమవై
లీలఁగ నిల్పుకొన్న నవలీలఁగ నాతని నెవ్వఁ డెత్తఁగాఁ
జాలునో యాతనిం బతిగఁ శ జాన గ్రహింపఁగ సమృతించె నం
చోలి వినంబడుకొ సురగఁగోత్తముఁ డెవ్వఁ డదృష్టమతుఁడో. 32౮
- చ. తెలియఁగఁ జాల మింక నలగ్ధీరుని గాంతుము కన్నులార నం
చలరుచు దేవతల్ పలుకునానుడు లంబరవీధి నిండె నే
జలరుహనేత్రపుత్రుని విశాలవిభూతి నెసంగువాని భూ
ధ్రులన దా గ్రహించునొకొ శ తత్తనయుం డెటు లుండువాఁడొకొ. 3౨౦
- క. అనుచుం గొందలు పల్కం, గను దద్ధని నిండె నెల్లకడల నలహిమా
వనిభృద్వర్యుడు పద్మా, సను కనుసన్నను గ్రహించి శ సంతస మలరన్. 3౨౧
- చ. తనవని యిట్టులయ్యె నని శ తద్దయు వంతల గుందుచుకొ మహా
మునిగణమందు నుండ కొకకొమూల నదెట్టులొ కూరుచున్నయ
య్యనఘుని నారదుం బిలిచి శ యాతనిఁగూడి నయంబుమీఱు నీ
తనిదగు 'సాజ్ఞాచోప్పననె శ తాను సమస్తము నిర్వహించుటల్. 3౨౨
- చ. సురగణ మంతయుకొ వినఁగఁ శ జొక్కపుఁబ్రీతిని జెప్పి యమ్మనీ
శ్వరుఁ గొనిపోయి స్వీయగురుసద్గముఁ జేరి కుమారిఁ జీరి య

- మృహ! భవదాశయబు మునిమండనుఁ డీతఁడు మంచిదే స్వయం
పరమును జూటఁబంపుమనె నీ వాక్యము దాని ధరించితిం దలన్. 3౮౩
- క. అక్కరఁజె గార్యమంతయుఁ, జక్కఁగ సాగించినాడ నీ శంకరముఖ్యుల్
దిక్కుల్ పిక్కటిలంగా, నక్కజముగ వచ్చినార నీ లందఱు తల్లి! 3౮౪
- క. నీవన్నమాటయే యగుఁ, బావన మద్దానిఁ జేయఁ నీ బాటిల్లు శుభం
బావనిత కంచుఁ బద్మజుఁ, డావేళ వచించెగాదె నీ యావిధముననే. 3౮౫
- సీ. వాస్తుశాస్త్రమురీతి నీ భాసిల్లునట్లు స్వయంపరమండప నీ మలరఁజేసి
యుచితానసంబుల నీ నొప్పుగాఁ గూరిచి వచ్చినవారల నీ భక్తిమీఱ
నాయాయి తావుల నీ నర్హాసంబులఁ గూరుచుండఁగఁజేయు నీ నేరుపుగల
యట్టిభటావళి నీ నందుఁ జేర్చితి వార లల్లెయొనర్చి రోయ్యమరవరులు
- ఆ. శంకరాబ్జనేత్ర నీ శతధృతు లమరేశుఁ, డింకఁగల్గు నట్టియెల్ల నిర్జ
రులును గూరుచుండి నీ రెలమి మించఁగ నింకఁ, దరలీరమ్మ వేగ నీ తల్లి కాన.
- చ. జననిని గూడి వచ్చి త్రిదశ ప్రభు లెల్లరు చూచుచుండ రెం
డనఁ దగునేండ్లునిండి సకలంగారుచుల్ తగుబాలు నేరికొ
మ్మననయమొప్పు నీజనని నీ యంకముపై నిడుకొన్న వాని నె
త్తు నెఱడొ వాడు నీపతియె నీ తొయ్యలి నీపలు కిద్దియేకదా. 3౮౬
- క. ఆరితిగఁ గార్యంబుఁ గుమారీ! సాగింపు మింక నీ మండపమునకుఁ
జారుతరవేష మొప్పుగ, రారమ్మా! తల్లిఁగూడి నీ ప్రాణేశుఁ గొనన్. 3౮౭
- క. అనుటయు సారదముని నీ, వనినట్లే యొప్పుకొంటి నీ మజ్జభవాదుల్
చనుదెంచిరి తడవేటికిఁ, జను దెమ్మా! నెమ్మి మదిని నీ సుధిలఁ గొమ్మా! 3౮౮
- సీ. తొలిజన్మములను నీస్తులపుణ్య మెద్దాని నొనరించితివొ కానియొప్పుమీఱ
సర్వసువర్వులు నీ శంకరమాధవుల్ పద్మాసనుండును నీ భవ్యమూర్తు
లలరారుచుండ స్వయంపరమండప రత్న సింహాసనరాజిఁ గూరు
చున్నారు నీరాక నెన్నుచునున్నారు దయచేయవమ్మ నిర్దంపుఁబ్రీతి
- తే. నెవని రెండేండ్లునిండిన నీ యీడుగల్గు
బాలునిం గోరుదువొ వానిఁ నీ బరమసాధ్వి
మేనకాంబయు నంకముమీఁడఁ గూరు
చుండఁ బెట్టుకొనుంగాక నీ యురుముదమున. 3౮౯
- క. ఆకొమరుని నేత్రీదశుఁడు, ప్రాకటతావక సుభాగ్యోఫలముగఁ దానే
వీకమెయి నెత్తఁగలఁడో, నీకాంతుం డగు నతఁడు నీ నీరదవేణీ! 3౯౦
- క. ఇదిమటువకు నీదగు నెమ్మది జూతువుగాక యట నమర్చ్యులలో నో
ముదితా! యబ్బాలుని నే, త్తడగినవా రెంద ఱనుచు నీ దత్తురమత్తె. 3౯౧

- క. అనునప్పలుకులలోఁ గల, ఘనభావం బెఱిగి మునియ్యకాని మహాదే
వ్రునిశక్తి నెఱుంగఁ డీతం, డనుమానము నొందె బం దెభ్రమండు మనసునన్. ౩౯౪
- క. ఆకామరుఁ డెట్టివాఁడో, యేకప్రములేక యెత్త శ నెల్లరకు నతం
డేకరణి సాధ్యుడగునో, శ్రీకంఠుని శక్తియెట్లు శ చెలగునో సభలోన్. ౩౯౪
- క. ఈముని యెఱుంగం జాలక, నామీఁదఁ గృపాతీతమునన్ బందెం బో
కోమలి యేటికి నిడి తని, వేమాటును హెచ్చరించు శ వెట్టితనమునన్. ౩౯౫
- క. కనుఁగాని యితఁడు శంకరు, ఘనశక్తి సభాంగణమునఁ గ గడు వింతగ నే
మనక చనుదాన నిప్పుడు, మునివెంటఁ వాంఛఁ దెల్పఁబోల దితనికిన్. ౩౯౬
- వ. అని యూహించి జనకానుమతింగొని చని జననికవ్వార్తఁ దెలుపుటయు
నవ్వామలోచన సంశయాకులస్వాంతయగుచుం బుత్తిక నేమనంజాలక తదృశ
గ్యం దెట్లులున్న నట్టులగు నన్నతలంపునం గూఁతుంగూడి పయనంబుచేయ
నిశ్చయించె నంత. ౩౯౭
- క. గిరివర్మఁడు మునివర్మఁడు, పరమామోదంబుమీఱు శ భటతతి గోలువన్
సురలెల్లఁ జూడఁగ సభాంతరమున కేఠెంచి రన్నదమ్ముల్బవోలెన్. ౩౯౮
- ఉ. అన్నులమిన్న యెప్పు తనయంబనుగూడి సభాంగణంబునం
గన్నులపంటగా మనకుఁ శ గానబడున్ మఱి యేకుమారు నె
త్తన్నలినాఱి తల్లికడఁ శ దానిడు నామెయు నంకపీఠికం
గ్రన్ననఁజేర్చు నేమివలకంగను బూనునొ పర్వతేంద్రుఁడున్. ౩౯౯
- క. ఎపు డివియన్నియుం గనబడు, నెపుడెప్పుడు నేన నేన శ యూహలకు ని
క్కపుశక్తి నెత్తువాఁడ ననువలకులన్ వినఁగఁ గృతఁ గనంగొన నగునో.
- క. అని యందలివారలు నొక్కనితో నొక్కరుగఁ బ్రీతి శ గడలుకొనంగా
ననుమానముడిగి చెప్పుకొనను బూనిరి వింతగాఁ గనంబడుకతనన్. ౪౦౦
- ఉ. అంతట నూత్న తేజము ముఖంబుజనీమ కనంబడంగ నొ
క్కింత త్రపాభరంబు మొగమించుక పంచునటుల్ ఘటంప బల్
వింతగ వీక్షణావళులు శ వెల్పుడుచున్ సభనున్న దేవతా
సంతతి కెంతో యచ్చెరువు శ స్వాంతములం గలిగించుచుండఁగన్. ౪౦౧
- సీ. కొశేయయుగ్మ సంక్రాంతతనూపల్లి యుత్తమాచారసంపత్తిఁ జూడ
బొందుగా నడుగుఁదగ్గముల నుంచునోయ్యార ముత్తమజాతిత్వమొప్పుదెలుప
నీడు దనవతాస్యహిమరుచిబింబము సాధ్వీస్వభావంబుఁ శ జాటుచుండ
గరగతసితదామకము మనోగతసాధు కాంతౌవిశేషంబుఁ శ గనఁగఁజేయఁ
- తే. జన్ము డొదవనినడక విశాలభాగ్యమొప్పు జెప్పఁగఁబూనంగననుమ యపూర్వ
స్థితిసంపదయే యిట్లుఁచెలఁగె ననుచు, దోడఁజేయుచు దనతల్లితోడ వచ్చె.

ఉ. 'అసభఁ జేరవచ్చుటయు శ నయ్యమరోత్తములెల్ల రయ్యమా
భాసురభాగ్యరేఖఁ జెలువంబును గాంచి యయారె యివ్వధిం
జేసినసృష్టి యిద్దియె విశేషవిధిం దగునంచుఁ జెప్పనా
నానగనీరుహప్రభవు శ నాత్మపవిత్రమ యయ్యె దీనిచేన్.

రంగ

—౧౭ స్వయంవర విశేష మహాత్మ్యము. ౧౭—

చ. అనుకొనుచుండి రంత నచలాత్మజ మేనయు ముందుఁ బోవఁగా
వెనుకొని వచ్చి నెచ్చెలులు శ వేడుకమై దనచుట్టు నిల్వఁగా
మునిపతి నారదుండు గిరిపుంగవుని బురికొల్పి నెల్లరుక
విన నతఁ డెట్లు పత్మను గభీరరవంబు దిశాళి నిండఁగన్.

రంగ

చ. సురవరులార! నాదుహిత శ షోడశవర్షవయస్కు యీసభాం
తరమున నున్న దీయమ యుదారగుణాధ్య స్వయవరంబు నాఁ
బరఁగు పథంబునూనియె వివాహము చేసికొనంగఁ గోరు నం
దరయ విశేష మొండుగల శ దయ్యది యిట్టిదటంచుఁ దెల్పెదన్.

రంగ

సీ. ఇందుఁ జేరినవారయందు నేనుచరితకడ నున్న బాలు నిక్కముగ రెండు
వర్షములే చన శ వఱలువానిం బ్రీతిఁ గొనివచ్చి మేనాంకమున నునుతును
వాని మీలోన నెవ్వం డెత్తు నవలీల నాతని నాపుత్రి శ యాత్మనాథుఁ
గావరించును బఱం శ బీవిధిజెల్లును భాగ్యయత్నమున నీవరపణంబు

తే. పెట్టబడె నంచు నెఱుంగనా శ నిట్లు లిప్తు, సాగు నీయత్నవంబు ప్రశస్తరీతి
నిందుఁ బాల్గొనఁబూను వారందురేని, సిద్ధపడియుండుఁ డిద్ది నాశచేయుమనవి.

క. అని విన్నవించి నారద, మునియుం బద్మాసనుండు శ మొదలగువా రె
ల్లను సమ్మతింపఁగాఁ జని, వనితామణి యోర్తు సభనుభామినులందున్.

రంగ

క. కనఁబడఁగ నామెచెంతనె, తనయుండు రెండేండ్లునిండి శ తార్తీయీకం
బనఁదగు వత్సర మప్పడె, చనుదేరఁగ నుండువాని శ సకలాంగరుచిన్.

రంగ

ఆ. పరిధవిల్లువాని శ బాలుని గాంచి యా, సాధ్యవేడి యామె శ సంతసమున
నొసఁగ లాలనములనొగి వానిఁ దన్నుచు, దెచ్చి తనదుభార్యకిచ్చె నంత.

ఉ. మేనయు సంతసంబు దనమేనున నల్లకొనంగ నాన్నరా
రా ననుగన్నతండ్రి యుడువరాజు సమానము నీమొగంబుతో
నా ననవచ్చు నంచుఁ బ్రియమారఁగఁ గైకొని యంకపీఠికం
జానుగఁ గూరుచుండఁ గడుం శ జాతురియొప్పుగఁ జేసె నంతటన్.

రంగ

ఉ. శంకరునాశయం బవోకసారియు నిష్ఫలమౌట సృష్టియం
దింకను జూడఁగోరుమతిహీనుండు కానఁగరాఁ డటంచు నే
ణాంకుని బ్రస్తుతింతురు మహర్షులు గావున బాలకుండు నా
వంక గణేశతేజఁ డయివర్ధిలుచుండె మహేశునూహచేన్.

రంగ

- ఉ. బాలుని గాంచినట్టి సురవర్యులు వీని నదెట్లు లెత్తెఁగ్గాఁ
బోలును వీనితేజ మలఘాఘనితేజముఁ గ్రిందుచేయఁగాఁ
జాలు నితం డెవండో కనఁసాధ్యున మయ్యెడు నిద్రి మాయకాఁ
బోలు నటంచు లేవఁగను ఓ బూనకయుండిరి గ్రావముల్ వలెన్. ౪౧౩
- ఉ. మంచముహూర్త మిద్ది గుణమండితులార! యిదేల యంచు యో
జించుట ధర్మ మేతమకుఁ ఓ జెప్పెడువాడనె యత్ను మెల్లఁగా
వించుట ముఖ్య మయ్యెదియు ఓ విస్తృతమా ఫల మిచ్చు నీయఁగా
నెంచకయే యడంగు నదియెట్లులు లొల్లనె నిర్ణయింపనొ. ౪౧౪
- చ. పురుషులు యత్నుమున్ దగినబుద్ధి నొనర్చుట ధర్మమాను గా
పురుషులు సత్ఫలంబు గనఁబోలునొ లేదొ యటన్న శంకనుం
దురు జతనంబుమాని యదిదోషవిదు త్తమ సమృతంబుగా
దరసిన మీరు నట్టివిధ ఓ మాత్మఁడలంపక యెత్తఁ బూనుఁడీ. ౪౧౫
- చ. అని హిమవంతుఁ డెంతయును ఓ హర్ష ముగల్గఁగఁ జేయుమాటలన్
వినయముమీఱఁ బ్రసన్నునను ఓ విక్రమసంపదఁ జూపఁబూన క
య్యనిమిషులుండ నంత హరునాశయముల్ పురికొల్పు నొక్కరొ
క్కనికిని బొరుషంబు గలుగంగ బలుకంగఁ దొడంగి రంతటన్. ౪౧౬
- నీ. ఒక్కఁడు సీతంబునుండి లేవఁగఁ బోవ నొకఁడు నీకేటి కం ఓ చుడువఁబూను
నింక నూరకయున్న సీలఁ బొరుష మె మాయు నని లేవ నొకఁడుండనాపునొకఁడు
బాలునెత్తఁగలేనె ఓ యేల యూరకయుండ నని లేవఁబోవ వల్లను నొకఁడు
వీనినెత్తి కుమారి ఓ నేను గైకొనువాడ ననుకొన వేటొకఁ ఓ డకట యనును
- ఆ. సురలయందు నిట్లు ఓ పరిపరివిధముల, యత్ను పరత దానినడఁచుపథము
చూడఁ బడుచునుండె ఓ సురపతి యంతట, సాహసమున లేచి ఓ చనియె నటకు.
- క. వామాక్షి యదరె భుజమది, వేనూలు పడంకె నీకుఁవిషమఫలంబే
రా మది దలఁచెడు నోసు, త్రామా! యని యానిమి త్తర్రాజియె చెలిపెన్. ౪౧౭
- క. దానం దలఁకక యటఁజని, మేనాంకమునం జెలంగు ఓ మేటికిశువుఁ జే
బూనిక నెత్తం దలఁడడ, గానంబడె మేరు భూధ్రుకలాకృతిగన్. ౪౧౮
- క. కదలింపనైన జాలక, మదిఁ దోచినసిగ్గు తన్నుఁ మ్రాన్పడఁ జేయం
గదలకయె యుండె నదిగని, పదపద యింకేల యనుచుఁ ఓ బల్కె నొకఁడటన్.
- క. అందలు నవ్విరి దానికి, బృందారకనాథుఁ డెడఁ బ్రశృద్ధార్తు లొగిం
గుండఁగఁజేయఁగఁ జనియెఁ బురందరుగతిఁ గాంచి యట సురలో చిత్తములన్.
- క. ఔరా! యితఁ డెవ్వనికు, మారుఁడొ సామాన్యుఁ డనుచు ఓ మదిఁ దలఁచితి మీ
తీరుగన నెవ్వఁడో యిట్టిరూపున వచ్చె ననుచు ఓ నిష్కండు తోచెన్. ౪౨౦

- క. కాకున్న నిట్టిపం దెవ్వ, దే కాలమునందు నిడుట శ యింతదనుక నే
యేకడల నైన వింటిమె, శ్రీకాంతుడొ శ్రీగళుండొ శ ఛేకొన వలతులే
- ఉ. ఇంకొకఁ డీకుమారవరు శ నెత్తఁగఁ జాలఁ డటంచుఁ బల్కుచుకొ
బింకముమాని యుండఁ బృథివీధరవర్మఁ డమర్త్యులార! యే
శంకలు మానినండు గురుసత్త్వముఁ జూపుడు కైకొనంగ నొఁ
బంకరుహాక్షి నాతనయఁ శ బార్వతి నీశ్వరతం జెలంగుచున్. ౪౨౪
- క. ఒకఁడైన నమర్త్యులలో, నీక నేఁ బోయెదఁ గుమారునెత్త ననుచుఁ బూ
నిక కలవాడు కనంబడఁ, డకటా! యిక నేమి యనఁగనొ నిర్జరతన్. ౪౨౫
- క. కొలది నిమేషము లిట్లే, పలుకక వారుండ సాగెఁ శ బరమేశుఁ డెదం
దలఁడఁగ నుత్సాహం బది, తలసూపెం దివిజవర వితానమున నొగిన్. ౪౨౬
- క. నేనని నేనని పోవం, గానెంచిరి దివిజు లంతఁ శ గడుముద్దుగ నే
కానంబడు నబ్బాలుని, మానక యెత్తంగఁ జని సుమగ్రబలంబున్. ౪౨౭
- చ. కనఁబడఁజేసియుం దుదకుఁ శ గప్తముమీఁడఁ గదల్చునైన జా
లని తమపాపపుంబులు బలంబులు వ్యర్థములే యటంచుఁ దోఁ
చిన చనినంత వెన్నఁకీటు శ చెడ్పడి యందలు సూరకుండ నా
వనజదళాక్షుఁ డాత్మఁగలవాంఁచ బయల్పడ నీక లేచెదాన్. ౪౨౮
- మ. కమలాక్షుం డిటు లేవఁగాఁ గనుఁగొనంగఁ గల్గ నప్పార్వతీ
ప్రమదార్తము నెప్పునంబు భయసంభ్రాంతమ్ము కాఁగాఁ దదా
ర్థిమదింగాంచి శశాంకశేఖరుడు తృప్తి గాంచఁగాఁ జేసె న
వృత్తుగా నొప్పు భుజంబు వైకెగురు చిహ్నంబుం గనంజేయుటన్. ౪౨౯
- చ. తొలుత రవంతసంశయము శ తోఁచెను గాని యనంతగంబె మేలే
గలుగునటంచుఁ దెల్పు నిజకాయగతామల చిహ్నముల్ మనం
బెలమిఁ గనంగఁజేయఁగ నిశ్చేష్టము పండునటంచు నమ్మియే
కలవిలపాటులేక కుతుకంబునఁ గాంచుచు నుండఁ జక్రినిన్. ౪౩౦
- ఉ. తామరసాక్షుఁ డంత సురతల్లజు లెల్లఁ గనుఁగొనంగ నా
హైమవతీనితంబినియు శ నట్టె తనుంగన వేగపోయి య
క్కిమలబాల హస్తమును శ గోరి కరంబునఁ బట్టుకొంచు నె
మ్మోము దరస్థితంబునఁ బ్రమోదభరంబును దెల్పుచుండఁగన్. ౪౩౧
- మ. కదలింపం దమకించి శక్త్య మెటులే శ గామిక విచారించి పా
ర్వదు రారా! యిది యేమటంచుఁ దనశౌర్యం బెన్నుచుకొ వింతయాఁ
గద యీచంద మటంచు నెంచ గరయుగ్గంబుకొ వడింజూడి యె
త్తఁ దలంపుంగొని బాలుఁ డించుకయు నెత్తకారామి సూఘించుచున్. ౪౩౨

- మ. బలమెల్లఁ వెలయుంచి విక్రమముఁ జూపంజాలు యత్నంబునఁ
బలుసా రిట్టటుపొర్లఁ జేయఁగను బూసనఁ దాన నబ్బలకుం
డలఘుండొట స్థిరత్వమూని యచలంబట్లుండ సంవానముఁ
దొలఁగంబెట్టి యనూనశక్తిమెఱయఁ ఁ దోసానర మొప్పాఱగన్. ౪౩౩
- క. కదలించఁబూని యించుక, వదలినపరిధాన మట్టైబాగుగ బిగియిం
చి దనమహద్భుతశక్తిని, గదియించి కదల్చు నెత్తఁగఁ బూనుటయున్. ౪౩౪
- క. ఆతఁడు శైలంబట్టులు, భీతిం గన కెలమిఁబూని ఁ వింతవికాసం
బాతఁజీ గనఁబడనుండెను, శ్రీతరుణీనల్లభుండు ఁ చేతులు నొవ్వన్. ౪౩౫
- చ. తనువున స్వేదబిందుసముదాయమె కన్నడనుండె; బద్ధజం
డనుకొనినట్లులే యయిన ఁ దంచు విచారము మానియుండె న
వ్వనరుహనేత్రు నారదుండు ఁ వారక చూచి విచారసాగరం
బుననె మునింగి భూరుహముఁబోలి యిదేమని యాత్మ నెంచుచున్. ౪౩౬
- ఉ. ఊరకయుండె; నంత హరుఁ ఁ డున్నతపీఠమునుండి యల్లనఁ
సారసనేత్రుఁ గాంచు చెదఁసాధ్వికి వేడుకఁగూర్చు బూని మే
నారమణీసమీపమున ఁ నారదునింగని పిన్ననవ్వు గం
భీరతర్కారథముం దెలుప ఁ వేడుకలూరఁగఁ బోయి బాలునిన్. ౪౩౭
- తే. ఇత్తుదండము భూరికరీంద్ర మెట్లు, లీలఁగైకొనునో యట్లు ఁ శూలికైని
బట్టుకొని యెత్తి కూర్చుండఁబెట్టె నవల, జయజయధ్వానములు మింటఁసందడింప.
- క. కురిసెఁ సుమవృష్టి మహే, శ్వరుమీఁదఁ దేవదేవ ఁ జయజయ యను శ్రీ
కరశబ్దజాల మెల్లెడ, సరగున వ్యాపించె నంత ఁ సంతస మలరన్. ౪౩౮
- మ. హిమశైలాత్తజ తండ్రిపంపున మహాహీంద్రాభిహారక మహా
త్తము దేవప్రభు శంకరుం గనుచు వింతఁ దేవతల్ గాంచఁ ద
త్కమనీయోత్తమకంతమందు నునిచెఁ ఁ గాంతామణుల్ చూడఁ గ
ల్పమహీరుత్సితపుష్పదామకముఁ బ్రాగ్భాగ్యప్రభావాధ్యమున్. ౪౪౦
- ఉ. చప్పటు లుప్పతిల్లె నట ఁ సంతసముం దెలుపంగఁజాలి యీ
యొప్పులకుప్పుఁ గోరినటు ఁ లొక్కటియుం గొఱలేక యుండఁగా
నిప్పుడె సాగె నెంతటి యదృష్టమొ యంచు సతీమతల్లు లొ
క్కప్పు డదేగొఱంతయును ఁ నందక యుండంత మీమె యంచొగిన్. ౪౪౧
- క. ఆశీర్వాదింప మానిమ, హేశుల్ సద్భాగ్యరాశి ఁ యీయింతియె యా
నీశాను మదిం గోరి సు, రేశునిఁ దాఁబడసె నట్టులే చిత్రముగన్. ౪౪౨
- క. ఈమెంబోలు నదృష్ట, శ్రీమహితలు గలరెయ్యెరులు ఁ సిద్ధించు నితే
కామితములు దృఢభక్తిని, దేమార్ద్రమునం దలంప ఁ నింతుల కెల్లన్. ౪౪౩

- క. అని సంభాషించిరి త, త్వి నాకపాణియును దన్ను శ బృందారకు లె
ల్లను జూడంగ హిమవంతుని, తనయవరింపంగఁ బ్రీతి శ దఖ్యోత్తంగన్. ౪౪౪
- తే. ఆమెపార్శ్వమునక నిల్చె శ సంత దేవ
దుందుభులు మ్రోయుచుండంగఁ శ దుహినశిఖరి
మేనయుం దోడరాంగ నామృడుని నర్పన్
పాద్యముఖములఁ బూజించె శ బ్రమదమొప్పు. ౪౪౫
- చ. సరసిజసూతి చక్రియును శ సంతసమొందుచు దానిఁ బైకి నె
వ్వరికిని దోషనీయని స్వభావములం దగియుండి; రంత శ్రీ
హరి విజయంబు గాంచుమికి శ నాత్మల దుగ్ధము లొక్కసారి ని
ర్భరగతి నుబ్బ దేవతలు శ వాసముఖ్యులఁగూడి తెంపునన్. ౪౪౬
- మ. ఇది యేమో యొకమాయపన్ని నటులే శ యెన్నందగుంగా సరో
జదళాక్షుం డొకచిన్న బాలకుని వర్షద్వంద్వమే నిండి యె
న్నఁ దరం బెవ్విధిఁగాకయుండునతనిక శ నైజప్రభావంబు మా
యఁ దదుత్సంగమునుండి యెత్తుటకుఁ దా శ నర్హుండు కాఁడాయెఁగా. ౪౪౭
- ఉ. ఇంతకుమించు చిత్రము మఱతెయ్యది యుండును? గాన మాయయే
యింతవిచార మేల మనఃమియహిభూషణుఁ జుట్టుముట్టి యీ
కాంతను బల్కిమీఱ మురఃఘస్తరుదేవిగఁ జేయు టొప్పు మా
యాంతకుడయ్య నివ్విధిని శ నర్హకు నెత్తకయుండు కేలొకో. ౪౪౮
- క. నేరపరియయ్య నొకతటి, సారం బెడలంగ శతులఃపంచన్నయా
పారావారంబునఁ బడి, ధీరహితునివలె నడంగుఁ శ దీప్రవిధిగతిన్. ౪౪౯
- ఉ. కావున నీమురాంతకుని శ గారవము న్నిలువంగఁ బూనుటే
దేవగణైకకృత్యమగుఁ శ దెప్పున లెండు మహాస్త్రజాలముక
శ్రీవిభుఁ డిచ్చమెచ్చునటు శ చేపచెలంగెడురీతిఁ దాల్చి భూ
తావళిఁ గొల్వనుండు త్రిపురారిని మార్కొనుఁ డెంతోపూనికన్. ౪౫౦
- చ. అని పురికొల్పుకొంచు దితిజాంతకుడౌ హరియాజ్ఞలేక దే
వనికర మట్టె యుద్ధమునఁ శ బౌరుషముక వెలయింపఁబూని యీ
శుని నలుఁదట్లఁ జుట్టుకొని శ శూలగదాసిముఖాయుధంబులక
గొని యనినేయ నూల్కొనిరి శ కొంకొకయింతయు లేక యత్తఱిన్. ౪౫౧
- ఉ. శ్రీపతి యావిధంబుఁ దనఁచి త్తమునం దలపోసి వారిచూ
పోషు కర్షమాఫలము శ నొయ్యనఁ గల్గుట మంచిదే యటం
చాపనిమాన్వఁ బూనక మహామతి గావున నూరకుండె వా
ణిపతి యట్టెయుండె హరునిర్భరశౌర్యముఁ జూచువేడుకన్. ౪౫౨

- చ. నిలునిలు మెట్టు లిప్పడఁతినని గొనఁజాలుదు వింక వంచకా
జలరుహపత్ర నేత్ర నొకశుభద్వమునక మతిహినుఁజేసి యి
మ్ముల విజయంబు గాంచినటు ॥ పొంగుచు బార్వతిఁ బెండ్లియాడఁగాఁ
దలఁచితివేమొ సాగునొకొ ॥ దంభములీయవి మాకుఁగటన్. ౪౫౩
- ఫ. అరుదుగ బాలునొక్కని మహాద్భుతశక్తిఁ జెలంగువాని ని
ర్భరపటుసత్త్వయుక్తుని సభాస్థలి బార్వతీతల్లి యంకమం
దురుతరమాయఁ బన్ని చెలువొప్పుగ నుండఁగఁజేసి వాని నె
వ్వరు కదలింపఁజాలనటు ॥ బాపురె! చేసితి వట్టిమోసమున్. ౪౫౪
- చ. కనఁబడఁజేయువార మిటఁ ॥ గాలగళా! శరచాపధారివై
యని యొనరింపు మంచు సురశలందఱు భీకరశౌర్యసారముల్
కనఁబడఁజేయఁ బూని తమశకంబున నాయుధపంక్తివైవ నూ
ల్కొని తమచేతు లెత్తుటయుఁ ॥ గొందలమందిరి తత్సభాసదుల్. ౪౫౫
- మ. వివరీతంబు లిఁకేమిసాగునొకొ యీ ॥ విశ్వేశ్వరుం డూరకే
శపథంబుల్ వినుచుక మనంబున మహాశాంతంబు పూనంగ నే
రుపదేశింతురొ యాయుధంబుల మహాద్యోగంబునక వైవఁగా
నిపు డుంకించిరి దేవవర్య లిఁక నీ ॥ యీశుండు సక్రోధియై. ౪౫౬
- మహాప్రగ్ధరః—
విలయాగ్ని జ్వాలమాలా ॥ వితతభయద రుడ్వీక్షణం బెఱొపూన్కి
గలనక వ్యాపింపజేయక ॥ తూమున దివిష ॥ త్కొండముల్ భస్మవహఁగా
వలదంచుక బల్కువా రెవ్వరుగలరు సభక ॥ బ్రహ్మాయుక మాన మూనెక
జలజాతుం డూరకుండక ॥ జనుఁగద యిఁక నీ ॥ సంగరం బాపు తెట్లొ. ౪౫౭
- తరళ. ముసులయందును, దీని నాపఁగఁ ॥ బూసువార లదెవ్వరో
కనఁగఁజాలము సుంతయైన నిఁకక గిరిశుండు క్రోధియై
తనతృతీయ విలోచనంబు నితాంతరూపము విప్పఁగా
మనసునం దలపోయునట్లును ॥ మాన మీమన కొప్పెఁగా. ౪౫౮
- చ. అనుకొను చుండునంతట మహామతి శంకరు డాదితీయరా
జుని గని హంకృతిధ్వనులఁచే గనఁ జిత్రముగాఁగ మ్రాస్తడం
గ నొనరిచెక భుజావళిని ॥ గంజదళాతుండు బ్రహ్మాయుం గనుం
గొని తగుపాచితంబు జరగంగద యంచను కొన్నయట్టులే. ౪౫౯
- చ. జరగె నమర్త్యకోటి కిఁక ॥ శంభునికోప మడంచువార లొ
క్కరయినఁ గానరా రనుచుఁ ॥ గన్గొనుచుండఁగ నారదుండు శం
కరుఁగని తన్మఖంబున నికామము వెల్లెడు క్రోధవహ్నిదు
ర్భరమని యెంచి దేవతల ॥ బాహువులం గని చింతపైకొనన్. ౪౬౦

సీ. తానుబంచినపని శ్రీ మానక చేయుట శ్రీ పతియాజ్ఞను శ్రీ శర్మములను
 ధరియించి తా నేమి శ్రీ పరుషవాక్కులు పల్కినను సైచియుండుట శ్రీ వనజనేత్రు
 నందుగలట్టి నేయ్యమున శంకరుతోడ బోరాడుటకు దగ్గరబూనుకొనుట
 శివునిహంకృతిచేతఁ శ్రీ జేతులు స్తంభించియుండుట యేమి చేయుటకు దోష
 తే. కుండుటయుఁ గాంచి యాదేవతోత్తములకు
 నప్పు డలవడియున్నయా శ్రీ యాపదలకుఁ
 జిత్త మెంతయుఁ బెనుదుగిఖ శ్రీ సింధువునను
 మునుఁగ శంకరు బొగడ నిఘోషిల్లి భక్తి. ర.౬౮

చ. పరమకృపాంబుధీ దురితభంజన దేవవరాద్రితాంధ్రీపం
 కరుహయుగా ప్రవన్నజనకాండ సముద్ధరజైకకృత్య, ని
 ర్జరరపు గర్వసంహరణ శ్రీ శాశ్వత, భక్తసురద్రుమా మహే
 శ్వర! సకలాపరాధముల శ్రీ సైపుము జాల్పడఁ జంచలాత్మడన్. ర.౬౯

సీ. నీశక్తి నెఱుంగంగ శ్రీ నేరరు బ్రహ్మాదు లట్టిసీశక్తి నే శ్రీ నరయంగలనె
 జాల్పడఁ గావున శ్రీ శంకరా! యజ్ఞత దురహంకృతిని బూని శ్రీ తోచినట్లె
 కార్యంబు సఫలంబుగాఁ జేయ నేనె యంచీకార్యమునయందు శ్రీ నెలమింగంట
 ఊమియింపుమా దేవ శ్రీ నీకును భేదముఁ గల్పించు శ్రీ వాదములకు
 తే. నీయకొంటిని దెల్వయు శ్రీ నించుకైన
 గలుగదయ్యెను జక్రివోషలుకులఁ గల
 భావ మెఱుంగంగ లేనైతి శ్రీ బరమపురుష
 యిద్ది నాయపరాధ మం శ్రీ చెఱిగితి నిట. ర.౭౩

క. అది యేమిమాయయో నా,మది సుంతయుఁ జక్రధరునీమాటలఁగలదే
 యది భావమంచు యోజింపదు; నాన్వారితం బదెంత శ్రీ పాపకృతంబో. ర.౭౪

మ. పలుతేపల్ హరి హెచ్చరించినను మోద్యావంబు సుంతైన న
 ప్పులుకుల్ దేనిని బోధచేయు నిటులే శ్రీ పద్మాక్షుఁ డీభావముల్
 దెలుపం గారణమేమి యం చరయ యత్నింపంగనుం జాలకే
 యలనుం బోలి చరించితింగద మహాత్మా! సైపు మీతప్పలన్. ర.౭౫

ఉ. కాలము సర్వభంగుల నికామము యోజనచేసి చూడఁగాఁ
 జాల సమర్థమా నెఱుంగఁజాలరు తద్గతు లిట్టివంచు వే
 దాలయులంచు గీర్తిగనినట్టి సరోరుహజన్తముఖ్యులం
 చోలి నెఱింగినాడ నిపు శ్రీ డోవరమేశ్వర! సత్య విద్వియా. ర.౭౬

ఉ. కర్తము కాలసంగతిని శ్రీ గార్యములకా ఫలియింపఁ జేయుఁగా
 శర్మమొ దుగిఖమో యదె యొసంగుచునుండును జాల్ప లెల్లరీ

మర్త మెటుంగఁజాల కభిమానము నూని సశింత్రు కర్తవ్యం
వర్తితులే పయోజభవవాసనముఖ్యులు మాట లేటికిన్.

౪౬౭

మ. ఇది నేమున్నె యెఱింగియుండియు నదేమేమాయ నస్వప్ననో
యదియెల్లఁ స్మృతిగోచరంబగుట సుఖత్రైవణ మహాదేవ! లే
దిదియే చిత్రము విష్ణుమాయ నను నిట్టికార్యముం జేయున
వృథమందం బురికొల్పినో యెటుగ నవ్వంగఁదగున్ శంకరా.

౪౬౮

శా. ఆనాఁ డావనమందుఁ గన్పడిన బ్రహ్మాంధ్ర చిహ్నంబులే
యీనాఁడున్ భవదాస్యపంకజమునందే కాంచఁగాఁ జాలితన్
మానీశుండ నటన్పగర్వమె ననున్ శ మార్పొందఁగాఁజేసె నం
చీనాఁ డిందుఁగలట్టి నాయనుభవంజే చాపెడున్ గట్టిగన్.

౪౬౯

శా. ఔరా! లగ్నము నిర్ణయింపుమని యత్సంతంబు ప్రార్థించినన్
నీరేజాసనుఁ డేమియో తెలిపి మన్నించెంగదా యెన్నియో
సాకుల్ వేసర కే జనంగఁ గని మత్స్యాంతంబు సమైవగం
భీరాధిక్ మునుఁగంగఁ బల్కి ననుఁ బంపించున్ హరిం జేరఁగన్.

౪౭౦

ఉ. అంతియకాని లగ్న మిపు శ డంచు వచింపఁ డిదేటి కంచు నా
స్వాంతమునం దలంప నొకసారియు శ్రీహరిమాయ గప్పటన్
వింతయెకాదె యిద్ది పరపీఠనివాస! మీమహత్త్వ మిం
తంతయటం చెఱుంగ నిపుఁడిందు నెఱింగితి దీనితత్త్వమున్.

౪౭౧

మ. హరి యుత్కృష్టఁడు సర్వదేవతలయం శ దామ్నాయతత్త్వం బిదే
హరుఁ డుత్కృష్టఁడు సృష్టియం దిదియహో శ యామ్నాయసారం బటం
చురువాగ్ధాటి సభాస్థలిన్ గుజను లోహా యంచు మెచ్చుకసుధీ
వరవారంబునఁ గొంద టి ట్లుభయథా శ వాదంబులన్ జేయుచున్.

౪౭౨

మ. కలహంబుల్ కలిగించుచున్ మత మనంగ నెట్టిదో యెంచకే
పలుగాకుల్ తమశిష్యులై మెలఁగఁగా శ భర్తంబు నాన్వించుకో
ర్కులు మీఱం జరియించుచుండఁగను, నాకుఁ దోచె నిందేది దు
ర్బలమో యెయ్యది సారమో యనుచుఁ దెల్పంజాలు మాహల్ ప్రభూ. ౪౭౩

లే ఇదియెగాదె యహంకార శ మిందుశేఖ

రా! మహాదేవ! యిదియె కాశరణముగాఁగఁ

బూనినాడ నీకార్యమునకుఁ శ బుట్టె దానఁ

జాల నజ్ఞాన మిదె కార్యమూల మభవ.

౪౭౪

మ. ఇపు డిక్కార్యమునన్ భవం డనఁగ సర్వేశుండె యా నిక్కమా
తపనీయాంబరుడౌ జగత్ప్రభువు సత్యం బెన్న వీరిర్వరం

- దుపమానం బుభమేయమా నితఁడె యం శ చొప్పంగబల్కుంగ రా
దపసిద్ధాంతమెయకా నదే తలఁచఁగా శ నదై వ్యతమే వీరికిన్. ౪౭౫
- ఉ. దైవ్యతమనా మతంబగునె శ తత్త్వవిచారమునేయఁ జోటులే
దేతఱి నేని దాని, కది శ యేర్పడు నొక్కయవస్థగా నటం
చాతతబుద్ధు లెన్నఁడగు శ నట్టులుగాదని యెన్ను వారి క
దైవ్యతము దోడ దద్దియె భవంబున మర్త్యత యందు సాద్యమా. ౪౭౬
- చ. తెలిసెను నేటి కీశ్వరుఁడు శ దేవవిభండగుఁ జక్రపాణినా
నలరు మహాత్ముఁ డట్టిఁడగు శ నారయ పీఠలు కార్యసంగతిఁ
జెలఁగుట నిర్వృతైరి యిదె శ చిత్రము వీరిచరిత్ర మెంతోని
ర్మలమగు; నిర్వు రొక్కటియె శ మామకబుద్ధి యెఱింగె దీనినిన్. ౪౭౭
- చ. జలములు చంచలించుతఱి శ సారసబాంధవుబింబ మెన్నిసం
భ్యులుగనొ తోచు సత్యమున శ కయ్యది యొక్కఁడెగాదె యట్లె చం
చలమతులైన వారలకుఁ శ జక్రధరేశ్వరులందు భేదమే
గలుగునటంచుఁ దోచు నది శ గాదుగదా నిజ మెట్లుచూచినన్. ౪౭౮
- క. హరిహరులకు భేదంబును, బరికించెడువారు నేను శ బలె నజ్ఞాన
స్ఫురణమున మోసపోయిన, పురుషులె తత్త్వంబు నెఱుంగఁబోలరు వారల్.
- క. అనుటయె సిద్ధాంతము నా, యనుభవమున దీనిఁదెల్పు శ నర్పఁడనైతిఁ
మునులార! దివిజులారా, వినుఁడి నామాట లెల్లఁపిను లలరఁగన్. ౪౮౦
- చ. హరునకుఁ జేయుపూజలవి శ యన్నియు విష్ణుని బ్రీతుఁడేయు శ్రీ
హరి కొనరించుపూజలు మహాత్ముని శంకరుఁ బ్రీతుఁడేయు నీ
యిరువురు నొక్కటే యరయ శ నింవొకభేదము కానరాదు శ్రీ
హరికిని నీలకంఠునకు శ నంతర మింతయు లేదు చూడఁగన్. ౪౮౧
- మ. వనజాతేక్షుఁ డెప్పు బ్రీతుఁడగు సర్వజ్ఞుఁడు నష్టే ముదం
బును గాంచుకా శితికంఠమోదమె యగుంబో పుండరీకాక్షు నె
వున ముప్పొంగఁగఁజేయు నద్ది; తగ నామామ్రైకభావం బిదే
యనఁగా నొప్పు మదీయమా ననుభవంబొ సాక్షి యిద్దానికన్. ౪౮౨
- చ. తెలివియె లేక యిచ్చమెయి శ ద్రిష్టు మోఱుకులే వచింతురి
స్థులుకుల విష్ణు వెక్కుడం కపర్దియె యుత్తముఁ డన్నవాని ధీ
విలసితు లిట్టివాని విన శ వేడుకనొంద రటంచు నిత్తఱిం
దెలిసితి నింక నెన్న టికిఁ దెంపున నివ్విధిఁ బూనఁ గార్యముల్. ౪౮౩
- క. ఈనాచెసిన యపకృతి, మానీశగణార్పితాంఘ్రి శ మన్నింపుము శ్రీ
జానియు మన్నింపంగా, నే నొనరుతు వందనములు శ నీకుకా హరికిన్. ౪౮౪

- మ. మునియయ్యుం బరమాజ్ఞతం గనియెఁబో శ మూర్ఖుం ధితం డంచు న
న్ననఁగాఁ బూనకు మోమహేశ్వర ! మదీయాజ్ఞానమున్ సైచి న
న్ననుకంపం గృతకృత్యుఁ జేయు మివియే శ యస్తత్ప్రణామంబు లీ
శ ! నినుం గాంచఁగ నోచితిన్ దొలఁగె నజ్ఞానంబు సర్వం బిటన్. ర౮౫
- మ. హరి కవమాన ముప్పతిలె శ నంచు వ్యథాకులితాంతరంగు లై
సురవరు లెల్ల ని న్నైఱుగుఁగొప్ప కనుంగొనఁజాల కాయుధో
త్కరమున నొంపఁ జూచి రదిశకాశగళా ! యవిచేకమూలమే
వరమకృపార్పచిత్తమున శ భక్తులఁగాఁ దలపోసి వారినిన్. ర౮౬
- క. కాపాడవే మహాత్మక, శ్రీపతి కవమాన మెట్లు శ సిద్ధించు నటం
చేపగిది నెఱుంగఁజాలమి, నీపనికిం బూని రంచు శ నెంచి సతంబున్. ర౮౭
- ఆ. చరణసేవకులుగ శ సురక్షణముచేయ, నలయు ననుచు వేడి శ వపుపు కంప
మొందుచుండ భాలముర్విసోకఁగఁ దన, యడుగుల కడఁబడిన శ యమరమాని.
- మ. కరుణావారిధి శంకరుండు గని యశక్తఁజాతు వీక్షించి యా
దరమొప్పుం బరికింపు మంచతఁడు ప్రోత్సాహం బపాంగంబులన్
బరు లెవ్వార లెఱుంగనట్లు తెలుపన్ శ బద్ధాసనుండున్ వియ
చ్చురులం గాచెడువేడ్క నన్నిధికి రా శ శంభుండు దేవర్షినిన్. ర౮౮
- మ. పదపద్మంబులచెంత ధాత్రిఁబడి కాపాడందగున్ దీనున్
సదయాత్మా ! యని దిక్కునీవెయని నాస్వాంతం బహంకారమున్
వదలెన్ నీమహిమం బెఱింగితి నీకెబ్బంగిన్ మఱేకార్యమం
దుఁ దమిం బొందఁ బ్రమాణమిద్ది యని తోడొద్దో నెంచు నానారదున్. ర౮౯
- మ. కరపంకజయుగంబుఁ జాఁపి మునిభూతాంతా ! యింకన్ లెమ్ము నీ
దురవస్థంగనఁ జిత్త మా ర్చిఁగను నీదోషంబు మంతేని లే
దరయం గర్తృగతుల్ చెలంగుఁ బ్రభునీచాచ్ఛాదీనతన్ వానినిన్
మరలింపన్ మఱి యొక్కరీతినయినన్ శ మూర్ఖంగ శక్యంబెటౌ. ర౯౦
- మ. మనమెల్లన్ మునివర్య ! కర్తృగతులన్ శ మూర్ఖంగ లే మంచు నెం
చిననే బుద్ధిమదోఘమందు నెపుడే శ జేరంగవచ్చున్ మనం
బున నీచందముఁ బల్కఱు దలఁప నొప్పున్ దాన మెల్లల్లు లే
మృనినన్ లేచి సురర్షి నమ్రనదనుం డై యుండె ప్రాభారతన్. ర౯౧
- మ. కనకాక్షాంతకుఁ డంతఁ జేరఁజని శ్రీకంఠం దమింగంచి యి
ట్లనియెన్ దేవ ! మహర్షి నారదుండు నీకాత్మన్ రపంతేని చిం
తను గూర్పంగఁ దలంపఁ డింతయును భక్తశ్రేణివిభ్రాంతిఁ బా
పను నేఁబూని యొనర్చినట్టిదె సుమీ శ పల్కట లింకేటికిన్. ర౯౨

- ఉ. పంచకు లొక్కకొండటిలఁ వారక యెల్లెడలం జరించి నే
మించిరయట్లు పామరులఁ మెల్లన లోబడియుండుట్లుగా
వించి మహేశ ! యీమనకుఁ భేదము గల్గుటంచు మించి బో
ధించుచు బెక్కుచందములఁ దేకున విత్తములెల్ల లాగుచున్. ౪౯౪
- మ. యతులంబోలి చరించుచుక విమలయోగభ్యాసముం జేయుప
ద్ధతులం గన్నడఁజేయుచుక వివిధ భేదస్ఫూర్తార్థాలిక జే
యుతలంపులో వెలయుంచుచుక మఱియు నెన్నోరీతులం బల్కి శి
ష్యతెగూర్చుచు నుండు ; వారివలనకఁ సత్యం బెల్లం జెడెన్. ౪౯౫
- క. నే నెక్కుడంచు గొందఱు, కానరు త్ర్యక్షుని మహేశుఁ గాలాంతకునిక
మానినరవినుతు శ్రేష్ఠం, డానని మఱి కొంద ఱిట్లుఁ లజ్జల కెల్లన్. ౪౯౬
- క. తెలియం జెప్పుచు మరకుం, గలదెంతో భేద మనుచుఁ గడఁగి సభలలోఁ
బలుకుచుఁ బామరులమనంబులఁగల దృఢభక్తి నాశముగఁ జేయుపనిన్. ౪౯౭
- క. ఒనరించుచుండ వారల, కనుపమదృఢభక్తి నిల్పఁ నాత్మఁదలఁచి యీ
ముని నాడించితి నివ్విధమున మాయం గప్పి యజ్ఞాపహేళిక దేవా! ౪౯౮
- క. తొలువొలుత నట్టిదుర్వ్యాదులనే యీనారదుండుఁ తూలిఃపంగా
దలఁచియె యీపెద్దికిని, మ్ములఁబూనెను గాన దానఁ బూర్వఫలంబుల్. ౪౯౯
- క. కలుగంగఁ జాల వనునూహలు పర్యెడనట్లు లెతనిఁ నజ్ఞాదుపాలె
బలువిధములఁ జిత్తభ్రమములఁ బడఁగఁ జేసినాడఁ బురహర నేనే. ౫౦౦
- క. ఈతనిమూలంబున విఖ్యాతం బగుఁగాదె, మనకుఁ గల్గునభేదం
జేతఱినైనఁ జలించక, భూతలమున నిద్ది నిల్పుఁబో యికపొడన్. ౫౦౧
- ఉ. ఈమునియందు దోస మరఁ నించుకయైనను లేదు నీవునుక
గామహరా ! కనుంగొనితీగదె పనాంతరసీమ నొక్కటక
హైమవతీసతీమణి మహాప్రకృతి దగునంశమేకదా
యీమును లీయమర్చ్య లిది యేర్పడ నారయఁ జాలువారలే. ౫౦౨
- ఉ. వినను నీమహాత్మ్యము సమంచితరీతి జగంబులందు నిం
పొనలు విస్తరింపఁగ మహాత్మ తలంచుట యోగమాయకుక
లోనగున ట్టానర్పితి విలోలమనస్కులెయైరి దేవతల్
మానులు నంతెకాని నినుఁ మాఁగొన నీసుర, లెంచవారలే. ౫౦౩
- క. ఈనాకార్యంబున నేఁ యీనారీమణి మహాత్మ్యఁ మెంతయు విశదం
బై నెగడె నీకు నాకును, గానంబడ దంతర మనిఁ ఖ్యాతంబయ్యెన్. ౫౦౪
- సీ. మనయందు భేదమేమాడ్కిని గలదని వాదించుమూర్ఖుభక్తిదూల
నిరయఁబునఁబడిఁ నిత్యదుఃఖితులయి యుందురు వారికిఁ నొక్కకాల

ముననైన దన్తుక్తి శ పానగదు సత్యంబుగా ననిపల్కి, యుగవృక్షానివరుల
సురల నింద్రాదులఁ జూచి మీరెల్ల రిప్పతాంతమును జక్కఁ నెఱింగినట్టి
తే. వార లింకమీఁద నిట్టిదుఃస్వాదములను, జేయువారికి సత్కర్త సన్నిధి గలుగ
దనెడుమామకసూక్తి జక్కనివిధమునఁ, దెలుపుఁ డీయది నాయాజ్ఞాపలుకులేల.
ఉ. హరిహరు లొక్కటే యనెడుసనాశయ మెవ్వరి మానసంబులం
దరయఁగ నుండదో యలసరాధములఁ జమునింటనిల్చి దు
ర్భరనరకంబులంబడుచుఁ శ బాపఫలంబుల నొందజేయుఁడీ
సురవరులార ! యాజ్ఞయిది శ శూలికి సమతమంచు నెన్నుఁడీ. ౫౦౬

తే. బాహ్యచిహ్నంబులే దృఢభక్తి కెన్న, ముఖ్యములు వానివదలిన శ ముక్తిలే ద
టంచు భక్తుల మనుకొనువంచకులకు, ఘోరనిరయం బెఱిమోక్ష మగుఁ డ్రవంబు.

సీ. వేదవేదాంతముల్ శ వినులపురాణమ్ము లితిహాసములు వేదహితతమార్థ
ముల వేయిభంగులఁ శ దెలిపెడుస్త్రుతులును హరిహరాభేదసీద్ధాంత ముత్త
మోత్తమం బనితెల్పు శ చున్నవి సతతంబు కానియార్థమ్ము శ గాదుసత్య
మని వికటార్థంబు శ లనువదించెడునట్టి వంచకప్రవరుల శ నించుకేని

ఆ. కరుణమాలి వేగ శ నిరయకూపంబులఁ, బడఁగఁ ద్రోయవలయు శ వారిమాట
లాలకించి మమ్ముఁ శ దూలనాడెడువారి, సాగనంపుఁ డట్టి శ స్థానములకు. ౫౦౭

ఉ. పంకజసూతి నేనును గపాలియు నావరశక్తివివ్యవ
త్పంకజరేణులేశులమె శ భద్రములఁ సుజనాళి కీయ ని
శృంకముగా నఘంబులను శ సల్పెడువారి నడఁప లోకమం
దంకిలి నొందకుండునటు శ లారసి ధర్మము నిల్పఁబూనికన్. ౫౦౮

క. పరదేవియాజ్ఞఁ గొనియే, పరమాద్భుతశక్తి దాల్చి శ పరమపదములఁ
జరియించువార మనిమీ, రరయుండు పలుమాట లింక శ నాడఁగనేలా. ౫౦౯

క. పరశక్తి యాదితత్త్వాంతరమే యగు నిర్గుణమనఁ శ దత్త్వ మ్మదియే
పరినుతమా వేదములఁ, సురలారా ! యీవచనమె శ సూన్యతపథమౌ. ౫౧౦

మ. పరతత్త్వంబు మనంబునం దెలమితో శ భావించువారే మునీ
శ్వరులంచుక నుతిగాంచువారు పరమేశస్థారతేజంబె యీ
శ్వరి నా నాదిమశక్తి నాఁ బ్రకృతినాఁ శ బ్రఖ్యాతినింగాంచుఁ ద
చ్చరణాంభోజ పరాగలేశములమై శ చంచల్ప్రభావంబులన్. ౫౧౧

సీ. లోకంబుల సృజించి శ ప్రాకటసుఖములఁ గాంచెడునట్లు పాలించికాల
మరుదేర ప్రుండించి శ యాదిత్యవర్యుల నాయాయీకార్యంబులందు నిలిపి
యధికార మొక్కింత శ యవ్వారలకు నిచ్చి దానిఁగాపాడుచంఘద మ్రేఱిఁగి
యుండువారలమె మేమోసురవరులార ! యట్టి యామువ్యురీయందు భేద

- ఆ. మెట్లు కలుగు సుంతయెన్నుడీ యీమువ్వరమును బ్రకృతిచేతఁ బ్రభుతచేత
నొకరి నొకరు మించఁ నోపుదు మేరితిఁ గాన భేదబుద్ధిమాను టొప్పు. ౧౬౩
- క. ఇక్కార్యమందు నారదుఁ, డెక్కువఁగాఁ దోడుపడియె నీతనికంటె
మిక్కిలిభక్తుఁడు లేడని, యిక్కార్యమె తెలుపు మీకు నెల్లర కిచటన్. ౧౬౪
- క. నామాయకులోనై తగ, నీవూని యొకర్నినట్టి నయిక్కార్యమే
మీమానసముల నెంచిన, నేమాత్రము శంక లేకయే నానుడులన్. ౧౬౫
- క. స్థిరపఱచుఁ గాన మీరలు, హరునకుఁ జోహారు లొప్పునట్లుగ నిపుడీ
నిరుపమ మంగళకార్యము, జరపుఁడు హిమశైలపతీయు నంతసమందన్. ౧౬౬
- క. నేనును రాధాదేవియు, మానివరుల్ మీరు నీయమాదేవిని బెం
పూనినభక్తిని శివునకు, నీలగ్రీవునకు మహేశునకుఁ దమిన్. ౧౬౭
- సీ. ఉద్వాహ మొనరింత న మొకకాలమందు వియోగమే కల్గనియురుతరప్ర
భావులకుం బెండ్లిపద్ధతి యేమిటి కని తలంతురొయేమొ నయమరులార!
యిది యెన్న నొకమాయయే యగు లోకుల కాచారపద్ధతి నమర నేర్పు
టకెకాని పేటుకా నదిక నీమనమునెల్ల వరపక్షమున నుండవలయు మనకుఁ
తే. దగినమర్యాద లీధరార్థధరవరుండు, చేయవలయు నివాసముల్ న శిఖిరి యిపుడె
చూపవలయును నా విని నయాపురార్చిస్తోతము సమృద్ధిని దెల్పు నశ్రీపతిగని. ౧౬౮
- క. మునివరుని గరువ మడఁగం, గనుజేసీతి దానిమూలకంబునఁ గర్తం
బను నద్దియె యుత్కృష్టమృనితెల్పితి వోమహాత్మ నయఖిలజగములన్. ౧౬౯
- తే. కీర్తిపఱలంగ నెగడుమా నయార్తిహరణ, నామ మదిసార్థకంబుగ నీమనోజ్ఞ
యశము లోకాళి వ్యాపింప నమరవితతి, గలిసి యుద్వాహకార్యంబుపలసినట్లు. ౧౭౦
- క. ఒనరించి మనయభేదము, గని భక్తులు సంతరింపఁగా గోలోకం
బున కేగి త్రిజగములఁ జక్కనిధర్మము నిల్పవయ్య నకమలదళాక్షా! ౧౭౧
- మ. మనదొనైకమ మెఱుంగఁజాలక మహోన్నతతత్వముపొంగ న
న్నని నొంపఁ నిను ధన్యుఁజేయఁగ మహాయత్నంబు గావించి నీ
యనుకంపం బడయంగఁగొరిన యమార్తానీకముల్ వచంకృతి
ధ్వనిసంస్తంభితదేహముల్ గలుగ నత్యంతవ్యభాగించుచున్. ౧౭౨
- చ. మురహర! నిన్నుఁ జూచుచు బ్రభుత్వముమీఱఁగఁ దమ్ముఁగావ నా
తురపడుచున్న వట్లయినఁ నదోరపుభక్తిని నిన్నుఁ గొల్పుకే
యరయఁగ నన్నుఁగొల్పినటు నలౌట యమించితి నింకమీఁద ని
ర్జరులు తల్లిదత్తకార్యమున నయతచిత్తులుగాఁదగుక హరి! ౧౭౩
- క. అనునంతలోన సంస్తం, భవకర్తవిహీనులగుచుఁ న బరమానందం
బున శివునకు జోహారులు, బానరిచి హరి పల్కినట్లుపూని రొనరుపన్. ౧౭౪

చ. శతధృతి యంత లగ్నమిది శ సర్వవిధంబుల నొప్పి యున్న ద
చ్యుత! యిక ఛేగిరింపడగు శ నొప్పుగఁ బెండ్లికి నర్హురీతి వ
స్తుతని గూర్చుగాఁ దగును శ నొందరగా మనకెల్ల నీకుభృ
త్పతి నివసించ సాధముల శ భవ్యతమంబులఁ జూపఁగాఁ దగున్. ౫౨౫

సీ. అనుటయు శ్రీవతి శ యద్రీంద్ర! యుద్వాహలగ్నము చెంతఁ జేలంగుచున్న
దద్ది గుణోపేతహాట వేగిరపడఁ దగుఁగాన వస్తువితతినిగూర్చు
మీ విశ్వకర్తయే శ యిప్పుడ నిర్మించుఁగాక సాధంబులఁ శ గమనస్తు
సంకలితంబుల శ సుయమింద్రుండగు నారదుఁ డెట్టిచందమునఁ బలుకు

ఆ. నల్లె పెండ్లిజరపు శ మాతఁ డెఱుంగని, దొకటియైన నుండగద యెందు
ననినఁ జిత్తమందహర్షంబు పొంగఁగ, నమరవరుల మఱియు శ హరిహరులను.

చ. సరనిజసంభవా ద్యమరస త్తములం గనిపల్కెఁ బెండ్లినిఁ
జరపుడు మీర లేను దమసంగతి నంతయుఁ జూచుచుందు ని
త్తరుణము పూర్వజన్మ సుకృత ప్రమదైకఫలంబుగాదె నే
జరపఁగఁ గర్తనే? తమరె శ శక్తులు సర్వము నిర్వహింపఁగన్. ౫౨౬

వ. అని నారాయణుం గాంచి యిట్లనియె. ౫౨౭

మ. వరపక్షంబున వచ్చినట్లు తలఁడఁ శ వచ్చుంగదా యంటివో
పరమాత్మా! యిది నీగృహంబెకద యీశవల్కుల్ విభేదంబునే
సరిగాఁ దెల్పును గాన నాపయి గటాక్షంబుల్ తగం బర్వంబుగా
సరివారల్ నను గారవింపఁగ విశేషఖ్యాతి వ్యాపింపఁగన్. ౫౨౮

శా. నాపక్షంబున నిల్చి యిష్టహము వింతల్ గూర్చుగాఁ జేయుమా
యోపద్మాక్ష! యటంచు వేడ విని యత్యుత్సాహమొప్పుంగ నీ
యాపక్షంబు లనంగ నేల? వినుమా శ యద్రీంద్ర! పక్షద్వయ
వ్యాపారంబున నిర్వహింతుఁ బనియేభంగిఁ గనం దృష్టిగన్. ౫౩౦

క. మాపక్షంబున వచ్చెను, శ్రీవతి కార్యంబుఁదీర్పఁ శ జెందినవేడ్క
జూపట్టు నెల్లవనులం, బ్రా పీతఁడె యంచు రెండుపక్షము లెంచన్. ౫౩౧

క. మెలఁగెద మీమానసములు, కలఁతం గనకుండఁ బెండ్లికార్యపుభరముం
దలఁదాల్చి నిర్వహించెదఁ, బలుకులఁ బనిలేదు కార్య శ వరతం గనుమా. ౫౩౨

క. ఎపు డెప్పుడు పెండ్లియనియూ, చపలాక్షులు వేచియుండు శ చందముగన ని
ట్టివలుకులం గాలమ్ము జరపఁగూడ దటంచు నద్రీరాజా! తోఁచున్. ౫౩౩

సీ. ఉద్వాహవేదిక శ నొప్పులకుఁబుఁగా నిర్మింప బంపుమీ శ నిర్ణయకు
వాసయోగ్యంబులౌ శ వస్త్రవరంబుల సిద్ధముచేయంగ శ నేవకులను
నియమింపు మానసనిర్మితగోహంబు లట్లుగా నయ్యవి శ యమరియుండ
వలయు వివాహార్హవస్తుజాతంబుల శ క్రగుర్వసుమతి శ సరగఁ గూర్చు

- ఆ. మించుకంతతడ వశ్శితమగు నిక నని, తలచి వసులనెల్లఁగఁ దత్పరమతి
వగుచుఁ జక్కఁడిప్పు న మద్రివిధూ! వర, పూజ చేయరమ్ము న పాలఁతఁగూడి.
- చ. మునివతు లీనినుం గలిసి న పూజల శఁభుఁడు తృప్తి నొందురీ
తని జరపింతుగాక హిమఁదీధితి శేఖరుఁ గూడియుండి యే
పని యెప్పు డెట్లుకాదగునో న పంతముపూని యదట్లే నివ్వహిం
తును మఱి రాసనాయక విఁనూత్న ముదంబున నాదునానతిన్. ౫౩౫
- క. హైమవతిం గై నేయుచు, నేమన్మున లగ్నమునకు న నిఖలాశారా
ద్భామినులఁగూడి తోడ్కొని, యీమృత్యుంజయునిఁ గూర్చు నేతెంచుఁ దమిన్.
- ఉ. ఏను వివాహమండపము న నీపర మేశ్వరుఁగూడి చేరుదుక
మానులు నిర్దులఁ కన సమ స్తవిధంబుల నొప్పువేళ వి
జ్ఞానధనాధ్యుడై సకలసద్గుణరాశి యనంగ సద్యశం
బూనిన యీనిలింపమునీయుం గనుచుండఁగఁ బెండ్లి నేయుమా. ౫౩౬
- క. ఒక ప్రక్క నాకళత్రం, బొకపక్షమునందు నేను న నుభయంబున వే
డుకమించ నీసరస్వయు, సకలప్రక్రియల నిల్చి న సాగి-తు మొగిన్. ౫౩౭
- క. ఎవరెవరిఁ గోరుదువో యాదివిజలు సంయములు నెలమి న దీటుకొన, నహ
ర్యవరా! వత్తురు నీదగు, భవనమునకుఁ బెండ్లిని జరపఁగఁ బూనికమై. ౫౩౮
- క. ఏకొఱత గాంపకుండఁగ, నీకార్యము సాగుఁజుము మహీధరవర్య
నీకలిమియె పొగడందగు, నేకడలక భాగ్యయుతుండ న పీచె గణింపన్. ౫౩౯
- క. అనిపటికి తన్నుఁగార్యబునకుం బురికొల్పి శిఖరీభూపతి విష్ణూ
క్షిని మాళిదాల్చి నారద, మునియుం దనుఁగూడిరా విభుధు లరుదేరన్.
- సీ. తనమందిరము చేరి న తరుణితో యోజించి విధియుతంబుగఁ దనవేళ దేవ
తలను బూజించె నిస్తలభాగ్యరేఖయే భూషణంబుగ నొప్పుభోల్పుచున్న
కన్యకామణికి వేడ్కలుపొంగ నాచార మంతరింపక యుండునట్లుగాఁగ
మంగళప్సానమ్ము న మానినీమణు లెల్లఁగూడి చేయింపఁగఁ న గోరినట్టి
- ఆ. వస్త్రభూషణముల న భాసిల్లఁగాఁ జేసి
మునులు వేదపాఠముల నొనర్చు
చును ముహూర్త కాలమునకు ముందుగఁ జన
వలయు నను చొగిఁ బురికొలుపుచుండ. ౫౪౦
- ప. మంగళప్సానంబు గావించి సకలవిధగృహచారంబుల వదలక సాగించి భూషి
తాంగియై వేదియున్న తనయోషామణిఁగూడి దివిషణ్మలకపురంద్రీమణులు
మంగళోద్రవ్యనికర నిబిడగాంగేయ పాత్ర విలసత్కరసరసిజలై తోడ నరుదేర
వారిఁగూడి యాశాపాలకులు రా నానందంబు చెల్లివెరియ సూతపందిమాగధ
వైతాళికుల స్తుతిపాఠంబు లాలకించుచు దిదృక్షునూనుయాయి పార్వతీయుల కలక

లంబులు దిగంతరాశంబులఁ జెప్పడ్పడఁ జేయఁ దలంగుఁడు తలంగుఁడని వేత్త హస్తలు బరాబరులునేయ మందమందగమనంబునం జనుసమయంబున మృదు తమామూల్యకౌశేయంబులం బఱచుచు నేవకులు వెనుక కడుగులిడుచు ముందు నడుచుచుండ వానిపైఁ బదపంకజంబుల నునుచుచు శ్రుతిసుఖావహంబులుగం జెలంగుమృగళవాద్యనివదంబుల కానందించుచు, నత్యంతశుభావహ శకుఁహృహంబులం బరికించి మహానందసాగర నిమగ్నుఁడగుచు మందమందవి చల త్వవన శిశుస్వర్ణంబున కెంతయు సంతసించుచు, నారదాదిమునిబృందారక బృందములు డెందంబుల దమసంకల్పంబు భగవదిచ్చానురూపంబున మార్పు చెందుటతోఁచ నచ్చెరువందుచుం దన్ను హెచ్చరింప, సరభసగమనంబునకు నుంకించుచు జెంతం దోతెంచు చంచరీక వేణుల కభయంబొసంగుపొంటె నడ కజడిమ గనఁజేయుచుం నంతం గల్యాణీ ! నీమనోరథంబు సిద్ధిఁచెగదా యని వచియించు విచికిలగంధుల స్థల్లాపంబుల కుల్లాసంబు వెల్లురేగ నించుక యడం చుకొని . బృహద్రథశ్యయాపసుష్టితంబున స్వాభిప్రాయంబు వెల్లెబుచ్చుచు సంతోషపారవశ్యంబున నడబెడంగు గుంటువడ నడుగులుతడబెడ నిడుచు దానిం గానరాసీకయపలపింప సూహించుచు నాయంతరంబున నవ్యరీతిం గనం బడనడుగుదప్పు లిడుచు నిదేమియని నెచ్చెలులు హెచ్చరింప నుంకించుటెఱుం గెఱిగితి కారణాంతరంబుఁ గల్పింప నువ్విళ్లూరుచుఁ దటాలున నదితోఁచమిఁ దనజనయిత్రి తన్నుఁ బల్కరింప నుత్తరం బొసంగు చందంబు నభినయించుచు, జంద్రశేఖరుదర్శనంబునకుఁ ద్వరపడుచు నాభావం బొరులకుఁ దెలియరాసీక దాడు నుంకించుచు నందులకు నెన్నేఁ గారణంబులం గల్పించుచు వానికలరూ వెఱిగితి మిఁక నేల యారటించెద వింతలోనన మించిపోయిన దేమని యాశ్వా సింప నాయత్తపడు తోడిచేడియల రూక్షవీక్షణంబులఁ దూలించుచు వచ్చు చున్నయన్నులమిన్నుఁ బౌర్యతిం దిలకించి యానందపారవశ్యంబునొందుచు నాహిమవంతుండు వివాహమండపాభ్యంతరంబున శాస్త్రరీతి నిర్దింపబడిన భర్తరత్న మయవేదికం జేరంజని యందు.

౫౪౩

— వివాహమహోత్సవము. ౨ —

సీ. శ్రీరాసనాయక శీతగిరిండ్రుని పుత్రికారత్నంబు శ భూషితాంగి
గావించి నిర్దర్శకామినుల్ గొలువంగ వేదనాదంబులు శ స్వాదువాద్య
నాదముల్ దెనలనిండఁగఁ దోడుకొనివచ్చి వేదికకడ నిల్చి వేచియుండె
వరునియాగమనంబు శ వాంఛించుచును; గృష్ణుఁ డంత శంకరునకుఁ నర్పరీతి
తే. మంగళస్నాన పూర్వకసంగతార్థములను దివిషద్వరులకును శ గలసనాత
నములయినపద్ధతులను సుంతయునుమించ, కుండజరపిం చెననకాదుఁలొగినిగొల్ప.

- మ. దరహాసంబు ముఖాంగణంబునను వింతల్ గుల్మ నాట్యంబు చే
య రమానాథుడు వల్లె శంకర ! వివాహం బన్న జన్మంబునం
దరయం గల్లుమహోత్సవంబులను వర్ణించుచు వర్ణింపనోఁ
దరమే ప్రాక్షనఁదలం దలగ శాస్త్రవ్యాహసారం బదౌ. ౫౪౫
- చ. మన మొనరించువధతులు శ మంచివి యంచు సురల్ గ్రహింత్తు దే
వనిచయ మాచరించునవి శ బాగని మానవులు గ్రహింత్తు గా
వున నితరోపదేశము ప్రభూతమె యా మన కంచునెప్పునం
బున నిడికొంచు భూషణసమూహము చాల్పుము పెండ్లికై యిటన్. ౫౪౬
- ఉ. కన్నియనిచ్చువారలు నీకామముదంబును గాంచ నీవరుం
డన్ని విధంబులక సుతకు శ నర్హుడె యా ననియెంచ బంధువుల్
సన్నుతిపాత్తుఁ డీతఁ డని శ సుతసమందుచునుండ శంకరా
యెన్ని ధరింపు మీమణుల శ నెన్ని కఁగాంచిన భూషణంబులన్. ౫౪౭
- క. మనచూపున కీయవి యేమనికొం దగవంచుఁ దోచుఁ బరమేశ్వర ! యీ
వనితామణులకు శర్తంబు నొసంగం జాలియుంటఁ బూనుము తాల్పన్. ౫౪౮
- క. ప్రకృతికి లోబడియుండుటయెకదా మనకార్యమంచు శ నెన్ని మదిని దే
వికి మోదం బిడుటకు రత్న కలాపములక మహేశ శ తాల్పుము వీనిన్. ౫౪౯
- చ. ఉరగమహోగ్రజిహ్వలకు శ నుత్పలనేత్రలు భీతిగాంత్తు సుం
దరులకు సంతసంబు నిడఁ శ దద్దయుఁజాలిన కార్యమిద్ది యం
చరసి మహారగాళి మణిహారము లట్లుగ మార్చవయ్య యి
త్తరుణమునందు నద్దియె ముదం బిడు నీవనితాళి కెంతయున్. ౫౫౦
- చ. అనియిటు వేడ శంకరుడు శ హరిమణిమయభూషణంబులం
దను వలరంగఁగూర్చి వనితాతటికిం బ్రియమూర్తిగాఁ దగ్గఁ
వనరుహనేత్రుఁ డట్టితటి శ వాసవముఖ్యులఁగూడి శంకరుక
వినుతసువాద్యసంయుతిని శ వింతగఁ దోడ్కొని పోయె నుబ్బుచున్. ౫౫౧
- వ. ఇట్లు పక్షిద్యయంబునంగల పురంధ్రీపురుషోత్తములు వేదికచెంత నిలుచుండ
నంబికాపరమేశ్వరులం బరమోత్సాహంబున వేదికపయిం గూరుచుండఁ
జేయఁబూని యాచారంబుం బాటించి మునుముందు మీరే రాఁదగునని
యెదుర్కొలు వేడుకలం జరప సమకట్టి రట్టియెడ హరిపట్టపుదేవి రాధాం
బికతోడి గంధదంతావళయానల బృందంబులకుఁ గనుసన్నల మరియాదఁ
దెలుప వారలెల్ల నేరితి నెవరికే గదలింపరానితెఱంగున నిట్టిట్లు కదలక
మెదలక సుస్థిరవర్తనంబుఁ దెలుపుచందంబు ననుసరింప, సరోజనయనుండును
మాఱుచేయందలంచి పురారిచరణసోరుహంబులు త్వరయెటుంగని తెఱంగుం
గానిపింపం జేయ నంతర్నిర్మలగు నమర్తప్రవరులు రంధురంధు ముఖా

ర్తంబు చేరువకు 'రానున్నదని చేయించుచు ద్వారపెట్ట నద్దాని' వినన ట్లుభయ పక్షంబులుండ ఘరల వార లయ్యారె యియ్యెడ వియ్యంబందు పద్ధతిని జేర రాదగు. పంతంబులమాని వేదికచెంతకు జేరరావలయునని పెచ్చువేడుకల హెచ్చరించుచు ఫలం బిసుమంతయేగానక మత్తకాశినిచిత్తంబులు మెత్తం బడునని మదుల హత్తునాశలం జేరబోయి యుత్తమాంగనామణులార! యిత్తటి తత్తజుపడుట యుత్తమంబగునని యెలుంగెత్తి యెంత చెప్పిన నించుకే నంగీకరింపక తోలుతఁ బురుషులే రాదగుదురనియు నవ్వల జవ్వనులు రాద గుదురనియుఁ బూర్వాచారంబుండ దానిమాని మానసాబుల నూదినమానం బున మానినుల రమ్మను శ్రుతిమర్యాదయని యుత్తరంబు రా నికఁ గార్యంబు లేదని శంకరునక వారలంజేరి యింకనైన బింకమ్ములుమాని పంకజాసనాదులం గూడి రండు. ఏల యీలీల జాగునేయఁబూనితి రిదిపంతంబులకుఁ దగినయదను కాదని యూహింప వలంతులయ్యు నిట్లుండ నేలని యెన్నిచందంబులం బట్టిన నించుకయు నడుగుపెట్టక వడివడిరాఁ దగునని పడఁతులకడ నుడువక తడయక చనుదెండని మచ్చెల సమృతింపఁజేయ వచ్చితిరని బదులిచ్చుచుండ నారదాదులు తుహినభూధరవరేణ్యంబురస్కరించుకొని వచ్చి వాసుదేవాదులంగని యీసమ యంబునఁ గాసంతయైన నాలసింప జనదని యెఱింగినమారే యిట్టి వట్టిపట్టు దలంబట్టుకొన్న బనియెట్టులు సాగునో యోజింపుడని వేడికొని మెత్తంబడం జేసి వామలోచనావారంబుకడంజేరి వారిపౌరుషంబు మానించిత మింక మీ రును సమృతింపుఁడీ యని మృదువాక్కులవేడిన నాహరిణేక్షణ లొక్కమాటఁ గా వారు నాలుగడుగు లిడిన మేము రెండడుగు లిడఁదగునని 'వెడవెడ మేము నెఱుంగుదుము గాన నాయాచారంబు నాచరింపందగు నని మఱి పలుకక యుండ నూరకుండ నేరక మాధ్యస్థ్యము చెప్పియొప్పింపఁబూని పుండరీకాక్షా ! చండిమంగొని యుండఁజెల్లునే యల్లన నడువఁజేయుమన నాతండు సమయోచిత జ్ఞానసంపన్నుండుకాన ముందుమిగిలి నాలుగడుగులిడి తమవారి నెల్లనిడఁజేసిన నవ్విధంబెఱింగి రాధాదిసాధ్వీమణులు వాలుచూపుతుదలఁ బరిహాసించుచు మృగమదాదిసుగంధవస్తుమిళిత కుసుంభచూర్ణయుక్త ఘనసారపరాగంబు చేడి యలు నలుదెసలం జల్లుచుండ నుల్లాసంబున సల్లాపంబులుమీఱ సల్లలితపద ప్రఫుల్లసారసంబు లొకటిరెండుసారు లిడుచు సంతఁ జాలింప నారదాది మాని పుంగవులు సారసాక్షునికడకు వడివడి నరుగుదెంచి మరల రెండడుగులిడుండని వేడి వార లట్లొసరింప నిక మీపంతంబె గెలిచెగదా వేగంబ ముందునకు నడువవలయునని రాధాదివధూరత్నముల నభ్యర్థించిన నవ్వామలోచనలు ముసిముసినగవులఁ దమయుల్లాసంబు నెల్లరకు వెల్లడించుచు సల్లలితప్రత్యగ్ర పల్ల వారుణంబులగు పదపంకజంబులు మెల్ల మెల్లనే నిడుచు నిలువ నిట్లు పలు

సాదులు ప్రార్థించిప్రార్థించి యయ్యరు దెఱంగుల వారలం జేర్చి వేదికోపరిభాగం
బున నాసీనులజేసి లగ్నంబుసమీపించె ననివిన్నవించి కృతకృత్యులగుటయుం
బుగదరాదిబృందారకులు తొందరంపడఁ బుండరీకాక్షుండు ననుమతింప హిమ
వంతుం డంత. ౫౫౧

చ. సనకసనందనాది మునిసంఘము లెంతయుసాయముం బోన
ర్పను దమిసూన గీష్పతి ధరరాధరవర్చుని మేననుక యథో
క్తనియత రత్నపీఠములఁ శ్రీ గ్రాలగఁజేసి తదంతరంబునక
మనమునఁ గల్గువాంఛ యణుమాత్రము లోకములేక పండుటన్. ౫౫౨

ఉ. సంతసముబ్బ దాని నొకచందమునక వెల్లెబుచ్చకుండఁగా
స్వాంతమునం దిముడ్చుకొనఁజాలిన ప్రోడను కన్యకామణి
వింతగ మోముచందురుడు శ్రీ విశ్వసుతింగని యొప్పునుండు నా
కాంతను సర్వమంగళ సుఖంబున వెల్లగఁజేసి యవ్వలన్. ౫౫౩

ఉ. శంకరుఁ డర్హపీఠమున శ్రీ సర్వసుపర్వలు మేలుమే లనక
గొంతుచు నారదుండు కనుఁగొంచు జనార్దనచేష్టితంబులే
తాంతుని యాశయేంబు నహహః యని యాత్మను మెచ్చుకొంచు నే
లింకములేక కాంచఁగనె శ్రీ వెన్నునిపంపునఁ గూరుచుండఁగన్. ౫౫౪

ఆ. స్వస్తివాచనమును శ్రీ జరపి నాందీముఖములగువిధుల శాస్త్రమునఁ గలట్టి
పద్ధతిని జెలంగి శ్రీ పాటించి సాగించి, యవనికగఁ దనర్చు శ్రీ సంబరంబు. ౫౫౫

మ. తొలగించెక సురదేశికుండు హిమవంతుం డాత్మభాగ్యం బటం
చెలమించెచిన కన్యకామణి హరుం శ్రీ డెంతోముదంబార న
వ్యలతాంగికబలె గాంచె మంత్రగతమా శ్రీ నర్థంబు సాధ్వీక్షణం
బులఁ బాలించినచందముం దెలుపఁగాఁ శ్రీ బూదోడియుక మక్కువన్. ౫౫౬

చ. తొలువొలుతక మనోహరుని శ్రీ దోయరుహంబులఁ గేలినేయు స
ల్లలితవిశాలనేత్రముల శ్రీ లక్షణయుక్తినిబొల్చువాని ని
మ్మలఁ గనె నంతలోనఁ ద్రప శ్రీ పొంకముగా మెయినిండఁ బ్రాణి ని
స్తుల ముఖచంద్రబింబమును శ్రీ దోడనె వంచె నదేమి కోరియో. ౫౫౭

చ. సురవరదేశికుండు త్రిదశుల్ దనుఁ దొందరపెట్ట శాస్త్రమె
క్కరణివచించు నట్టివిధి శ్రీ ధౌధరవర్చుండు ప్రీతి జంద్రశే
ఖరునకు నాత్మజాత నొసఁగంగ నొనర్చెను శంకరుండు త
ద్గురుండు వచించునట్లె యలిశుంతలకై గ్రహియించె నేర్పునన్. ౫౫౮

చ. మునిపరులెల్ల నక్షతలు శ్రీ పూవులు నైకొని లోకపాలనం
బున సతతంబువర్తిలుచుఁ శ్రీ బొల్తురుగా కని యాశిషంబులం

- దనిపిరి పార్వతికి శివుని ఓ దానవసూదనుఁ డెల్ల వారికిం
దనివి సనంగ రత్న సముదాయము హాటకబృంద మిచ్చెఁ దాన్. ౫౫౯
- తే. తొలుత నారదమాని కీఘ్నల వరమ్ము
లిచ్చె శంకరుఁ డిష్టానియే సమస్త
జగములకు ఊమకరకార్యసమితిఁ జేయఁ
జాలు ప్రోడయెయగు నంచుఁ ఓ జక్కఁ దెలిపి. ౫౬౦
- క. సుమవృష్టులఁ దమనంతస, మమరులు తెల్పుచును నారదాశయములు లో
కములకు ఊమము లొసఁగఁ, ఊమములె యని పొగడి రంతరంగమలాక్షుండున్. ౫౬౧
- క. హనునాజ్ఞఁ దద్దళాంతర, పరిభూషిత దివ్యకుసుమ ఓ భారమహిత నుం
దరహరము వై చెను నిర్జరమునిగళమందు దేవసంతతి పొగడన్. ౫౬౨
- చ. హరిహరతత్త్వ మొక్కటియే ఓ యో నని యీమునివర్య చర్యలఁ
గరము ప్రసిద్ధమయ్యెఁ ద్రిజగంబుల; దుష్టులవో దురాశయో
త్కరములు వస్తులయ్యె మత్సర్యములంచును వ్యాజమాని క
ర్బురమును సంగ్రహించెడు ప్రమోదమునఁ వచియింతు చక్రిశం
కరులకు భేదముం గలదుగఁగా యని పండితమాను లొక్కటన్. ౫౬౩
- క. పామరులకు నుపదేశం, బేమాఱక చేయ వార ఓ లిది నిజమనుచున్
ధీమహిమ మింత లేమిని, వ్యామోహము నొంది రద్ది ఓ వస్తుగు నింకన్. ౫౬౪
- చ. అనివిధి పల్కె నారదుండు ఓ హర్ష ముమీఱఁగఁ జక్రిగాంచి యా
తనిసెలవంది యిట్లనియె ఓ ధన్యుఁ డనంగను నేనె యెన్న నీ
వనరుహనేత్ర వాక్యగతభావ మిదానని యెంచలేక మా
యను దొలగించుకొఁ దగినయట్టి సమర్థతలేక స్వేచ్ఛగన్. ౫౬౫
- చ. తిరుగుచు నేమియో పనుల ఓ ధీవిభవంబునఁ జేయఁబూనితిఁ
సురపరులార! మాయదగువొక్కను బాప్రకొనంగ నేరికే
దరమగునొక్కొ యిప్పునిని ఓ దత్త్వమెఱుంగఁగ నయ్యెనింక నీ
హరిహరతత్త్వముం దెలుప ఓ నయ్యియితావుల సంచరించెదన్. ౫౬౬
- క. పరశివునకుఁ బార్వతికి, బరఁగెడు సంబంధ మెల్లభంగుల నరయన్
స్థిరమేకదా యం చెఱిఁగియుం, జరియించితిఁ దద్విరుద్ధసరణిఁ దెలియమిన్. ౫౬౭
- క. లోకైకశ్రేయం బగు, నీకళ్యాణంబుఁ గంటి ఓ నిక ధన్యుడనే
యీకాంచనచేలుండే, యీకార్యము నిర్వహించె ఓ నిది సత్యంబౌ. ౫౬౮
- క. ఇదిశుభదం విది స్తుత్యం, విది పరమం బిద్ధివిహిత ఓమిది ముక్తిదహ
నిది సంతతంబు ధ్యేయం, విది మునిసుతపదీఫలంబు ఓ నీమహ మనుచున్. ౫౬౯
- క. కరతాశధ్వను లరుదుగఁ, బరఁగంగా నాట్యమాడెఁ ఓ బరమామోద
స్ఫురణము ప్రేరేపింపఁగ, సురమునిపతి చూచుహారు ఓ చోద్యం బందన్. ౫౭౦

చ. ఫరిణయ మిద్విధంబునఁ బ్రపంచశివప్రదమాచు సాగఁగా
హరివిధిముఖ్యు లాహిమహదద్రివరుం గని ప్రీతిమీఱ నో
గురుసుకృతైకపూర్ణ! మదిఁ శ గోరినయట్టులె మమ్ము నెల్లనా
దరణముమీఱ మన్ననలఁ శ దన్విత వేమికొఱంత లేనటుల్.

౫౭౦

ఉ. ధన్యుడ వన్న నీవె సుకృతప్రజభూరిధనుండవన్న స
న్యాన్యుడవన్న నీవె గిరినాయక! ని న్నుపమింపఁజాలు వా
రన్యులు నీజగత్త్రయమునందును లే రిది నిక్కువంబు సా
జన్యముగల్గునిక బొగడఁ శ జాలెడువా రెవరైన నుందురే.

౫౭౧

శా. నీ పేరెన్ని మహాత్ములందుఁ దొలుతకా శ నికబోలునం చొక్కనిక
రూపింపదగుఁ జంద్ర శేఖరుఁడు శత్రువ్రాహ్మకాలుండు భ
క్తాపాయాలి తమిస్త్ర తీర్థరుచి దేవాధీశ సంపూజిత
శ్రీపాదాంబుఁడు నీకు నల్లుడగుటం శ జెప్పంగ నేలా నినున్.

౫౭౨

మ. ఇక నీవల్లుని గూఁతుఁ గానికల నెంతే దృష్టి నొందించి దే
వకదంబంబులు మేముగూడఁ జనుదే శ వస్త్రప్రవేశం బనం
బ్రకటఖ్యాతిఁ జెలంగు నుత్సవము సంఘద్యుక్తమై సాగఁజే
యుకడంకం గనుమద్ది గాంచి చనఁగా శ నూహింతు మే మెల్లనున్.

౫౭౩

క. ఆయుత్సవంబుఁ జూడక, మాయనుఁగుఁ గళత్రములు మనంబులఁ గోరక
మాయభిమతమటు లుండఁగ, నోయద్రింద్ర! వచించు శ టొప్పుంగాదే.

౫౭౪

చ. త్వరపడు టొప్పు నిప్పునికి శ వాసవముఖ్యులకోర్కి యిద్దియే
ధరణిధరేంద్ర! యన్న విని శ తామరసాక్షముఖాశయంబు శం
కరునిదె యంచు నమ్మి తమకంబున నప్పనిడిర్ప నెంచి ని
ర్బరులనుగూడి శంకరుని శ సద్గముఁ జేరఁగఁబోవ నెంచినన్.

౫౭౫

మ. వనజాక్షుండు పినాకఁ గాంచి దివిహాద్వారంబు రానెంచె భూ
ధ్రన్యపుం డెంతయువైభవంబు దగ నాప్తశ్రేణితో వచ్చు ని
ప్పుని చక్కంగ నొనర్చుభార మది యెప్పాటం దలంపంగ నీ
మనదా; యత్నముచేయఁ బంపు మిపు డశస్తద్బంధువుల్ ముందుగన్.

౫౭౬

క. అరుగందగు వచ్చెడుని, ర్బరులకా హిమవత్ప్రీముఖులఁ శ బ్రమదామణులకా
మరియాదఁ బిలుచుకొని మం, దిరముల కేగంగవలయు శ దేవా! కానన్.

౫౭౭

క. ప్రమథుల కాజ్ఞాపింపుము, సమ స్తసద్వస్తువులను శ సవరింపఁగ వెం
ట మనము బంధయుతంబుగ, విమూనముల నెక్కిపోయి శ వేడుకమెఱయన్.

క. పురముఁ బ్రవేశింతము కా, పురమునకై పోవునట్టి శ పూఁబోడి విభా
వరియందు భర్తృగృహముం, జొరదగు ననిపెద్ద లండ్రు శ శుభసమయ మదౌ.

ఉ. యామిని కీర్త్యురందు శశి శ్రీ యాతని కెన్నఁగ స్త్రీస్వభావమే
యేమెయి జూచినం బొసఁగు శ్రీ నియ్యది సూన్యత మంచుఁబండిత
గ్రామణులెల్లఁ బల్కుదురు శ్రీ గావున స్త్రీలు గృహప్రవేశముక
యామిని యందె చేయఁ దగు శ్రీ నన్నది యాచరణంబుగాఁ దగెన్. ౧౪౦

శు. అది మనకేలయంచుఁ బరమాత్మ! వచింపఁగరాదు లోకు లె
య్యది హితమంటు డేమకరకమంచుఁ దలంతురొ యద్ది పాతకం
బొదవఁగఁ జేయదేని మన శ్రీ మొప్పుట మంచిది నెప్పునంబులం
దెది సుఖదం బటంచుఁ దగు శ్రీ నిచ్చు ఫలంబది యట్లె శంకరా. ౧౪౧

ఉ. కావున రాత్రియందె స్వనిశితాయ్యము జేరుట సర్వలోకసం
భావితమార్గ మంచుఁ దలఁపంజను నింక భవన్యహాశయం
జేవిధివొప్పు నట్లె నటియింపఁగఁ బూనెద నన్న శంకరం
డోవిమలాత్మ! యెద్దిమది శ్రీ కొప్పునొ యట్టులె నీవె చేయుమా. ౧౪౨

ఉ. నన్నడుగంగ నేటికి? మనసంబున నెట్టులుతోచు నట్లె నీ
వన్నియుఁ జేయఁగాఁదగుదు శ్రీ వయ్యవి నాకు హితంబులే సుమీ
యెన్ని యదెట్లుచేయఁదగు శ్రీ నియ్యెడ నంచు వచింతు వట్టులే
క్రన్ననఁ జేయువాడ నొక శ్రీకార్యము నిన్నిడి చేయువాడనె. ౧౪౩

శు. ఆనవిని రాసనాయిక మనహాప్రకృతిం గని స్త్రీజనంబుఁ డో
డొని చనఁగాఁదగుక రజతగోత్రమునం దగుసాధనీమ క
ప్పుని యొనరింపఁగాఁ దగుదు శ్రీ భవ్యవిమానగణంబు నీవశం
బునఁ దగు; నిర్దరప్రకరకముం గొని నేఁ జనుదెంతు రాధికా. ౧౪౪

శు. రజని యిదే గృహంబును జూరంగ శుభంబుల నిచ్చునంచు నో
గజవరగామినీ! మును లఖండమహాత్మ్యము గల్గువారు స
ర్వజగములుక సుఖంపడఁగ శ్రీ స్వాంతములం దలపోయువార ల
క్కజముగఁ బ్రోత్సహించిరి యింకం దొరఁబూనుట న్యాయ్యమేకదా. ౧౪౫

శు. అని తను హెచ్చరింపఁగనె శ్రీ హర్షము తన్నొగి దొందరింప నా
జ్ఞను శిరసావహించి దివిజప్రమదావళితోడఁ బార్వతిక
జననియుఁ దోడరాఁగఁ గొని శ్రీ శంకరుసుందిగమందిరంబుఁ జే
ర్చును సుముహూర్తమప్పటికిఁ శ్రీ దోయరుహాక్ష! యసంశయంబుగన్. ౧౪౬

శు. దివిజులఁగూడి మీరు చనుదెంచుట యెప్పు డటంచునుండు నే
శివునిగృహంగణంబునను శ్రీ స్త్రీలు సకాలమునందుఁ గార్యముల
దవిలి యొనర్ప రంచును వృథా జనులాడెడు వాక్కులెల్లె నీ
ప్పు వితథములేగదా య నెడఁపొల్కిఁ జరింతును బ్రాణనాయకా! ౧౪౭

- క. హృదయేశ్వరి యిట్లుపల్కిన, ముదమొంది మురారి తనదుఃపూనిక సాగిం
వఁ దలఁచుట మెచ్చుఁ గూర్చుగ, నుదతిం బోఁబనిచి మునుల్గసురలం గొనుచున్.
- చ. హరుని విమాన రాజమునయం దుపవిష్టునిజేసి తానుని
ర్జరపతిముఖ్యులకొ విధియు శ సర్వముసీంద్రులు గూరుచుండ శం
కరుఁ దమిఁగూడి పోయి మతికల్పిత మట్టులెనంగు రావ్యభూ
ధరమును జేరె నప్పటికె శ తామరసాయతనేత్ర లచ్చటన్. ౧౯౦
- సీ. హరిహరుల్ చనుదెంతు శ రమరులఁగూడి యె త్రతినంచుఁ జూచుచు శ దక్షకథల
నితరేతరము చెప్పి శ నెంతో వేడుకపడుచుండఁగా శంకరు శ వ్యోమయాన
మగవడఁ జాలించి శ యాదరంబున వారిఁ గనఁగోరుచుండి రశక్యాలమందె
హరిముఖులొదిగిరంతహరుని దోడ్దొని హరివిధిముఖుల్ రాఁగనువేడ్కఁబూన
- తే. నంత మణిమయభూములనమలశోమ, లాంబరంబులఁబఱచివాద్యములమ్రోయఁ
జేసి రందున్న ప్రమథులుచిత్తరీతి, నందుఁ బదపద్మముల నుంచుచరిగె శివుఁడు.
- చ. ఉమయును వామపార్శ్వమున శ నుండఁగఁజేసిరి రాసనాయికా
ప్రముఖసతిశిరోమణులు శ పార్వతిదా వలకేలు సవ్యహ
స్తమునఁ గదించి శంకరుఁడు శ తా నడచెకొ హరి శ్రీతిసొందఁగకొ
బ్రమదముమీఱ నారదుఁడు శ పార్వతిభాగ్యము నెన్నియుబృంగన్. ౧౯౧
- తే. రాసమండలనేత్రి వశ్యతకుమారి, యంతికమ్మున శంకరునంతికమున
వనజనేత్రుఁడు నుండిరి శ బాసటయయి, చూచునిర్జరులెల్లరుఁ శ బోద్యమంద.
- ఉ. మందగతుల్ చెలంగఁగ నుమాసతి తోనరుదేర శంకరుం
డిందుధరుండు వేడుకమోయిన్ నడచెకొ బదకంజయుగ్తయు
క్తిం దలలెల్ల వంచి ఫణిధీరుఁడు శేషుఁడు భక్తిజాప నా
నందరంబు పొంగ మునినాథుఁడు నారదుఁ డట్టెచూడఁగన్. ౧౯౨
- చ. అంతకుముందె శిల్పిపతి శ హర్ష్యవరంబుల శంకరేచ్ఛచే
వితగ నృప్తిచేసి పదివేలకు మించఁగ నిల్పియుండె నే
మితటిలోన నిన్నియగుహృద్యగృహంబులఁ గల్గె నెవ్వడం
చెంతయు వేడ్కమించఁ గని శ రెల్లసుపర్వులు మానివర్చులున్. ౧౯౩
- చ. ప్రమథవరేణ్యుఁ డంచును దిగరంబగుఖ్యాతి గలట్టినంది యా
యమరులు లోనుగాఁగలుగు శ నందఱకుకొ విడుదుల్ ఘటించి స
క్రమముగ నాతిథేయము లభిండవిభూతిని దెల్పునట్టిచం
దమున నొనర్చె నెల్లరు ముదంబునఁ దేలెడునట్టిరీతులన్. ౧౯౪
- చ. ఎది యెవఁ డెప్పుకోరునొ యదంతయువేడుకఁ గల్గఁజేయురీ
తిఁ దగుచు నప్పడే యమరుఁ శ దెచ్చి యొకండటఁ బెట్టినట్లు కాం

- చఃదగకః యిద్ధి యేమనుచు ॥ స్వాంతమునం దలవాఁడె యెంచు న
య్యదియొకదా మహాత్ముల మహాత్త్వము బుద్ధి కగోచరంబెయదా. ౫౯౭
- మ. అపురూపం బిదిసృష్టియం దిటుపదాభాళుల్ మనోదృష్టి నె
ట్లుపడుకొ జేపడునట్లు లప్పుడె కడం జిత్రంబుగాఁ దోచుచుకొ
గపటం బించుకప్పునాని లే దిది యనంగఁ జాలఁ డెవ్వఁడు దే
వపతిస్ఫారమహాత్త్వ మిట్టిదనుసదృశంబు చెల్పవలయు. ౫౯౮
- సీ. గేహవర్తంబుల ॥ గీర్తించుచుకొ శంభుఁ డాహర్వతినిగూడి ॥ హర్వమందుఁ
దాఁబ్ర వెళించు నిశ్చరుణంబునం దని మున్నె చేరినదేవపూగ మపు
వేడుకఁజూడంగ ॥ వెలదిమిన్నలఁగూడి వచ్చి రత్తటి సురవర్తములు
వెనువెంటనడువంగ ॥ విశ్వేశ్వరుం డుమాసాధ్వితోఁ జొచ్చెఁ బ్రాసాద ముట్ట
లే. గురువు స్వాచారమిది మానఁగూడ దనుచు, ద్వారసీమను బాహర్వతివామపాద
మాది నునుపంగఁజేసె విశ్వేశ్వరు లద్వి మంచి దనినమ్మతించి రిహ్మాడ్కి శివుఁడు.
- చ. ఉదవసితంబుఁ జేరి త్రిదశోత్తములం గరుణావలోకనా
స్పద వరదానసమృద విభాసురచిత్తులఁ జేసి వేడుకల్
పొదలఁగఁ గొంతకాలము ప్రమాదము వర్ధిలుచుండఁ బుచ్చి యా
త్రిదశులు కాంచనాంబరవిధిప్రముఖుల్ దనువేడి నంతటన్. ౬౦౦
- ఉ. వారలనెల్ల దివ్యమణివారవిభాసుర భూషణాదులకొ
గారవమొప్పు దన్ని త్రిజగంబులకుకొ శుభ మబ్బుజేయువాం
ఛారతిఁ బూన దీవన లోసంగి మహాముని నారదాహ్వాయం
జేరఁగఁ బిల్చి హస్తసరసీజమునకొ దనువుకొ ప్పుళించుచున్. ౬౦౧
- ఉ. మానిగజేంద్ర లోకముల ॥ మాధవశంకరతత్త్వ మొక్కడే
గాని విభేద మించుకయుఁ ॥ గానఁగరా దెపుడైన దాని కం
చూనినశ్రద్ధఁ దేటపడునదుద్యమముం బొనరించినాడ వీ
జ్ఞానమె కల్గునెవ్వరికి ॥ శాశ్వతమోదము వారి కబ్బెడున్. ౬౦౨
- చ. ఇరువురియందు నొక్కని గళించి మఱొక్కని దూలనాడు కా
పురుషులు దుర్గతింబడి విశముక్తియె లేక తపింతు మానికుం
జర! కృతకృత్యతం గనఁగరజాలితి వింక యథేచ్ఛ మొప్పుగాఁ
దిరుగుము లోకజాలముల ॥ దీనులఁ గావఁగ మానిమి త్తమై. ౬౦౩
- చ. పరములఁ గోరనొ ననెడుపాంఛ పాసంగునయేని కోరుమా
పరమముదంబుమీఱ సురపాలకు లొనన నే నొసంగెడకొ
మురహరుఁ డుబ్బునన్న మునిభూపతి యాదల పంచియొక్కి శం
కర! భవదీయదివ్యపదకంజములకొ భజియింపఁ గోరెదన్. ౬౦౪

- చ. అనవరతంబు నామది మహాకుతుకంబున నీదుపాదనే
వన మొనరించుభక్తి దగి శి వర్ధిలఁగా వరమిమ్ము దానిమిం.
చినవర మొల్ల నన్న శశిశేఖరుఁ డెంతయు సంతసంబునఁ
మునివర! కోరినట్లు వరముం గొను మిచ్చితి నింకనుక నినుం
గనుజను లెంతో పావనతఁ శ గాంచెడునట్లు వరం బొసంగితిన్. ౬౦౫
- ఉ. తావకకృత్య మిద్ది సతతంబును సంస్థ రియింపఁ బాపముల్
పోవు శుభంబు లట్లు నిను శ బుద్ధివిహీనుఁ డటంచు నీవనిం
గావలె నంచుఁ బల్కుజనకాండము బుద్ధిబలంబులేక దుగి
ఖావలి తన్ను నేఁచగ నశూంతము గాంచగఁ జాల కుండెడున్. ౬౦౬
- చ. జగదుపకారి వంచు సురస త్రమపూజ్యుడ వంచు సుంతయే
దగనివనిం బొవర్చు డని శ తత్త్వవిదుత్తముఁ డంచు నెవ్వఁడే
బొగడు నినుక సతం బతఁడె శ పో సుజనప్రవరుం డనంగ ఖ్యా
తిగలిగి వర్ధిలంగలఁడు శ దేవమునీ! మదనుగ్రహంబునన్. ౬౦౭
- మ. పరతత్త్వంబది యద్వితీయ మెవఁడే శ భక్తుండు సుస్వాంతముక
సరసీరుట్టుదమందు స్వాభిమతవర్జం బొప్పు నల్లెన్ని ను
స్థిరభక్తిం గదియించి యోగనిరతిక శ నేవించు నవ్వాని క
పురమేకుండు గృహీతతద్వపువునక శ బ్రత్యక్షమై కాచెడున్. ౬౦౮
- ఉ. ఇంతనరానికష్టముల శ నెల్ల సహించి సువాసనైకసం
క్రాంతిని మించుపుష్పముల శ రమ్యతమోత్తమచందనంబు కా
సంత కొఱంతలేనియటు శ లర్హ పదార్థములక గడించియుక
జింతయొకింతలేని మదిఁ శ జేయనిపూజ యభీష్టదం బెఱా. ౬౦౯
- చ. వినుము సురర్షి వర్య! కడుప వేడుకఁ గూర్చెడువస్తువారముల్
మనసు విచంచలం బగుటమాత్రము లేనియెడక బరేశునె
ష్టనమున కింపుఁగూర్ప నణుమాత్రము చాలపునుష్టు నిశ్చల
త్వనియతిఁ గన్నయమనమె శ దైవకృపం గలిగింపఁ జాలెడున్. ౬౧౦
- చ. తొలుతను బాహ్యపూజలును శ దోచు ఫలమ్ముల నిచ్చునట్లుగాఁ
దలఁడగ నవ్వీ యల్పఫలదమ్ములె యంచును దోచుఁ బిష్టుటక
ఫలములఁ గోరనట్టిదృఢభక్తి నొనర్చెడుపూజనంబె ని
ర్మల మదె యాంతరంగికము శ మాన్యతమంబునునై చెలంగెడున్. ౬౧౧
- చ. కుసుమముఖంబులం దవిలి శ కూర్పుప్రయాస మొకింత లేద దె
ట్టిసరణి దుగిఖిలేశము కఠిందివిచారము కల్గఁజేయ దె

- న్న సులభమార్గమై తగు మనస్థిరతాసుసహాయమైనదై
యసవృశము క్షిణంబు నగునయ్యది దుర్గమ మజ్జరాజికిన్. ౬౧౨
- చ. ఎది యొనరింప సత్ఫలము శ లెంతయుఁ గన్పడకే భవాభిముం
పడగుచుఁ గష్టసంతతి నశపారము నీయఁగఁ జాలియుండు న
య్యదియై సమంజసం బనుచు శ నాగమనమృత మంచు మూఢు లిం
పొదవఁగఁ దెల్పఁబాల్పడుదు శ రుత్తమ మంచొనరింపఁ బామరుల్. ౬౧౩
- మ. ఒకరూపం బొకనామముం బ్రియముగా శ నొప్పారునే నొక్కతా
వు కడుం బ్రీతికి బాత్రమై యెసగునే శ బూజ్యవ్రజంబందు వ్య
క్తికి నద్దానికి నాద్యమా పదము తర్కింపంగ లేదంచు శా
స్త్రకలాపంబు వచించుఁగాడె పరతత్త్వం బద్ది యెట్లా మునీ. ౬౧౪
- ఉ. అంతట సావరించి వివిధాకృతులకా జెలువారి భిన్నవ
స్త్వంతర మెద్దిలేకయె విహారము సల్పుచు వ్యక్తిరాశి కెం
లెంత తడియకర్తగతి శ కెన్నఁగ నర్థము లేజ మల్లె దే
హంతరమందుఁ జొప్పుచుఁ గృతపాకరమై పరతత్త్వ మొప్పుఁగా. ౬౧౫
- చ. అది యొకచోటనుండు నను శ టారయ నర్థమై యెల్లతావులం
బొదలును గాన నెవ్వరికి శ బుద్ధి నదేతనునామవిహ్నయు
క్తికి దగిన మోదముం గలుగుఁ శ గేవలభక్తి భజింప నల్లె న
వృద్ధమునఁ దోచి కాచు సురదానివరా! శ్రుతిసమృతం బిదే. ౬౧౬
- క. ఇందుండును భగవంతుఁ డ, దెందును సంప్రీతినుండ శ నెంచడు గానక
డెందమలరఁ బూజింపుడు, పొందుడు ఫల మనుచుఁ జెప్పఁబూనుదు రజ్జుల్.
- సీ. అట్టి యజ్జలపల్కు శ లాదరింపక తనకిష్టమౌ రూపమ్ము శ నిష్టనామ
మునుగల్గివానిఁగా శ మనసున నెన్నుచు ధ్యానింపఁదగు భక్తిఁ శ దగినయట్లు
దాన నాపరమతతత్త్వము మోదమందుచుఁ దద్రూపనామముల్ దనరఁ దోచి
తత్కర్తములకును శ దగినఫలంబుల నిచ్చు నిరీహుల శ కిడును ముక్తి
- తే. విగ్రహార్చన మనునది శ విహితమెట్టి
పదిఁ దలపోసినం గాదు శ భద్రదంబు
ధ్యానయోగమె సర్వమతముల కొక్క
విధమె యంచుఁ దలంచుటే శ విహిత మగును. ౬౧౮
- చ. మునివర! యీవిధంబు జగముల్ చరియించుచు బోధచేయుచుకా
గనకముఁ గూర్చునెంచి పలుఁగాకులు తెల్పెడపల్కు లెల్ల న
జ్ఞానికరముల్ గ్రహింపక విశ్చారమునొందక యిట్టిమంచిత్రో
వను జరియింపఁజేయు మీదె శ వారిజనేత్రుని యాశయంబు నౌ. ౬౧౯

- చ. హరిహరనామముల్ గలుగునాపరమాత్మన కింక నెన్నియో
సురుచినామముల్ గలుగు సూన్యత మియ్యది గాన భక్తుఁ డే
వరుస భజించినా మదిని శ్రీ భక్తిదృఢంబుగ నున్నజాలు నా
పరమకృపాభి యాతనికి శ్రీ భద్రము లిచ్చు నింకేల తెల్పఁగన్. ౬౨౦
- క. ఈకల్యాణమహంబున, నీకథ యెల్లరకుఁ దోఁచె శ్రీ నిర్మల-మనుచున్
బోకార్చుఁగాక యిదివిన, నేకరణిం జేసినట్టి శ్రీ యెల్లయశుషులన్. ౬౨౧
- చ. తిరుగుము లోకజాలముల శ్రీ ధీవిభవంబుచెలంగ సజ్జనో
త్కరయుతిఁ బామరావళికే శ్రీ గాంచనచేలుఁడు శంకరుండు నీ
యిరువురు నొక్కటే యనుచు శ్రీ నెన్నఁగ భేదము చెప్పరా దటం
చురుతర శాస్త్రపద్ధతుల శ్రీ నొప్పుగఁ జెప్పుము మహానిచంద్రమా! ౬౨౨
- చ. కులగిరులున్ సముద్రములుఁ శ్రీ గోకనదాపుఁడుఁ బద్మ బాంధవుం
డిలఁ దగువారొ యెంతవఱ శ్రీ కీర్తిజగంబుల నిచ్చవచ్చిన
ట్లయక సంచరించుచు మహామునిమండలమందు మేటివై
చెలఁగుము నీదుకీర్తనము శ్రీ సిద్ధిదమై తగియుండుతఁ మునీ! ౬౨౩
- మ. జలజాతుండు మదర్థమై నిను మహాసాంద్రంబుగా మాయచే
గలతం బొందఁగఁజేసె నీసుగలుగం గాఁతించె నెన్నోవిధం
బుల నీపూన్కిఁ బరీక్షచేయుటకె యెహోల్కిం గనక సుస్థిరం
బలఘనూర్ధ్వై సెంగుశ్రద్ధ దగునీయందంచుఁ దేలెక దుదిన. ౬౨౪
- మ. మునివర్యా! పలుమాటలేల భవనంబుల్ మూఁడు నీకీర్తిచం
ద్రుని గాంచక దలపోయు నంచును దలంతున్ నేను గోవిందుఁ డి
ట్టనికై నిన్దొనియాడు; నెల్లకడలక శ్రీ బద్ధాసనాదుల్ సతం
బును గీర్తింతురు నీదుకార్యమును దెంపుక మోదయుక్తాత్మలన్. ౬౨౫
- చ. హరునకు శైలజాతకు, మురారికి రాధకు బ్రహ్మకు మనో
హరతర గానపాండితి నహాయని యెల్లరు మెచ్చ నొప్పువా
క్తరుణికి నెన్నఁడే వియుతి శ్రీ గల్లునె యించుక లోడలంపు ని
ర్భరమునినాథ! కర్తములజాడలు తెల్పఁగ మావియోగముల్. ౬౨౬
- ఉ. దాసులమంచుఁ గొందఱు నితాంతము స్వర్గము ప్రోగుచేయ స
న్నావ్యుల మంచుఁ గొందఱు విహారము సల్పఁగఁగోరి యొక్కటక
వేసములూని పామరుల శ్రీ వింతగ శిష్యులఁ జేసికొం చనా
యాసముగా సుఖింతురు మహాపద లబ్ధును వారినుండియే. ౬౨౭
- ఉ. వారల నీచవాక్కులకుఁ శ్రీ బామరు లింతయు లొంగకుండ వే
సారక సంచరించి పలుచందములక సుమతం భిదంఱు నిం

- దారయ సత్ఫలంబు గలదంచు వచించుచు వారియజ్ఞశక్తి
దూరముగాఁ దొలంగునటు శ తోరపుఁబట్టుదలం బొనర్చుమా. ౬౨౮
- క. ఇ డె నీకుం బరమార్థం, బిదియే మముఁగొల్పు టనుచు శ. నెంచుచు సతతం.
బుఁ దిరుగుచుఁ బోధింపుము, సదమలవిజ్ఞాన మబ్బుసరణి మానీ ! ౬౨౯
- క. అని పరమాదరమునఁ బ, ల్కిన నచ్చటదేవవదులు శ కీ ర్తింపిరి మా
నిని వాసుదేవుఁడ త్తటిఁ, బనివినఁగా నెంచుదేవ శ పటలంబునకున్. ౬౩౦
- సీ. రత్న భూషణములు శ రమ్యవస్త్రంబులు వేడుక నొసఁగి యావృత్తమైరి
కితరదిక్పతులకు శ నెన్న మూల్యమెలేని వస్త్రకలాపముల్ శ వరుస నిచ్చి
వారిభార్యలకు నావారిగాఁ బెండ్లివస్త్రాదులనిచ్చి మహారాధయొప్పు
శారదాదేవికి శ శతధృతికిని దగినట్లు కట్టుముల నెయ్యిమ్మువెలయ
తే. నిచ్చి వారెల్ల గీములకేగ నాజ్ఞఁ
గోరఁ దా నిచ్చి రాధికంగూడి కొంత
కాల మందుండి బంధవర్తము నెల్లఁ
బనిపి తానును గోలోకమునకు నేగ. ౬౩౧
- చ. తలఁచి మహేశుతో నుడువఁ శ దామరసాక్షి! సురర్షివయ్య ని
మ్ముల మరియాదలం దనువఁ శ బోలునుజు మ్మన నారదుండు శ్రీ
గళ! భవదీయసత్కృపయేగాక మఱొండుఫలంబు గోరఁగాఁ
దలఁప వరంబుగా మును వె శ దాని నొసంగితి వింతచాలదే. ౬౩౨
- క. మీయిరువుర నామమ్ముల, నేయెడలఁ వదలకుండ శ నెద నెంచుచు నే
సీయఖిలలోకముల మీ, యాయుపదేశంబుఁ దెల్పురే కృత్యముగన్. ౬౩౩
- క. తిరుగుచు నుండును గోరిన, తరుణంబున వచ్చి మిమ్ము శ దర్శింతు నిదే
మరియాదగా వరంబును, గరుడింపుము చాలుఁజాలుఁ శ గరుణాసింధూ! ౬౩౪
- క. అనివారి కిర్వరకు వం, దనములు నర్పించి నెలపు శ తాఁ గొనిపోయె
ముని యేగిన శ్రీహరి రా, భనుగూడి నివాసమునకుఁ శ దరలెం ప్రితిన్. ౬౩౫
- క. హైమవతియు శంకరుఁడును, బ్రేమంబున రాధికా హారిం గానికలఁ
భూమానందము నొందఁగ, శ్రీమెఱయం జేసి పంపఁ శ జిత్తము లలరన్. ౬౩౬
- తే. పార్వదులతోడఁ బయనమై శ పర్వతేంద్ర
మందిరంబున నగ్ధి సమయముగొంత
గడపి గోలోకమున కేగె; శ గౌరిగూడి
శంకరుండును భక్తవశంపదఁడయి. ౬౩౭
- చ. సనకసనందనాది మునిసంతతి కెంతయు వేడ్కమీఱఁ జ.
క్కిని యుపదేశ మిచ్చుచు జగంబులఁ బ్రోచెడో శ్రద్ధనూని దు

- ర్జన మనుదూఱుగన్న మనుజప్రకరంబునుగూడ నెప్పుడై
నను దరియింపఁగా వలయు శ నాదగు సంస్కృతి నంచు నెంచుచున్. ౬౩౮
- ఆ. భేదబుద్ధి మాని శ వివిధమతంబుల
వారు ప్రీతిమీఱ శ భక్తి గలిగి
యిష్టదైవతము! నభీష్టదంబని నమ్మి
కొలుచుచుండుగాక శ కోర్కె మాని. ౬౩౯
- చ. పరమతముల్ దురాచరణ శ పంకయుతంబులు మామతంబె సు
స్థిరపద మబ్బుజేయు నది శ చెప్పెడి దేమిఁక నిర్మలంబెయికా
ద్వారితముగాఁగ రండు చొరఁబాఱుఁడు దీని నటంచు బల్కుకా
పరమును మాని యొర్పుగని శ వర్ధిలఁగాఁ దగునంచు నెన్నుచున్. ౬౪౦
- చ. ఉపనిషదోఘత త్వ మిటు శ లొప్పెడునం చని మానిరాజికి
గృహింతుకాడఁ చెల్పుచు నశక్తిమవద్దతి నిష్టదైవ ది
వ్యపద సోజయుగ్మమును శ ధ్యానముచేయుటె యుత్తమార్చనం
బహుమితాఘటూల దహనాభ మటం చొగి నిర్వచించుచున్. ౬౪౧
- ఉ. భక్తసురద్రుమం బనఁగ శ బ్రహ్మముఖాఖిలదేవమస్తసం
సక్త పదాంబుజం డనఁగ శ సాధుజనాదరణం డనంగ వి
ష్వక్తనుశోభితుం డనఁగ శ సన్తుని సన్నుతిఁగాంచుచున్ ద్రుయా
ప్రోక్తసుకర్మరాజి నితరోపకృతిం దలపోసి చేయుచున్. ౬౪౨
- ఉ. కుమృతప్రప్రవృద్ధచందమునఁ శ గోరిక లొందినయట్టులుండుచున్
నెప్పన మాత్మఁ గాంచుచు మునివ్రజ మచ్చెరువంచుచుండఁగా
సమృదసాగరోర్ధ్వల నెసంగుచుఁ గ్రీడయొనర్చునుండె లో
కముల మేలె కోరుచును శ గౌరియుఁ దోడ్పడుచుం జెలంగఁగన్. ౬౪౩
- ఉ. కూరతరాంగచిత్తములఁ శ గ్రుమ్మరుజంతువులెల్ల మైత్రిచే
కూరఁగఁ దన్నుఁ గొల్ప నొకకోరికయైన నలభ్యమైనయ
ట్లారయఁ గానరాక తగ శ నందఱ కన్ని తెఱంగులన్ నిజ
స్థానమహత్త్వమే వివిధభంగుల వాంఛలు తీర్ప వెల్లుచున్. ౬౪౪
- చ. హృదయసరోజపీఠమున శ నెంతయు భక్తిచెలంగ సమృదా
స్పదమయ నిర్మలంబయి విశాలమునై తగునాత్మ తేజమున్
గుడురుగ నిల్చి దాని నొకకోర్కెయులేక భజించు యోగిరా
జుఁ దమిని ముక్తిదానమున శ సిద్ధిని గాంచ నొనర్చి యొప్పుచున్. ౬౪౫
- చ. ప్రకృతియుఁ బూరుషుండు నన శ భాసిలునయ్యది యొక్కతత్త్వమే
సకలము తద్భవంబె యగ్నే శ జాలరు వానికి భేద మున్నయ

- ట్లొకవిధి జెప్ప నేరయిన; శ నొప్పును దద్దవయసామ్యభావనా
ప్రకటవిధాన శుంచు దలఁపం జనువారల నుద్ధరించుచున్. ౬౪౬
- చ. శ్రమపడి పూజితై కుజనశజ్జనభేదముఁ జూడ కెంతో నీ
చమతిని దేబెయ్యె యడిగి శ సంతసమారగఁ గూర్చునప్పదా
ర్థములను బూజనల్పి యవి శ తన్నును దైవమునన్న నమ్మకం
బమర భజించువారలకు శ నల్పఫలంబులె యీయ నెంచుచున్. ౬౪౭
- చ. మనసున నిష్టనామయంత్రమంజులరూపునిగాఁ దలంచి ని
ల్పి నియతిమీఱు దైవము నిలంపగఁజూర్చుతునిం బ్రకల్పితా
సనముఖపూజలం దనుపు శ సాధుశిరోమణులకా ఫలాభినం
ధిని విడనాడువారి నతితృప్తిగ నిష్టము లిచ్చి కాచుచున్. ౬౪౮
- చ. శరణమునీవె నిస్వదలఁజాల నదెప్పుడుగాని చాలదు
స్తరమగు నీభవార్థవము శ దాటఁగఁజేయుము చాలు నీయెడకా
మరల జనింపకుండ నొకమాట వచింపుము దేవ యంచు నా
దరమున ధ్యానయుక్తి దగుభక్తుల లోఁగొని కోర్కెఁ దీర్చుచున్. ౬౪౯
- మ. పరతత్త్వంబె నమస్తభాగముల నొప్పంజాలు నంచెంచి యీ
శ్వరునే యెందును గాంచుచుకా మఱి ప్రపంచంబెల్ల యోజింప న
శ్వరమే యన్నవినిశ్చయం బలర సత్యంగంబునే కోరు జ్ఞా
నరమావంతుల కప్రత్యక్షమగు నానందంబుఁ గల్పించుచున్. ౬౫౦
- మ. సురతృప్త్యర్థము సాధుజంతుబలి యిచ్చుకా భక్తుఁ డెవ్వఁడు త
త్పరమానందదపూజనంబునకు దైవం బట్టె లో మెచ్చుచుకా
సిరులకా ముక్తినిగూడ నిచ్చు ననుచుం శ జెప్పంగ నూల్కొన్న దు
ష్టురుషా దుర్గతు లొందఁజేయఁగను దశతుండై విరాజిల్లుచున్. ౬౫౧
- ఉ. ఏవిధి నిన్నుఁగొల్వఁ దగు శ నేనెఱుంగం బరమేశ్వరా! మఱి
యావలమానసంబు భవదంప్రీతిసరోజములందు నిల్పి జ్ఞా
నావసధంబుగాఁ దగ దశయకా వరమిమ్మని వేడుచుండు దీ
నావలి నుద్ధరించుగతి శ నారయు వేడుక మించ నొప్పుచున్. ౬౫౨
- మ. తనుఁ దాఁ గాంచుచు నాత్మభిన్నము పదార్థం బిద్దియే యంచు నె
వ్వనికే జెప్పఁ దరంబుగానియటులే శ వ్యాపించి సర్వంబునుం
గనఁగాఁ బెక్కుతెఱంగులకా వెలయు నీకృం బిద్దియే యంచు దోఁ
చునటుల్ చేయుచు నద్వితీయుఁ డగుచుకా శ శోభిల్లుచుండెకా గడున్. ౬౫౩

మ. తనయధాంగము గౌరిదై యెసగ సత్యం బిట్టులే పూరుషం
 డనగా మాయయనంగ భేద మన సుఖత్రైసం గనక రాడటం
 చును దెల్పంగ సమ స్తుకర్తములఁ దాఁ శ జూడంగ శ్రీదేవియే
 యొనరింపం దనసర్వసాక్షిత జగద్ద్వాహంబునం దోడఁగన్. ౬౫౪

మ. తనమాహాత్మ్యము వేదజాల మెఱుంగం శ దర్శింపఁగాఁ జాలకే
 యనుమానించి యిటుండ నొనొ యని యూహలోచేయఁగా సాగ నె
 వ్వనికే నిద్రి యగమ్యమేయనెడు భావం బుద్భవం బందఁగా
 ఘనతేజోనిలయుండునై చెలఁగె శ్రీ శ గౌరీశుఁ డాకొండపై. ౬౫౫

చ. మనమున శంకరా! యనిసమాత్ర నిదే సకలార్థముల్ గ్రహిం
 పను జనునంచు వాంఛలను శ భక్తులకెల్లను దీర్పుచుకొ మునిం
 ద్రనిచయబోధకుం డగుచుఁ శ డా నెడఁ దన్నె తలంచుచుకొ సుఖం
 బునె కనఁజాలియుండె సురభృంగపు లెప్పుడు గొల్పు చుండఁగన్. ౬౫౬

ఆ. సర్వమంగళయును శ సర్వజ్ఞ నిచ్చయే
 దనదు నిచ్చగాఁగ శ ననుపమాన
 కరుణ నాశ్రితాళిఁ శ గాపాడుచు నుపాస
 కులకు సిద్ధిదయయి శ యలరుచుండె. ౬౫౭

నీ. సాదాఖ్యకళయని శ స్వాంతంబులఁ దలంచి యోగులు ధ్యానించుచుండవెలసి
 కుళనాయక యనుచుఁ శ గోర్కిని గౌళమార్గనిరతు లర్పించుకొగా జెలంగి
 కామకళాంబ నాథగ శుభాగమాచార తత్పరుల్ పూజలరదస్ప నలరి
 పరదేవియని వేదపద్ధతి వైదికుల్ తన్ను నారాధింప శ దయను మించి

తే. యెట్టిమార్గమ్మునంగాని శ యెవరు భక్తిఁ
 దనను గొల్పినఁ దద్వాంఛితముల నిడుచు
 సర్వకారణతం బొల్పి శ సర్వమంగ
 లాఖ్యచే మించి శ్రీదేవి శ యలరుచుండె. ౬౫౮

ఉ. వ్యక్తినిబట్టి భేదము నెవండు తలంచునొ వానికద్ది శా
 స్తోక్తమె యాద్యజన్మమని శ యుద్వి; మహాత్మ్యముఁబట్టి యెవ్వఁడా
 సక్తిని భేద మందుఁ గనఁజాలునొ రెండవజన్మ మద్దియకొ
 వ్యక్తివిభేదముం గనెడువానిదె యద్ది తురీయజన్మమా. ౬౫౯

చ. అనుచు సనందనాదులు మహర్షులు తెల్పఁగ భక్తు లాదరం
 బున గ్రహించి సర్వమునఁ శ బొల్పినవారిఁగఁ దమ్ము నెంచి శా

స్త్రనియతిమితిః కాత్తల నోసంగెడుభక్తిని గొల్వ సత్పువం
గనుచు దడిప్పితంబుల నికామ మొసంగుచు నుండి రాగిరిన్.

౬౬౦

తే. సర్వగతులయ్యఁ గైలాసశైల మొక్క
కొండఱకు ధ్యానయోగంబుకొఱకు ముఖ్య
మాట నందుండి. రట్టియాళ్ళులను దాల్చి
రెందు నెవ్వరు దలంచిన న నడెయ్యుండు.

౬౬౧

క. ఎదికనఁబడినకా భక్తుం, డది తద్ద్రావించె యనుచు న నాత్మ సతతమే
న్న దగుకా గావున నట్టిండ్ల దయం గాపాడుచుకా విరాజిల్లి రొగిన్.

౬౬౨

క. ఎందెం దేయేభక్తుఁడు, సందేహముమాని శాస్త్రసరణి బ్రియమునకా
డెందమునఁ దలంచు నట్లెకనందగి వారొప్పి కమలనైజ విభవతన్.

౬౬౩

క. భంగ మనంగా నెఱుంగని, మంగళముల నిచ్చు సర్వమంగళయని యు
ప్పొంగెడు ముదమున నుతియింపం గల్గిరి భక్తులు దముఁ న బాలింపంగన్.

క. శివములఁ గోరినయట్టులె, భవహరములఁ బుణ్యకర్త ఫలములను సదా
శివుఁ డొసఁగు భక్తి గొల్పిన, సవిధిగ నని కొందఁ తెలమి న సర్వరి స్తుతులన్.

క. చరితం బీయది భద్రాకర మగుటం జదువఁగ వినఁగ వివిధకాంక్షో
త్కరములు ఫలించు నంచని, సురమాని చెలంగిపల్కెఁ న జొక్కపుభక్తిన్.

క. మాయుర్వరయం దెవ్వరు, పాయని యేకత్వరూపభావము గనువా
రో యట్టివారిఁ గృతీసము, దాయమునం జేర్తు ననుచుఁ దమి హరి పల్కెన్.

క. ఏతసువున దగువానిగ, నేతీరున నఖిలజగదధీశుని సమ్య
ప్రీతిని దలంచు నట్లే, యాతనికిం దోచి ప్రాచుసని విధి పలికెన్.

౬౬౪

క. అందఱు తమ్మిటు నుతియింపందగి యవ్యాజకరుణ న పైకొన సుమనో
బృందముల మేలె కోరుచు, నిందుధరుం డద్రిజయు గిరీంద్రంబందున్.

౬౬౫

క. అవినాభావంబగు బాంధవ మొప్పు బరస్పరసుకృతేఫలాయితే సం
భవతం బొల్పుచు దంపతు, లవిరతశర్తముల నుండి న రమరులు గొల్వన్.

౬౬౬

క. పరదేవీ పరమేశ్వర, చరితం బిది దివ్యయోగసారము సుజనో
త్కరపాత్యం బిష్టార్థద, మరివర్గనికృంతనంబు న నగు సతతంబున్.

౬౬౭

—ॐ ఆశ్వాసాంత్యము. ॐ—

క. దైర్ఘ్యభావనికృంతన, వేదగ్రంథముఖప్రజ్ఞేత న వితతికృతనుతా
సాధిత దుష్టమహాసుర, యోధా కరుణామహాపయోధీ గిరిశా.

౬౬౮

శా. నారాచాయిత భార్గవీశ, సకలామూయస్తుత ప్రాభవా
ఘోరాకారమహాసుర త్రితయసంగుప్తారు పూర్ణంజన

స్వారోదగ్ర కృతానునేత్ర విలసదబ్బలా శివాఖ్యాస్త్రుతి
ప్రారంభ ప్రహరణితాఘనికరా శహారణితాహీశ్వరా.

౬౨౩

మంగళమహాశ్రీస్తుతము:—

వారిధరవాహముఖ శ వర్జిత మనోజ్ఞతమ శ భాసుర యశశకువలయాస్తా
సారకరుణామృత రసస్మృజనమోజయంతసాధుజనచిత్తవికచాబ్జా
భరారిసురవైరి కృతభూత వితతార్తిహృతి శ పూతగురు శైర్యధనరాశీ
చారుతరశీలమణి శ సారవర హరగణ శ సన్నతతనూ సురమహిజా.

౬౨౪

గద్యము. ఇది శ్రీమత్త్రిపురసుందరీ కరుణావాప్త గీర్వాణాంధ్రకవితాప్రాభవ,
కాశ్యపాస్వయప్రభవ, శ్రీజనమంచి వంశాంబురాశికుముదిసీమిత్ర, సుబ్రహ్మణ్య
మనీషిపుత్ర, తాండవకృష్ణాపరాభిధేయ, శేషాద్రినామధేయ వినిర్మితంబైన
శ్రీ సర్వమంగళాపరిణయంబను మహాప్రబంధంబునందు బంచమాశ్వాసము
సంపూర్ణము.

క. గిరిశరవసుశశిశకవత్సరయుత యువచర్మమందు శ శ్రావణమాసో
త్తరపక్షౌష్టమియం దిది, పరిపూర్ణంబయ్యె దేవి శ చలమకరుణచేన్.

శ్రీ సర్వమంగళాపరిణయము సర్వము సుపూర్ణము.

శ్రీ. శ్రీ. శ్రీ.

రేణుకా వేదము
అంబుకావ్యము
సమీక్షాపాత్రము

